Simion Doru Cristea

SĂ TRĂIȚI, DOMNULE PREȘEDINTE!

DOKIA

SIMION DORU CRISTEA
Să trăiți, Domnule Președinte!

SIMION DORU CRISTEA

SĂ TRĂIȚI, DOMNULE PREȘEDINTE!

roman

CASA DE EDITURA DOKIA
CLUJ-NAPOCA
2014

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
CRISTEA, SIMION-DORU
Să trăiţi, Domnule Preşedinte! / Simion Doru Cristea. –
Cluj-Napoca : Dokia, 2014
ISBN 978-606-8492-38-4

821.135.1-32

Casa de Editură DOKIA
Cluj-Napoca, str. Padin 28, ap. 19,
Tel. 0264-424059; mobil: 0728-834047
www.dokia.ro
e-mail:radukretzudava@yahoo.com; raducretzu@gmail.com
Manager şi redactor: Radu Creţu
Copyright: Simion Doru Cristea
Tehnoredactor: Simion Doru Cristea
ISBN 978-606-8492-38-4

Domnul Președinte dedică această carte

Cititorului Președinte

Noroc!

Înaltă şi brună, acoperită de spumă, se prelingea uşor. Lăsa în urmă o transparenţă pe care o privea pierdut. Intrase să se răcorească. Simţea nevoia de a-şi scălda sufletul. Calm, savura momentul de dinaintea desfătării. Ce bine-i să stai pe margine şi să laşi totul să curgă. Oamenii fuseseră avertizaţi asupra căldurii excesive ce se apropie de dogoarea deşertului. „O fi oare căldura aceea care aduce deşertul în lumea fiecăruia?" Se întreba în sinea lui. Simţea cum respiraţia nisipului înfierbântat face să tremure imaginea lumii din noi pe drumul reversibil dintre minte şi inimă. Admira spuma berii, oaza salvatoare. Închise ochii, concentrându-se asupra răcoririi feţei de curentul făcut între ferestrele deschise de o parte şi de cealaltă a barului. Barul fusese amenajat în pivniţa unui edificiu ce făcea parte din suita de clădiri somptuoase, cu faţade baroce de epocă, ce amintesc perioada de trecere de la arhitectura clasică de palat la cea modernă de construcţie cu mai multe etaje, păstrând dimensiunile largi ale saloanelor de odinioară. O grandoare uitată astăzi. Înţelepciunea arhitecţilor, artişti şi oameni de ştiinţă totodată, le garanta rezistenţa de-a lungul timpului la mişcarea plăcilor tectonice, la cutremure, dar mai ales la evenimentele mondene pe care le-au găzduit şi le mai găzduiesc: serate, concerte şi baluri. Mişcările bruşte se diluau în lente ondulări datorită folosirii unor bile mari de metal între nivelele edificiului. Când avea loc un dineu sau un bal la vreunul din etajele superioare, de afară se vedea cum clădirea se mişcă. Umbra şi răcoarea din interiorul clădirii contrasta puternic cu canicula zilei. La intrare privise dalele de piatră tocite de miile de paşi ce le-au călcat. Trepte ale istoriei pe care o trăim zilnic, îndreptându-ne fie spre paradisul societăţii alese, fie coborând în subterană, zona de beznă ce înghite umbrele pentru câteva secunde pentru a îmbrăca prezenţele într-o lumină fantasmagorică. De cum trecu de beznă se simţi la răscruce. Tot ce-şi dorea era să se răcorească, să-şi astâmpere flama ce-l mistuia. Prefera berea neagră pentru că avea gust de malţ şi era mai puternică. Clienţii obişnuiţi ai barului se integrau în atmosfera de splin. Un saxofonist dezvolta teme de jazz, spiritual şi blues, trecând de la un gen la altul în funcţie de tonalitatea în care se afla. El conducea suitele pe care le interpreta cu virtuozitate, acompaniat la pian de o blondă înaltă, cu degete lungi, delicate, având unghiile vopsite în alb, ce contrastau cu clapele negre ale pianului. La baterie, un tânăr cu plete completa acompaniamentul. Saxofonistul ataca o temă, o dezvolta, urmat de virtuozitatea variaţiunilor la pian. Muzica lor era o evadare din canoanele exigente ale sutelor de ore de

studiu de-a lungul anilor, dar în același timp și o întoarcere melancolică la frumusețile unui Chopin sau ale unui alt romantic, interpretat în manieră de jazz. Când pianista era solistă, saxofonul și bateria o acompaniau susținându-i ritmul. Ultimul solist era bateristul care, în ciuda tinereții, se pierdea în polifonizarea percuțiilor. Nota de originalitate a interpretării lui era mireasma etno ce evoca vivacitatea ritmică a folclorului muzical. Spre deosebire de concertele clasice de perfecțiune a întregului, ceea ce ei ofereau era mai mult o invitație de a prelua ritmul, însoțindu-l cu vocalizele vocii, într-un ecou fără cuvinte, scufundând sufletul în irealitatea barului. Privea atent ondularea interpreților, eleganța cu care se mlădiau în ritmul muzicii. Blonda avea părul lung despletit, lăsat pe spate, saxofonistul era bărbierit pe cap iar bateristul își arunca pletele în toate părțile dând din cap. Pianista era îmbrăcată într-o rochie lungă de seară de o culoare incertă absorbită de ambient, saxofonistul cu pantofi de un roșu bordo, pantaloni de culoare deschisă, o cămașă albă și sacou. Bateristul era îmbrăcat în costum alb cu cămașă neagră. Bărbații aveau cămașa descheiată la guler. Se simte profesionalismul interpretării și faptul că obișnuiesc să cânte de mult împreună după felul în care se simt, se invită și se completează. Se nota suflul tineresc al muzicienilor care erau departe de niște simpli interpreți. Cum fiecare concert este unic, instituiseră ca pe rând să vorbească fiecare câte ceva despre ceea ce se află în spatele piesei pe care urmau să o interpreteze: o meditație filosofică, o descoperire geografică, un vers celebru, o formulă științifică sau o ecuație matematică, ceea ce ei considerau ca fiind o cheie necesară orientării ascultătorilor spre orizontul uman propus de universul lor sonor. Fiecare concert era înregistrat integral cu o fidelitate maximă, în eventualitatea în care cineva le-ar cere la vreun post de radio. Muzica era ca un duh ce se cobora peste toți cei prezenți și-i răpea pe interpreții care se lăsau absorbiți de ea, uitând complet de ei, așa cum uita uneori și asistența să-i aplaude. De data aceasta nu se întâmplase așa ceva, pentru că omul nostru aplauda cu tot entuziasmul, stimulându-i și pe ceilalți. Stătea de mai mult timp la bar ascultând concertul, cu halba de bere în față fără a bea nicio înghițitură, de parcă uitase ce are de făcut. Aștepta curios să se termine piesa. În intervalul pe care îl făcea muzica, se întoarse spre ei, ridică halba felicitându-i, o duse lent la buze și o bău dintr-o dușcă. Era mișcarea firească de a bea țuică. Băutorii de bere beau câte o înghițitură, spun câte o poveste și tot așa, încât la final nu reușesc să se ridice de pe scaun, că dușumeaua începe să se balanseze ca un vapor. Barmanul îl privi și zâmbi. Având experiența comportării clienților, înțelese că nu este un mușteriu, ci intrase pur și simplu să se răcorească, deci nu-i va mai cere încă una. Un client îmbrăcat la costum și cu cravată, descheiat la cămașă, se legăna dintr-o parte în alta, continuând ritmul muzicii terminate recent. Părea în jur de patruzeci de ani. Cu părul bogat, tăiat scurt, brunet, grizonat la tâmple, nu i se putea distinge clar culoarea ochilor. Era o combinație între verde și albastru. Nasul normal îi dădea un as-

pect de consul roman luat din contextul istoric al imperiului muribund și pus în cel al imperiului ce se naște. El nu căuta să fugă de dogoarea deșertului. Era o fire pragmatică și clară. Pentru el o ecuație este mai valoroasă decât orice poezie pentru că se rezolvă, pe când poezia nu dă soluții. Ecuația o scrii pe hârtie și o bagi în buzunar, poezia o porți tainic...

— Clipă, oprește-te!

— Și clipa se opri. Atunci el se învârti în jurul ei mirat de atâta frumusețe. Nu este clipa îndemnului „*Carpe diem!*", este clipa care iese din timp și fericește omul, îi umple viața de sens și-l face să simtă că nu a trăit degeaba. Este clipa mântuirii. Clipa se oprește pentru erou, nu și pentru cei din jur care îl glorifică și nu reușesc să o vadă și să înțeleagă valoarea măreției dată de invizibila clipă oprită la poruncă.

— Clipa are o valoare matematică de 0,03 milisecunde.

— De aceea este o clipă fără de clipă, o clipă ce se autoanulează.

— Oprirea clipei convertește 0,03 milisecunde într-un infinit.

— Sau, de ce nu, îngheață această valoare, făcând-o posibilă pentru înțelegerea și referirea noastră. Pentru Faust însemna: sunt fericit și pregătit să mor, am găsit formula la care visam acolo unde nu mă așteptam, în facerea de bine. Actul altruist construiește cu recunoștința, bucuria și mulțumirea inimii oamenilor scara spre cer. Până nu faci, nu înțelegi și nu simți, cu toate că înțelepciunea bătrânilor vorbește despre fapte răsplătite în cer.

— Eu nu visez. Închid ochii și dorm.

— Orice este posibil, precum și faptul că nu-ți mai amintești nimic de ce se întâmplă în somn. Dacă nu visezi, ce aspirații ai?

— Vreau să fiu președinte.

— Mă bucur să vă întâlnesc, domnule președinte! De fapt vă căutam de mult.

— Dar tu ce cauți?

— Caut un Om!

— Aha... Mda... și... ai întâlnit?

— Dimineața caut să ajung cât mai repede la întâlnire, de aceea evit străzile aglomerate. Seara, în drum spre casă, simt nevoia mulțimii cu foșnetul, aglomerația și gălăgia ei. Am două feluri diferite de a căuta Omul: fugind de el și intrând în mulțime. De fapt, sunt două forme de a nu-l vedea și întâlni. Caut un Om și întâlnesc un Președinte.

— Știu de unul care căuta Omul cu felinarul ziua-n amiaza mare prin piețe și târguri. Sau cel puțin așa răspundea celor care-l întrebau ce caută ca să le dea cu tifla. Un altul se plângea că nu are om care să-l arunce-n scăldătoare la tulburarea apelor. Iar atunci când, în sfârșit, le-a fost prezentat explicit: *Iată Omul!* cer puterii să-l ucidă. Și acum vii și dumneata cu chestia asta răsuflată: caut un om și dau peste un președinte?!

— Iartă-mă, dar am fost sincer!

— La naiba, numai prostia este sinceră! Sunt sătul de textieri! Sunt sătul și de mine când repet câte ceva ce nu-i al meu. Repet ca să șlefuiesc mai bine înțelepciunea sau prostia altora.

— Vrei cu adevărat să fii președinte?

— Mă gândesc tot timpul la asta.

— Și ce fel de președinte vrei să fii?

— Un președinte original.

— Dacă mă uit bine la tine, ești un bărbat bine constituit, atrăgător, înalt și cu prestanță, deci, ochiometric vorbind, ai postură de președinte. Și ce vei face când vei fi președinte?

— Numai să mă aleagă.

— Deci, președinția ta depinde de alegerea publicului, nu ține de tine, ci ți se oferă această calitate din partea mulțimii. Ești președinte pentru ei, cei care îți oferă această calitate extrinsecă.

— Normal, un rege se naște rege, pe când un președinte este ales, este expresia supremă a democrației.

— Supremă și sublimă.

— De ce sublimă? adică ideală, extraordinară, ceva ce dispare și se volatilizează?

— Este diferența între a fi și a pretinde că ești. Spunând vreau să fiu președinte, tu te concentrezi total asupra calității „președintelui" și ignori fundamentul tău de ființă care dorește. Deci, avem un președinte interior al ființei umane care aspiră și un președinte exterior, al calității sociale oferite de decizia unui scrutin.

— Cum un președinte interior și altul exterior? Te joci cu mine așa cum se juca unul Augustin cu fiul lui, explicându-i acestuia existența unui dascăl interior?

— De fapt, un președinte este și un dascăl, ai dreptate. Nu mă gândeam în același fel ca teologul amintit, pentru că legam președintele de om, nu de capacitatea fiecărui om de a se guverna pe el însuși. Un stat democratic este un stat plin până la refuz de președinți. Fiecare cetățean, conform constituției în vigoare, este un potențial președinte.

— Îmi place raționamentul. Ca potențial președinte, fiecare cetățean concordă sau discordă cu atitudinea președintelui în exercițiu, adică „eu în locul lui făceam așa..." și acest *așa* poate fi identic sau nu cu ceea ce președintele face.

— Pe de altă parte, dacă președintele se află înăuntrul tău, ca ființă vie, înseamnă că vrei cu adevărat să fii președinte și, mai important, că vei ajunge să fii președinte. Nu vorbești ca să te afli în treabă, ci ești hotărât să faci ceva. De exemplu, să mă convingi pe mine și pe alții să te votăm.

— Este liber? Întreabă schițând un surâs discret pianista, arătând scaunul liber dintre cei doi bărbați. Cei doi se privesc, se ridicară de pe scaunele lor și cu un gest cavaleresc o invitară să se așeze.

— Mulțumesc. Sunteți foarte amabili.

— Dumneavoastră aveți cont deschis la bar sau putem să vă oferim ceea ce doriți să consumați?

— Mulțumesc. Am cont deschis la bar. Sunt o răsfățată a localului.

— Felicitări pentru concert. Intrasem să-mi astâmpăr setea și starea de spirit a concertului dumneavoastră mi-a încărcat bateriile. Acum înțeleg de ce prietenul meu jurist când scrie ascultă jazz și nu numai, ceva asemănător cu ceea ce ați cântat în seara aceasta.

— Vă referiți la respectatul domn profesor, ajuns somitate în dreptul de autor?

— Da, îl cunoașteți?

— Este unul dintre fanii noștri căruia îi dăm când trece pe aici câte o înregistrare. Îi place să ne măgulească, spunându-ne că noi suntem izvorul ce-l inspiră, și ne bucurăm de aceasta.

— Întotdeauna muzica bună, de calitate, nu numai că rămâne, dar ne este necesară ca aerul și apa, este hrană. Mijloacele tehnice de astăzi ne oferă tuturor posibilitatea de a cânta și, ca atare, toți cântă într-o aglomerare în care se pierd adevărații interpreți, cei care nu citesc notele, ci ne oferă muzica.

— Discutăm, dar, cum nu am făcut cunoștință, nu ne cunoaștem.

— Suntem niște necunoscuți, dar nu străini, și prefer să rămânem așa. Este mai convenabil să evităm etichetele și convențiile pe care societatea, bunul simț și educația ni le-au impus cu sau fără voia noastră. Dumneavoastră sunteți o artistă, domnul este domnul președinte iar eu sunt un însetat care tocmai și-a astâmpărat setea.

— Deci, tot ne recunoaștem prin ceea ce antenele noastre reușesc să capteze. De fapt, îl cunosc pe domnul președinte care stătea de atâta timp ascuns sub un nume, dar îmi dau seama că nu-l cunoșteam, pe când, prezentându-mi-l ca președinte, reușesc să-l văd. Mi se ia pâcla de pe ochi și-l văd cu adevărat așa cum el este, un Președinte. Sunt emoționată.

— Frumoasa și Președintele! Schiță un rânjet domnul președinte, sugerând noblețea fiarei ce zace în noi.

— Acum, când deja am descoperit partea nevăzută, dacă v-aș întreba pe dumneavoastră așa, din simplă curiozitate, ce ați face dacă ați fi președinte?

Oftă din adâncul pieptului, păstră un moment de tăcere, căută să zică ceva, își strânse buzele, schimonosi un zâmbet, uitându-se când la unu, când la celălalt, se ridică de pe scaun și fugi la toaletă. Cei doi surprinși de reacția pianistei făcură ochii mari. Nu știau ce să zică. Nu înțelegeau ce se întâmplă. Domnul președinte bău câteva înghițituri iar însetatul, care se pregătea să

plece, cum rămase fără replică, se așeză din nou pe scaun așteptând să vadă ce se va mai întâmpla. Actul spontan al pianistei îi stârni curiozitatea. Greșise probabil undeva și nu știa unde, o jignise fără să vrea? Era fiica vreunui potentat al vremurilor apuse, prezente sau viitoare? Era iubita vreunui politician sau autarh? Era? Era? Stop! Nu are rost! Trecură câteva minute bune de tăcere. Nemaisuportând privirile întrebătoare ale barmanului care, firesc, voia să vândă ambrozie, se ridică, își luă la revedere de la domnul președinte și ieși din bar.

Explozie de lumină. Intensitatea ei anula complet căldura, înțepându-i ochii sensibili ce începuseră să lăcrimeze. Plângea pur și simplu. Îi curgeau lacrimile involuntar. Departe de deziluzii amoroase, triști funebre, ceapă sau ardei iute, soarele îl făcea să plângă mut ca un nou ieșit la lumină. La lumină, gândurile prindeau alte contururi și proiecții. Imaginația muncea mai puțin în favoarea privirii. Frumosul cucerește prin vedere. Iubirea se împletește vizual și prietenia e susținută de ochii deschiși. Berea pe care o băuse, deși era o halbă întreagă, nu avusese nici un efect. Starea lui se datora luminii și emoției transmise de artista dispărută subit, asemenea nimfelor. „Unde se grăbesc toți?" Își amintea de stările lui de nervozitate și nemulțumire când mergea de părea că zboară, cu o viteză de neînchipuit. Nimeni nu putea ține pasul cu el. Cu trecerea anilor, păstra încă pasul mare, ceea ce-i dădea întotdeauna avantajul unui mers grăbit. Era îmbrăcat în costumul gri pe care-l alesese în ziua aceea, gândindu-se la materia cenușie. Era încălțat cu o pereche de pantofi gri. Prin culoarea aleasă părea că fraternizează cu trotuarul de care-l separa doar nuanța. Postura de om-drum, om-trotuar îl amuză. Alunecase din deșert în drum sau rămăsese pe drumul prin deșert, în care deschiderea căii are lărgimea deșertului. Suntem atât de aproape de marile depărtări. Se aplecă și luă pe vârful degetului praful de pe zidul unei clădiri. Privi acea zonă cenușie de pe vârful degetului, analizând calitatea prafului. Există o distanță civilizatoare între praful granulat al deșertului și praful negru al mașinilor. Este interesant cum cei care doresc civilizația contestă valoarea neagră a prafului. De ce nu am avea un praf și de altă culoare? Până și albul, ca praf, pătează. Unde există vreo fabrică de var sau de ciment toate casele sunt prăfuite în alb, indiferent de culoarea în care ar fi vopsite, în timp devin albe. Totul este alb, copacii, străzile, numai oamenii își păstrează culorile prin care se disting. Culoarea eroului nostru este cenușiul, o cenușă pe care odinioară păcătoșii și-o puneau în cap și se smereau, deși rămâneau aceiași, implorând fățarnic iertarea divină pentru a nu muri sau, mai corect, pentru a rămâne vii în moartea lor cotidiană, repetitivă.

Intrase să se răcorească și îl fulgerase gândul că fiecare om este un președinte potențial. De ce voia să fie președinte acel domn? De ce se visa președinte? Nu ajunsese să-l întrebe, pentru că intervenise pianista și, în loc să-i pună lui

întrebarea, a tulburat-o pe artistă. Dacă se afla într-un alt sistem de guvernare, probabil ar fi voit să fie monarh, rege, împărat, emir, guvernator sau mai știu eu ce funcție supremă există în statul respectiv. De exemplu, țiganii nomazi au un șef pe care-l recunosc ca autoritate supremă, căruia îi plătesc impozit, pentru că el este cel care le conduce viața și, în situația lor, cu siguranță, se află o sumedenie de triburi din diferite locuri ale lumii din Africa sau America. Odată ce ei au triburile lor, de ce să nu avem și noi, cei care ne considerăm și suntem considerați civilizați, triburile noastre astăzi, când se recompune la nivel simbolic puterea imperiilor de odinioară, un imperiu în care să trăiască toți. Europenii nu sunt americani iar când îi imită îi imită rău și tragic. Nu sunt nici chinezi ce picurau mai demult iar acum curg continuu. Toate acestea sunt teme de meditație. Acest fel de a vorbi despre oameni, încadrându-i în neamuri și popoare, este forma cea mai simpla de a-i ucide, transformându-i în număr, etichetându-i și distanțându-te de ei. Pentru un președinte potențial nu poate exista un astfel de discurs, el are datoria supremă de a avea mereu în vedere omul ca om, ca personalitate, și pe urmă colectivitatea ce are regulile ei. Colectivitatea este o apreciere statistică, pe când un președinte trebuie să-l aibă în vedere pe fiecare individ. Ce eroare statistică plăcută și subtilă, folosită din plin de politicieni, devenită oroare când luăm în calcul, ca exemplu, nu mai mult de două persoane. Împreună cumpără o pâine, ceea ce înseamnă, din punctul de vedere statistic, că fiecăruia îi revine în mod echitabil 50 de procente și se prezintă situația ca atare, cum că fiecare a mâncat o jumătate de pâine, pe când, de fapt, pâinea a fost mâncată de unul singur, celălalt nu a mâncat nimic. Un președinte trebuie să-l aibă în primul rând în vedere pe cel care este uitat și păcălit cu procente, care nu se bucură de ceea ce merită, precum să nu-l uite, ca om, nici pe celălalt. Relația de la om la om transpusă în termenii puterii este o relație de la președinte la președinte, de la președintele în exercițiu la președintele potențial. Gândindu-se la pâine, i se făcu foame și nu știa ce să facă: să meargă la părinți acasă, să mănânce împreună cu ei, să meargă acasă, să intre într-un restaurant, să treacă prin piață și să cumpere niște fructe și legume? Nu știa ce să facă. Simțea cum îl rodea foamea.

— Domnule, dă-mi și mie niște bani să cumpăr de mâncare, i se adresează o cerșetoare, în felul ei gutural, cu mâna întinsă.

— Să mâncați numai dumneavoastră sau toată casa?

— Ce mă tot iei cu politica, îmi dai sau nu? Dacă stăm de vorbă pierd potențialii investitori. Eu sunt policalificată. Lecuiesc de deochi, dau în cărți și citesc în palmă.

— Muncă fără transpirație și bine plătită, pentru că, dacă nu plătesc bine, cu siguranță că-i sperii pe mușterii. Banii vin și viața merge înainte. Mai faci câte un purandel...

— Domnule, dar toate le știi, doar nu vrei să-ți ghicesc?

— În meseria asta știi să citești oamenii și, formulând astfel întrebarea, îi inviți pe oameni să-ți solicite serviciul.

— Domnule, sunt o femeie săracă și proastă și fără școală, ce-ți pui mintea cu mine?

— În câte limbi vorbești?

— Crezi că-s penticostală? Vorbesc și eu, pentru păcatele mele, limbile țărilor prin care am umblat, să tot hie vreo zece, dar zece înseamnă multe, nu-i un număr exact ca în vorbirea voastră.

— Și iubitului tău în ce limbă îi declari dragostea?

— Pe limba noastră, domnule, rromani sau țigănește.

— Și-i scump ghicitul?

— Depinde de fiecare, unii-s mai zgârciți și atunci le pun un preț mai jos, după care, intrând în jocul meu, îi sperii și mai plătesc să rezolve niște probleme, așa că acei zgârie brânză plătesc dublu sau triplu, ca să se învețe minte. Așa-i felul omului, nu-l poți schimba. Însă trebuie să fiu atentă, pentru că cu jocul ăsta pot omorî oameni, deci am o responsabilitate. Nu-i bine să ridici viața omului și nici a unei muște, dar muște mai omor când nu mă lasă să dorm.

— Ziceai că-ți este foame. Dacă vrei, te invit la restaurant să stăm de vorbă.

Îl privi cu coada ochiului suspectă, ridicând din sprânceana stângă, surprinsă de invitația făcută.

— Merg cu dumneata la restaurant, dar cu o condiție: plătesc eu, pentru că știu că intelectualii sunt pârliți rău de tot și, când mă uit la dumneata, te citesc ca pe o carte deschisă. Accept invitația, pentru că îmi pari un om deștept și bun la inimă.

— Deci, știi să citești și inima oamenilor. Asta-i foarte bine. O ajută să se ridice, își strânse bocceaua și o porniră spre un restaurant. Prinși în vorbă, au trecut prin fața mai multor restaurante. El nu făcea nicio distincție între restaurante, pentru că nu le cunoștea și se gândea că, cu siguranță, ea știe ce face și ce restaurant alege. Era exigentă. Și așa ajunseseră la unul dintre cele mai bune restaurante din oraș. Primul intră domnul, îi deschise ușa și pe urmă intră și țiganca. Un chelner le ieși în întâmpinare și îi conduse la una din mesele libere. O ajută să se așeze pe scaun, se așeză și el și aștepta să vadă ce spune. Ea, la rândul ei aștepta ca el să deschidă discuția.

— Domnule dragă, dumneata ești un mare crai, știi să umbli cu femeile. Ptiu, drace! Și încă ce le mai știi! Doar vrei ceva de la mine, de aia m-ai invitat la restaurant, iar eu nu vreau să-ți dau, de aceea plătesc.

— Da, m-ai citit, vreau ceva de la dumneata, dar s-ar putea să nu fie ceea ce credeai. Vreau să știu ce ai face dumneata dacă ai fi președintele unei țări?

— Apăi, domnule, președintele nu are putere așa multă, mai multă o are partea executivă a primului ministru, dar mi-aș alege un prim ministru pe care m-aș bizui, iar când nu respectă ceea ce-i spun, l-aș alunga.

— Dar dumneata cum ai stăpâni?

— Eu, dragă domnule, aș aplica legea țigănească.

— Ai omorî pe cei care nu respectă legea țigănească?

— Se vede că nu ești actualizat. Nu se mai omoară în zilele noastre. Trăim în secolul al XXI-lea și nu suntem chiar așa de înapoiați cum ne vedeți. Legea țigănească înseamnă legea respectului. În zilele noastre oamenii nu se mai respectă.

— Ai dreptate, noi nu știm aproape nimic despre felul vostru de viață, despre legea țigănească de care vorbești. Când vrem să jignim pe cineva vă dăm pe voi exemplu și vă desconsiderăm, pentru că nu vă cunoaștem și nici nu vrem să vă cunoaștem, mai ales că unii preferă să vă discrediteze și să vă prezinte denaturat, așa cum nu sunteți, de parcă nici măcar nu ați fi oameni.

— Nu știu ce au toți cu noi, dar ceea ce noi iubim cel mai mult este libertatea. Apoi, prima regula a legii țigănești pe care aș pune-o este cea de a respecta libertatea. A doua regulă are în vedere viața oamenilor. Viața este frumoasă și este păcat să nu te bucuri de ea. Noi ne bucurăm. Când mai ai timp să trăiești, dacă muncești până te spetești? Așa nu mai ajungi la pensie, că mori cât timp ești activ. Deci, i-aș invita pe legiuitori să umble puțin la reajustarea legii muncii. Muncești cât muncești, dar te mai și odihnești. Muncești când ai chef, dar dacă nu ai chef, te odihnești.

— Dumneata ai muncit în vreo întreprindere?

— Doamne ferește! Eu îs țigancă și cum să muncesc într-o întreprindere că ar însemna că nu mai sunt țigancă. Munca în întreprindere este pentru noi o sclavie. O viață avem și pe aceea să ne-o vindem muncind pentru altul? Nu dă sens. Nu poți munci și să fii liber. Noi suntem liberi.

— Ce doriți să serviți?

— Alegeți dumneavoastră din meniu mai întâi.

— Adu-ne un vin roșu bun, ca sângele. Poți aduce și aperitivul care-mi place mie mult.

— Da, doamnă, am înțeles, doriți ceea ce serviți de obicei. Domnul ce dorește?

— Ce-i aduci doamnei, adu-mi și mie, pentru că am încredere în gusturile domniei sale.

— Ți-am spus că ești mare crai. Mă iei cu președintele, gulu, gulu și te-am avertizat că nu-ți dau. Discutăm cu plăcere, dezbatem probleme, dar nu mai mult de atât.

— Asta apreciez la neamul vostru: sunteți direcți, nu pierdeți timpul și dezbrăcați omul de convenții, bărbatul este bărbat și femeia este femeie. Aceasta faceți când le dați în cărți.

— Voi aveți școală, noi, obiceiuri și meșteșuguri pe care le-am moștenit de la strămoșii noștri cu datoria de a le da mai departe celor care sunt vrednici. Femeile au legea lor, nu sunt disprețuite, cu toate că într-o vreme și astăzi în

unele locuri se mai „promit” la naștere sau se cumpără cu cocoși de aur. De la această vânzare de oameni ne vine și numele de „robi” ce ni se dă. Da, suntem robi și roabe când iubim și se mai întâmplă și crime pasionale, dacă unul din parteneri este mai slab de înger. Dar cum nu ni se ține o evidență clară, cine dispare numai noi știm și căutăm să-i facem dreptate mortului. Cel mai simplu este să fim considerați escroci și șarlatani când dăm în cărți sau în cine știe ce alte obiecte: pietre, oase, boabe, pentru că pe această cale intrăm în contact cu duhul celui investigat prin intermediul duhului celui prezent. Suntem dependenți de ceva material, o fotografie, un desen sau o pictură a persoanei și de aici totul se poate întâmpla. Depinde de conștiința celui care o face. Viața omului este ca un fir de ață ce se poate rupe în orice moment și cu atât mai ușor când există unii care o știu și manipulează oameni nevinovați. Magia este magie și atât. Nici albă și nici neagră. Magia pentru om este mai adevărată decât realitatea, este chiar realitatea omenească.

— Citisem ceva asemănător prin tratate de istorie a ideilor religioase. Crezi în Dumnezeu?

— Ce întrebare-i asta? Este ceva ce nici nu trebuie să se întrebe. Problema nu este a lui Dumnezeu, ci a credinței, pentru că, oricâtă credință am avea, ni se pare că este prea puțină și atunci ne cățărăm pe credința altora, a strămoșilor, a părinților, a prietenilor și a cunoscuților. Credința ține de omul dezbrăcat, simplu, nu de omul mascat sau măscărici. Noi nu ne prefacem și credința ne întărește....

— Și președintele ce face cu credința pentru a ajuta omul de rând, așa ca noi?

Între timp, chelnărul adusese aperitivul și vinul dorindu-le poftă bună și bună dispoziție, după care se retrase discret, așteptând eventuale solicitări din partea clienților. Era un băiat tânăr. Se vedea profesionalismul lui în ținuta și în felul în care vorbea cu clienții cu un surâs binevoitor și eleganța mișcărilor. Da bine pentru un președinte cu prestanță, numai că el, nici nu visa ce duce înăuntrul lui. Concentrat asupra tânărului, pierduse firul poveștii pe care țiganca o începuse pentru a exemplifica minunile credinței. Făcu un semn chelnerului care se apropie și îi ceru să aducă o sticlă cu apă minerală ca să-și astâmpere setea. Țiganca mânca salata de conopidă cu hrean, roșii și castraveți frumos ornamentată și cu un gust complex foarte plăcut, în timp ce continua povestea începută. Felul în care mânca îți făcea poftă, văzând cum se mestecau vorbele cu mâncarea înghițită repede. Părea cineva obișnuit să facă mai multe lucruri în același timp, pentru a depăși scurtimea vieții. Începu și el să mănânce atent la ceea ce îi povestea, pentru a prinde firul poveștii care era extrem de simplu și clar, bineînțeles, cu un final în stil holywoodean. Cum mânca, aproba din când în când, dând din cap ca semn că înțelege și se gândește la ceea ce ea îi povestea.

— Sunt realități ce ne înconjoară și pe care le ducem cu noi. Vise, dorințe, aspirații pentru care de multe ori ne simțim frustrați, considerând că meritam un tratament mai bun și mai uman.

— Și încă ce realități. Fiecare om are avantajele și dezavantajele vieții sale, dar avantajele sunt atât de mari, că nu merită să ne gândim la dezavantaje. Există oameni care privesc mult anumite lucruri și încep să le vadă, de exemplu, pietrele sau trotuarul pe care-l calcă oamenii zilnic, cel puțin plecând la lucru și întorcându-se acasă. Cum stau toată ziua pe marginea drumului și cer bunăvoință, ajung să văd trotuarul și, știi cum îl văd? Multidimensional. Trotuarul se mișcă și se multiplică, astfel încât fiecare trecător merge pe propriul său trotuar. El nu-l vede nici măcar nu-l simte, după cum nu-i simte nici pe ceilalți, însă eu îl văd, îi văd pe toți și pe fiecare în parte. Mai sunt unii cărora nu reușesc să le văd trotuarul, pentru că sunt extrem de aprofundați în el, merg cu capul aplecat și privesc fix trotuarul, alegând zona ideală pentru pașii lor. Numai că, văzându-le trotuarele, nu reușesc să le disting fizionomiile. Fiecare zi pentru mine este ca un caleidoscop al trotuarelor. Sunt trotuare și trotuare, unele calde, altele reci, înghețate chiar, un fel de derdeluș ce-l poartă pe călător, trotuare colorate în diverse culori, trotuare numerice, trotuare convoi pentru cei care merg împreună spre același țel. Multe am învățat de la trotuar. În fiecare vară îl văd cum se înmoaie pentru a lua amprenta tălpilor ce-l masează, o amintire fierbinte pentru anotimpurile reci, confirmând că pe aici, uite, au trecut, se trece și se va trece. Trecerea nu este numai o stare, ci mai ales o constantă a omului.

— Și eu ce trotuar eram?

— Nu erai trotuar sau nu am apucat să-l văd, pentru că mi-ai prins privirea. M-ai privit în ochi, zona pe care majoritatea o evită. Nu știu de ce sau nu vreau să știu de ce. Eu nu văd aura persoanelor, m-am specializat în vederea trotuarelor morgana ale trecătorilor, poate, dacă aș vedea aura, ți-aș spune mai multe. Văd că, în sfârșit, ai dorit să afli ceva despre tine. Deci, ești om omenesc ce omenește omenirea sau, simplu de tot, ești un om bun. Să nu crezi că ești singurul care m-a invitat să-mi dea de mâncare. Sunt o mulțime, dar să nu uităm că mai există și o mulțime nulă. Visătoare, luă paharul, îl duse la gură, bău și plescăi cu plăcere, savurându-i aroma și făcându-i un semn interogativ ridicând colțul sprâncenei.

— Este un vin de calitate și, cu siguranță, că vine de departe. Indiferent de țara în care te afli, vinul cel mai bun este ca și noi, țiganii, ceva ce vine de departe, de pe alte tărâmuri.

— Vinul ce leagă distanțe, transformă depărtări de dor în apropieri de suflet și nostalgii romantice.

— Sânge în pocal de lemn, de aramă sau cristal, sânge cald, sânge de cal, sânge bun, de carnaval. Știi care-i diferența între mine și tine? De ce faci ochii mari? Ce te miri?

— Fiecare om este unic în felul său şi parcă nu putem trăi fără o clasificare, o marcare a diferenţelor şi pierdem din vedere tocmai ce este mai important, asemănările. De aceea vă întreb care este asemănarea între noi?

— Nu obişnuiesc să mă gândesc la asemănări, mă concentrez asupra detaliilor. Noi, ţiganii, avem suflet de artist. Detaliile ne ţin în viaţă. Pentru noi viaţa este un şirag de detalii oferite de Cel de Sus.

— Vă-nţeleg. Nu doriţi să faceţi un exerciţiu de desfăşurare a detaliilor notate de dumneavoastră de când ne-am întâlnit? Nu de alta, dar, din cele ce mi-aţi spus, mi se pare că trecem prin viaţă fără a ne da seama că trăim. Este ca şi cum am trăi la persoana a treia.

— Chiar vrei aşa ceva? Ai încredere în ce-ţi spun?

— Nu este obligatoriu, dar aş vrea să ascult desfăşurarea detaliilor ce mă înconjoară, pe care le port cu mine conştient sau inconştient, dar mai ales oglindirea detaliului în ochiul celui care stă pe margine. Este ca şi cum aş vedea un film sau o imagine prin plimbarea lupei.

— Eu nu sunt nicio lupă.

— În ce sens?

— În toate sensurile. Nu sunt obiect şi nici femeie de obiceiuri uşoare. Am demnitatea şi onoarea mea.

— Când vorbeam, nu mă referam la dumneavoastră, ci la mine. Se vede că sunteţi extrem de atentă la tot ce se spune.

— Vorbele sunt cele care ne trădează şi ne scapă fără voie, de aceea mă mai gândesc dacă merită să fac ceea ce mi-ai cerut.

— Nu o faceţi pentru dumneavoastră, ci pentru mine.

— Şi acum cine cerşeşte? Desigur, pentru lumea civilizată, când se cere ceva, căutând ceva, solicitând sub o formă sau alta ceva, de la ce e mai simplu la ce e mai complicat, cum ar fi un loc de muncă, este văzut ca fiind ceva firesc şi aducător de bucurie. Nu se consideră cerşit. Cei care cerşesc sunt numai şi numai ţiganii, nu pot fi cetăţenii demni ai statelor moderne de astăzi, care nu cer, ci îşi oferă serviciile. Serviciul este ceea ce omul face, nu ceea ce omul este. Omul poate fi un sclav sau un om liber, dacă el face ceva, acel serviciu pe care el îl prestează nu-l afectează deloc. Această rupere a faptelor de omul care le săvârşeşte noi nu o putem concepe, pentru că noi suntem ceea ce facem. Omul şi fructele lui. Omul şi faptele lui de fiecare zi. Omul pom, omul fruct, omul faptă. Acum, când îmi ceri ceva ce numai eu îţi pot da, simţind cum, neprimind ceea ce-mi ceri, viaţa ta nu ar mai avea sens, este asemenea unei declaraţii de dragoste, când îndrăgostitul îi cere iubitei să-i ofere lumea ei pentru a-l ferici, negândindu-se la ceea ce el îi oferă. O iubire ce transformă iubita în obiectul iubirii, proprietatea plăcerilor şi viselor lui. De fapt, ceea ce-mi ceri nu mi-a cerut nimeni niciodată. Bărbaţii când mă privesc rămân la suprafaţa ademenitoare a formelor mele pe care doresc să le pipăie fără să

mă vadă. Și tocmai pentru acest fel neobișnuit de a fi tratată, cum nu trebuie să mă apăr sau să trec la atac, voi accepta provocarea de a-ți oferi privirea pe care mi-o ceri, chiar dacă după aceea mă voi simți trădată de mine însămi, dar pentru gestul tău de a mă invita să mâncăm împreună, acceptând ca eu să plătesc, aș fi nedreaptă să te refuz. Cine știe, poate că o să-mi răspunzi vreodată cu aceeași bunăvoință. Dar, pentru a mă asigura de intenția ta, te întreb: ce-ți veni să-mi ceri una ca asta, știind prea bine că buna educație interzice să-i întrebi direct pe oamenii la ce se gândesc.

— Totul a început cu căldura insuportabilă de afară ce m-a obligat să mă afund într-un bar din care, când am ieșit, pentru câteva momente am rămas orbit de intensitatea luminii, provocându-mi un fel de amețeală asemenea celei de anemie. Era o revenire din lumina. Căutând umbră, ne-am întâlnit.

— Mă odihnesc la marginea pașilor drumeților, o mare de oameni cu fluxul și refluxul ei. Oamenii vin în valuri cu ritmuri diferite. Valuri peste valuri, grabă peste altă grabă și, dintr-o dată, liniște totală. Trece un cortegiu funebru care obișnuiește să facă un popas în fața bisericii sau chiar îl bagă pe mort în biserică să-i facă prohodul. Locul meu nu este la intrarea în biserică. Nu oblig pe nimeni să-mi dea ceva. Nu practic violența cerșitului. Nu sunt fariseul care-l arată cu degetul pe credinciosul care nu face milostenie. Acești cerșetori sunt de cea mai joasă speță, sunt niște torturatori. Legea mea nu este una a literei, ci a bătăii de inimă și, dacă bătaia de inimă nu are o caligrafie, degeaba întinzi mâna. Stăteam pe scaun și priveam valurile ce vin unele peste altele, unele împletite cu altele pe care le acompaniam cu melodia cerșitului meu. Nu pentru a le opri sau a le atrage atenția, ci pur și simplu pentru a le însoți în drumul lor ritmic. Pălării, ochelari de soare, nimeni cu vreo umbrelă. Aici nu se obișnuiește ca în alte locuri unde soarele arde totul. Din când în când, seninătatea zilei este tăiată de vreun găinaț de pasăre, în special de porumbel, ce se mai întâmplă să cadă pe hainele, pe fața sau pe capul vreunui pieton.

— Este interesant de a vedea cum se intersectează natura cu civilizația.

— Aceste situații sunt hazlii și este educativ și sănătos să vezi felul în care fiecare reacționează la o astfel de surpriză. Dar ce vorbesc de alții, că și mie mi s-a întâmplat de câteva ori. Astăzi au lipsit astfel de scene. Când obosesc să privesc în sus văzând cerul prin sita chipurilor trecătoare, las capul în jos și mă odihnesc privind picioarele care țes o mulțime de x-uri iluzorii, x-uri pe care doar eu le văd, ce uneori se întâmplă să se intersecteze și în viață, descoperindu-se în cele din urmă, cu toate că treceau zilnic unul pe lângă altul. Nu este prima dată când treceați pe acolo, deși nu treceți zilnic, vă cunosc și știu că, dacă aveți ceva de dat, dați. Nu faceți parte din rândul celor care judecă ce, cui și cât dau, ca și cum ar arunca niște resturi. Presimțeam că ne vom întâlni odată. În valurile ce curgeau erai o prezență care le tăia. Era ritmul cuiva care se gândește profund la ceva important. Dintr-o privire am parcurs pantofii gri

curați și neprăfuiți, ce-mi spuneau că tocmai ai ieșit dintr-un loc răcoros și curat. Soarele se reflecta în ochelarii tăi rotunzi care sunt greu de găsit sau poate i-ai moștenit, dându-le o strălucire aparte. Barba lungă pentru noi înseamnă un om stimat, care impune respect și admirație, mai ales când este privită de jos în sus. Cămașa albă și costumul gri elegant te recomandă ca intelectual, și îți dau prestanță, erai total diferit de ținuta ondulată sau rigidă a oamenilor de afaceri, care trec prin fața noastră pe partea opusă, punând o distanță umană între ei și noi. Sunt cei care nu se compromit cu noi la lumina zilei. Costumul cumpărat și nu făcut la comandă nu este uzat, cu toate că al doilea nasture stă să cadă, o dovadă în plus că l-ai cumpărat de puțin timp, pentru că la magazin nasturii nu sunt bine cusuți. Pantalonii nu au ajuns să ia forma genunchilor. Se vede de departe cineva care are acasă mai multe costume pe care le îmbracă pe rând pentru a nu le uza. Un om care se respectă și ține la propria imagine. Vestonul elegant, cu zona superioară mai umflată, ne spune că documentele se află în buzunarele interioare, mai ales că buzunarele lui sunt cusute. Verigheta afundată bine în deget, stă acolo de ani buni, fiind imposibil să o scoți cu săpun, ci numai tăind-o. Cearcănele de la ochi te trădează ca fiind unul căruia, deși îi place să doarmă, studiază până noaptea târziu. Mâinile nu au bătături iar degetul mijlociu de la mâna dreaptă nu pare să țină condeiul. Încă un om al zilelor noastre, ce folosește computerul sau alte mijloace moderne, uitând de cele tradiționale. Înalt, bine legat, nu ai o musculatură de cineva care merge la sala de gimnastică, iar burta de sedentar te trădează că ești unul căruia îi place berea, dar nu bei în fiecare zi.

— Privirea dumneavoastră mă creează radiografic și biografic și îmi este de mare ajutor, pentru că noi nu reușim decât să ne vedem în oglindă și nicidecum în ochiul altora.

— Dacă pe ceilalți îi ducea timpul, tu duceai timpul cu tine. Erai stăpânul timpului. Te plimbai admirând tot ceea ce vedeai ca unul care știe că are puțin de trăit și caută să se bucure de tot ceea ce vede și întâlnește. Cu toate că te știu că mergi chiar foarte repede, de data aceasta aveai tot timpul din lume. Cum nu te grăbeai, savurai plăcerea de a-i privi pe cei care treceau în grabă pe lângă tine fără să te vadă. Nu numai că vedeai oamenii, dar admirai și natura, ocoleai cu grijă murdăria proaspătă a păsărilor ce se curăță numai cu detergent, pe care de trei zile cei care spală noaptea drumul și trotuarul nu l-au mai folosit. Au dat numai cu apă. Doar cine stă pe margine știe toate aceste amănunte care nu sunt luate în seamă de trecători. Și, pentru a nu avea probleme de igienă, chiar noi, folositorii marginii drumului spălăm zonele mai murdare că, dacă păsările nu pot răspunde civic pentru faptele lor atunci, cu siguranță, țiganii trebuie să o facă, mai ales că îi și consideră rude, numindu-i ciori. Pantofii gri de piele nu erau cumpărați de oriunde, ci dintr-un loc special, pentru că sunt clasici, făcuți dintr-o singură bucată de piele, cu un croi

simplu și elegant. Să știi că te-am mai văzut și cu pantofii făcuți la comandă. Recunoșteam calapodul bătrânului pantofar, cel mai bătrân din oraș, care, în ciuda celor nouăzeci și cinci de ani, continuă zilnic să meargă la dugheana sa unde-l așteptă comenzi și diverse reparații care mai de care mai urgente, în special din partea doamnelor. Îl cunoscusem întâmplător când mi se rupsese sandala și intrasem pentru a mi-o repara. Îmi luă sandala, o studie câteva secunde, mă invită să stau și, în timp ce-mi repara, schimbându-i partea stricată și pictând-o în culoarea ei originală, îmi povestise toată viața lui de om fericit. Fericirea lui era munca și bucuria celor pe care-i servea. Îmi ceruse prețul pe care îl practica normal pentru intervenții de urgență, care mi se păru extrem de mic, mai ales că-mi oferise pe tavă toată viața lui de aproape un veac. În schimb, îi plăti de trei ori prețul cerut, mulțumindu-i pentru promptitudinea și eleganța reparației. De atunci am devenit una dintre clientele fidele ale lui, recomandându-l și altora. Iar când fusese obligat să iasă din casă, cum se întâmplă multor bătrâni din partea rudelor hulpave, îl ajutasem să găsească un loc decent și liniștit. Mă bucur când revăd în unele din bazele ixurilor pe care le privesc zilnic opera maestrului pantofar. Odată chiar asistasem la o scenă neplăcută, când o doamnă i-a vorbit urât, făcându-l mincinos, bătrân, neputincios, escroc, nemernic, în toate felurile și să nu creadă cumva că o să-i plătească atât cât îi cere, chiar dacă materialele pe care le-a folosit au fost de cea mai bună calitate așa cum pretinsese ea. Fiecare vorbă urâtă adresată bătrânului o simțeam ca pe o piatră aruncată în lacul inimii. Nu știam ce să zic, părea o inversare de rol cu ceea ce ni se atribuie nouă. Vedeam cum bătrânul asculta cu capul plecat ploaia de invective ale doamnei disperate, ridică ușor capul, îi oferi sandalele pe care le așezase într-o cutie și cu o privire tristă îi mulțumi doamnei, spunându-i că deja plătise totul și încă din plin. Doamna rămase cu gura căscată, mirată, se întoarse și ieși glonț din dugheana pantofarului. Mă privi zâmbind trist cu ochii încețoșați, scuzându-se că de multe ori unii consideră că pantofarii sunt mizeriile pe care le călcă în picioare. „Ce știu ei de micile mele bucurii ori de câte ori rezolv o problemă, zicea el. De mic, am deprins să închid ochii, să-mi imaginez forma piciorului și să croiesc dintr-o tăietură, fără rectificări. Îi încalț pe toți cu sufletul meu, cu viața mea, aceasta este dragostea și bucuria mea. Ei nu pășesc, ei zboară. Simt acest lucru tot mai mult cu fiecare zi ce trece și mă face să mă simt tot mai ușor. Nu mai am sprinteneala tinereții, dar, crede-mă, îmi place mult să călătoresc cu cei care îmi poartă pantofii, care revin din drumeții sau de pe unde s-au aciuiat în lumea asta largă și-mi povestesc despre locurile pe care le-au văzut, pe unde trăiesc.” Mereu atentă la încălțămintea drumeților, nu-mi scapă nici pantofii de marcă, extrem de scumpi, cu un croi extravagant, cu succes la noii îmbogățiți ai orașului care caută să iasă în evidență și răsplătesc cu dărnicie aprecierea

hainelor și a pantofilor pe care îi poartă, surprinși de cum recunosc marca. Un domn care se oprește să vorbească cu mine merită toată atenția.

— Privirea conștient orientată asupra oamenilor are valoarea unui umanometro, a unui instrument de măsură a omului.

— Te-am cântărit din cap până în picioare și mi-am dat seama că înaintea mea se află un stăpân, care de data aceasta are bani la el, dar nu este bogat. Pentru el bogăția este mai degrabă o noțiune decât o cantitate de galbeni. Ți-am cerut bani să mănânc. Stăpânul întotdeauna îți dă de mâncare, pentru că este stăpân și are grijă de ai săi. Am simțit imediat acest lucru și, în loc să par fericită că cineva mă invită să mănânc cu el, am întors invitația pentru ca întâlnirea noastră să fie de la egal la egal. Egalul tău de bărbat care invită o femeie la restaurant. Egalul tău de sedentar care invită o nomadă la un popas. Egalul meu de femeie care își asumă independența actelor sale de stăpână. Egalul meu de inițiată în vederea sufletelor rătăcite și regăsite. Egalul meu de a cântări fericirea petrecerii timpului împreună cu cineva pe care de mult doream să-l cunosc. Am notat eleganța cu care m-ai lăsat să aleg restaurantul, indiferența cu care asistai la alegerea localului. Cu siguranță, te așteptai să intrăm în primul restaurant sau în unul mai ieftin, dar nu ai schițat nici un gest, nimic care să trădeze vreun gând ascuns. Pur și simplu, m-ai lăsat să fiu eu cea care ia hotărârea, acceptând gustul meu. Când am intrat în restaurant erau ocupate șase mese. Una cu un domn în vârstă, cu mustață, cu ochelari, care citea ziarul, având pe masă o halbă de bere. Doi tineri îndrăgostiți care tocmai terminau de mâncat, cerând nota de plată. O altă masă era ocupată de patru doamne care serveau un ceai cu prăjituri, în maniera englezească. Toate bine îmbrăcate vorbeau discret în șoaptă și nu ascunseseră că au rămas surprinse văzându-ne împreună. În matematica lor simplă: o țigancă cu un domn, le ducea cu gândul la cine știe ce bordel. La o masă mai retrasă doi oameni discutau afaceri, studiind un dosar. Ei, deși prezenți în restaurant, nu vedeau și nu auzeau nimic în afara afacerii lor. La o masă laterală servea masa o familie cu doi copii de vreo 8 și 10 ani. Cea mai gălăgioasă masă plină cu halbe de bere și sticle de vodcă avea trei tineri străini exuberanți, ce vorbeau o limbă nordică, gesticulând larg, încât păreau că vorbesc cu mâinile. Noi stăm în acest colț de unde-i putem privi pe toți fără ca ei să-și dea seama. Doamnele par a fi interesate de ceea ce noi am comandat, dar, mai ales, de ceea ce vorbim și, cum distanța nu le ajută, cu siguranță că vor găsi o strategie de a afla, pentru că altfel nu se poate. Ce ochi făcură când chelnerul ne-a adus vinul. Cu siguranță că și ele doresc așa ceva, pentru că este unul dintre cele mai vestite și bune vinuri. În ce lume trăim. Dorim să bem și să mâncăm ce este mai bun ca și cum am trăi pentru a mânca și, Doamne, mulți sunt cei care trăiesc doar ca să mănânce.

— Toți mâncăm, dar ne și hrănim oare?

— Știu bine ce este foamea, cum ne arde și ne slăbește. Vechile legi ale rotației alimentației respectate mai demult de bătrâni, pentru a încerca și din asta și din cealaltă în tot felul de amestecuri, înghite perfect zilele de post. Doamne, ce hrănitor este postul și cât de sănătoase sunt mâncărurile de post. Am cunoscut o bătrână ce trăia la marginea cimitirului sau a vieții, depinde de unde privim. Niciodată nu fusese căsătorită, nu era bogată, și, de fiecare dată când ne vedea, ne întâmpina bucuroasă și ne chema la ea să ne dea de mâncare. Cea mai bună zeamă de fasole la ea am mâncat-o cu ceapă bătută într-un ștergar să-i iasă puterea și s-o îndulcească, stropită cu oțet și sărată. Gazda nu mânca, dar ne sorbea cu ochii, văzându-ne cum mâncam cu poftă și ne punea atâta mâncare până ne săturam. Dumnezeu să-i dea sănătate, de-o mai trăi, iar dacă nu, un gând bun pentru o inimă largă. Eram tânără pe vremea aceea, dar mi-a rămas lipită de inimă privirea ei fericită și mă bucur că și eu am avut partea mea la fericirea bătrânei. Pe atunci mi se părea bătrână, dar eu îmbătrânind, ori de câte ori o vedeam părea că întinerește. Casa ei, vecină cu cimitirul, îi croise o viață în așteptarea veșniciei care în timp s-a diluat în bucuria de a trăi pentru alții, de a se bucura pentru alții și de a-i ajuta. Bătrânețea o scotea din cimitir și-o arunca în toiul vieții. Nu vorbea mult, pentru că, în tăcerea ce se făcea, fiecare cuvânt al ei cădea ca un grăunte de mălai în râșnița morii. Și-i măcinam cuvintele ca să înțelegem ce vrea să ne spună. În neamul nostru bătrânii sunt foarte respectați și de aceea, când moare câte un bătrân, zicem că se prăpădește o bibliotecă. Desigur, cultura noastră este orală, numai așa noi putem păstra puținul care este al nostru, însă acest puțin este un șir de lumi. Prin cuvântul spus în anumite momente și uneori la ureche se transmite un fir ce separă viața de moarte. Ce ai primit spus la ureche nu repeți cu voce tare și-n auzul lumii, nu spui unui străin, ci numai celui care-l duce mai departe, fiind din neamul nostru. Ce se spune la ureche ne ține pe noi în viață. Spunând ceea ce nu trebuie și cui nu trebuie, se plătește scump de cel ce spune și aude, chiar dacă nu înțelege prea multe. Se plătește cu moneda bătută de inimă, numită om. Nu se mai ucide trădătorul ca în legea veche, ci nu-l mai considerăm al nostru, rămâne singur, lipsit de tot ceea ce însemna pentru el hrană, fericire, împlinire și viață. Toți îi întoarcem spatele ca unui mort și nu-l mai cunoaștem. Cel mai scump plătesc mamele care stau în cumpănă, neștiind pe cine să urmeze: pe șatra vie sau pe fiul mort. Și totul pentru nimic, ar spune cei care ne privesc din afară și de sus. Pentru o vorbă spusă la ureche să pierzi totul.

— Dumneavoastră îmi oferiți de fapt o tectonică a înțelepciunii nomade.

— Vorba e duh viu, dătător de viață ce suflă și lucrează continuu. Toți creștinii știu asta, fie că au luat-o de la evreii ce ziceau că la început Duhul călătorea pe deasupra apelor, iar mai pe urmă de la Sfântul Apostol Ioan că la început era Cuvântul. Noi nu știm atâtea, dar le trăim. Sufletul nostru este

foarte aproape de sufletul izvorâtorilor de religii de pe vremea când trăiau pe pământ, de Zaratustra, de la care am moștenit noi cititul în cărți, de Sidharta, zis Buddha, Guru Nanak mai ales că unele triburi de țigani sunt foarte asemănătoare cu indienii și pakistanezii, de Confucius (Kung Fu-Tzu), de Moise, de Iisus și alții și tocmai din această cauză, firi poetice și sensibile, ne lăsăm influențați de diverse religii, neavând una a noastră, cum au atâtea neamuri. Noaptea, întinsă pe iarbă, simt mirosul pământului reavăn și al ierbii proaspete pe care o simt umedă, stând deasupra cerului cu senzația că în orice moment m-aș putea desprinde și pierde printre stele. Am văzut odată într-o vitrină de librărie un om cu picioarele deschise și cu brațele întinse înăuntrul unui cerc. Același lucru îl făceam și eu stând deasupra cerului pe când circarii o fac atunci când merg ca o roată dându-se peste cap. Mă învățase o bătrână de-a noastră să mă joc cu stelele. Îmi aleg o stea, îi dau un nume, mă concentrez asupra ei, astfel încât ajung să-i văd umbra luminoasă, ca și cum ar fi două stele dintre care una a mea, care-i preia numele și pe care o iau cu degetul și o plimb pe cer. Este interesant că, deși este steaua mea, ea nu urmează întotdeauna drumul pe care i-l dau cu degetul. Rămâne înțepenită pe cer. Atunci o mut în sus sau în jos și ocolesc o zonă de întuneric ca și cum acolo ar exista ceva. Cu siguranță, acolo unde nu vedem nimic se află ceva, pentru că simt. În jocul acesta există mai multe amănunte pe care nu am timp să ți le spun. Amintesc numai așa, ca să-ți faci o idee, cât de aproape suntem de sufletul oamenilor însemnați ai lumii, ca frunzele căzute toamna în parc pe alee pe care oamenii le calcă în picioare. Dar noi ne-am luat cu vorba și nu am mâncat.

Se uită la chelnerul ce aștepta respectuos la câțiva metri, făcându-i semn să aducă mâncarea. El, la rândul său, făcu semn unor colegi care s-au îndreptat spre masă cu tăvile pline de mâncăruri alese, regești, cu un aspect plăcut și un miros ademenitor ce umpleau restaurantul cu mireasma lui, creând poftă de mâncare doamnelor care se uitau lung după chelnerii care veneau la masa din colțul sălii. Întâlnirea celor doi se transformase într-un banchet. Țiganca era oacheșă, cu o față expresivă, cu un chip alb pentru cineva care stă toată ziua în soare, cu ochii mari și negri, sprâncene frumos conturate, desenate de la natură fără a fi ajustate de vreo pensetă, cu sâni bogați și o ținută fermă, sportivă. Era frumoasă și atrăgătoare. Domnul o privea, gândindu-se la misterul feminității dăruit fiecărei femei, cu o privire dusă hăt departe, pe care ea o citi ca o provocare.

— Nu te uita după mine în zare. Eu sunt aici în fața ta, curat îmbrăcată.

— Mă gândeam cum toți suntem oameni, aproape unii de alții fizic și departe prin reprezentări, ideologii, vise, aspirații sau mentalități. Vorbiți frumos și bine. Ați moștenit o înțelepciune și știți de toate. Pentru a comanda o astfel de mâncare trebuie să te pricepi la arta culinară.

— Dar am zis că nu mă pricep? Și eu acasă obișnuiesc să gătesc asemenea mâncăruri. Uneori se întâmplă ca unele restaurante să nu gătească aceste bucate, de aceea mi-am permis să vă atrag. Pentru a cuceri un bărbat, este suficient

să-i dai de mâncare. Vine după tine ca un miel. Pentru a înnebuni un bărbat, trebuie să-l faci să te simtă cum îl ajuți să se ridice și să lovească cerul, împrăștiindu-se ca Orfeu în tot universul după care eu, ca femeie, purtătoare a misterului nașterii, îl creez ca o artistă. Situația se schimbă, el devine vioara și eu arcușul. Eu îi dau vibrațiile și-l fac să cânte după voia inimii.

— Și dumneavoastră cântați solo sau în orchestră?

— Adică dacă sunt monogamă sau poligamă? Vezi, cântecul este cântec și ceea ce contează este frumusețea și armonia lui. La noi căsătoriile sunt monogame. Ne știm soții de când suntem copii. Am copilărit împreună, ne-am jucat împreună, se mai întâmpla câteodată să nu iasă planul părinților și să urmeze un drum plin de spini și de necazuri, pentru că întotdeauna căsătoriile din dragoste sunt o năpastă pe șatră, cu discuții, bătăi și omor. Gelozia îi macină și-i distruge. Am avut noroc cum puține-l au. Omul meu este ca un personaj din basm, frumos, înalt, solid, bine făcut, sportiv, deștept. Amândoi am făcut școală pe unde ajungeam cu șatra. El era cu băieții și eu cu fetele, dar ochii noștri ni se întâlneau tot timpul. Și acum nu trebuie să vorbim mult, ne înțelegem doar din privire. Când se încruntă, înseamnă că-l macină vreun gând și-l las în pace. Ies pe la prietene sau trec în bucătărie să gătesc ceva. Familia noastră este puțin numeroasă. Avem numai șase copii până acum. Cine știe ce se va întâmpla și câți vor mai veni?

— Să vă trăiască.

— Mulțumesc. Slavă Domnului, că toți sunt sănătoși. Un copil bolnav este un blestem pe familie, de aceea noi, femeile, în timpul sarcinii suntem foarte atente ca în jur să avem pace, înțelegere, bucurii, ascultăm muzică, ne plimbăm prin parc, cântăm, spunem bancuri, ne bine dispunem cât putem. O prietenă de-a mea, o frumusețe de fată s-a îndrăgostit, împotriva poruncii părinților ei, de un băiat violent. S-au căsătorit. A rămas gravidă și în urma unei certi a lovit-o în pântece. Credea că va lepăda pruncul, dar a dus sarcina cu chiu cu vai până la sfârșit, numai că băiatul care s-a născut nu era bun de cap. Este frumușel, voinic, dar nu-l ajută mintea. L-a dus la școală, și cum rămânea mereu în același an, nu l-a mai dat la școală, mai ales că trebuia în fiecare zi să-l ducă și să-l aducă, pentru că nu știa să meargă singur. Când toți copiii se jucau, el stătea în bancă uitându-se în carte ca și cum ar înțelege ceva. Degeaba maică-sa îi punea o carte sub pernă și-l învelea în ziare că poate i-o intra ceva în cap. Pe urmă, sfătuită, luase drumul mănăstirilor, al icoanelor făcătoare de minuni și al pelerinajelor. Înconjurase de nu știu câte ori mănăstirile în genunchi ca să i se tămăduiască băiatul și totul degeaba. Rămase singură cu el, pentru că bărbatul, învinuind-o pentru boala băiatului, a lăsat-o, luându-se cu o altă țigancă din șatră. Băiatul creștea în copilăria lui continuă și împăcată. Ajunsă la capătul disperării, într-o bună zi, luase hotărârea de a-și uita fiul la marginea drumului unde-l punea să cerșească. Plecase de acasă cu inima-ndoită și plânsă după o îndelungă așteptare. Numai că în

acea zi cel care-i întinsese mâna fusese copilul ei şi o strânse de mână ca şi cum nu ar vrea să o lase. O strângea cu toată puterea lui de băiat mare. Ajunseseră la locul unde de obicei îl lăsa în timpul zilei să cerşească prin simpla şi demna lui prezenţă, lipsită de cuvânt sau gest, privind pierdut apropierile şi depărtările. Ca niciodată, de data aceasta fiul se despărţise de ea spunându-i: „sărut mâna, mamă!" Emoţia fu atât de puternică, încât o făcu să izbucnească în lacrimi. Simţea cum fiul ei se năştea. Plângând, îl luă în braţe strângându-l la piept cu toată puterea „Dragul mamii, drag!" Se simţea vinovată pentru gândul criminal ce-l avusese.

— Când suntem mici, vrem să fim mari, când suntem mari, vrem să fim bătrâni, când suntem adulţi, vrem să rămânem aşa, când îmbătrânim, ne dorim tineri ca şi cum timpul s-a oprit la „pe vremea mea", vremea înfloririi, a elanului şi a împlinirilor. Este epoca de aur a fiecăruia dintre noi, dar ajungem să ne înţelegem părinţii numai când, la rândul nostru, devenim şi noi părinţi. Atunci ni se ia pâcla de pe ochi şi ne revedem cum eram pe vremea când bolboroseam cuvintele, când ne jucam şi făceam toate nebuniile, când protestam împotriva autorităţii ce o considerăm nedreaptă.

— Şi această istorie se repetă la infinitul trecut, prezent şi viitor numit omenire. În toată omenirea acelaşi om călătoreşte prin timp spre veşnicie şi duce cu el ceva fără să ştie.

— Ne naştem în timpul în care ne însămânţăm eternitatea. Eternitatea este momentul zero în mişcarea motorului nostru, un zero al muntelui şi altul al adâncului mării, un moment al popasului pentru a ne trage sufletul ca să ne odihnim, să visăm şi să medităm. Practici umane care ne scot de sub tirania erozivă a timpului. Omul este singura fiinţă care, asemeni albinei, umple alveolele fagurelui pe unele cu timp iar pe altele cu eternitate, cu miere şi cu lapte de matcă, dar şi cu un gol bine ceruit. Momentul zero şi alveola goala marchează eternitatea la care numai omul are acces.

— Dacă cineva ne aude ce vorbim zice că suntem nebuni. De fapt, în lumea noastră singura manieră de a-i îndepărta pe cei nepoftiţi este fie o abordare pur ştiinţifică, fie filosofică sau poetică a celui mai banal subiect. Pentru om nimic nu este banal atunci când îi dă importanţă şi se opreşte din trecerea lui indiferentă.

— Cunoşti pe cineva sănătos în lumea asta? Poate fiul prietenei tale ce şi-a păstrat inocenţa copilăriei pentru a se naşte a doua oară în braţele mamei lui. Este o întrebare la care, practic, nu se poate da un răspuns exact, ci pur subiectiv. Revenind la provocarea iniţială, ce-mi mai poţi spune despre cum te-ai comporta ca preşedinte de ţară?

— Când ţi-am spus că aş aplica legea ţigănească, de fapt te-am băgat în ceaţă, pentru că ce ştii tu de legea ţigănească? Nu ştii nimic, pe când noi ştim totul despre legile voastre, deci aş aplica măsuri sănătoase necunoscute de gândirea normală ghidată de legislaţia în vigoare, luând omul ca unică unitate

de măsură, invitând pe fiecare deținător al unei responsabilități publice să-și asume faptele și să răspundă pentru tot ceea ce face bine și rău, pentru că omul nu ține nici de bine și nici de rău, el este cel care suportă măsurile luate de alții, deci consider normal ca o măsură luată să fie experimentată în primul rând de cei care o iau să vadă cum este și atunci răsare omul în fiecare. Omul redevine o constituție sensibilă de carne, oase și conștiință. Cum există mulți hoți și mafii organizate la lumină și sub protecția legilor în vigoare, le-aș lua sângele economic introducându-l în circuitul național și internațional după care i-aș folosi să fure în continuare pentru toți. Nu oricine poate fura și escroca. Trebuie să fii născut pentru așa ceva. Iar cei care au dobândit o astfel de deprindere nu o vor pierde doar pentru că se ia o măsură coercitivă. Ia uita-te la noi. Toți ne desconsideră și ne marginalizează și noi nu zicem nimic, pentru că nu intrăm în dialog, ci profităm de mila lor. Ai văzut vreun țigan care se consideră țigan să plătească impozite? Nu. De ce? Pentru că nu suntem proști. Mituiala noastră este punctuală. Dacă plătim un impozit, aruncăm banii, pe când dacă-l dăm cuiva, acela ne va ajuta. Simplu. Aceasta este regula de aur a mituirii. Omul nu este o instituție. Unele state se arată foarte darnice, oferind prin lege o mulțime de bani țiganilor care se prezintă la autorități și, contrar expectativelor, foarte puțini țigani se prezintă, cei veniți de departe, din altă țară, pentru că, dacă primești ceva, intri în sistemul lor de date și asta înseamnă că ei au informații despre tine și despre grupul căruia îi aparții, deci, aparent, câștigi niște bani, dar, în schimb, pierdem ce ne este mai scump, libertatea. Privind creșterea impozitelor, consider că nu este sănătos pentru economie. Ce se poate face? Aș cere desființarea taxei pe valoarea adăugată, care este un furt suplimentar, pentru că întotdeauna cel care este prejudiciat este cetățeanul de rând și atunci aș crea un impozit unitar biblic de 10 procente cel mult din profitul făcut. Celui care nu plătește, pentru că are dreptul de a nu plăti, să-i fie sechestrată toată averea. Simplu. O astfel de lege este pentru tot omul și care țigan nu ar plăti ca să fie în ordine? Țiganul nu este politician, nu te minte în față, ci te ajută să visezi și să dai ce este mai bun din tine. Deci, așa aș face dacă aș fi președinte, numai că niciodată nu voi ajunge la această cinste, pentru că nici un om sănătos la cap ar alege un țigan pentru funcția de președinte al unei țări, pentru simplu motiv că este țigan. Nu ajung să-l vadă ca om. Suntem condamnați din start și, totuși, această condamnare ne-a ajutat mult. Pe vremea Inchiziției am fugit în zonele în care vrăjitoarele nu erau urmărite și omorâte. Nu am avut același noroc cu al doilea război mondial când am fost prinși și trimiși la schimb, în locul altora ce trebuiau să ia drumul golemului. Mulți de-ai noștri au murit, dar nimeni nu se gândește la ei și nimeni nu cere despăgubiri și drepturi, deoarece considerăm absurd așa ceva. Mi-a omorât bunicul și eu cer bani ca și cum banii îl substituie și eu continuu fericită? Este o aberație a civilizației muribunde în care se crede că totul se cumpără, se vinde și astfel se tămăduiește.

Vorbind, urmărind firul ideilor se înfruptau din șnițelele cu o carne aromată și moale îmbrăcată într-o compoziție pufoasă de ou amestecat cu ierburi aromatice și alte secrete culinare, fripturi rumene și salate făcute dintr-o sumedenie de legume proaspete stropite cu ulei de măsline, oțet de mere, miere, smântână și miez de nucă. Când au ajuns la desert, rămăseseră doar ei în sala mare a restaurantului, bun prilej de a se crea o bună dispoziție spunând câte o glumă.

— Într-o zi trec printr-o pădure. La un moment dat, îl văd pe unul de-al nostru legat cu frânghie de mijloc atârnat de o cracă. „Ce faci acolo, băi țigane?“ „Nu vezi, mânca-ți-aș? M-am spânzurat!“, „Păi nu așa, cioara dracului, de gât!“, „Am încercat, da’ mă sufoc!“ începu țiganca repertoriul zâmbind.

— Pentru a păstra spiritul, îmi amintesc cum odată un grăbit merge la casa de bilete: și-i cere vânzătoarei: „Vreau un bilet!“ “Unde?“ „Aici, în palmă!“ „Voiam să vă-ntreb unde vreți să mergeți“ se explică ea. „La cumnatu’meu.“ „Bine, și unde stă cumnatul dv.?“ Îi răspunde pe nerăsuflate: „Lângă niște prieteni!“ „Dar în ce localitate?“ Îi spune localitatea, primește biletul și când ajunge pe peron vede cum trenul tocmai ieșea din gară. Se mai uită o dată după tren, după care la bilet și spune râzând: „Tu poți să pleci, că biletu’-i la mine!“

— Știi de ce unii vor să aibă vaca precum girafa?

— Pentru ca să pască la vecini și s-o mulgă ei. Ospățul la care tocmai participăm ne-a scos în afara problemelor noastre zilnice, ne-am recunoscut frățește și ne-am dat seama cât de asemănători suntem și cum vrem să părem diferiți.

— Ai dreptate, eu nu ghicesc altora, ci mie-mi ghicesc, nu le vorbesc despre ei sau ele, ci le vorbesc despre mine, despre felul în care lumea și ei se reflectă în mine. Eu sunt oglinda mișcătoare, vie și curgătoare de la marginea drumului. Rama mea umană se prinde în niște contururi și mentalități preconcepute care mă prezintă drept ce nu sunt. Nu-i pot contrazice, pentru că ar fi degeaba, și atunci îi las să creadă ceea ce vor ei, le convine și le place, îi las să se iluzioneze. Ce este mai omenesc decât să ne trăim propria noastră iluzie?

— Am petrecut bine împreună și de mult nu am mâncat asemenea bunătăți la un restaurant, fără să fie la maică-mea acasă. Vă mulțumesc pentru ospățul oferit, compania plăcută pe care mi-ați oferit-o și pentru descoperirea acestui restaurant prin fața căruia trec aproape zilnic.

— Ai spus corect că treci, pentru că noi nu am trecut, am stat și, când stai, alții trec, iar tu rămâi asemenea pietrelor curățate de apa râului. Toți cei care trec, în timp ce noi stăm, ne spală ochiul ca să vedem mai bine, să înțelegem și să ne bucurăm de ceea ce suntem: oameni.

— Mulțumesc. Căutam un om și-am găsit doi: unul ești tu și altul sunt eu.

— Este bine când știi ce vrei. Mulți nu știu. Indiferența și apatia ne stăpânesc. Refuzăm să visăm. Detestăm orice efort intelectual de calcul matematic

și judecată logică. Pentru a scăpa de duhuri și gânduri apăsătoare rostim câte o mantră într-o limbă necunoscută venită de pe Muntele Lumii, de dinaintea oricărei limbi și tocmai de aceea îi simt până în adâncul oaselor și a inimii rezonanța pură ce-i face să vibreze tot corpul. Sunt femeia clopot ce bate la porțile cerului vestind omul sărbătoare.

— Când vezi omul, ești ceea ce vezi: om. Omul este ochiul deschis din triunghiul pictat de veacuri. Omul este vederea continuă, este cel care vede cu toată ființa lui, cu vârful degetelor, cu părul, cu pleoapele lăsate, cu toate simțurile și trăirile. Omul vede, pentru că iubește. Omul vede, pentru că creează. Omul vede, pentru că visează și dorește. Omul vede, pentru că timpul nu-l mulțumește. Omul vede, pentru că spațiul se curbează în globul pământesc. Omul vede, pentru că vederea este arborele său genealogic.

— Bine, atunci hai și noi să ne vedem de-ale noastre, pentru că, cu siguranță, mai avem și altele de făcut.

Chemă cu degetul un chelner cerându-i nota de plată. Primi nota, o plăti, dădu un bacșiș chelnerului și ieșiră din restaurant. Afară se înnoptase. Se despărțiră prieteni și fiecare urmă drumul său. Cum mâncase în exces, el preferă o plimbare prin unul din parcurile mai mari ale orașului. Era plămânul ce lucra continuu zi și noapte purificând aerul. Poate, din cauza parcurilor în oraș nu se simțea mirosul apăsător de fum ce nu te lăsa să respiri la amiază în unele intersecții din centru. De asemenea, conta mult și prezența ventilatoare a râului ce-l străbătea. Orașul încă nu adormise. Oameni pe stradă, case cu ferestre luminate. Timpul era răcoros și plăcut, o continuare blândă a arșiței din timpul zilei. Păși liniștit, singur, gândindu-se la secvențele din după-amiaza acelei zile. Ieșise de la bibliotecă pentru că îl mistuia setea, intrase în bar ca să și-o domolească, urmă întâlnirea neașteptată și plăcută cu doamna de care de puțin timp se despărțise. Medita asupra constituirii relației autorității de tip matriarhal și patriarhal. Femeile judecă afectiv, astfel matriarha este în același timp fetiță, fecioară, mamă și amfitrioană. Simțea cum rațiunea împărțirii oamenilor în bărbați și femei se anulează în planul fiecăruia atunci când realizează că unii nu pot trăi fără ceilalți. Deși fiecare ființă își caută perechea, este greu să găsești în mulțime pe cel sau cea care te completează ca să te împlinești. Cum este posibil ca cineva care îți dă sens vieții să-ți devină indiferent, chiar dușman, după un timp de conviețuire? La naștere copilul intră într-o lume ce-l modelează după o imagine mentală în construirea căreia participă activ limba pe care o va vorbi, cultura și tradițiile locului în care s-a născut. Și toate acestea de dinlăuntru configurează personalitatea oamenilor. Consideră corect să se gândească la el, să se analizeze și să distingă amănuntele a ceea ce în viață apare ca un continuu. Dar ce-i veni? De unde apăru gândul acesta? Invitațiile religioase ale analizei retrospective de dinaintea spovedaniei, ale practicilor orientale sau făcute de un psiholog sunt regii cu un cadru determinat în care

se caută identificarea unei cauze pentru a o elimina, dar în cazul lui avea în vedere întregul. Problema ce o avea de rezolvat era a stăpânirii de sine. Nu poți stăpâni ceva fără să cunoști și mai ales fără să fii sincer. Își dădu seama că sunt câteva lucruri pe care nu le poate face, de exemplu, să cerșească. Își aminti de peripeția ce-i schimbă viața unui prieten care primi, în cadrul unui grup de meditație oriental, pentru anularea mândriei sau știu eu din ce considerente, misiunea de a se îmbrăca în cel mai bun costum pe care-l avea și de a merge în centrul orașului, acolo pe unde trece cât mai multă lume, la ora de vârf, când toți se duc să servească masa, și să întindă mâna ca un cerșetor, la modul cel mai serios. El nu-l întâlnise în această postură, dar vestea se răspândi fulgerător și, când află de gestul prietenului său la care ținea, profilul personalității aceluia primi dimensiuni gigantice, el simțindu-se un fir de praf la poalele unui munte. Ținuta exemplară îl recomanda ca pe cineva respectat în societate, însă gestul atribuit cerșetorilor crea o nedumerire din partea celor care-l cunoșteau, gândindu-se: „Doamne! cum a putut ajunge în această stare mintală sau de sărăcie", știind prea bine că nu este sărac. Alții se deșteptau zicându-și: „el ne arată ceea ce fiecare dintre noi face, dar nu vrea să recunoască: cerșim, cerem de la alții să ne dea ceea ce de fapt noi avem". Interesant nu era el, ci reacția cunoscuților care veneau să vorbească cu el, dându-i bani, sau îl ocoleau ca și cum nu l-ar cunoaște, fiindu-le rușine să stea cu el în acea postură. Psihologic, gestul lui relaționează actul cerșitului cu prietenia, cu rușinea unora, cu revolta părinților și a rudelor, cu înțelepciunea, iubirea, disprețul și indiferența oamenilor. Gestul lui îl plasa la polul opus mortului elogiat de toți, indiferent de postura pe care ceilalți o avuseseră în timpul vieții lui, mortul îi face ca de data aceasta, în nemișcarea și indiferența lui, să-i împace pe toți cu plecarea sa. Prietenul meu marca o prezență, o sosire, o forță de stăpân a sufletelor celor din jur. Cerșea fără să-și piardă demnitatea. Cei care-i dădeau bani, numai în situația în care aveau numai monede la ei îi dădeau monede, dar cel mai mult primea bancnote, fie pentru că respectau ținuta lui, fie pentru că înțelegeau că se află într-un moment de disperare totală și, cine știe, într-o altă zi putea fi chiar el în aceeași postură. Niciodată nu-l întrebase asupra experienței trăite în acea zi, dar, cu siguranță, era ceva mistic ce-l apropia de călugărul budist sau cerșetorul sfânt ce mai există și în zilele noastre, cum este acel cerșetor de nouăzeci de ani ce donase toți banii pe care-i primise pentru ridicarea unei biserici și ca el sunt mulți. Se gândi, de asemenea, la comentariile asupra utilizării banilor de către cerșetori pe care-i întâlnesc pe urmă prin restaurante, chefuind sau întreținând diverse vicii. Este o formă de amortizare a conștiinței în care refuzul meu îi face bine celui care-mi cere. Alții, fie că le fac morală, fie că îi apostrofează și-i insultă, îi trimit să muncească și nu se gândesc că exact cerșitul este munca lor, cum este munca unuia care lucrează prin cuvinte în plan social. Prezența cerșetorilor este utilă societății, pentru că

îi determină pe cetățeni să gândească, să se compare și să ajungă să se bucure de ceea ce sunt și de ceea ce au. Un nemulțumit și un revoltat împotriva tuturor, întâlnind un cerșetor mutilat se trezește din revoltă, dacă reușește să se vadă în oglinda umană din fața lui: sănătos, cu un statut social și cu o nemulțumire nedreaptă. Înțelege cum Dumnezeu scrie drept prin rânduri strâmbe.

Acompaniat de gândurile sale, ajunsese pe marginea unui lac cu nuferi. Văzând o bancă liberă, se așeză, respiră profund de mai multe ori, bucurându-se de priveliște. O pereche tânără, având cu ei o fetiță zburdalnică ce se juca de-a ascunselea cu părinții, trecu pe trotuar. Fetița se apropie de lac și se aplecă peste bordură pentru a lua ceva ce plutea. La țipătul mamei, tatăl fugi repede și reuși să prindă fetița ce era să cadă în apă.

— Doamne, ce ne-ai speriat!

— Este o rățușcă pe apă.

— Înseamnă că a lăsat-o acolo cine s-a jucat și o să vină să o ia.

— Dar eu vreau acea rățușcă, pentru că eu am văzut-o.

— Normal că vrei, pentru că tu dorești tot ceea ce vezi. Dar, hai, să ne gândim un pic: tu te joci într-un loc și uiți acolo o jucărie. Când ajungi acasă îți amintești de ea și începi să plângi, vrei să te joci cu ea și nu o ai. Atunci tata îți spune că mâine mergem să ne luăm jucăria de unde ai uitat-o. Și a doua zi mergem după jucăria la care tu ții atât de mult. Dacă o găsim unde ai lăsat-o mai ești tristă?

— Mă bucur mult.

— La fel se va bucura și copilașul care a uitat rățușca acolo.

— Dar dacă este băiat și nu este fetiță?

— Și el se bucură. Oricare copil se bucură.

— Dar băieții sunt răi și obraznici.

— Cine ți-a spus ție așa ceva?

— Doamna de la grădiniță și de aceea îi pedepsește.

— Copiii sunt răi fără răutate. Când vreun băiat îți spune ceva urât sau te împinge, tu mângâie-l sau dă-i jucăria cu care te joci. Invită-l să vă jucați împreună și vezi ce bine este.

Vântul adia printre copaci, greierii începuseră concertul iar licuricii scânteiau prin iarbă. Închise ochii, gândindu-se la briza oceanului, mirosul de iarbă umedă transforma întinderea oceanului într-o pajiște verde din care săltau delfini. Simți cum cineva s-a oprit înaintea băncii lui. Deschise ochii și revăzu tinerețea în toată splendoarea ei. Era pianista de la bar. După cât de misterios dispăruse, pe atât de misterios apăruse înaintea lui, încât nu știa dacă este adevărat sau visează. Nu este ușor să întâlnești de două ori aceeași persoană în labirintul citadin. Nu poate fi o întâmplare. Lăsă capul pe spate și o privi intens în ochi fără nici un cuvânt. Își aminti cum odată adormise pe canapeaua însorită, studiind la istorie, și avusese un vis ciudat: se făcea că

era pe vârful unui munte și acolo, într-o poieniță se afla o păpușă frumoasă, frumoasă, cu ochi albaștri, de un albastru intens. Se apropie de ea, o sărută și prin ochii ei ajunsese să plutească în cerul de un albastru splendid. După ani, retrăi aceeași stare privind-o în ochi pe fata care-i oferea ceaiul de la ora zece în tabăra de arheologie și de care credea că se îndrăgostise. Poate el, nu însă și ea, deoarece el era atât de transparent, încât ea nu putea să-l vadă. De data aceasta era ceva intens. Trase aerul puternic în piept ca și cum ar sorbi-o. Respira profund și ea la fel. Respirația lor era ca un pas în doi, ritmică și profundă: inspiră adânc, păstră aerul, expiră tot aerul, păstră plămânii goi, inspiră profund pe nări, păstră aerul în plămânii plini, expiră pe gură ușor și prelung, păstră plămânii goi. Unul și celălalt. Ea și el. Și între ei firul privirii care nu se rupea în ciuda clipirii ochilor. Știau că respirația profundă, datorită oxigenării creierului, creează starea de amețeală la care voiau să ajungă. Respirau și nimic mai mult, el, așezat pe bancă, ea, în picioare în fața lui. Respirări în șir și, în sfârșit, sosi binecuvântata amețeală pe care o așteptau. Ca să nu cadă, o prinse în brațe. Fără cuvinte, urma ultima respirație profundă, după care reveniră la respirația normală. Ea își reveni, dar rămase în brațele bărbatului. Un grup statuar plin de viață, culoare și armonie, admirat de trecători. Miresmele îmbătătoare ale reginei nopții îi învăluia pe îmbrățișații din parc. Ceva firesc la căderea nopții. Priveau lacul și palatul parcului, închideau ochii, simțind mirosul celuilalt. Bărbatul o ținea în brațe și nimic mai mult. Ea stătea cuminte în brațele lui. Intersectare de destine la marginea lacului. Deși se aștepta, nu-i amorțiseră picioarele, poate din cauza rochiei cu falduri bogate de prințesă din poveste. Plasați în afara timpului, se numărau printre puținii care mai rămăseseră în parc la acea oră târzie. Se ridicară de pe bancă. Domnul, imitând mișcarea unui balerin ridică piciorul îndoit de la genunchi cu pantoful orientat în jos, perpendicular pe trotuar, marcând momentul zero al îmbrățișării lor. Ea, imitând mișcarea unei balerine, ridică elegant piciorul, desfășurând faldurile rochiei, indicând direcția plimbării pe care o vor face. Ajunși la o încrucișare de drumuri domnul descrise cu piciorul drept un cerc, menținând piciorul ridicat. Ea atunci apropie piciorul ei drept de-al lui dirijându-l spre calea pe care o vor urma. Cum avea pantofi cu toc, ce se putea improviza pe aleea largă a parcului era o polcă. Asemeni unui balerin schiță invitația la dans, făcându-i o reverență și întinzându-i elegant brațul drept. Dansară pe vârfuri, săltând când unul, când celălalt, când împreună. Binedispuși, veseli, continuau plimbarea în tăcere. Orice vorba era în plus. În drumul lor imitară, sincronizându-se, tot felul de mersuri în diferite ritmuri sau, începeau într-un ritm lent pe care-l accelerau și invers. Parcurseseră o bună parte din oraș. Ajunși într-un cartier rezidențial, fata se opri în fața unei case, schiță un cerc cu piciorul drept, imitând mișcarea făcută de el în parc, semn că ajunsese acasă. Îi întinse mâna, domnul i-o sărută și se despărțiră

fără ca unul să spună o vorbă. Sprintenă, deschise poarta și dispăru în casă și din viața lui. Se simțise tânăr în prezența pianistei. Ea trezise în el tinerețea latentă pe care o pierduse și pe vremea căreia, în loc să se bucure de ea, stătea îngropat în cărți de care nici acum nu se putea despărți. Printre puținele bucurii era să savureze o bere neagră rece sau un vin bun plimbat cu limba. Din întâmplare descoperi originea vinului băut de Kant, trimis de foarte departe înțeleptului care niciodată nu părăsise pământul natal, ceea ce nu-l împiedica să știe tot ce se afla în lume, pentru a alege ce este mai bun. Citise și recitise „critica" lui Kant încercând să-l înțeleagă și de fiecare dată îl înțelegea diferit, încât și-a dat seama că exercițiul lecturii nu ajunge. Cuvântul „critică" din limbajul comun, ce primise conotații negative din cauza judecății de valoare făcute, îngreunează ajungerea la conceptul filosofic ce indică exercițiul rațiunii, acel tribunal suprem care analizează toate elementele pro și contra aduse în susținerea unei idei. Bine, însă el merse mai departe, căută să se apropie de omul care crease această operă și descoperi omul cunoscut în epocă pentru exactitatea programului lui, pentru felul în care își plimba ideile la ore exacte, încât toți care-l vedeau știau ce oră este, pentru modul în care cobora să întâlnească asistența de la etajul unde locuia și-și avea biroul. Nu-l mulțumeau aceste date superficiale. Căută scrisori de dragoste pe care niciodată nu le scrisese. Este una să vorbești despre rațiune și sentiment, dar alta este când te îndrăgostești. Cum arăta harta iubirii lui Kant? A făcut vreo declarație de dragoste cuiva? Dacă a făcut-o, a și fost înțeleasă? I s-a răspuns iubirii cu iubire? Este simplu să catalogăm iubirea ca sentiment, dar dacă iubirea nu este numai sentiment? Când cineva iubește, iubește cu toată ființa lui, în acest adevăr al iubirii se produce identitatea îndrăgostitului sau a îndrăgostitei cu persoana iubită, astfel încât, atunci când iubitul îi spune iubitei TU, îl umple cu eul său fierbinte. Cu siguranță, în exuberanța iubirii, Kant ar fi scris un tratat al iubirii transcendentale prin care eul individual intră în rezonanță cu întregul univers. Ce nărăvaș este gândul care galopează, leagă idei total diferite, care te scoate din prezent și te proiectează într-o altă dimensiune, atemporală, un timp psihologic al ideii care ne duce cu ea. Așa mergea și domnul nostru, gândindu-se la de toate, însă cu un numitor comun puternic: tinerețea. Acea tinerețe fără determinări temporale, o tinerețe a spiritului și a sufletului, a emoției și bucuriei inocente. Fără să vrea, o lacrimă îi răsări în colțul ochilor. Era nostalgia acelei întâlniri visate, însă de fiecare dată ratată din cauza cuvintelor. Câți tineri timizi nu visează la o fată, la o frumusețe umană neconturată în dorință, dar turnată total într-o persoană întâlnită, plăcută, frumoasă, când este admirată de la distanță, prezentă în alte cercuri. De la ochi se aprinde inima și începe să își fixeze gândul la ea, la tot ce o înconjoară. Mulți se opresc aici și nu trec la pasul următor, de a o aborda. Și aici vine tragedia. Tot visul i se spulberă când o aude, își dă seama că nu se potrivesc, nu este ea cea pe care

o căuta. Mai trist este când găsești fata cu care ai atâtea lucruri în comun, dar ea este mai mare decât tine și trebuie să te resemnezi. Din acest motiv, refuzase, pur și simplu, să discute ceva cu pianista. Simpla ei prezență l-a făcut fericit. Și se pare că și ea a fost. Cel puțin s-au distrat de minune împreună. Se potriveau la înălțime, la lungimea și ritmul pasului, la scrutarea ochiului și la intensitatea amețelii. Ce plăcut este să amețești în doi. De unul singur nu are nici un farmec, este o boală, pe când în doi, o tămăduire.

Suntem în grevă!

O muscă cu bâzâitul ei insistent se învârtea pe deasupra capului și i se așeză pe vârful nasului. Ridică cele două piciorușe din față și-și curăți trompa și, după un moment de răgaz, își întinse trompa și începu să sugă. Simțind-o, scutură capul. Ea își luă zborul și de data aceasta i se așeză pe frunte. Dădu cu mâna și alungă musca. În insistența ei, musca reuși să-l trezească. Era ziuă. Deschise ochii, își căută ochelarii ce stăteau pe o grămadă de cărți de pe noptieră. Se ridică, căscă cu zgomot și se întinse ca o pisică, lungindu-și tot corpul. Mai căscă o dată, buimac își căută papucii de casă, îi scoase de sub pat, îi șterse de praf și-i încălță. Intră în baie unde nu stătu mai mult de zece minute, timp în care făcu un duș rapid. Întors în cameră, se așeză în pat unde continuă lectura începută de cu seară. Cititul în pat pentru el funcționa ca un somnifer cultural. În timp ce citea, ațipise pentru câteva momente. Cineva bătu la ușă. Se ridică repede din pat și merse să deschidă ușa.

— Bună ziua. V-am adus niște lapte și brânză.

— Bună ziua. Poftiți. Se dădu la o parte, invitând-o pe vecină să intre în casă.

— Am stat aseară până noaptea târziu și ne-am uitat la televizor.

— Și eu am stat până târziu și am adormit citind, încheie el într-un căscat de leu ce părea că-i înghite mâna pusă la gură.

Ea se uita cu ochii mari la el cu un aer întrebător, dând din cap, voind parcă să spună „nu vă bucurați?”

— Ce s-a-ntâmplat?

— Dumneavoastră chiar nu știți nimic?

— Ce să știu?

— Hm! Au dat noaptea târziu, pe la două dimineața, rezultatele scrutinului. Avem un nou președinte.

— Normal.

— Hmm, se înciudă ea, gândindu-se la ceva plimbându-și privirea pe tavan. Și nu sunteți curios să aflați cine este?

— Cine este? repetă finalul întrebării ei.

— Dumneavoastră.

— Cine? întrebă surprins. Vreți să spuneți... noi, eu și toată țara, altfel nu se poate.

— Noi toți cei de aici v-am votat și se pare că toată țara, pentru că ați obținut 78 % din totalul voturilor. Ieri toată ziua v-am așteptat să vă vedem cum

veniți și dumneavoastră la urnă și noi să ne manifestăm solidaritatea, dar n-ați apărut. Nu-i nimic.

Nu o mai auzea cum ea vorbea repede, spunând de toate. Vestea căzu ca un trăsnet. Nu se aștepta la năvălirea istoriei în viața lui. Candidase pentru că prietenii au adunat semnături și i-au cerut în final să semneze și el dacă este de acord. Începuse totul într-o glumă când, după ce băuseră niște pahare de vin, începu să le prezinte unor prieteni un paradis terestru numit țara noastră. Era un text coerent, extrem de logic și posibil de realizat. Dar pe care ei nu l-ar fi putut concretiza pentru că nu erau capabili să se depersonalizeze.

Femeia tăcea și îl privea cum se lăsa ușor pe scaun, ca și cum nu ar fi acolo.

— Eu vă las, vorbim mai încolo spuse ea, luându-și vasul în care adusese laptele.

Lumea satului era mică și toți se cunoșteau, se apreciau, se mândreau unii cu alții și mai ales se tolerau. Astfel îl tolerau pentru solfegiile îndelungate și cântatul la vioară, la fluier, chitară și muzicuță ce răsunau noaptea prin sat. Toamna sosise anul acesta cu o recoltă electorală. În urmă cu o săptămână fusese la televiziune confruntarea tuturor candidaților la președinție. El nu apăru, firește. Rămăsese în casă, dar intră în spectacolul televizat pe linie telefonică. Îl sunase postul de televiziune.

Deschise și el televizorul să se sincronizeze cu actorii principali.

— De ce nu sunteți în studio? întrebă interlocutoarea emisiunii?

— Sufăr de o boală extrem de contagioasă și nu vreau să vă molipsesc.

— Ce boală aveți?

— Conștiințiomelită.

— Dar sunteți unul dintre candidați și ar fi nedrept să nu vă prezentați în fața națiunii și să nu vă susțineți programul electoral.

— Sunt doar un erou secundar, nu chiar un candidat, sunt conștiința adevăratului candidat care este poporul.

— Ciudat. Nu înțeleg prea bine sau este dificil să accept ceea ce-mi spuneți.

— Dumneavoastră v-ați văzut vreodată conștiința?

— Nimeni niciodată nu cred că a reușit să-și vadă propria conștiință.

— Dar ați intrat în dialog cu propria dumneavoastră conștiință?

— De nenumărate ori. Deci, dumneavoastră și să doriți nu ați putea apărea, pentru că sunteți vocea conștiinței.

— Exact.

— Și atunci cum o să apăreți ca președinte?

— Ca președinte voi marca întotdeauna oriunde și oricând va fi nevoie o prezență stimulatoare ce rezolvă problemele și-i încurajează pe cetățeni.

— Și despre platforma dumneavoastră electorală ce ne puteți spune?

— Dumneavoastră știți prea bine că eu nu am o platformă electorală, ci doar câteva principii pe care le-am enunțat deja și pe care toată lumea interesată le știe.

— Puteți să ni le reamintiți.

— Primul principiu este principiul transparenței, adică evitarea închiderii ușilor prin care se condamnă executarea celor care stau afară.

— Puteți fi mai explicit?

— Când se iau hotărâri ce vizează poporul, cine lipsește din acest cadru decizional este poporul care delegă reprezentanți care, în loc să-l slujească, îl trădează, de aceea, este bine să se știe cine, ce și cum face. Simplu.

— Care ar fi un alt principiu?

— Principiul responsabilității. Adică fiecare individ care deține o funcție își asumă responsabilitatea faptelor pe care le face, răspunzând exemplar prin pierderea totală a averii și primind ani buni de închisoare. Atunci nimeni nu-și mai permite să glumească, să fure introducând mâna în visteria țării și să înșele. Este liber să facă și așa ceva, numai că plătește.

— Ceea ce spuneți sună foarte frumos și ademenitor.

— Pentru că are o valoare generală și este expresia conștiinței umane pure.

— Cum adică?

— Orice teorie gândită în afara oricăror particularități și determinări, este absolută, ideală și în același timp inexistentă. Același lucru se întâmplă cu orice platformă electorală prezentată ademenitor, pentru că singurul plan este cel al conștiinței umane, al logicii elementare și al bunului simț. Problema nu aparține platformei sau ideilor enunțate, ci oamenilor, care acum au un punct de vedere, mâine au altul, acum văd lucrurile de jos, din punctul de vedere al alegătorului sau al alesului și mâine îl văd din punctul de vedere al stăpânului, al celui ales. În gândirea mea nu există stăpân și slugă, există numai om sau neom.

— Cu ce alt principiu ne mai ademeniți.

— Eu nu vă ademenesc, pentru că, nefiind prezent, nu mă consider candidat la funcția cea mai înaltă în stat, ci sunt o voce a omului care trebuie să ilustreze umanul prin exemplaritate. Un alt principiu situat în continuarea celor deja prezentate este principiul sacrificiului. Președintele este ales pentru cea mai delicată misiune care în plan personal înseamnă sacrificiu total. Un președinte nu-și mai aparține sieși, ci poporului care-și pune toată speranța în el. Inima nu-i mai bate pentru el, ci pentru fiecare cetățean. În teologie se vorbește despre kenoză, adică golirea omului de conținutul său uman pentru a-l umple cu conținut divin, o locuire a lui Dumnezeu în om după ce omul s-a golit de orice reziduu pământesc. Președintele se golește de conținutul său individual pentru a se umple cu realitatea spirituală a poporului său, o realitate complexă dată de fapte, cultură, trăiri, speranțe, vise și dorințe. Sacrificiul președintelui dă sintonie, armonie, prosperitate și fericire. Dispare orice fel de tensiune polarizată, face ca toți să fie una, să constituie un întreg.

— Mai aveți principii sau vă opriți aici.

— Gândirea nu are limite. Ceea ce vă spun eu este o parte infimă din ce se poate spune și, pentru a nu ne pierde în detalii inutile, le-am sintetizat în enunțarea unor principii cardinale. Un alt principiu funcțional și util este cel al echității, nu în sensul tratării omului în mod egal, pentru că așa ceva este imposibil, ci de a-l trata pe fiecare după cum el este fără a-l obliga să fie împotriva voinței lui așa cum îl vor alții. Personal, îl văd ca un principiu al îmbrățișării ce dă forță fiecăruia. Veți spune că se dă apă la moara celor răi care profită de nevinovăția celor din jur pentru a face un rău enorm societății, dar vă asigur că îmbrățișarea ne face mai umani, ne face să scoatem afară ceea ce ținem ascuns în străfundul nostru. Omul este om și nimic mai mult. Nu este nici bun și nici rău de la natură, mai degrabă, existența lui în timpul vieții, dar și după moarte, are o valoare afirmativă și pozitivă, deci, este bun, de o bunătate ce se poate îmbunătăți și această îmbunătățire depinde numai de noi. Gândiți-vă numai la elevii problematici salvați de întâlnirea cu un profesor care s-a apropiat de ei omenește și, devenindu-le prieten, i-a ajutat să ajungă oameni de seamă. Omul sfințește locul și pe semenii lui, cu atât mai mult când este dascăl.

— Ce vorbe frumoase, magie, demagogie. Deci, ce promiteți că veți face când veți ajunge președinte.

— Nu promit nimic. Orice aș promite aș minți. Ce vă pot spune este că președintele nu valorează nimic singur, ci numai împreună cu toți și atunci calitatea de președinte îi revine fiecăruia în partea pe care o merită, ca o valoare proprie a personalității fiecăruia. Nu consider corect ca alegătorii să investească în votul dat tot ce este mai bun și mai valoros din ei, pentru ca pe urmă să li se întoarcă spatele și președintele ales să pară că nu-i cunoaște. Dacă aș face așa ceva, nu aș fi un nemernic și un tâlhar care se joacă de-a câștigatul alegerilor? Sunt fericit să împart sarcina președinției cu fiecare cetățean responsabil și atunci sacrificiul nu mai este o povară, ci o imensă bucurie. Nu sunt escroc și nu intenționez să escrochez un neam întreg. În cazul în care poporul nu vrea să împartă cu mine această calitate, eu chiar acum îmi prezint demisia. De aceea, cei care votați, nu pe mine mă votați, ci pe voi și, credeți-mă, nu este ușor, dar împreună vom reuși.

— Domnule profesor, nu vă simțiți bine? îl întrebă vecina văzându-l cum rămase dus pe gânduri.

— Mă simt excelent. Mai bine nici că se poate. Începeți să vă faceți tema de casă pentru că viața este frumoasă doar dacă ne-o facem frumoasă și așa trebuie să ne-o facem.

— Ce temă de casă?

— Nu numai pe mine m-ați votat, ci și pe fiecare dintre voi. Fiecare are cel puțin o idee bună care merită pusă în practică, după cum are cel puțin o

nemulțumire de care trebuie scăpat. Cel mai bine este să scrieți ca să nu uitați, pentru că ideile ne vin și pleacă, de aceea, scrieți-le! Aveți același număr de telefon sau l-ați schimbat?

— Este același. Pe aici oamenii și lucrurile rămân aceiași, doar mai bătrâni.

— Iartă-mă, trebuie să fac o baie să mă mai răcoresc. Ținem legătura. Trebuie să o iau din loc îi spuse vecinei intrând în baie. Se dezbrăcă. Se privi în oglindă în ochii căprui. Deschise apa fierbinte și puse sare de baie pentru a face spume. Se gândi la băile din mijlocul casei ale filmelor cu mafioți. Intră în baia înspumată și parfumată, calm și liniștit. Nu ținu cont cât timp stătu în cadă. Când simțise că apa începuse să se răcească se ridică, făcu un duș, se șterse și îmbrăcă halatul de casă. Intră în camera goală pe care o privi ca și cum ar vrea să o fotografieze așa cum este, pentru că cine știe când o va mai revedea. Merse în fața unei icoane și aprinse o lumânare. Îngenunche și începu să se roage. Trecură ani buni de când nu se mai rugase. Se miră cât de ușor intră în starea de rugăciune profundă pe care o simțise în copilărie și o pierduse în adolescență. Doamne, ce bucurie îl inunda-se: intrase într-o stare de comuniune cu infinitul ca un condamnat la moarte în momentele de reculegere și de împăcare cu lumea și cu Dumnezeu. Pur și simplu, simțea prezența unui duh, a unui înger, a lui Dumnezeu. Era o prezență caldă ce-l întărea, ceea ce înainte nu i se întâmplase. Se rugă îndelung. Rugăciunea venea de la sine, din străfundurile memoriei sufletului lui, din copilăria uitată, îi aducea bucuria regăsirii părții pierdute din el. Fiecare cuvânt îi înflorea pe buze. Simțind prezența și adierea celui căruia i se ruga, a Prea Sfintei Fecioare Maria, a Îngerilor, a Sfântului Duh, a Tatălui, a Fiului și a sfinților pe care-i îndrăgea atâta: Sfântul Ioan Botezătorul și Sfântul Nicolae. Când termină de se rugat, se simți cu totul și cu totul altul. Atunci își aminti de discuția avută cu un bun prieten, fost elev, ce se hirotonise în una din capitalele lumii:

— Cum este să fii preot? Ce ai simțit și ce simți?

— Să știți că mulți mi-au pus această întrebare și fiecăruia îi dădeam un răspuns care să-l întărească. Dumneavoastră vă spun sincer cum a fost. Nu am simțit nimic. Mă așteptam să simt, chiar aveam o îndoială că poate nu sunt vrednic, cu toate că mi se cânta în cor. Așteptam să văd cerurile deschizându-se, să vină o adiere să aud un fâlfâit de heruvimi. Nimic. Pur și simplu nimic din toate acestea. Desigur, simțeam mâinile arhiereului pe cap, dar era ceva firesc și normal. Nu simțeam coborârea harului. Și această insensibilitate m-a speriat, pentru că mergeam cu inima curată și deschisă. Când m-am ridicat, eram același și totuși diferit, simțeam că sunt dublat, în gesturi, în vorbe, în tot ce făceam. Când citesc ceva aud ecoul lecturii într-un spațiu al unei ordonări care nu exista înainte. Când mi se spune ceva și mai ales când mi se cere să dau un sfat, răspund într-un fel ce nu-i al meu: nu sunt răspunsurile automate pe care le auzeam la colegi și profesori. O să vi se pară curios, dar

răspunsul meu este necunoscuta din ecuația pe care credinciosul vrea să o rezolve însă nu are încredere în el sau vrea să mă încerce. Mie mi se pare totul foarte evident și mă mir cum de nu reușeau să vadă înainte de a le arăta eu.

— Și vă rugați mult?

— Am canonul de făcut și inima de împăcat. Este încărcarea bateriilor. Simt că pot trăi fără mâncare și băutură, dar nu și fără rugăciune. Mă rog, pentru că simt nevoia rugăciunii. Intru întru-o dimensiune spirituală pe care nu o pot defini în termeni de spațiu și timp, ci numai de energie vitală.

Îi dădea dreptate. În viața noastră se întâmplă lucruri ciudate pe care credincioșii le numesc minuni. O fi poate convingerea asupra misiunii ce-l aștepta, o fi doar o reminiscență a societăților teocratice în care regele era unsul lui Dumnezeu, asemeni lui Hristos. Dădu să stingă lumânarea și rămase surprins. Își amintea că aprinsese o lumânare și găsi trei lumânări aprinse. O fi venit cineva cât timp el se afla cufundat în rugăciune și o fi aprins fără ca el să-și fi dat seama. Oricum, se hotărî să ia acest semn ca pe o binecuvântare. Nu este singur!

Uitându-se în jur, cum fusese luat prin surprindere de sosirea țării ca musafir, merse și deschise ferestrele, aranjă cărțile în bibliotecă, aspiră covoarele și pe jos, spălă bucătăria și baia cu o hărnicie de care și el se mira. Când totul era aranjat și strălucea de curățenie, închise ferestrele, lăsă storurile și se pregăti de drum.

Se îmbrăcă, își mai puse două costume într-un geamantan, două perechi de pantofi, patru cămăși, zece cravate, patru butoni și lenjerie de corp pentru o săptămână și trei cărți: o carte bilingvă, una de eseuri și un volum de versuri. Intră în birou și luă trei coli ministeriale pe care le îndoi în două și încă o dată în două, păstrând lungimea formatului de A5, pentru a intra ușor în buzunarul interior al vestonului, unde avea un stilou și un creion. Își verifică actele, abonamentul, banii și cheile. Ieși pe ușă, se închină, spuse un „Doamne, ajută!" și plecă. Ajuns în stația de autobuz, scoase cartea de poeme și citi, meditând pe marginea lor. Cum autobuzul se lăsa așteptat, stația se umplu de cunoscuți, bucuroși, nevoie mare, că-l întâlneau, pentru a-l felicita. De fapt, se felicitau reciproc, cerându-le tuturor să scrie ideile ce le vin și nemulțumirile ce le au, pentru a-l informa. Le dădu și o parola, pentru a-i identifica mai ușor, ca să poartă urgenta rezolvarea situațiilor. Parola ce-i venise în minte pe moment și pe care ei cu siguranță că nu o vor uita, gândindu-se la el, era NIKE, cuvântul grecesc pentru victorie.

— Ce bine mă simt, spuse depărtându-se de stație un bărbat prietenului său.

— Și eu. Este primul președinte cu care am dat mâna, pe care l-am îmbrățișat și care mi-a spus pe nume. Suntem norocoși.

— Este numai începutul, să vedem urmarea. După câte-l cunosc, cred că o să se țină de cuvânt. Când își pune ceva în cap, nimeni și nimic nu-l abate.

— Numai că este foarte greu să lucrezi cu oameni.

— Știu, dar este pregătit pentru așa ceva. Parcă toată viața s-a pregătit pentru asta. Și, Doamne, mult mai citește.

— Dar să-l vezi cum scrie la computer, zici că este o dactilografă din filmele americane.

— Și cum mai îmblânzește oamenii. Îmi povesteau elevii lui că toți îl iubeau, deși, în principiu îi urau pe toți profesorii, pe el nu reușeau să-l vadă profesor, nu pentru că nu era pregătit, ci pentru felul în care îi trata, prietenește. Să-i sperie cu note și pedepse sau alte prostii din astea el nu făcea și, curios, reușea să-i facă să citească și să învețe fără să le ceară așa ceva. Când vreunul îi spunea că nu a învățat, îl felicita și-i bătea palma sus. Nepregătirea lui devenea un prilej de a învăța împreună cu toții în clasă, pentru a fi siguri că nu pierd nimic pe drum. Și așa se îndepărtau discutând despre cel pe care-l lăsaseră în stația de autobuz. „Sper să nu mă trezesc iar cu vreo poreclă", gândea el.

Victorie! Într-un târziu sosi și autobuzul care mergea la Gară. Acolo multă lume gălăgioasă. Trenul nu circula. Citi pe o pancardă mare SUNTEM ÎN GREVĂ! Taxiurile, autobuzele, mașinile particulare opreau în fața gării cu lume ce tot venea și se aduna în virtutea unui program de viață ordonată, însă fără speranță. Deși trenurile nu circulau, toți erau hotărâți să ajungă la destinație. O dovadă în plus, se gândise el, că atunci când călătorim ignorăm drumul făcut, fiind deja acolo unde vrem să ajungem. În loc să citească, cum obișnuia să facă în călătorii, în așteptarea mijlocului de transport, de data aceasta privea atent pe fiecare om pe care-l întâlnea. Le sorbea gesturile, vorbele, ticurile verbale și comportamentale, felul în care merg și le urmărea traiectoria privirilor aruncate pe furiș. Gara, adunând călătorii mai multor trenuri, devenise loc de întâlnire. Foști colegi de la diferite școli care nu s-au mai văzut de mai mulți ani se întâlneau, se îmbrățișau și-și aminteau de cum erau pe vremea copilăriei și a adolescenței. Gara ce împrăștia oamenii în lume de data aceasta devenise loc de adunare a tuturor celor plecați. Călătoria lor devenea una sentimentală, intrată în noianul amintirilor. Întâlnindu-se unii cu alții, retrăiau vremurile iubirilor de odinioară ce-i absorbeau total fără să conceapă nici un fel de abatere. O luptă a îndrăgostitului împotriva tuturor, pentru iubirea vieții lui. „Totul sau nimic!" Și când te gândești cum viața a distrus această fermitate și convingere în valorile absolute, deschizând șirul de compromisuri făcute zi de zi. Ca întotdeauna, tinerii se amuzau, făceau glume, nu le păsa. Pentru ei nu conta dacă ajung astăzi, mâine sau săptămâna viitoare. Sunt tineri și au tot timpul. Dimpotrivă, păreau că se bucură că ajung cu întârziere, pentru că nu trebuie să-i suporte pe profesori și pe pedagogi. Ei erau cei mai gălăgioși. Transportul feroviar se afla în grevă de două zile. Au profitat de momentul electoral pentru a se simți în concediu, amenințând

că vor circula numai atunci când le vor fi satisfăcute revendicările. Oamenii, deşi nemulţumiţi de lipsa serviciului ce le îngreuna situaţia, dădeau dreptate greviştilor, atenţi la justeţea revendicărilor lor. Cei mai liniştiţi erau nişte oameni de la ţară ce rămăseseră în gară de două zile, neavând alt mijloc de transport cu care să ajungă acasă. Dar în înţelepciunea lor nu duceau lipsă de nimic, având mâncare, apă şi băutură la ei. Se apropie de ei şi îi salută. Cum se pregăteau să mănânce, îi răspunseră la salut invitându-l şi pe el să mănânce cu ei. Le mulţumi, dar se scuză că tocmai mâncase, de fapt, se simţea sătul, ca şi cum s-ar fi ridicat de la masă. Cum nu mai putea mânca, nu îi refuză şi gustă din ţuică. Vorbiră de una de alta. Află de unde sunt, cum au venit la oraş la fiul lor mijlociu care ajunsese aici domn mare şi, pentru a nu-l deranja din cauza grevei, preferaseră să rămână în gară, unde se simţeau în elementul lor. Acasă totul era în ordine, pentru că acolo rămăseseră ceilalţi doi fii, fiecare cu familia lui. Pe vremuri avuseseră şi oi, dar acum au rămas numai cu vacile, şi nu au mai mult de zece oi şi cinci capre. Ei luau lucrurile aşa cum sunt, nu căutau să afle *de ce*-ul lucrurilor. Era o problemă dacă vreo vacă trebuia să fete sau dacă aveau viţeluşi sau miei de care să aibă grijă. Cum era toamnă, ziua se tot micşora, toată ziua ei pregăteau proviziile de iarnă pentru ei şi pentru animale, în eventualitatea că, dacă vor rămânea înzăpeziţi, doar după câteva luni vor putea ieşi în lume. Le admira calmul şi pacea pe care o aveau.

— Ce rost are să te enervezi cu lucruri pe care nu le poţi schimba?

— Dar dumneata te-ai gândit cum ar trebui să fie schimbate lucrurile?

— Nu v-am spus că nu mă enervez. Şi nu mă enervez pentru că nu mă gândesc la ceea ce mă indispune.

— Cu siguranţă că există ceva ce vă indispune şi vă enervează.

— Domnule, dragă, să-ţi spun drept, nu-mi place că nu se respectă haturile. Am un vecin care în fiecare an intră cu coasa pe terenul meu cu o brazdă, ca şi cum ar fi al lui.

— Şi nu ai încercat să faci un gard care să separe terenurile?

— Am încercat, dar el a sărit la mine că-i fur pământ.

— Atunci de ce nu te-ai dus la fondul funciar să vină să vă măsoare?

— Am fost şi mi-au promis că vin, dar nu au mai apărut.

— Şi de ce crezi că nu au mai apărut?

— Ştiu eu? poate că vecinul meu s-a dus şi le-a plătit să nu apară.

Scoase o hârtie îndoită acordeon în patru şi scrise pe ea datele pe care i le ceruse ţăranului, numele, adresa completă şi problema hatului, gest ce nu a născut nicio suspiciune din partea nimănui, nici chiar a ţăranului ce se gândise că domnul o fi poate de la vreun ziar şi vrea să scrie despre el. Ceilalţi călători nici măcar nu au notat că un domn discută cu nişte ţărani. Toată structura ţării stă pe oameni dintr-o bucată ca ei. Bunicii lui erau ţărani. În spatele grădinii lor aveau un deal pe care-l urca fugind până în vârf. Urcuşul

în fugă îți ia suflarea, dar te liniștește, te calmează și te face să te bucuri de ce vine după oboseală. Pe la mijlocul coastei erau câțiva nuci ce făcea nuci cu o coajă foarte moale, încât puteau fi sparte cu degetele. Era locul unde făcea popas la urcarea dealului, toamna mâncând câteva nuci culese de pe jos, iar vara diferite fructe de pădure ce creșteau pe coastă.

— Văd că nu ați lăsat la fiul dumneavoastră toate fructele pe care le-ați adus.

— Nu, domnule, astea le-am cumpărat aici, pentru că la noi nu există soiul ăsta și le punem să se prindă în pământ, unde crește în câțiva ani și pe urmă le altoim.

— Cum este recolta de anul ăsta?

— Am avut noroc că nu a bătut până acum piatra, că anul trecut a fost prăpăd. A distrus toată recolta. Dar noi nu putem face nimic, decât să suportăm pierderile, pentru că asigurările fac ce fac să plătească cât mai puțin sau deloc.

Domnul scoase din nou foia și scrise ceva acolo după ce-i întrebă despre condițiile meteo-climaterice ale zonei.

— Domnule dragă, nu știu ce s-a întâmplat că în ultimul timp natura s-a dat peste cap și vine câte o furtună de face ravagii, degeaba trag clopotele din toate satele, vine câte o vreme grea de ne speriem că ne ia și ne duce. Am ajuns să intrăm în pivniță de frică, unde rămânem până trece. Parcă am fi în filmele de groază. S-o fi înrăit lumea peste măsură și Dumnezeu ne pedepsește. Cine știe?

Îi salută, le ură drum bun, multă sănătate și plecă să se mai plimbe puțin printre cei adunați. Chioșcurile de bilete erau închise, având pus în dreptul ferestrei anunțul: SUNTEM ÎN GREVĂ! Un grup de tineri se strânsese în preajma unui artist cu plete ce cânta expresiv la chitară, imitând vreo vedetă de la televizor, toți se unduiau în ritmul muzicii. Era o muzică folk un fel de baladă melancolică. Mai încolo, pe o bancă, un grup de patru bărbați jucau cărți, doi câte doi, așezați în cruce, ca să își facă semn fără probleme cei care se aflau față în față. Toate peroanele gării erau pline cu călători și bagaje. Nu se vedea nici un angajat al căilor ferate, nici un hamal care să stea la dispoziția călătorilor. Este interesant să vezi felul în care reacționează mulțimile în asemenea situații. Admiră răbdarea de care dau dovadă, în ciuda frustrării create de lipsa serviciului obișnuit.

Cei care aveau câte ceva de citit citeau, alții lucrau la laptop, fie scriind câte ceva, fie navigând pe internet sau uitându-se la filme. Fiecare avea ceva de făcut. Chiar și atunci când nu ai nimic de făcut timpul trece. Atent la atâtea prezențe care mai de care mai cuceritoare și mai autentice se bucura de tot ce vedea: copii ce se întâlniseră pentru prima dată ajung să se joace ca doi prieteni de totdeauna, este calitatea partenerului de joc. Căută să găsească firul rupt pentru a-l înnoda. Se hotărî să caute cel puțin un funcționar. În sfârșit, văzu o doamnă ce mătura peronul. Plimbându-se, se îndreptă spre ea.

— Sărut mâna.

— Bună ziua.

— Îmi puteți spune unde se află ofițerul de gardă?

— Vedeți clădirea aceea nouă? La primul etaj trebuie să găsiți acolo pe cineva.

— Mulțumesc frumos.

— Nu aveți de ce. De aceea sunt aici, pentru a fi utilă.

Ajuns la clădire, căută poarta de acces rezervat personalului feroviar. O găsi, numai că se afla închisă. Era o grevă serioasă, cu măsuri de protecție luate împotriva unor eventuali intruși. Sună la sonerie. Nu răspunse nimeni. Aşteptă câteva minute pe urmă continuă să sune până când, după vreo jumătate de oră apăru o doamnă indispusă. Greva avea o coajă groasă ce o proteja, dar până la urmă, dacă insişti, se sparge coaja oului.

— Ce vrei, domnule? Nu vezi că suntem în grevă? Întrebă arătându-i afişul pe care era scris cu litere gigantice: GREVĂ!

— Vreau să vă ajut. Cu siguranță că aveți legătură cu centrul din capitală. Vreau să vorbesc cu comitetul de grevă.

— Da' mă rog, cine eşti dumneata de vii cu o aşa pretenție?

— Dacă nu aş fi cine sunt, nu v-aş ruga să colaborați.

Fără să deschidă poarta, pentru că discuția era purtată cu poarta închisă, nici una nici două, dispăru pe scări. După câteva minute coborî un domn, deschise uşa, făcură cunoştință. Domnul când auzi cum îl cheamă făcu ochii mari, surprins de vizită, îl felicită şi-l pofti să intre. Intrară într-un birou dotat cu toată aparatura sofisticată ce se poate găsi şi care permitea, printre altele, şi desfăşurarea unei teleconferințe.

— Nu vreau să fiu văzut îi spusese funcționarului.

— Bine, atunci rămâneți de partea camerei de filmat şi eu stau în față.

— Eu vă spun ce să le comunicați. Vorbiți în numele meu, ca şi cum ați fi dumneavoastră. Trebuie să-i convingeți că aveți dreptate.

Dură un timp până să stabilească legătura cu comitetul central al grevei din capitală.

— Dumneata le vorbeşti aşa: Am un comunicat de făcut din partea preşedintelui nou ales şi îi spuse ce urma să comunice. Când auziră acest lucru, toți funcționarii prezenți făcură ochii mari. La multe se aşteptau, credeau că este vreun funcționar important, dar nu chiar domnul preşedinte. Se stabili legătura cu centrul, unde apărură pe ecran un grup de persoane din comitetul ce organizase greva.

— Bună. La voi cum se află situația? Aveți totul sub control?

— Da. Totul este în ordine. Am însă un comunicat important de făcut din partea preşedintelui nou ales.

— Asta-i bună! râseră cu poftă. Este acolo?

— Nu este, a plecat, dar ne-a lăsa un mesaj pe care trebuie să vi-l transmit, pentru a reflecta asupra lui.

— Ce mesaj are domnul președinte? Ne interesează pentru că l-am votat și sincer, după câte văd, merita. Cel puțin ăsta care se află pe drum ne vorbește, pe când celălalt nici nu voia să stea de vorbă.

— Domnul președinte ne felicită pentru măsura unitară luată pe întreaga țară, ceea ce dovedește că suntem o forță socială și strategică importantă.

— Asta am vrut să le arătăm căpoșilor care nu vor să ne bage în seamă și nu vor să înțeleagă.

— Domnul președinte vă întreabă dacă ați definit bine dușmanul. Cine este dușmanul dumneavoastră? Dușmanul dumneavoastră, adică al nostru, sunt călătorii? Deci, este important să știm cine ne este dușmanul, pentru a-i aduce prejudiciile necesare. După cum se vede până acum, din atâtea și atâtea greve făcute, cei care suferă sunt, în primul rând, călătorii și utilizatorii serviciului.

— Cum să fie poporul? Nu este poporul dușmanul nostru, ci guvernul.

— Atunci domnul președinte ne sfătuiește să pedepsim guvernul și nu poporul.

— Asta vrem să facem. Dar cum?

— Acest tip de grevă provocă o suferință indirectă, este ca și cum ai pedepsi pe cineva pentru fapta săvârșită de vecinul lui, sau pe nepoți pentru faptele bunicilor.

— Și ce ne sfătuiește domnul președinte, știind acum cine ne este dușman?

— Domnul președinte ne sfătuiește să operăm cu exemplaritate.

— Ce exemplaritate mai puternică vrea decât paralizarea țării?

— Exemplaritatea la care se referă domnia sa constă în a da fiecăruia ceea ce merită.

— Cum adică?

— Respect și un tratament exemplar, adică regesc, pentru fiecare beneficiar al serviciului nostru, adică pentru fiecare călător. Serviciul pe care i-l oferim să fie simpatic, binevoitor și exact. În situația actuală, dacă vrem să dovedim că suntem superiori, trebuie să cerem scuze întregii țări.

— Cum așa?

— Dați un comunicat de presă prin care spuneți că ați reflectat pe marginea situației generale create și că ați ajuns la următoarea concluzie: de ce să sufere cel care suferă mereu? Adică poporul! Să sufere cine merită, astfel, peste o oră se intră în programul obișnuit de circulație a trenurilor, cu vagoane adiționale care să satisfacă cererile călătorilor, încât nimeni să nu rămână în gară. Călătorii vor primi bilete gratuite din partea agenților de bilete, ștampilate sau scris pe ele *grevă*. Rugăm pe călători să păstreze aceste bilete ca amintire a momentului de schimbare radicală a luptei noastre de clasă. Nici un călător nu va mai plăti nimic până la soluționarea revendicărilor de pe masa guvernu-

lui. Călătorii ce se află din cauza noastră pe drum de mai mult timp vor primi hrană și apă din partea funcționarilor feroviari.

— Vom analiza propunerea domnului președinte, o vom discuta și vom vedea ce vor spune colegii, și vă anunțăm într-un sfert de oră. Dacă îl mai vedeți pe domnul președinte, transmiteți-i multă sănătate din partea noastră.

Nici nu trecură zece minute, când fuseseră contactați de cei de la centrul de grevă din capitală care, adăugând alte privilegii date personalului căilor ferate și directive de ordin intern pentru toți funcționarii ce vor participa, cel puțin la început, pentru intrarea în normalitate. Trenurile vor circula! Vestea se răspândi prin toate mijloacele de informare în masă: radio, televiziune, și megafoanele din gări. Ca și cum s-ar fi marcat vreun gol la unul din meciurile de fotbal, se auzi din piepturile tuturor ca un vuiet cu ecou prelung: URAAA! Nu se menționase nimic despre sugestia venită din partea cuiva. Toți erau fericiți că se găsise calea de funcționare normală.

— De fapt, fără noi este mai dificil să ajungeți în capitală. Și, sincer, nu știu dacă au acceptat propunerea dumneavoastră de dragul poporului sau de dragul dumneavoastră. Comentă funcționara care apăru la ușă prima dată, zâmbindu-i.

— Aveți dreptate, dar nu este singura modalitate de a ajunge într-un loc dacă cineva vrea cu adevărat să ajungă acolo. Știți sfatul înțelept al lui Machiavelli că „scopul scuză mijloacele", în cazul de față, de transport.

— Vă rog să mă scuzați pentru felul obraznic cu care v-am întâmpinat. Dar așa sunt eu, mai directă. Spuse cu o voce dulce, trăgându-i cu ochiul.

— De fapt am fost destul de insistent la sonerie. Era firesc să vă enervez ca om, dar când suntem în serviciul cuiva, trebuie să avem în vedere posibilitatea de a întâlni persoane cu anumite funcții, care sunt de obicei foarte sensibile la chestii de amănunt. Ați fost obraznică? Sincer, nu mi-am dat seama. Totuși, având în vedere autocritica dumneavoastră, căutați să tratați și să fiți tratată ca și cum ar fi sau ați fi persoana cea mai importantă, fie ea președinte sau rege sau regină, însă în mod firesc și nu fățarnic. Fiecare om merită să fie tratat bine. Eu obișnuiesc să mă pun în pielea celuilalt și atunci opinia mea se schimbă. Și, cum nu pot afla cum este să fii altul, îl invit să-mi spună cum vede problema și rezolvarea ei. Și fiți sigură că celălalt vede bine, pentru că vederea lui este viața omului cu conștiința vie, însă mută. Fiind vorba despre conducere, domnul director este aici?

— El nu se află aici. Ieșise de vreo jumătate de oră înainte de a apărea dumneavoastră.

— Mă bucur că am ajuns să ne cunoaștem. Este timpul să înlăturăm rutina care ne anulează plăcerea de a trăi. Trecem prin viață și deodată ne trezim bătrâni. Este ca și cum ne-am spăla pe față cu apa unui lac vrăjit. Suflet tânăr într-un corp bătrân. Nu mă refer la dumneavoastră, care sunteți o minune, ci la mine, care mă aflu pe drum.

— Deci, pot rămâne fără mustrări de conștiință. Știți, eu voiam să vă votez, pentru că simțeam ceva cald la inimă, numai că prinsă în focul evenimentelor greviste...

— V-ați lăsat în focul dragostei.

— Chiar așa și nu am mai ajuns la vot.

— Bine ați făcut, ceea ce ne ridică cu adevărat este dragostea.

— Dumneavoastră știți să citiți oamenii. Sper să rămâneți în continuare cu acea căldură de la inimă, pentru că în situația mea sunt foarte, foarte multe.

— Numai gânduri pozitive să aveți, sănătate, prosperitate și dacă aveți vreo problemă pe care nu reușiți să o rezolvați nicicum, sunați la președinție și fiți sigură că lucrurile se vor îndrepta. La revedere.

Trenurile începuseră să circule în toate direcțiile. Vagoanele absorbeau călătorii golind gara. Totul intrase în normal. În unul din trenurile ce se îndreptau spre capitală, se afla și un om care mergea să ia în primire misiunea pentru care fusese ales. Drumul fusese destul de lung, deși trenul oprise doar în trei stații mai importante. Venise într-un vagon de clasa I ce avea scaune rabatabile și confortabile. Citi câteva poezii până adormi. Ce țară mare! La clasa I era liniște, fiecare călător avea o îndeletnicire intelectuală. Câteva perechi mai în vârstă vorbeau în șoaptă, auzindu-se doar susuratul vorbelor, nu și ce spuneau. Adormi, brodând un vis pe marginea poemului dedicat lui Prometeu, semizeul ce i-a coborât pe zei la statura oamenilor și i-a înălțat pe oameni la demnitatea zeilor. Darul lui a fost un dar de inimă, acel foc ce mocnește și arde înăuntrul nostru. Simțea cum îi arde inima. Își desfăcu brațele inimii pentru a lăsa trenul să treacă prin inima lui, un tunel de curcubeu ce purta lanțul de vagoane pe bolta cerului de la un izvor la altul. Prometeu avea ficatul, el, inima. Două focare importante, unul al melancoliei, altul, al iubirii. Inima în ficat și ficatul în inimă. Filtrarea sângelui în ficat și pomparea lui din inimă. Inima lui Prometeu era întreaga omenire, de aceea ce-i mai rămăsese eroului era ficatul. Cineva se întreba: De ce ficatul? Poate e mai bine să ne întrebăm: de ce Prometeu? când de fapt sunt eu, partea de la sfârșitul numelui ce promite și săvârșește, jucându-se Promit EU, ce dă Prometeu. Ceea ce am promis a fost un EU viu. Focul adevărat nu arde, ci făurește, vindecă și întărește. Focul este viață, pe când focul ce distruge nu este foc, este dinamită, o crimă organizată împotriva oamenilor și a naturii. De multe ori când se trezea își amintea visele avute, și, dacă se trezea fără voie dintr-un vis captivant, printr-un act de voință se reîntorcea în același vis pentru a-l continua. Se întorcea în lumea visului la adresa exactă. Nu voia să piardă nici un vis. Ce rost ar avea viața fără vise? Visele dau consistență vieții. Ce vis interesant avusese cu eroul civilizator. A doua zi dimineață ajunsese în capitală. Coborî din tren și se îndreptă la pas spre clădirea Parlamentului. Se hotărî să meargă pe jos prin orașul în care pentru o perioadă de timp își va avea reședință. O viață

normală, liniştită şi calmă, cu case frumoase şi grădini îngrijite, acum pline cu frunze căzute pe jos într-un covor în tonalităţi brune, în care se mai vedeau pe alocuri câteva flori de sezon, rezistente la frig. Străzi liniştite, curate, străjuite de copaci, având din loc în loc câte o bancă pentru cei obosiţi. Se aşează pe o bancă să-şi tragă sufletul şi să se bucure de ceea ce vede. Păsările cântau în centrul oraşului şi el le auzea. Se bucură de ciripitul păsărilor dar mai ales că le putuse asculta.

Odihnit, cu tot calmul ce-l acumulase de-a lungul călătoriei, se îndreptă, pe străzi lăturalnice spre palatul Parlamentului. Ajuns la poartă se comportă civilizat, salută pe ofiţerul de la intrare, îi prezentă buletinul şi-i ceru să cheme pe cineva de la siguranţa statului. Cum tocmai el aparţinea serviciului naţional de siguranţă a statului, ceru să cheme pe şeful de la contra-informaţii. Aşteptă timp de vreo jumătate de oră când apăru persoana solicitată. Era un domn cu prestanţă. Făcură cunoştinţă, schimbară câteva impresii generale şi intrară într-o sală goală de la parterul clădirii.

— Se vede că aveţi stofă de agent de contra-informaţii.

— Este o moştenire din familie: străbunicul, bunicul, tatăl şi eu am aparţinut acestui serviciu secret. În profesia noastră pentru a fi cu adevărat bun trebuie să fii pregătit de mic copil. Îmi amintesc de exerciţiile de memorizare pe care tatăl meu le făcea cu mine, de felul în care îmi concepeam jocurile copilăriei într-o competiţie cu mine însumi.

— Da, istoria are nevoie de aceste pânze freatice care mai fac să alunece terenul.

— De ce m-aţi solicitat?

— Ca să nu fiu singur.

— De fapt, sunteţi cu ţara întreagă care vă aşteaptă.

— Tocmai aici este problema. Nu vreau nicio publicitate. Cât mai puţine persoane trebuie să ştie cine sunt şi cum arăt.

— Se vede că sunteţi pus pe fapte mari.

— Nu, deloc. Dar trebuie să schimb o mentalitate care deja are o tradiţie seculară.

— M-aţi trăda?

— Da.

— Pot avea încrede în dumneavoastră?

— Da.

— De câte persoane dispuneţi în acest moment?

— De douăzeci şi trei, cu mine douăzeci şi patru.

— Trebuie să depun jurământul faţă de ţară la Parlament. Trebuie acţionat repede, încât toţi să fie luaţi prin surprindere. Adunaţi-i pe toţi la o şedinţă generală fulger, fără să li se comunice subiectul. Preşedintele Parlamentului va prezida festivitatea de depunere a jurământului. Evenimentul se filmează,

imaginile de aproape în care apar în prim-plan se păstrează la arhivă, făcându-se publice numai imaginile de la distanță și din spate, fără a se vedea fața celui care depune jurământul, în locul feței lui să apară în prim plan fețele tuturor celor din sală. Trei camere fixe mă filmează de aproape din trei unghiuri, imagini ce se vor păstra la arhivă. Astă seară va avea loc dineul de recepție la care sunt invitate ambasadele și oficialități. Dumneavoastră câte limbi vorbiți?

— Vorbesc fluent 15 limbi.

— Rezonabil. Sunteți persoana cea mai indicată de a fi președintele acestui dineu. Vă veți comporta ca și cum ați fi președinte, pentru că sunteți președinte.

Obișnuit să-și stăpânească reacțiile rămase ca o statuie, fără nicio expresie de surpriză, de spaimă, de nemulțumire.

— Este mai corect să vă întreb dacă doriți.

— Ordinul se execută nu se discută.

— Stați puțin. Nu este nici un ordin. Dumneavoastră veți apărea ca președinte în cadrul acestui dineu cu toate onorurile ce se dau și se cuvin unui președinte. Cunoașteți la perfecție protocolul și sunteți persoana cea mai indicată. Dar dacă vedeți vreun impediment sau o eventuală problemă, spuneți-mi și punem pe altcineva. Dumneavoastră cu toată familia, doamna, copiii. Palatul vă așteaptă.

— Sigur că accept. Pentru mine și pentru familia mea este o mare onoare să fiu președintele țării la recepția dată pentru tot corpul diplomatic prezent în țară.

— Jucăm pe teren deschis. Vă puneți oamenii în acțiune și începe spectacolul. Eu aștept aici. Deschise geamantanul și scoase cartea de eseuri. Luă un creion și începu să citească. Nu ținu cont cât timp trecu. Auzi cum cineva bate la ușă.

— Poftiți, intrați.

— Felicitări, domnule președinte!

— Mulțumesc, domnule președinte! Sunteți foarte amabil. Ce-mi puteți spune?

— Așa cum mi s-a transmis, am invitat la o ședință plenară tot Parlamentul peste o oră, pentru a asista la depunerea jurământului, desigur, fără să-i informez. Credeam că mai durează până când se fac tot felul de formalități, se pregătește festivitatea, se invită presa. Am înțeles dorința dumneavoastră de a rămâne departe de presă. Sper să și reușiți.

— Vă mulțumesc mult pentru colaborare. Sunt sigur că vom colabora fructuos. Sincer, nu vreau să vă creez nici un fel de probleme, dar, așa cum bine știți, există câteva principii pe care va trebuie să vedem cum le facem operaționale, deci, mâine, când am putea să stăm de vorbă? Nu zic astăzi, pentru a nu aglomera agenda dumneavoastră.

— Mâine după-amiază avem la dispoziție toată după-amiaza și seara. Scoase un carnețel din buzunar și notă ceva în el.

— Vă mulțumesc foarte mult pentru amabilitate.

— Eu mă simt onorat pentru că sunt primul membru al Parlamentului care a avut cinstea să-l cunoască și să-l felicite personal pe viitorul președinte al țării. Permiteți-mi să merg să verific, ca totul să fie în ordine și să decurgă cât mai bine.

— Cu siguranță, totul va decurge bine în acest moment istoric, dădu din cap afirmativ, zâmbind viitorul președinte.

Rămas singur, continuă să citească. Cititul comprimă timpul și stimulează ideile. Când citea îi veneau idei diferite de ceea ce citea și, pentru a nu le pierde, le nota pe o fișă. Făcu o pauză, îmbrăcă costumul negru de ceremonie, pregătindu-se pentru depunerea jurământului. Bătură la poartă. Domnul de la contra-informații veni cu o gardă de ceremonie de zece soldați care să-l însoțească la depunerea jurământului. Când sala se umplu cu membrii Parlamentului, se intonă un marș de întâmpinare și pe acel marș, potrivindu-și pașii, președintele și garda intrară în sală, apropiindu-se de prezidiu. Se opriră în fața prezidiului, luă cuvântul președintele Parlamentului care își exprimă bucuria de a oficia ceremonia de depunere a jurământului către țară în fața Parlamentului și a întregii națiuni de către președintele nou ales în urmă cu o zi. Președintele depuse jurământul cu mâna stângă așezată pe cruce și pe *Biblie* iar cu mâna dreaptă ridicată în sus în fața drapelului, repetând după Președintele Parlamentului textul jurământului. Rosti jurământul calm, clar și răspicat, cu vibrarea pieptului de unde scotea cuvintele, încărcate de vibrații, pe care toți le simțiră. Când termină de depus jurământul, garda de corp strigă HIP, HIP, URAA!, HIP, HIP, URAA!, HIP, HIP, URAA! Toți aplaudară.

Președintele, fără a merge la tribună, se adresă tuturor, mulțumindu-le pentru prezență și pentru susținerea morală, reamintindu-le că fiecare dintre ei duce o parte din sarcina președintelui, fiind pur și simplu un președinte în exercițiu în locul și poziția pe care o ocupă. Îi invită pe toți la dineul de recepție dat la Palatul Președințial. În cursul zilei va fi prezentat discursul către țară. Mulțumindu-le, se retrase cu garda de corp. Ieși în aplauzele parlamentarilor.

Făcu un semn discret ofițerului cu care deja începuse să colaboreze și intrară în sala unde își lăsase geamantanul.

— Vă felicit, domnule președinte!

— Vă felicit, domnule președinte și vă mulțumesc. Ideea cu garda a fost genială, fiind fastuoasă. A fost frumos. O bună intrare în istorie. Acum să trecem la chestii practice. Trebuie să constituim echipa de colaboratori ai președintelui, oameni de încredere, inteligenți, nebuni de calitate cu inimă bună. Ceea ce mă interesează este bunătatea colaboratorilor să asculte și să judece cu inima, nu numai cu capul. Cunosc și eu câțiva. Între timp am făcut o listă

cu ei. Scoase lista din buzunar și o dădu ofițerului care o introduse în buzunar fără să se uite la ea.

— O să-i contactăm pe toți, să vedem cine dorește să vi se alăture.

— Ceea ce mă interesează este formarea a două centrale telefonice pentru președinție. Desigur, se poate folosi un robot, dar cel mai corect și mai uman este să existe un om la capătul firului, o voce, o inimă, o conștiință și o cultură. În cazul în care sunt mai multe solicitări și nu se poate răspunde pe moment, să se înregistreze numărul care a sunat și să i se dea un răspuns, spunându-i că pe moment rețeaua este ocupată și în cel mai scurt timp va fi contactat telefonic la numărul de la care a sunat. Nu știm felul în care poporul va reacționa, de aceea trebuie să fim pregătiți. Deci, m-am gândit la două numere, unul pentru problemele ce ni se cer să fie rezolvate și altul pentru domnul președinte care soluționează o problemă, dar acea problemă nu se face haotic, ci este monitorizată. De exemplu, cel căruia i se aplică soluționarea, se certifică de faptul că, într-adevăr, Domnul Președinte are împuternicirea de a hotărî în acea situație concretă și că hotărârea lui fusese justă, prezentându-se cazul, felul în care a fost pusă problema și soluționarea ei, cu efectul de scurtă și lungă durată. M-am gândit pentru cei care reclamă ceva la numerele: 123 iar pentru soluționarea domnului președinte 789. Ce părere aveți?

— Cu siguranță că în primele zile vom asista la o explozie a reclamațiilor.

— M-am gândit ca aceste linii telefonice să funcționeze 24 de ore, pe un post fiind 10 persoane. În cazul în care avem 10 posturi, vor exista 100 de persoane, iar pentru 100 de posturi, 1000 de persoane.

— De ce atâția?

— Și nici nu sunt mulți. Să fie cât mai mulți, o mare de oameni. Este important ca noi să formăm acești oameni și mai ales să ne gândim ce vor face pe urmă, să-i ajutăm să-și făurească un viitor viabil și fericit.

— Tocmai la asta mă gândeam că angajarea presupune pe urmă o dezangajare, o disponibilizare și ridicarea șomajului profesional.

— Trebuie să ne gândim la oameni. Oamenii nu sunt mașini. Prezența lor este o prezență cu responsabilitate, doar sunt cei care împart dreptatea, asemeni judecătorilor, dar o împart cu speranță și cu dragoste. Să luăm exemplul unui post, ținând cont de epuizarea psihică a celui care vorbește la telefon concentrat asupra convorbirii, nu poate face acest lucru mai mult de două ore, deci, ar fi nevoie de cineva care să-l înlocuiască când se odihnește, cu eventualitatea deschiderii unei linii colaterale, în cazul în care este odihnit. Schema este simplă, fiecare lucrează un schimb de șase ore, venindu-i rândul peste două zile și un sfert, adică după 54 de ore. Numai că nimeni nu poate lucra cu un randament maxim șase ore cu publicul. Trebuie să existe pauze firești, deci trebuie avută în vedere și acoperirea pauzelor, precum și a personalului care preia informațiile primite pentru a fi soluționate. Am gândit astfel un interval

de două zile de odihnă pentru fiecare funcționar, care astfel are timp pentru el, să se bucure de viață și să facă ceea ce dorește sau, eventual, să aibă o odihnă activă dând personal soluționarea problemei, pentru a simți puterea cuvântului și efectul lui asupra cetățenilor. Ei nu sunt papagali ce vorbesc în numele cuiva, ci oameni care vorbesc oamenilor. Salarul le plătește condiția de om, nu munca, pentru că munca niciodată nu poate fi plătită. De asemenea, când angajăm pe cineva, trebuie să avem în vedere câteva amănunte: calitatea umană a celui angajat, unde locuiește, pentru că trebuie să evităm deplasările cu un mijloc de transport, asigurându-i locuință pe care noi să o plătim, care să-i permită să vină și să plece pe jos acasă. De asemenea, tot noi trebuie (notați valoarea imperativului uman) să-i asigurăm hrana cea de toate zilele pentru el și pentru familia lui. Precum chiar din perioada oferirii acestui serviciu să i se soluționeze problema stabilității viitoare, tratându-i pe alții așa cum el a fost tratat. Acest lucru este valabil pentru toată lumea. Voi avea nevoie la început de prezența dumneavoastră, dar vă promit că într-o lună vă voi da un concediu care să recupereze toată munca depusă până acum în folosul statului. Aveți familie?

— Da, am.

— Aveți copii?

— Da, am o fată și un băiat.

— Să vă trăiască.

— Mulțumesc.

— Ne vom cunoaște. Acum, mă veți întreba de ce v-am ales pe dumneavoastră sfetnic de taină? Pentru că am identificat în dumneavoastră calitatea de președinte. Cum ar fi indicat să ajungem la palat? Pe jos sau cu mașina?

— Timpul este destul de scurt. Pentru a pregăti în amănunt totul pentru dineul diplomatic și dumneavoastră să aveți timp pentru a redacta discursul, ar fi mai bine să luăm mașina. Între timp l-am anunțat pe domnul ex-președinte să pregătească ceremonia de înmânare a cheii palatului.

Un convoi de cinci mașini ajunsese la Palat unde întinseseră covorul roșu pentru întâmpinarea noului locuitor al palatului. În față, în prezența tuturor funcționarilor fostul președinte îl aștepta ca să închine împreună un pahar de șampanie. Îi spuse ceva la ureche ofițerului ce-l însoțea care și dispăruse. În pas lent, de plimbare, admirând peisajul, se îndreptă împreună cu cei care-l însoțeau spre intrare. Ajunse acolo, un chelner deschise cu pocnet o sticlă de șampanie, pregătită din timp, urmate de altele ce apăruseră, ca o minune a înmulțirii șampaniilor și a paharelor, încât fiecare din cei prezenți aveau câte un pahar, pentru a închina cu cei doi președinți, cu o dublă bucurie, pentru cel care pleacă, că se duce, și pentru cel care sosește, pentru că este original, deși știau prea bine că „schimbarea stăpânilor este bucuria nebunilor”. Urmă ceremonialul de înmânare a cheii palatului, de fapt, a unei chei simbolice. Cei

doi se îmbrățișară și la plecare, noul stăpân al palatului îl conduse pe cel care pleca împreună cu familia până la poartă. Ceremonia fusese fotografiată și filmată, dar nu dată publicității, ci pusă la arhivă. Cu un gest elegant, invită pe toți cei prezenți într-o sală a palatului, unde cu toții se așezară la o masă lungă. Când toată lumea se afla la masă așteptându-l, intră în sală și pornind de la primul pe care-l întâlni, dădu mâna cu fiecare din cei de față, care se prezenta spunând și funcția pe care o avea în cadrul palatului. Asculta atent, încercând în special să rețină numele, ca să i se adreseze fiecăruia pe nume, avea pentru fiecare câte o vorbă bună, și un spirit care să le descrețească frunțile. Când termină de dat mâna cu toată lumea, merse și se așeză pe scaun, ca să se odihnească. Respiră adânc din străfundul pieptului:

— Acum, vă rog să vă relaxați. Bine v-am găsit! Ne aflăm cu toții în palatul președintelui țării. Eu înțeleg că, odată ce suntem în palatul președinției, fiecare dintre dumneavoastră să se poarte ca și cum ar fi președintele în carne și oase, spun asta la modul cel mai serios. Deci, astăzi, la dineul ce se dă, vă rog să participați ca invitați de onoare, manifestând fiecare dintre dumneavoastră această calitate. Nu este un ordin, ci o invitație. Dacă nu doriți să participați, nimeni nu vă obligă. Dar dacă doriți, sunteți bineveniți și mă bucur să vă văd alături de ceilalți participanți.

Auzind așa ceva, cum nu erau obișnuiți, se uitau unii la alții, nu știau ce să zică. O fi o invitație de a-i demite pe toți în grup, de a-i încerca sau, pur și simplu, este un act de simpatie? Prima dată au fost surprinși cu șampania și acum cu această invitație. Dacă o va ține tot așa, inima nu le va mai rezista multă vreme.

— Sper că nu v-am speriat. Doamne, ferește! Nu am nici un gând rău sau ascuns. Vreau să vă bucurați alături de invitați. Sunteți ai casei. Sunteți președinții casei. Nu vă veți servi unii pe alții, ci veți fi serviți. Și acest lucru se va întâmpla ori de câte ori voi da vreo recepție. Dumneavoastră sunteți primii invitați.

— Voi face un scurt test de control. Întorcându-se spre un domn mai învârstă ce stătea în dreapta sa, îl întrebă blând: Cine sunteți dumneavoastră?

— Eu sunt portarul palatului, domnule președinte.

— Dumneavoastră sunteți de acord cu răspunsul primit? Ei, ce-l cunoșteau bine pe portarul palatului pe care l-au găsit acolo când au intrat să lucreze la palat, se uitau neîncrezători unii la alții și nu știau ce să spună. Omul spunea adevărul. Ce alt adevăr aștepta președintele? Nu primi nici un răspuns, nici da, nici nu.

— Desigur, vina este a mea. Întorcându-se spre ofițerul de contra-informații, îl întrebă păstrând același ton al vocii: Spuneți-ne, vă rog, cine sunteți dumneavoastră ? Toată lumea se uita la el, pentru că-l vedeau pentru prima oară.

— Eu sunt președintele.

— Mulțumesc pentru răspuns. Răspunsul este exact. Dumneavoastră sunteți președintele. Acum, îndreptându-se spre același venerabil domn, îl întrebă, ca și prima oară: Cine sunteți dumneavoastră?

— Eu... sunt... președintele. Spuse cu o voce tremurândă de teamă să nu greșească. Înțelegând emoția, se ridică, se apropie de el și îl îmbrățișă, gest care îi amplifică și mai mult emoțiile, începând să plângă.

— Domnule președinte, vă rog nu plângeți, pentru că plânsul este contagios și începem și noi să plângem. Dar cel mai bine este să ne deschidem inima. Vă rog, spuneți-ne câteva cuvinte.

— Dragii mei, pot să vă fiu tată sau bunic multora dintre cei prezenți. În funcția pe care o aveam, eram tratat impersonal, ca și cum nu existam. Eram doar portarul și nimic mai mult. Ce știe un portar, decât să deschidă și să închidă poarta, să se aplece și să invite sau să salute. Astăzi m-am simțit vinovat pentru faptul că în loc să-i apreciez pe președinți îi desconsideram, pentru că-i cunoșteam de aproape, văzându-i zilnic. Deși sunt oameni ca noi toți, se considerau superiori, până ne făceau și pe noi să credem că ne sunt superiori. Nu credeam să prind vremea în care se termină cu desconsiderarea celorlalți practicată la palat, pentru că grandomania este contagioasă și ne-a contagiat pe toți, încât și eu, în nemernicia mea mă consideram superior celor din afara palatului. Mulțumesc, domnule președinte.

— Nu aveți de ce să-mi mulțumiți, domnule președinte. Se întoarse spre o doamnă din stânga sa și o întrebă: cine sunteți dumneavoastră?

— Eu sunt doamna președinte.

— Sunteți încântătoare, doamnă președinte. Nu știu dacă și dumneavoastră vă este foame, dar mie mi-e o foame de lup, haideți să vedem cum ne putem astâmpăra foamea. Să nu uităm că în seara aceasta avem invitați de seamă, dintre care cei mai importanți au sosit deja, suntem noi. Intrară în salonul unde se servește masa, umplură o masă lungă cu bunătăți și toți așteptau ca domnul președinte să dea tonul.

— Dragii mei, mă bucur că suntem vii și împreună acum pentru prima dată. De acum încolo, ca o familie ce suntem, vom mânca împreună, ceea ce-mi amintește de casa părinților mei și, pentru că suntem aici într-o misiune ce ne-a fost încredințată, înainte de a mânca, cineva va spune *Tatăl nostru* și celelalte rugăciuni rânduite pentru fiecare masă a zilei, după rânduiala de la mănăstire. O să vă dau un *Ceaslov* unde există rugăciunile ce se spun la fiecare masă. Nu contează cine mănâncă cu noi. Vom căuta să respectăm ceea ce am hotărât, pentru că așa ne vom respecta și între noi. Nici unul dintre noi nu este superior celuilalt, chiar dacă ne simțim geniali. Ne simțim așa pentru că suntem geniali. Dacă nu am fi geniali, nu am sta aici, în acest palat și în această țară. Desigur, puteți avea o altă opinie și cred că o aveți deja. Ceea ce

vă spun eu este părerea mea intimă. În calitate de președinți, vă rog să colaborăm spre binele țării și a fiecărui cetățean. Noi suntem aici pentru ei, nu pentru noi. Ei sunt mai importanți decât noi, dar nu știu asta, pentru că nimeni nu le-a spus-o. Apropo, în seara aceasta la deschiderea dineului înainte de a începe muzica să cânte se va spune o rugăciune.

Un domn președinte venerabil, cu o voce de bariton spuse *Tatăl nostru* ca la catedrală. Mâncară pe săturate, discutau între ei. Emoțiile dispăruseră. Cu toții se simțeau excelent. Erau o familie și tot ceea ce înseamnă ierarhie se volatilizase. Se simțeau cu toții frați. Discret, rugă pe o doamnă să-i arate palatul, apartamentul prezidențial, biroul. Ceremoniile, întâlnirile cu atâția oameni, îl obosiseră. Îl chemă deoparte pe omul său de la siguranța statului, mulțumindu-i pentru colaborare și serviciu, îl întrebă unde locuiește. Nu stătea aproape.

— Domnule președinte, doriți să colaborăm, să mă ajutați în netezirea drumurilor?

— Pentru mine este o mare onoare.

— Locuiți într-o casă sau într-un apartament?

— Este de fapt un apartament într-o casă cu grădină.

— Cred că ar fi mai bine să vă mutați aici sau în apropiere, pentru că, așa cum vă spuneam, la serviciu se merge pe jos. Serviciul face parte din viața noastră și viața mai trebuie și trăită cu familia, cu copiii, cu prietenii și cu noi înșine. Acum sunteți liber, mergeți, pregătiți-vă și veniți cu prima doamnă, pentru că la dineu veți fi punctul de atracție maximă. Înainte de a pleca, vă rog să-mi găsiți o fată frumoasă foc, inteligentă și cu dicție pentru a fi purtătoarea de cuvânt a președinției. Eu mă voi odihni puțin, îmi voi face siesta și voi redacta discursul către țară. Îi strânse mâna și intră în apartament, unde deja se afla geamantanul lui de călătorie. Se dezbrăcă, luă un halat, se întinse pe pat și adormi profund.

Curiozitate

— Deschide televizorul!

— De ce? Ce te-a apucat să te uiți la televizor la ora asta?

— Vreau să aflu ce a spus domnul președinte.

— Nu știu ce v-a apucat pe toți cu curiozitatea asta cu președintele, de parcă v-ați fi îmbolnăvit de președințiomelită. Toată lumea vrea să afle, vrea să-l vadă. Câtă frământare pentru nimic. Este un om ca oricare altul.

— Pe tine ce te interesează? Că nici măcar n-ai fost la vot.

— Pardon! Dacă vrei să știi, m-am trezit dis-de-dimineață, nici nu m-am spălat, m-am îmbrăcat în grabă și am fost să votez.

— Tu? La vot!? Și izbucni într-un hohot de râs sănătos. Râdea cu lacrimi. De când fusese înșelat de promisiunile unui candidat la președinție nu s-a mai dus la vot, pentru că nu voia să facă parte din cei care intră în jocul crimei electorale. Alegi pe cineva în care crezi, adică îl ajuți să ajungă în acea funcție și pe urmă te dezamăgește din toate punctele de vedere. Îi lăsa pe alții să colaboreze cu crima oficială și de aceea nici nu comenta niciodată politică. Toți care-l cunoșteau știau marea deziluzie trăită de el. S-au mirat de gestul lui.

— Și, mă rog, pe cine ai votat?

— Pe mine m-am votat.

— Da, înțeleg! Afirmă doamna, fără să înțeleagă de fapt nimic. Cum putea să se voteze pe el, odată ce nu candida.

— Eu știu că atunci când cineva afirmă că înțelege, de fapt nu înțelege nimic. Cel care înțelege explică. Explică-mi cum am putut eu, un nimeni, să mă votez pe mine?

— Simplu. Ai votat pe cel pe care nu-l cunoșteai. Nici măcar nu știai cum arată, nu știai ce promite, pentru că nu promisese nimic și care a vorbit la un nivel așa înalt, încât nimeni nu l-a înțeles. Ceea ce au înțeles oamenii simpli ca noi era că este invizibil ca și conștiința. Și eu l-am votat, pentru invizibilitatea lui. Prea ne-am săturat de vizibilitățile mincinoase ce ni se servesc.

— Da, ai dreptate, tu ai reținut ideea cu conștiința, eu am reținut ideea că nu pe el îl votăm, ci pe noi. Așa că m-am votat pe mine. Din punctul de vedere al logicii pipăitului, este greu de acceptat, dar din punctul de vedere al posibilității, este posibil. Atunci un înțeleg de ce toți vreți să-l vedeți?

— Astăzi a depus jurământul noul președinte ales al țării în fața Parlamentului, anunță crainica de la televiziune. Fără nici un comentariu se dădu la televizor ceremonia emoționantă a depunerii jurământului. Era un spectacol

frumos văzut de departe cu sala arhiplină. Cuvintele erau rostite calm şi rar cu o vibraţie pe care toţi o simţeau. Cuvintele ieşeau din pieptul celui care le vorbea în zbor de porumbei albi, fulgi de nea, ceruri înalte.

Toţi se uitau la televizor curioşi să-l vadă. De departe se zărea un om, iar de aproape arătau feţele parlamentarilor pe care îi cunoşteau tot de la televizor. Cum însă le promisese un discurs adresat ţării, nutreau speranţa că-l vor vedea. Şi aşteptau discursul. Trecând un timp, seara, în sfârşit, se anunţă că urmează să fie prezentat mesajul preşedintelui către ţară. Se filma în studioul televiziunii. Cum niciodată până atunci nu se filmau pregătirile unei emisiuni şi prezenţa celor ce stau în spatele camerelor de luat vederi, acum aveau posibilitatea să-i vadă pentru prima dată pe operatorii camerelor de filmat, bine dispuşi, numai zâmbet, cum îşi pregăteau aparatele şi cum filmau o masă încărcată cu tot felul de bunătăţi ce aştepta un ospăţ.

— Să ştii că preşedintele ăsta-i flămând rău de tot de îl aşteaptă cu masa încărcată şi cu şampanie. Ne face poftă ceea ce vedem. Cred că ar trebui să ne pregătim de cină.

— Eu sunt pofticioasă şi va trebui să caut şi eu ceva ca să mâncăm şi să bem, spuse soţia.

— Ce mai aştepţi, ne pregătim ca de Anul Nou.

— Dacă ne gândim bine, fiecare zi oare nu este un an nou pentru cei care o trăiesc? şi de aceea trebuie să ne bucurăm.

Şoc! o Fată extrem de frumoasă apăru la televizor ca purtătoare de cuvânt a preşedintelui citind mesajul către ţară. Înainte de a începe chiar, frumuseţea fetei cuceri spectatorii. Ştiind de efectul pe care-l va face, domnişoara fusese filmată cum se ridică de pe scaun, se îndreptă spre tribună unde aşteptă câteva momente umplându-şi plămânii cu o respiraţie abdominală profundă şi, cu o voce cristalină plăcută şi clară venită din piept, un piept bogat şi sănătos ce se mişca la fiecare respiraţie largă, începu să citească lent mesajul domnului preşedinte.

— Am învins! (Făcu o pauză retorică pentru a-şi umple plămânii cu aer.) Vreţi să ştiţi cum arăt? (Rămase cu vocea suspendată în întrebare, făcând o altă pauză retorică, îndreptând palmele spre ea. Se vedea că cineva îi dăduse sfaturi cum să citească textul. Nu era o lectură, ci o interpretare.) Fiecare să se uite în oglindă şi acolo îl vede pe preşedintele ales. (Făcu o pauză mai lungă, pentru a lăsa timp de reflecţie tuturor celor care ascultau, dându-le chiar timp să se admire în oglindă.) Vreţi să ştiţi cine sunt? Pipăiţi-vă şi veţi afla. (Făcu o altă pauză ce încheia introducerea discursului.)

— Orice minune ţine trei zile, după care ne revenim. (Consideră necesară o pauză pentru această reflecţie filosofică. Nu era nicio grabă de a termina discursul care nu avea un timp limitat de antenă.) Suntem acolo unde suntem şi aşa cum suntem. (O altă pauză pentru sentinţa înţeleaptă care, aparent, nu

spunea nimic.) Dorim să fim altfel, dar rămânem numai cu dorința. Dacă doriți ceva, treceți la fapte! Încheie accentuând ultima parte a frazei, îndemnându-i cu toată convingerea. Cu toții se întrebau în sinea lor: de unde o fi găsit această frumusețe de citește așa bine discursul? Probabil din cauza aceasta nu a apărut el la televizor să nu se facă de râs și a ales pe cea care este cea mai bună din tot neamul nostru la adresarea mesajului președintelui către întreaga țară! Din acest punct, ca și cum ar urma să dea o rețetă, schimbă ritmul citirii, care era mai mișcat, mai rapid.

— Când aveți o nemulțumire, întâmpinați o problemă sau sunteți într-o dificultate, știind bine că acolo unde sunt mai mulți avem succes, sunați la numărul special creat pentru dumneavoastră unde prezentați cazul. Dacă linia este ocupată din cauza unei eventuale suprasolicitări, numărul dumneavoastră rămâne înregistrat și veți fi contactați cât mai repede posibil. Din momentul în care reușiți să vorbiți la numărul pe care vi-l voi da se și deschide procesul soluționării cazului dumneavoastră și al altora aflați în aceeași situație, făcându-se publică rezolvarea lui. Numărul la care, începând de mâine, puteți suna pentru solicitarea rezolvării unei probleme pe care o aveți este 123 (unu, doi, trei). Sunt primele trei numere în ordine. În cazul în care ați găsit soluționarea unei situații sociale și personale, pentru a se certifica și întări calitatea președintelui în soluționarea problemei date, care sunteți dumneavoastră, cel care asistă și este direct vizat de măsura luată, pentru a avea certitudinea și validitatea hotărârii prezidențiale, să sune la numărul 789 (șapte, opt, nouă). Fiecare caz adus spre soluționare, precum și fiecare rezolvare este înregistrată în toată complexitatea ei, constituind mărturia prezenței autorității președințiale în soluționarea punctuală a fiecărei situații. Președintele sunteți dumneavoastră, fiecare. Nu este președinte numai cel care are dreptate și caută să-și facă dreptate, cum este președinte și cel care înșală, minte și profită de o situație. Deci, rețineți, când reclamați sau cereți ceva, sunați la numărul unu, doi, trei, iar când dați o rezoluție sau rezolvați ceva, cel vizat de soluționarea venită din partea președintelui, pentru a se certifica și totodată a se înregistra în evidența centralizată, sună la șapte, opt, nouă. Numai în cazul în care partea vizată refuză să sune la acest număr, președintele în exercițiul soluționării o face, arătând refuzul părții vizate, după care dă telefonul respectivului, ca să justifice refuzul său de a suna și informa asupra situației de fapt. Să nu uităm că suntem oameni și în orice moment putem greși. Orice hotărâre de moment este analizată și răsanalizată, întoarsă pe toate fețele, pentru a nu jigni, răni sau aduce prejudicii nimănui. Omul este o valoare pe care trebuie să o respectăm. Numai că, omul ca om, este un concept supraordonat realității umane unde există persoane cu o identitate proprie. Și, fiți siguri, că o respectăm efectiv. Cum știm că respectăm această valoare? Simplu: eu mă pun în situația celuilalt.

Ceea ce-i fac eu lui, consider că el îmi face mie și atunci simt exact ceea ce el simte. Dacă mă simt inconfortabil, cu siguranță că și el se simte așa.

Un aspect extrem de important consider că este cel al educației. Educația este continuă și determină formarea personalității noastre și a calității profesionale. Educația nu constă în curriculum vitae, cum mulți cred, pentru că li se cere atunci când candidează la ocuparea vreunui post. Educația se desfășoară pe toate planurile și tot timpul. Prefer o educație nu prin atragerea atenției, ci prin darea exemplului și explicarea situației în cele mai mici amănunte. Educația nu trebuie impusă, cum credeau unii ce spuneau: „dacă nu vrei, te obligăm!" Profesorii sunt asemeni minerilor ce lucrează în adâncul pământului pentru a aduce bogățiile lui la suprafață. Aparent, sunt funcționari publici și rămân la această calitate atunci când ceea ce ei predau rămâne în cadrul orei de curs fără ca elevii să ducă cu ei și să dezvolte de-a lungul vieții. Educația este cadrul general în care există informațiile și instruirea școlară. Educatori sunt în primul rând membrii familiei, părinți, bunici, unchi, mătuși, frați și verișori, pe urmă vin vecinii, urmați de cunoscuți și necunoscuți, profesori, precum și televizorul, telefonul, radioul, cărțile, computerul. Fiecare element al enumerării parțiale făcute este o fereastră și, în această fereastră a conștiinței umane, de-a lungul istoriei apărea câte ceva sau cineva, astfel, apărea vreun animal considerat sfânt, vreun copac sfânt, Dumnezeul nevăzut, adică ideea de Dumnezeu, Iisus, Buddha, Mahomed, omul creator și universal, artistul, omul legii, cow-boy-ul, planeta, universul, banii, computerul, internetul și atâtea altele. Educația la care mă refer vizează apariția omului în fereastra conștiinței. Omul ca om. Și cine este acest om? Acest om sunt EU. Dar cine dă valoare acestui eu este cel care se află lângă mine, cel cu care pot vorbi și cu care vorbesc, ești TU. (Și aici domnișoara accentuând, arată cu degetul spre spectator, care surprins se dă în spate.) Ați remarcat cum în cadrul unui dialog Eu devin Tu și Tu devii Eu? Pare a fi un monolog interpretat de două persoane. (Cu mâna dreaptă schiță un gest de învârtire a roții unei mori.) Vă amintiți cum, luând o monedă și lovind-o cu degetul (schițează gestul de lovire a monedei cu degetul) începe să se învârtă sub forma unei bile, încât nu mai distingem fețele monedei. Acest glob dat de rotirea monedei ce absoarbe identitatea diferențiată a unui Eu (arată cu degetul arătător spre ea) și Tu (arată spre spectator), este ceea ce numim conștiință (face o pauză), acel spațiu în care eu mă întâlnesc în cadrul a ceea ce este specific omului cu întreaga umanitate (face o altă pauză dar nu prea lungă). Nu numai cu oamenii din țara mea, dar din toată lumea, de la un pol la altul, pe tot întinsul Ecuatorului și de pe orice coordonată geografică și culturală. Nu există oameni mai oameni sau sub oameni decât alții (face o pauză pentru ca să tragă aer în piept). Parmenide, un filosof grec, spunea că „*omul este măsura tuturor lucrurilor, a celor ce sunt așa cum sunt și a celor ce nu sunt așa cum nu sunt*." Cu alte cuvinte,

lucrurile au valoare, pentru că omul le dă valoare (face o pauză pentru a lăsa spațiu de meditație). Actul educației este actul esențial prin care se dă valoare oamenilor și lucrurilor. De exemplu, merg pe stradă. Văd o hârtie căzută din neatenție jos. Mă aplec, o iau și o pun în coșul de gunoi. Gestul meu este un gest de păstrare a curățeniei, dar în același timp are o valoare educativă pentru cei care mă văd. Depinde de fiecare dacă va face sau nu ceea ce am făcut eu. În educație trebuie să lăsăm spațiu pentru luarea deciziei de către fiecare. Nu contează că el nu face, dar contează enorm ca eu să fac. Un alt exemplu: un profesor termină de fumat o țigară și o aruncă jos. Vine un elev, o ridică și o pune în scrumieră. Cel care este pedagog în acest caz, este elevul. El dă o lecție profesorului. Cu alte cuvinte, procesul de educație este un proces deschis dialogului. Asemenea situației alterității Eu și Tu ce se unifică în planul global al conștiinței, rolul de elev și profesor este comutabil. Nu există un mare profesor dacă nu este capabil să învețe mereu câte ceva de la elevii săi. Fiecare om îl învață pe celălalt. În momentul în care profesorul refuză să învețe ceva de la elevi, îi desconsideră și-i tratează ca pe niște ființe inferioare, nici măcar nu este om, darămite profesor? Cum am ajuns să vorbim despre profesori, primii care dinamitează sistemul învățământului sunt chiar ei și de multe ori o fac cu cea mai nobilă intenția. Lăsați elevii să respire! (Face o pauză care să dea forță exclamației.) Relația pedagogică să pornească de la inimă și nu de la intelect (Arată inima și capul.) Elevii sunt oameni în creștere (ținând palma paralel cu pământul o ridică), dar sunt oameni cu o imensă capacitate afectivă (și aici își deschide brațele). Ei simt ceea ce adulții au uitat că există. Ei trăiesc în imaginar, pentru că imaginarul este realitatea esențială a ființei umane. Școala nu este deloc o ghilotină instituțională, ci o rampă de lansare. Dacă vrei să condamni pe cineva astăzi la moarte, lipsește-l de educație. Dar, de fapt, așa a fost de totdeauna. De asemenea, școala nu este o închisoare juvenilă în care stau tinerii ca să nu se afle pe stradă și să nu facă ceva rău. Școala nu este un cimitir al tinereții noastre, mai ales că toți cei care creaseră teorii și discipline de studiu, despre care vorbim la istorie, filosofie, literatură și științe, trăind ca oameni în trup sub legea necruțătoare a timpului, sunt morți. Ceea ce rămâne în urma marilor oameni constituie tezaurul școlii înțeleasă ca o constantă a tezaurizării valorilor umane, o sedimentare a înțelepciunii lumii transmise fiecărei generații. Aici făcu o pauză pentru a marca trecerea la o altă idee principală a discursului. Luă paharul și bău o înghițitură. După care continuă:

— Un alt aspect asupra căruia vreau să vă vorbesc este cel al *omorârii omului de către om* (rosti ferm și rar ultima parte a enunțului). Porunca pe care cu toții o cunoaștem are valoare de principiu. *Să nu ucizi!* (Face o altă pauză.) Nu se specifică pe cine. Poate fi atât omul, cât și orice ființă vie, orice animal. Porunca există ca poruncă ignorată. Omul continuă să ucidă ființe vii,

animale, peşti şi oameni. Dacă ne gândim bine, şi plantele sunt vii. Ce vină are o legumă că este legumă şi o floare că este floare? Dar mai ales ce vină au găina, porcul, mielul, viţelul, vaca şi alte animale? Astăzi, explicându-se ştiinţific necesitatea alimentării populaţiei ce a crescut şi se află în continuă creştere, se prezintă ca necesare industriile creşterii forţate a animalelor în vederea omorârii lor pentru a li se oferi oamenilor ca hrană. Văzând filme documentare de felul în care sunt tratate animale şi mai ales cum sunt sacrificate, mulţi tineri refuză să mai mănânce carne, convinşi că, prin gestul lor, diminuându-se cererea de carne, nu vor mai fi sacrificate atâtea animale. Bine fac şi au dreptate. Dreptatea lor. Numai că industria nu se opreşte. Există etape de intrare, procesare şi ieşire pentru realizarea produsului finit. Vedem carnea şi o mâncăm cu multă plăcere fără a ne gândi că ea este rezultatul unei crime, a unui sacrificiu animal.

Problema uciderii omului de către om este, consider eu, una din problemele cele mai acute la ordinea zilei. Omul îl ucide pe semenul său. Dar cine este acest *Cain?* Cine îşi ucide ruda? Noi, în calitatea noastră de preşedinte, trebuie să avem vie conştiinţa uciderii şi a felului în care ea se practică. Criminalii se văd. Criminalii sunt printre noi. Criminal pot fi chiar eu fără să-mi dau seama. Deşi vom continua să facem crime, conştientizându-le, se va reduce numărul victimelor. Nu trebuie să săvârşeşti crima pentru a fi criminal. Marile crime s-au făcut la ordin dat.

Adevărata combatere a criminalităţii are loc prin înlăturarea circumstanţelor care o favorizează. De exemplu, îmi place să conduc cu viteză şi de fiecare dată când merg cu maşina parcă aş fi la un raliu, într-o competiţie cu mine însămi, ca la jocurile video şi de computer. Victoria mea asupra mea însămi, anulând eventualitatea unei crime, a rănirii sau uciderii unui om, constă într-o conducere preventivă, atentă la ceilalţi, ca o adevărată profesionistă, ce semnalizează din timp orice mişcare şi, deşi pot transforma maşina mea într-o rachetă, mă bucur să îmi păstrez calmul. Mulţi se grăbesc să ajungă într-un loc cât mai repede şi se trezesc în eternitate. Ţara are nevoie de fiecare conducător auto, de fiecare pieton şi fiecare participant la traficul rutier. Urcându-te la volan în stare de ebrietate, conducând nebuneşte, tu, ca preşedinte, sfidezi o ţară întreagă, eşti asemeni preşedinţilor pe care-i disprețuiai. Vrei să fii disprețuit? Nu, sunt sigură că meriţi să fii un bun preşedinte care ţine la vieţile concetăţenilor lui, precum şi la propria ta viaţă (aici ea vorbeşte cu convingere, arătând cu degetul spre spectator). Pentru a nu se leza valoarea conştiinţei fiecărui conducător auto, se va evita procesul de fiscalizare din partea organelor poliţiei rutiere ce încetineşte traficul prin raziile săvârşite. Ei nu intervin, dar asta nu înseamnă că nu sunt prezenţi. Fiţi siguri că ei, fiecare, în calitatea lor de preşedinte sunt vigilenţi. Valoarea votului acordat preşedintelui, doresc să se reflecte în reducerea substanţială, cu toate că ideal ar fi lipsa totală, a ac-

cidentelor rutiere (reduse ritmul de lectură pentru a accentua fiecare cuvânt). Șoferii profesioniști să insiste pe verificarea mijloacelor de transport înainte de a pleca în cursă și să nu plece fără a rezolva eventualele defecțiuni. Dacă o piesă vi se pare uzată și nu aveți încredere în ea, schimbați-o! Viața omului este mai scumpă decât orice piesă auto! Făcu o altă pauză ce marchează trecerea la o altă secțiune a discursului.

— Violența domestică este o altă față a crimei. Cine-i puternic bate pe cine-i mai slab. Violența nu trebuie să fie neapărat fizică. Poate fi psihică, manifestări violente, strigăte, amenințări. Când ne naștem, nu suntem consultați dacă vrem sau nu să venim pe lume. Venim pur și simplu. La fel, atunci când murim. Firul vieții se termină. De aceea se zice că fiecare când moare, moare singur și acest lucru ar trebui să-l știe teroriștii care provoacă moartea celor din jurul lor. Fiecare victimă a unui atentat trăiește propria sa moarte, deci moare singur. Dacă nu avem control asupra intrării și ieșirii din viață, avem însă control total asupra alegerii și acceptării de a conviețui cu partenerul de viață. Violența domestică este frecventă la cuplurile ce se iubesc. Este un paradox. Cum poate fi maltratată ființa pe care criminalul afirmă că o iubește? Nu dă sens. Dar să ne concentrăm asupra criminalului, a partenerului violent. De mic, a trăit într-o familie în care bunicii se certau, se băteau, vorbeau urât, această tradiție a întâlnit-o și în familia lui, în tensiunea permanentă între părinții săi, era ceva ce nu suporta și ura, iar acum, la rândul lui, fără să-și dea seama, face exact ceea ce ura mai mult. Explodează din nimic și fierbe într-un pahar cu puțină apă. Este stăpânit de o forță atavică. Domnii mei, știu că nu este ușor să te învingi pe tine însuți, dar sunt convinsă că este posibil. Dacă v-aș cere să nu mai faceți, aș vorbi în van, asemeni preotului care cere credincioșilor să nu păcătuiască. Nu vă cer așa ceva, dar vă recomand ca în acea fracțiune de secundă de dinaintea explodării să trageți aer profund în piept și, dacă sunteți un om cu frică de Dumnezeu, rostiți un *Tatăl nostru*. Dacă sunteți un ateu convins, numărați până la o sută, dar numărați respirând profund. Dacă știți că predispoziția la violență vă vine de la băutură, de la morala făcută, pentru că ați băut, știu că nu puteți să vă lăsați, de aceea sfatul meu este simplu: fii bărbat, acel bărbat care plânge ca și copiii pe pieptul mamei. Fii bărbat și bea în fiecare zi cu un pahar mai puțin. Învinge numărul de pahare pe câmpul de luptă. Un pahar în minus este o viață în plus. Violența atinge toată familia și cei mai vulnerabili, credeți-mă, sunt copiii care ajung să se bată la școală, pe stradă, continuă violența educației dată de exemplul părinților. (Făcu un interval pentru a respira de câteva ori.)

Violența din afara familiei, constituirea de bande de cartier și de străzi, luptele dintre aceste bande este o altă fațetă a crimei. Cum este posibil ca un erou al bandei să fie un criminal? Acest lucru l-au învățat la istorie. Marii eroi ai lumii sunt mari criminali. Au ucis și gloria lor stă pe o piramidă de cadavre.

Ei nu pot fi altfel. Trebuie să urmeze exemplele date. Mă bucur că există bande! (Face o pauză retorică.) Intrarea într-o bandă este o împărtășire a spiritului colectivității. Când suntem mai mulți suntem mai puternici. Ce recomand șefilor de bandă? Să fie adevărați lideri în drumul spre victorie. Astăzi, așa cum am spus mai înainte, valoarea omului este dată de educație, nu neapărat de școală, o instituție dușmană bandei. Credeți-mă că banda este un alt element al procesului educativ ce joacă un rol decisiv în viața membrilor ei. Cartea de vizită a oricărei bande este teritoriul ei și, sunt convinsă că există atâtea lucruri de făcut în teritoriul vostru. Mă bizui pe colaborarea voastră! (Face o pauză pentru a respira.) Puteți începe cu curățenia și continua cu vopsirea, cu ajutorarea celor bătrâni, cu organizarea de evenimente precum zile de naștere, concursuri de tot felul în care să oferiți câte un premiu de participare tuturor celor prezenți. Ce este mai important este participarea la concurs și nu rezultatul concursului, cum se crede. Orice eveniment este important și, dacă vreți să vă manifestați valoarea pe care o aveți, puteți porni de la aranjarea locului, înfrumusețarea lui, pentru că sunteți într-o competiție cu alte bande, pregătiți în mod serios momentul artistic, vedeți cine are voce, invitați prieteni de-ai voștri pentru a cânta și a acompania la instrumente. Faceți ca sărbătoarea în întregul ei să fie a voastră. Tipul de chefuri cu muzică dată la maxim, prin stația de amplificare, este ceva de prost gust, cu toate că tinerii o adoră, pentru că nu au cunoscut o alternativă. Oferiți alternativa! Urletul nu este muzică! Cel mai sănătos pentru voi este să nu folosiți stația de amplificare în chefurile voastre. Puteți face ceva mai intim și mai plăcut. Am încredere în voi și nu uitați că voi sunteți viitorul țării.

Dragii mei, în mod normal se consideră că cei în vârstă, datorită înțelepciunii acumulate în timp și a bogatei experiențe de viață, au întotdeauna dreptate. Ceea ce vreau să vă atenționez este că în dialogul dintre un bătrân și un tânăr, deși bătrânul are dreptate iar tânărul nu are deloc, cel care este mai puternic, tânărul, își impune dreptatea lui cu forța, în defavoarea dreptății bătrânului. Și să nu uităm că bătrânul va muri și tânărul va continua să trăiască. Deci, în această confruntare, cel care are dreptate este tânărul. Dreptatea bătrânului este plata pe care o va plăti dreptatea tânărului și această plată a dreptății învinse se numește istorie. Istoria este scrisă de către învingători. Învingătorii sunt cei care au ucis și prin crimă au ajuns să impună dreptatea lor celor învinși, cu toate că mai există în istorie și excepții. Fondatorii unor religii, și mă refer la Buddha și Iisus Hristos, care, deși voci ale conștiinței umane împotriva uciderii oamenilor, au devenit motiv al crimei instituționalizate. Cruciadele duse în numele lui Iisus sunt o mască pentru tot felul de atrocități cărora, în primul rând, le cădeau victime alți creștini. Tinerii au dreptate, pentru că sunt tineri și ei sunt cei care ne vor lua locul și acum înțelegeți de ce este importantă educația? Când cineva greșește, nu trebuie să-l ignori și

să-l disprețuiești. Nu are rost să-i spui că a greșit, pentru că el este convins că a făcut bine, de aceea pierdeți-vă timpul cu el, arătându-i cum ați rezolva dumneavoastră problema, mai simplu, mai frumos, mai sănătos. Cereți-i părerea și invitați-l să încerce, ajutându-l unde este nevoie. Această pierdere de timp este un mare câștig temporal. Astfel, se asigură continuarea vieții umane pe pământ dacă nu, omul, care depășește ferocitatea oricărui animal, este un terminator al civilizației. Și, credeți-mă, este infinit mai ușor să distrugi decât să construiești. Ne aflăm toți în această țară pentru a construi o viață fericită și nu a trăi o viață imposibilă. (Făcu o pauză pentru a respira.)

Mă uit la copii și mă văd cum am fost. Mă uit la tineri și mă văd cum am rămas. Mă uit la adulți și mă văd puternică. Mă uit la bătrâni și mă văd cum voi ajunge. Copiii ce se joacă, tinerii ce cântă și bătrânii ce tac împletesc fericirea, iubirea și înțelepciunea noastră a tuturor. Mă uit la fiecare dintre dumneavoastră și mă văd pe mine. Sincer, nu identific oamenii după culoarea pielii, după limbă, cultură, religie, ideologie și doctrină politică. Cu un om reușesc să vorbesc și, credeți-mă, oricât m-aș strădui, nu reușesc să vorbesc cu o limbă. Nu am întâlnit nicio limbă niciodată ori pe unde am fost, nu am întâlnit o cultură, o religie, o ideologie sau politică personificată. Mă adresez celor vii care mă aud și mă înțeleg, iar dacă nu m-au înțeles le explic atât până când mă vor înțelege, pentru că, dacă cineva nu mă înțelege, nu este vina lui că nu m-a înțeles, ci a mea că nu am știut cum să-i explic ca să fiu înțeleasă. (Face o pauză pentru a respira.)

O altă fațetă a uciderii omului de către om este exact cea a aplicării forțate a unui ideal lingvistic, cultural, religios, ideologic, politic, financiar... Crima se săvârșește de către cei care nu înțeleg că realitatea acestui ideal este una mentală, este o construcție abstractă, în afara oricăror coordonate concrete, palpabile și viabile ale vieții fiecăruia. Și de aici izvorăște mulțimea de crime, de oameni uciși în numele unui conducător religios, a unui revoluționar, erou sau vizionar politic. Întotdeauna, din instigarea unora împotriva altora, anumiți oameni profită și acești oameni sunt adevărații ucigași.

La buletinul de știri se anunță fie un dezastru, fie un război în care au murit, să zicem, 300 de oameni. Cine pe cine ucide? În primul rând există cel care ucide pe câmpul de luptă, care nu se gândește că ucide un om ca și el, ci un inamic sau se gândește la situația limită de care pe care. Dacă nu-l ucide el, este ucis, și atunci preferă să rămână un ucigaș în viață. Și aici situația este tragică. Trebuie să ucid! Sunt trimis să ucid pe cineva pe care nu-l cunosc, cu care nu am nimic! Prin ordinul primit sunt tratat ca un instrument al crimei, neținându-se cont de conștiința mea. Înainte de a fi trimisă să-l ucid am fost educată să-l urăsc, să-l disprețuiesc, să nu-l consider om, mai mult, am fost învățată că însuși Dumnezeu mă delegă să-l ucid. Unde se află dușmanul? În fața sau în spatele meu? Este cel care mă trimite să ucid sau cel pe care

urmează să-l ucid? Bine. Îl ucid. Câştigăm războiul, întoarsă acasă nu mai sunt aceeaşi. Cei uciși nu-mi dau pace, mă urmăresc, nu mă lasă să mă odihnesc şi să dorm. Îi văd în fiecare noapte cum gem şi strigă. Aceasta este plata victoriei. Ce am înțeles este că de totdeauna un război este o foarte rentabilă şi mare afacere, de care se folosesc unii. Ei, cei care nu au participat efectiv, sunt cei care trag toate foloasele războiului. În același război unii consideră legală uciderea inamicului, sunt convinși că prin crimele lor apără teritoriul. De aceea, derulând filmul spre momentul începerii războiului, aflându-ne în tabăra celor care atacă, vedem cum adevăratul criminal este cel care dă ordinul de începere a războiului. Vrei să termini războiul, ucide-l, şi războiul se termină. Soldații se află la mijloc. Nu au nicio scăpare. Nu moare astăzi, moare mâine, nu moare în război, oricum, ajunge acasă neom. Trist, dar adevărat. Privind istoria, vedem că ea este plină de astfel de exemple. Marile civilizații sunt rezultatul războaielor purtate. V-ați pus vreodată întrebarea de ce Alexandru cel Mare a ajuns atât de tânăr să fie conducătorul celui mai mare imperiu cunoscut în istorie? Înainte de toate, pentru faptul că l-a avut profesor pe filosoful Aristotel. Noi îl numim filosof, dar el era un mare om de știință al timpului său, care îi dăduse discipolului său cheia înțelepciunii, a felului în care să trateze oamenii, pe fiecare în felul său, de a se comporta cu cei învinși, cucerindu-le inimile. Un asemenea om nu putea fi omorât decât de ai săi, ceea ce s-a şi întâmplat. Dar războiul cunoaşte o mulțime de fațete, încât nici nu ne dăm seama că ar fi război. De exemplu: comerțul, răspândirea de zvonuri şi de informații de tot felul ce nu pot fi verificate, emigrarea, traficul de putere, traficul de persoane, traficul de substanțe toxice, de droguri, traficul de arme, de medicamente, de organe, precum şi mişcările sectare, grevele, luptele de stradă şi altele. Toate acestea sunt posibile, pentru că în relația Eu – Tu, imaginea celuilalt este configurată deformat printr-o ideologie ce îl anulează pe celălalt ca om şi-l declară dogmatic inamic, duşman, neom sau necredincios. Dragii mei, marile genii şi conştiințe vii ale lumii, duceau şi duc o luptă acută înăuntrul lor, cu ei înşişi. Prima şi cea mai mare victorie a fiecăruia dintre ei a fost să se învingă pe el însuşi sau pe ea însăşi, pentru că omul, ca valoare, nu are sex, omul este om, omul din bărbat şi omul din femeie (face o pauză mai lungă). Revenind la uciderea de la buletinul de ştiri. Şi crainicul de la televiziune este un ucigaş, care, prin ştirea pe care o dă, printr-un număr exact ucide valoarea oamenilor care deja fuseseră omorâți. Să ne gândim doar cum în lagărele de exterminare fiecare prizonier era un număr, nu mai era om, ci număr. Numărul ne satisface curiozitatea de a fi informați cât mai exact, dar anulează planul uman. De câte ori cel care anunță numărul victimelor se gândeşte că în acel număr intră fratele lui, părinții lui, copiii lui chiar şi el? Același lucru se întâmplă şi de partea celor care aud informația, pentru că şi ei sunt ucigaşi, rămânând cu numărul, ignorând total faptul că în rândul celor

morți putea fi chiar el. Salvarea însă nu vine din a ne imagina că putem fi noi înșine unul dintre cei morți, ci de a lua o atitudine. De a ne pregăti să luptăm pentru viață, pentru ca nimeni pe lumea asta să fie ucis la întâmplare, asemeni cunoscutei rulete ruse, vă amintiți de filmul *Vânătoarea de cerbi*. Lupta pentru o viață demnă este cel mai mare război al tuturor timpurilor și pentru aceasta trebuie să ne pregătim. Ajunge mulțimea de crime săvârșite până acum! (face o pauză retorică.)

Dragii mei, am fost, sunt și rămân aceeași, de partea fiecărui om, în afara oricărui tip de discriminare. Sunt convinsă că mă veți ajuta să rezolv fiecare problemă pe care o aveți, precum și problemele întregii țări. Fără prezența fiecăruia dintre dumneavoastră, nu am nicio valoare. Împreună cu dumneavoastră sunt un Om. Ori de câte ori consider că este necesar, mă voi adresa dumneavoastră, informându-vă despre ce s-a făcut, cum s-a făcut și ce consecințe are ceea ce s-a făcut. Nu vă promit nimic, pentru că nu am nimic de vă promis, dar multe de făcut. Vă doresc poftă bună și închin un pahar în cinstea dumneavoastră!

Zicând acestea, purtătoarea de cuvânt a președinției, împreună cu toți cei prezenți în platoul de filmare, ridică un pahar cu vin și-l bău până la fund.

În case se lăsă tăcerea. De mult televizorul nu adunase atâta lume în fața lui pentru a asculta un discurs al președintelui. Nimeni nu-i obliga să asculte și să vadă, dar ispita curiozității nu-i lăsa în pace. Și băutul face poftă. Căutară ceva de băut și închinară în cinstea lor. Plăcu tuturor discursul ascultat. Unii l-au înregistrat pentru a-l revedea pe-ndelete și eventual a-l comenta cu prietenii. Era un discurs fără nicio culoare politică, de parcă nici nu se făcea politică. În fiecare parte a lui ei îl aprobau. Păreau că vorbesc chiar ei.

— Cum îl cheama pe filosoful ce zicea că omul este măsura tuturor lucrurilor?

— Parmenide, așa cred, nu a vorbit nimic de Platon sau Pitagora și numele lui începea cu P.

— Dacă mă gândesc bine, și nouă ni s-a spus la filosofie despre Parmenide, dar am uitat. Este bine ca cineva să ne mai aducă aminte.

— Nu contează cine a spus, mai important este ce a spus. *Omul este măsura tuturor lucrurilor.* Adică noi dăm măsură lucrurilor, noi suntem măsura lucrurilor. Dar oare de ce suntem noi măsura? Oare lucrurile nu au măsura lor?

— Este o meditație filosofică, un punct de vedere. Așa vedea filosoful. Ce putem noi acum să facem? Să explicăm din ce perspectivă omul este o măsură a lucrurilor. Și mă gândesc la o chestie simplă de tot. În lumea asta există o mulțime de oameni ce vorbesc diferite limbi. Faptul că omul dă o măsură lucrurilor, sunt chiar cuvintele pe care ei le folosesc. Așa se face că același obiect este numit diferit de vorbitorii diferitelor limbi, adică le dau propria lor măsură când le creează. Trebuie să ne gândim și la acest lucru.

— Da să știi că ai dreptate, dacă ar veni un matematician ar spune că nu-

merele descriu simbolic realitatea, fiind mai adevărate decât însăşi obiectele. Aici avem o altă măsură a omului dată de valoarea lui de a descrie concretul prin abstract. În fizică, de exemplu, avem atâtea tipuri de fizică de la fizica mecanică la cea newtoniană, cuantică, a plasmei şi mai ştiu eu care.

— Dar tot preşedintele ne atrăgea atenţia asupra fiecăruia dintre noi, a tuturor celor care spunem *eu* şi, crede-mă, fiecare om spune *eu*. Unii exagerează în discursurile pe care le ţin, în special când deţin o funcţie. Ceea ce am înţeles eu este că *eu* sunt cel care dau valoare oamenilor şi lucrurilor, lumii văzute şi nevăzute. Cum este posibil aşa ceva?

— Când ne gândim la ceva, construim acea realitate în mintea noastră, pe urmă căutăm să modelăm realitatea materială după proiectul mental pe care-l avem. Cu alte cuvinte, măsura aceasta este o măsură activă ce ne îndeamnă la fapte. Înţelegi? El vrea să ne spună că este timpul să acţionăm, să nu ne lăsăm călcaţi în picioare de alţii şi de a îndrepta lucrurile acolo unde nu sunt în regulă, pentru că noi le dăm măsură şi pentru a avea curaj şi putere, el ne dă, foarte generos, calitatea de preşedinte pentru a soluţiona o problemă minusculă, dar vitală pentru anumite persoane.

— Dar de ce să o soluţionăm noi?

— Pentru că trebuie soluţionată cât mai repede posibil şi el nu are cum să ajungă aici unde ne aflăm şi atunci ne deleagă pe noi să o facem cu inima curată şi conştiinţa limpede.

— Asta înseamnă că se vor îndrepta lucrurile foarte repede.

— Dar să nu uităm că sunt milioane de situaţii ce trebuie rezolvate, chiar dacă el lucrează zi şi noapte şi noi la fel, tot durează ceva timp.

— Şi cine ştie ce idei le mai vin oamenilor, pentru că, dacă îi inviţi să gândească, atunci să vezi spectacol şi soluţii formidabile. Vom asista la o însumare de genialităţi naţionale.

*

Într-un bar plin de oameni. După asistarea discursului preşedintelui se lăsă o linişte. Cu religiozitate, fiecare îşi umplu paharul pe care-l avea, simţindu-l pe preşedinte ca pe unul de-al lor, au închinat, l-au băut până la fund, nemaibând un al doilea, s-au îmbrăţişat prietenește şi au plecat spre casă, lăsând pe masă băutură. Vitejește, au şi început să ducă lupta cu inamicul interior ce-i stăpânea. Acest gest l-au făcut unii şi ceilalţi i-au urmat, cu toate că le plângea inima după ce lăsau pe masă. Au fost bărbaţi. Barmanul, în loc să caute să-i reţină în bar, fugi la poartă unde îl îmbrăţişă pe fiecare muşteriu ce ieşea emoţionat. Se simţeau de parcă făceau parte din universul discursului ţinut, pe care ei l-au simţit că i se adresează fiecăruia în parte.

— Omul ăsta trebuie ajutat şi eu, noi, îl vom ajuta. Aşa să-mi ajute Dumnezeu de nu o voi face, spuse unul entuziasmat. Şi cum să-l ajut pe el mai

degrabă, dacă nu ajutându-mă pe mine? Și știi de ce?

— Pentru că ești președinte și asta înseamnă că ai o responsabilitate. Nu te poți comporta ordinar...

— Da, frate! Ai dreptate! Și, ceea ce mi-a plăcut la el a fost că nu ne-a cerut să ne lăsăm de băut. Ne-a lăsat ca fiecare dintre noi să decidă ce face cu propria-i viață, o viață de care depind altele, e drept.

— Eu am început să beau de supărare, pentru că mă lăsase nevasta și fugise cu altul în lumea largă. Doamne, ce mult am iubit-o și continuu să o iubesc. Simțeam că fără ea viața mea nu are rost. Mărturisi barmanului un altul la despărțire.

— Eu îmi stingeam necazul în băutură. Fusesem dat afară pe nedrept și, cum nu reușeam să găsesc un loc de muncă, ajunsesem să fiu întreținut de soție. Toată mândria mea s-a năruit. Dar acum am înțeles că ea mă iubește și că eu și ea, acel joc de eu și tu formăm o unitate puternică. Simt cum o iubesc ca la început și cred că împreună vom învinge vitregiile momentului, mai ales că simt că ceva în țara asta se va mișca în bine.

*

Întreaga familie a unui preot vizionase cu mult interes discursul citit. Cu toți îl votaseră pe considerent că era fiu de preot și că fusese profesor la seminar. Îi dădeau în sinea lor dreptate pentru ce a spus, dar voiau parcă să audă ceva mai creștinesc. Nu au fost mulțumiți că l-a pus pe Iisus cu Buddha în exemplificarea dată, dar, pe de altă parte, nu aveau nimic ce să-i reproșeze. Erau curioși de ce le va vorbi, pe când el a plasat mingea în terenul fiecărui spectator. Îi invita la un fel de cruciadă a copiilor în care copiii sunt cetățenii care își vor asuma condiția de președinte pentru a curăți lumea de răutate și nedreptate. Este o formulă politică nouă, atât de inedită, încât va desființa însăși politica partidară. Ce rost au partidele dacă fiecare cetățean este investit cu putere prezidențială de a soluționa o problemă nedreaptă.

Preotul se ridică, își făcu o cruce largă și spuse clar:

— Dumnezeu să-i ajute! Dumnezeu să ne ajute! Și acum, haideți să închinăm și noi un pahar cu sângele Mântuitorului. Cu toții se ridicară, căutară paharele, părintele adusese din cămară un vin roșu, umplu paharele, închinară și băură.

— Ce idee interesantă de a închina cu tot poporul. Este ca împărtășirea cu Sfintele Paști de Înviere. Numai pâinea lipsește.

— Dar oare noi ce suntem, nu suntem pâinea? Noi suntem pâinea ce bună.

— La asta nu m-am gândit, dar oare domnul președinte s-o fi gândit la așa ceva când a regizat secvența cu închinatul de la sfârșitul discursului? A fost un discurs ce s-a terminat fără aplauze, ne-a prins cu închinatul paharelor. Cei din studio aveam în mână un pahar și nu puteau aplauda, după cum nici noi

nu putem aplauda când ținem în mână un pahar.

— Și ce repede s-a instalat. Înainte dura nu știu câte săptămâni. Acum, de pe o zi pe alta deja ne-am și trezit cu un alt președinte care nici nu știm cum arată sau arată în toate felurile, multiplicându-se la numărul locuitorilor țării.

— Și nu crezi că este mai bine așa?

— Nu știu dacă este mai bine sau mai rău, dar este ceva anormal.

— Dar să ai pe cineva în această funcție știind că nu merită, consideri normal?

— Nu mă refer la calitatea lui umană, ci la situația în sine.

— Dacă cei puternici ar ști cum arată, neconvenindu-le ceva l-ar elimina fizic, făcându-l erou. Oare de așa ceva avem nevoie?

— Doamne, ferește! Dar tu crezi că ei nu știu cum arată? Știu, numai că sunt luați prin surprindere. Tu la cine crezi că se referea când vorbea despre felurile de crime?

*

În toată țara se manifesta bucuria că cineva le vorbea fără să-i mintă, spunându-le cât sunt de importanți în ceea ce fac și vor face. Cineva care le ridică moralul, dându-le valoare, băgându-i în seamă. Unele mănăstiri în care unii foști elevi de-ai lui ajunseseră stareți se rugară pentru el și pentru toată țara, traseră clopotele, încât părea că toată țara este într-o zi de sărbătoare. Pe toți i-a cucerit frumusețea fetei, gândindu-se că așa a fost mult mai bine decât dacă el ar fi citit textul pe care, cu siguranță, el l-a scris, pentru că nu folosise limbajul politic cu care se obișnuiseră. Înțeleseseră cu toții că pe primul loc stă educația pentru care toți sunt responsabili, pe al doilea stă combaterea violenței din familie și din afara familiei și pe al treilea, combaterea uciderii, acțiuni la care invită să ia parte tot poporul. Cu alte cuvinte, nu se dă nimic, ci îl sfătuiește pe fiecare să facă ceea ce consideră că este necesar pentru bunul mers al lucrurilor. Prosperitatea răsare de jos, de la popor, nu vine de sus.

*

În închisori, din dispoziția directorilor acestora, s-a dat fiecărui deținut un pahar de vin să închine între ei și cu gardienii. Erau tratați frățește, ca oameni și nu ca delicvenți. Nu se așteptau la așa ceva. Era cea mai firească invitație de a participa la încheierea discursului adresat fiecăruia dintre ei. Când președintele află despre acest gest felicită personal pe fiecare director de închisoare, dovedind faptic că au înțeles misiunea ce le revenea. A sosit timpul de a schimba funcționalitatea penitenciarelor. Cum este posibil ca omul să-i facă semenului său o astfel de viață imposibilă, să-l frustreze, obligându-l

să stea închis între patru pereți? Nu se mai condamnă la moarte, dar se caută pe alte căi reducerea vieții, îmbolnăvirea organismului prin răceala zidurilor închisorii, de parcă stăteau într-un frigider sau în celule umede și pline de apă. Discursul despre crimă le dădu de gândit, făcându-i să se simtă cu musca pe căciulă pentru felul în care-i tratau pe deținuți ca și cum nu ar fi oameni, semenii lor. De aceea, paharul de vin închinat creă o legătură sufletească umană ce anula calitatea de gardian și de deținut, anula prezența zidurilor și a grilajelor

.

*

— Felicitări, domnișoară pentru felul în care ați transmis mesajul către țară.

— A fost un modest exercițiu de exercitare a calității mele de președinte, așa cum și dumneavoastră fiecare ați căutat, în calitate de președinte, să fiți la înălțime.

— Dar ceea ce ați făcut dumneavoastră a fost esențial. Am fost profund emoționat atât de cuvintele spuse, dar mai ales de felul în care au fost spuse.

— Chiar așa, sări un alt operator, cuvintele aveau rădăcini adânci în ființa dumneavoastră ce veneau din străfunduri. Și la depunerea jurământului domnul președinte rostea la fel cuvintele. V-a transmis secretul înrădăcinării umane prin cuvinte și dumneavoastră vi l-ați însușit. Felicitări!

— Aveți dreptate. Dar, de fapt, fiecare dintre dumneavoastră o poate face. Numai că norocul a căzut să mă aleagă pe mine.

— Nu este noroc, ci o mutare foarte bine făcută. Sunteți tânără, frumoasă și inteligentă, exact cum este sufletul fiecărui om din țara asta.

— Putem continua să discutăm pe acest subiect, dar cred că mult mai bine ar fi să ne concentrăm în ceea ce avem de făcut fiecare în noua calitate cu care am fost investiți sau conștientizați. Noi eram și suntem președinți, doar că nu știam. Acum știm. Și, când mă gândesc, mi se înroșesc urechile de emoție.

— Din câte am discutat cu domnul președinte, dumneavoastră, cei de la televiziune, în timpul mandatului său veți fi suprasolicitați și de aceea va crește foarte mult numărul angajaților care vor lucra în televiziune. Televiziunea și filmul sunt două pariuri pe care țara noastră le va face cu toată lumea. Cum aveți deja experiență și sunteți profesioniști, va trebui să-i formați pe noii veniți. Lucrurile se învață repede și din mers. Ceea ce contează este calitatea și profesionalismul de care să se dea dovadă.

— Asta-i o veste excelentă. Parcă mi-a citit gândurile. Și eu gândesc la fel. Cum noi trăim în viitor, televiziunea aparține acestuia. Deși trăim pe aceeași planetă nimeni, nu știe de existența noastră, pentru că televiziunea are un circuit închis și restrâns, nefiind deschisă mapamondului.

— Trebuie să avem în vedere actualizarea atât a aparatelor, precum și a softului folosit, pentru a fi competitivi pe plan internațional.

— Ce este bun, chiar dacă este depășit moral, apărând alte programe mai

noi, dacă rezultatele sunt excelente, nu văd ce rost are să fie schimbat. Principiul actual am înțeles este că, dacă ceva funcționează foarte bine, se lasă să funcționeze și nu se distruge și nici nu se înlocuiește cu ceva mai nou de calitate inferioară. Pe de altă parte, este problema pregătirii personalului specializat. Pentru a învăța să lucrezi și să folosești toate funcțiile unui program, să-l stăpânești, este nevoie de ani de muncă continuă și tot mai ai de învățat.

— La câte ne gândim, câte idei ne vin, câte visăm și nici nu a trecut o zi de când avem acest președinte. De aceea, pentru că mințile noastre lucrează, cel mai bine ar fi să ne notăm ideile ce ne vin, pentru că se pare că cineva este dispus să ne asculte și ne oferă sprijin în a le realiza.

— Până acum este extrem de evident un lucru simplu: nu glumește. Este cel mai activ personaj al vieții noastre politice de astăzi.

— Firesc, pentru că este prima zi și în loc să ne spună ce va face, ne prezintă calea prin care să intrăm în dialog cu el prin două numere de telefon ce ni le va pune la dispoziție în cel mai scurt timp. Rămâne să vedem cât durează acest timp de creare a celor două centrale telefonice viabile și funcționale. Și atunci mai vorbim. Până atunci, din partea mea și a voastră, cred că merită tot respectul pentru felul în care se prezintă.

— Da, el vrea să facă, dar ceilalți actori ai scenei politice oare cum vor reacționa?

— Deși a fost mai estompată ideea pe care am întrezărit-o în discursul formulat, ea este cea al valorii umane, omul ca valoare. Valoarea se află în noi, noi suntem valoarea. Valoarea nu stă în afara noastră, spuse directoarea de scenă, o brunetă cu ochi albaștri de o frumusețe de basm oriental.

— Da, doamna director.

— Pardon.

— Scuzați, doamna președinte.

— Aha! Acum ați înțeles, domnule președinte cum stă problema. Această calitate răsărită în fiecare din noi ne revelează valoarea. Președintele este moneda forte care anulează toate celelalte segmente de șef, director sau funcționar. Toți suntem egalizați la cel mai înalt nivel. Suntem ridicați în nori sau în soare, dacă vreți.

— Sunt sigur că vom afla mult mai multe și că vom avea un rol extrem de important în schimbarea relaționării cu televiziunea și sunt convins că se va ridica nivelul calitativ al televiziunii noastre.

— De fapt, am primit un telefon de la președinție, nu știu dacă a fost domnul președinte sau altcineva, dar mi s-a sugerat să fiu mai atentă la dicția pe care o folosesc anumiți crainici, care nu respectă ortoepia limbii, vorbesc fie urmând un tipar străin, de reclamă, fie imitându-i pe cei de la circ. De aceea am și schimbat crainicii. M-am speriat, pentru că eram deja obișnuită cu felul anormal de a prezenta, încât credeam că asta dă bine la public, pe când, în

fond și la urma urmei, este antieducativ.

— A, am uitat să vă spun ceea ce vă transmite domnul președinte. Toată echipa de filmare, inclusiv doamna director sau, mai exact, mai ales doamna director, cu toții președinți simpatici și binevoitori, sunteți invitați la recepția din seara aceasta de la palatul prezidențial.

— Eu merg și știți de ce? De curioasă să-l văd cum arată.

— Eu merg, pentru că sunt sigur că se mănâncă bine.

— Eu sunt interesat să stabilesc niște relații internaționale spuse un operator înalt și cu o voce baritonală. El până atunci nu scoase nici un cuvânt. Asculta calm de la înălțimea posturii lui ce spune fiecare, privindu-i blând și cu un zâmbet bonom.

— Când mă uit la dumneavoastră, îmi amintesc de brazii falnici ce cresc pe munți.

— Și aveți dreptate, pentru că acolo am fost conceput, născut și crescut. Dacă sesizați, și miros a brad, spuse el, apropiindu-se de mesagera președinției.

— Chiar mirosiți a brad. Nu știam că există parfumuri cu acest miros.

— Este mirosul casei în care stau, o casă construită de mine din lemn de brad netratat pe care l-am lăsat să rămână viu ca să lucreze după anotimp. Mirosul casei s-a imprimat în piele și în haine, de aceea miros a brad.

— Veniți și dumneavoastră la bal?

— Nu este bal, este recepție, dar de ce să nu-i spunem bal? Cum pentru prima dată am fost invitată să particip la această recepție, neștiind dacă pe viitor voi mai avea această ocazie, voi merge, spuse mesagera.

— Și aveți mașină proprie sau oficială?

— De data aceasta sunt cu o mașină oficială, cu șofer. Este o limuzină neagră. Dacă vă uitați pe fereastră o puteți vedea. Dar de ce mă întrebați? Vreți să veniți cu mine? La înălțimea pe care o aveți puteți sta confortabil.

— Eu nu am mașină și mă gândeam să merg la recepție, numai că trebuie să mă schimb, să-mi iau smokingul și pentru asta trebuie să ajung acasă și nu dă timpul, deci o să aștept o altă ocazie.

— Vreți să veniți la recepție?

— Da.

— Atunci veniți. Doamnă director, vi-l răpesc pe domnul președinte. Ne vedem la palat. Mai este cineva care nu are mijloc de transport? Nu primi nici un răspuns, așa că plecară după ce se despărțiră de echipa de filmare.

Cei doi coborâră din studio. Ajunși la mașină, domnul elegant deschise portiera limuzinei, poftind-o pe doamnă să intre, pe urmă intră el. Șoferul deschise fereastra întrebându-i unde doresc să meargă. Operatorul îi dădu adresa sa. Cum limuzina era escortată de doi polițiști, în cinci minute parcurseseră capitala. Ajungând la adresa indicată, operatorul ieși și se întoarse îmbrăcat de gală într-un timp record. Înalt și falnic, părea un cavaler din timpurile trecute sau un

erou de basm ce ieșea din casa construită de el.

— Mă scuzați că nu v-am invitat dar, cum știți unde locuiesc, dacă vreodată vreți să experimentați aerul curat al capitalei, știți unde îl găsiți. Este o zonă împădurită, retrasă și discretă unde se pot face chefuri ca-n basme, ce țin vreo trei zile.

— Sincer, nu vă credeam boem.

— Nu sunt boem, cu toate că am unele efuziuni lirice și artistice. Când mi-e dor de locurile natale, mă apropii de ele lăsându-le să iasă din sufletul și amintirile mele pentru a se așterne pe pânză.

— Aha! Sunteți pictor…

— Mai scriu și poezii și când îmi vine câte un gând îl aștern pe hârtie, pentru că nu se știe niciodată când voi avea nevoie de el, știți cum fug gândurile și trec de parcă niciodată nu au existat. Dar nu înseamnă că sunt poet sau scriitor.

— Vă înțeleg, pentru că și cu mine se întâmplă același lucru. Aș putea spune că ne tratăm prin terapia scrisului. Am practicat-o la început cu limba franceză și cu limba engleză. De ar ști sărmanul Shakespeare de câte ori i-am scris dialogurile personajelor feminine...

— Nu știu de ce, ziua de astăzi o trăiesc ca pe o sărbătoare. O fi din cauza timpului, a întâmplării cu președintele sau pentru că am avut cinstea să vă cunosc? Sau toate acestea la un loc. După felul în care suntem tratați, sincer, mă simt președinte. Până astăzi nu am fost niciodată escortat de motocicliști și nici cu limuzina.

— Și pentru mine este la fel. Nu aș putea spune că mă simt președinte, dar mă simt importantă, iar când am citit, chiar m-am simțit președinte. Dacă nu mă simțeam, nu reușeam să transmit partea energetică a discursului care i-a fascinat pe spectatori. Am mai mers cu limuzina, dar niciodată nu am fost escortată, pentru că nu eram persoană oficială cum sunt astăzi. Sunt personificarea cuvântării președintelui, surâse ea.

Ajunseseră la timp. Intrară cu limuzina în curtea palatului. Operatorul ieși din mașină, merse și deschise portiera de partea doamnei de unde ieși în aplauzele tuturor celor prezenți. Era vedeta acelei seri. Fiecare o felicita pentru discursul minunat. Extrem de manierat, domnul operator o lăsă să vorbească cu cei prezenți, după care, făcându-i o reverență, îi oferi brațul stâng pentru a o conduce. Ea îl luă de braț și intrară în palat.

Start!

Aglomerație mare.

Grevă la metrou.

Metroul nu funcționează.

Muncitorii refuză să mai lucreze în condițiile oferite, în lipsa unor echipamente modernizate și cu orar încărcat de muncă, în timp ce salariul le scade de la o lună la alta.

Nu și nu și nu! Valuri de proteste se aud din piepturilor celor care fac o manifestație de stradă.

Intrară mai mulți necunoscuți în rândul manifestației, prinzând după ureche sloganele ce se scandau, acoperind cu ajutorul megafoanelor gălăgia străzii.

— Ce zi frumoasă! se trezi unul la realitate, privind departe.

— Dumneata glumești?

— Chiar așa, ați reușit să vedeți că este o zi frumoasă?

— Noi suntem aici pentru a protesta, nu pentru a admira frumusețea zilei! Sincer să fiu, nici nu mi-am dat seama că este o zi frumoasă! Tu ai văzut ce zi frumoasă este astăzi? întrebă pe un coleg de-al lui ce mărșăluia alături de el.

— Nu. Sunt absorbit de revoltă și nu văd altceva.

— Și după manifestație ce o să faceți? Întrebă cel care intră cu observația lui ca musca în lapte.

— O să mergem să ne îmbătăm! Răspunse hotărât protestatorul.

— Și dacă vi se acceptă revendicările?

— Atunci mergem să lucrăm.

— Deci, aveți două alternative: beția sau munca. Am auzit că primul ministru a fost chemat la palat de președinte. Poate reușește să-l mai îmbuneze.

În timp ce mărșăluiau, nu apucaseră să facă nici un sfert din traseul prevăzut pentru acea dimineață când apăru o mașină albastră în care se aflau cei din comitetul de grevă, anunțând că greva s-a terminat. Guvernul a acceptat integral toate revendicările lor. Deseară la televizor se va prezenta o discuție purtată de către autoritățile de stat și membrii comitetului sindical al grevei, în sală putând asista muncitorii de la metrou.

— Fulger!

— Ce ușor se rezolvă problemele. Oare de ce?

— Și, sincer, ne-am obișnuit cu grevele, se trage chiulul, nu ne mai stresăm și oferim un serviciu de proastă calitate, cu timp îndelungat de așteptare,

vagoane mai puține și mai vechi ce se strică și blochează circuitul timp de câteva ore. Avem și noi mijloacele noastre decente de sabotaj. La așa ceva suntem experți.

Viața capitalei intră în normal. Nu se mai auzeau lozincile greviștilor, sunetele de trompetă ale manifestanților, ci numai zgomotul mașinilor. Grupul de manifestanți dispăru în câteva clipe de parcă niciodată nu existase.

*

Tânărul ofițer de contrainformații veni la palat cu mașina. Radia de satisfacție, cu toate că încerca să pară indiferent. Cum îl văzu pe domnul de la poartă merse, dădu mâna cu el. Nici măcar nu întrebă ceea ce voia să știe. Schiță doar un semn cu ochii. Primi răspuns, de asemenea, din privire.

Urcă la primul etaj unde se afla biroul.

— Bună dimineața, sunteți așteptat.

— Bună dimineața.

— Felicitări, domnule președinte, pentru splendidul dineu pe care l-ați dat aseară. Mi-a plăcut. Aveți stofă! Apropo, ați mâncat? Se ridică de la birou întinzându-i mâna.

— Am înfulecat ceva pe fugă.

— Bine. Atunci, toată lumea la masă. Adresându-i-se secretarei: convocați, vă rog, pe toată lumea în sala de mese. Se servește masa. La această surpriză plăcută secretara făcu ochii mari.

La palat încă nimeni nu mâncase, așteptând să fie invitați la masa care era deja pregătită. Se auzi un clopoțel ce chema lumea la masă. Era un sunet cristalin plăcut.

— Să vină și cei de la bucătărie. Toată lumea! Când se umplură toate locurile de la masă, baritonul se ridică, își drese vocea spunând rar și clar rugăciunea. Se așezară și serviră micul dejun. Se vorbea în șoaptă pe teme neutre, nimic de politică, de grevă sau alte situații ce vizau țara. Doar erau între președinți. Când terminară de mâncat, înainte ca lumea să plece de la masă, domnul președinte se ridică în picioare și le vorbi:

— Dragii mei, vă felicit pentru felul admirabil cum v-ați comportat aseară. Adevărați cavaleri și adevărate prințese. Cum suntem o familie, vă rog să vă gândiți ce oameni de încredere cunoașteți, pentru că avem nevoie de ei pentru a forma diverse echipe de intervenție pentru a răspunde la telefon. Ca să nu pierdem timpul, îi puteți chema... Aici făcu o pauză și se consultă cu domnul de la contra-informații asupra locului indicat pentru a-i cunoaște personal. El considera că este mai bine ca toți să fie împreună. Pentru aceasta, avea nevoie de câteva etaje ale unui bloc modern recent construit, nelocuit, sau vreo clădire disponibilă. Chiar în centru se afla părăsită clădirea unui tribunal

care se mutase în noile instalații, precum și clădirea unui spital abandonat. În cele din urmă, după ce se sfătui cu sfetnicul de taină, se hotărâră asupra clădirii tribunalului, urmând să vadă cum se poate amenaja un restaurant în acea clădire în care existau numai baruri. Îi ceru ofițerului să se intereseze și să-i prezinte o listă cu numărul de locuri de muncă posibile, pentru a ști cum să fie amenajat restaurantul cu tot ce este necesar. Își notă adresa localului, se ridică și continuă:

— Cei pe care-i recomandați să spună din partea cui vin și să se prezinte la adresa pe care le-o indică, explicându-le cum se ajunge acolo mai repede. Ceea ce vă rog este să aveți în vedere calitatea oamenilor. Avem nevoie de *oameni buni*, cu suflet mare. Nu mă interesează studiile, localitatea, sexul, naționalitatea, religia, originea socială. Suntem ca în evul mediu pe vremea când se recrutau cavalerii, numai că lor li se cerea *curaj* și *credință*, aici noi avem nevoie de *bunătate*. Obiectivul acestui serviciu este profund uman: să redăm cetățenilor noștri *zâmbetul*. Se pare că oamenii au uitat să zâmbească. Sunt speriați, nesiguri, nervoși, irascibili, agitați și mereu încruntați. Merg cu capul în pământ, gânditori, necăjiți și triști. Ceea ce vă spun este valabil pentru noi toți cei de aici. Și dacă v-am rugat să vă gândiți la cei buni ca oameni, de asemenea, vă rog ca pe viitor să căutați să vă amintiți de cunoștințele dumneavoastră care sunt pasionate de ceva ce le dă sens vieții și fac la perfecție. Avem nevoie de profesioniști în toate domeniile. Dragii mei, oamenii sunt comoara acestei țări și a întregului pământ. Departe de a fi o demagogie, dacă am rămâne numai la enunțarea acestui gând, este însă purul adevăr când îl punem în practică și îl dovedim prin tot ceea ce facem. Înainte de a ne despărți pentru a ne reîntâlni la prânz, dorește cineva să-mi spună ceva personal, vreo sugestie de-mi dat sau are vreo nelămurire, se plânge de ceva, orice. Mulțumim frumos bucătarilor pentru mâncarea bună pe care au pregătit-o și-l rog pe maistrul bucătar să ne recomande pe cineva pentru acel restaurant pe care îl vom face în clădirea tribunalului.

Se ridicară de la masă, maistrul bucătar dădu câteva nume domnului de la contra-informații. Mai mulți au mers la domnul președinte, spunându-i că și ei sunt de prin părțile lui, și începură să depene amintiri despre locuri și cunoștințe comune. Ce mică-i lumea asta mare! Oriunde ai merge întâlnești pe cineva din zona ta în toată lumea, darămite în propria țară?

— Prietene, cum stăm cu țara?

— Domnule președinte, situația este stabilă.

— În dimineața aceasta trebuie să ne vedem cu mai mulți colegi de-ai dumneavoastră pentru a vedea exact unde ne aflăm. Trebuie să fim transparenți. Întâlnirea va fi filmată și înregistrată, pentru că este un moment al adevărului istoric.

— Înțeleg, numai că s-ar putea ca unii colegi, având în vedere calitatea noastră de a ne păstra incognito, să nu dorească să fie filmați.

— Dacă nu vor să fie filmați, atunci să nu vină. Ce crezi că eu vreau să fiu filmat? Nu. De fapt toți ne aflăm în aceeași situație. Nu uita, marii specialiști în internet, în tranzacțiile bancare, cei mai buni specialiști în orice ramură nu numai financiară. Vreau să discutăm și să vedem cum putem ajunge la momentul zero, acel nivel de egalitate a pământului cu marea ca pe urmă să cucerim adâncul mării și culmile munților.

— V-am înțeles perfect. Va fi o plăcere pentru mine să vă trădez.

— Nu ne va fi ușor, de aceea trebuie să fim înțelepți ca șerpii și buni ca oamenii ce împrumută înțelepciunea lor șerpilor și le iau din venin pentru a se vindeca.

— Și să fim atenți la cuibul de viespi, făcu aluzie la bârfe și știrile din presă.

— Mai ales. Cum este vremea afară?

— Este un timp splendid, o toamnă de vis.

— Aș vrea să merg la un lutier să-mi cumpăr o vioară.

— Pe cai. Copiii mei fac vioară și pian. Așa că știu exact unde să mergem.

— Este departe?

— A, da! Știu. Preferați să mergem pe jos. Dacă mergem pe jos facem până acolo, fără să ne oprim, vreo douăzeci de minute. Cum este o dimineață frumoasă, cred că aveți dreptate. Vom merge pe jos.

Ieșiră din palat, intrară în mulțimea ce forfotea pe străzi. Deși este o oră de dimineață, străzile sunt pline cu pietoni. Mulți vin de la piață cu sacoșele pline de cumpărături. Pe alocuri, se vedeau doamne mai în vârstă ce se sprijineau de un zid sau stăteau pe vreo bancă să-și mai tragă sufletul. Privită de la distanță, mulțimea era îmbrăcată într-un cenușiu închis cu anumite nuanțe de brun. Observă că lumea avea în plase mai mult mâncare, nu alte produse. „Așadar, cu toții se preocupă cu mâncarea”, se gândi președintele. Pe alocuri, mai vedea pe câte unul citind presa zilei în timp ce își bea cafeaua de dimineață. După mai multe cotituri, luând-o pe diferite străzi din centrul capitalei, ajunseseră la maestrul lutier. Cum se cunoșteau, ofițerul a dat mâna prietenește, după care, întorcându-se, cu un gest al brațului drept, îl prezentă pe domnul președinte, rostindu-i clar numele, nu însă și calitatea. Lutierul ascultă cu atenție prezentarea, închise puțin ochii, sforțându-se să-și amintească unde mai auzise de acel nume, după care, se bătu cu palma pe frunte:

— Sunt onorat, domnule președinte, să vă cunosc. Cu ce ocazie în umilul meu atelier?

— Am aflat despre dumneavoastră că sunteți un lutier deosebit și un om ales, de aceea am venit să vă invit la palat și să văd când agenda dumneavoastră vă permite. Până una alta, în cazul în care aveți terminată o vioară de inimă, aș dori să o cumpăr, pentru că a mea a rămas acasă, peste munți și văi.

— Astăzi este a doua zi de președinție a dumneavoastră, de fapt prima zi plină, și, pe jos, ca un muritor de rând, ați venit la, poate, cel mai umil om de

pe această stradă să-l invitați la palat. Se înciudă și continuă; când mă gândesc că ori de câte ori trec pe lângă palat, trec tocmai de cealaltă parte a drumului. Dumneavoastră nu sunteți președinte, sunteți rege sau împărat, prea aveți stofă de om mare și începu să zică în ebraică: *Haşem ro'i* începu Psalmul al douăzeci și doilea, în edițiile mai noi, al douăzeci și treilea al Regelui David (Domnul mă paște). Se opri iar domnul președinte continuă în ebraică:

— *Ló e'he'sar* cu versul următor (și nimic nu-mi va lipsi). Amândoi aveau bărbi. Amândoi aveau ochelari. Amândoi vorbeau într-o limbă veche de cultură, considerată mult timp limbă sfântă. Amândoi erau oameni buni.

— Sigur că am mai multe viori, fiecare cu tonalitatea ei. O să vi le dau să le încercați și să alegeți.

— Dar mă puneți la un examen greu.

— Știu. Când oferi oamenilor un singur produs, ei te iubesc și când îi pui să aleagă, te urăsc, pentru că sunt convinși că nu au ales ce a fost mai bun și au lăsat altora mierea și raiul. De aceea, pentru a înlătura de la bun început orice umbră de îndoială, vi le arăt pe toate și v-o ofer pe cea a inimii mele. În cazul în care nu sunteți mulțumit, alegeți alta.

— Aveți, în afară de bunătate și răbdare, o înțelepciune multimilenară.

Cu chipul senin, bătrânelul zâmbi, întinzându-i o vioară și un arcuș. O luă cu grijă, o puse la gât, o acordă, făcu câteva exerciții de coarde duble și pe toate coardele apoi cântă două cântece unul mai vesel și altul mai trist.

— Este exact ce căutam. Cât costă?

— Această vioară nu-i de vânzare. Este vioara mea. Ca să vă spun așa, este matricea din care s-au născut toate celelalte. Este vioara pe care am primit-o de la tatăl meu și el, la rândul lui, de la bunicul care o primise de la străbunicul și tot așa ne întoarcem în negura timpului, fără însă să se piardă originea lutierului care are semnătura în această vioară. Erau epoci de emulație tehnică, ce mai târziu s-a numit artă, cu intenția atingerii perfecțiunii ideale în construirea unui instrument capabil să susțină omul în elanul lui creator. Este o vioară de lacrimi și râsete, de țipete și urlete. Sunt sigur că unii dintre cei care au avut-o au plătit cu viața faptul că iubeau total omenirea. Dar să lăsăm melancolia și să ne bucurăm. Este vioara mea, asemeni inimii mele și cum avem doar o singură inimă, în viața asta putem avea numai o singură vioară. Îi întinse vioara: poftiți, este a dumneavoastră.

— După cele ce mi-ați spus, îmi vine greu să o primesc. Mă apasă pe suflet dragostea și sensul vieții depozitate în ea.

— Știu. Eu nu mai am urmași. Nu am cui să o las moștenire. Dar sunt convins că aveți nevoie de ea în concertul pe care-l pregătiți. Desigur, toți cei pe care îi veți întâlni și cu care veți sta de vorbă vă vor spune că v-au votat. Eu am votat o voce și nu m-am înșelat. Este chiar vocea conștiinței de care ne vorbeați. Ieri, la televizor, am văzut vioara purtătoare de cuvânt și v-am citit

gesturile. Era o armonie perfectă între prezența cititoare, duhul discursului și interpretarea gestuală. În acest moment, dumneavoastră aveți nevoie de ea și prin dumneavoastră inspirația venită din ea se poate concretiza în lume. Vioara iese din condiția ei de instrument și se dăruiește lumii: *acesta este trupul meu care pentru voi* și *mulți vibrează spre înălțarea omului*...

— M-ați lăsat fără cuvinte. Vă rog, chiar acum, dacă nu aveți ceva important de făcut, veniți cu noi la palat. Spuneți-mi cât costă?

— Este prețul vânzării: treizeci de galbeni. Haideți că vin cu dumneavoastră și îmi permit să vă fiu călăuză prin locurile prin care vom trece. Eu aparțin acestor locuri. Aici m-am născut, aici s-au născut ai mei și simt că nu aș putea trăi în afara acestui centru cuceritor de frumos. Cei trei ieșiră din magazin, domnul cunoștea practic pe toată lumea. Erau cunoscuți cărora li se adresa pe nume, îi întreba de familie, colegi de școală, doamne de o frumusețe ce odinioară frângea inimi. Toată lumea se bucura când îl întâlnea de parcă era el cel ce adusese vremea aceea minunată de toamnă. Prinși în discuții, nici nu și-au dat seama cât de repede au ajuns. Intrară în palat, unde îi așteptau deja colegii de la contra-informații, specialiști în diverse domenii. Făcură cunoștință și domnul președinte li-l prezentă tuturor celor prezenți pe maestrul lutier ca pe un foarte bun prieten, invitându-l să ia loc și să participe și el la consfătuire. În sală se aflau cinci camere de filmat, și 6 microfoane, unul central așezat pe masă și câte un microfon pentru fiecare cameră.

— Dragii mei, pentru început ne vom prezenta noi, cei aflați în centrul atenției dar și dumneavoastră, cei care vă concentrați atenția asupra noastră. Mă refer la domnii operatori ai camerelor video și ai microfoanelor, pentru că toți constituim o unitate, și, dacă aveți ceva de adăugat la ceea ce se discută în fața camerelor de filmat, vă rog să nu țineți pentru dumneavoastră. Ceea ce se discută aici este important să fie înregistrat, pentru că este un moment istoric ce va rămâne ca atare și dumneavoastră știți prea bine că istoria este domeniul în care se lucrează cu realitățile omenești ca și cu plastelina, modelându-se, interpretându-se și reinterpretându-se. Realitatea se deformează. Nu știu dacă ați urmărit campania electorală din anul acesta și nu știu dacă ați acordat atenție la ceva ce de fapt nici nu exista, platforma mea electorală. Nu exista o platformă electorală, pentru că, ceea ce noi vom căuta să facem, nu vizează obiecte sau realități palpabile pe care să le promitem. Este conștiința, sufletul, trăirea oamenilor. Nu mă interesează că cineva trăiește într-o casă dărăpănată sau într-un palat, dar mă doare dacă el este nefericit acolo unde se află. Mai trist este că această nefericire ne vine de la semenii noștri, de aceea, pentru a combate răutatea, invitația adresată țării era de a împărtăși cu mine sarcina și misiunea președinției. Deci, toți cei care sunteți aici prezenți sunteți președinții acestei țări de la rezolvarea punctuală a fiecărei probleme, la conturarea unor linii și deschiderea unor perspective. În modul cel mai deschis și mai

onest. Dacă cineva dintre dumneavoastră consideră o aberație ceea ce vă spun sau pur și simplu nu dorește să se jertfească, să ia pe umerii lui povara misiunii de președinte, îl rog să spună. Nimeni nu-l va judeca și nu-l va condamna. Făcu o pauză în care se lăsă o tăcere adâncă. Roti privirea prin sală, toți ochii ațintiți asupra ochilor lui. Nimeni nu se eschiva, păreau niște soldați pregătiți de atac. Respirând adânc, continuă: Îl rog pe fiecare, când prezintă situația, să nu mascheze nimic din ceea ce știe, să nu ascundă nimic din informațiile pe care le are. Ceea ce facem noi acum este să configurăm tabla de șah și să așezăm piesele pe ea, cu alte cuvinte, să ne punem la dispoziție elementele cu care vom lucra. Înainte de a continua, pentru că mi-am adus aminte și nu vreau să uit, îi rog pe toți cei prezenți în sală să se gândească dacă cunosc pe cineva de încredere, cu suflet bun și onest, pentru a ne ajuta în acțiunea de răspundere la telefon, le dădu adresa la care să fie îndreptați. Cei trimiși să spună și din partea cui vin, pentru a ține evidența. Bine că nu am uitat. Discursul în această primă fază este unul descriptiv pentru a ne forma o idee asupra situației actuale. Fiecare poate să ia notițe și să participe, chiar dacă nu este în domeniul specializării sale, cu atât mai mult cu cât nu este, pentru că ideile vin oamenilor și nu specialiștilor și de multe ori specialiștii ignoră exact ce este mai valoros și mai important, omul ca individ.

Începură prezentările, fiind puse sub lupă toate aspectele vieții sociale, politice, morale, științifice, militare, religioase, edilice, ecologice, demografice, bancare, financiare. Nu s-a scăpat nici un domeniu. În încheiere îi rugă să elaboreze împreună un text cadru al situației actuale în amănunt. Cum deja aveau redactate referatele, s-au centralizat date într-un document, urmând ca expresiile numerice să fie verbalizate într-un text pe înțelesul tuturor, epurat de terminologia științifică și de specialitate. Timpul trecu extraordinar de repede. Și, în calitatea lui de amfitrion, după citirea documentului elaborat, luă cuvântul:

— Dragii mei, acum vă rog să poftiți la masă.

Au mers, urmând același ritual au stat toți la aceeași masă, s-a spus rugăciunea și au mâncat toate cele trei feluri bine gătite, la sfârșit îi felicită și le mulțumi în numele mesenilor bucătarilor prezenți. Când au terminat de mâncat, domnul președinte se aplecă la urechea maestrului lutier care stătea în dreapta sa, spunându-i ceva la ureche. Acesta a încuviințat, dând ușor din cap, pe urmă s-a ridicat și a luat cuvântul.

— Dragilor, astăzi am avut o mare bucurie să-l reîntâlnesc pe prietenul meu din inima capitalei, care mi-a dăruit o vioară. Știam eu că o are la inimă de muultă vreme și nu mi-a venit să cred că a avut puterea să se despartă de ea. De fapt nu s-a despărțit, ci a dăruit viorii încă un suflet care să se inspire din viersul ei. Și, pentru că este prezent aici, îl invit pe prietenul meu să vă țină un discurs în felul lui.

Domnul se ridică, se duse la măsuța unde lăsase vioara, o scoase din cutie, își fixă contra bărbia, acordă vioara și începu să cânte. Alesese *Valsul Florilor* al lui Ceaikovschi din *Spărgătorul de Nuci*, ce se potrivea de minune cu toamna de afară. Cu toții aplaudară când termină. Cum se încălzise, continuă cu Concertul nr. 1 pentru Vioară al aceluiași compozitor. Cuceri publicul. Era un artist complet necunoscut de ei de la Filarmonică sau operă. Cum unul dintre cameramani avusese ideea de a filma servirea mesei, a filmat și concertul dat ad-hoc la invitația președintelui. Când termină de cântat, primi un buchet mare cu flori proaspete și un tort gigantic, fratele geamăn al celui care fusese servit la masă. Era covârșit de emoții. Invitația la palat, asistarea și participarea la ședința de hotărâre a destinului țării unde avusese mai multe intervenții interesante, fiind notate de toți participanții. Fusese invitat la masă împreună cu toți ca și cum ar face parte din această familie, felul în care fusese prezentat de domnul președinte atât la ședință, cât și la masă, precum și invitația de a da glas viorii sale cântând mesenilor, nu ca o muzică de fond în timpul mesei, ci ca un moment de delectare spirituală. Unde mai pui oferirea de cadouri pe care le primi timid. Cât de aproape este de noi semenul nostru! Simțea că greșise când se considera înlăturat de societate, frustrat de preconcepțiile lumii și ale lui. Această întâlnire participativă dacă nu îl vindecase, cel puțin îi cicatrizase rănile. Se despărțiră ca doi prieteni vechi ce se știau, se apreciau și se iubeau de totdeauna.

— Acum toată lumea la odihnă ca să putem rezista și lua decizii importante.

— ?... Făcură toți ochi mari.

— Nu ați auzit de siestă? Siesta nu este doar un factor cultural. Siesta este proprie omului. Și numai cincisprezece minute de somn ne tonifică. Cu cât reușim să dormim mai mult, cu atât mai bine. De exemplu, cineva care se scoală de dimineață la ora cinci-șase cu o ocupație de orice natură, de la a da de mâncare animalelor, la lectură și scris sau orice altă muncă, pe la opt se poate odihni o jumătate de ceas sau un ceas și somnul vine repede când citești ceva în pat, iar după prânz încă un somn. În acest fel, ca într-o poveste, dintr-o zi se fac trei, și, credeți-mă, cel mai bine este să introducem trei zile în una. Aceasta este cheia temporală a basmelor.

— Dar nici somnul la comandă și forțat, ca la copii, nu merge, spuse o voce.

— Da, aveți dreptate. Nu este nimic obligatoriu. Să zicem că avem un interval de odihnă în care fiecare face tot ceea ce dorește: plimbare, dragoste, distracție, lectură, somn... Când auziră de dragoste începură să râdă toți cu poftă.

— Văd că vă bine dispun, deci pot face glume spune bancuri, sport sau gimnastică.

— Noi am reținut chestia cu dragostea.

— Este un cuvânt mare, profund și cu ecouri culturale.

— Și erotice și sexuale, completă un tânăr.

— Dar, în primul rând, spirituale. De exemplu, expresia pe care o auzim tot mai des de *a face dragoste* știți de unde provine?

— ?... Se uitară unii la alții dând din umeri.

— De fapt, poate ar fi mai bine să vă întreb care dintre dumneavoastră obișnuiește să meargă la bibliotecă?

— Eu am mers zece ani la bibliotecă în fiecare zi când era deschisă, spuse o doamnă.

— Trebuie să te dăm exemplu și ce studiai acolo?

— Eu făceam curățenie și-mi plăceau cum miros cărțile, pentru că mirosul lor depinde de epoca, de tipul de cerneală, de unde sau de la cine provin.

— Dar de deschis?

— Nu aveam timp să le deschidem, pentru că praful nu stă înăuntrul cărților.

— Revenind la expresia „*a face dragoste*" era un îndemn pe care părinții pustiei, pustnicii, îl adresau celor care mergeau la ei și le cereau un cuvânt de învățătură și primul sens pe care îl vizau ei era de a face dragostea lui Hristos cu alții, de a fi buni, de a face acte de caritate, ceea ce și Hristos făcea. În ziua de astăzi, lumea îi atribuie exclusiv o conotație sexuală, dar după câte știu, Dumnezeu când l-a creat pe om, ca să se completeze l-a făcut din două părți: bărbat și femeie. De ce bărbat mai întâi, pentru că așa ne spune *Biblia* ce prezervă dreptul celor care au scris-o, care erau bărbați și nu femei. Avem pe de o parte privilegiul evidenței naturale, în care femeia este născătoare de prunci, față de privilegiul impunerii credinței instituționalizate care promovează bărbatul. Puritatea și impuritatea din cadrul religiilor se leagă de curgerea sângelui. Știți că multe femei nu intrau și nu intră în biserică, pentru că „nu se simt bine", în timp ce bărbații se simt bine tot timpul. Și de aici apare năpăstuirea femeii. Dacă ceva nu merge bine este din cauza ei. Dacă bărbatul se încurcă cu alte femei, o face pentru că este bărbat, pe când o femeie ce păcătuiește este omorâtă cu pietre și, dacă legea nu le permite, i se adresează invective, este disprețuită și marginalizată. Lumea este rea și prima care cade victimă acestei răutăți este femeia. Dar aici vine și ambiția lor de a fi egale cu bărbații. Mă întreb cum se pot egaliza două sexe? Dar două personalități? Dar doi oameni? De ce nu este posibilă egalizarea? Din cauza unicității. Sunt convins că fiecare om este unic. Și atunci, pentru că este unic, merită să se odihnească și să lase mașinile să lucreze.

— Ați deschis un subiect pe care-l vom mai dezbate spuse o doamnă frumoasă cu o postură elegantă, între două vârste, ce părea o fire hotărâtă. Au sosit scrisorile de felicitare din partea diplomației, va trebui să le dăm un răspuns cât mai degrabă.

— Dumneavoastră acceptați ideea de a ne face siesta?

— Nu am beneficiat niciodată de așa ceva și consider că, odată ce există această propunere, ar fi o prostie să o refuzăm.

— Peste câte ore ne întâlnim să tratăm de acest subiect? Ideea pe care trebuie să o rețineți este: dacă scrisoarea este redactată în limba noastră îi răspundem, ca semn de prețuire, în limba maternă a expeditorului și nu internațională. Dacă scrisoarea este redactată în engleză îi răspundem în engleză, dar dacă scrisoarea este redactată în limba lor maternă noi le răspundem în limba noastră maternă.

— Peste două ore.

— Peste două ore vom trata problema scrisorilor în birou. Voi încerca să dorm, să fiu odihnit, pentru că mă așteaptă o după-amiază plină.

Toți plecară, fiecare în drumul lui, bucuroși că fusese abolită exploatarea aberantă a majordomului care nu le mai ținea evidența, îi lăsa în pace de parcă nici nu exista această responsabilitate. De fapt, întâlnirea președintelui cu majordomul viza latura de aprovizionare, iar în ceea ce privește personalul, trebuie avută în vedere crearea unei atmosfere de familie pentru ca cel care vine la lucru să vină cu plăcere și să nu plece plângând sau indispus. Ce era important era să aibă în vedere numărul de persoane ce se aflau în palat în preajma servirii mesei, inclusiv cei aflați în vizită de lucru sau de curtoazie, precum și gândirea din timp a unor eventuale atenții și cadouri din partea palatului, sau a familiei palatului pentru anumiți oaspeți, cum se întâmplase la prânz. Tot el procură cartea de rugăciuni, dându-i-o funcționarului cu voce baritonală ca să încerce să le învețe, dacă nu, să le citească. Fusese atenționat asupra unui alt aspect. În cazul în care cuiva îi este poftă și dorește să mai mănânce ceva între mese o poate face, solicitând ceea ce dorește de la bucătărie. La masă participă absolut toată lumea și cei care lucrează afară și cei care sunt înăuntru, și gărzile toți cei care lucrează pentru palat. În cazul gărzilor, pentru a nu li se nota absența, pot pune două manechine, că se mișcă ei pe urmă.

Timpul fuge. Trecând cele două ore, bine dispuși se întâlniră pentru a trata problema scrisorilor oficiale pe care trebuia să le întocmească. Nu folosi un tipar oficial rece și impersonal, diplomatic, ci direct, personal și cald. Fiecare scrisoare fusese redactată pornind de la o expresie sau de la un cuvânt prezent în scrisoarea primită. Unde primise numai două rânduri scurte și seci răspunse cu o scrisoare bine întocmită adresată direct expeditorului, în calitatea lui de om și nu de funcționar public. Era o scrisoare de suflet și nu de gândire lucidă rece și diplomatică. Astfel ajunseseră în loc de redactarea unei scrisori tip, să scrie, de fapt să dicteze pentru a stenografia și înregistra răspunsul. Dacă destinatarii s-ar întâlni și confrunta scrisorile între ei și le-ar însăila, ar rezulta un roman al bunei-voințe dezinteresate. Nimic rece și distant, deși scrise în ton politicos și cavaleresc. Mai aveau de răspuns la câteva scrisori când fusese anunțat domnul președinte al Parlamentului pe care-l invitase cu o zi înainte.

Îi ieși în întâmpinare și-l pofti să intre. Îi explică ce fac și îi cerură chiar părerea în privința răspunsului la unele scrisori la care tocmai răspundeau. Nu a fost ceva formal, ci au ținut cont de sugestiile domniei sale, completându-le cu deja cunoscutul stil. Erau scrisori vii pe care oricine le-ar citi cu mare plăcere și chiar reciti. *Am primit o scrisoare de la domnul președinte!* aceasta era reacția firească, în care fiecare trebuie să se simtă mândru și plăcut impresionat. Terminând capitolul cu scrisorile, ca un capitol al imaginii externe, se întoarse spre invitat:

— Cei din afară vor fi mulțumiți sper cu promptitudinea răspunsului dat. Cred că nu am întârziat. De fapt, în diplomație, timpul utilizat este mai lung de trei până la șapte zile. Numai în situațiile de ultimatum se dau 24 sau 48 de ore.

— Depinde de situație, pentru că o altă tehnică a diplomației este tergiversarea răspunsurilor și semnarea convențiilor sau acordurilor. În general, se practică trei zile, urmate de alte trei zile de poștă ceea ce completează o săptămână.

— Toate se învață pe rând. Dar cel mai bine este să fim prompți în tot ceea ce facem. Învăț în fiecare zi câte ceva și astăzi, de exemplu, am învățat atâtea că nu mi-a rămas timp să recapitulez mental tot ce am învățat. Când cineva se află departe de acest birou se gândește la odihnă, porunci date, liniște și calm. Nu este chiar așa. Poate că suntem chiar la începutul mandatului, dar să nu uităm că în orice moment putem muri și trebuie să avem în vedere îndeplinirea sarcinilor primite din partea țării.

— Felicitări pentru discurs.

— Ce vi s-a părut ne la locul lui?

— Nu mă așteptam la ceva anume. Eram curios să văd ce ne spuneți și ne-ați vorbit despre condiția umană în cadrul social al țării noastre.

— Despre ce ar mai fi trebuit să vorbesc și nu am făcut-o?

— Nu ați făcut referiri la fostul președinte sau la foștii președinți. Ați transbordat tot trecutul în prezent, făcându-i pe toți cei prezenți președinți.

— În acest caz președinții trecuți intră cu trecutul fiecăruia în prezentul calității de președinte de astăzi. Dumneavoastră sunteți un președinte la pătrat, în sensul că o dată sunteți al Parlamentului și în al doilea rând sunteți un președinte de țară în exercițiu. Observația făcută îl măguli pe domnul care roși puțin.

— Scuzați-mă, dar ne-am luat cu vorba și am uitat să vă întreb ce doriți să serviți sau deja vi se cunosc aici preferințele.

— Eu am stat întotdeauna departe de lumea palatului ca și cum am fi într-o polaritate în exercitarea puterii politice. Astăzi este a cincea oră când intru în palat, de aceea am fost ieri surprins de invitația făcută, pentru că, de obicei, președinții au clica personală, sfătuitori tainici și nu la vedere. Nu știu dacă

merită să bem ceva în timpul discuțiilor pe care le vom purta, pentru ca să avem mintea limpede.

— Cred că nu aveți nimic împotrivă să fie filmată această primă întâlnire a noastră, pentru că tot ceea ce noi facem este transparent și, deși nu le vom da publicității, se depun la arhivă pentru posteritate.

— Cunosc această preocupare a dumneavoastră de la investirea ca președinte al țării. În loc să ieșiți în față îi puneți pe alții. Toată lumea era nerăbdătoare să vă vadă și acolo li se prezintă fețele parlamentarilor și ale guvernanților.

— Ce băutură preferați? Care este băutura dumneavoastră preferată, ca să le spun să o aducă, în cazul în care o avem, dacă nu, facem rost și o vom avea data viitoare.

— Să bem pentru ce?

— Pentru tot ce este bun, pentru faptul că ne-am întâlnit pe acest drum pe care sper să-l parcurgem împreună.

În cele din urmă, călcând pe discreție, spuse care sunt preferințele domniei sale atât în privința băutului, cât și a mâncării. Domnul președinte sună la telefon pentru a-l chema pe majordom și-i comunică ce doresc. Dovedind o exemplaritate în rapiditatea servirii, de parcă era totul pregătit din timp. De fapt, majordomul, văzând cine vine la palat, dădu un telefon și se interesă de ce gusturi are domnul președinte al Parlamentului și pregăti din timp totul pentru a servi. Ceea ce mai adăugă în grabă era o sticlă cu apă minerală pe care o cerea domnul Președinte.

— Mă surprindeți, domnul președinte, cum este posibil ca într-un timp așa de scurt să-i determinați pe cei de aici să răspundă atât de eficient la cea mai mică și neînsemnată solicitare.

— Așa sunt ei, așa erau, dar probabil au fost subestimați și atunci nu voiau să înșele subestimarea făcută.

— Am aflat de clădirea amenajată pentru primirea telefoanelor. Nu pierdeți deloc timpul.

— Timpul fuge și noi ne ducem cu el fără să ne dăm seama, de aceea, dacă spunem ceva și ținem cu tot dinadinsul la prestigiul și demnitatea noastră, trebuie să și facem. Nu are rost să vorbim doar pentru a ne afla în treabă.

— Ceea ce ne întrebăm toți politicienii din țara asta este dacă nu cumva atitudinea dumneavoastră populistă nu interferează, se suprapune sau anulează valoarea celorlalte puteri din stat.

— După părerea dumneavoastră, care este prima putere în stat, vă întreb deși știu că nu se poate face o ierarhizare, fiecare având putere deplină.

— Puterea cea mai evidentă care este și susținută de numărul cel mai mare de funcționari este puterea judecătorească, urmată de puterea cu cei mai puțini membri, puterea executivă, și la mijloc se situează puterea legislativă care trasează câmpul și regulile de desfășurare a vieții sociale și individuale din țară.

— Cum vă explicați dumneavoastră existența puterii ca putere, ca și concepție umană. Este ceva dobândit în timp, ceva cu care ne naștem, ceva de care avem nevoi sau este o convenție impusă, acceptată sau contestată?

— Nu mi-am pus niciodată această problemă. Și nu vă pot da un răspuns pe moment, pentru că trebuie să meditez îndelung. Nu ajunge să avem numai informații teoretice amintindu-l pe Machiavelli, Montesquieu, Thomas Morus, Dimitrie Cantemir și alți mari gânditori ai sistemului puterii.

— Cum vi se pare poporul? Îl vedeți fericit, mulțumit, încântat, revoltat sau indiferent?

— Cum în fiecare zi sunt prins în cadrul ședințelor și a activității, nu cunosc starea de spirit, iar ceea ce vă pot spune ar fi ceva teoretic, depărtat de realitatea socială ca atare.

— Mă bucur că nu v-ați referit la mijloacele de informare în masă, la presă și la televiziune. Și schimbă subiectul, invitându-l să vorbească despre sine, concepțiile sale filosofice, morale, politice, viața personală. De fapt, fiecare vorbea despre el, despre felul lui de a fi, găsind puncte de interes comun.

— Ați văzut filmul pentru tineret *Omul păianjen*?

— Nu l-am văzut. Nu mă pasionează prea mult cinematografia.

— Este un film științifico-fantastic ce pornește de la un accident al combinației genetice dintre om și paiajen, oferindu-i omului anumite trăsături ale insectei. Dar voiam să evoc testamentul pe care i-l lasă unchiul nepotului înainte de a muri pe stradă, ucis de un tâlhar. Unchiul lui știa că el dobândise forțe supranaturale ce-l deosebesc de oamenii de rând: *Primind acest dar ai o mare răspundere față de umanitate*. Cine este această umanitate? Sunt toți cei din jurul personajului, sunt oamenii. Dacă ne gândim la fondatorii religiilor, cu toții și-au asumat o mare răspundere față de umanitate, greșit interpretată de unii ce restrâng umanitatea doar la neamul lor.

— Am înțeles unde vreți să bateți că „am o mare răspundere față de umanitate”.

— Da, dumneavoastră, eu, toți cei care ocupăm o funcție, avem o uriașă răspundere față de umanitate, la modul cel mai concret și palpabil, față de omul care ni se adresează, pe care-l întâlnim. Dumneavoastră ce credeți?

— Dacă am pune astfel problema, nu văd cum s-ar mai menține vreo orânduire socială.

— Sau am înțelege mai ușor de ce au dispărut orânduirile sociale sau cum trăim în orânduiri sociale ce se pretind a fi ceea ce nu sunt. Sunt niște virtualități de care oamenii puterii profită. Nu suntem aici ca să judecăm.

— Puterea politică ar avea o răspundere gigantică ce ar lega trecutul neamului de prezentul și viitorul lui.

— Nu, deloc. Puterea politică nu a avut, nu are și nici nu va avea vreodată o răspundere, pentru simplul fapt că „puterea politică” este un concept, o

mască după care se ascund unii. Puterea politică nici nu există, ceea ce există însă sunt oamenii, sunt oamenii în funcții politice. Aici este cu totul altceva. Acești oameni au o mare răspundere, așa cum spuneați.

— Nu știu dacă am prins exact ideea dumneavoastră.

— Eu, de exemplu, în urma depunerii jurământului, am fost investit cu puterea de președinte. Această putere este invizibilă. Nimeni nu a văzut-o și nici nu o poate vedea. Ceea ce se poate vedea este omul, mai exact, corpul uman. Desigur, îmbrăcat sau dezbrăcat puterea rămâne, numai că, dacă vreau să mă arăt lumii trebuie să țin cont de felul în care mă îmbrac și cum mă comport. Cu alte cuvinte, această putere ne oferă un rol pe care avem datoria de a-l interpreta. Când stau dezbrăcat în baie, nu interpretez nici un rol, chiar dacă unora le place să cânte în baie din cauza ecoului. Puterea ține de o convenție, nu există ca atare, ci doar ca rezultatul unei convenții. Această convenție creează la nivelul conștiinței și a reprezentărilor mentale ale fiecăruia dintre noi o polaritate în care cel care deține puterea se află în partea superioară. El este cel care conduce, comandă, atrage atenția și se impune. De ce credeți dumneavoastră că regii și unii politicieni au succes mare la femei, făcând mulți bastarzi? Exact, pentru reprezentarea pe care o are în mintea și inimile sensibile ale doamnelor, care se lăsau cucerite de regele care profita de slăbiciunea lor, cel care profita fiind omul din spatele măștii regale.

— Cu alte cuvinte, noi nu avem nicio putere.

— Sigur că nu avem. Ar fi culmea să avem așa ceva. Suntem normali. Altfel am deveni supraoameni și am da apă la moara lui Nietzsche. Suntem oameni, și omul este prin excelență o ființă culturală. Adică omul gândește și vorbește. Dacă nu ar avea acest privilegiu al vorbei interioare și al celei rostite cu vocea ar rămâne animal, un animal printre animale, stăpânit de instincte, dintre care cel mai puternic este cel de supraviețuire și de perpetuare a speciei.

— Dar noi nu suntem animale? Dacă ne gândim la teoria evoluționistă a lui Darwin.

— Chiar dumneavoastră ați rostit cuvântul „teorie”. Orice teorie nu este nimic altceva decât o teorie, adică un produs al creativității umane într-un anumit domeniu speculativ. O teorie caută să explice realitatea demonstrând o anumită idee, în cazul lui Darwin, genialitatea lui constă în ideea de „evoluție”, care anulează concepția teologică a creației din nimic și se ancorează în dimensiunea materială a existenței și, din păcate, se ilustrează cu speciile existente simultan în lume pentru ceva întâmplat de-a lungul a foarte mulți ani. Omul, ca și animalul, este o ființă cu suflare, un organism biologic ce are suflet. Și când nu mai suflă nu mai este viu. Deci, când avem în vedere numai organismul și funcțiile lui instinctive, vedem omul ca animal, însă, când considerăm omul ca ființă culturală, totul se schimbă radical. Avem omul și restul ce poate fi natură, univers, orice. Omul, spre deosebire de animalul ce

trăiește într-o orizontalitate ce-l domină, este stăpânul lumii, pentru că omul domină orizontalitatea prin verticalitatea ființei lui. El creează tot ceea ce există într-o dimensiune specifică lui prin limba pe care o vorbește. Lumea înțeleasă ca lume, natura înțeleasă ca natură, universul înțeles și imaginat ca univers, societatea înțeleasă și concepută ca societate, divinitățile de tot felul imaginate, concepute și înțelese ca divinități, toate acestea sunt un rezultat al activității mentale a omului, un produs semantic ce există în mintea noastră. Nu în afara noastră. Tot în această minte se află și ideea de putere, reprezentările și efectele acesteia, precum și ideea de justiție, ideea de răspundere, de misiune, de tot ceea ce înseamnă conștiință.

— De fapt ceea ce îmi spuneți este tot o teorie.

— Aveți dreptate, este tot o teorie, însă o teorie ce ia ca punct de pornire omul. Nu se ajunge la om, urmând un fir al evoluțiilor organismelor terestre, ci se răstoarnă planurile, punând la baza ființei umane planul spiritual, ideal, cultural, oricum ați vrea să-l numiți.

— Înseamnă că omul are o putere fantastică.

— Acest lucru este posibil datorită capacității lui de a exercita ceea ce spunea Kant: libertatea. Omul este o ființă liberă, eliberată de imperiul necesității, al instinctualității și al orizontalității, sau așa ar trebui să fie, dacă-i avem în vedere pe cei ce se mențin la acest nivel subuman.

— Teoria în sine este foarte frumoasă, optimistă. Sigur că cineva a creat-o.

— Da, teoria aparține lui Eugeniu Coșeriu, în explicarea teoriei sale lingvistice, dar valabilitatea ei este universal umană, pentru că este umană și umanul, datorită acestei libertăți și a creativității sale continue, nu are limite și nici nu poate fi limitat.

— Care este ideea de bază a concepției lingvistice a lui Coșeriu?

— Că limbajul uman este o realitate complexă ce vizează o mulțime de aspecte ce coexistă, fiind simultan un proces creativ săvârșit pe baza unei tehnici în vederea obținerii unui rezultat, într-un plan ideal absolut, universal uman, istoric, al unui neam, și individual, al fiecăruia dintre noi.

— Voi medita asupra acestei definiții, care nu folosește ceea ce cunoșteam din școală că limbajul este un instrument pe care îl folosește omul, așa cum și unele animale au limbajul lor și de aceea câinii latră, pisicile miaună și așa mai departe.

— Ce importanți sunt oamenii și, când ne gândim că ei intră în constituirea mișcărilor de masă, pierzându-și identitatea în manifestări superficiale, cum sunt cele greviste din zilele de astăzi.

— Ar fi bine oare să fie conștientizați?

— Nu pot fi conștientizați. Conștiința este individuală, chiar dacă teoretic am putea vorbi despre o conștiință de neam. Oamenii au fost și sunt educați în numele unor valori și, prin aceste valori care le-au fost date, s-a creat în mintea lor cadrul social. Ei, chiar dacă ar vrea să găsească o ieșire, nu pot,

pentru că folosesc aceleași date și aceleași scheme logice pe care le au. Știați că primii amerindieni nu au văzut corăbiile portugheze când se apropiau, pentru că nu aveau noțiunea de corabie și, chiar dacă le vedeau, nu știau ce văd, erau niște imagini goale de conținut mental, de înțeles, deci nu le vedeau. Cuvântul indian Vede are la bază vederea. Noi vedem nu cu ochiul, ci cu vederea lăuntrică, cu ochiul minții, de aceea nevăzătorii văd când construiesc realitatea în mintea lor.

— Acum îmi dau seama de ce pe primul loc ați pus problema educației. Este o problemă subtilă de prelucrare și anulare a formelor care încorsetează individul.

— Mai simplu, aș numi-o invitație adresată fiecăruia de a fi el însuși și de a arăta lumii ce are mai valoros. Dacă nu reușim să învățăm ceva de la cei pe care dorim să-i învățăm, nu reușim să-i învățăm ceea ce ne-am propus, pentru că ne situăm într-o realitate polarizată care, în tensiunea creată anulează emulația spirituală.

— Mă tot gândesc la problema marii responsabilități pe care o avem.

— O responsabilitate istorică și personală.

— Credeam că pentru oamenii politici există o datorie față de partidul care ne-a ajutat să stăm acolo și să-i reprezentăm interesele. Pentru noi poporul era partidul și partidul era poporul.

— Ca și în regimurile totalitare în care se pune semnul egalității între popor și partid.

— Nu am vrut să spun asta, dar de fapt, dacă mă gândesc bine, este posibilă și o astfel de interpretare.

— Și atunci cum ar fi corect să abordăm problemele?

— Simplu, omenește.

— Îmi puteți exemplifica?

— Căutați să mergeți pe jos la Palatul Parlamentului.

Auzind această sugestie făcu ochii mari și încercă să se gândească la eventualele peripeții. Nu spuse nimic. Îl lăsă să continue, să vadă ce alte sugestii i-ar mai da.

— Stați mai mult timp cu familia, faceți cumpărăturile la piață, ajutați-o pe doamna la gătit, plimbați-vă prin țară, uitați-vă la oameni, vorbiți cu ei și astfel veți ajunge să-i vedeți și să-i cunoașteți. Astfel ei nu mai sunt niște entități virtuale ale căror destine sunt conturate într-un cadru legislativ. Este de fapt o coborâre în lume. Zeii și semizeii se coboară printre oameni cu care caută să trăiască. Și un alt sfat este de a-i lăsa pe ei să vorbească mai întâi și să nu căutăm să le dăm lecții. Noi suntem cei care avem atâtea de învățat de la ei.

— Atunci înseamnă că trebuie să renunț la șofer.

— De ce să renunțați la șofer? Vă mai angajați încă nouă, să aveți zece.

„Asta era prea de tot”, gândi el. „Este o nebunie curată.” Dar, politicos, nu protestă și nici nu-și spuse părerea.

— V-a șocat propunerea?

— Enorm. Nici prin gând nu mi-ar fi trecut așa ceva.

— Se tot vorbește de șomaj și nimeni nu știe cum să scape de această plagă, pentru că se operează cu date moștenite din trecutul orânduirii sociale și nu sunt în stare să conceapă ca pe același post să mai numească oameni capabili, pentru a lăsa pe cei ce muncesc să se mai odihnească. Doar nu credeți că se plătește munca. Munca este efort, este viață consumată ce niciodată nu se va mai recupera, este sacrificiu uman, pe când plata este ceva relativ, stabilit pe baza unei convenții ce ignoră exact partea irecuperabilă a eroziunii ființei noastre.

— Având zece șoferi în loc de unul, îi dați posibilitate șoferului să se bucure de viață, putând face ce dorește în timpul liber. Știți ce vise are, ce visa el să fie în viață și a ajuns, din noroc mare, șoferul dumneavoastră? De ce să nu-i oferim posibilitatea de a se bucura de această șansă unică în univers de a fi om, un om sănătos, cu viața lui personală.

— Punând astfel problema nu numai că nu vom mai avea șomeri, dar va trebui să și primim forțe de muncă din afară.

— Toate la timpul lor. Deocamdată trebuie să ne fortificăm. Ceea ce voiam să vă spun este că primind funcția de președinte ca o misiune din partea țării, salariul președintelui va fi cel al salariului minim pe economie și m-aș bucura ca și domnii parlamentari și guvernamentali să facă același lucru. Ce înseamnă aceasta? Nicidecum nu este o bagatelizare a importanței muncii noastre, numai că, solidarizându-ne cu baza țării, pentru că majoritatea populației beneficiază de acest salar minim, căutăm să ne ridicăm o dată cu toată țara.

Când auzi așa ceva, domnul președinte al Parlamentului devenise livid. Se gândea probabil la familia lui, la colegii de partid, la standardul de viață pe care ajunsese să-l aibă, și acum.... Nu zise nimic. Tăcea privind în jos, simțind cum urechile i se încălzesc.

— Stimate domn, nu o luați ca pe o obligație. Eu așa voi face. Conștiința îmi dictează acest lucru. Nu cer nimănui să facă nimic, dar știu că puterea exemplului îi obligă pe oameni să facă și ceea ce nu vor. Nu o luați ca un exemplu. Astăzi am cunoscut puțin din situația țării...

Făcu o pauză, lăsând timp de revenire din starea de șoc, așteptând să-și ridice privirea ca să-l privească în ochi. Nu are rost să vorbești cu cineva care se uită în pământ. Cine știe pe unde călătoarea gândul lui? Trecu un timp de tăcere profundă, de parcă se înmormânta o etapă din viața lui și a altora. Când își reveni, trist, respiră adânc, își ridică privirea.

— Nu va fi ușor. Ne-am luptat atâta să avem niște privilegii și ne va veni foarte greu să renunțăm la ele pentru a sta la același nivel cu talpa țării.

— Înțeleg. Astăzi am avut o întrevedere cu responsabili ce mi-au oferit informații exacte asupra stării de lucruri. Cifre, nume, relații. De aceea aș fi vrut să cunosc și părerea dumneavoastră despre starea de lucruri.

— Eu nu am la mine nici un dosar pe care să vi-l înmânez cu date concrete. Am venit să discutăm mai mult probleme de principiu și asta am făcut până acum.

— De fapt, v-am cerut numai părerea. Cum vedeți momentul actual în contextul istoriei naționale și în plan internațional.

— Consider că suntem o țară stabilă politic.

— Și această stabilitate pe o scală de la minus nu știu cât, zero și plus nu știu cât, ce valoare i-ați da? Nivel zero de plutire, nivel minus de scufundare sau plus de înălțare? În general, nu în particular.

— Din păcate suntem la minus.

— O apreciere corectă. Și acest minus nu vă apasă?

— Cine nu ar vrea să fie la plus?

— Și de ce nu suntem?

— ?... ridică din umeri, dând din cap.

— Dar dacă voi începe campania de ridicare de la minus la plus. Mă susțineți sau nu? Cam câți dintre membrii organismului pe care-l conduceți sunt finanțați din străinătate sau de companii străine?

— Nu vă pot spune exact câți, dar sunt destui ce slujesc la mai mulți stăpâni.

— Am ținut să ne întâlnim ca să vedem cum gândim unul și celălalt și să încercăm să găsim forme de colaborare. De aceea, orice sugestie este binevenită. Hotărârea ce mă privește mă vizează personal și numai prin ricoșeu uman îi vizează pe ceilalți. Credeți-mă că doresc o independență a acestei țări în context internațional, pentru a ne putea afirma așa cum suntem și nu a ne prezenta alții cum le convine.

— Obiectivul imediat este cel al rezolvării situației de dependență economică, pe urmă vom avea în vedere creșterea pe toate planurile.

— Din partea mea, personal, vă asigur de colaborare.

— Cum vedeți posibilitatea creării unei transparențe parlamentare.

— Așa cum știți, ședințele plenare sunt filmate și date le televizor.

— Dar situațiile punctuale, pe comisii?

— Încă nu. Ar fi bine să existe transparență în sensul că ușile rămân deschise și nu se închid asistenței.

— Ce părere aveți despre impozite?

— ?... Nu spuse nimic, făcând ochii mari.

— Aveți acțiuni la vreo societate de asigurări?

— Normal.

— Aveți acțiuni la bănci?

— Da.

— Vă întreb acest lucru, pentru că s-ar putea să vină din partea președinției anumite probleme spre rezolvare, sugerându-se o variantă sau chiar mai multe de soluționare viabilă a anumitor probleme printre care este cea a impozitelor și cea Societăților de asigurare.

— Desigur, puteți solicita orice. Dar nu uitați că lucrați cu guvernul.

— Chiar astăzi dimineață m-am întâlnit cu domnul prim ministru și i-am arătat că problema și de o parte și de cealaltă în cazul grevei este prost pusă și, pentru a evita orice fel de tensiuni inutile, cel mai înțelept este să accepte integral toate revendicările greviștilor, care sunt niște copilării și nu au nimic cu fondul problemei. De fapt, va avea loc o dezbatere televizată asupra nemulțumirilor celor de la metrou. La această dezbatere nu va lipsi președinția.

— Am auzit ceva la știri.

— Vor fi prezenți membri ai guvernului, ai parlamentului, comitetul de grevă, muncitori de la metrou și cei care folosesc zilnic transportul public.

— O altă problemă ce trebuie dezbătură de Parlament este fixarea sărbătoririi zilei naționale în decursul verii și nu într-un anotimp friguros. Trebuie să le oferim cetățenilor posibilitatea de a se bucura de acea zi, de a fi fericiți oferindu-le posibilitatea să-și exprime această fericire. Evenimentele istorice, datele importante cum sunt zilele de sărbătorire a unor personalități din diverse domenii, nu numai literatură și istorie, anumite date istorice să nu fie încărcate cu tot felul de alte celebrări. Totul să fie clar. Cu cât vom avea mai multe sărbători, cu atât ne demonstrăm că existăm și că merită să ne mândrim cu ceea ce suntem. Trebuie gândită o zi specială, fără nicio interpretare și subînțeles istoric, politic, cultural, altul decât faptul că existăm ca popor în granițele unui stat național contemporan. Ziua națională a țării trebuie să marcheze prezentul și viitorul. Existăm aici nu pentru trecut ci pentru viitor, să o gândim ca o zi din care răsare viitorul.

— Propunerea dumneavoastră va fi discutată în cadrul Parlamentului după ce o veți prezenta cu motivațiile de rigoare.

— Un alt aspect ce merită avut în vedere este cel al imunității. Infractorii au sau nu dreptul la imunitate? Sau, în ce măsură imunitatea îi protejează pe infractori și creează mediul propice actelor infracționale.

— Știu că dumneavoastră nu faceți nicio distincție între calitatea politică a oamenilor, îi împărțiți în două categorii: oameni și neoameni. Adică cei care îi respectă pe ceilalți și îi sprijină la nevoie și cei care profită de semenii lor sub diverse forme. Nu este o infracțiune să faci politică, însă când se folosește o poziție politică pentru acoperirea unor infracțiuni este altceva. Imunitatea politică și diplomatică are ca principal obiectiv atingerea cât mai rapidă și nestingherită a unor obiective de interes național, militar și patriotic.

— Ascultând țara, cu siguranță că vor apărea unele abateri și unele stări de lucruri uitate sau intenționat evitate, ce vor trebui rezolvate de urgență și din punctul de vedere legislativ, ceea ce presupune o colaborare între toate cele trei puteri din stat, fiecare în limitele competenței ei. Ce ați dori să mai discutăm?

— Dacă vă putem fi de folos cu indicarea unor specialişti sau oameni care să vă ajute.

— Sigur că da. Orice om de valoare dispus să facă ceva şi să-şi dovedească valoarea este bine primit. Dacă aveţi deja întocmită o listă cu persoanele respective şi cu domeniul de specializare sau în ce sunt profesionişti, vă rog să mi-o daţi ca să-i contactăm imediat.

— Poftiţi lista. Am întocmit-o astă dimineaţă, căutând prin agendă cunoştinţe mai vechi. Îi vom contacta spunându-le de cine au fost recomandaţi. Vă mulţumim pentru colaborare.

— Ceea ce faceţi este ca un bulgăre de zăpadă care odată ce se rostogoleşte ajunge de mărirea unui munte. Întrebarea este: veţi fi în măsură să stăviliţi un eventual dezastru în urma elanului pe care-l daţi oamenilor?

— Dacă fac ceva, gândesc actul de astăzi în perspectiva viitorului, a configurării destinului celui implicat. Cu oamenii nu ne putem juca, după cum nici nu le putem trasa riguros drumul, dar ceea ce putem face este să ne simtă că suntem cu fiecare dintre ei şi fiţi sigur că ştiu ei cum este mai bine pentru ei, iar noi vom căuta să-i ajutăm.

— Este un punct de vedere interesant.

— Dumneavoastră aţi venit aici şi m-aţi întrebat chiar de la început cum de am reuşit să îi determin pe oamenii palatului să fie atât de eficienţi în prestarea serviciilor. Simplu: nu i-am subestimat. Ei nu sunt servitori, ei sunt preşedinţi. Fiecare om de la palat este un preşedinte.

— Dumneavoastră nu glumiţi şi nici nu păreţi a fi un demagog, un anarhist. Oricum, vă felicit.

— Aş fi foarte fericit să ne felicităm împreună. Ori de câte ori aveţi nevoie de cineva cu care să vă sfătuiţi, credeţi-mă, că nu vă voi refuza niciodată.

— Vă cred. Şi voi ţine cont de această propunere. Vă mulţumesc pentru amabilitatea şi căldura cu care m-aţi primit. Am discutat problemele de principiu ale colaborării noastre şi în cazul în care îmi voi mai aminti de cineva care merită să ne sprijine, îl voi recomanda.

Cum în timpul discuţiei serviră cele oferite, domnul preşedinte al Parlamentului, o figură politică impunătoare cu un profil respectat, se ridică, strânse mâna domnului preşedinte care îl conduse pe scări până la ieşirea din palat, unde-l aştepta maşina. Merse la şofer îi spuse ceva, pe urmă se întoarce la domnul preşedinte, se îmbrăţişară frăţeşte şi, cum maşina plecase fără el, traversă pe jos curtea palatului, ieşi în stradă pierzându-se în mulţime. Acest gest simplu îi arătă preşedintelui că nu vorbise fără a fi ascultat. Rămas la intrarea în palat, îl urmări cu privirea pe cel care se depărta, care înainte de a ieşi din curtea palatului se mai întoarse o dată şi făcu un semn de rămas bun, ridicând respectuos pălăria către domnul preşedinte, care-i răspunse făcându-i un semn prietenesc cu mâna. Părea că ziua de astăzi era ziua mersului pe jos. Ce or fi

gândit oamenii care vedeau cum toți cei care ies din palat merg pe jos? Se distra gândindu-se președintele.

Chemă în birou pe prietenul de la contra-informații.

— Prietene, cum stăm cu mutarea?

— Am discutat cu soția și mâine ne mutăm aici. Sper să nu vă incomodeze copiii. Știți cum sunt copiii.

— Sunt așa cum am fost și noi odată și astăzi nu vrem să recunoaștem. Nu vă faceți nicio problemă.

— În ce stare se află aranjarea imobilului pentru a-l face funcțional.

— Deja se poate porni acțiunea de deschidere a intervențiilor telefonice cu 10 posturi la început, urmând ca în fiecare zi să mai adăugăm altele noi. Capacitatea normală ar fi de vreo 250 de posturi, asta însemnând două mii cinci sute de funcționari în formula discutată ieri. Este ceva rezonabil.

— Deja cei o sută sunt în clădirea respectivă?

— Au început să sosească de la prânz. Așteaptă indicațiile.

— Haideți să nu-i lăsăm să aștepte prea mult. În privința restaurantului cum stăm?

— Toți cei prezenți au posibilitatea de a mânca acolo. Se rezolvă totul din mers, pentru că există bunăvoință.

— De data aceasta ieșiră cu mașina, cu care intrară în parcarea clădirii fostului Tribunal.

Intrară într-un amfiteatru plin de oameni. De afară se auzea cum toți vorbeau. Ocupați cu ce aveau de discutat, nu au văzut că în sala intraseră mai multe persoane ce stăteau pe podium, privindu-i. Așteptau ca spiritele să se calmeze. S-a făcut liniște. Domnul președinte luă cuvântul.

— Dragii noștri, suntem aici din partea noului președinte proaspăt ales care dorește să fie aproape de fiecare cetățean al acestei țări și care și-a exprimat încrederea că fiecare dintre dumneavoastră, bărbat și femeie, tânăr și adult, poate duce cu demnitate sarcina de președinte al țării. Câți dintre dumneavoastră v-ați spovedit vreodată să ridice mâna.

Văzu cum se ridică o mare de mâini. Părea că toți se spovediseră.

— Poate mai bine ar fi să vă întreb cine nu s-a spovedit niciodată?

Nimeni nu ridică mâna. Această situație îi ușura misiunea de explicare a sarcinii ce le revenea.

— Dragii mei, fiecare dintre dumneavoastră în funcția pe care o veți ocupa sunteți asemeni preotului. Cetățenii vorbesc cu dumneavoastră, iar dumneavoastră sunteți președintele, asumați-vă condiția de președinte. Ei își pun toată nădejdea în dumneavoastră, vă rog să nu-i dezamăgiți. Fiecare caz este un caz. Pentru noi poate părea un caz superficial, dar nu este așa. Dacă nu ar avea importanță capitală pentru cel care vă telefonează, fiți sigur că nu ar face-o. Nu judecați ceea ce vi se spune în termeni economici, juridici, politici. Jude-

cați cu sufletul. Este bine dacă unii dintre dumneavoastră au studii juridice sau chiar au lucrat în cadrul justiției. Ce vă rog, în cazul în care cineva are nevoie de un sfat juridic să i-l dați, pentru că toți cei prezenți aici nu vă aflați într-o competiție între voi, ci sunteți președinții acestei țări, preoții acestei țări ce vi se spovedește. Vi se prezintă o problemă. Vă rog să luați datele, pe care le veți scrie în computer și rețeaua va centraliza toate aceste date. La sfârșitul zilei se va face un total al cazurilor prezentate, pe care dumneavoastră de la bun început îi puneți un titlu ca să se știe despre ce este vorba și în ce arie se înscrie, pentru a fi mai operativi. Se va căuta rezolvarea fiecărui caz și atunci când i se va răspunde, dumneavoastră o veți face și astfel veți înțelege ce înseamnă să lucrezi cu sufletul oamenilor. Din start considerăm, ca și Voltaire, că omul este bun de la natură, chiar și în cazul celor aparent răi sau înrăiți. În situația în care sună telefonul și sunteți abordați obraznic, păstrați convorbirea, semnalați convorbirea ca suspectă pentru a fi identificat locul de unde se vorbește. Când venim cu o astfel de propunere, în ciuda generozității noastre, trebuie să ne așteptăm la tot felul de intervenții. Va fi verificată identitatea celui care a sunat și analizată soluționarea cazului în cadrul legal, fără a leza pe alții, în cazul unor solicitări exagerate. De la bun început atitudinea noastră este una optimistă și binevoitoare. Dacă cel care ne vorbește este trist și disperat, trebuie să-l încurajăm și să-i dăm speranța și convingerea că totul se va rezolva și că el va fi pe deplin mulțumit, pentru că merită. Să nu facă un lucru necugetat și ireversibil. Nu folosiți construcții negative, eu v-am indicat sensul, întotdeauna vorbiți ca și cu cel mai bun prieten al dumneavoastră, chiar dacă nu l-ați văzut și nu o să-l vedeți vreodată. Secretul convorbirilor dumneavoastră este unul foarte simplu. Imaginați-vă la celălalt capăt al firului și spuneți-i lui ceea ce ați dori și v-ar place să auziți și atunci totul este ok. Nu ridicați vocea, nu-i certați. Dați-le dreptate, întrebați-vă și voi *cum a fost posibil una ca asta*, să fie neîndreptățit și să fie sigur că dreptatea ce i se va face va fi exact pe așteptările lui, dacă nu chiar le va întrece. Dacă nu știți ce să spuneți într-o situație, cereți-i unui coleg să vă ajute. Dumneavoastră cum sunteți mulți, sunteți o forță de convingere și țara are nevoie de această forță de convingere, chiar dacă de fiecare dată vorbește doar unul, forța este a tuturor și este una extrem de puternică. Gândiți-vă că ei cred că vorbesc cu președintele sau cu omul cel mai apropiat al președintelui. Fiți convinși că dumneavoastră sunteți președintele și atunci și el va fi convins de cine sunteți și mai ales că i se va rezolva situația. Odată intrat un caz, vă rog să vă interesați de felul în care a fost rezolvat, pentru că dumneavoastră îi veți da răspunsul și veți vorbi cu el fie la telefon, fie personal. Cel mai bine și mai bine ar fi să fie personal. Da, chiar așa, veți pleca din capitală acolo unde se află acea persoană ca să-i duceți rezolvarea cazului și să vedeți cum se concretizează ea. Relația dintre dumneavoastră este o relație omenească, de la om la om, nu de la voce la

voce. Fiți siguri că veți avea și timpul necesar la dispoziție ca să mergeți și să vă întoarceți. Ori de câte ori plecați într-o astfel de expediție sau aventură veți fi însoțiți de echipa de filmare care înregistrează evenimentul. Orice participare a dumneavoastră în numele președintelui, ca președinte, este un eveniment și va fi înregistrat ca atare. Pentru orice fel de lămurire vă stăm la dispoziție.

După câteva clipe de tăcere se ridicară câteva mâini ca semn că vor să întrebe.

— Am putea răspunde la telefon și de acasă?

— Pentru centralizarea datelor și pentru a putea colabora cu colegii dumneavoastră în consultarea anumitor probleme pe care nu le stăpâniți, doar suntem oameni, ce nu știe unul știe celălalt, ce nu-i vine în cap unuia cu siguranță că-i vine altuia, cel puțin la început veți veni aici ca la un fel de serviciu, cu toate că este mai degrabă o misiune cu o mare responsabilitate. Pe de altă parte, țin ca să aveți și timp liber pentru dumneavoastră și familiile dumneavoastră. Aici veți putea mânca și dacă sunteți obosiți sau obosite, să vă și odihniți. Nu facem un orar de muncă și de odihnă, pentru că nu suntem roboți. Când sunteți obosiți și nu vă mai puteți concentra, atunci vă odihniți. La masă o să primiți și băutură, în special vin. O să aveți nevoie de ea și cel mai bine știți dumneavoastră cât, ce și cum.

— Putem veni cu mașina?

— Sigur că puteți. Dar o să aveți un transport la dispoziție, pentru a evita aglomerarea și să ajungeți la timp. În cazul în care folosiți mașina personală, combustibilul și cheltuielile de întreținere le suportă președinția.

— Cum suntem aici bărbați și femei pe ce criteriu se vor constitui echipele de lucru într-un birou?

— Criteriul este unul profesional, încât într-o echipă să existe cel puțin cineva care cunoaște legile, absolvenți de psihologie, teologie, filosofie, litere, turism, ingineri, arhitecți și mai știu eu ce, deci nu vom avea un grup numai de filosofi sau numai de literați sau numai de avocați. Principiul ce stă la baza constituirii grupelor de lucru este cel al colaborării de care va beneficia fiecare solicitant care sună. Vă rog să vă comportați cât mai firesc, nu răspundeți pe un ton afectat, cu o voce plângăreață sau pe nas ca telefonistele, fără strigăte și alte manifestări ce sperie. Considerăm că ați venit aici pentru a oferi sprijinul președintelui celor care îl solicită. Mai sunt întrebări?

Cum nu mai existau întrebări, au trecut într-un alt birou și au invitat pe rând pe fiecare candidat să treacă pe acolo, cerându-i să le vorbească despre el. Nu li s-a pus nicio întrebare. Li s-a amintit la intrare să indice persoana care i-a recomandat și pe urmă să vorbească despre ei. În timp ce vorbeau, fiecare din membri comisiei scria câte ceva într-un caiet. În mai puțin de oră s-a terminat stabilirea grupelor și i s-a comunicat fiecăruia în ce grup este, invitându-i să intre în birourile respective special amenajate, având în față

un computer cu o cască și microfon alături, două sticle una cu apă minerală și alta cu apă plată și o cutie închisă cu mâncare. La apelul telefonic toți au fost invitați să răspundă în același fel: *Bună ziua. Aici, președinția. Spuneți, vă rog. Vă ascultăm.* Fiecare convorbire era înregistrată și avea un număr. În timp ce se vorbește la telefon se trec datele în computer pentru a fi preluate de alții care le verificau.

*

Încă nu suna nici un telefon, pentru că nu fusese dat startul. După un sfert de oră de așteptări, la televizor și radio s-a anunțat deschiderea serviciului promis ieri de către președinte în cadrul discursului către țară. Și telefoanele au început să sune.

*

Toți îi așteptau nerăbdători pe cei de la președinție să vină la dezbaterea televizată a transportului capitalei cu referire specială la metrou. Cu un sfert de oră înaintea începerii emisiunii a apărut delegația președintelui: doi domni, două doamne și un preot înalt cu o barbă lungă și sură. Când îi văzură că apar în această formulă de două perechi de poker și un popă începură să zâmbească și să se cotească. Primii care au luat cuvântul au fost membrii comitetului de grevă. Care începeau prin a se prezenta, spunându-și numele, anii de muncă la metrou și sectorul de activitate. Se vedea de departe pornirea lor împotriva guvernanților și nemulțumirea ce zăcea în ei în urma atâtor ani de revoltă și de protest ce fusese rezolvat atât de ușor și de repede, încât nu puteau să-și revină. Când luară cuvântul cei din partea guvernului, poziția lor a fost cea mai favorizată, pentru că aveau răspunsul dat și soluționat deja pentru absolut fiecare problemă pe care o știau prea bine de atâția ani. Era ca un joc de ping-pong. Se primea mingea și se trimitea în terenul partenerului și tot așa. Joc fair-play. Jucau așa de frumos și de bine că se mirau cu toții ce mai caută și reprezentații președinției la această dezbatere devenită atât de amicală.

Când au terminat ce au avut de spus, a avut cuvântul delegația președinției. O doamnă frumoasă și energică se ridică, salută asistența și felicită cele două tabere pentru înțelegerea manifestată. Pentru a demonstra țării eficiența mișcării sindicale de la metrou, invită de pe coridor în studio cinzeci de muncitori. Întrebă pe membrii sindicatului dacă aceștia lucrează la metrou. Cu toții au răspuns afirmativ. Pe urmă, invită pe rând pe fiecare din cei cinzeci și îi întrebă pe toți cei prezenți acolo dacă îl cunosc sau o cunosc, știu cum se cheamă, unde lucrează și care este situația familială. Ce probleme și ne-

cazuri are? Nu recunoscuseră pe nici unul din cei cinzeci. Sigur că sunt mii de muncitori. Deci, dacă nu au fost recunoscuți de către membrii comisiei de grevă, îi întrebă pe cei cinzeci dacă știu cum se numesc domnii care îi reprezintă și dacă vreodată i-au văzut printre ei. Cu toată bunăvoința nu reușeau să-și amintească. Îi vedeau numai la tribune, nu și printre ei. Doamna le mulțumi unora și altora, invitându-i pe coridor de unde-i chemase și se așeză.

Cel de-al doilea a fost un domn care a salutat publicul prezent și a întrebat pe cei din sală dacă-l cunosc pe primul domn care luase cuvântul, rostindu-i clar numele. În sală s-au ridicat șase persoane în picioare, care spuneau că-l cunosc foarte bine pe domnul respectiv. Îi întrebă cum se numesc și pe urmă îl întrebă pe domnul respectiv ce știe el despre un cont bancar creat pe numele său în urmă cu șase luni, la două zile de la declararea penultimei greve? Spuse numărul contului și valoarea care stârni curiozitate din partea celor prezenți. Mai curios a fost faptul că toți cei din comitetul de grevă, necunoscuți de mulți muncitori, dar pe care îi reprezentau, aveau câte un cont rotund creat în preajma grevelor pe care le făceau, cerând drepturi și justiție în rândul clasei muncitoare. Cei întrebați nu au răspuns nimic. Nici un cuvânt. Nu au negat că nu ar fi conturile lor, nu au incriminat de calomnie adusă unor persoane publice cum se considerau. Domnul lăsă totul în suspans și se așeză.

Continuând surpriza, al doilea domn s-a ridica și l-a întrebat pe unul din reprezentanții guvernului prezent la acest dialog dacă vrea să spună ceva țării din ce știe, poate începe chiar cu data înființării unei companii al cărei nume îl spuse și, desigur, poate continua cu legătura dintre această companie și grevele din transportul public. Auzind așa ceva domnul se făcu roșu ca racul dar nu spuse nici un cuvânt.

Cea de a doua doamnă din partea președinției se ridică și luă cuvântul, arătând cum de multe ori ceea ce prezintă mass-media este doar o mască. Intrigile ce există în spatele mișcărilor sociale victimizează pe muncitorii care sunt dați afară, devenind șomeri. Cel care are o protecție financiară a unui cont bancar substanțial nu este și nici nu poate fi dat afară, pe când cel lipsit de protecție suferă. Unde mai pui suferința întregii capitale din anormalitatea produsă de nefuncționarea sau funcționarea rea a serviciului transportului public de metrou. Dacă cineva primește ceva, fiți siguri că se știe cine, ce, cum și cât primește. Poate fi el personal sau cineva din anturajul său, totul se știe. Dacă ai primit ceva sau ai dat ceva, recunoaște. Dar și tăcerea știm că este o formă de recunoaștere a vinovăției, concluzionă ea și se așezase.

În sală se lăsase o tăcere adâncă. Nici mediatorul programului nu avea nimic pregătit care să ridice moralul corupției la care tocmai asistase o țară

întreagă. Ultimul care urma să ia cuvântul din partea președinției a fost preotul.

— Dragii mei, astăzi s-a mai scris o pagină de istorie. De fapt, în fiecare zi facem istorie. În această zi minunată de toamnă, de dimineață s-a declanșat o puternică grevă a transportului de metrou în capitală ce amenința să blocheze bunul mers al vieții sociale și care s-a sistat după câteva ore. Situația de la metrou este tema discuției noastre de aici. Omul poate fi atât o temă abstractă, precum și o realitate concretă, însă noi, ori de câte ori trăim ceva, o facem la modul cel mai concret. Puținele date care v-au fost prezentate despre câțiva participanți la această dezbatere ilustrează o transparență. Când aveți niște idoli pe care-i urmați, este bine să le cunoașteți calitatea umană, rețeaua de intrigi căreia îi aparțin și jocul pe care-l fac. Cunoscând ceva despre cineva, nu înseamnă că el se va și schimba, dar voi ține cont pe viitor în relația mea cu el. Este interesant însă cum unii vorbesc în numele meu și nu mă cunosc. Eu, ca persoană, nu sunt un concept filosofic, un produs al reflecției și imaginației. Am o viață încâlcită, cu tot felul de probleme ce apar din senin pe care le depășesc urmând anumite aspirații pe care vreau să le concretizez. Numai că nu o pot face singur, am nevoie de alții, fără alții nu pot face nimic. În cazul de față, alții sunt lucrătorii de la metrou. Metroul este un obiect de care ne folosim ca mijloc de transport. El nu funcționează fără oameni. Relația este una omenească de la om la om, cel care oferă serviciul, lucrătorul la metrou, și cel care folosește serviciul, călătorul. O relație umană care prezintă și un aspect financiar, călătorul plătind abonamentul, eventual biletul, pentru un serviciu ce periodic se află în suspans. Cel care pierde cu adevărat din această relație este călătorul care nu ajunge la timp sau trebuie să găsească o formulă de substituire mai scumpă, și care plătise deja un serviciu care nu se concretizează. Nemulțumirea este socială, pe de o parte, a funcționarilor de la metrou și, pe de alta, a beneficiarilor. Cine este însă vinovat? Vinovat este cel care administrează fondurile primite neoferind drepturile firești celor care muncesc și vinovați sunt cei care pun problema în acest fel. Pârghia este economică, atunci concentrați-vă pe pârghia economică. Cum? Simplu: oferiți serviciu gratuit până la sfârșitul lunii, pentru a nu-i frusta pe cei care au plătit deja, pe urmă, puneți o sumă simbolică de plată a serviciului, câțiva bani, 10 bani nu mai mult pe care cel care intră la metrou îi plătește unui funcționar și acei bani intră direct în buzunarul vostru. Și astfel veți avea mult mai mulți bani decât v-ar plăti proprietarul inuman al metroului. S-a rezolvat problema? Cred că da. Grevele în ziua de astăzi sunt un ornament al unei societăți trecute, pentru că rațiunea lor nu mai este cea din trecut, iar cei care suferă nu sunt vinovați. Înainte de a lua o decizie, căutați să studiați problema sub toate aspectele, identificând cauzele pe care să le eliminați. Nici un serviciu nu este impersonal, relația esențială este cea de la om la om. Și, pentru a o înțelege

și a o simți mai bine, căutați să faceți o substituire. Eu, muncitorul la metrou, sunt călătorul. Ce-mi convine mie, cu siguranță că-i convine și lui. Încheie intervenția sa și se așează mulțumindu-le pentru participare.

În timpul emisiunii, afară se auzeau strigăte ce răzbeau până în studio. Nu știau ce s-a întâmplat. În timp ce reprezentanții președinției vorbeau, unul dintre oficialități trimise un mesaj ce fusese interceptat. Astfel putuseră identifica destinatarul. Cum seara era una frumoasă, puțin răcoroasă, mai multe grupuri de tineri s-au adunat manifestându-și nemulțumirile de tot felul, porniți împotriva tuturor și nimănui anume, stăpâniți de o dorință barbară de a distruge. Ca răspuns imediat, apăruseră mașinile poliției și câteva mașini blindate, fiecare luând poziție de atac. O luptă inutilă, dar care se vede frecvent la televizor în mai toate capitalele, atunci de ce să nu se practice și la noi.

Președintele chemă la el pe ofițerul de contra-informații și-l rugă să caute să contacteze poliția, să vadă cine a dat ordinul de ieșire în stradă a forțelor de ordine, care să se retragă imediat, în locul lor apărând cameramani care să filmeze în amănunt pe participanți și ceea ce fac. De asemenea, să fie filmați și cei care stau pe margine, în mașini și urmăresc întâmplările. Să fie identificați participanții, pentru că trebuie să vedem cine se află în spatele acestei revolte.

Ca la un semn, toți polițiștii se retraseră. Pe stradă erau numai revoltații. Între timp apăruseră cei care îi filmau pe cei care se aflau în primul rând, pe cei din mulțime și pe cei care asistau. Toți erau filmați. Acest element de surpriză creat de retragerea forțelor de ordine și apariția cameramanilor era ceva la care ei nu se așteptau. Deveniseră actori ce uitaseră rolul pe care-l interpretau. Nu mai aveau partener pentru descărcarea revoltei. Se priviră întrebători, făcând ochi mari, pe urmă fugiră să se ascundă. Fuseseră filmați și în orice moment puteau fi trași la răspundere. Nu merita pentru cât fuseseră plătiți. Poate ajung și la închisoare, se gândeau ei. Au fost identificate mai multe mașini ce asistau de pe margine, dintre care unele aparțineau guvernului. Li s-au luat numerele de înmatriculare. De asemenea, au fost identificați niște agenți străini care nu participau, dar stăteau pe margine. De unde au știut ce se întâmplă ca să stea acolo toți aceștia? Strada devenise arenă de spectacol? În seara acelei zile au fost interogați mai mulți dintre revoltați. Mulți au recunoscut că primiseră banii pe care i-au arătat ca să iasă în stradă și să-și manifeste nemulțumirea, dar nu știau cine se afla în spatele mișcării. Au identificat pe câțiva dintre cei care le dăduseră bani și care au fost, de asemenea, reținuți pentru prestarea de declarații și, dacă la început nu au recunoscut că ar avea vreo legătură cu revolta spontană, arătându-li-se filmul în care apăreau, susțineau că se aflau acolo doar din întâmplare. Speriați cu ani buni de închisoare pentru instigarea la revolta de destabilizare a țării, au recunoscut că primiseră bani de la un ministru, menționând numele lui, pe care i-au dat celor care au ieșit în stradă. Deja aveau un element din cadrul rețelei. Urmau să-i identifice

și pe ceilalți. Mesajul trimis din studio de membrul guvernului și destinatarul mesajului sunt alții doi. Discutând cu șoferii mașinilor prezente la spectacolul stradal, au mai fost identificați patru membri ai guvernului.

Întors la palat cu toate informațiile obținute, ofițerul de contra-informații aduse la cunoștința președintelui situația.

— Ceea ce știm până acum este că în spatele acestei mișcări de stradă se află mai mulți membri ai guvernului, dintre care am reușit să identificăm șapte, dar este posibil să mai existe, dacă ne gândim și la cel care ordonase ieșirea în stradă a forțelor de ordine. Se pare că intenția lor era de a crea lupte de stradă între protestatari și forțele de ordine, prezentând lumii o situație de instabilitate politică la atât de scurt timp după alegerile prezidențiale.

— Victime inutile, când de fapt cel vizat eram eu. Este un semn de nemulțumire pentru faptul că intervenisem în soluționarea grevei. Această grevă trebuia să aducă profit cuiva. Trebuie să vedem cine stă în spate. Toți acești membri ai guvernului au legături cu diverși magnați. Trebuie să aflăm cine sunt. Nu sunt ei principalii vinovați, sunt numai niște instrumente folosite în atingerea unui obiectiv. Cine-i nebunul care își aruncă în aer propria casă? O aruncă numai atunci când părăsește casa pentru a se muta într-un palat.

— Mai doriți ceva?

— Aș vrea să-mi aduceți o listă completă cu foștii mei colegi de școală generală, de liceu, facultate și din diverse locuri pe unde am trecut, cu numere de telefon actualizate ca să-i sun. Știi cum sunt oamenii, când cineva ajunge într-o poziție înaltă, uită de restul, ca și cum nu ar mai avea trecut, ci numai prezent și viitor.

— Mâine vă voi aduce lista chiar și a celor aflați în străinătate.

— Mulțumesc. Am înțeles că de mâine suntem vecini.

— Da.

Întors în apartament, se întinse în pat pe spate privind tavanul. Ceva îi lipsea. A, da! Luă vioara maestrului lutier și începu să cânte. Cânta fără a o mai acorda. De fapt, la o vioară se poate cânta chiar dacă nu este acordată la perfecție, pentru că nota nu se primește, ci se scoate la înălțimea dorită. Cântând își aminti de un mare prieten aflat la marginea pământului peste mări și țări. Trebuie să-l sune, să vadă ce mai face. Luă telefonul și-l sună. Era o bună diferență de fus orar. Aceea era ora la care termina lucrul și se întorcea acasă, este bine să mai vorbească cu cineva care stăpânește bine lumea numerelor. Pasiunea lui de totdeauna a fost matematica. În satul lui avea o profesoară de matematică foarte bună care, descoperindu-i această vocație, îi dădea să rezolve probleme din reviste de matematică de la diverse olimpiade. Deșteptase în el o vocație care nici acum, după o jumătate de secol, nu se stinse. Era omul care lăsa orice pentru a-i ajuta pe alții unde putea. De la numere a trecut la computer, lucrase pe vremuri cu computere uriașe cu cartoane perforate,

iar acum, de când cu noua tehnologie, avea casa plină de computere ce lucrau în rețea. Dacă apărea un nou limbaj de programare, el îl și folosea în crearea unor programe. Învăța limbajele de programare din mers, descoperind structura vechilor programe în cele noi. Valoarea lui era cu atât mai mare, cu cât cunoștea bine atât latura de hardware, cât și de software, adică atât partea materială a computerului, plăcile existente și programarea lor, cât și diversele programe ce se rulau. Cum dorea să își formeze o echipă de elită, prezența acelui prieten în echipa lui era esențială. Dar trebuie să vadă dacă îi convine.

— Alo! Ce mai faci prietene?

— Acum am gătat lucrul și mă duceam spre casă. Tu ce mai faci?

— Bine. Ca de obicei, simt cum îmbătrânesc, dar nu degeaba.

— Dacă tu te lauzi, ce să spun eu, că-s mai bătrân decât tine.

— Te sun pentru a te întreba ceva.

— Zi!

— Am ajuns, crede-mă, fără nici un merit, să fiu președintele iubitei noastre țări.

— Felicitări. Eu de totdeauna am văzut calitățile tale și profesionale și omenești și aici le spun tuturor că cel mai bun profesor pe care l-am cunoscut în ramura ta erai tu. Așa, care va să zică, deci, ai ajuns președinte. Ținteşti sus.

— Da, omule bun! Numai că am nevoie de o echipă de elită și aici m-am gândit la tine ca să le fii creier.

— Tu știi că eu sunt un dictator. De exemplu, când intru la lucru intru în biroul meu și nu ies de acolo decât la masă și când plec acasă. Nu obișnuiesc să pierd timpul cu fumat și băut cafele, cum se practică. Și, dacă aș fi șef, aș fi foarte dur cu toți, inclusiv cu tine.

— Știu și tocmai de asta am nevoie de tine. Am acceptat această misiune ca pe o jertfă pentru popor. Și știi ce se întâmplă cu cei care se jertfesc pentru popor, ajung să fie huiduiți. Aceasta este dialectica societății.

— Și ce aș putea face eu ca să te ajut?

— Prietene, suntem în groapă.

— Spune-mi ceva noutăți. Asta o știam și eu.

— Noutatea este că vreau să ieșim din groapă și să escaladăm munți.

— Asta da, este o noutate plăcută. Și ai nevoie de un alpinist ca mine, nu?

— Sigur. Numai că, dacă intri în acest joc, o să pierzi exact ceea ce ai acum, bogăția, adică o să te situezi la nivelul zero și o să rămâi acolo o perioadă din punctul de vedere financiar. Este un zero personal dar ai la dispoziție totul de la avion la elicopter și, dacă vrei, și șalupă care vor fi tot timpul la dispoziția ta. Am nevoie de un om de încredere cu care să colaborez.

— Și ce-mi oferi?

— Să fii prim ministru.

— De ce prim ministru? Pentru că eu îmi aleg primul ministru.

— Și când începem?

— Cât mai repede.

— Bine, voi prezenta companiei demisia și în două săptămâni sunt la tine.

— Dacă vrei să călătorești în condiții optime și eventual să fii ajutat să-ți aranjezi pe acolo lucrurile, trimit un avion să te aducă.

— Dar tu ce credeai că merg cu avion de companii aeriene când am acceptat misiunea de a mă jertfi pentru popor? Apropo, un ultim banc pe care l-am auzit dar care dă bine să fie scris, pentru că se citește de sus în jos și de jos în sus: citit de sus în jos, e discursul pentru alegători și citit de jos în sus, este ceea ce gândesc politicienii cu adevărat.

— În partidul nostru politic, ne respectam promisiunile.

Doar imbecilii pot crede că

noi nu vom lupta împotriva corupției,

pentru că, un lucru e sigur pentru noi:

cinstea și transparența sunt fundamentale pentru atingerea idealurilor noastre.

Vom demonstra că e o mare prostie să crezi că

Mafia va continua să facă parte din guvern ca în trecut

vă asiguram, fără umbră de îndoială, că

dreptatea socială va fi scopul principal al mandatului nostru.

Cu toate acestea, există încă oameni proști care își imaginează că

guvernarea să fie posibilă în continuare

cu aceleași vechi șmecherii politice

când ne asumam puterea, facem totul pentru ca

Ssă se termine cu situațiile privilegiate și cu traficul de influență.

Nu suportam în nici un fel ideea că

poporul va flămânzi.

Ne vom îndeplini misiunea chiar dacă

rezervele economice vor fi complet epuizate.

Vom exersa puterea până ce

Veți înțelege că, începând de acum,

— Noi suntem partidul xxxxxxxxxx, noua politica.

— Bun banc, parcă anume l-ai auzit ca să știi cu cine vom avea de a face. Oricum, este bine să nu ne pierdem simțul umorului, că atunci am fi terminați. Deci, ne-am înțeles. Sper că nu-ți retragi vorba și mă lași în aer.

— Când spun ceva îi sfânt. Și ce eră vrei să implementăm în țara noastră?

— Cea a roboticii sau a ciberneticii.

— Așa să fie. Robotică vrei, robotică îți dau de o să-ți iasă pe nas.

— Ce anume trebuie să pregătesc pentru a te primi cum se cuvine?

— Mai întâi să ne vedem, că nu ne-am văzut de peste zece ani, pe urmă o să vedem ce trebuie să punem la punct. Ce este important în cazul nostru este prietenia și stima reciprocă, așa cum tu pentru mine ești cel mai bun, așa sunt și eu pentru tine. Prietenia este sfântă și, când un prieten îți cere ajutorul, trebuie făcut tot posibilul și chiar imposibilul pentru a-l ajuta. Noi deja avem experiența actelor altruiste, considerate de unii gratuite și inutile.

— Abia aștept să te văd la treabă. Știu că pentru tine o zi de muncă are 30 de ore. Și o să mă lupt să te aduc la normal. Dar la început vom avea nevoie de toate orele disponibile. De un lucru sunt sigur: că vom reuși. De ce? Pentru că suntem hotărâți să reușim și nimeni nu ne poate sta împotrivă.

— Asta nu înseamnă că nu vom avea multe piedici și probleme din partea celor pe care-i vom deranja.

— De aceea vom folosi metoda oglinzii. Cel care vrea să ne facă ceva, ceea ce vrea să ne facă să se îndrepte spre el. Sper că nu o să-ți alegi colaboratori de teapa nemerniculuide văr pe care nici măcar om nu-l pot considera.

— Lasă-mă, nu-mi mai aminti de el. Neamurile nu ni le putem alege, dar le putem evita și să nu uităm că Dumnezeu nu bate cu bota. Toate se plătesc odată și odată.

— Dar am uitat să-ți spun că tu vei fi un prim ministru președinte.

— Cum adică?

— În tot ceea ce tu vei face îți asumi calitatea de președinte, de șef maxim ce aduce prosperitate țării.

— Dar după câte știu, primul ministru este șeful maxim al puterii executive. Ce nevoie mai are să fie și președinte?

— Ceea ce vreau eu este să-mi educ poporul în sensul de a conștientiza valoarea pe care o are fiecare individ și să nu mai aștepte să primească, ci pur și simplu să ia inițiativa și să rezolve problema pe care simte și știe că o poate rezolva.

— Ideea este excelentă și sunt convins că astfel toată țara ne va ajuta, pentru că fiecare cetățean este un președinte. Acum mă gândesc la expresia matematică în sensul că oricare număr are valoare de la 1 la infinit.

— Ținând cont de faptul că un om nu este un număr, nu este o entitate abstractă, este o ființă, iar faptele pe care el le face au o valoare ce tinde spre infinit.

— Așa cred și eu.

Continuară să discute la telefon, între timp prietenul se oprise la un magazin de unde își cumpără mâncare, ajunsese acasă, încălzi mâncarea și mâncă timp în care verifică diversele aplicații de pe calculatoare. Vorbiră de toate, amintiri, probleme actuale, probleme de logică la care președintele le știa principiul de rezolvare iar prietenul său rezolvarea concretă. Timpul trecu repede, trezindu-se că vorbeau de patru ore. Trebuia să se culce, pentru

trezi a se devreme. Acum nu mai era omul liber ce putea să doarmă și să se trezească la orice oră. În urma convorbirii telefonice cu prietenul său, își încărcă bateriile așa că adormi liniștit și împăcat.

Punctul Zero

Galileo Galilei trecu pe lângă rugul purificator şoptind conştiinţei noastre: „*E pur si muove*”. Pământul se învârte cu noi. Prinşi înăuntrul mişcării nu ne dăm seama. Când noi dormim aici, alţii, în altă parte a lumii, sunt treji şi activi, pe când alţii sunt deja osteniţi de muncă. Noi, oamenii, suntem frumuseţea, puterea, viaţa şi fericirea planetei noastre. Şi totuşi, există şi latura opusă, a umbrei datorate tot oamenilor, acele părţi de urâţenie, slăbiciune, tristeţe şi moarte. Am face rău dacă am ascunde aceste realităţi, mascându-le şi ignorându-le. Ele există şi tocmai ele sunt cele care ne ajută să le vedem şi să ne bucurăm de primele. Într-un loc pe planeta albastră, asemeni atâtor altora cu care este presărat pământul, într-un palat ce-l găzduia pentru o scurtă perioadă din viaţă, eroul nostru adormise zâmbind, gândindu-se la frumuseţea, bucuria şi plăcerea de a fi om. Îi plăcea să se plimbe din stea în stea, călătorind în timp şi spaţiu, această unitate minunată ce converteşte durata în localizare şi găsirea în trăire. Era convins că orice dualitate, pentru a dăinui, trebuie convertită într-o triadă. Dar ce linie de demarcare sau plan s-ar putea pune între timp şi spaţiu? Nu există timp? Nu există spaţiu? Nimeni nu se îndoieşte de existenţa lor, numai că timpul ca timp şi spaţiul ca spaţiu sunt două coordonate umane, două concepte şi două deschideri ale minţii şi imaginaţiei noastre. El era convins că cel de-al treilea element care cuprinde timpul şi spaţiul într-o triadă este omul. Mai demult se credea că este Dumnezeu, înţeles ca un principiu creator, acea raţiunea supremă de existenţă a tot ceea ce există. Dar acest demult se întâlneşte şi astăzi în gândirea multora, pentru că oamenii recreează totul şi o iau mereu de la început din momentul în care încep să vorbească.

Dormi profund şi se trezi în baia de lumină. Nicio muscă, nici un zgomot, doar lumina caldă a dimineţii. Primul impuls era să facă un duş, dar se răzgândi. Duşul este ceva prea rapid. Ritualul băii este mai potrivit. Intră în baie desculţ. Simţea răcoarea plăcută a gresiei. Deschise robinetul cu apă caldă şi o umplu pe trei sferturi. Puse săruri de baie care făcuseră o spumă consistentă. Părea o baie ce o aştepta pe Marilyn Monroe, marea actriţă mai puţin cunoscută ca şi gânditor. De fapt, orice om, privindu-se în oglindă, înţelege cum ochiul, penetrând oglinda, îi dezbracă fiinţa de aparenţe şi astfel o mare frumuseţe poate spune că este drăguţă, simpatică, dar nu frumoasă, că este păcătoasă dar nu un drac, după cum bună, dar nu în înger. Înconjurată de adoratori, în căutarea Dragostei, Marilyn simţea că aceasta-i scapă, că nu o are, simţind-o ca pe un drum spre esenţe, în care apa curge şi pietrele rămân.

Bărbații trec și diamantele le păstrează energiile dragostelor risipite. Dezbrăcat, fără ochelari, nu reușea să se vadă în oglinzile mari ale băii. Intră în marea de spume, simțindu-se pe vârful înzăpezit al munților. Era plăcut. Simțea cum i se deschid porii corpului pentru a primi parfumul apei. Trăia diferența de stare între graba spre locul de muncă pentru a nu întârzia și a ajunge înainte de începerea orei. O muncă plăcută și relaxantă începe cu baia de dimineață. Ieși din baie, își pregăti hainele, se îmbrăcă și merse la birou. Văzând că toată lumea era deja prezentă, i se păru că este cel mai leneș. Toți erau prezenți de păreau că nici nu dormiseră. Neîncrezător, se uită la ceas și văzu că este opt fără un sfert. În mod normal programul începe la ora nouă. „Or fi iubind oare atât de mult munca?" se întrebă în sinea lui. Oricum, merită să se bine dispună. Îl chemă pe majordomul palatului. Dorea să-l cunoască mai de aproape. El era creierul de care depindea bunul mers al lucrurilor la palat.

— Bună dimineața. Cum ați dormit?

— Bună dimineața. Bine, dar dumneavoastră? spuse majordomul luat prin surprindere. Doriți să vorbiți cu mine.

— Dumneavoastră sunteți mai important decât considerați. Am apreciat felul în care ați făcut față solicitărilor mele neprevăzute, dând dovadă de profesionalism și discreție. Sunteți, ca fiecare dintre noi, omul potrivit la locul potrivit, asumându-vă toată responsabilitatea. Aș vrea să știu cum vedeți dumneavoastră viața, ce v-ar place să se schimbe, ce considerați că merita să se facă și nu s-a făcut încă sau considerați că este de ordinul reveriei, orice aveți pe inimă sau pe conștiință.

— Ceea ce-mi solicitați mă ia pe nepregătite. Nu m-am gândit până acum la o altă variantă posibilă a felului în care concepeam viața la palat. Eram convins că noi aici trăim într-o altă lume, o lume a palatului, a locului în care se iau deciziile importante pentru țară, ca într-un fel de basm viu.

— Dar ce ați spune dacă ne-am muta reședința de la acest palat la un altul în altă parte a țării.

— Ar fi o idee bună.

— Ați dori să colaborați cu arhitecții la conceperea palatului? Să încercăm să dăm o replică la bine cunoscuta casă inteligentă cu un „palat inteligent"? Ce ziceți?

— Excelent. Cu cea mai mare plăcere.

— Și care ați crede dumneavoastră că ar fi problema numărul unu de rezolvat în conceperea palatului? Era să spun a castelului.

— Problema luminii solare, dar mă gândesc să urmărim parcursul soarelui și cu ajutorul unor oglinzi să-l focalizăm pe castel din toate părțile. Să fie scăldat în lumină.

— Este un aspect pe care îl vom avea în vedere.

— De asemenea, este problema prafului. Trebuie găsită calea prin care să se aibă în vedere curățirea suprafețelor imense ale palatului, încât să strălucească întotdeauna și să aibă un aer curat și proaspăt, nu închis.

— Mai gândiți-vă, chiar propuneți niște structuri arhitectonice de cum v-ar plăcea să arate palatul. Gândiți-vă că-l faceți pentru dumneavoastră.

— Deci, îmi permiteți să ies și să merg la bibliotecă pentru a mă documenta?

— Sigur că da, chiar vă rog. De altfel, am uitat să vă întreb, când ați avut ultimul concediu. Făcu ochii mari pentru că nu-și amintea. Nu știa ce să răspundă.

— Atunci gândiți-vă și la niște planuri de concediu, unde ați dori să-l petreceți în țară sau în afara țării și spuneți-mi. Ce voiam să vă rog, este să aveți în vedere garderoba. Ați văzut ce culoare prefer în diverse nuanțe mai deschise, mai închise, pentru a le schimba frecvent, pentru o zi trebuie să ne gândim la trei costume, cu cămașă, cravată și pantofi clasici. Pentru a apărea ca „scos din cutie". Majordomul zâmbi.

— Chiar voiam să vă întreb când să vină croitorul să vă ia proba.

— Poate fi chiar astăzi în preajma prânzului. Găsesc un moment într-o pauză și rezolvăm problema. Și, dacă îmi fac eu costum, la fel și dumneavoastră trebuie să vă faceți, precum toți funcționarii palatului. Trebuie să fim bine îmbrăcați și cu gust. De aceea, poate ar fi bine să participe și doamnele în sugerarea combinațiilor, pentru că doar noi pentru ele ne îmbrăcăm, chiar dacă unele ne doresc dezbrăcați. Și acum o întrebare de o sută de puncte, cum tot mergeți la bibliotecă. Majordomul se sperie, pentru că nu se aștepta la un test așa de repede.

— Spuneți.

— Cine sunteți dumneavoastră?

— Eu sunt președintele, spuse surâzând.

— Foarte bun răspuns. Veniți să vă îmbrățișez și drum bun.

În cursul acestei dimineți invitase statul major al armatei la discuții, iar după-amiază îl invitase pe primul ministru. Înainte de ora nouă o delegație de nouă generali se prezentă la palat. Fuseseră foarte bine primiți, întrebați ce doresc să servească, li s-au adus băuturile cerute, saleurile, cafelele și trabucurile cubaneze. Era o atmosferă jovială și degajată. Generalii nu sunt așa fioroși cum vor să pară dar mai ales cum vor să-i prezinte alții. Au fost foarte încântați pentru că fuseseră invitați la președinție, ceea ce nu era firesc. Președintele le-a dat cuvântul, întrevederea s-a filmat și i-a lăsat să vorbească, să-și exprime fiecare punctul de vedere, nemulțumirile și sugestiile. Ceea ce constatase era că, în comparație cu situația din trecut, și starea armatei se afla la minus. Ei s-au referit la discursul președintelui, dându-i dreptate în privința

celor care îi trimit pe soldați să moară gratuit pe câmpul de luptă, dar care ar fi soluția pentru a stăvili invazia inamicului. Cum să lupte cu un inamic invizibil, unul care lucrează mai mult cu dorințele și plăcerile oamenilor? Vor să înlăture aceste nedumeriri.

— Vorbind despre trecut, care era capacitatea de luptă?

— Depinde de la caz la caz, în mod normal, un corp de armată putea ocupa țara vecină în patru ore.

— În ziua de astăzi?

— Astăzi nu se mai pune problema în acești termeni și de aceea nu mai avem capacitate. Am devenit un simbol.

— De fapt, țara vă datorează enorm de mult pentru simplul fapt că, mai demult armata fiind obligatorie, mulți tineri ajungeau să fie școlarizați în timpul serviciului militar. Era singura posibilitate de ieșire din locul natal pentru a vedea lumea. Era o școală de viață, cu toate că unii, printre care mă număr și eu, o considerau o pierdere de timp. Când am ajuns în armată și a trebuit să facem sectoarele, dintre care cel mai neplăcut era cel de la baie și WC, unde trebuia să spălăm bine de tot. Ajuns acasă la maică-mea m-am pus de am curățat baia, făcând-o să strălucească. Raționamentul meu era simplu: dacă am făcut acest lucru pentru alții, de ce să nu-l fac și pentru familia mea? Altă latură pozitivă este cea a conviețuirii cu alții. De exemplu, în armată mi-am dat seama că atunci când mă întindeam în pat gemeam. Când ești singur și în familie, nu te știi controla, când ești cu alții, ajungi să te vezi cu mai mulți ochi.

— Ne bucurăm că sunteți sincer. Numai că dumneavoastră la termen redus nu ați trăit în armată cu trupa, care își crease un mediu propriu, unde se imaginau și se făceau tot felul de aberații permise de ofițeri.

— Noi aveam un prieten de la telecomunicații cu care discutam la un nivel mai elevat, fiind un băiat citit care încercase fără succes de mai multe ori să intre la facultate și într-o bună zi, când i-am făcut o vizită, vedem pe sub pat un soldat ce tot învârtea un băț de chibrit de părea că măsoară numărând. L-am privit pe prietenul nostru și i-am spus că nu-i adevărat ce vedem, că este o glumă de prost gust. Dacă tu, care te consideri prietenul nostru ești în stare să faci așa ceva, fii sigur că nu mai avem ce discuta. Auzind poziția noastră fermă, sări din pat, ordonă soldaților să se ridice, pentru că era sergent, le șterse praful și zise: „gata cu glumele”.

— Dorim să știm ceva.

— Ce anume?

— De ce noi am fost primii invitați de dumneavoastră?

— Pentru că armata și poporul constituie o unitate. Armata, chiar lipsită de mijloace de luptă, este scheletul imaginativ al forței și rezistenței acestui popor. Ceea ce au învățat generații și generații de elevi la școală unde se evocă eroi ai neamului și ai omenirii care aveau ca soclu acțiuni armate, lupte, răz-

boaie, revoluții, contrarevoluții, armata, sub diferite forme, era prezentă. Istoria dă armatei un mare prestigiu. Absolut toți cetățenii țării respectă forța armată și însemnătatea ei, chiar dacă unii consideră menținerea acesteia o cheltuială și un lux. Doresc o colaborare între președinție și armată. Știu că multe din clădirile armatei au rămas în paragină, că s-au redus efectivele cadrelor și salariul celor care au rămas. Intenția este de a găsi o formulă în care să punem la un loc diferite generații mai noi și mai vechi, tineri și bătrâni trăind înrtr-un mediu de emulație spirituală în care fiecare să arate celorlați ceea ce știe. Câteva ore de sport, fără a exagera, familiarizarea cu diverse programe de computer, utilizarea internetului de toată lumea, precum și vorbirea fluentă a diferitelor limbi. Dușmanul nu se află în afară. Dușmanul stă în noi. Și acest dușman se numește ignoranță. Dacă nu știu ceva, sunt propriul meu inamic. Dar de multe ori nu știu, pentru că viața nu mi-a dat răgazul să învăț și să practic. Pentru a înțelege valoarea inamicului nostru vă dau ca exemplu faptul că noile generații nu știu tabla înmulțirii și alte chestii elementare, în special cele cu valoare practică. Ideea pe care v-o propun este să vă gândiți la o formulă care să permită prezența celor în vârstă, nu contează câți ani are, poate avea peste optzeci. Trebuie invitate acele persoane într-un cadru formativ creat ca să anuleze hiatul cultural existent. Simt o ruptură între ceea ce știu și fac generațiile noi și lipsa de autenticitate a valorilor. Cu siguranță, fiecare are ceva de transmis înainte de a pleca dintre noi. Nu trebuie să pierdem ocazia. Pe de altă parte, se ridică extrem de mult prestigiul întregului popor, pentru că simte că are vigoare și forță proprie. Toată lumea să fie instruită, asemeni trupelor speciale în privința vigilenței și a sistemului de auto-apărare. Și aici avem în vedere femeile. În această formă se va diminua și chiar pune capăt violenței domestice și a actelor de huliganism. Un alt aspect important este cel social, ce va duce la dispariția clasei celor fără adăpost, aciuați cine știe pe unde, de care se va ocupa armata. Tot poporul se pregătește de luptă. O pregătire intelectuală și de suflet. Luptăm să ne păstrăm identitatea ce simțim că se dizolvă. Dorim prea mult să-i imităm pe alții și să fim asemeni lor și ne pierdem pe drum, pentru că nu ajungem să fim ca ei dar nici ca noi nu mai suntem. Soldatul pe care-l veți pregăti va cunoaște o mulțime de ipostaze active precum: client, cumpărător, om de afaceri, dascăl, cercetător și atâtea altele, care conștientizează efectul actelor sale în cadrul războiului actual, căutând să promoveze valoarea umană, să-și respecte cuvântul dat și să fie ordonat, civilizat și punctual.

Ascultându-l pe președinte cum vorbea, se vedea clar cum se ridică moralul generalilor și le înflorește un zâmbet.

— Dar dacă țările vecine vor protesta împotriva obligativității serviciului militar pentru absolut toată lumea?

— Nu au decât să facă la fel. Să nu uităm că suntem o țară independentă și că noi urmăm drumul nostru. De totdeauna a fost așa și așa va rămâne sau cel puțin am pretins aceasta.

— Independentă? Cu siguranță că trebuie să redefinim termenul în contextul contemporan, spuse gânditor un general.

— Asta înseamnă să vedem exact cum stăm cu situația actuală, mai ales că, după cum știți, toate acestea presupun fonduri financiare substanțiale, continuă un altul.

— Știu. Dar cred că m-am făcut bine înțeles că nu am în vedere un eventual război, instrucția este mai mult o instrucție umanistă, de cultivare a valorii umane, un cadru organizat în care cei care nu cunosc greul să se întâlnească cu el, pentru a-l soluționa, cei care știu ceva să-i învețe pe cei care nu știu dar, ce este mai important este să fie împreună, să se cunoască, să se înțeleagă reciproc. Nu facem paradă și nu mascăm niște realități imorale. Armata trebuie să aibă și va avea un post de televiziune propriu în care vor apărea participanți din diferite colțuri ale țării, fiecare unitate va deveni un studio, în care se vor filma participanții în desfășurarea activităților proprii. Armata nu rupe, ci leagă, nu destramă, ci întărește, de aceea se va ține seama de contextul social și cultural al celor invitați, nu obligați să participe. În cazul celor care au acasă animale, se face în așa fel ca perioada de ședere să fie de cel mult o lună, timp în care vecinii lor să aibă grijă de animale, după cum și ei vor îngriji gospodăriile vecinilor în timpul stagiului acestora. Ei au alt orar, pe care noi trebuie să-l înțelegem și să-l respectăm. Nu este o armată a lui Dumnezeu, cum au unii, ci este o armată a dragostei față de om, țară și omenire. Aș dori să se facă o instrucție a depășirii nemulțumirilor de orice fel, îndepărtând coaja putredă a nucii pentru a scoate afară miezul ei. De fiecare dată se urmărește atingerea unui obiectiv practic realizat în țară sau în afara țării.

— Felicitări. Sună foarte frumos. Acum noi trebuie să găsim formula care să facă posibil ceea ce dumneavoastră ne cereți.

— Nu vă cer, Doamne ferește, vă sugerez. Sigur că, dacă doriți, acest lucru îl veți rezolva. Până una alta, vă rog să serviți cu noi micul-dejun.

Sună clopoțelul de masă, chemându-i pe toți la micul dejun. Apăreau din toate părțile îndreptându-se spre salonul unde se servește masa. Au coborât calm și maiestuos și domnii generali, ei fiind primii care s-au așezat la masă, pe urmă s-au așezat și ceilalți. Ca de obicei, se spuse rugăciunea și începură să mănânce. Se vorbea în șoaptă.

— La ora aceasta, când eu făceam serviciul militar, era gustarea de la ora zece.

— A rămas la aceeași oră.

— Ar trebui transformate cantinele cazărmilor în restaurante primitoare, cu un miros plăcut și, de ce nu, deschis și celor din afara unității, odată ce va dispărea zidul și distanța între societate și armată.

— Ne-ați dat atâtea idei la care nu ne gândisem până acum, pentru că aveam în vedere combaterea inamicului de dinafară, nu-l credeam înăuntrul nostru.

— Am uitat să vă întreb dacă nu cunoașteți pe cineva care dorește să ne sprijine în campania noastră de primire a telefoanelor. Căutăm oameni buni și de încredere. Și le indică adresa la care pot să-i trimită. De asemenea, dacă știți niște profesioniști în orice domeniu, vă rog să ni-i indicați.

— Este plăcut aici la dumneavoastră. Păreți o familie fericită.

— Oricând doriți să ne vizitați sunteți bineveniți. Ce ne-am face noi fără armată? glumi domnul președinte.

Terminară de mâncat, s-au întors în birou unde au continuat discuțiile. Generalii își scoseseră câte un carnet, puneau o întrebare și notau răspunsul. Întrebările erau foarte diferite. Se mirau de exactitatea răspunsului primit. Nu rămăsese nicio întrebare fără răspuns. De la întrebări generale de tipul „de ce considerați că va fi posibil așa ceva?" la care i s-a răspuns „este posibil pentru că dorim cu adevărat", la cele de susținere materială a armatei ce va deveni un organism gigantic ajungând să se identifice cu întregul popor, li s-a explicat că adevărata bogăție a patrie nu este materială, ci sunt oamenii și ei vor fi cei care vor rezolva orice problemă. Departe de a fi o propagandă politică, trebuie demonstrat că este o realitate.

— Bine, bine, noi vom deveni o armată a binelui, dar ce vom face în situația în care vom fi atacați, de data aceasta de un inamic extern, înarmat până în dinți și hotărât să ne decimeze.

— Vom avea din timp în vedere acest aspect firesc și fiți siguri că măsurile vor fi luate la modul cel mai înțelept, astfel încât cel care ne atacă să nu ne atace pe noi, ci pe el însuși, ceea ce ne dorește nouă mai rău, lui să i se întâmple.

— Deci, nu suntem așa de nevinovați cum am părea. Criminalul care poruncește moartea altora, are dreptul de a o experimenta el primul, terminându-se astfel cu începutul. În ziua de astăzi inteligența este cel mai puternic aliat și inamic. Depinde de ce parte ne situăm.

— Da. Din păcate, istoria ne-a dovedit că cei mai mari criminali ai umanității nu sunt oamenii de arme, ci oamenii de știință fie ei fizicieni, chimiști, biologi și anumiți politicieni. Cea mai perfidă bombă este cea care ucide viața după care vine inamicul și culege corpurile fostelor organisme vii din acel teritoriu. Crima este văzută ca un act de curățire teritorială de orice vietate. Vedeți de ce sunt în stare oamenii?

— Dar să nu uităm că inventatorii, descoperitorii, toți cercetătorii sunt oameni și mobilul acțiunii lor este de multe ori unul financiar ori de pornire demonică în a face experiențe pe oameni.

— S-a mutat accentul de pe victorie pe uciderea în masă.

— Și, așa cum accentul, se mută mereu în decursul istoriei, este timpul de a-l muta și noi și nu o pot face singur, am nevoie de dumneavoastră.

— Un om este o lume, dar o lume nu este un om. Reflectă un general.

— Trebuie să ținem cont de atitudinea oamenilor. Ceea ce v-am propus nu se poate și nu vreau sub nicio formă să se realizeze dacă un singur ofițer nu este de acord. Nu mergem pe principiul: „Ce știe el? Este un grandoman! Întotdeauna a avut opinii diferite de ceilalți!" Trebuie să înțelegem că avem datoria să examinăm bine oricare altă părere, pentru că ei, în calitatea lor de oameni, au o dreptate a lor umană care ne poate lumina. După cum vedeți, astăzi am discutat niște probleme de principiu, în afară de orice referire concretă, numerică și punctuală. Tratarea oamenilor după o hotărâre luată, anulează valoarea individului de a i se opune. Cel care merge în armată nu o face pentru că este obligat, ci merge să-i învețe pe cei de acolo ce știe, după cum să învețe și el de la ei ceea ce alții știu și el nu, dar, până la a învăța, există întâlnirea, acceptarea și conviețuirea. Fiecare merge pentru a recupera ceea ce pierduse. Merge pentru a se regăsi pe sine. Nu merge pentru că este sănătos, ci cu toate că este bolnav, merge să-și aducă și el contribuția față de ceilalți pe care doar el o poate face. Armata nu trebuie văzută ca un braț ucigaș, o închisoare în uniformă, o pierdere de vreme și o bătaie de joc.

Terminară întrevederea și plecară satisfăcuți de această primă întâlnire cu noul președinte. Urmau să se întâlnească peste scurt timp pentru a discuta la obiect fiecare propunere și situație. Desigur, se gândiseră că un om cu o asemenea gândire ar trebui să fie păzit bine de gărzi personale de corp, ceea ce ei nu au văzut nimic prin preajma palatului. S-au despărțit prietenește, urmând să discute în cadrul armatei propunerile făcute și să vină cu propuneri de concretizare. Cine lipsise de la întâlnire, și care de fapt nici nu fusese convocat, a fost ministrul apărării. Când condusese pe generali la poartă, îl văzu pe colaboratorul său de la contra-informații cu toată familia. Acum erau deja vecini. Se salutară și se îmbrățișară. Copiii erau măricei și cuminți. Le plăcea că au o curte mare unde să se joace.

— Acum, că vă văd împreună, se adresă el familiei, vă rog să vă gândiți unde v-ar place să petreceți un concediu de vis. Nu mai durează mult și trebuie să vă recompensez serviciile făcute. Fiecare are dreptul să vină cu o propunere pe care o pune într-un plic, fără a se consulta cu ceilalți. Pe urmă ne întâlnim, deschidem plicurile și hotărâm. Prima dată se merge în acel loc când este mai frumos timp de trei luni. Pe urmă vine al doilea, urmat de al treilea și în cele din urmă al patrulea, astfel nu neîndreptățim pe nimeni.

— Patru ori trei face doisprezece, un an, făcu calcul soția.

— Exact. Dar este enorm de mult timp! exclamă domnul.

— Dar dumneavoastră nu ați auzit de anul sabatic? Este anul în care omul își revine primind salar fără a munci efectiv. Ideea au smuls-o de la poporul care în al șaptelea an lăsa pământul nelucrat ca să se refacă.

— Noi nu putem decât să vă mulțumim și să sperăm să fie așa cum spuneți.

— Cum vi se pare apartamentul?

— Este mare, spațios și luminos, fiecare cu camera lui, cu un salon elegant, cu pian pentru copii, un vis.

— Astfel veți fi mai mult timp împreună bucurându-vă din plin de ospitalitatea palatului. Vă rog să veniți la masă cu toții când mâncăm, în măsura în care puteți. Știu că puteți găti în casă tot ce doriți, dar m-aș bucura să participați la masa colectivă. O să vi-l răpesc pe domnul pentru câteva momente, după care este al dumneavoastră.

Cei doi intrară în palat, ajunși în birou, îi povesti despre întâlnirea avută cu generalii, dându-i câteva idei pe care le disiminase în discuțiile purtate care îi luaseră prin surprindere. Ofițerul scoase din buzunar o listă cu nume și numere de telefon pe care o dădu președintelui pentru a-i suna pe foștii colegi și prieteni. Îl informă de intenția de a mai trece pe la sediul cu telefoanele, de data aceasta pentru a-i cunoaște mai bine pe colaboratori.

Între altele, îl informă despre comunicatul dat la televiziune în care cere tuturor judecătorilor din țară ca fiecare să-și facă un proces de conștiință ca om, în afara legilor și constituției, pentru a veni la Palat ca să dea verdictul asupra conștiinței sale de om. I se dădea fiecăruia cuvântul ca de data aceasta să facă o dreptate interioară. Considera necesară o astfel de curățire pentru a spăla ochiul juridic de legi și articole, reușind astfel să vadă mai bine omul, ca suflet și conștiință. Comunicatul fusese trimis chiar în dimineața acelei zile la posturile de televiziune care au invitat la palat pe judecători. Pentru sentințele judecătorilor s-au deschis, într-o aripă laterală a palatului, zece săli mai mici, ce aveau fiecare un podium și o catedră cu un scaun pe care să se așeze judecătorul, care își dădea verdictul sigilat de bătaia ciocanului. Sălile vor rămâne deschise zi și noapte. Fiecare sentință va fi filmată pentru a fi consultată și depusă la arhivă. Astfel, fiecare când va sosi va putea să intre la orice oră din zi și din noapte, evitându-se aglomerările.

— Vă rog să vă interesați care este situația cu avionul președinției pentru că aș vrea să-l trimit după un colaborator însemnat ca să-l aducă în țară. Am mare nevoie de el. Acum sunteți liber, vă rog să vă acomodați și orice problemă aveți, să-mi spuneți.

Rămase în birou cu secretara, care părea că nu-și mai vede capul de treabă.

— Câte persoane lucrează la secretariat?

— Suntem cinci.

— Câți domni și câte doamne?

— Trei femei și doi bărbați.

— Deci, dumneavoastră sunteți secretara directă, ceilalți cu ce se ocupă?

— Eu sunt așa cum ați spus dumneavoastră secretara directă și în același timp mă ocup de protocol, de aceea sunt aici prezentă aproape tot timpul, mai

avem o contabilă care se ocupă de latura financiară, cu plata salariilor și a tot felul de servicii, avem un coleg care ține arhiva la zi, și care, de când ați venit dumneavoastră are enorm de lucru, dar reușește să termine în timp util, mai avem o colegă pe care dumneavoastră ați cunoscut-o deja, care se ocupă de corespondență și rezumarea presei zilei și avem un coleg care este secretarul șef. El ne ajută pe fiecare atunci când suntem suprasolicitați, ne sfătuiește ce să facem când apare vreo problemă nouă și ne ridică moralul când ne vede prost-dispuși.

— De aceea totul merge firesc. Mă bucur.

— De cât timp lucrați aici?

— Sunt trei ani.

— Și pe unde v-ați petrecut concediul?

— Nu am putut să-mi iau concediu pentru că am fost ocupată tot timpul și, sincer să vă spun, îmi place ceea ce fac.

— Spuneți-mi, unde v-ar place să vă petreceți un concediu de vis împreună cu cine doriți, cu familia sau iubitul și să vedem ce se poate face. Pentru că, vă asigur, dacă dorim ceva, se și realizează atunci când există o colaborare prietenească. Sunați la bucătărie și întrebați-i dacă este gata masa și când sunt gata să sune clopoțelul.

— Chemați-i vă rog pe toți secretarii aici.

În mai puțin de zece minute, întreg departamentul de secretariat se afla în biroul președintelui.

— Dragii mei, ne-am cunoscut tangențial la masă și nu am stat personal de vorbă, știu ce înseamnă un secretar. El face de fapt toată treaba și vine directorul sau președintele și primește elogiile pentru treaba făcută bine de alții, adică de dumneavoastră. Luă de pe masă mai multe coli ministeriale și le dădu fiecărui cu un creion verde pe care scria stenograf, luă și el o coală. Fiecare împături coala asemeni unui acordeon. Deschise ușa, o văzu pe fetița ofițerului ce se juca pe hol și o chemă în birou.

— Știu că-ți place să citești. O să te rog să citești expresiv un text. Bine?

— Bine, spuse fetița emoționată.

— Uite, așază-te la birou și dictează-ne, nouă, elevilor tăi.

— Vă dau și note?

— Nu m-am gândit, dar tu știi stenografie?

— Nu, de unde să știu? Eu sunt mică.

— Atunci, ce note ne-ai da?

— V-aș întreba din ceea ce vă dictez, să văd cum răspundeți.

— Bine, de ce nu? Dar mai întâi trebuie să ne dictezi.

Deschise o carte și îi arătă de unde să citească. Era o carte de istorie a neamului. Și fetița începu să citească expresiv, cum o rugase, o lectură plăcută, timidă. Dictă vreo cinci minute. Când termină de citit, cei care stenografiaseră

începură să facă transcrierea. În liniștea lăsată se auzea numai creionul pe hârtie. După vreun sfert de oră, toți terminară transcrierea și începu jocul în care fetița îi examina pe toți cei prezenți care reproduceau textul, pe care ea îl verifica în carte. Intrați în acest joc, se vedea copilul din fiecare ce se bucura de aprecierea profesoarei, care rămase surprinsă cum este posibil să memorizeze acel text la perfecție. Toți primiseră nota maximă cu felicitări.

— Aici la palat toți sunt de nota zece.

— Ca și tine, pentru că toți cei de aici sunt președinți, ca și tine.

— Numai că eu mai am și alte note.

— De fapt să ai numai un singur fel de notă este prea monoton și puțină variație nu strică.

— Mama nu este de aceeași părere.

— Îți mulțumim pentru că ai acceptat să ne fii profesoară și te răsplătim cu o cutie de bomboane pe care să le împarți cu frățiorul tău.

— Mulțumesc frumos. Luă cutia și ieși pe ușă bucuroasă să arate ce primise.

— Ne-a prins bine o încălzire.

— Domnule președinte, ne surprindeți.

— Profesorul meu de stenografie ne spunea de fiecare dată: stenografiați cât mai des, să nu vă pierdeți dexteritatea, pentru că nu se știe când veți avea nevoie sau, cine știe, poate ajungeți stenografi la parlament. Numai că între timp mijloacele tehnice au depășit școala tradițională de cultivare a aptitudinilor elevilor, deși omul a rămas același, spuse gânditor domnul președinte, amintindu-și de profesorul său de stenografie care reușise să-i facă să îndrăgească stenografia și să cultive gustul de lectură a noutăților apărute prin librării, pentru că de fiecare dată venea cu câte un text inedit, arătând ultima achiziție din care ne citea exact acele pasaje care ne incitau curiozitatea și terminam prin a citi și noi toată cartea. Era un om extraordinar ce ținea la ritualul tabieturilor lui de servire a cafelei adusă de acasă într-un termos, la care aprindea o țigară, citind într-o revistă din străinătate, pentru a nu pierde exercițiul limbii pe care o studiase în facultate.

— Fiecare are propria istorie de viață. Eu a trebuit să învăț să stenografiez singur și, credeți-mă, că nu-i ușor deloc spuse domnul de la arhivă.

— După ce am învățat să stenografiez, stenografiam diverse discuții pe care le ascultam, ajungând să stenografiez buletinul de știri de le televizor. Crainicii vorbesc cu peste o sută de cuvinte pe minut. Orice început este mai dificil, dar cu cât este mai dificil, cu atât satisfacția este mai mare. Continuă doamna de la corespondență, pe care președintele o remarcase ca o bună stenografă cu ocazia redactării răspunsurilor la scrisorile primite.

— Ce mă preocupă pe mine este fericirea... începu președintele. Începură să râdă cu toții. Fiecare cu motivul său.

— Deci, ne-ați chemat să vorbim despre fericire, spuse secretarul șef.

— Nu o luați în sensul: țara arde și baba se pieptănă. Nu, este fericirea fiecărui om, și cum suntem aici, a fiecăruia dintre dumneavoastră. Și-i întrebă pe rând când au avut concediu și unde l-au petrecut. Aflând că problema concediului se îmbina cu câte o misiune primită, împletind plăcutul cu utilul.

— Bine, atunci haideți să vedem cum am putea îndrepta lucrurile. Poate ceea ce vă propun nu o să vă convină, gândindu-vă la o eventuală amenințare, fie a vârstei, fie a numărului ridicat de pretendenți. Fiecare ocupă un post, o poziție. Ce ziceți dacă am mai pune pe postul fiecăruia încă câteva persoane, de exemplu încă nouă, ca să avem un total de zece cu dumneavoastră, care, odată inițiați în tainele președinției deveniți șefii celorlalți la fiecare compartiment.

Se făcu tăcere. Nimeni nu spunea nimic. Aveau capetele aplecate și priveau în jos. Nu știau ce să zică, pentru că nu aveau nici un termen de comparație. Păreau că păşesc pe o pârtie proaspătă, fără nicio urmă.

— Cred că v-am luat prea direct. Uitați cum văd eu situația. Fiecare dintre dumneavoastră are familie și o viață personală de care are tot dreptul să se bucure. Munca cu oamenii este cea mai istovitoare și atunci, având mai multe persoane pe același post, aveți timp și pentru dumneavoastră. De ce atâtea persoane? Pentru a avea mai mult timp. Dacă doriți mai multe persoane, putem depăși numărul de zece, de exemplu, dacă ne gândim că este nevoie de două persoane în același timp pentru a rezolva problema ivită, cum este cazul colegului de la arhivă. De fapt, toți suntem o echipă și asta înseamnă că, atunci când unul are mai mult de lucru, ceilalți îi dau o mână de ajutor. Deviza mușchetarilor: toți pentru unul, unul pentru toți.

— Dumneavoastră știți mult mai bine decât noi cum doriți, pentru că dumneavoastră aveți o privire de ansamblu asupra fenomenului uman, spuse doamna secretară responsabilă cu corespondența, referindu-se la felul în care concepuseră împreună răspunsul la scrisori. Și cred că cel mai bine ar fi să le explicați colegilor mei cum vedeți dumneavoastră problema, pentru că eu am primit deja o lecție chiar din prima zi în care v-am cunoscut. Auzind intervenția doamnei secretare, președintele făcu ochi mari, întrebându-se ce lecție i-ar fi dat ei.

— Dragii mei, dumneavoastră veniți la palat să lucrați, veniți la muncă. Să vedem în termeni matematici și exacți cum stăm, și acest exercițiu îl poate exemplifica unul dintre dumneavoastră sau fiecare pe rând.

— Fiecare dintre noi se trezește fie la ora șase, fie la ora șase și jumătate, în funcție de distanța la care ne aflăm. Ne pregătim, servim în grabă o gustare și venim aici. În funcție de mijlocul de transport și de traficul zilei ajungem fie mai devreme, fie mai târziu. La Serviciu stăm opt ore după care ne întoarcem acasă pierzând pe drum încă o oră și ceva. Făcând calculul: 2 + 8 + 1 face un total de 11 ore. Scăzând 11 din 24 de ore câte are o zi, aproape o jumătate de

zi o dedicăm muncii. Pe urmă vin orele de somn de 8 ore și mai rămân pentru viața familială 5 ore, care nu se sincronizează întotdeauna cu orele libere ale celorlalți membri ai familiei. Deci, în termeni simpli și practici, viața noastră, chiar dacă iubim mult munca pe care o facem și ne dedicăm total ei, este o anomalie și întotdeauna anomaliile nasc monștri, ca și somnul rațiunii. Suntem niște monștri cu chip uman. Spunând aceste cuvinte se lăsă o liniște de mormânt, vorbi în numele lor doamna de la corespondență.

— Desigur, dumneavoastră sunteți foarte realistă și profundă, numai că nu aș folosi cuvinte atât de profunde. Ce vă pot spune este că a sosit timpul să dăm un exemplu sau, mai corect, să electrocutăm conștiința umană. Dacă nu ați primi bani, salariu, ați mai presta munca aceasta pe care o iubiți atât de mult? Toți tăcură.

— Noi trebuie să trăim și trăim pe baza salariului, nu avem mijloace proprii de subzistență, ce mâncăm, ce bem, cu ce plătim cheltuielile de întreținere, de transport?

— Vedeți? La aceste lucruri trebuie să ne gândim. Când cineva lucrează este împăcat, liniștit și fericit, nu se gândește la cel care nu a avut șansa lui de a obține acel loc de muncă, acea poziție socială, ba chiar îi disprețuiește, zicându-și: „să studieze, să se zbată așa cum am făcut și eu, să nu aștepte să le cadă din cer”. În poziția noastră trebuie să ne gândim la om ca om și să-l tratăm ca atare. Oricât am munci, munca nu ne este niciodată plătită, spuse domnul președinte.

— De ce nu este plătită? Atunci salariul ce este? Întrebă secretarul șef.

— Salariul este expresia monetară a unei convenții, a unei înțelegeri sau aprecieri.

— O convenție ce are o expresie materială concretă, spuse doamna contabilă.

— Primind salariu, noi credem și suntem convinși că munca noastră este plătită, că noi suntem apreciați și că, prin salariul pe care-l primim, ne situăm pe o anumită treaptă socială binemeritată, care este a noastră. Banii ne dau, sau credem că ne dau, protecție și putere și calculăm totul prin prisma lor. Cu toții așteptăm să vină zilele de plată. Ce bucurie pe noi când avem buzunarele pline.

— Garanții ne dau și alte bogății, fie pământ, fie aur, argint, diamante, perle…

— Banii sunt o expresie mai elevată al enumerării pe care ați făcut-o, mai ales că pot fi monede, bancnote și electronici. Noi trăim în vremea banilor electronici. Dar să nu pierdem firul ideii. Oamenii cred că sunt bogați sau săraci, dar oare și sunt ceea ce ei cred?

— De totdeauna a existat această polaritate socială spuse secretara de la protocol.

— Și, atenți la această polaritate, se pierde din vedere tocmai omul ca om, atrase atenția secretara de la corespondență.

— În antichitate, problema exercitării libertății diferența pe oamenii liberi de sclavi, chiar dacă sclavul se putea răscumpăra. Dar sclavia, ca și domnia, este la purtător. Sclavia nu aparține numai antichității. Cineva care face ceva pentru a primi bani, oare nu este tot un sclav? Adică petrece o bună parte din viața lui fără să-și aparțină, fără să poată face ceea ce vrea? Un lucru este când afirmi că te afli în misiune. De asemenea, nu-ți mai aparții, ești tot timpul la dispoziția altora zi și noapte, ești într-un serviciu continuu. Chiar dacă primești bani, conștiința ta te leagă de ceea ce faci. Când spunem că ne sacrificăm, se are în vedere viața care ne trece ireversibil, adică noi plătim cu viața noastră un preț suprem. Și aici apare, nu din perspectiva bogăției, ci a vieții, prețul suprem. Fiecare muncitor se sacrifică, își consumă viața fără să-și dea seama, în așteptarea plății muncii, o muncă ce nu este plătită, dar el crede că este. Și problema credinței este esențială. Când vorbești ceva cu cineva și el crede altceva, nu poți să-l convingi că nu este așa cum crede el, pentru că pentru el lucrurile stau așa cum el le crede și le concepe. Credința este foarte puternică. Ea ne configurează viața, munca, relațiile, societatea. De aceea, noi trebuie să lucrăm la nivelul credinței și aici este foarte greu. Nu suntem în stare să facem minuni pentru a-i convinge pe oameni și a-i determina să vadă altfel lucrurile, cum făcea Iisus. Nu suntem pentru că nu credem că am fi. De aceea vă spun cu toată convingerea că suntem în stare să facem minuni. Minunea minunilor se numește om. Omul este cel care face minuni. Și de aceea trebuie să avem în vedere creare unei ferestre-timp prin care omul să se regăsească, să-și dăruiască sieși timpul, bucuria vieții, iubirea de care este în stare. Și astfel, dacă pe un post am avea mai multe persoane, în care fiecare să lucreze șase ore, nu mai mult, într-o zi ar munci două persoane, ar urma ca în ziua următoare să lucreze celelalte două, în a treia zi să lucreze alte două și în a patra zi să revină la lucru cele două. Cum există un program de birou, în funcție de solicitări, se poate reduce numărul orelor de la șase la patru sau trei. Și ce apare în această formulă?

— Timpul liber. Mult timp liber, spuse doamna de la corespondență.

— Numai că trebuie avută în vedere și coordonarea timpului dumneavoastră liber cu timpul liber al restului familiei. Pe de altă parte, timpul liber începe să se umple cu alte preocupări, pasiuni, activități pe care doreați atât de mult să le faceți și nu aveați posibilitatea, dar atenți de data aceasta la curgerea timpului care să fie îndreptată spre dumneavoastră, să simțiți cum vi se umple viața, cum trăiți din plin. Aceasta este ideea mea, însă orice lucru ce se impune este o porcărie, pentru că fiecare urmează propriul său drum. Și aici trebuie avută în vedere rezolvarea problemei ridicate de colegul dumneavoastră, cea a mijlocului de subzistență, de afirmare a independenței individului ca om ce

se relaționează cu natura care susține viața omului. Ce veți face? Considerați-vă o familie și căutați să vă ajutați, ca în timpul liber fiecare să aibă posibilitatea unui mijloc de subzistență propriu. Desigur, depinde de fiecare dintre noi. Sunt unii cărora le place în natură, altora nu le place, pentru că niciodată nu au avut ocazia să trăiască în natură, fără să fie un camping sau vreo tabără turistică. Noi nu suntem turiști. Suntem oameni și ceea ce caracterizează pe om este solidaritatea. Trebuie să ne solidarizăm. Credeți-mă, eu sunt primul care vă sprijină și, de aceea, orice problemă pe care o aveți spuneți-mi-o, pentru că suntem o familie.

— Chiar o familie? spuse o doamnă unduindu-și vocea, privind insinuant cu coada ochiului, dând a înțelege lucruri mai intime.

— Știu, aveți dreptate. Dar nu o luați chiar așa de subtil. Un banc: Care-i diferența între o secretară bună și una foarte bună?

— Este bancul pe care-l știu toți de la tehnica secretariatului: „O secretară bună îi spune domnului director: «Bună dimineața, domnule director!», pe când o secretară foarte bună zice: «S-a făcut dimineață, domnule director.»”

— Acum haideți să încercăm o altă variantă: o secretară bună pleacă devreme de la serviciu, pe când o secretară foarte bună are la dispoziție două zile și jumătate de odihnă în fiecare săptămână și când prinde week-end-ul are patru zile și jumătate. O plăcere.

— Ce ziceți? Vă surâde ideea?

— Dar nu o să ne simțim inutili nefiind ocupați cu serviciul cu problemele de serviciu? Nu o să ne îmbolnăvim psihic?

— Nu știu ce să vă răspund, vom încerca și vom vedea. Și în acest timp liber vom avea în vedere consolidarea condiției noastre umane și a demnității noastre. Când știi că viața nu ți-e în pericol, îndrăznești să iei o atitudine radicală față de cei care te tratează rău. Ești propriul tău stăpân. Nu mai îl poți privi pe șef de jos în sus, dar nici obraznic de sus în jos ci, pur și simplu, de la egal la egal.

Majordomul bătu la ușă, îl chemă pe domnul președinte și-i spuse că-l așteaptă croitorul. Se despărți de secretarii săi și merse la croitor să-i ia măsurile pentru costumele și cămășile cele de fiecare zi.

În după-masa acelei zile nu avea chef să se odihnească, așa că merse pe jos unde se aflau cei care răspundeau la telefoane. Intră în clădire și un portar îl conduse la secția proaspăt înființată a convorbirilor. În timp ce mergeau pe coridor îl întrebă pe portar dacă știe cum merge serviciul, dar nu primise un răspuns clar. Se vedea că nu are tangență cu serviciul, el numai îi conduce pe cei care sosesc. Fără a-i deranja pe cei care răspundeau la telefon, invită pe câte unul din cei care așteptau să le vină rândul să intre la post și stătu de vorbă prietenește cu fiecare de parcă s-ar cunoaște. Astfel aflase cum se numesc, căută să le rețină numele de botez cel puțin, ce pregătire au și rămase surprins

că aproape toți aveau studii universitare. Pentru mulți dintre ei acest serviciu fusese o șansă de a scăpa de amenințarea șomajului în care se aflau de o bună bucată de vreme. În glumă, îi atenționă că ei s-au pregătit toată viața pentru a fi președinții speranței care răspund la telefon și un alt serviciu mai bun nu credeau că ar fi fost mai potrivit pentru ei. Numai că nu vor rămâne toată viața să răspundă la un telefon și de aceea îi invita să dea glas viselor lor mărturisind ce doreau să facă și nu reușiseră, fiind împiedicați din diferite cauze. În timp ce ei vorbeau, el își scoase fișa acordeon și nota câte ceva cu un creion.

Îi făcuseră bine acele convorbiri, după cum le făcuseră și partenerilor de discuție. După câte vedea, totul decurgea normal. Ei vorbeau deschis, fără nicio reținere, considerându-l ca un trimis al președinției, nici prin cap nu le trecea că ar fi tocmai domnul președinte. Intervențiile erau punctuale și vizau chestii elementare de delimitare a terenurilor și atunci își aminti de discuția purtată în gară cu acel țăran. Cei care primeau sesizarea avertizau pe alții care atrăgeau atenția organelor administrative să rezolve problema venită din partea președinției. Ei făceau tot posibilul, într-o viteză exemplară, raportau celor care îi avertizaseră și care, la rândul lor, dădeau rezolvarea celui care primise reclamația ca el sau ea să-i răspundă reclamantului. De multe ori, după ce se prezenta din partea cui vorbește, nici nu-l mai lăsa să continue, îi mulțumea pentru că-i rezolvase problema, o dovadă în plus că informația era corectă. Astfel, în mai puțin de o zi, doar câteva ore, din cele 390 de cazuri prezentate până la atunci, fuseseră rezolvate 320. Și telefoanele continuau să sune. Plecă satisfăcut de felul în care lucrează echipa formată, făcând viabilă această rețea de responsabilitate maximă. Ieși în stradă și, cum mergea la plimbare privind strada, constată că se făcuse o curățenie superficială. Era plin pe jos cu chiștoace de țigări, gume de mestecat, hârtii. Căută să vadă coșurile de gunoi. Dacă nu există așa ceva, este firesc să găsim pe stradă acea murdărie. Se întoarse în clădire, chemă pe câțiva din cei care nu lucrau și pe un portar, luarăm trei tomberoane cu rotile și începură să curețe strada.

— Când vrem să facem ceva bun, trebuie să fim atenți la orice amănunt. Un amănunt este și acesta. Trebuie să facem o curățenie astfel încât, dacă cineva trece pe aici, să creadă că această stradă este una dintre cele mai importante străzi ale capitalei. Și să știți că așa și este, este strada dumneavoastră. Curățenia, ca și mizeria, este o carte de vizită. Cum erau mulți, în douăzeci de minute făcură o curățenie exemplară. Se întoarseră cu toții în clădire, se spălară pe mâini iar cei care transpirară făcură un duș.

— Este foarte sănătoasă mișcarea în aer liber. Avem noroc că această stradă nu este așa circulată. Știți ceva? Când cineva este foarte nervos și critică și este nemulțumit pentru nedreptatea ce i s-a făcut sau știu eu din ce pricină, întrebați-l când a spălat drumul din fața casei sau ceva care să implice o activitate fizică. În primul rând, îi spargeți discursul ținut cu atâta înverșunare.

În al doilea rând, mutați subiectul discuției, făcându-l erou. Veți vedea cum va vorbi altfel. Pe urmă, întrebați-l cum procedează, cine-l mai ajută. Dacă vă întreabă ce sens are toată această discuție, explicați-i că, dacă nu acordăm atenție la lucrurile fără însemnătate, cum credem că vom reuși să facem ceva important? Căutați întotdeauna să vorbiți de la om la om. Este o sugestie pe care vă rog să le-o deți și celorlalți. Dacă este o doamnă, puteți vorbi despre un anumit fel de mâncare. Trebuie găsită calea pe care să ajungeți în spatele măștii de protest.

— Ați văzut că aveau dreptate cei care spuneau că multe mâini sfârșesc repede lucrul? Se simțea un spirit sănătos de echipă. Le mulțumi, îi îmbrățișă pe toți și ei se îmbrățișară între ei, încântați că făcură ceva vizibil pe ziua aceea. Curățiră strada. La ieșire, îi rugă pe portari să atenționeze pe cei de la salubritate să pună mai multe coșuri de gunoi, pentru că pe aici a trecut domnul președinte și a făcut curat. Și dacă-i întreabă cine-i președintele, să le spună blajin: „Eu sunt președintele". Nu așteptară să termine că unul și ridică receptorul, formă numărul și transmise mesajul.

Ajunse la palat, se întinse pentru câteva momente și adormi. Mișcarea din după-amiaza acelei zile îi făcuse bine. Se trezi singur. Respiră de câteva ori profund cu mișcarea brațelor, intră în baie, mai făcu o baie plină de spumă bine mirositoare. Când termină baia se dădu cu ulei de corp care îi dă un aer proaspăt de munte. În urma mișcării și îmbăierii se simțea admirabil.

Coborî la birou, așteptă să vină primul ministru. Acesta nu sosi singur, ci însoți de încă doi miniștri. Îi primi cu tot protocolul, îi pofti să ia loc, li se aduseră băutură, saleuri și sucuri, după care le dădu cuvântul. Fiecare dintre ei ținu un discurs protocolar coerent, dar care nu spunea nimic din ce-l interesa. Îi lăsă să termine și, pe când să plece, i se adresă primului ministru:

— Domnule prim ministru, de cât timp sunteți în această funcție?

— De trei ani și șapte luni.

— Și când ați ajuns dumneavoastră, care era situația țării în acel moment?

— Era o situație dezastruoasă, pe care eu am stabilizat-o.

— Dar dezastrul a dispărut?

— Nu a dispărut. Este o situație internațională în care suntem prinși. Chiar dacă am vrea, nu putem ieși din ea.

— Deci, dumneavoastră nu puteți termina cu datoria țării? Să înțeleg acest lucru?

— Ceea ce spuneți dumneavoastră este ceva științifico-fantastic. Nimeni nu poate face așa ceva.

— Dar dintre domnii care au venit cu dumneavoastră este cineva în stare să anuleze datoria, adică să o acopere și să o plătească încât să nu mai existe?

— Categoric, nu.

— Înseamnă că vă prezentați demisia. Mi-a părut bine să vă reîntâlnesc și sper să vă invit să mai discutăm despre această ambiție științifico fantastică.

Demisia dumneavoastră a fost acceptată. Doamna secretară vă dă procesul verbal încheiat în urma acestei întrevederi. Vă rog să semnați. Semnară, semnă și el și înmână procesul verbal domnului ex-prim-ministru.

— Transmiteți un comunicat către țară. În urma întrevederii dintre delegația actualului guvern și președintele țării, acesta, dovedindu-se incompetent la solicitarea președintelui de a termina cu datoria externă, a primit demisia primului ministru. Domnul președinte este convins că în această țară există oameni competenți care își pot asuma misiunea de prim ministru, cu obiectivul principal ca în două săptămâni să achite în totalitate datoria țării. În cazul în care cel care promite nu realizează promisiunea făcută țării se va recurge la confiscarea totală a averii și douăzeci de ani de închisoare pentru că a înșelat poporul. În cazul în care un partid propune un prim ministru în aceste condiții, în afara primului ministru se va recurge la aceeași măsură asupra tuturor membrilor din comitetul de conducere al partidului și asupra tezaurului partidului. Până la numirea viitorului prim ministru, în perioada interimară se va menține actualul prim ministru.

Comunicatul fusese dat la televiziune și creă un șoc. Toți așteptau să vadă ce va urma. Cine va fi nebunul care își va lua această sarcină? Toți cei bogați simțeau cum le alunecă terenul de sub picioare. Le era frică să nu se atingă de avutul lor.

Judecătorii au înțeles mesajul președintelui cu invitația de a se prezenta la palat și de a da un verdict asupra conștiinței lor. Primii judecători care au răspuns solicitării au fost judecătorii capitalei, urmați de cei din alte zone. Intrau pe rând, ca la spovedanie, și fiecare, în urma examenului de conștiință făcut, își dădea un verdict. În decurs de trei zile se terminase peregrinarea judecătorilor la palat. Nici unul nu-l întâlnise pe președinte, dar toți îi simțeau prezența. Urmărind înregistrările făcute, din cei aproape cinci mii de judecători, trei mii dăduseră verdictul: *vinovat!* Unii chiar menționând anii de închisoare conform articolului de lege a conștiinței. În cazul celor care se declarară vinovați, întorși acasă, s-au prezentat singuri la penitenciar pentru a absolvi vina conștiinței, doar sunt judecători. În sfârșit, reușeau să scape de povara pe care o simțeau că o duc de ani de zile. Totul începuse, așa cum mărturiseau ei, de la niște favoruri până la a deveni niște paiațe. O tristețe profundă apăsa inimile multora, inclusiv a președintelui. Toată țara își aștepta salvatorul. Situația nu putea fi amânată la infinit. Trecând timpul de așteptare oferit cu multă generozitate oricărui doritor, pentru a soluționa problema, numi ca prim ministru pe cel pe care-l considera capabil să ducă la bun sfârșit această sarcină, care de fapt era un prim obiectiv și, după părerea multora, imposibil de rezolvat. Așa cum nimeni nu-l vedea pe președinte, la fel institui și primul ministrul cortina anonimatului.

— Eu nu sunt om de discursuri. Eu tac și fac, spuse viitorul prim ministru.

— Este mai înțelept așa să nu ne arătăm lumii pentru că, dacă te arăți, nu te lasă în pace să faci ce ai de făcut.

— Dar să știi că îmi place felul de problemă de logică la care mă pui. În sfârșit, îmi dai ceva pe măsura mea, de a concretiza ceea ce gândesc.

— Cum ai călătorit?

— Excelent.

— Ai venit direct aici, nici măcar nu ai trecut pe la ai tăi.

— Tu știi cum gândesc? Matematic. Calculez câte nanosecunde intră în două săptămâni și mă liniștesc. Sunt calm și pot lucra la rece. Dacă m-aș gândi la zile, aș înnebuni. Dar știu că există o mulțime de soluții tocmai pentru că lucrăm împreună și tu deja mi-ai dat o idee a factorului uman ce nu este nicidecum o necunoscută.

— Prietene, tu nu ești tot guvernul, ai nevoie de un guvern, miniștri pentru fiecare sector, ai oameni de încredere sau dacă nu, atunci consultă-te cu alții, îi chemăm și îți formezi un guvern cu care să lucrezi.

— Bine, o să-i sun să văd ce spun și constituim guvernul. Să nu pierdem timpul. O sună pe o doamnă contabilă pe care o cunoștea de multă vreme. Avea încredere în ea mai ales că, femeie fiind, are un alt spirit al administrării banilor. Numai că doamna se sperie când auzi una ca asta. Era om simplu. Nu și nu și nu. Degeaba insista el. Ea o ținea morțiș. Ce ne facem dacă nu avem pe cineva în care să avem încredere?

— Chemați-o, vă rog, pe doamna contabilă, îi ceru președintele secretarei.

Speriată, fără să știe ce s-a întâmplat, sosi contabila palatului. Discutară cu ea prietenește ce mai face, cum se simte, de cât timp lucrează la palat, pe unde mai lucrase, unde i-a plăcut cel mai mult, chestii obișnuite. Îi trecuse spaima, vorbea normal. Și dintr-o dată, președintele o întrebă:

— Nu ați vrea să fiți ministrul de finanțe? Noi căutăm un ministru și nu știm pe cine să-l punem, un om cu frică de Dumnezeu și cu responsabilitate. Ce ziceți? Ați dori?

Doamna respiră profund, ca și cum ar duce în spate o povară.

— Cred că ar fi mai bine să discut cu toată familia, pentru că nu este o decizie ușoară.

— În cazul în care nu puteți accepta, lucru firesc, pentru că nici eu n-aș accepta, poate cunoașteți pe cineva integru și revoltat care să fie ministru.

— Poate cel mai bine ar fi să-l solicitați pe profesorul meu deosebit de la facultate care tot timpul a stat departe de politică și-i critica pe toți miniștri de finanțe și toate legile, este un revoltat constant, dar un om impecabil.

Le dădu numele, îi telefonară și-l chemară la palat. Acesta sosi, bănuind el de ce este chemat, își pregătise din timp un discurs, pe care nu-l lăsară să-l termine. Doreau un răspuns simplu: da sau nu? Acceptă propunerea. Așa că

deja exista un ministru de finanțe. Îi mulțumiră și-l chemară pentru a doua zi la ora zece la palat.

— Acum pe cine să punem ministru al justiției?

— Cred că știu pe cine. Se gândea la cel din rândul judecătorilor care în urma examenului de conștiință își dădu pedeapsa cea mai lungă și se afla la o închisoare din centrul țării. Haide să-i facem o vizită. Se urcară în elicopter și într-o oră intrară în închisoare. Veni domnul judecător privind în pământ ca un condamnat perpetuu. Făcu un semn gardianului să îi scoată cătușele. Se prezentă și îl prezentă și pe prietenul său. Când auzi cine a venit să-l viziteze, nu se mai putu abține și izbucni în lacrimi. Se duse la el și-l îmbrățișă. Era un om în vârstă care trecuse, în urma examenului la care fusese invitat de către președinte, de la o extremă la cealaltă. Toată lumea îl abandonase, toți îl urau și-l disprețuiau. Ajunsese să se simtă ca ultimul dintre oameni. Era starea pe care de multe ori o provoca cu plăcere celor pe care-i condamna. Gustase din amarul justiției umane. Cei doi vizitatori se uitau la el și-l înțelegeau perfect.

— Ceea ce ați făcut dumneavoastră este un act de mare curaj și vă felicităm. Am venit special să vedem cum o mai duceți și să vă facem o propunere simplă: să fiți ministrul justiției. În cazul în care nu doriți, pentru ca să nu o luați ca pe o obligație, sunteți liber din acest moment prin decret prezidențial și absolvit de orice vină. Noi suntem convinși că numai cineva ca dumneavoastră poate ține calea dreaptă în justiție. Ascultă atent și nu spuse nimic. Se auzea numai respirația rară pe nas a domnului judecător.

— Accept din tot sufletul. Vă puteți baza pe mine.

— Și, ca dovadă că ne bazăm pe dumneavoastră, v-am ruga să ne mai indicați niște miniștri pentru alte arii.

— Pentru agricultură ar fi un fost ministru pe care eu l-am condamnat la închisoare și se află aici, la această închisoare, pentru turism ar mai fi o persoană foarte competentă, de asemenea condamnată de mine la închisoare, dar nu este aici.

— Aici ar mai fi cineva care să ne sprijine?

— După câte știu eu, nu.

Îl rugă pe șeful închisorii să îl aducă pe domnul indicat de domnul judecător. Acesta intră. Făcură un semn să-i scoată cătușele, se prezentară cei de față. El nu schiță nici un semn că ar recunoaște pe cineva. Îl poftiră să se așeze. Se așezară cu toții și discutară generalități, îl întrebară cum se simte, dacă îl vizitează prietenii, familia și alte banalități. Dacă dorește să fumeze o țigară. Răspundea scurt, fără a se uita la cei cu care vorbea, privea fix spre un colț al camerei, pierdut pe calea privirii. Atunci domnul președinte schimbă subiectul.

— În viață trecem prin multe și adesea ni se fac multe nedreptăți, iar cei care ni le fac cred că fac justiție. Numai că justiția făcută bate la poarta con-

științei judecătorului. Așa se face că cel care v-a condamnat a ajuns să se auto-condamne și vrea să-și ispășească vina, recomandându-vă ca un foarte bun specialist în domeniul agricol, considerându-vă persoana cea mai indicată pentru a fi ministrul agriculturii. Noi suntem aici din partea președinției și a noului guvern care se va prezenta mâine țării. Doriți să intrați în componența acestuia? Chiar dacă nu doriți, din acest moment, prin decret prezidențial, dumneavoastră sunteți absolvit de pedeapsă, deci sunteți liber.

Ascultând cele spuse, privi spre cel care vorbește și-l privi cu ochii blânzi, așteptând să termine ce avea de spus.

— Ați vorbit despre justiție și conștiință. Când am fost condamnat tocmai acest lucru nu l-am înțeles. Am ajuns aici pentru că am avut conștiința împăcată, curată și de aceea eram printre puținii ce puteau dormi noaptea, numai că nu mă lăsau alții să dorm. Cine știe, poate trebuia să ispășesc vreun păcat al altuia. Oricum, am fost un țap ispășitor și toți o știau asta. Este mai bine ca unul să plătească pentru toți, urmând ca ceilalți să poarte de grijă familiei. Este ca în sistemul mafiot. Numai că promisiunile sunt vorbe ce se duc și se uită. Astfel, prostul plătește. Prostul sunt eu. Nu vă port nici un fel de ranchiună pentru faptul că m-ați condamnat, spuse el, adresându-i-se domnului judecător. Cunoșteam conținutul sentinței înainte de a mi-o citi. Aici am avut timp să mă gândesc și să reflectez asupra înălțărilor în rang și a coborârilor în subterana omenescului. Aici mâncarea vine, ora de plimbare, poți citi, studia, reflecta. Este o domnie. Numai că această domnie te apasă când simți că ai făcut bine și ți s-a răspuns cu pietre. Bine că nu m-au omorât. Dar cine sunteți dumneavoastră? Mi-ați spus numele, dar numele nu-mi spune nimic, se adresă celor doi pe care nu-i cunoștea.

— Eu sunt președintele țării ales în urmă cu două săptămâni și ceva.

— Și deja ați ajuns la închisoare?

— Așa se vede.

— Dar sunteți foarte transparent, că nu v-am recunoscut.

— Nici nu aveați cum să mă recunoașteți. Eventual după nume, nu după chip.

— Și cum de v-a ales țara?

— Și eu m-am mirat. Probabil aveau nevoie de un președinte atipic care să le ridice moralul.

— Ce-mi amintesc este discursul ținut la televizor de o fată frumoasă, cu mișcări elegante și largi ce vorbea în numele președinției și se purta ca și cum ar fi președintele țării, cucerind spectatorii, iar în final ne-au dat și nouă un pahar de vin ca să închinăm. Am închinat și eu și am băut un vin aromat de-al nostru căruia i-am recunoscut soiul viței de vie. Doar am lucrat în agricultură. Și acum spuneți că dumneavoastră sunteți președintele. Mă bucur să vă cunosc, domnule președinte. Dar dumneavoastră cine sunteți?

— Eu sunt prietenul cel mai bun al domnului președinte, care m-a adus de la capătul lumii ca să îl ajut la ce are de făcut.

— Și cum îl ajutați?

— Voi fi primul ministru și suntem în căutarea de miniștri. Până acum avem un ministru de finanțe...

— Cine este? întrebă domnul judecător.

Îi spuseră numele și calitatea.

— Un băiat foarte bun, un revoltat, dar isteț și cinstit.

— Mulțumim pentru observații. Totul este important.

— Avem un ministru al justiției și acum vă întrebăm pe dumneavoastră dacă vreți să ne fiți ministrul agriculturii sau într-o altă ramură?

Tăcu, dădu gânditor din cap îi privi în ochi pe toți cei prezenți, pe directorul închisorii pe gardieni și se adresă lor:

— Ce ziceți prietenilor? V-am creat probleme?

— Deloc, domnule ministru. Dar noi v-am făcut viața amară?

— Deloc, uneori m-ați ajutat să intru mai adânc în labirintul meu, dându-mi să citesc Dostoievski și Kafka. Doamne, ce i-am mai simțit, citindu-i aici. Se ridică și îi îmbrățișă.

Privirile celorlalți îl urmăriră, așteptând un răspuns la întrebarea pusă.

— Unu și cu unu face doi. Vrem să știm, pentru că timpul este scurt. Până mâine trebuie să prezentăm țării noul guvern. Oricum, sunteți un om liber și dacă vreți transport de ocazie vă luăm cu elicopterul și vă ducem unde doriți.

— Știam eu că nu mergeți fără mine. Și oftă. Trebuie să vă dau un răspuns scurt, o conștiință curată și o viață lungă. În primul rând, nu m-am oferit eu, ci mi-ați cerut să intru în acest guvern. Deși închis, ați dovedit toată încrederea în persoana mea. Nu ați stat un moment la îndoială cum au făcut-o aproape toți cei ce mă cunoșteau. Simplul vostru gest mă obligă să accept, dar nu accept din politețe, ci din dragoste. Simt că vreți să faceți ceva și căutați oameni călîți și încercați în viață. Și, dacă îmi permiteți, poate aveți vreun post bun pentru colegul meu de celulă, care nu mă lăsa să dorm toată noaptea.

Făcură un semn cu ochii domnului director care adusese pe colegul de celulă al domnului ministru.

— Bună ziua.

— Bună ziua și se prezentară cei sosiți.

— Cu ce vă pot fi de folos?

Și începură să discute cu noul venit, să-l întrebe de unde a venit, cum a ajuns pe aici, dacă înainte mai vizitase astfel de locuri. Aflară că fusese de mic copil abandonat. Niciodată nu-și cunoscuse părinții și de aceea crescuse la casa copilului cu bătaie, apă și pâine. Între timp, cum fusese prins pentru furturi, ajunsese să se specializeze în închisori. Este expert în furturi. Fură de parcă toate i se leagă de degete. Și, pentru a nu-și pierde dexteritatea, practică tot timpul. Aici, de exemplu, îi fură și pe urmă le dă înapoi ca să aibă ce fura. Fură atât de des, încât furtul înghite furtul și totul devine o joacă. Fură pe toată lumea și pe prieteni și pe dușmani și pe hoți, numai om să fie.

— De ce nu-l lăsați pe colegul dumneavoastră să se odihnească. Ce-i făceați?

— Și cu o voce guturală spuse: eu știam că domnul este om important și că o să vină niște domni care să-l pună într-o funcție mare și atunci eu mă rugam de el să mă ia cu el, să nu mă lase aici, pentru că m-am săturat de pușcărie și vreau și eu să intru în rândul lumii.

— Domnul și-a adus aminte de tine și te ia cu el pentru că are nevoie de un șofer. Spuse domnul președinte. Din acest moment ești liber și te luăm cu noi cu elicopterul.

— Auzind aceste cuvinte, tânărul dădu să-i sărute mâna domnului ministru, care-l îmbrățișă.

— Dumneavoastră ați mai avut ceva viziuni cu ceva animale slabe și grase sau știu eu ce? Întrebă domnul prim ministru.

— Domnule dragă, ce vă pot spune eu este că toate vor merge de la bine spre mai bine. Se întâmplă în țara asta ceva ce eu am simțit când am băut vinul în cinstea președintelui că ne va fi bine și nouă. Și acum chiar trăiesc ceea ce am simțit. Omul nu este făcut să stea ascuns și închis în întuneric sau ținut la bec.

Înainte de a pleca de la palat, contactaseră toate partidele de guvernare și le cerură ca să trimită la palat câte un om pentru fiecare minister, un posibil ministru. Vestea îi alertă pe toți care începură să se certe. Nu știau exact ce înseamnă această invitație și, având în vedere intrigile interne, în loc să se retragă, toți se vedeau îndreptățiți să fie promovați de propriul partid. În cele din urmă, reușiră să aleagă pentru fiecare minister câte un om căruia îi scriseseră o acreditare din partea partidului, ca un semn al votului de încredere oferit și al susținerii lui în totalitate.

Sosiți noaptea la palat unde erau așteptați, i-au poftit pe toți în salon dând fiecăruia câte o coală ministerială și un creion. Cu toții se simțeau ca la școală unde primeau extemporal, adică o lucrare scrisă neanunțată, care-i lua prin surprindere. Ca orice întâlnire de la palat și aceasta era filmată.

— Cei care doresc să scrie cu stiloul o pot face.

— Dar cu pixul?

— Nu vă pot interzice odată ce cel mai înțelept om pe care l-am cunoscut la Facultatea de Filologie scria cu pixul. În ultimă instanță, nu contează instrumentul de scris, pentru că toți scrieți cu mintea.

Îi rugă să scrie cu majuscule numele în colțul din stânga sub care partidul care îi trimise. În colțul din dreapta se scrie data iar dedesubt vârsta și profesia.

Prima parte a testului constă într-o dictare. Cine a făcut mai mult de trei greșeli a căzut testul. Adică nu poate intra în examen.

Partea a doua a testului constă în rezolvarea unei ecuații de gradul al doilea și desenarea grafică a funcției.

Partea a treia a testului li se cerea să scrie trei date din istoria poporului, numind evenimentul.

La sfârșit erau invitați ca fiecare să menționeze ministerul pentru care a fost ales de către partidul său și ce intenționează să facă în calitate de ministru. Dacă au nevoie de vreo lămurire să ceară și li se va da.

Oricât am căuta să scăpăm de școală nu reușim. Dar nu de școală, cât de forma de a fi estimați. Li se dădu timp suficient să lucreze. Nimeni nu se grăbea. Fiecare când termina ce avea de făcut se ducea cu hârtia și o depunea pe masă. Cum se depunea câte o lucrare era verificată în câteva secunde și triate pe ministere. Când deja fuseseră depuse toate lucrările, viitorul domn prim ministru, le citi clar numele, întrebându-l dacă, în urma lucrării mai dorește să dețină portofoliul ministerial la ministerul la care fusese recomandat. Dintre toți, numai trei răspunseseră și, într-adevăr, lucrările erau impecabil redactate, dovedind maturitate și viziune. Au fost invitați ca și ei să dea o problemă de rezolvat domnului prim ministru. De data aceasta examenul era oral și cu multă plăcere dădură câte o problemă cu grad de dificultate maximă, fiecăruia domnul prim ministru îi spunea la ce olimpiadă internațională de matematică s-a dat, dându-i soluția. Îi felicită pentru pasiunea lor pentru matematică și trecură la discuții deschise asupra proiectelor lor de viitor pentru țară. Cei trei primiseră portofoliile pentru ministerele la care candidară, iar celorlalți, pentru a nu se întoarce rușinați acasă, domnul prim ministru îi invită să rămână în cadrul ministerelor la care au candidat, pentru că este nevoie de ei. Fiecare avea posibilitatea să realizeze fără demagogie programul expus, așa că un minister avea în componența lui oameni din organizațiile politice care i-au propus. Au fost acceptați fără nicio discriminare toți cei care s-au prezentat. Vor merge în fiecare zi la minister. Îi vede lumea intrând înăuntru. Deci pot spune lumii că sunt miniștri. Toți miniștrii în fiecare zi vor recapitula un subiect de matematică și vor rezolva împreună cu toată echipa ministerială o problemă, urmată de scrierea unei dictări de cinci minute, pentru a consolida baza culturală a educației elementare. Nu este nicio rușine să recapitulezi. Recapitularea este luată ca un exercițiu de înviorare a minții. Sunt importante cunoștințele, dar aplicarea lor este esențială. Indiferent de partidele de proveniență, trecând pragul unui minister se șterge apartenența sa la acel partid care subit devine întreaga țară, toți membrii unui minister sunt prieteni adevărați și colaboratori activi. Iar când vreunul se referă la o activitate a ministerului, formula recomandată este nu de „eu”, ci de „noi”. Se folosește pluralul majestății, chiar dacă meritele sunt personale. Tot ce se face se înregistrează pentru posterioritate, pentru că urmașii vor avea multe de învățat. Să nu uite că vor fi filmați tot timpul. De asemenea, toate ministerele constituie un întreg cu o colaborare interministerială de ordinul secundelor, adică pe loc, fără nici un fel de tergiversare. Amânarea este considerată crimă și cine amână poate fi condamnat pentru crimă împotriva țării și chiar a umanității. Ceea ce face un minister se

aduce la cunoştinţa celorlalte ministere chiar din faza de proiect, văzând cu ce poate contribui fiecare la complexa realizare umană a proiectului respectiv.

La ministerul de relaţii publice, criteriul de alegere al ministrului fusese cel al felului în care sunt văzuţi oamenii. Fusese ales un domn care, deşi trecut de cinzeci de ani, declara că îi vede pe oameni cu inima de copil. Pentru el oamenii sunt flori deschise şi frumos mirositoare. Trecuse şi, cu siguranţă, că va mai trece prin multe până va ajunge în pragul dezlegării eterne a căutării sale de o viaţă. Abandonat de mamă pe când avea trei ani, îşi aducea aminte vag de ea ca de o femeie extrem de frumoasă, blondă cu ochi albaştri. Cea care substituise prezenţa ei cu o absenţă semăna în inima copilului nostalgia mamei. Privirile lui, scrutând necunoscutul, ridicate cu teamă şi adresate tuturor voiau să-i întrebe timid: "Nu aţi văzut-o pe mama?" O întrebare matură venită din partea unui copil. Mama ne marchează destinul, rămânând în inima noastră pentru tot restul vieţii. Ştii ce înseamnă să nu ai mamă doar atunci când nu o mai ai. Când o ai te enervează şi ajungi să nu o suporţi, pentru că este epiderma familială a fiinţei tale, care te şicanează cu atenţiile ei exagerate, cu grija permanentă. Nu ştii ce înseamnă să fii mamă decât atunci când ai copii şi ei se comportă la fel de dur cu tine cum tu făceai pe vremuri. Toate acestea timpul ţi le întoarce. Mult mai tragic este când mama îşi semnează dispariţia fie plecând pur şi simplu, fie sinucigându-se din gelozie sau din disperare. El cunoştea, ca nimeni altul, această enciclopedie a disperării de a nu avea mamă. Prin felul lui poetic de a considera pe oameni flori, căuta să le pună mama lângă inimă şi să-i facă să o vadă.

Deşi împotriva clasificărilor şi a preferinţelor, o grijă deosebită vor avea cu ministerul culturii, considerând celelalte ministere o derivare a acestuia. Aceasta fusese alegerea ce mai grea, pentru că aveau nevoie de cineva în stare să armonizeze cultura naţională cu culturi cât mai diverse, de la cele clasice, nordice la cele ecuatoriale şi sudice. Singura care întrunea această calitate era o doamnă modestă, specializată în paleontologie, care călătorise mult prin lume, trăise în tot felul de comunităţi, vorbea firesc diverse limbi, era omul care avea relaţii culturale în toată lumea, citind cel puţin câteva fragmente din opera mai tuturor scriitorilor lumii. Felul ei de a fi era cel al adezivului ce cimentează relaţiile dintre oameni sub forma culturii. Ambiţia domniei sale era de a trăi istoria, acel trecut ce se învaţă în prezent proiectând viitorul, oferind mostre vii a ceea ce se învaţă în şcoli. Era persoana cea mai indicată să lucreze cu toate somităţile culturii, personalităţi marcante ale vieţii contemporane, dar care, în grandoarea lor, s-au dezobişnuit să-i vadă pe cei din jur şi, mai ales, să se uite la cei de jos. Pentru domnia sa nu există structura de sus, jos şi mediu în relaţiile umane, de inferior şi superior sau de centru şi periferie culturală. De totdeauna a văzut omul ca o constantă a istoriei ce a consolidat fiinţial fiecare zi în edificarea a ceea ce noi am ajuns să fim astăzi. Grija domniei sale

era nu de a recupera trecutul, cât de a-i conştientiza pe concetăţenii săi de importanţa pe care o joacă fiecare om în viitorul ţării şi al omenirii. Meditase mult pe marginea cărţii *Gestul şi cuvântul* a arheologului francez André Leroi-Gourhan, pe care l-a cunoscut personal în taberele arheologice internaţionale conduse de el la care a participat, fiind apreciată şi dată exemplu de calm şi grijă în desprinderea, tratarea şi conservarea obiectelor de podoabă şi în general a obiectelor mici. Ce important este gestul cultural al omului. Cum limbajul verbal alimentă şi diversifică gesturile noastre în spatele cărora de fiecare dată se află un text lapidar sau mai dezvoltat. Este nevoie de un arheolog pentru a citi în spatele gesturilor noastre de fiecare zi, descifrând ceea ce se află în mintea oamenilor. Gesturile ne trădează felul nostru de a fi, de a vedea lumea şi de a ne relaţiona cu alţii. Pentru ea automatismele verbale ale fiecăruia dintre noi nu sunt altceva decât nişte gesturi verbale care ne dau confort şi ne prezintă celorlalţi în felul nostru de a ne imagina ca oameni. O altă calitate a doamnei ministru al culturii era răbdarea ei de a-l asculta pe cel cu care vorbea, de a înţelege ce vrea să spună şi unde vrea să ajungă, scrutând în acelaşi timp impactul celor spuse asupra macrostructurii culturale naţionale şi internaţionale. Pentru domnia sa conceptele mult vehiculate de artă contemporană, modernă, avangardistă, postmodernistă sau naţională sunt tehnice, şi promovează cunoaşterea critică a fenomenului, nevăzând funcţionalitatea lor reală în înţelegerea conţinutului unei opere de artă. Opera de artă, situată pe planul creativităţii manifestate individual de fiecare artist este interpretată fie la nivel istoric, din perspectiva perioadei în care trăieşte artistul, anulând actul creaţiei, fie la nivel universal, teoretic şi filosofic. Era convinsă că un artist, şi artişti sunt foarte mulţi, noi toţi, creează nu pentru că trăieşte într-o anumită perioadă şi într-un anumit mediu, ci cu toate că trăieşte în anumite circumstanţe. Consideră ca nimeni altul că este important crearea unui mediu social şi cultural propice artiştilor pentru a le facilita libertatea socială de a fi ei înşişi unde, cum şi când doresc, fără nici un fel de oprelişti şi de obligaţii. Se gândea la dorinţa unui Michelangelo de a sculpta şi încăpăţânarea papei Iuliu al doilea care-l obliga să picteze, lăsându-ne celebra Capelă Sixtina. De asemenea, avea calitatea de a vedea artă şi acolo unde, în mod normal, noi nu o vedem, de exemplu, în ştiinţă şi în medicină. O artă legată nu atât de tehnica avută în vedere, cât de promovare a frumosului vieţii umane. Era convinsă că fiecare generaţie are propria trăire a culturii, o trăire a artiştilor, a publicului larg şi a criticilor şi istoricilor de artă. Ascuţirea perspicacităţii oricărui istoric se face la timpul prezent, cu ceea ce-i oferă viaţa şi contextul socio-cultural în care trăieşte în care descoperă ce înseamnă să fii om, după care trece la sondarea altor epoci. Considera că rolul ei nu este unul de a-i învăţa pe oamenii de cultură ceea ce ei ştiu, ci de a-i invita să cunoască şi laturile ignorate adesea datorită deformării profesionale, pentru a reuşi să vadă omul nu ca valoare, ci ca realitate energetică creativă în continuă manifestare.

Odată porniți să găsească oamenii necesari, reușiră să formeze guvernul care fusese acceptat de Președinte, ca și cum acesta nu ar ști, și Parlament, mai ales că printre miniștri existau oameni bine cunoscuți pentru integritatea și poziția lor fermă. Era o formalitate, interesul tuturor fiind să vadă de ce sunt în stare să facă, fiind convinși că există un curent internațional împotriva căruia nu se poate vâsli. De asemenea, la acceptarea portofoliilor ministeriale s-a atras atenția că nereușita guvernului îi va duce pe toți la închisoare și la confiscarea averilor, pentru că au înșelat așteptările neamului. Cei de pe margine s-au înspăimântat și considerau hotărârea celor care acceptaseră să intre în acest guvern ca un gest pe care ei niciodată nu l-ar fi făcut nici pentru cei apropiați, darămite pentru atâtea milioane de necunoscuți? Nu păreau a fi în toate mințile. Ce este drept, toți doreau ca ei să reușească, dar considerau imposibil așa ceva. Ceea ce-i înspăimânta pe alții lor li se părea floare la ureche. Este foarte ușor când știi ce trebuie să realizezi, pentru că știi unde trebuie să ajungi, este ca un pisc ce se vede de departe, ce-i drept, iar când nu-l vezi îl ai în mintea și imaginația ta pentru a-i calcula coordonatele. Trebuie încercate toate căile labirintice ale potecilor ce te conduc spre culme.

S-a dat startul. Trebuia acoperită groapa cu datorii. Dar nu trebuie pierdute din vedere și ridicările unor piscuri necesare imaginii externe. Și începu matematic, epuizând formulele însumării. Nu au fost adăugate impozite. Țara nu este vinovată pentru crimele naționale și internaționale ce au dus la situația actuală. De fapt, nu există național și internațional, ci oameni din țară și oameni din străinătate. Nu s-a băgat mâna în buzunarelor celor care au luat. Cu cât delapidatorul este mai mare, cu atât este mai respectat. Nu au făcut-o însă din respect. Într-un cadru legal s-a dat un ultimatum de 24 de ore de plată a taxelor către stat, cerându-li-se cetățenilor să aibă taxele plătite la zi. Celor care nu le au la zi, li se va confisca averea. În cazul întreprinderilor, ele nu vor fi închise, ci rentabilizate și muncitorii vor continua să lucreze, dar patronul va plăti cu averea lui, întreprinderea intrând în patrimoniul statului. Nu se glumește. Taxă ați vrut, taxe plătiți. Nu au fost făcute nici un fel de scutiri de impozite. În fața legii toți cetățenii sunt egali în drepturi și datorii. În urma recoltei făcute, nu se ajunsese nici la jumătate din datoria pe care aveau de o restituit. Aici intră solicitarea factorului uman, lansându-se invitația de a contribui, cine dorește la completarea sumei necesare. Plată făcută benevol și nu sub formă de împrumut și fără dobândă. Și, generoși, mulți și-au deschis buzunarul, s-a trecut de jumătate dar mai era încă mult pentru a acoperi integral toată suma.

Ultima și cea mai riscantă etapă a fost cea a solicitării ajutorului extern. Cine dorește să ajute această țară să dobândească independența economică, oferind în schimb titlul de cetățean de onoare și erou al noii independențe. Aparent, nu spune nimic, dar, în principiu, eroul și familia lui va avea un viitor binemeritat. La acest apel, s-a răspuns surprinzător de repede și de eficient, încât nu numai că s-a acoperit gaura, dar au reușit să facă și stocuri.

Domnul președinte și domnul prim ministru au mulțumit personal fiecăruia dintre donatori, invitându-i în capitală pentru a le oferi titlul de cetățean de onoare și erou al noii independențe, discutând cu fiecare în parte problemele ce îl vizau direct și personal, pentru a vedea forma în care se poate colabora în vederea viitorului binemeritat promis. Datoriile fuseseră plătite, cu toate că celor care împrumutaseră nu le convenea să primească toți banii odată, considerau că este mai bine așa decât nimic, nelăsându-le o a două variantă. Diplomatic, s-au despărțit în termeni prietenești, promițându-le sprijin la nevoie. S-a adresat un comunicat din partea Guvernului în care s-a făcut publică realizarea primului obiectiv avut în vedere de noul guvern, în decurs de o săptămână.

Un purtător de cuvânt al președinției a apărut la televizor unde a mulțumit guvernului și fiecărui membru în parte, felicitându-i pentru curajul de a intra în componența acestui guvern într-un moment de cumpănă, precum și pentru modul exemplar în care s-au comportat în atingerea primului obiectiv.

Purtătorul de cuvânt din partea guvernului mulțumi țării pentru votul de încredere pe care li-l oferiseră, specificând clar că:

— Ne aflăm la nivelul zero. Este un zero dinamic, viu, oscilant, cel mai periculos. Desigur că ne putem menține la acest nivel critic, dar preferăm să creștem și trebuie să creștem. Stagnarea înseamnă mers înapoi. Este ca și cum am sta în aer și am lăsa pământul să se rotească. Creșterea economică înseamnă, în primul rând, să dai un impuls pământului pentru a se roti mai repede și acest lucru vom încerca să facem. Toți oamenii din această țară trebuie să aibă în vedere acest lucru ce nu este posibil fără sprijinul dumneavoastră.

Guvernul, în sintonie cu alte organisme ale puterii de stat consideră că plata datoriilor externe trebuie să se oglindească în primul rând în creșterea bunăstării fiecărui cetățean. Din partea președinției ne-au venit anumite sugestii, pe care le-am analizat și considerăm că trebuie să le punem în practică, este vorba de propunerea de a desființa complet taxa comercială pe valoarea adăugată, și de aplicare a unui impozit unic plătit pe loc, la săvârșirea oricărei tranzacții, în valoare de zece procente din partea celui care câștigă, ce nu se ia din bunuri existente, ci doar din venituri. Impozitul pe proprietăți se reduce la 10 procente din valoarea actuală. Desigur, dacă țara nu este de acord și cetățenii doresc să rămână cu vechile taxe și impozite, putem rămâne, dar este o greutate ce ne trage în jos, care nu ne permite să fim dinamici și într-o astfel de situație nu am făcut nimic, iar guvernul își va prezenta demisia.

— Ce zici prietene?

— Am făcut treabă bună.

— Era o problemă de logică pe care am rezolvat-o prin introducerea factorului uman care este mult mai valoros decât orice necunoscută.

— Acum să privim puțin harta. Avem anumite zone defavorizate economic. Nu este vina pământului sau a climei. Chiar dacă acestea nu ne sunt propice,

noi putem să le stăpânim. Să numărăm şi să vedem câte zone din acestea sunt în toată ţara. Sunt destule. Cheamă te rog pe toţi miniştrii şi să dezbatem problema.

— Pe loc, domnule! Vezi, asta-mi place la tine, că eşti ca şi mine. Nu ai răbdare. Cum îţi vine o idee, cum o pui în practică. Nu pierzi timpul.

— Problema importantă este cea a educaţiei. Nu-i interesant? În loc să vorbim despre factorul economic, vorbim despre educaţie. Unde găsim atâţia oameni ca să trimitem câte o echipă în fiecare zonă? O să vedem cum facem. Cum deja s-a realizat uniformizarea funcţionarilor şi crearea spiritului de echipă, este bine să se consulte toţi specialiştii pentru a vedea problemele întâmpinate din partea mediului şi felul în care acesta trebuie modelat. Trebuie să ne mişcăm repede, înainte de a veni iarna. Nu putem distinge localitatea de locuitor, prin fapte şi prin încrederea ce le-o vom acorda îi vom educa, căutând să rezolvăm pe loc fiecare situaţie care nu este nici mare şi nici mică dar de fiecare dată vitală. Nu se trece la casa următoare până nu ne asigurăm că totul se află în ordine la casa la care ne aflăm. Nu putem face de capul nostru fără voia şi bunăvoinţa locuitorilor. Ei trebuie să vadă şi să simtă că suntem de partea lor. Înţelegem moştenirea istorică implantată în natura lor plângăcioasă. Se plâng că nu au, că totul le stă împotrivă, dar nu iau măsuri să facă ceva. Aşteaptă să le cadă din cer. Dacă le dai ceva, ei risipesc. Nu! Nu dăm ca alţii să risipească. Li se va arăta cum se face şi mai ales cum se întreţine. Fii sigur că vom avea o mulţime de surprize care mai de care mai ciudată. Aceasta este natura umană, spuse râzând. De fapt, amândoi cunoaştem mentalitatea celor de la ţară, spuse şi zâmbi, gândindu-se cât de repede şi de bine se rezolvase problema hatului acelui ţăran pe care-l întâlnise în gară. Dădu doar un telefon şi primi răspunsul misiunii împlinite. La fel fusese şi cu unii dintre colegii pe care-i sunase şi care chiar aveau nevoie de un sprijin în anumite situaţii.

— Tu ai venit de peste o săptămână şi încă n-ai ajuns acasă.

— O să ajung şi acasă. Toate la timpul lor.

— Dar nici la mândre n-ai fost. Ele te aşteaptă şi tu, nimic.

— Lasă-mă, că n-am timp. Din punctul meu de vedere femeile sunt o pierdere de vreme, eu nu-mi caut prinţesa cum face prietenul nostru. Cel puţin, el ştie ce caută şi o să-l ajutăm să o şi găsească.

— Acum înţeleg că n-ai timp, dar tu când ai avut? Ba fugeai să-l ajuţi pe ăla, ba pe celălalt, tot timpul pe fugă. Îţi aduci aminte când supărat, nevoie mare, am luat-o pe jos la tine acasă să-ţi spun că nu-mi mai merge computerul? Şi aveam înăuntru trei cărţi pe care le-am pierdut. Când tu mi-ai spus că mi-a căzut discul mi s-a oprit inima, te credeam, cu toate că alţi prieteni, specialişti în hard, spuneau că discul funcţionează şi că va merge. Mă bucura optimismul lor dar credeam în prezicerea ta. Dureroasă amintire.

— Ştiu. Mie-mi plăcea să te aud cum mitraliai literele, de parcă cântai la pian. De fapt tu eşti un artist. Pe ce pui mâna cânta fie el instrument, fie unealtă.

— Fără tine nu aș fi reușit să fac acest prim pas extrem de important. Acum urmează greul: formarea câte unei echipe de elită în diverse domenii, ca să răsturnăm mentalitatea reacționară.

— Este greu să găsești oameni, acum îl înțeleg mai bine decât oricând pe Diogene ce căuta ziua în amiaza mare cu un felinar aprins prin piață un om. Specialiști și profesioniști foarte buni găsești nenumărați, dar oameni... toți vor numai să câștige, iar câștig înseamnă umplere rapidă cu bunuri și bani. Fascinația hoției! Există furturi licite și ilicite. Pe cele licite toată lumea le ovaționează, mulți doresc să facă la fel și, cum nu reușesc, îi transformă în idoli.

— Acum îți aduci aminte de ce am insistat pe bunătatea oamenilor? Și trebuie să avem grijă să nu forțăm nota. Adică să dăm fiecăruia ceea ce el are nevoie și cere, nu ceea ce noi credem că-i este de folos, pentru că, fii sigur, este de folos doar pentru noi, nu și pentru el. După ce-l facem să vadă și să înțeleagă lumea ca și noi, își va schimba și cerințele. Însă până atunci evităm orice formă de tensiune. Bătrânii ziceau: *nu-i da omului ce nu poate duce*. Dar să nu uităm că oamenii se formează, sau, în limbaj comun, se educă și se autoeducă. Pentru că trebuie spălat ochiul și gândirea miniștrilor tăi pentru a vedea, înțelege și simți omul, am pregătit un material pe care să-l dai fiecăruia ca să-l citească și mâine veniți cu toții aici pentru a discuta pe marginea acelui material, facem un cenaclu sau o tertulie cum îi spun spaniolii și portughezii.

— Chiar mă gândeam cum puteam să le uniformizăm viziunea. Mulțumesc pentru anticipare. Abia aștept să-l sorb.

— De sorbit se soarbe repede și ușor, dar mai greu este cu digerarea.

Luă teancul de coli și fugi să-și întâlnească colaboratorii cărora le distribui spre lectura pentru a doua zi, atenționându-i că vor da un test din acel material, ceea ce ei o luară foarte în serios. De fiecare dată când se întâlneau unii cu alții era o bucurie, nicidecum o tensiune. Tonusul lor ministerial era unul al colaborării colegiale.

Inițiere

Viața locuitorilor capitalei își urma cursul firesc. Unul din milioanele de locuitori se întorcea acasă în cartierul dormitor, obosit după încă o zi petrecută la ministerul relațiilor sociale. Își amintea de vremea pe care nu cu mult timp în urmă o pierdea în căutare de piese necesare reparării unor aparate electronice de înaltă fidelitate folosite în neurochirurgie la unul din spitalele de prestigiu internațional ale capitalei. Electrotehnica era pasiunea vieții lui. Își amintea fervoarea cu care-i căuta pe internet pe producătorii aparatelor de înaltă tehnologie extrem de scumpe, pentru a le cere piesele de care avea nevoie. Cine cunoaște secretele tehnicii nu schimbă plăci când poate rezolva problema mult mai simplu, înlocuind doar piesa arsă, făcând astfel serioase economii, folosind întotdeauna piesele originale și nu pe cele falsificate în scopuri comerciale. Dacă atunci era convins că toate spitalele din țară trebuie să aibă un serviciu profesional de întreținere permanentă a aparatelor folosite douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru, acum căuta să-și pună în practică convingerile.

Fire sensibilă la tot și la toți, simțise de totdeauna că ceva în viața lui se va schimba, și schimbarea apăruse pe neașteptate. Singur acasă, într-un apartament aproape gol, în care avea doar un dulap pentru haine, un pat, o masă lungă plină cu aparate electronice profesionale și un corp de bibliotecă cu cărți tehnice, câteva romane și DVD-uri cu filme pe care le viziona în repetate rânduri. Uneltele de lucru erau averea pe care obișnuia să o ducă cu el ori pe unde mergea. Avea tabieturi fixe, stăpânind bine ceea ce știa. Vecinii lui nici nu se gândeau cu cine au onoarea de a se întâlni zilnic, considerându-l excentric pentru faptul că era singurul adult care intra în jocurile copiilor din cartier. Deși ajunsese ministru, nu spusese nimănui, urmând viața lui firească. Cu ani în urmă, îl cunoscuse pe domnul președinte și când acesta fusese ales, firește, îl întrebă dacă dorește un portofoliu ministerial. Știa că-i este prieten, dar nu peste orice limită. Această invitație îl făcu să mediteze îndelung, pentru a înțelege de ce se oprise tocmai la el. O fi el chiar atât de important și nu-și dădea seama? Nu știa ce să zică. Ce era el debusolat înainte, după convorbirea telefonică avută cu domnul președinte, se arăta și mai debusolat, îl speria tocmai siguranța nordului primit. Nu știa cum au răspuns alții când fuseseră întrebați dacă doresc să fie miniștri, dar el răspunse din adâncul firii lui de timid extrovertit. *Da!* Visase aceasta o viață întreagă. Știa că țara este la ananghie și există o unică soluție: ieșirea din impas. Cum se gândise tocmai

la el, la omul plin de amintiri amare și dureroase pe care i le oferise viața. Rememora convorbirea avută.

— Alo! Ce mai faci, prietene?

— Bine. Cine-i la telefon? Tu ești?

— Cine crezi că poate fi? Nu am mai vorbit de multă vreme. Mi se pare că ai fost plecat și nu știam când te întorci. Acum pe unde ești?

— Sunt acasă. M-am întors de o lună de zile. Și nu am vrut să te sun să nu crezi că vreau să-ți cer cine știe ce, deși mă gândeam la tine.

— Am fost prins cu organizarea diverselor activități inedite și abia acum te sun să văd ce mai faci, pe unde ești și să te întreb dacă vrei să intri în echipa ministerială ce se va forma.

— Cine va forma guvernul?

— Adică vrei să știi cine va fi prim ministru?

— Este prietenul nostru pe care am dorit atât de mult să-l întâlnesc dar nu am avut ocazia, ci doar am vorbit cu el la telefon?

— Da, el este. A acceptat propunerea și acum avem nevoie de stâlpii de susținere.

— Cum credeați că faceți ceva și mă lăsați pe mine afară? Sigur că intru și știi că eu sunt interesat de relațiile umane. Este capitolul la care mulți m-au lăsat repetent.

— Exact. Trebuie, de asemenea, să ne punem la punct sistemul de protecție în caz de calamități și dezastre. Nu știu pe cineva mai potrivit decât tine pentru acest post.

— Bine, atunci ce trebuie să fac?

— Să te odihnești și mâine să vii la palat la ora zece dimineața, când au fost convocați și ceilalți.

— Trebuie să-mi iau ceva anume, cum să mă îmbrac.

— Vino, pe urmă vedem cum ne punem cu toții de acord. Mai ai cămașa de la Colonel Tapioca?

— Abia aștept să vă văd.

— Și noi. Deci, nu uita, mâine la zece.

Se gândi cum prima întâlnire cu colegii de guvern a avut loc la palat, așa cum va fi și mâine. Înseamnă că palatul președințial este răscrucea drumurilor țării. Dacă la început se discutase problema soluționării independenței economice, cum îl cunoștea bine pe domnul președinte, cu siguranță că va fi ceva inedit. Nu știa ce anume se va dezbate și era nerăbdător să afle, dornic să facă ceea ce gândise o viață întreagă, mai ales că avea o echipă de oameni special aleși de el, așa cum fusese sfătuit, după principiul bunătății, al exigenței maxime cu ei înșiși, dovedind o responsabilitate totală în sensul că, dacă ceva nu este în ordine, sunt profund convinși că este din vina lor, pe care și-o asumă.

Amintiri peste amintiri recente. De data aceasta știa de întâlnirea de la palat de la minister unde primise și textul pe care-l citise de mai multe ori și-l înțelese, pentru că mai discutase acele probleme chiar cu președintele în plimbările pe care le făceau pe malul mării, când acesta îi combătea teoria că omul ar fi stăpânit de instinct. Dacă pornea de la momentul în care se gândea la acest lucru, întotdeauna ajungea să-i de-a dreptate, nu însă și dacă pornea de la experiența lui de viață și se gândea la instinctul ce-l stăpânea de parcă făcea lucrurile fără să se gândească. Atunci îi venea greu să-i dea dreptate. Stătu mai multe minute dus pe gânduri, privind în gol pe fereastră. Domnul președinte fusese primul om care-i spusese ceea ce nici prin cap nu-i trecuse vreodată. Fire plângăcioasă, cum repeta mereu aceleași peripeții și nenorociri ale vieții, trăia într-un abandon continuu: al tatălui necunoscut, al mamei, al soției, al copiilor, încât rămăsese din nou al nimănui. Atunci îi venise ideea genială de a se sinucide. Dar cum ascunsese această intenție, plecă în țara nordică recunoscută pentru cele mai multe cazuri de a termina cu această viață mizerabilă. Era o țară în care ziua și noaptea își schimbă valorile, iar frigul te pătrunde până la oase. Acolo, în țara mult visatei sinucideri, domnul președinte îl ajutase să depășească criza acută pe care o trăia, atrăgându-i atenția asupra numelui său. Se vedea asemenea celui care, cu ochelarii pe nas, își căuta ochelarii. Identitatea lui oficială era rezultatul unei creații puțin inspirate. Își amintea cum se uita la certificatul de naștere și nu-i venea să creadă. Numele lui de botez era singura ancoră viabilă a identității lui.

— Cum te cheamă, micuțule? Îl întrebă doamna care de puțin timp îi dăduse o înghețată și-l vedea cum i se topește înghețata în mână, plângând speriat în hohote. Cu vocea întreruptă de sughițuri de plâns îi spuse numele dezmierdat de copil. Acea doamnă, speriată de disperarea băiețelului și surprinsă de crima la care tocmai asistase, se revoltă împotriva nedreptății ce se face celor neputincioși, amintindu-și de felul în care fusese tratată și ea în copilărie, dar fără să se ajungă la acest punct. Căută să-l liniștească, să-l ia în brațe, dar el nu voia, zbătându-se violent. Chemă organele de ordine să-l ia în primire pe copilul abandonat, ea fiind primul martor al întâmplării și a cărei mărturie fusese scrisă în procesul verbal întocmit pe baza căruia copilul intra sub custodia statului. Avea în jur de vreo trei ani. Îi crescuseră dinții și știa să vorbească. Avea ochii vii, mari, afundați în orbite. El fusese slab de când se știa. Și așa ajunsese la casa copilului. Acolo cunoscuse ce înseamnă ierarhie și să supraviețuiești din instinct. Era mic și trebuia să suporte. Orice făcea nu era bine. După cum nu era bine nici când îl băteau și nu plângea ca ceilalți. Poate din această cauză îl băteau toți, până și cei de o seamă cu el. Primise atâta, încât nu-i mai era frică de bătaie și, crescând, învinsese teama, ajungând să se apere și să fie chiar mai rapid decât adversarul. Doar că adversarul era multiplicat, erau toți. Când dormea se trezea cu câte o pernă dată cu forță

peste cap. De aceea, pentru a prevedea eventualele invazii nocturne, dormea cu capul sub pătură și cu perna alăturată capului, încât să nu se vadă de afară unde-i este capul. Avusese noroc că nu-i crăpase timpanul, pentru că odată primise o pernă și începură să-i țiuie urechile. Durerea fusese atât de intensă, încât cu o forță de neimaginat se năpusti asupra celor mai mari care stăteau lângă pat și-i doborî, lovindu-i cu pumnii și cu picioarele. Reacția lui neprevăzută domoli violența colegilor mai mari, care trecură la o tortură psihologică, repetându-i mereu că nimeni nu-l iubește, că este urât și că nu va veni nimeni niciodată la el și nici după el ca să-l scoată de acolo. Cel puțin, din acest punct de vedere, avuseseră dreptate, pentru că nimeni nu-l căuta și nimeni nu dorea să-l adopteze. Toți, de la pedagogi și profesori până la colegi, spuneau potențialilor părinți adoptivi că este o fire revoltată, dificilă, nesubordonată, insuportabilă și antisocială. Surâse, gândindu-se la ironia vieții. Cum cel condamnat odinioară ajunsese acum să fie numit ministrul relațiilor umane și sociale. Oare lumea pe el îl stimează sau doar poziția pe care o ocupă? Un coleg de-al lor mai mare era pasionat de electronică. Era singurul care nu-i făcuse niciodată nici un rău și-și vedea de-ale lui. Cum nimeni nu se juca cu el, rămas tot singur, se apropie timid de cel pasionat de electrotehnică chiar și când acesta îl alunga pe motiv că nu se poate concentra, dar lui îi plăcea să-l privească ore în șir cum meșterea. Odată, cum avea nevoie de cineva care să-l ajute și să țină fludorul pentru a lipi niște piese, îi ceru ajutor micuțului ce-l sorbea din ochi. Asemenea puștiului din filmul *The Kid* al lui Charlie Chaplin, nu-i venea să creadă că, în sfârșit, cineva îl cheamă la el să-l ajute. Fusese prima chemare binecuvântată a vieții lui. Bucuros, nevoie mare, făcu primii pași într-o împărăție pe care nici acum, după aproape o jumătate de secol, nu o părăsise. Învățase să meșterească. Colegul lui mai mare îl lua cu el să-l ajute și era bucuros că are cui să-i explice. Și el, cel mic, repeta tot ceea ce-i spunea "șefu'". Așa-i plăcea să-l trateze pe cel care-l învăța. Timpul trecea și micuțul creștea. Își amintea în unele nopți, când avea insomnii, de felul în care meșterea pe sub pătură tot felul piese, lanterne, radiouri, motorașe ce funcționau, pe care le oferea celor care se purtau urât cu el, ca să le intre în grații și să-i facă să-l lase în pace. Câteodată se mai întâmpla să aibă conflicte, dar când supraveghetorii voiau să pedepsească pe cineva, întotdeauna îl alegeau pe el, pentru că nu protesta, părându-i-se firesc să fie bătut. Cum la el nu venea nimeni niciodată în vizită, după ce plecau acasă vizitatorii, se apropia tiptil de colegi cărora le cerea să-i dea și lui ba o felie de pâine, ba o prăjitură sau altceva de mâncare. Doar jucării nu le cerea. Învățase să se joace singur cu mătura. El era cel care mătura de fiecare dată dormitorul și pe urmă se urca pe mătură, imaginându-și că este un cal măiestru, atât de măiestru că de mai multe ori se împiedica și cădea, distrându-se. Atât de mult îndrăgea mătura, încât și visa cu ea. Pe ea venea să-l viziteze Muma Pădurii ca să-l consoleze când era trist

și îl lua cu ea pe mătură să zboare pe deasupra norilor. Erau imagini pe care mai târziu le admira din avion.

— Ție nu ți se pare ciudat că numele și prenumele tău sunt aproape identice? Nu vezi cum numele de familie ți-a fost creat pornind de la numele tău de botez. Era singura certitudine pe care o aveau cei care trebuiau să-ți dea un nume de familie pentru a te recunoaște în societate.

— Da, dar pe mama mea o chema Fantine, era franțuzoaică.

— Tu ai citit *Mizerabilii* lui Victor Hugo?

— Nu, n-am citit.

— Dacă ai fi citit, ai fi înțeles de ce mama ta se numește așa sau poate avea chiar un alt nume francez în cazul în care cea care i l-a pus nu-și amintea numele personajului. Este numele unei femei care și-a încredințat fetița Cosette lui Jean Valjean, de care acesta va avea grijă pentru tot restul vieții.

— Ce-mi amintesc eu despre mama este că era blondă și foarte frumoasă.

— Tu îi semeni.

— Atunci de ce toată lumea îmi spune că sunt urât.

— Dar eu ce ți-am spus?

— Tu nu, dar alții…

— Tu nu mă crezi pe mine, cel care sunt aici lângă tine, și-i crezi pe alții care vin din cine știe ce cotloane ale memoriei tale afective?

— Deci, mama mea nu era franțuzoaică? Și eu care mă mândream că am o mamă specială.

— Fiecare mamă este specială. Este deținătoarea misterului vieții noastre.

— Și atunci de ce m-a lăsat singur? Îmi amintesc de glasul ei dar nu și de ce îmi spunea. Cum creșteam, o iubeam tot mai mult pe mama pentru că ea niciodată nu m-a bătut. De cum m-a lăsat în drum, toți dădeau în mine. De ai ști ce intens trăiește copilul răutatea celorlalți. Îmi doream să mor.

— Tristețea copilului întotdeauna cheamă moartea, dar o cheamă în imaginația lui. Când simte că vine vreun pericol, se refugiază într-un loc cald.

— Și eu simțeam tristețea și singurătatea ca o gheață în inimă.

— Tu, prietene, ești în căutare.

— Da, caut o prințesă pentru inima mea.

— Fii sigur că o vei găsi. Cine știe, poate ai trecut de mai multe ori pe lângă ea și nu ți-ai dat seama. Oricum, prințesa te așteaptă.

— Nu sunt oare demodat pentru ca la vârsta mea să-mi doresc așa ceva?

— Tu ești sincer, spre deosebire de alții.

— Știi că-mi place să mă joc cu adulții? Să-i fac să uite de griji, să arunce masca seriozității și să-și exprime reacțiile copilărești, să retrăiască ceea ce viața i-a dezobișnuit.

— Ai dreptate. Trebuie să lăsăm copilul din noi să respire.

— Și tu ce mă sfătuiești?

— Ceea ce te-am sfătuit de totdeauna.

— Să fiu atent. Dar sunt extrem de atent la tot, chiar asta este diferența între mine și restul lumii. Eu sunt atent la cele mai mici amănunte.

— Tu ești o fire de artist. Artiștii și nebunii rețin detaliile. Unii au nevoie de ele pentru a crea și ceilalți pentru a evada din lumea totului în cea a părticelei. Fii artist, adică depășește amănuntele pentru a reuși să vezi întregul, adică să găsești sensul pe care tu îl dai lumii prin opera de artă.

— Și cum să scap de trecutul ce mă apasă.

— Gândește-te că trecutul tău este viitorul. Un trecut frumos, exact așa cum visezi viitorul. Repetă-ți ori de câte ori îți vine vreun gând urât: „Trecutul meu este viitorul." Și așa va fi, trecutul tău devine viitor.

— Și viitorul?

— Este momentul în care trăiești. Tu trăiești în viitor.

— Adică suprapun viitorul visului, care îmi devine trecut pe viitorul trăit care este prezent și atunci cum intră în această ecuație moartea?

— Nu intră. Moartea este surpriza viitorului prezent. Și deja ai luat o atitudine filosofică.

Îl asculta. Medita profund în tăcere. Îl vedea ca pe unul dintre puținii prieteni pe care i-a avut. Îl respecta, considerându-l un om bun, citit și dispus să-i ajute total dezinteresat pe alții la nevoie. Din momentul în care avuseseră aceste discuții în care îi explică faptul că el își este sieși propriul lui tată și, lipsindu-i mama, își este sieși mamă, se concentra în a găsi echilibrul vieții lui în el însuși. Anii copilăriei îl marcaseră pentru restul vieții, făcându-l să sufere de complexul căutării părinților. Pentru el femeia este și mamă și iubită, un fel de complex al lui Oedip, în care iubita o întrupează pe mama necunoscută, dar iubită din tot sufletul și dorită cu toată ardoarea lui de bărbat. De aceea îl alungase nevastă-sa, pentru că nu o iubise și o femeie simte acest lucru. Cu frica din copilărie pentru orice noutate în viața lui, nu voise să se căsătorească, iar când fusese întrebat la starea civilă dacă vrea să o ia în căsătorie, răspunse printr-un scurt: *nu!* Nimeni nu l-a luat în serios și de aceea toți au considerat că el glumește, continuând ceremonia. Îi venea greu, dar în urma actului de voință, renunță să mai patineze pe acea pantă dureroasă, înlocuind-o cu visarea, doar trecutul lui era viitorul.

În miez de noapte, mai mult decât înainte, putea să se concentreze pe această visare. Acum i se dăduse posibilitatea să pună în practică ideile pe care le are, să redea omului bucuria întâlnirii cu celălalt, a liniștii și a căminului familial. Adormi visând la familie, amintindu-și de felul în care visau eroii din filmele lui Chaplin, completând ceea ce le lipsea cu bogate resurse umane ce-i țineau în viață. Visul nu este speranță. Este realitate psihică concretă, mai adevărată decât viața. Când nu mai visăm, am murit. Și acum el visa ca pe vremuri.

Noaptea trecu într-o clipită. Sună ceasul. Sări din pat. Fugi în baie. Deschise fereastra în fața căreia făcu gimnastică o jumătate de oră. Transpirat, făcu un duș. Se îmbrăcă în grabă cu hainele lui obișnuite. Coborî pe scări cu bicicleta și în douăzeci de minute ajunsese la palat. Portarul îi indică ușa pe unde să intre. La intrarea în palat îl așteptau două persoane îmbrăcate în negru, cu o manta lungă până jos și cu gluga trasă pe cap, cu mănuși albe și mascate. Îl conduseseră în aripa stângă a palatului, invitându-l să intre într-o cabină pentru a se schimba, dar nu înainte de a-i spune:

— Sunteți liber să acceptați sau să refuzați. Aici aveți costumul pe care-l îmbrăcați, mantaua, ciorapii, pantofii, mănușile și masca. După ce vă îmbrăcați, așteptați în cabină.

— Bine.

Traseră perdeaua. Rămas singur, se dezbrăcă de haine, îmbrăcă costumul care i se potrivea de minune, se încălță, își puse masca și mantaua, lăsând la urmă mănușile. Se amuza, amintindu-și de lumea jocului. Era invitat să se joace. Asta își dorea mult de tot. Știa că putea să refuze, dar a acceptat cu plăcere. Auzi în repetate rânduri pași rari ce trecea prin fața cabinei, era convins că cei de afară îi ascultă să știe când au terminat.

La ora opt fix, cu un ritm calm se auzea un sunet de clopot ce umplea cu vibrațiile lui sala în care fuseseră amenajate cabinele.

Începând din capătul cel mai îndepărtat al sălii spre ușă, la fiecare cabină se dădea la o parte cortina, așteptând să iasă cel mascat. Nimeni nu spunea nimic. Când masca ajungea în dreptul celor doi, îi auzea cum, având gura închisă făceau să le vibreze coardele vocale și pieptul. Dând din cap, o invitau și pe ea să facă la fel, făcându-i un semn cu mâna dreaptă, cu palma deschisă de la piept spre gât, pe urmă, arătându-i urechea și rotind degetul spre vibrația din aer, în ideea de a păstra aceeași tonalitate. Perdelele acopereau ferestrele, astfel încât întreg palatul se afla în beznă. La ieșirea din cabina luminată, fiecare era tămâiat și primea o lumânare aprinsă.

Aștepta să-i vină rândul. Dădură la o parte cortina, îl tămâiară cu tămâie pusă pe jeratic ce parfuma puternic sala și cu un gest elegant îl invitară să iasă, dându-i o lumânare aprinsă îi arătară locul unde să stea în cortegiu. Cum fumul de tămâie îl gâdila la nas, strănută de mai multe ori. Însoți cortegiul la următoarele cabine, asistând la același ceremonial al deschiderii cortinei, al întâmpinării și integrării în coloană a celor mascați. Toți erau aranjați pe două rânduri. Nu se ținea cont de înălțime. Clopotul făcea să vibreze de parcă tot palatul stătea în gura clopotului. Vibrațiile se simțeau, dar nu se vedea clopotul. Simțeau cu toții clopotul gigantic. Cortegiul urcă treptele, intră pe un coridor din partea dreaptă, după un timp deschiseră o ușă, coborâră treptele, pe urmă intrară într-un alt coridor, după care li se părea că au ajuns din nou în holul central după intensitatea beznei și a ecoului, în locul pe unde mai

trecuseră. Cum era beznă, nu se putea distinge exact. Urcară din nou treptele de data aceasta au luat-o în partea stângă, coborâră din nou, până au ajuns într-o sală lungă și complet goală. Nimeni nu spunea nimic. Toți țineau isonul clopotului ce se auzea cu aceeași intensitate tot timpul. Cum aveau pusă gluga mantalei pe cap și mănuși, nu se știa dacă este femeie sau bărbat persoana din spatele măștii. Se vedea numai masca și, deși mergeau în coloană câte doi, nu se atingeau, existând un spațiu larg între ei. Merseseră timp de vreo cinci minute prin palat până au intrat în acea sală largă și răcoroasă în care se auzea simfonia a cincea în mi minor a lui Ceaikovski. În picioare, ascultară în liniște deplină o bună parte din simfonie, după care începu iar să bată clopotul și, traversând sala, urcară scările care dădeau exact în locul unde au fost amenajate cabinele de mascare a participanților. Pe rând, intrară în cabina unde aveau hainele și lucrurile personale. Când terminau de se îmbrăcat, apăsau un întrerupător, anunțându-i pe cei doi responsabili, care veneau și-i conduceau până la ușă, arătându-le unde se află sala de întrunire din acea zi. O astfel de gimnastică de dimineață îi luase prin surprindere. Palatul li se prezenta la ieșire în toată splendoarea lui, puternic luminat de candelabrele aprinse și de lumina ce intra pe ferestre. În cincisprezece minute toți se aflau în sală. Nu știa dacă cineva a refuzat să participe la acel prim moment, cel puțin el fusese extrem de curios de ce va urma. Își aminti de zilele când îi era frică de întuneric și cum îl învinsese cu un cântec. În acea dimineață, deși era împreună cu ceilalți, se simțea singur. Probabil, fiecare se simțea așa. Vibrarea sonoră a tuturor și a clopotului făcură să-l treacă fiorii. Fire impresionabilă, când ascultase simfonia lui Ceaikovski din sală, plânse. Experimentase practic că masca este bună pentru a ascunde lacrimile, se gândi el, un gând ce-i alungă emoția. Doar când era la școală fusese la spectacole, la filarmonică și la operă. Ca adult, protesta împotriva teatrului în teatrul pe care-l jucau toți și prefera să asculte muzică în casă, dar simfonia nu era genul lui preferat.

Toată noaptea plouase. De dimineață se anunța o zi ploioasă și friguroasă de toamnă. Când plouă, parcă ai mai sta puțin sub plapumă, dormind în acompaniamentul stropilor de ploaie. Aflându-te sub reflector, pe scenă, ignori impulsurile firești și te agăți de idealuri. Timpul și spațiul se gudură la picioarele stăpânului, protejându-l de orice preocupări. Noaptea trecută domnul președinte se culcase târziu, studiase și scrisese până la trei dimineața, când își aminti că în acea zi invitase la palat consiliul de miniștri. Era liniștit în privința ședinței pe care o lăsase în grija doamnei ministru al culturii. Intră în baie, făcu un duș rapid, se îmbrăcă și coborî. Ca de obicei, ajunsese mai devreme de ora stabilită, precum toți funcționarii. Îl întâmpinară secretarii, care erau invitați să participe și ei.

Convocase întâlnirea la ora opt. Primul moment al zilei fusese pregătit împreună cu croitorul său de o săptămână iar cabinele fuseseră montate în seara

zilei precedente sub supravegherea majordomului. De asemenea, pregătiră salonul după modelul celor mai elegante saloane, bine luminat, cu o lumină ce venea din toate părțile fără a obosi ochiul. Fiecare participant își avea numele și funcția scrise pe ambele părți ale unei plăcuțe de plastic ce marca locul fiecăruia, ce se putea citi dintr-o parte și din cealaltă. Era o formă, nu atât de a fi identificați, cât de a-și fixa mai bine numele pe viitor. Mesele fuseseră aranjate sub formă de U, în așa fel încât toți se puteau vedea iar participarea celor ce vor vorbi din centru încheia masa rotundă. Fiecare participant putea folosi computerul ce se afla pe masă în acest scop, toate fiind legate în rețea, ceea ce permitea transferul de date, prezentări și informații. Ceea ce lucra unul pe calculatorul său, se putea urmări pe toate celelalte monitoare, fiecare putând interveni, în locul special rezervat pentru intervenții directe tip chat. Totul era înregistrat pe video, sonor și în scris. Camerele de filmat erau fixe și ascunse, fără a se putea nota prezența lor ca și a microfoanelor folosite pentru o cât mai bună captare sonoră. Se nota calitatea sunetului pentru că în sală se auzea vocea celui care vorbea dintr-un sistem surround de difuzare ce înconjura sala nefăcând microfonie cu mulțimea de microfoane din sală. Când cineva vorbea, părea că vorbește la urechea fiecăruia. Această formulă economisea efortul operatorilor video și de sunet care se ocupau de înregistrare în studioul amenajat într-o sală alăturată în care lucrau operatorii de imagine, sunet și editare de film. Cu toate că înregistrările rămâneau la arhivă, chiar în timpul filmării se realiza editarea filmului ce se termina o dată cu ședința, dovedind o operativitate totală. Folosind sistemul de supraveghere video îmbunătățit cu camere din ultima generație, putuseră filma și primul moment al zilei. Cunoscându-se traseul, fuseseră folosiți doar cinci operatori care filmaseră cu camere fixe desfășurarea evenimentului din noapte, fără a fi notată prezența lor de către participanți.

— Bună dimineața.

— Bună dimineața.

Toți se salutau prietenește. Nu se mai vedea oboseala pe fețele lor după momentul de înviorare, chiar dacă cearcănele de la ochi nu au dispărut. Domnul prim ministru se ridică și le vorbi:

— Prima noastră ședință de lucru în noul context al independenței recent dobândite va fi condusă de doamna ministru al culturii. Vă rog să începeți.

— Vă amintiți, cei care ați participat la testul de admitere la minister de graficul acelei ecuații de gradul doi? Ea descria un U, era reprezentarea simbolică a situației în care se afla țara în acel moment. În groapă. Acum am ieșit și avem perspectiva curbei lui Gauss, în sensul că trebuie să urcăm, dar când urcăm trebuie să ne gândim cum va fi când vom coborî, gândind un urcuș rapid și o coborâre lentă.

— Mulțumim pentru clarificare, glumi domnul ministru al finanțelor.

— Este cineva care nu a primit ieri textul ales pentru discuția de astăzi? Cum văd, toți îl aveți la dumneavoastră, vom începe să discutăm pe marginea lui.

— Stimată doamnă ministru, cred că este un text specializat de lingvistică. Suntem curioși să vedem ce legătură există între ministerele noastre și textul pe care dumneavoastră ni l-ați dat, spuse ministrul industriei.

— Ce titlu are studiul?

— *Omul și limbajul său*.

— Dumneavoastră, domnule ministru, lucrați cu oameni.

— Desigur.

— Suntem oameni și, ca oameni, îi cunoaștem pe ceilalți. Problema pe care însă vreau să o dezbatem aici este cea a recunoașterii. Nu numai că îi cunosc pe ceilalți, dar mă recunosc eu oare în ceilalți?

— Cum? Oameni oglindă? Oameni în care ne vedem sau noi oameni în care ei se văd? Doar nu suntem Narcis. Nu putem să pierdem din vedere autoritatea. Spuse domnul ministru de interne.

— Definiția dată în acest studiu omului este cea de „ființă vorbitoare", atenție, nu animal vorbitor! Se află cineva în sală care are o altă opinie?

— Și cu gândirea ce facem? Întrebă domnul ministru al învățământului.

— Dumneavoastră, domnule ministru, gândiți fără cuvinte, structuri și tehnici pe care vi le oferă limba? Când gândesc, eu vorbesc cu mine însămi? Deci, gândirea este pentru mine o vorbire interioară, de aceea, tăcerea nu anulează vorbirea și are sensul ei. Toți cei prezenți în sală, chiar dacă nu spuseră nimic, rămânând tăcuți, continuară să vorbească în sinea lor, adică să gândească.

— Ca ființă vorbitoare și gânditoare, omul se află permanent în activitate, pentru că, chiar și atunci când nu face nimic vizibil, din punctul de vedere intelectual, imaginația și gândirea lui rămân active. Asta se știe. Completă ministrul mediului.

— Se ajunge la problema comunicării. Până să citesc acest studiu, eram convins că limba este un instrument de comunicare. Așa am învățat la școală. Dar regândind fenomenul limbii cu Coșeriu, mi-am dat seama că nu pot face comerț cu produse înainte de a le avea. Nu pot vinde haine fără ca ele să fie mai întâi confecționate, spuse ministrul comerțului.

— Aici apare o contradicție între comunicarea umană și comunicarea animalelor. Toate ființele ce aparțin aceleiași specii, fie plante, fie animale, comunică între ele, adică își transmit mesaje pe care le decodifică. Cine știe, probabil că și pietrele comunică între ele. Spuse ministrul mediului.

— Diferența între comunicarea animalelor și cea umană este între liniar și global. Există o linie pe care se plasează animalele cu instinctele lor și obiectele lumii în planul manifestării concrete și imediate. Nu se întâlnesc

două animale ce își povestesc amintiri, dar se atenționează de existența unui pericol, se cheamă, se ceartă, se joacă, se mângâie, pe când în cazul omului, comunicarea este complexă, datorită dimensiunii semantice ce transformă liniarul într-o sferă semantică, comunicându-se cuiva, despre ceva, într-o comunicare directă și imediată sau indirectă și de durată. Putem comunica cu urmașii, precum și cu strămoșii. Comunicarea îmbracă valențele culturii și stă sub semnul creativității. Ca ființă vorbitoare, omul este o ființă culturală. Cultura bazică pe care o avem toți și prin care ne recunoaștem frățește ca aparținând acestui popor este limba. Limba ne face să fim frați, dar nu este suficient să fim, trebuie să ne și recunoaștem ca atare. Recunoașterea este un act de conștientizare și de dobândire a conștiinței de sine.

— Cum se aplică practic această trăsătură umană în cadrul actualei echipe guvernamentale? Simplu. Fiecare notează chiar acum numărul de telefon al tuturor colegilor. Și le proiectă pe ecran datele pe care le citea domnul prim ministru. Când aveți o problemă, o luați pe scurtătură și-i sunați direct pe domnii miniștri cu care discutați problema. Problemele pe care le discută domniile voastre sunt probleme vitale. Noi nu ocupăm o poziție, ci rezolvăm împreună cazuri.

— Noi vorbim în limba strămoșilor noștri. Nu vorbim la întâmplare, vorbim întotdeauna într-o anumită limbă. De aceea, în calitatea pe care o avem, să căutăm să vorbim o limbă de sărbătoare. Suferim când ne auzim conaționalii cum vorbesc. Nu sunt numai ei așa, în toată lumea se vorbește folosind cuvinte murdare și, cinematografia, promovând această atitudine, a creat chiar o modă a trivialului, un așa-numit realism cinematografic zonal. Odată ce oamenii sunt educați prin interdicțiile de folosire a anumitor expresii, prin exemplele văzute la televizor, prin vorbirea părinților și a colegilor, este firesc să vorbească așa. Nu este vina lor, ci a noastră. Noi trebuie să ne asumăm conștient vina, căutând să găsim calea viabilă prin care să eliminăm firesc greșelile, mizeriile și răutățile. Nicio lege de pe lume nu te poate face să fii om civilizat, obligându-te. Gândiți-vă simplu. Un profesor la o clasă de elevi este ca un păstor la o turmă de oi. Cu alte cuvinte, comportamentul verbal amintit este consecința unei gândiri economice a sistemului educativ și a tuturor practicilor sociale și educaționale. Continuă domnul ministru al învățământului.

— Să nu uităm că omul are calitatea de a vorbi și cu cei absenți, fie duhuri, fie morți, sfinți, fie Dumnezeu, căruia i se roagă. Fiecare scriitor este un vorbitor treaz, în dialog virtual și viitor cu cititorii operei lui adăugă domnul ministru al relațiilor sociale.

— Sigur că printre dumneavoastră se află persoane care vorbesc și alte limbi. Și aici ajungem la problema vorbirii despre noi. Prin vorbire noi facem ca un lucru, o ființă, un popor să existe. Dacă nimeni nu vorbește despre noi, noi nu existăm. Și aici, domnul ministru de externe poate vedea felul în care

noi existăm. Şi dădu un montaj cu un sondaj de opinie în diverse state. Erau evidente golurile culturii lor generale în care ţara şi poporul nostru sunt complet necunoscute. Nu este vina lor că nu ştiu, ci a noastră că nu ne-am făcut cunoscuţi. Aşa ceva este inacceptabil în lumea simbolică de astăzi în care trăim, să aparţinem necunoscutului, adică să nu fiinţăm pe plan mondial. Trebuie ca lumea să ştie despre noi de la cel mai mic la cel mai mare.

— Pentru rezolvarea acestei situaţii, îl rugăm pe domnul ministru de externe chiar astăzi să ia legătura cu toate legaţiile diplomatice din toată lumea şi să le ceară o listă cu cele mai populare personalităţi din ţara respectivă, cunoscute de la mic la mare, de la sărac la bogat, oameni iubiţi, respectaţi şi adoraţi. Interveni domnul preşedinte.

— Cum suntem la vorbire, ceea ce eu, ca ministru al culturii, consider important pentru calitatea pe care o avem, este cea a vorbirii esenţiale, a vorbirii inimii noastre şi cei care o practică sunt copiii, de aceea, cum nu peste mult timp vine Crăciunul, domnii miniştri să se pregătească să fie Moş Crăciun, şi cum moşul are barbă, chiar de astăzi, să-şi lase barbă. Ştiu că barba este semnul doliului profund, al senectuţii, al spiritului revoluţionar dar şi al nobleţei, în funcţie de fiecare moment istoric. Nu ştiu de ce, dar mie întotdeauna mi-au plăcut oamenii cu barbă şi de aceea soţul meu poartă barba pe care o avea deja lungă când l-am cunoscut. Deci, în Ajunul Crăciunului, stimaţi colegi, veţi fi Moş Crăciun iar doamnele ministru vor ajuta la crearea atmosferei de sărbătoare şi la înmânarea darurilor. Vedeţi cât de importantă este vorbirea esenţială? Ştiu că fiecare dintre noi, în copilărie o vorbeam dar, cu trecerea timpului, s-a stins flacăra ei faţă de care avem datoria umană de a o reaprinde, cu atât mai mult cu cât copiii sunt viitorul ţării noastre…

Nu termină ce avea de spus, pentru că izbucni un ropot de aplauze puternice. Acum înţeleseseră toţi de ce domnul preşedinte ţinuse atât de mult ca ea să fie ministrul culturii. Nimănui nu i-ar fi trecut prin cap aşa ceva. O felicitau în gând, vorbind cu ei înşişi.

— Eu sunt primul Moş Crăciun prezent aici din punctul de vedere al bărbii, spuse domnul preşedinte. Şi noi toţi Moş Crăciun pentru darul adus până acum ţării. Cum vrem să curgă cu daruri, avem datoria de a reînvăţa de la copii vorbirea esenţială, cum o numea doamna ministru.

— Uşor, uşor, ne apropiem de miezul vorbirii şi al tăcerii care este sensul. Vorbirea are sens, este o activitate conştientă a omului care conţine un miez, are un sens, cum obişnuia să spună marele filosof care modelează în profunzime civilizaţia noastră, Aristotel, *logos semantic*, *logos semantikós* sau *logos spermatikós*, adică cuvântul sămânţă, cuvântul care conţine în el viaţă, cuvântul roditor. Scuze pentru retorica didactică şi desuetă. Vă gândiţi la spermă şi reţineţi mai uşor valoarea cuvântului, glumi ea. Haideţi să ne gândim puţin la conţinutul cuvintelor, al vorbirii noastre.

— Până acum credeam că există cuvinte goale de un conținut semantic propriu, cum este situația deicticelor, a acelor cuvinte care indică o realitate imediată, precum adverbele *aici* și *acum*. Aiciul de aici este diferit de aiciul de pe stradă, din alte părți. Omul duce cu el un aici sau se activează întotdeauna un aici, la fel este și cu adverbul *acum* sau cu forma pronominală *eu*, care spus de mine este diferit de *eu* spus de oricare dintre dumneavoastră, epiderma lingvistică a ființei mele, de aceea eul este inima poeziei, în ciuda celor care au creat poeme narative sau culturale în maniera lui Ezra Pound care nu anulează nicidecum eul căruia-i dau un contur cultural, cognitiv și nu afectiv. De asemenea, cultura este o activare a lumii la nivelul cunoașterii și al speculației. Aceste cuvinte sunt aparent goale de un conținut propriu, apărând ca un conținut mereu primenit, dar care există, pentru că, dacă el nu ar exista, nu s-ar justifica uzul lor în vorbire și prezența lor în limbă. Spuse domnul ministru al cultelor.

— Aș ruga pe domnii miniștri să ne vorbească cum văd lumea, în ce măsură specialitatea în care s-au format le-a schimba felul de a vedea lumea. Intenția noastră este să ne cunoaștem și să ne îmbrățișăm într-o convorbire frățească, spuse domnul prim ministru. Și, pentru a fi cât mai firesc, voi începe cu mine, nu pentru că aș fi important, ci pentru a vă da curaj. Și începu să-și depene calm biografie interioară, de copil, de adolescent și de adult, evocând imaginea dascălilor săi care i-au marcat viața, cum învățase să învețe, să vadă noutatea vieții în diversitatea manifestărilor ei. Această atitudine permanentă de a-și trăi viața transforma programul de muncă în experiență de învățare a noi tehnici și conținuturi de gândire. Cum apărea un limbaj nou de programare, nu avea liniște până nu-l experimenta lucrând cu el. Pentru el noutatea altora însemna trecut de experiență personală în specialitate. Le povesti cum, în acest context al căutării soluțiilor viabile, într-un moment în care gândise un microprocesor, cum nu avea cu cine să discute ca să nu fie luat peste picior, îl întâlni pe domnul președinte. Din primul moment înțelesese că prietenia lor va fi de o viață. I se părea că-l cunoștea de când lumea și felul în care îl aprecia ca intelectual, explicându-i din punctul de vedere logic felul în care invenția lui era un mod practic de a pune degetul pe ce este mai important în realitatea umană. Le povesti de bucuria pe care o simțise când domnul președinte îl contactă în calitate de președinte. Avea o mulțime de colegi care, când ajunseseră într-o anumită poziție nu-și mai aduceau aminte de el, cu toate că-i ajutase în elaborarea lucrărilor de licență și de doctorat. Era convins că aceasta era maniera firească de a se comporta a celor ajunși în funcții de răspundere, în care nu mai există prieteni și colegi ci numai și numai datorie către țară. Cât de fericit a fost când îl invită să fie prim ministru, dovedind încrederea pe care a arătat-o că o are în el și convingerea profundă că este capabil să ducă sarcina la bun sfârșit.

— El a făcut pentru mine ceea ce eu poate nu aș fi făcut pentru el, în ciuda marii noastre prietenii și știți de ce? Pentru că noi așa funcționăm: el este teoretic, în ciuda aplicabilității practice a teoriei sale, dar rămâne teoretic, pe când eu leg întotdeauna teoria de practică. Dacă am o idee o verific punând-o în practică. Dacă nu ar fi fost el, nici prin cap nu mi-ar fi trecut să folosesc factorul uman în formula de salvare a țării, poate tocmai pentru că eram prea legat de latura materială, de lumea numerelor și nu vedeam evidențele.

În ordinea în care erau așezați la masă fiecare ministru se spovedi în maniera deja arătată, fiecare cu pasiunea vieții lui, fie ea profesia, fie hobbyuri pe care le aveau, fie familia sau educarea tinerilor. În acest timp, toți își verificau numele și numărul de telefon al colegilor de guvern. Știau cu toții că sunt filmați pentru arhivarea istoriei. În ciuda transparenței despre care se tot vorbea, la palat era o transparență pentru viitorime, pentru când nu vor mai fi. În final, domnul președinte le spuse că el, ca voce a conștiinței, are datoria de a auzi alte conștiințe de aceea le mulțumește, atrăgându-le atenția asupra faptului ca atunci când au o problemă să caute să o rezolve împreună cu ceilalți, chiar și cu președintele, altfel, dau dovadă de un individualism care nu este bun și care nu trebuie să ne caracterizeze.

— Aș vrea să meditați asupra unui aspect în mod normal ignorat. Cel puțin eu așa am făcut până să-l cunosc pe soțul meu, care m-a înnebunit cu Coșeriu. Este vorba de acea dimensiune a lui *logos semantikós*, conținutul limbii în întregul ei înțeleasă noțional și relațional, creativ și referențial. Adică cu un conținut propriu ce aparține limbii istorice pe care noi o vorbim. Un conținut al relațiilor logice ce le stabilim între aceste conținuturi. Creativitatea despre care se vorbește atât de mult este exact activitatea de vorbire, de construire a unui text în toată complexitatea lui. Pentru om, echilibrul individual, social, profesional și istoric este dat de vorbire. Avem vorbiri și vorbiri. Nu am în vedere textele, care sunt tipărite și le putem considera ca fiind date, ci citirea, înțelegerea și interpretarea lor, și vorbirea, care o întâlnim de fiecare dată la vorbitor. Este o facere continuă, o plăsmuire a lumii din mintea noastră. *Vorbesc, deci creez*, aceasta este replica existenței umane dată celebrei fraze a lui Descartes: *Cogito ergo sum*. Omul se prezintă ca personalitate și, ca atare, creativitatea vorbirii ne ajută să o interpretăm, identificând mental trei straturi posibile pentru omul văzut ca ființă culturală: un strat universal al ființei umane, un strat istoric al popoarelor și un strat individual al manifestării verbale a fiecărui om în timpul vieții lui. Fiecărui strat îi corespunde o realitate conceptuală astfel, în plan universal, se concretizează limbajul verbal, în plan istoric avem toate, dar toate limbile existente pe pământ și în plan individual avem vorbirea noastră văzută ca discurs ce corespunde fiecărei situații concrete în parte. Aceasta este teoria, numai că această teorie este asemenea sceptrului regal. Ea ne facă să înțelegem cum fiecare om este un împărat al împărăției pe

care o putem numi în diferite feluri: dragoste, înțelepciune, lume sau istorie. Fără să ne dăm seama, ducem cu noi toate aceste trei dimensiuni oferite nouă prin facultatea umană de a vorbi, prin limba maternă și prin felul în care gândirea noastră se folosește de ele pentru a crea un discurs. Astfel, am ajuns la relația dintre gândire și vorbire sau, dacă doriți, dintre gândire și limbă.

— Oricine dorește să își spună părerea asupra acestui subiect îmbogățit de fiecare generație cu noi viziuni, teorii și interpretări până la ciberinformația de astăzi o poate face. Suntem aici pentru a discuta și a ne lămuri, câștigând toți din experiența fiecăruia, se adresă asistenței domnul prim ministru.

— Sunt gândiri și gândiri. Într-o abordare filosofică, putem vorbi despre Gândire, despre esența gândirii, dar în manifestarea ei, gândirea se prezintă sub diverse fațete, fiecare cu un conținut specific, atrase atenția domnul ministru al învățământului.

— Eu sunt interesat de perimetrul gândirii tehnice, spuse domnul ministru al industriei.

— Pe mine mă interesează gândirea speculativă din afaceri spuse doamna ministru al comerțului.

— Știu că fiecare este interesat să știe cum lucrează gândirea în general și mai ales în specialitatea sa. Vom ajunge să discutăm și acest aspect sau, mai exact, fiecare ne va spune, clarificându-și lui și nouă acest proces considerat misterios al ființei noastre, ce nu poate fi transpus în cuvinte pentru a fi înțeles, cum ar veni să ne gândim gândirea, nu să ne-o reprezentăm.

— Ar fi interesant de văzut măsura în care gândirea depășește limitarea legării sale de organul care o produce, de creier, unde se înregistrează ca proces neurologic, intrând în planul culturii ca activitate specific umană, spuse domnul ministru al sănătății.

— Înțelegând fundamentul oricărei științe, veți vedea cum ea se aplică și în planul medicinei, respectiv al neurologiei. Dacă ne limităm sau reducem gândirea la un proces neurologic, anulăm valoarea ei de gândire. Neurologia, ca știință, există datorită gândirii, este o relația inversă, aparent absurdă, pentru cei ce studiază omul medical, pornind de la rezultatul creației gândirii în acest domeniu. Organul funcționează pe când gândirea creează. Funcția organului întreține viața și funcționarea organismului uman, pe când gândirea dă sens funcționalității pe care caută să o înțeleagă și să o explice logic.

— Considerați utile discuțiile din ședința de astăzi, întrebă domnul prim ministru.

— Foarte utile și chiar necesare. Îndoielile pe care le-am avut când am primit materialul pe care trebuia să-l studiem, părându-ni-se unul lingvistic, s-au spulberat și vedem cât ne este de folositor în înțelegerea fenomenului uman. De fapt, ceea ce am înțeles este că în absolut orice facem trebuie să vedem prezența omului. Când primim o statistică, să vedem în spatele ei so-

cietatea, oameni și, dacă unul din această mulțime nu este mulțumit ca om și nu din punctul de vedere al diferitelor pretenții pe care le au, nu procedăm bine. Îmi amintesc că în biblioteca noastră universitară exista o sală numită de referințe, unde țineau dicționare, enciclopedii, bibliografii, bibliografii de bibliografii, ceea ce constituie în cadrul clasificării zecimale lumea lui zero, urmat de specificarea domeniului. Am avut impresia în nenumărate rânduri că mă aflu la acest nivel de clarificare conceptuală a realității umane, spuse domnul ministru al cultelor.

— Ceea ce facem noi astăzi este doar începutul unor viitoare dezbateri punctuale, un fel de trasare a coordonatelor teoretice a ce înseamnă să fii om. Continuând pe marginea vorbirii, am ajuns la conținutul acesteia și acum vă întreb pe toți. V-ați gândit vreodată unde se află lumea? Întrebă doamna ministru al culturii.

— Bună întrebare. Lumea se află în lume, acolo unde este. Afară și aici spuse domnul ministru al mediului.

— O altă întrebare pe care o putem formula: Lumea este statică sau se schimbă.

— Se află într-o permanentă schimbare.

— V-ați întrebat de ce se schimbă lumea?

— Răspunsul ni-l dă istoria care studiază legile universale și istorice ale schimbării lumii, primi un răspuns de la domnul ministru al relațiilor sociale.

— Conform teoriei lui Coșeriu, lumea nu se află acolo unde de obicei se crede că este, în afara noastră, ci în mintea noastră, în gândirea noastră, este rezultatul gândirii noastre, de aceea fiecare dintre noi trebuie să-și pună problema diferit, nu cum lumea ajunge la noi, ci cum noi ajungem la lume.

— Lumea are o dimensiune semantică datorită conținutului de gândire aflat în limbaj care este prezentat de Coșeriu pentru cele trei dimensiuni deja amintite: universal, adică acea parte de sens din cadrul limbii care se întâlnește la orice ființă umană și pe care el o numește designație sau desemnare și care este prezentată de unii ca imagine mentală dar pe care eu o văd și ca un proces de gândire, mai exact: când se spune numele unui obiect, ce se întâmplă în mintea celui care o spune și a celor care aud și înțeleg ce se spune. Pe urmă vine semnificația din cadrul limbilor istorice, adică acea sedimentare mentală bine legată de complexul sonor numit cuvânt produsă de-a lungul timpului în mintea celor care vorbesc aceeași limbă sau, când învață să vorbească într-o altă limbă și, mare atenție aici, pentru că semnificația tocmai datorită acestei dimensiuni istorice este partea cea mai bogată și diversificată din limbă din punctul de vedere al conținutului semantic. Și încă o dată, mare atenție cu semnificația, pentru ca să înțelegem că există o diferență radicală între cuvintele din limba pe care o vorbim și pe care o numim limbă maternă și orice limbaj specializat tehnic, științific, filosofic, politic. În cazul acestor

limbaje, ceea ce lipsește este dimensiunea istorică a semnificației, adică semnificația se identifică cu desemnarea, constituind un întreg, în care numele substituie ca dimensiune simbolică realitatea mentală a desemnării, ce se află în mintea noastră și nu așa cum se consideră că numele trimite la realitatea materială a obiectului denumit. Referința nu stă în afară, ci înăuntru, în imaginea și procesul mental care construiește obiectul. De ce? Pentru că atunci când se folosesc acești termeni, ei nu trimit la lumea obiectului în sine ci, fiind element al gândirii, vizează felul în care obiectul există în mintea mea și rigoarea de descrierea a obiectului aparține, de asemenea, acestui obiect mental și nu obiectului material în sine. Ultima dimensiune semantică este cea a sensului care se constituie în planul expresiei noastre propriu-zise, în ceea ce noi spunem. Noi producem sensul prin vorbele noastre. Sensul nu este ceva dat, ci ceva mereu făcut și refăcut și exact din această cauză, atunci când repetăm ceva, de fapt noi recreăm acel ceva. Ceea ce a operat Coșeriu prin această distincție filosofică a celor trei planuri, universal, istoric și individual, respectiv designație, semnificație și sens, apar toate deodată, coexistă, pentru că suntem oameni în valoarea universală a umanului, care vorbim o limbă a părinților și străbunilor noștri cu cineva într-o anumită situație și tocmai prin vorbirea noastră noi îmbogățim mereu limba, făcând-o vie. Noi nu învățăm, cât ne trăim limba. Și acum, pentru că am ajuns la această problemă a trăirii limbii, v-ați gândit la faptul că limba nu există? Oricât ați căuta nu veți găsi limba română precum oricare altă limbă. Ce puteți găsi sunt cărți, tratate pe care scrie limba română și dacă scrie, înseamnă că limba este un concept. Același lucru se întâmplă și cu viața. Viața nu există. Care dintre dumneavoastră ați întâlnit vreodată viața? Chiar dacă Iisus a spus că este Viața, ne-o spune ca noi să credem în El. La fel este și cu moartea. Moartea este un personaj hidos în basme căruia i se opune Sfânta Duminică, Duminică pentru că Duminica este ziua a opta a săptămânii, este ziua Vieții ce a învins moartea. Și atunci, dacă acestea nu există în realitate, ci doar ca obiecte ale gândirii, ca și concepte, ce există de fapt? Există acele elemente prin care se manifestă aceste concepte generale: în loc de limbă noi întâlnim nenumărate vorbiri. Vorbirea există. În loc de viață întâlnim ființe vii, oameni, plante, animale. În loc de moarte, avem cadavre, corpuri neînsuflețite, morți.

Cum în timp ce vorbea le proiecta scheme grafice și logice care făceau de înțeles discursul domniei sale, priveau toți tăcuți și gânditori. Își aminteau de faptul că din punctul de vedere optic imaginea formată pe retină este inversă și totuși lumea o vedem normal. Prezentarea era extrem de logică. Aceasta însemna că lucrurile analizate din acest punct de vedere sunt mult mai complicate decât par. Sau tot ceea ce pare complicat este extrem de simplu. În mintea lor lumea se învârtea cu susul în jos, era o lume dată pe dos sau pe dos era lumea pe care credeau că o cunosc. Niciodată nu și-au pus proble-

ma importanței vorbirii. Fiecare își cultiva propriul său vocabular și fel de a vorbi cu ceilalți, dar nu se gândeau că de fapt creează lumea. Ideea este atât de resurecțională și de eretică, încât îl detronează pe Dumnezeu. Omul este Dumnezeu, parcă am fi Nietzsche.

— Am rugat-o pe doamna ministru al culturii să vă prezinte această teorie pentru a înțelege de ce toate ministerele și toată politica pe care dumneavoastră o veți face de acum înainte, dacă vrem să slujească omului ca om, sunt o continuare a culturii într-un domeniu specific, în care termenul restrâns și larg nu există, ci doar omul. Ceea ce ați făcut fără să știți și de astăzi încolo veți face fiecare dintre dumneavoastră, știind mult prea bine, este cultură. Nu este industrie, ci este cultură, nu este agricultură, ci este cultură, nu este învățământ, ci este cultură, nu este comerț, ci este cultură, nu este turism, ci este cultură, nu este politică, ci este cultură. De ce? Pentru că omul este o ființă culturală și lumea se schimbă tocmai datorită acestui fapt. Mai întâi omul schimbă lumea în mintea lui și pe urmă trece la fapte. Și, așa cum ne-a demonstrat istoria, ambițiile oamenilor sunt mult mai mari decât ceea ce reușesc ei să facă, după cum efectele faptelor lor sunt extrem de dăunătoare, tocmai pentru că nu s-au gândit la ele și mai ales la efectele secundare. Spuse domnul președinte.

— Cu alte cuvinte, tradiția pe care noi o consideram o moștenire din străbuni, ca un dat prețios pe care-l primim pentru a da mai departe este doar o dinamică, este o refacere în felul nostru a ceea ce noi credem că urmăm, spuse gânditor domnul ministru al relațiilor sociale.

— Da, așa este. Tradiția are o valoare participativă din partea noastră și are o dinamică proprie, de aceea există o necesară și sănătoasă varietate tradițională, inspirație tradițională și frumusețe tradițională iar să impui o tradiție și să cenzurezi această varietate este o atitudine antiumană și antiistorică, pe care mulți au plătit-o și o plătesc scump, pentru că ea creează victime atât din partea celor care sunt ținta acestui tip de politică, precum și a celor care fac o astfel de politică, completa doamna ministru al culturii.

— Din acest punct de vedere nu există ortodocși care păstrează stadiul comunităților primare cum se pretinde în diverse religii? Întrebă domnul ministru al cultelor.

— Omul este om și există diferențe, dar mai există un aspect extrem de important pe care oamenii de știință îl ignoră, aproape că nu există loc pentru el în discursul lor științific, este credința. Credința lucrează și este activă în sudarea celor trei dimensiuni despre care vă vorbeam, fără credință nu există încredere și nu ar fi posibilă vorbirea. Credința ne zidește, oricât de atei și de agnostici am fi. Numai că nu trebuie să înțelegem prin credință numai și numai credința religioasă, cum se face de obicei. Există facultatea omului de a vorbi, facultatea de a gândi, facultatea de a crede, facultatea de a imagina,

facultatea de a simți. Și ceea ce le leagă pe toate acestea într-un întreg cultural este credința care le stimulează. Din această cauză, ortodocșii cred din străfundul inimii lor că sunt și, datorită acestei credințe, ei sunt, nu datorită actelor și tradițiilor lor și ele modificate de la o generația la alta. Se știe că trăsătura de bază a oricărei ortodoxii este simplitatea. Ei nu sunt sofisticați, iar când sunt sofisticați își pun o mască de a părea că sunt asemenea celorlalți, clarifică doamna ministru al culturii.

— În mod practic, dumneavoastră ne spuneți că lumea există în capul nostru și atunci noi ca medici tratăm mai întâi boala și pe pacientul ce se află în capul nostru. Și totuși el există ca atare.

— Sunt două lucruri diferite. Boala nu există, pentru că este un concept și fiecare boală are un nume specific care în terminologia de specialitate unește designația sau desemnarea, adică acea imagine mentală, cu semnificația, este ceva abstract, ca un fel de invariant de aceea, ceea ce întâlnim sunt bolnavii și nu bolile iar ceea ce tratăm sunt, de asemenea, bolnavii și nu bolile, chiar dacă avem impresia că tratăm boli, în care conceptul de boală apare ca un invariant, un prototip pentru tratarea tuturor oamenilor ce prezintă aceleași simptome, un rezultat practic ce este verificat statistic. Dumneavoastră știți prea bine că de fiecare dată când apare un caz, încercați să-i identificați suferința numită boală pentru a o trata. Ce faceți în tot acest timp, recompuneți mental boala pe baza simptomelor și dați un diagnostic. Acesta este rezultatul unei creații mentale. Mai întâi îl tratați pe bolnavul din mintea dumneavoastră și pe urmă îi aplicați tratamentul prescris.

— Dar analizele au o bază evident materială.

— Da, au o bază evident materială pentru că dumneavoastră le gândiți necesare în recompunerea acelui echilibru pierdut care se numește normă a sănătății. Analizele în sine nu au nicio valoare, dumneavoastră le dați o valoare pe baza studiului, a comparației, care toate acesta sunt procese mentale. Aveți un rezultat și îl comparați mental cu cât ar fi trebuit să fie și atunci interveniți ca să echilibrați.

— Din acest punct de vedere nu există nicio diferență între un medic și un vraci, observă domnul ministru al sănătății.

— Nici nu există ca oameni și chiar tehnic. Diferența este că un vraci tratează omul ca întreg, influențându-i în primul rând spiritul și corpul energetic, pe când medicul tratează omul ca organism biologic. Adevărații medici sunt vraci extraordinari. Răspunse doamna ministru al culturii.

— Ați atins un subiect sensibil așa cum există în domeniul sănătății publice medici și vraci, în toate celelalte domenii există creatori cu autoritate locală, considerați populari și cel mai adesea desconsiderați de specialiști. Datoria noastră este să promovăm valorile așa cum sunt ele și nu să le discreditățm, considerând că ceea ce fac ei contravine anumitor norme, fiind împotriva ști-

inței. Exemplele pot fi nenumărate, de exemplu, în comerț avem vânzătorii ambulanți, în arhitectură avem constructorii tradiționali de case de lemn, în artă avem artiștii artizani și atâția alții. Când întâlnim pe cineva, atitudinea noastră să nu fie aceea de a-l învăța pe pescar să pescuiască, ci de a învăța noi ceva nou de la ei. Dar atenție, nu învățăm pentru noi, o facem ca să-i putem ajuta pe alții spuse domnul președinte.

— Relaționând partea cu întregul, înseamnă că tot ce face omul este convenție, nu are o realitate obiectivă, odată ce lumea se află în capul nostru dar realitatea materială a lumii nu poate fi contestată. Spuse domnul ministru al mediului, pentru că putem atinge lucruri așa cum ne putem atinge unii pe alții.

— Ceea ce spuneți dumneavoastră diferențiază manifestarea și existența lumii lucrurilor ca atare, ca o realitate materială corporală de existența lor pentru om, ca dimensiune și valoare culturală. Ca să înțelegeți mai bine, să luăm un câine. El vede un copac, se duce direct la el și marchează teritoriul, cum bine știm. De ce face acest lucru? Pentru că existența câinelui este una pe orizontală. Întâlnește un obiect și reacționează imediat. Ce face omul poate trece pe lângă un copac fără să-l vadă, după cum poate discuta cu cineva despre un copac ce nu există, pentru că, pentru om copacul are o consistență semantică, are un nume, un conținut mental pe care omul îl duce cu el. Nu este nevoie să luăm obiecte pentru a vorbi despre ele. Ne ajunge să le cunoaștem numele și ce înseamnă. Animalele se manifestă, omul creează, el fiind cel care domesticește animalele. Un animal domestic este un animal intrat în cultura omului, pe care omul l-a modelat comportamental, în privința formării unor acte reflex ce corespund normelor culturale ale societății. Un animal domesticit este determinat să facă ceea ce îi comandă oamenii, nu mai urmează instinctele sălbatice care sunt modelate pe baza instinctului de conservare. Mai tristă este situația în care multe din animalele domestice sunt castrate. Lumea există corporal și ca manifestare. Ceea ce există nu este lume, ci existență sub toate formele ei, pentru că lumea este lume doar pentru om. Corpurile și obiectele ilustrează forme de concretizare a existenței a cărei conștiință doar omul o are și, ca atare, el intervine pentru a o modela, pentru a se folosi de ea. Într-adevăr, omul este stăpânul lumii pentru că are conștiința existenței acesteia și a lui însuși și vă rog să rețineți acest aspect: nu ar fi posibil acest lucru dacă nu ar vorbi.

— Și de aceea vrea să fie și stăpânul omului. Completă domnul prim ministru.

— Omul are oare și o facultate de a stăpâni, ca un fel de instinct specific? Întrebă domnul ministru al sănătății.

— Când spunem că omul este o ființă culturală subliniem faptul că el este o ființă creatoare și liberă. Libertatea este condiția *sine qua non* a creației și a vieții omului. Nu este problema liberului arbitru, a conștiinței și a alegerii între bine și rău. Ce să aleagă odată ce el creează atât binele, cât și răul. Continuă domnul prim ministru.

— În privința facultății de a stăpâni, stăpânirea este rezultatul unui tip de educație dual. În care unul se află sus și celălalt jos și stăpânirea nu vine de sus, cum credem. Crima stăpânirii nu aparține stăpânilor, ci celor stăpâniți. Astfel trebuie să se pună problema. Săracii sclavi, victime ale lagărelor, ale diverselor societăți concentraționare cum sunt prezentați în tot felul de documentare, studii și lucrări științifice este un punct de vedere antiuman, în ciuda umanismului promovat fățiș. Nietzsche predica supraomul, într-un conflict deschis împotriva societății sclavilor propovăduită și susținută de creștinism. Greșeala lui Nietzsche este că menține dualitatea de sclav și de stăpân, propunând sclavilor să devină stăpâni. În politica noastră dispare limita între sclav și stăpân, putem spune, sărmanul om, fie el stăpân, fie sclav. Este o problemă de educație. Omul este capabil de absolut orice. O fire de artist poate să se transforme într-un monstru teribil și istoria ne-a dovedit din plin acest lucru. Imperativul categoric al existenței noastre este să-i conștientizăm pe oameni de valoarea lor umană, istorică și individuală. Și deja am pornit acest proces tocmai prin experiența noastră de astăzi. Procesul de dezintoxicare ideologică sub orice formă ar fi ea se face printr-o intoxicare ideologică. Ceea ce am discutat și vom discuta astăzi aici este o reconfigurare a dimensiunii umane. Nimeni nu a discutat despre experiența pe care ați trăit-o azi dimineață. Sunteți discreți și, prin aceasta, puternici. Nimeni nu a refuzat să participe. V-am invitat în subterana vieții noastre cea de toate zilele pe care ne-o oferim unii altora. Priviți de departe, un spectator apreciază simplu: niște oameni mascați sau o coloană de oameni mascați, sau, mai subtil, un ritual, o ceremonie și așa mai departe. Care sunt elementele constitutive ale acestui cadru?

1. Ființa umană, oameni, fiecare dintre noi.

2. Săvârșirea unui act comunitar. Toți fac același lucru, ceea ce presupune o adeziune a tuturor.

3. Noaptea, bezna adâncă, în care palatul a devenit o peșteră preistorică.

4. Lumina lumânării pe care fiecare o are în mână.

5. Masca văzută în toată costumația care ascunde ființa umană. Ne obligă să rămânem numai la înfățișare, la suprafață.

6. Muzica în complexitatea ei: sunetul clopotului, sunetul produs de vocea umană cu gura închisă, ca o acompaniere sau o continuare a ecoului bătăii de clopot și muzica simfonică.

7. Drumul prin labirintul nopții cu contorsionările lui, un drum inițiatic, de ieșire din bezna morții la lumina vieții, un drum constitutiv al tuturor religiilor lumii.

8. Distanța dintre cei mascați, care nu se ating.

9. Ordonarea coloanei, ca factor civilizator. Fiecare participant respectă distanța dintre el și ceilalți, ordinea cerută și traseul parcurs.

10. Participarea tuturor în calitate de ființă conștientă, în urma acceptării de bună voie a acestei invitații, știind prea bine că putea să refuze.

Ne-am oprit aici cu acest tip de ritual de inițiere, întâlnit la diverse societăți secrete, iar odată ce se știe acest amănunt, vă dați seama cât de secrete sunt, în care se fac lucruri ce ultragiază morala și ființa umană, precum orgii sau sărutare anusului maestrului de novice, ajungând până la uciderea unei ființe umane. Inițierea pe care noi o săvârșim presupune un angajament conștient din partea noastră. Atunci să le luăm pe rând, pentru că fiecare din cele zece elemente are valoarea lui în înțelegerea manifestării sociale a ființei umane. Întrebarea centrală vizează valoarea măștii. Ce este masca? Masca este convenția permanentă care însoțește de totdeauna omul de-a lungul istoriei, fără de care nu poate trăi într-o comunitate. Și aici începe multitudinea de fațete ale acestei convenții permanente care a modelat și modelează lumea noastră, făcând posibile toate civilizațiile existente de până acum, precum și pe cele viitoare. Aici intră toate ideologiile. Nu este întâmplător faptul că cei care au săvârșit crime împotriva umanității au fost îmbrăcați în uniforme, sub scuza că execută ordinul primit. Tot mască este moda timpului. Știința popularizată în felul în care se popularizează ea. Felul în care se povestește istoria, influențând subiectiv subiecții educației, în care narațiunea depășește faptul istoric în sine. Televiziunea și publicitatea cu efectul ei asupra publicului spectator, precum toate festivalurile, artele și anti-artele. Politica. Deci, ce este masca? Masca este locul comun de întâlnire a oamenilor cărora le place să respecte regulile momentului, ascunzându-și identitatea și intențiile lor firești. Când nu spunem ceea ce gândim și preferăm să tăcem, prezentăm o mască, după cum și atunci când vrem să creăm impresia că noi suntem stăpânii subiectului tratat. Masca este atât de lipită de noi, încât ne vine greu să o distingem de persoana noastră. Chiar cuvântul persoană de la latinescul *persona* înseamnă mască. Și în acest caz, care este scopul nostru odată ce nu putem scăpa de mască, odată ce orice ideologie este mască? Cum nu putem arunca masca, să avem în vedere ca în tot ceea ce facem să nu ofensăm, să nu rănim, să nu ucidem pe nici un semen de-al nostru. Să demascăm orice fel de texte ideologice care invită pe oameni să-i urmeze pentru că este drumul spre mântuire, că servește patria și în numele ei poate ucide și să fie ucis, sau egalitatea între oameni. Lupta pentru dreptate. Lupta pentru răzbunarea unei crime sau nedreptăți. Făcu o pauză după care continuă.

Întotdeauna suntem purtați de curentul istoriei, căruia nu i ne putem opune ca indivizi, pentru că niciodată nu a fost pusă problema stăpânirii acestui curent. Suntem dispuși să imităm cu ușurință pe ceilalți, fără a lua o poziție personală, de frică să nu fim distruși de cei care sunt convinși că dreptatea este de partea lor. Acest convoi reprezintă viața noastră de fiecare zi, mersul nostru la muncă, orele de muncă, întoarcerea acasă, este repetitivitatea vieții noastre zilnice ce curge pe făgașul trasat de societate, ca și cum nu ar sta omul în spatele societății.

În grup nu simțim frica de întuneric, ne simțim protejați de ceilalți. Convoiul devine un mediu și o protecție a măștii. Noaptea este ignoranță, moarte, neființă, negație profundă a vieții umane.

Lumina lumânării este spada inteligenței, imaginației și înțelepciunii noastre care luptă împotriva ignoranței. Este sâmburele de lumină datorat omului care stăpânește focul făuritor.

Drumul prin labirint este drumul vieții, dar și al ideilor înainte de a fi spuse celorlalți sau scrise. Acest drum sinus, cu urcușuri și coborâșuri, sugerează drumul vieții individuale și colective, al istoriei.

Distanța dintre personajele mascate subliniază puterea convenției, care ne ține împreună și totuși la distanță, suntem singuri și împreună cu ceilalți în același timp. Ca oameni, pentru a fi împreună, nu trebuie să ne și atingem fizic.

Ordonarea coloanei arată gândirea manifestărilor colective și punerea lor în executare. Istoria umană nu se produce niciodată la întâmplare, este concretizarea unor linii directoare. Și aici aș vrea să ating un aspect interpretat dualist și antagonic. Aici intră și manifestările luptei sociale și de stradă, grevele, care sub diverse forme, multe din ele violente, luptă pentru niște drepturi umane și sociale pierdute. Tot aici avem, de asemenea, toate disputele ideologice posibile existente.

Muzica exprimă baterea inimii. Ritmul ei este ritmul vieții noastre, reprezentat de sunetul scos cu gura închisă, o vibrație ce se simte fără a fi conștientizată.

Toate acestea se întâmplă în prezența omului care le înveșmântează. Masca ține de creativitatea ființei umane, fiind născută, difuzată și acceptată în mod conștient. De aceea dumneavoastră ați acceptat să participați, știind prea bine că puteți să refuzați, și sunt sigur că nu a stat în spatele acestui act numai curiozitatea de a vedea cum este și ce se întâmplă, fiind în același timp o adeziune și un vot de încredere dat organizatorilor. Acestea sunt doar câteva din explicațiile ce se pot da acestui prim moment de dinaintea prezentării omului ca ființă vorbitoare, ce constituie piatra de temelie a tot ce este fiecare dintre noi, a tuturor convențiilor inventate și respectate de noi, fără de care nu ne-am afla aici, spuse domnul președinte.

— Să revenim la gândire, propuse domnul ministru al învățământului. Mă interesează mult această problemă.

— Când vorbim despre gândire, ne situăm pe o poziție speculativă de interpretare a ființei umane. Fiecare om gândește și nu caută să aleagă calea pe care o urmează pentru a ajunge acolo unde dorește. De aceea, așa cum cu siguranță ați remarcat, din punctul de vedere al felului de a gândi nu este o mare diferență între un profesor universitar și un om fără școală când îi ceri să-ți spună ce înțelege el printr-un fenomen. Diferența este de terminologie. Dar, pe de altă parte, am fi nedrepți și am denigra învățământul universitar, generalizând. Omului îi vine greu să distingă diversele paliere ale culturii, tocmai pentru că se află înăuntrul lor. Nouă ne vine extrem de greu să realizăm

faptul că pământul se învârte, tocmai fiindcă stăm pe pământ. Dacă am fi undeva în cosmos și am privi pământul am vedea cât de frumos se învârte, bineînțeles, dacă avem răbdare. Odată știind acest lucru, putem crea o aplicație grafică tridimensională pe calculator care să ne arate cum se învârte pământul, numai că ne aflăm la nivelul cunoașterii și interpretării realității, nu la nivelul vieții ca atare. În procesul nostru de conștientizare a responsabilității guvernamentale trebuie să înțelegem și să ne asumăm teza conform căreia cultura fundamentală a omului este limba pe care o vorbește. Dragii mei, limba este cultura esențială a ființei umane și de aceea ați primit câte o dictare și mereu o să primiți ca să scriem cât mai corect, pentru că toți se uită la noi cu intenția de a râde și de a ne ridiculiza. Desigur, libertatea despre care am vorbit, acea libertate de creație, nu este folosită la modul absolut, pentru că atunci am relativiza totul și nu s-ar mai înțelege oamenii, după cum nu s-ar putea citi ceea ce am scris. Cele trei planuri esențiale: universal, istoric și individual le putem identifica în tot ceea ce facem. Câți dintre noi când scriem ne gândim că și în alte culturi se scrie, că pentru a scrie mai întâi trebuia creată scrierea ca sistem aplicat fiecărei limbi în parte. Însăși aplicarea scrierii este rezultatul unui proces de creație. Dacă avem în vedere convenția scrierii, vedem complexitatea acesteia de alegere a alfabetului, de stabilire a conținutului fonematic atribuit fiecărei litere sau grup de litere. Pe urmă avem principiul sistemului de scriere care poate fi etimologic sau fonematic. Etimologic, adică să scriem așa cum au scris strămunii, și acest lucru face ca anumite popoare să pară stupide, părând că nu știu să scrie corect și pentru a le întreține această stare filmele sunt dublate, considerându-se că degeaba le-ar titra. Imaginați-vă două planete diferite, o planetă a vorbirii și o alta a scrierii, în care de fiecare dată trebuie să o iei de la început. Gândiți-vă ce greu le vine copiilor când învață să scrie, chiar și în culturile cu o scriere fonematică este destul de dificil să scrii corect, pentru că, deși auzim, nu distingem corect sunetele și trebuie să le calculăm pentru a acoperi morfemele gramaticale. Este o dovadă că atunci când scriem, scriem ceea ce se procesează și există în cap, conținutul sunetului, și nu sunetul pe care-l auzim. De o mie de ori este mai dificil pentru cei care au o scriere etimologică. Știți prea bine cum este să scrieți în aceste limbi și cum se strecoară o mulțime de greșeli. Ce să mai vorbim despre limbile cu o scriere ideografică. Le explica doamna ministru al culturii.

— Parcă am fi la liceu. Demonstrație logică din aproape în aproape, așa ar spune un bun prieten de-al meu care nu are răbdare, spuse domnul ministru al justiției.

— Sunt sigură că există lucruri pe care le știți, dar voi căuta să fiu sintetică, pentru că am înțeles că trebuie să coborâm să mergem la masă. Timpul fuge, ca și obiceiurile: *Tempus fugit* și, cum obișnuia să spună Cicero în a patra carte a discursului împotriva lui Verres, în capitolul 25 și pe urmă în primul discurs din celebra serie împotriva lui Catilina: „*O, tempora, o, mores!”* O,

ce vremuri, o, ce obiceiuri!, într-o atitudine paseistă, considerându-se trecutul superior prezentului în toate privințele. Dacă stăm să ne gândim bine, și în ziua de astăzi există această atitudine din partea celor mai în vârstă, ce se poate explica foarte bine din perspectivă culturală, în sensul că oamenii în vârstă au oprit curgerea timpului la vremea tinereții lor, un timp al înfloririi lor, denumit de ei „pe vremea mea". Revenind la gândire, avem o gândire practică, să nu o confundăm cu facultatea judecății practice a lui Kant, în care facem lucrurile automat fără să ne dă seama, aici intră automatismele noastre ca, de exemplu, să închidem și să deschidem ușa. De multe ori nu ne mai amintim dacă am închis ușa. Da, puteți surâde, închiderea ușii este un act de cultură. De ce? Pentru că orice face omul o face în urma unei comenzi verbale interne numită gând. Nu mai departe decât facerea necesităților, deși unii dintre noi acum doresc să meargă la veceu, nu merg, după cum nici nu fac pe ei, pentru că ne comandăm prin aceeași vorbire interioară organismului să se abțină și ne abținem. Primul animal domesticit a fost omul și acest lucru se întâmplă cu fiecare dintre noi. Noi ne domesticim pe noi, chiar dacă sub supravegherea părinților, și doar pe urmă devenim oameni, când începem să vorbim. De la domesticire se trece la civilizare. Dar aici să nu ne gândim numai la noi, ci la oricare civilizație existentă astăzi pe pământ. Știm că la baza unui act reflex uman stă întotdeauna o comandă dată de gândirea noastră. De exemplu, mulți dintre dumneavoastră vorbiți diverse limbi străine. Când le vorbiți o faceți în urma unui automatism pe care l-ați pregătit îndelungat timp prin exerciții de repetare continuă a acelorași expresii alese, pentru că atunci când vorbiți nu vă mai gândiți la cuvinte, ci la idei, ce anume vreți să spuneți, și frazele ies. Când începeți să vă gândiți la gramatică și la construcții idiomatice, nu mai vorbiți, gândiți. Pe urmă, vine gândirea specializată în fiecare arie de studiu în arte, științe, religie, matematici. Relaționând gândirea cu științele, Coșeriu identifica trei domenii distincte. Un grup este cel al științelor naturii, unde se respectă logica curbei lui Gauss, vorbindu-se despre naștere, dezvoltare, moarte, cauză, produs, efect. În al doilea rând vin științele omului, și aici intră tot ceea ce ține de dimensiunea culturală a omului, inclusiv științele naturii ca științe, nu din punctul de vedere al obiectului particular de studiu al fiecăreia dintre ele, cum ne referem mai înainte la medicină, de exemplu. Ultima categorie este cea a științelor matematice. Spuse doamna ministru a culturii.

— Acum înțelegem cu toții de ce toate ministerele se situează în continuarea ministerului culturii, glumi ministrul de interne.

— Pentru a înțelege relația dintre limbă, mai exact, dintre vorbire și gândire, cele două realități coexistă. Fără gândire nu ar exista limba. Avem o gândire prezentă înăuntrul limbii care ne ajută să creăm și să distingem lucrurile ca desemnări, ca obiecte create prin limbaj și ce anume vrem să spunem. Pe urmă limba renunță la rolul ei constitutiv al ființei umane și urmează gândirea

ce se specializează în cadrul specific al filosofiei, religiei, științelor și politicii. Cum ar veni, gândire înăuntrul limbii și gândire în afara limbii, precum și limbă înăuntrul limbii și limbă în afara limbii. Limba dinlăuntrul limbii este limbajul colocvial, iar limba din afara limbii este limbajul specializat, acel limbaj în care atunci când vorbești și cineva vrea să te înțeleagă îți cere să-i vorbești românește. Copiii în glumă spun că la școală învață mai multe limbi, limba matematică, limba geografie, limba istorie, limba economie, limba anatomie, limba biologie și așa mai departe. Cum se știe, asistăm la o puternică invazie a termenilor din limbajele specializate în cadrul limbii vorbite obișnuit, chiar și în jargon, dacă ne gândim la felul în care vorbesc medicii, ca să nu fie înțeleși de pacienți când pentru aceeași boală folosesc zeci de nume, numai ca să nu înțeleagă pacienții, pentru că, dacă ar ști, în urma conștientizării, și-ar grăbi moartea.

— Vă mulțumim pentru prelegerea pe care ne-ați ținut-o și vă amintesc că suntem invitați de domnul președinte să luăm micul dejun la palat, le aminti domnul prim ministru.

După servirea micului dejun reveniră în sală pentru a continua discutarea strategiilor pe care le vor folosi în vederea urcării dealului, acea curbă a lui Gauss despre care le-a vorbit doamna ministru al culturii. Fiecare prezentă o strategie pe care o gândise în decursul săptămânii la sugestiile primului ministru. De fapt, erau rezultatele diferitelor brain-storming-uri al funcționarilor fiecărui minister, o contribuție colectivă la care toți contribuiră cu câte ceva. Partea fructuoasă era că se discuta deschis, cu cărțile pe masă, se prezentau dificultățile reale, căutându-se căi viabile de cum ar putea fi ele eludate. Datele puse în discuție erau concrete, nominale și în expresie matematică cu serioase tendințe spre minus. Fiecare își spunea părerea asupra fiecărui caz în parte ascultați fiind cu atenție de domnul prim ministru și domnul președinte care își notau sugestiile date. Și așa trecură de la un minister la altul. Când terminară de vorbit toți, luă cuvântul domnul președinte.

— Dragii mei, cine îmi spune cum este posibil ca unu plus unu să facă un milion? Noi de acest milion avem nevoie, doi înseamnă minus un milion în termeni reali.

— Este absurd și imposibil! Spuse domnul ministru al transporturilor.

— Așa a spus și domnul prim ministru pe care l-am destituit. Se vede că nu ați fost atenți la prima parte a întâlnirii de astăzi. Unde se află unu și un milion? În mintea noastră. Prin urmare, trebuie să fim înțelepți ca șerpii și să ne punem mintea și fantezia la muncă, încât să convertim unul într-un milion. Cum este posibil acest lucru? Cine știe să ridice mâna.

Domnul prim ministru ridică mâna.

— Acum înțelegeți de ce l-am ales pe domnul prim ministru? Pentru că numai un om ca el putea să facă ceea ce a făcut, după cum numai un om ca el

va putea face ceea ce urmează. În cazul acesta este absolută nevoie de unitate. Desigur, există și vor exista tentații, propuneri de trădare venite de la cine știe cine și din toată lumea ce se va simți amenințată de ce se va întâmpla spre binele omului în țara noastră, dar nu numai în țara noastră, ci chiar în toată lumea. Și, pentru ca să știe și ceilalți, domnule prim ministru, spuneți-le, vă rog cum este posibil ca unu și cu unu să facă un milion.

— Cu cea mai mare plăcere, domnule președinte, numai că îmi permit să vă corectez, unu și cu unul în matematica noastră poate face un milion ca și zece și sute de milioane, pentru că introducem functorul uman, care este nelimitat. Ceea ce vom face noi, vom lucra cu acest functor, stimulându-l. Noi toți suntem răspunzători de această stimulare. Tot ceea ce ați prezentat dumneavoastră era conform gândirii veacurilor trecute. Sunteți depășiți, domnii mei. Prezentul pentru noi înseamnă viitor. Vrem rezultate. Nu putem avea rezultate cu o tehnică slabă. Chiar dacă din punctul de vedere al proiectării produsele sunt competitive, din punctul de vedere al realizării sunt niște mizerii. Dacă vrem viitor, trebuie să ni le construim noi înșine și să nu ne bazăm pe alții, care profită de necunoaștere. Și, ca să fim în top, noi dăm tonul, noi vom dirija tehnologia în lume. Sunt puțini specialiști extrem de buni în lume. Ei trebuie să treacă de partea noastră, atenție la spionajul tehnologic, pentru că nu putem avea încredere în nimeni după cum știm prea bine că inteligența nu se poate spiona. Trădarea este inevitabilă, de aceea, o vom avea în vedere chiar din start și astfel vom oferi fiecăruia posibilitatea de a se trăda pe el însuși, ceea ce nu considerăm trădare, ci trecere într-o altă tabără, ceea ce fiecare este liber să facă.

— Trăim într-o lume virtuală. Avem nevoie de fructele vizibile ale imaginarului nostru, care sunt oamenii. Pentru ca rezultatul acestei adunări să fie cu adevărat magic, trebuie să scrutăm viitorul, să vedem încotro se îndreaptă civilizația actuală, să înțelegem greșelile ce s-au făcut și se mai fac pentru a nu pierde nicio ocazie de a le prevedea, fiind prezenți în soluționarea lor. Viitorul este tabla noastră de șah în care noi suntem jucătorii partidei.

— Ne situăm într-o poziție de luptă? Întrebă ministrul apărării naționale.

— Da, numai că inamicul se află înăuntrul nostru, domnule ministru, sublinie domnul prim ministru. Ca să fim capabili de ceea ce ne propunem, ne bazăm pe profesioniști și oameni buni și de autentică valoare. Un om bun se poate specializa și este de neprețuit față de un om extrem de bun specialist dar un om rău. Credem că îi cunoaștem oamenii, dar de fapt nu-i cunoaștem. Avem nevoie de oameni de valoare. I-ați avut în țară și au plecat. Bine au făcut. Poate se întorc sau vin alții, dar decât să vină pentru a câștiga, mai bine să rămână sclavi acolo unde sunt. Fiecare om este unic în genialitatea sau normalitatea lui, nu există doi la fel, cu toate că dețin aceleași facultăți. Educația făcută în termeni de dresaj ne trage înapoi. Elevii sunt armăsarii măiești ai

viitorului nostru și pe ei ne bizuim. Trebuie să schimbăm ordinea și să învățăm de la ei, dar nu în mod programat, pentru că am strica totul. Planificarea a stricat totul și a creat o senzație de saturație ce a distrus sentimentul național, dând startul unei curse de înavuțire, creând o aglomerație ce a redus simțitor îmbogățirea reală, dar le-a insuflat tuturor dorința de îmbogățire. Gândiți-vă la filmul *Lupul de pe Wall Street*, este imaginea junglei în care trăiește civilizația noastră. Limbajul, comportamentul, depășirea impasului prin inducerea stării de fericire. Ei sunt fericiți. Nimeni nu le poate contesta extazul. Și, deși cu bani furați legal sau speculativ, oricum, în urma unei escrocherii, statul profită, luându-le o parte și lăsându-i să continue ceea ce au început, ba mai mult, invitându-i să continue și să-și trădeze partenerii. Cine-i hoțul cel mai mare în această situație?

— Este statul, care gestionează veniturilor țării, dar să nu uităm că banul nu are morală, spuse domnul ministru de finanțe.

— Vă amintiți de celebra formulare a regelui Ludovic al XIV-lea că „Statul sunt eu!" În cazul lui situația este simplă și clară, știm cine este statul, dar în cazul statelor moderne ne vine greu să identificăm acest stat, pentru că se prezintă ca un organism complex, ca și cum nu ar exista. Statul este o mască de care profită anumite persoane. Statul nu are conștiință, pe când oamenii au. Statul suntem noi toți în teorie, dar în practică doar câțiva trag foloasele acestuia. Cu alte cuvinte, combatem o crimă printr-o crimă și mai mare. Vi se pare corect? Într-adevăr, banul nu are morală, dar banul nu contează, ci cel care-i dă valoare și-l gestionează.

— Dacă așa funcționează lucrurile, ce putem face?

— Să facem în așa fel să nu mai funcționeze în acești termeni. Lumea este avidă de dreptate și de echitate. Ce ar fi să concretizăm acest mit, încurajându-i. Sunteți de acord? Îi întrebă domnul președinte.

— Dar cum este posibil așa ceva?

— Gândiți-vă la faptul esențial că lumea se află în capul nostru și de aceea vă rog să o concepeți funcțional. Da, acolo, în capul dumneavoastră și nu luând de la alții, nu obligându-i să vă plătească, adică furându-i, ci oferindu-le. Este atât de greu să înțelegeți? Vă dau un exemplu. Masele funcționează pe principiul mulțimilor. Imaginați-vă o insulă plină de maimuțe și de portocale. Ele sunt multe și tu ești unul singur, ești statul. Da? Și vreți portocalele. Nu puteți merge pe acea insulă pentru că maimuțele sunt violente și cum faceți să obțineți portocalele?

— Simplu. Arunc cu o piatră și fiecare maimuță aruncă cu cel puțin o portocală. Mai arunc o piatră și tot așa. Relația este de unu la numărul acelei mulțimi îi dădu rezolvarea domnul prim ministru.

— Ce înseamnă aruncarea pietrei? După dumneavoastră? Întrebă domnul președinte.

— Nu ne-am gândit încă, dar cu siguranță că ne veți spune, spuse domnul ministru al economiei.

— Luarea unei măsuri profund umane, ca oamenii să fie convinși în adâncul sufletului lor că suntem de parte lor și nu împotriva lor. Doar ei ne-au votat și ei și-au pus toată speranța în noi. Nu mă refer la toți miniștrii, pentru că așa a fost să fie doar trei vrednici, ci la ceilalți aghiotanți politici din cadrul fiecărui minister. Nu avem nevoie de politica lor, ci de ei ca oameni cărora le vom deschide ochii și la mult mai puțini inima. Ei sunt importanți pentru a fi convinși că imaginea lor este influențată de faptele lor. Oamenii sunt minunați și, dacă nu o dovedesc, nu este vina lor, ci a noastră, că nu le-am creat condiții să o facă. Dar acestea sunt cuvinte goale ce sună frumos, un fel de propagandă. Nu, datoria noastră nu este de a da viață mitului justițiar, cu toate că el va fi prezent. O justiție ce contravine lumii în care trăim în care crima sub toate formele este generalizată și la mare cinste. Cum? Folosind inteligența noastră și a celor din jurul nostru. Apropo, știți cum se cuceresc oamenii? Întrebă domnul președinte.

— Nu ne-am gândit să cucerim oameni, până acum îi cuceream mințindu-i, spuse unul dintre miniștri admiși la examenul de intrare în guvern.

— Știu că glumiți, de aceea nu-l credeți pe domnul ministru, oamenii se cuceresc ascultându-i cu atenție, lăsându-i să vorbească, pentru că ei ne spun totul despre ei, chiar vorbind despre lucruri fără importanță. De aceea, am ținut mult să înțelegeți felul în care se construiește personalitatea oamenilor prin textele pe care le spun și în care cred sau nu.

— Este valabil și pentru cucerirea doamnelor? Întrebă curios domnul ministru al relațiilor personale.

— Este valabil pentru toată lumea, mai ales în cazul doamnelor care vorbesc ceva mai mult. Dar o doamnă cucerită pe baza unei tehnici și nu a unei corespondențe afective, este o cucerire ce te lasă rece, nu te înflăcărează. În loc să avem o iubită, creăm o victimă. Dumneavoastră toți veți fi inițiați în tainele cuceririi lumii, urmând să treceți la fapte și veți simți cum în fiecare zi o luați de la început, fără să suferiți de amnezie. Cu multe din cele ce vi se vor spune nu veți fi de acord, vă rog să protestați din tot sufletul și cu toată îndârjirea, nu primiți ceva automat, fără să fiți convinși de ceea ce urmează să faceți. Veți vedea cum multe lucruri cu care nu sunteți de acord și le contestați din start, ajungând să le practicați, vă vor convinge de viabilitatea și forța lor în relațiile umane. Nu întâmplător Hristos spunea ucenicilor lui în Evanghelia după Matei, capitolul 7 versetul 6 „*Nu aruncați mărgăritare porcilor*!" Sunt lucruri pe care nu trebuie să le știe toată lumea, și tocmai de aceea sunt lăsate la vedere, publicate și predicate, pentru a trece neobservate. Cine știe să facă bine, adică minuni umane, fiți siguri că poate face extrem de mult rău. Le spuse înflăcărat domnul președinte, sorbit de secretara ce-i desena fiecare vorbă, stenografiind de zor.

— Am rugat-o pe doamna ministru a culturi să facă introducerea la înțelegerea fenomenului pe care îl vom discuta în cele mai mici amănunte. Dacă treci pe lângă cineva care-ți cere de pomană și-i dai, rezolvi efectul, dar nicidecum cauza condiției lui. Noi trebuie să tămăduim bolile sociale și umane tratându-le cauzele, ocupându-ne de oameni. Nu mâine, ci acum. Pentru noi nu există mâine ci un continuu astăzi. Noi nu avem de gând să dăm de pomană nimănui nimic și niciodată. Considerăm că a da pomană este un act anti-social. A-i antrena în a se manifesta omenește este cu totul altceva, ei au nevoie să fie stăpâni pe propriile lor destine, de aceea vom căuta să-i educăm în acest sens. De ce noi nu dăm de pomană? Pentru că ne aflăm pe o dimensiune verticală, de acțiune decizională de sus în jos. Nu vorbesc despre noi în termenii cetățeanului de rând. Noi suntem cetățeni responsabili și cu responsabilitate în care nu întâlnim un cerșetor, ci un destin ce trebuie susținut. Mulți au ajuns la un punct de degradare, fiecare pe un drum propriu, trebuie ca tot pe drumul lor să fie ajutați să-și revină. Oamenii nu sunt obiecte și nici animale.

— Sărmanii țigani, spuse domnul ministru al telecomunicațiilor.

— Nu sunt deloc sărmani. Sărmanii de noi că gândim astfel despre ei. De fapt, ar trebui să spunem sărmanii de noi. Interveni domnul președinte.

— Am văzut ce importantă este gândirea omului alimentată de limbajul verbal. Nimeni nu poate visa și gândi fără cuvinte dar mai ales fără relațiile dintre cuvinte, de aceea trebuie să învățăm să ne stăpânim cuvintele și mai ales relațiile dintre ele, astfel ne vom stăpâni pe noi înșine. De totdeauna omul a avut nevoie de ceilalți, de modele pe care să le urmeze. Noi trebuie să formăm aceste modele, să oferim fiecăruia exemplaritate. Există teorii și teorii de stăpânire în numele crimei organizate legal ce se numește ordinea de drept a fiecărui stat. Astăzi, când toată lumea a devenit un Babilon împrăștiat, oriunde ai merge întâlnești oameni de diverse culturi și limbi, revin la suprafață unele teorii care sunt nocive, ce creează tensiuni în interiorul aceluiași stat între organele de conducere ce adesea sunt pe punctul de a se manifesta ca organe de represiune a populație. Nu numai în cadrul regimurilor dictatoriale, dar și al fiecărui stat, trebuie să înțelegem că vinovați nu sunt cei de sus sau cei de jos, pentru că nu există sus și jos, ci oamenii, fiecare cetățean. Noi, în calitatea pe care o avem, dacă ceva nu merge bine în țara aceasta avem datoria să considerăm că este numai și numai din vina noastră. Nu se rezolvă problemele cu demagogii. Să fim cinstiți cu noi înșine și să vedem unde ne aflăm. Ce facem, cum trăim? Ce mâncăm. Și toate aceste elemente sunt elemente culturale. De exemplu, mergem la magazin, nu în grădina noastră, să cumpărăm legume. Sunt frumoase dar nu au gust. De ce? Pentru că ele sunt rezultatul culturii, al științei de creștere forțate a lor pentru a se da populație spre a nu muri de foame, spune ideologia consumistă. Avem un prim element cultural activ ce alimentează producția de legume, care sunt un produs industrial și nu agricol.

Le vedem și le cumpărăm pentru că se activează acea desemnare din capul nostru ce ne face să le dorim, să le cumpărăm și să le mâncăm, dar suntem dezamăgiți că nu au gustul și nici mirosul pe care-l știam din copilărie. Firesc, pentru că sunt un produs industrial. Același lucru se întâmplă și cu carnea. Pe de altă parte, mâncăm foarte multă carne în comparație cu străbunii noștri, care respectau cel puțin două zile de post pe săptămână precum toate posturile. Nu este bine când se impune ceva. Când considerăm că știm ce este bine pentru altul, nu avem dreptate, iar, obligându-l să facă binele cu forța, greșim și facem un act antiuman, o crimă. Acum postul a dispărut, pentru că este considerat ceva demodat și fără sens în ziua de astăzi în care toți suntem convinși că nu contează ce bagi în gură, ci ce iese pe gură și nimeni nu se mai gândește la partea nevăzută a corpului nostru. În trecut corpul era considerat vas de sălășluire a Duhului Sfânt primit la botez și de aceea era considerată o profanare autopsia cadavrelor pentru studiu. Astăzi a devenit o rutină practicarea autopsiei în cadrul medicinii legale pentru identificarea cauzei morții, ca și cum cunoașterea cauzelor ar rezolva situația celui mort. Nu, domnilor, boala și moartea intră în exercițiul de experimentare pe om a ceea ce înainte se experimenta pe animale. Oamenii de știință consideră că pacienții nu trebuie să știe că din momentul intrării în spital i se deschide fiecărui pacient un dosar ce conține toată povestea organismului lui, devenit strict secret pentru cei cărora li se face anestezie totală în urma executării celor cinci dintre cele mai importante scoruri de mortalitate. Dacă înainte toată istoria unei așezări era sedimentată în cimitir. Astăzi, cimitirele sunt supraaglomerate, fiind interzis să fotografiezi. Mulți dintre contemporanii noștri, din motive de igienă, preferă incinerarea. Un obicei preluat din experiențele celei de-a doua conflagrații mondiale de organizare și igienizare a morții. Acesta este sensul materializat al vieții noastre. Trăim pentru a ajunge în cimitir sau pentru a fi arși. Noi acum avem marea șansă să ne aflăm împreună. Este o sărbătoare. Niciodată nu se va mai repeta această zi și această ocazie. Suntem un guvern, dar guverne visează toți de la sioniști la francmasoni și tot felul de organizații internaționale. Diferența este că, dacă vrem cu adevărat să fim un guvern, trebuie să fim unul al fiecărui cetățean în parte, altfel nu are rost. Când spuneam că fiecare cetățean este președinte, aveam în vedere condiția cetățeanului țară. El este președintele țării dinăuntrul lui în primul rând. Noi scriem istorie, și istoria se scrie cu oameni. Toți cei de aici ați fost aleși pe baza bunătății inimii voastre. Mulți din cei care au ajuns să facă răul sunt considerați oameni buni, ca și cum actele oamenilor ar fi diferite de natura lor, de aceea vă sfătuim să vă gândiți tot timpul că astăzi sunteți vii și în calitatea pe care o aveți puteți face enorm de bine, pentru că mâine, cine știe ce va fi. Felul de a ne trăi fiecare zi de acum înainte să fie cel al ultimei și mai fructuoase zile din viața noastră a fiecăruia. Încheie domnul președinte.

— După ce am aflat cât de importantă este vorbirea și gândirea pentru om, acum dumneavoastră, domnule președinte, vreți să ne concentrăm asupra devierilor comportamentale ale civilizației în care trăim. Putem oare noi să le repunem pe vechiul făgaș? Întrebă ministrul cultelor.

— Intenția noastră nu este una ideologică, în sensul programatic, că pornim de la un program de repunere sau îndreptare a lumii. Istoria nu merge înapoi și dacă am încerca să facem așa ceva am fi criminali. De exemplu, există unele secte care caută să reînvigoreze biserica primară, respectând sacralitatea muncii, a odihnei și a rugăciunii. Astfel, ajung să se situeze la marginea societății și chiar să fie respinse, ca fiind antisociale, pentru că nu pot lucra în anumite zile de sărbătoare, neînțelegând că Omul este sărbătoarea sărbătorilor, încât ajung până acolo să nu facă acte de caritatea sau de întrajutorare a altor frați pentru că se află în timpul sacru al sărbătorii. Ce le putem face? În calitatea pe care o avem să-i ajutăm, pentru că nebunia credinței lor nu le-o putem scoate din cap și orice mijloace coercitive îi îndârjește și mai tare, pe când societatea are nevoie de ei și ei ne pot fi folositori. Dacă ei sunt radicali, noi nu putem fi la fel, cerându-le să facă ceea ce doctrina credinței lor le interzice. Dragii mei, credința oamenilor este mai puternică decât orice pe lumea asta. Dar să revenim la ABC-ul discuției noastre. Spuse domnul președinte, continuând:

— Cuvântul cultură vine din domeniul agricol, baza vieții omului pe pământ este furnizată de agricultură, de cultivarea pământului. Dacă ai pământul tău pe care-l cultivi, știi că nu vei muri de foame. Organismul nostru este biologic și pentru a trăi trebuie să-l alimentăm. De aici pornește totul. Dacă omul are ce mânca, este liniștit. Pe urmă vine pregătirea hranei. Aici avem un hiat între generația mai tânără și celelalte generații și comoditatea în generațiile mai vechi. Ce rost are să gătești când poți cumpără de la magazin? Ca să cumperi de la magazin, ai nevoie de bani. Și, în loc să se considere pământul ca bază a hranei noastre s-a produs o schimbare de mentalitate, convingând oamenii că banul ar sta la baza supraviețuirii, astfel ni s-a creat obișnuința care a generat confortul de a cumpăra produse din comerț. Care este efectul? În primul rând, produsele nu sunt naturale, pentru că sunt produse tratate chimic. În al doilea rând, există produse din belșug, productivitate alimentată de ideea de a câștiga cât mai mult. Pe de altă parte, oamenii muncesc, nu au timp să cultive pământul, pentru că trebuie să lucreze. Lucrează pentru ca să primească bani cu care să-și plătească cheltuielile de întreținere, mâncare și să-și cumpere anumite produse. Acesta este circuitul economic al vieții noastre de fiecare zi.

— Și ne arată cum omul este o ființă economică, bazată pe procesul de vindere și cumpărare, cerere și ofertă, spuse domnul ministru al finanțelor.

— Domnule ministru, considerați că salariul pe care-l primesc muncitorii este expresia bănească a muncii prestate?

— Exact. Și acest salariu intră în calcularea cheltuielilor de producție și stabilirea venitului brut pe economie, o expresie matematică ce indică nivelul de trai continuă domnul ministru de finanțe fiind întrerupt de domnul prim ministru.

— Când vorbim despre inițierea noastră în taina existenței omului, vom face în așa fel încât expresiile matematice și logice să devină transparente pentru a-l vedea pe cel care le-a creat și căruia i se aplică, adică a vedea omul. Este greu pentru cineva să dea la o parte ani mulți de formare profesională și uneori deformare umană, redevenind copilul ce se minunează de tot ceea ce vede. Domnule ministru, statisticile sunt bune pentru a se face rapoarte care prezintă situații. Revenind la salariu, indiferent de felul în care îl calculăm, trebuie să recunoaștem stabilirea lui pe baza unei convenții. Deci, este rezultatul unei convenții și nu al muncii efective. De aceea se spune că cei care muncesc nu au timp să facă bani. Dar ce se întâmplă cu munca efectivă? Produce valoare pentru întreprindere și, ce este mai important, ne arată că viața acelui om s-a scurtat cu orele de muncă prestată, iar sănătatea acestuia s-a infectat cu diverse produse chimice și cu aer poluat. Aceasta este o realitate pe care toți o trăim, gândindu-ne la cât vom câștiga la sfârșitul lunii, negândindu-ne nicio clipă că ne trece viața alergând după o himeră. Când climatul economic este defavorabil, o parte din acești muncitori devin șomeri, adică lipsiți de unica sursă de venit care le dădea posibilitatea de a trăi. Intră în panică. Se creează un dezechilibru moral, profesional și social. Toți vor să lucreze și nu au unde. În aceste condiții, statul creează diverse organisme cu școli de reprofilare, pe care ei le frecventează, firește, pe bani, ca până la urmă tot fără serviciu să rămână. Cei care sunt mai activi și nu se lasă, iau drumul pribegiei pentru a munci prin alte țări, convinși fiind că acolo oamenii sunt mai respectați și acceptă să lucreze orice, pentru că sunt disperați. Alții joacă la loto, convinși că pe această cale vor câștiga, un câștig ce se lasă tot mai mult așteptat, cu o așteptare bine plătită ce le întreține cel mult speranța câștigului. Alții fură de la primul pe care-l întâlnesc sau, dacă nu fură, jefuiesc ca în Vestul Sălbatic. Toate acestea sunt expresii ale disperării. Și atunci apare ideea strălucitoare a luptei, o luptă a tuturor împotriva tuturor, împotriva străinilor care le iau locurile de muncă, împotriva bătrânilor care nu se mai pensionează, împotriva altor popoare care îi subjugă. Nimeni nu vede în cei care promovează acest tip de discurs niște criminali. Problema este că de data aceasta tensiunile sunt interne în cadrul aceluiași stat. Ele sunt alimentate de cei care sunt convinși că în acest fel vor reuși să ajungă la putere și în unele situații chiar reușesc. Ajungerea la putere le dă posibilitatea de a dispune de un organ de represiune care să-i ajute să sclavizeze poporul. Adică ei să cânte și poporul să joace.

Ne uităm pe stradă și vedem tot mai multe locuri de colectare a pieselor din metale prețioase. Cine are nevoie de așa ceva când societatea se îndreaptă

spre o pauperizare tot mai puternică? Cine are interesul de a aduna ceea ce mai reprezintă valoare în mintea oamenilor? Dacă vrem să știm cine, putem afla foarte simplu, pentru că sunt oameni cu o identitate.

— Acum înțelegeți importanța, dar mai ales necesitatea educării poporului în așa fel încât să-l vadă pe celălalt și să se gândească la el, dacă vreți, un fel de YES MAN, în care eroul filmului aprobă tot felul de proiecte subvenționate de banca la care lucra, doar că în cazul nostru aprobarea nu vine dintr-o interzicere a refuzului, ci din înțelegerea fiecăruia așa cum este el, ale cărui planuri le susținem și le îmbunătățim. Ne punem total la dispoziția celui care solicită. Înțelegeți dimensiunea efortului comun pe care trebuie să-l facem pentru a-l reda pe om omului, continuă doamna ministru al culturii.

Fiecare intervenție era stenografiată pentru a fi transcrisă și depusă la dosar.

După patru ore de dezbateri, rămăseseră tot la punctul zero, dar era un zero plin, încărcat de aspirații și vise, chiar dacă tot zero rămânea. Majoritatea miniștrilor simțeau un gol în ei și în jurul lor. Simțeau cum le fuge pământul de sub picioare. Discuțiile purtate îi debusolaseră complet. Trebuiau să-și creeze o altă scară de valori pentru ei și pentru toți funcționarii. Trăiau o stare ciudată pentru că, în ciuda confuziei, văzând viața firească de la palat, se simțeau în familie.

La masa de prânz, după ce se spuse rugăciunea de mulțumire, domnul președinte îi întrebă care sunt relațiile umane din cadrul fiecărui minister, cum gestionează munca, ce fac și mai ales dacă funcționarii merg cu dragoste la lucru; dacă mănâncă împreună și cum s-au gândit să rentabilizeze funcționarea ministerelor pentru a acoperi cele douăzeci și patru de ore. Se lăsă o tăcere profundă. Nici prin cap nu le trecuse așa ceva. Mulți erau convinși că sunt prea mulți funcționari la minister față de cât au de lucru.

— Eu nu sunt un exemplu prea bun pentru servirea mesei tuturor, pentru că mănânc foarte puțin și atunci bucătarii s-ar întrista, crezând că nu-mi place sau că fac nazuri, spuse domnul ministru al relațiilor sociale.

— Ce ar fi să încercați? Dumneavoastră nu trebuie să mâncați, importantă este atmosfera creată. Știți că pofta vine mâncând. Și ne spuneți rezultatul la care ajungeți.

— Chiar astăzi voi avea în vedere amenajarea unei bucătării moderne ultradotate. Mi-a scăpat acest aspect al socializării în cadrul meselor comune patronate de minister și nu numai. Până astăzi participam la recepții doar ca să-i servesc pe invitați, se scuză domnul ministru al relațiilor sociale și interumane.

— Dacă dumneavoastră faceți așa și vă comportați ca un amfitrion iar noi v-am urma, dovedim că suntem incapabili, ceea ce nu ar fi demn din partea noastră, spuse ministrul mediului. Dar ne-ați dat o idee de a găsi o

cale de creare permanentă a unui mediu familiar, încât funcționarii să nu vină ca niște condamnați la lucru, ci să ne simțim cu toții în familie.

— Stimate domn, nu numai în vorbire repetarea și imitarea este un act de creație. Cum se are în vedere promovarea valorilor, fiecare știe ce are de făcut. Palatul vă stă deschis și la dispoziție iar când ne veți invita la dumneavoastră, într-un fel de contrapartidă, fiți siguri că nu vă vom refuza. Venim toți. Nu este nevoie ca cineva să vină la dumneavoastră acasă să vă spună ce și cum să faceți. Ceea ce contează este functorului uman și atenție la corectarea pe care mi-a făcut-o domnul prim ministru pe care, la rândul lui, fiecare dintre dumneavoastră îl poate corecta prin exemplele concrete oferite. Acum este timpul să ne facem siesta. Un somn bun ne reînvigorează și ne înfrumusețează viața, după care vom începe a doua zi din ziua de astăzi.

La despărțire cei doi prieteni dădură mâna cu fiecare invitat, felicitându-l și urându-i spor la treabă, bătându-l pe fiecare pe umăr, convinși că este omul cel mai indicat în locul pe care-l ocupă, îl încurajam și-l sfătuiau să nu uite să-i invite și pe funcționarii de la ministerul său să-și facă siesta.

După servirea mesei, palatul s-a golit. Fiecare mergea pe drumul lui, ducând în cârcă lumile tuturor cetățenilor țării, neexistând un domeniu care să nu aibă tangență cu fiecare om. Mulți dintre ei se gândeau cum au putut aborda atât de superficial poziția pe care o ocupau fără să se gândească la responsabilitatea ce-i apăsa acum când au conștientizat-o. Preluând ștacheta, fiecare urma să-i conștientizeze pe funcționarii ministerului, să le explice și să-i convingă de faptul că lumea se află în capul lor și nu afară. Totul stă acolo.

Ziua continua la fel de mohorâtă și tristă. Doamne, ce dimineață apăsătoare! Se gândise domnul președinte. Respiră adânc de trei ori. Întors în apartament se făcu comod, luă vioara și începu să cânte. Deschise o partitură pe care o studiase în ultima săptămână, încercând să o memorizeze. Când obosi, lăsă partitura și continuă să cânte bucățile cunoscute. Muzica îl învăluia și anula curgerea timpului. Nu avea nevoie de lumină. Nici nu o aprinse. În cameră tonurile vii ale culorilor se diminuară la tonuri gri și negru. Camera era o zonă de umbră, penumbră și întuneric. Era timpul să se odihnească. Intră în pat și adormi profund.

Surâs internațional

Fiecare zi ce venea aducea cu ea trăiri intense în țară. A sosit timpul deschiderii petalelor trandafirului, încât și alții să-i cunoască mireasma. Coborî liniștit la birou unde era așteptat de toți secretarii. Fiecare zi era pentru ei o aventură ce se iniția și cine știe când se va termina. Cu o zi înainte ceruse informații serviciilor diplomatice care se aflau deja pe birou pentru a fi discutate. Ceruse, de asemenea, o listă a statelor cu care încă nu existau legături diplomatice, menționându-se motivele, cel mai frecvent fiind cel al lipsei unei corespondențe diplomatice din partea celuilalt stat. Fiecare serviciu diplomatic urma să identifice personalitățile cunoscute și îndrăgite de cetățenii statului în care se afla. Cum deja au primit sute de fișe cu nume, datele personale, formație profesională și activitate publică a respectivelor personalități, domnul președinte convocă tot palatul la alegerea viitorilor ambasadori. Democrația e democrație. Din mai mulți trebuiau ales doar unul pentru fiecare țară, ținând însă cont și de ceilalți, pe care vor urma să-i coopteze, după disponibilitatea lor, în diversele activități întreprinse într-o anumită țară. Fiecare își asumă la modul cel mai serios responsabilitatea alegerii. Fiind mai mulți, în nici două ore terminaseră de ales. Cei de la serviciul de secretariat, al cărui număr crescu în ultimul timp, urma să-i contacteze telefonic. Se prezentau ca fiind din partea președinției statului și după ce cereau permisiunea de a le răpi câteva momente, le prezentau pe scurt strategia propusă de președinție de a avea în fiecare țară un reprezentant emblematic al acesteia pentru a le reprezenta statul ca ambasador. Unii au acceptat, simțindu-se onorați și măguliți, iar alții au luat-o ca pe o glumă, scuzându-se că nu au timp de pierdut, cerându-le politicoși să nu-i mai deranjeze.

— Noi nu ne simțim deloc lezați de refuzul lor, dragii mei. Nu pe noi ne refuză, ci pe ei înșiși. Nu avem nimic de pierdut, ci numai și numai de câștigat. Vedeți cine mai există menționat din acel stat și încercați să-i cuceriți bunăvoința, poate acceptă. Până la sfârșitul zilei, aveau completată lista ambasadelor existente cu câte un reprezentant. Cum toți ambasadorii se aflau în țară, urma ca a doua zi să vorbească personal cu aceștia, pentru a le comunica hotărârea luată dar și pentru a se informa direct asupra rezultatelor diplomatice obținute de ei, de a cunoaște părerea lor despre relațiile existente între cele două state și ce s-ar mai putea face în privința îmbunătățirii diverselor relații bilaterale. Cum era de așteptat, ca o regulă de aur a diplomației, activitatea lor viza afacerile la nivelul cel mai înalt, al celor bogați, schimburi ce intrau în buzunare

personale ale unora din cadrul țării, contribuind la îmbogățirea țării pe baza buzunarelor personale. Din anchetele filmate în fiecare țară, se vedea clar că nimeni nu știa nimic despre statul reprezentat sau despre componența și activitatea serviciului diplomatic al țării sale, ca un fel de sigiliu neaplicat de TOP SECRET sau SECRET DE STAT. Pentru a nu mai marca un interes restrâns și o prezență absentă în cultura și viața acelei țări, le mulțumi, întrebându-i dacă vor să colaboreze cu viitorii ambasadori și aici fiecăruia îi spuse numele ambasadorului, la auzul căruia înțelegeau prea bine de ce au fost înlocuiți.

— Fiecare are dreptul să decidă pentru el. Eu nu decid pentru mine, ci pentru țară. În douăzeci și patru de ore toată lumea, de la mic la mare, va ști că existăm în primul rând prin prezența charismatică a personalităților care ne vor reprezenta, de aceea vă rog să vă străduiți să stabiliți o teleconferință cu ambasadorii, urmând ca pe rând să stau la dispoziția fiecăruia pentru a discuta problemele pe care ei consideră că trebuie clarificate, făcând un plan de acțiune imediată. Ținând cont de fusul orar al țărilor programase trei teleconferințe, fiecare ambasador fiind informat în prealabil asupra acesteia. Partea frumoasă a întâlnirii lor din cadrul teleconferinței consta în faptul că mulți dintre ei se cunoșteau din diverse prilejuri culturale și se apreciau reciproc, bucurându-se că au devenit peste noapte colegi de serviciu diplomatic, recunoscători domnului președinte pentru faptul că s-a gândit la ei. Le-a mulțumit tuturor, fiecăruia în parte, prezentându-le concepția domniei sale asupra colaborării viitoare. Este o onoare pentru ei, dar în același timp și o misiune, ceea ce presupune un sacrificiu care, oricâți bani ar primi, nu îl justifică. Toți ambasadorii cu care vorbise s-au arătat încântați de felul în care domnul președinte punea problema. Li se asigura o asistență de 24 de ore pentru familiarizarea cu limba și realitățile țării sale, cu istoria oficială și reală a neamului din care domniile lor fac parte din momentul exprimării simpatiei de aderare. Fiecare ambasador va fi asistat de o echipă de profesioniști în diverse domenii solicitate. Prin intermediul țării pe care o reprezintă ei vor deveni utili și vor avea cu siguranță unele intervenții importante pentru propria lor țară. În optimismul lui, îi încurajă că în cel mult o lună, dacă doresc, vor vorbi limba statului pe care îl reprezintă. Excelențele lor vor continua să ducă viața de dinainte, reprezentând în același timp țara al cărei legat diplomatic a fost investit. Fără a li se trasa vreo direcție ideologică sau politică, prezența lor va fi una activă și marcantă în cadrul fiecărei țări, având un sprijin total din partea țării pe care o reprezintă în concretizarea ideilor lor originale și chiar revoluționare, discutate în prealabil cu domnul președinte și cu alți specialiști, pentru a găsi împreună strategia concretizării lor cu succes. Toate realizările zilnice și săptămânale ale fiecărei ambasade vor fi prezentate în cadrul buletinelor informative de la televiziunea celor două țări, precum și toate intervențiile publice ale fiecărui ambasador care îi onorează pe toți. Au fost puse în discuție

onorariile și notate exigențele ridicate de fiecare. Ceea ce le plăcuse cel mai mult și-i cuceriseră de la primul contact a fost invitația pe care domnul președinte o adresa fiecărui cetățean al țării sale de a se considera președintele țării, acționând ca atare în soluționarea problemelor ivite, informând în prealabil președinția de faptele lor. Ba, mai mult, ei în calitatea lor de ambasadori, de asemenea, sunt președintele țării pe care o reprezintă.

O minune: un simplu cetățean iubit și cunoscut de toți compatrioții lui devenea peste noapte președintele unei țări. Dacă până atunci nu se știa nimic despre acea țară, existând într-o nebuloasă geografică, istorică, civilizațională și culturală atât în mintea celor ce acceptaseră să fie ambasadori, cât și în a tuturor celorlalți cetățeni, ajunseseră să-i știe pe moment cel puțin numele pe care l-au legat de idolul lor. Funcția de ambasador și de președinte a unui stat îi încânta de minune. Ce este și mai interesant, sunt telefoanele pe care le primiseră din partea celor care cu o zi înainte refuzaseră propunerea făcută, întrebând dacă mai este valabilă oferta, o întrebare inutilă odată ce deja cunoșteau din mass-media cine era ambasadorul. Li s-a răspuns politicos, menționând numele ambasadorului ales, ca și cum nu l-ar fi știut, asigurându-i de toată simpatia, precum și de faptul că vor fi cooptați să participe în activități viitoare în calitate de prieteni ai țării și președinției.

— Relațiile umane, cu atât mai mult cu cât sunt internaționale, trebuie să fie cultivate cu grijă. Vă amintiți ce v-am spus ieri? Noi nu avem nimic de pierdut. Și ei și-au dat seama, dar prea târziu. Însă, pe de altă parte, dragii mei, niciodată nu este prea târziu. Un om de valoare rămâne om de valoare. Faptul că noi i-am invitat, oferindu-le toată încrederea noastră, înseamnă că vom continua să o manifestăm activ. Noi avem nevoie de oameni de valoare, numai că majoritatea vedetelor sunt arogante și cu nasul pe sus chiar cu cunoscuții, darmite cu necunoscuți ca noi. Oferindu-le această onoare, noi i-am flatat la modul superlativ, pentru că orice artist sau personalitate, este prin sine un reprezentant marcant al țării sale și mult mai mult decât atât, al întregii umanități, numai că oamenii ignoră acest fapt. Datoria noastră este de a-i umaniza, de a-i ajuta să recupereze omul din ei. Un exercițiu sănătos pentru ei în primul râd, în al doilea pentru țara noastră pe care o vor reprezenta la modul admirabil și pentru propria lor țară în ultimul rând prin activitățile pe care le vor desfășura pe plan intern.

Toate personalitățile devenite peste noapte figuri diplomatice, erau invitate la televiziune, la diverse evenimentele cu toate onorurile ce se cuvin unui conducător de stat, rol ce dădea foarte bine cu prezența lor de spirit și jocul social cu care erau obișnuiți. Erau ambasadorii vedete ale serviciului diplomatic internațional. Cine nu ar fi dorit să fie ca ei? Simpla lor prezență estompa celelalte oficialități ale celor mai importante state ale lumii, al căror nume nu le știa nimeni, după cum nu se făcea vreo legătură între statul respectiv și

reprezentantul lor, pe când toată lumea îl cunoştea pe ambasadorul ţării necunoscute înainte. În douăzeci şi patru de ore, datorită mass-mediei, toată lumea de la mic la mare ştia numele ţării şi al ambasadorului care o reprezenta cu toate prerogativele preşedinţiei, pentru că astfel aflaseră de calitatea de preşedinte a tuturor cetăţenilor acelei ţări.

Timpul nu se pierdea deloc. Toate ideile inovatoare şi progresiste ale ambasadorilor au fost sprijinite şi puse în practică, demonstrând de fiecare dată că se poate. În nicio jumătate de an, mulţi dintre ei au primit câte un avion pentru dislocările lor în ţară şi străinătate, fiind pretutindeni însoţiţi de o echipă de filmare, de secretari care notau ceea ce ei spuneau. În elanul tineresc în care s-au lăsat prinşi, ajunseseră să vorbească expresiv şi bine limba ţării, ceea ce le mări şi mai mult prestigiul. Serviciul diplomatic al ţării devenise cel mai bogat, mai modern şi mai eficace serviciu în rezolvarea oricărui tip de probleme. Serviciile consulare încetară să mai fie o formă de exploatare a cetăţenilor ţării aflaţi în străinătate, plata serviciilor fiind una simbolică şi timpul de rezolvare a unui caz de maxim 24 de ore, oferind un serviciu continuu de zi şi de noapte.

Când exista vreo campanie de denigrare şi la televiziune apărea câte o emisiune cu ţigani din ţara respectivă, prezentaţi în culorile disprețului, însuşi ambasadorul dădea replică apărând cu aceleaşi persoane în cadrul unei emisiune speciale, în care relua fiecare problemă prezentată, demascând demagogia şi subtilitatea prezentării anterioare. Ceea ce impresiona publicul spectator era faptul că ambasadorul vorbea limba statului pe care-l reprezenta, invitându-i pe ţigani să vorbească şi în limba lor, pentru a vedea cei care operau o identificare lejeră între cetăţenii ţării şi nomazii din ţara pe care o reprezenta. Deşi rare, astfel de situaţii au existat şi replica a fost promptă şi directă, dovedindu-se că nu se tolerează o astfel de manifestare xenofobă în mass-media, atenţionându-i că data viitoare vor cere o indemnizaţie de despăgubire morală suficientă să ducă la falimentul respectivului post de televiziune.

Cu ajutorul serviciilor diplomatice au fost identificate prezenţele anumitor persoane ce se ocupau cu cerşitul şi furtul din buzunare. Echipe specializate trimise din ţară i-au interceptat, au stat de vorbă cu ei şi au sistat cerşitul. Înţelegeau că cerşitul este o muncă extrem de obositoare, expusă oprobiului public, violenţei şi nesiguranţei personale. Cu ajutorul lor au fost identificate reţelele de folosire a minorilor şi chiar de trafic de persoane. Cei în cauză au fost eliberaţi imediat din condiţia de dependenţă totală, intrând în programul de reintegrare socială acolo unde doreau şi se simţeau în elementul lor, fie cea nomadă, fie cea sedentară.

Felul în care li s-a explicat că nu pot cerşi era simplu:

— Domnul preşedinte nu poate cerşi. Dumneata eşti domnul preşedinte. Nu poţi cerşi pentru că lezezi imaginea unei societăţi, a ţării şi a preşedinţiei.

Eşti om şi trebuie să te respecți. Noi de aceea suntem aici ca să te ajutăm să fii om, adică ceea ce eşti. Cerşitul tău ne reflectă pe noi şi spune lumii întregi că nu avem grijă de tine, pe când noi chiar ne preocupăm.

— Da' ce frumos vorbeşti dumneata, domnule, şi ce mă mai îmbrobodeşti. „Dumneata eşti preşedintele." De parcă aş fi tocmai eu, ultimul dintre oameni, preşedintele. Dar cine crezi că te crede.

— Dumneata ai fost la vot?

— Ce-i aia?

— Când a fost votat preşedintele actual al țării.

— Cum să fiu la vot? Că n-am fost în țară. Şi dacă eram, nu mă duceam, că-s sătul de politichie.

— Dar ştii ceva de ce s-a întâmplat în țară?

— Nu ştiu, domnule, că nu mă uit la televizor. Şi aici nu-i dau pe ai noştri.

— Ei, bine, preşedintele țării de acum şi noi toți nu vă mai numim cerşetori, ci oameni. Nu facem nicio diferență între voi şi alții. Nu vedem hoți, nu vedem bogați şi săraci, ci numai oameni. Atunci dacă sunteți oameni, în societate trebuie să vă comportați ca atare. Ce ştii dumneata să faci cel mai bine?

— Ştiu să cânt la acordeon.

— Ai acordeonul la dumneata?

— Nu-l am aici, a rămas în maşină. Ştiți că am vândut căruța cu caii şi neam luat o maşină. Acum suntem motorizați.

— Şi ce mai ştii să faci?

— Eu fac de toate. Tot ce este nevoie, doar sunt bărbat.

— Ştii să lucrezi cu caii?

— Nu ştiu. Eu sunt lăutar, nu sunt geambaş. Ei se ocupă de cai.

— Acum că nu mai ai cerşetori care să lucreze pentru tine, va trebui să faci ceva ca să trăieşti fără să furi. Trebuie să te gândeşti ce faci, pentru că nu poți rămâne aşa de izbelişte.

— Dar cine crezi că se gândeşte la noi?

— Dar eu acum ce fac? Vorbesc cu dumneata şi la cine mă gândesc?

— O să mai trecem prin bâlciuri să vindem haine, papuci şi mărunțişuri. Cunosc pe unii care ştiu să lucreze obiecte de artizanat şi alții să facă oale de aramă.

— Oricum, noi stăm pe aproape, pentru ca să nu ciordiți cine ştie ce şi pe cine. Şi când țigănuşii furau, obiectele le erau confiscate şi date proprietarului lor de drept. Era un joc în care intrau, o variantă lejeră de hoții şi vardiştii.

În una din zile, domnul preşedinte i-a chemat la palat pe şefii mai multor triburi nomade, pentru a discuta cu ei. Ştia că prin felul lor de a fi şi impresiona sunt cei mai mari domni ai zilelor noastre şi i-a tratat ca atare. Îi invitase într-unul din saloanele cele mai luxoase ale palatului, unde i-a ascultat pe fiecare ce avea de spus.

— Stimați domni, putem oare noi fi fericiți?

— Cum să nu putem, doar suntem oameni!

— Despre acest lucru vreau să vorbim. Cum putem fi fericiți fără ca fericirea noastră să aducă tristețe altora.

— De vorbit este ușor, dar de respectat hotărârile luate este mai greu, comentă unul dintre ei.

— Nu este nici greu și nici ușor. Contează calitatea celui care spune ceva. Când oamenii își pierd onoarea nu ai ce să mai faci. Vreau să știți și să spuneți și altora care nu sunt aici cum văd eu lucrurile. V-am chemat aici pentru mine, nu pentru dumneavoastră. Dacă unul dintre dumneavoastră face un lucru rău în mod conștient, cel vinovat nu este el, ci eu.

— Pe naiba, cum să fiți dumneavoastră dacă el l-a făcut? Fiecare răspunde pentru ceea ce face.

— Așa era mai demult și așa se gândea. Eu gândesc altfel și vreau să vă spun și dumneavoastră cum gândesc. Nu zic că aș avea dreptate, dar așa simt.

— Dumneata pari un om înțelept și spui vorbe mari, parcă ai fi un împărat sau un Făt Frumos de prin povești.

— De totdeauna și până la sfârșitul lumii veți purta stigmatul libertății exprimat violent din partea celor care nu sunt și nici nu pot fi ca domniile voastre. Puțini în lumea asta trăiesc cu atâta intensitate cele mai neînsemnate momente precum cei din neamul vostru.

Ascultându-l dădeau din cap. „Se vede că omul acesta ne apreciază și îi place de noi”, se gândeau ei.

— Prezența comunităților dumneavoastră este necesară sănătății țării. Am ascultat cu atenție ce ați spus fiecare și vă mulțumesc pentru răbdarea pe care ați arătat-o, ascultându-i în liniște pe cei care vorbeau. Știu că nu vă caracterizează această liniște și am văzut în ea un semn de înaltă stimă din partea domniilor voastre. Noi toți avem nevoie unii de alții. De-a lungul istoriei, oamenii în dreptatea lor nedreaptă v-au desconsiderat, aruncându-vă câte ceva, atât cât să nu muriți de foame pentru a vă disprețui, v-au cumpărat și vândut, v-au împrăștiat în lumea largă, pe toate continentele. Ne vine greu să uităm această atitudine și de aceea nu o vom pune în discuție. Întotdeauna, când nu cunoști ceva, ajungi să urăști și să disprețuiești sau, și mai rău, să fii indiferent.

— Noi avem legea noastră țigănească de viață și de moarte pe care ne-o aplicăm nouă.

— Stimați domni, vedeți cum se schimbă toate, cum gândeam când eram copii, tineri și cum gândim acum. Cât de neiertători sunt copii și adolescenții și cât de îngăduitori sunt bătrânii. Civilizațiile mai și îmbătrânesc și în îmbătrânirea aceasta a fost abrogată pedeapsa cu moartea, adică i s-a luat omului mândria de a condamna pe semenul lui la moarte.

— Dar au mai rămas țări în care există pedeapsa capitala observă unul dintre bulibași.

— A rămas pentru că nu au ajuns la nivelul de înțelepciune creștină, islamică ori de altă religie. Dar aici nu este religia în joc, ci omul care își asumă rolul de Dumnezeu în a lua ceea ce nu poate da.

— Dar nu noi îi facem pe copii?

— Da, noi îi facem pe copii în virtutea naturii organismului nostru biologic. Și acest lucru este cu atât mai evident la domniile voastre unde multe familii au peste șase copii. În lumea noastră femeile nu vor să nască, folosesc tot felul de mijloace pentru a nu procrea, cultura învinge natura.

— Am văzut și noi că aveți puțini copii, de ni se dusese vestea că noi vă furăm copiii.

— Numai că una este să te naști conform naturii biologice și alta este să mori prin hotărârea luată după legile existente, unde nu mai este natură, ci cultură și civilizație sau, dacă doriți, viață socială gândită de om după anumite principii sau legi de conduită.

— Adică să înțelegem că ne naștem după legile naturii și murim după legile noastre.

— Și moartea este un proces natural firesc. Tot omul ce se naște și moare, dar una este să mori de moarte naturală și cu totul altceva este să fii ucis de cineva.

— Bine, domnule, dumneata ne ajuți să înțelegem aceste taine, aș vrea să știu de ce fel de moarte moare omul bolnav, boala unde intră? Ce este? Natură sau cultură?

— Organismul viu tot timpul caută să mențină un echilibru propriu într-un schimb continuu de substanțe și informații între el și mediul în care se află. Multe boli, printre care cancerul și altele mortale, sunt cauzate de un dezechilibru datorat schimbării condițiilor de mediu, poluării, stresului civilizației noastre, care sunt rezultatul culturii. Corpul nostru se adaptează continuu la schimbările mediului, de aceea omul este singura ființă de pe pământ capabilă să trăiască la temperaturi extreme, mult sub zero și la temperaturi foarte înalte, la polii pământului și la ecuator, pentru că în lupta lui de supraviețuire se folosește de toate cunoștințele dobândite, de înțelepciunea înaintașilor, de cultură și civilizație.

— Omul poate trăi atât în case, cât și în corturi și afară, uite cum trăim noi. Comentă un bulibașă mai înfipt.

— Vă amintiți ce vă spuneam de intensitatea trăirii. Printre voi se întâlnesc mai puțini longevivi față de populația sedentară, care are o viață mult mai liniștită.

— Dar și noi avem câteva femei peste o sută de ani. Fiecare trăiește cât îi este dat să trăiască. Când se rupe ața, te duci. Spuse același bulibașă.

— Acest fel de a vorbi oglindește o înțelepciune a unei culturi ancestrale. De ce să te duci, când poți să mai rămâi?

— Chiar putem să schimbă sorocul vieții noastre? Credeam că doar ne îmbrobodesc vrăjitoarele cu bozgoane din astea.

— Dacă omul gândește și își propune să facă ceva, fiți convinși că face. Problema este să dorească acest lucru.

— Cum eu sunt cel mai bătrân de aici, de la un timp mă gândesc în fiecare zi tot mai mult la moarte. Uneori vreau să mor, alteori ba, dar tot mai mult vreau să trăiesc. Nu știu de ce, dar mi-e dragă viața, cu toate că am trecut prin multe suferințe.

— Vedeți de ce ne-am întâlnit noi astăzi aici? Pentru a discuta aceste lucruri și a găsi felul în care am putea să ne prelungim viața. Și fiți siguri că este posibil. Cum aveți dureri reumatice, adică vă dor oasele, ați fost vreodată la o stațiune balneară cu apă termală, caldă, să faceți o cură?

— Dumneavoastră glumiți? Cum să ne ardă nouă de așa ceva.

— Dar nu vă dor oasele?

— Ba ne dor, dar avem noi leacuri de-ale bătrânilor noștri. Continuă bătrânul.

— Dar credeți că nu ar avea un rezultat mult mai rapid cu efect mai îndelungat împletind practica tradiției domniilor voastre cu un tratament balnear? Din antichitate o mulțime de boli se tratau cu aceste ape termale.

— O să mă mai gândesc. Termină bătrânul acest subiect.

— Nu sunteți aici pentru a primi milă, ci demnitate. Acest lucru vă putem da. Știu că ceea ce mi-ați spus este un text frumos și impresionant, dar mai știu că este adevărat în foarte mică măsură. Auzind aceasta au început să râdă toți.

— Iertați-ne că râdem, dar dumneavoastră știți să citiți oamenii, spuse bătrânul bulibașă. Așa-i, am mai tocmit noi pe ici pe acolo ca să dea bine, că așa am învățat în politică. Dar am vrea să ne explicați mai pe înțelesul nostru ce înseamnă a ne da demnitate în loc de milă.

— Înseamnă a nu vă da nimic pentru a lua tot ceea ce meritați. Printre dumneavoastră sunt oameni minunați, extraordinari, talentați, înțelepți, dinamici, harnici, buni, desigur, sunt și dintre aceia despre care nu putem spune aceste cuvinte, dar întotdeauna cei buni îi pot îmbunătăți și pe ceilalți. Noi nu știm nimic despre domniile voastre, pentru că trăiți în comunități închise la care nu avem acces. Vă cunoaștem din bancuri, din povești și istorii făcute și contrafăcute, dar nu vă cunoaștem viața de fiecare zi. Nu știm cum vedeți lumea, de ce nu puteți sta locului sau după ce criterii vă mutați dintr-un loc în altul. Nu vă înțelegem neastâmpărul. Cineva trebuie să ne lămurească. Știu, de exemplu, că aici nu sunteți toți, să fie un procent de unu la sută dintre toți cei existenți în țară sau plecați de aici în lume. Nu cunoaștem codul onoarei pe care voi îl aveți. Ce înseamnă să fii țigan? Știu că nu știu nimic despre domniile voastre. Și chiar dacă îmi spuneți ceva, tot departe rămân, pentru

că nu am trăirile, sentimentele pe care dumneavoastră le aveți în șatră. Aș fi curios să știu cum vă raportați unii la alții, de ce nu vă suportați între voi? Și o sumedenie de lucruri. Dar ceea ce știu este că sunteți oameni ca noi. Trebuie să mâncați și să beți, să dormiți și să faceți ceva pentru a putea avea ce să mâncați, bea, dormi și trăi. De aceea ne-am întâlnit astăzi ca să vedem cum putem ajunge la o înțelegere, care să vă păstreze mândria, să vă împace pe unii cu alții, să vă promoveze în ochii țării și ai lumii. Avem nevoie de dumneavoastră pentru a transmite mesajul nostru și altor nomazi din lume.

— Dar ce frumos ne spui nomazi. Nu știm prea bine ce înseamnă, dar cred că se referă la faptul că nu stăm locului.

— Nomadismul ca fenomen social este o constantă a istoriei umane și se referă la felul în care călătoresc anumite neamuri pentru a găsi un loc mai bun de a viețui. Acest fenomen a stat la baza năruirii mai multor imperii, al creării popoarelor Europei, Asiei, Americii, Africii și Australiei. Când spunem că este un fenomen istoric, înseamnă că s-a întâmplat într-o anumită perioadă istorică și pe urmă a încetat să mai existe. Numai că nu în toate cazurile, cum este cazul unora dintre dumneavoastră. Explicații am putea căuta și chiar da, fiecare știe de ce poporul dumneavoastră are această soartă și aici vine explicația mea: noi suntem de vină că domniile voastre ați fost obligați să îmbrățișați condiția de călători rătăcitori. Numai că ceea ce noi numim rătăcire, este viața dumneavoastră. Este vina mea că dumneavoastră v-ați rătăcit și că vă simțiți rătăciți, de aceea v-am chemat aici să mă ajutați să-mi îndrept această vină. Numai cu dumneavoastră o putem face. Sunteți lecția vie a istoriei. Enorm de multe avem de învățat de la dumneavoastră, doar să doriți să ne învățați.

Auzind acest lucru, îl aprobau, dar dădeau neîncrezători din cap. A-i învăța pe alții secretele pe care le știau însemna să se șteargă neamul lor de pe fața pământului. Rătăcirea lor pe fața pământului este doar un amănunt prea vizibil ca să fie și profund. Nu ținea de identitatea neamului fiecăruia dintre ei. Nu se recunoșteau în rătăcire, ci în ceea ce sunt și știu să facă numai ei, datorită secretului păstrat cu sfințenie. Pentru ei secretul înseamnă viață, fericire și supraviețuire. Secretul este omul. Și acest secret l-au primit cu sfințenie de la străbunii lor care continuă să trăiască prin ceea ce i-au învățat pe fiii și fiicele lor. Secretul este atât de puternic, încât îi protejează de tot răul, de vitregiile vremii și ale locului. În timp ce ei gândeau aceste lucruri se lăsă o liniște adâncă în brilianta sală a palatului.

— Sunteți oameni care vorbesc mai multe limbi și cunosc mai multe culturi, urmând tradiția neamului vostru și glumind cu tradițiile țării. În ziua de astăzi este inacceptabil să se mai comercializeze copii, căsătorindu-i sau vânzându-i de la o vârstă fragedă, să se vândă persoane sau să se ucidă pentru că se iubesc și aparțin unor neamuri diferite ce se urăsc de secole. Cu toții

avem televizoare, radiouri, computere, i-pad-uri, accesul la internet. Cu toții folosim aceeași tehnologie și totuși trebuie să ne jucăm de-a cel care pierde și cel care câștigă. Domnii mei, nu avem nimic de pierdut, ci numai de câștigat împreună. Dar mai știm că acolo unde toată lumea câștigă toți sunt săraci, de aceea simpla dumneavoastră prezență într-un stat este un indiciu al bunăstării.

— Aveți dreptate, și noi am obosit. Astăzi nu mai este ca pe vremuri, libertatea noastră se tot subțiază. Nu mai putem scăpa și fofila așa ușor. Comentă unul mai negricios.

— Aș vrea să știu exact ce anume v-ar place să faceți și în ce domeniu aveți oameni foarte buni, știți la ce mă refer, la cei care fac minuni cunoscând secretele bătrânilor și altele pe care le-au descoperit singuri, căci nu poți fi foarte bun fără a fi descoperit cel puțin un secret ce-ți conferă acest merit pentru că ești singurul care-l știe. Avem nevoie de idei, lucruri concrete și imediate. Știu că aveți vracii voștri. Și noi avem nevoie de ei, așa cum și voi, de medicii noștri. Viața este frumoasă și nu putem accepta ca cei de lângă noi să sufere. Nu ne lăsați să suferim, haideți să suferim împreună. Așa cum voi sunteți frumoși, și noi suntem. Nu trebuie neapărat să ne amestecăm, ci să continuăm să ne respectăm, iar dacă există vreo legătură amoroasă între tineri sau adulți sau bătrâni din neamul vostru și alte neamuri, nu vă opuneți dragostei. Avem nevoie de dragoste și unii și alții, pentru că suntem oameni.

Odată spartă gheața, dispăru distanța între președinte și invitați care se simțeau în largul lor. Au început să spună în ce domenii excelează, încât păreau că se laudă sau spun basme de adormit copiii. Cu toții s-au arătat interesați să colaboreze, fără a se deschide total sau a spune ceva din ce știu, însă dornici să învețe și să știe. Imaginația lor bogată umplea orice spațiu cu o viață și activități la care președintele nu se gândise niciodată. În timp ce ei vorbeau aprinși, ușa de deschise și intră un copil ce-l strigă pe taică-său în limba lor. Domnul președinte îi făcu un gest să intre și să meargă la taică-său căruia trebuia să-i spună ceva urgent la ureche.

— Este ceva urgent și trebuie să plecați?

— Nu este urgent, mi-a spus că s-a născut un copil, că pleacă de la spital și unde ne întâlnim.

— Dacă doriți puteți pleca și dumneavoastră cu ei, pentru că vă ținem la curent. Lăsați un număr de telefon, și prin asta vă rog pe toți să ne dați un contact telefonic cum vă putem contacta, pentru că dumneavoastră știți numerele noastre, pe care le vedeți la televizor dar pentru orice eventualitate vă dăm câte un celular pe care să-l aveți la dumneavoastră și acolo se află numărul președinției pentru a discuta orice problemă. În timp ce le vorbea, doi domni le distribuiau telefoanele mobile.

— Vă mulțumesc pentru participare se ridică și dădu mâna cu bulibașa, care trebuia să plece, și cu copilul mesager care ieșiră grăbiți pe ușă.

— Când se naşte un copil care este atitudinea dumneavoastră în ziua de astăzi?

— Ne bucurăm că nu ni se stinge neamul şi, ca să-l călim ca fierul înroşit ce se bagă în apă rece, prima scăldătoare este în apă rece ca să nu cunoască frigul. În şatră suntem o familie în care fiecare ne purtăm de grijă şi toţi au grijă unii de alţii.

— Cum a venit vorba de frig. Vine iarna şi trebuie să găsiţi o formă omenească de a vă proteja, pentru a ieşi bine din iarnă. Nu ştim dacă va fi un an secetos sau cu multă zăpadă, dar frig ştim că va fi, aşa că trebuie luate măsurile de a nu muri nimeni îngheţat.

A fost gândită participarea lor în cadrul diverselor programe naţionale şi internaţionale industriale, de artizanat, religioase şi culturale. De asemenea, având în vedere talantul lor artistic de excepţie, trăind intens în orizontul arte, se avea în vedere crearea unor studiouri cinematografice în care ei să fie actori reali, pentru că nimeni nu joacă mai bine teatrul vieţii decât un ţigan. Studiouri care să servească de popas pentru diverse şatre în peregrinările lor. Promovarea trupelor de dans popular şi balet în cadrul unor festivaluri naţionale şi internaţionale, punându-le la dispoziţie un avion pentru a-i transporta împreună cu susţinătorii lor.

Pentru recunoaşterea valorii lor, a propus creare unei şcoli de studii înalte în care vor fi profesori specializaţi într-o anumită ramură a culturii lor, unii dintre ei neştiutori de carte. Condiţia participării studenţilor la această şcoală este ca pe urmă să dovedească cunoştinţele dobândite şi la rândul lor să-i înveţe şi pe alţii. La acest punct ei s-au dovedit mai sceptici, dar când au auzit că pot fi profesori, ceea ce pentru ei era imaginea omului înţelept, s-au lăsat înduplecaţi, completând lista cu nume şi specialităţi ce vor urma să fie învăţate la această şcoală. Profesorii vor fi plătiţi de stat şi, pentru a nu se face niciun fel de discriminare, dacă la această şcoală vor să intre şi din afara neamului lor, trebuie să-i accepte şi să-i trateze la fel. Nu este permisă bătaia disciplinară a elevilor. Fiecare profesor are dreptul la doi asistenţi aleşi de el plătiţi tot de stat. Statul le oferă tot sprijinul, pentru că ei sunt importanţi şi ceea ce fac ei acolo este folositor pentru ţară.

Cum vine iarna, în cazul în care vor întâmpina unele probleme, orice unitate militară de pe cuprinsul ţării îi va găzdui, oferindu-le asistenţă. De asemenea, în timpul şederii lor în cadrul unităţii militare pot să se înscrie în programul unităţii, unde vor fi răsplătiţi pentru tot ceea ce fac. Se vor pregăti pentru tot felul de competiţii sportive, vor face şcoală, se vor distra. In timpul şederii lor în unitatea militară fiecare membru al comunităţii lor va primi un grad de la soldat la gradul pe care-l are şeful unităţii. Un grad onorific pe care trebuie să-l respecte toţi, precum şi purtătorul lui. Ei vor fi apreciaţi, încurajaţi şi ajutaţi să-şi vadă realizate anumite vise şi se vor simţi bine, ca în vacanţă.

Nu sunt obligați să intre în nicio unitate, dar dacă nevoia îi împinge, armata este de partea lor, unde vor primi toată instrucția unor soldați, cum să se apare și cum să lupte. Vor învăța să conducă diverse mijloace de transport motorizat de la mașină la elicopter, avion și iahturi. Totul depinde de ei. Desigur, nu pot cere să învețe să conducă un iaht și unitatea nu are în apropiere un râu mare sau vreun lac. Intrând în unități miliare, și ei, la rândul lor, trebuie să-i învețe pe ceilalți cel puțin un lucru pe care ceilalți nu-l știu. Aceasta este onoarea recunoașterii gradului lor, de la limba pe care o vorbesc și pe care unii vor să o vorbească, la a face ceva anume, de exemplu un nod pe care marinarii nu-l cunosc, după cum ei îi vor învăța să facă mai multe tipuri de noduri, noduri care să reziste la tone, pe care le desfaci simplu, trăgând de firul ieșit. În unități pot avea grijă de animalele unității, unde își vor ține caii. Ceea ce înțeleseră cu toții este că primul ajutor concret, chiar din momentul ieșirii pe poarta palatului le este oferit de armata țării. Se simțeau în al nouălea cer. Nu mai erau cei marginalizați, respinși ci îmbrățișați chiar de inima țării. Bătrânul bulibașă se bucură atât de mult că începu să lăcrimeze. Vedea cum necazurile li se șterg ușor.

— Aș mai dori să ating o problemă. În cazul în care anumiți membri ai comunităților dumneavoastră sunt închiși pe diferite motive, vă rog să-mi spuneți, dându-mi numele lor, pedeapsa primită și penitenciarul unde se află pentru a-i elibera. Oamenii sunt oameni și nu animale.

— Mulțumim mult. Și noi ne-am gândit să punem în discuție acest aspect, pentru că există câteva șatre ce stau pe lângă închisori, deoarece au pe cineva închis acolo și există neînțelegeri din partea autorităților locale, spuse un domn care îi oferi domnului președinte o listă cu cinci nume.

— Chiar astăzi vor fi puși în libertate și vă rog să aveți grijă de ei, nu ascunzându-le faptele, ci căutând să-i înțelegeți. Când fac ceva o fac fie că cineva îi pune, fie că nu au pace cu ei înșiși.

— Sărut mâna, domnule președinte. Să vă dea Dumnezeu sănătate, mare bucurie ne-ați făcut.

— Înainte de a ne despărți, vă las să vă mai gândiți. Dumneavoastră trăiți într-o lume a dumneavoastră despre care noi nu știm mare lucru. Și oricât vă străduiți să vă păstrați modul de viață, el se schimbă de la o zi la alta. Cei tineri nu mai au răbdarea pe care o aveați dumneavoastră când erați de vârsta lor, de aceea v-aș ruga să căutați să găsiți acele persoane care știu să scrie și să citească și să le puneți ca în fiecare zi să scrie poveștile, legendele, istoriile, întâmplările povestite de cei bătrâni. Cei bătrâni se duc și o dată cu ei se duce lumea lor. Pentru ca dragostea să fie deplină, în măsura în care puteți, filmați-i și înregistrați-i să rămână imaginea lor vie în fața ochilor.

— Domnule președinte, se pare că dumneavoastră sunteți unul de-al nostru, pentru că la mulți dintre ai noștri nu găsim această căldură și sprijinul

pe care dumneavoastră ni-l dați. Vreți ca noi să ne dobândim demnitatea și respectul din partea noastră în primul rând și din partea celorlalți, știind că de când este lumea noi am fost disprețuiți și prigoniți.

— Când oamenii nu se cunosc, își imaginează cu ușurință lucruri urâte despre celălalt, sunt influențabili și ușor cad victimă răutăților celorlalți. Ceea ce vom face noi împreună, ne vom învăța unii pe alții cum să fim oameni.

— Noi vă mulțumim că ne-ați băgat în seamă, ne-ați invitat la dumneavoastră și mai ales pentru ajutorul ce ni-l dați.

— Acum, că am terminat ceea ce ne-am propus, cum sunteți oaspeții de seamă ai zilei de astăzi, vă invit să poftiți la masă. În invitație v-am chemat să veniți cu doamnele și ați venit singuri. Înțeleg că aceasta este tradiția dumneavoastră de a merge singuri, dar data viitoare când veniți puteți veni însoțiți.

Tot ce vorbiseră acolo urma să se pună în practică. Chiar înainte de a veni cei invitați la palat vorbise în prealabil cu domnul ministru al forțelor armate, cu care ajustase planul de ajutor concret ce li se va da în cazul în care îl vor solicita. S-a bucurat mult domnul președinte când a văzut că presupusele laude ale lor erau adevărate. În elanul stării de spirit create, toți cei care erau capabili să facă ceva au ajuns să facă și chiar să devină cunoscuți în țară și străinătate, oferindu-le o logistică de stabilire a contactelor reale și nu virtuale, făcând publice realizările punctuale ale fiecăruia. În acele unități militare unde se auzeau adevărate concerte de goarnă se știa că intrase pentru o perioadă o șatră. Era o plăcere să asculți cum cântă goarna dimineața, cum se defila aproape în fiecare zi în cântecul goarnei.

*

Într-una din țările îndepărtate ale pământului, un domn ambasador, de ani de zile inițiase o Asociație Internațională de Paremiologie. Era prietenul domnului președinte și de aceea nu se gândise la nicio vedetă din țara respectivă. Un om de o valoare excepțională, matematician ca formație, cutreierase țara în lung și în lat, vizitase lumea, dar nu era o vedetă, o personalitate cunoscută a țării sale. Avea mulți prieteni, dar nu apăruse la televiziune decât de vreo patru ori ca să vorbească despre Asociația pe care o inițiase și al cărei președinte fusese ales. Deși nu era cunoscut în propria țară, multe dintre vedetele țărilor nordice devenite ambasadori îl cunoșteau bine, fiindu-i prieteni. Cum locuia în sudul țării, fusese nevoit să revină în capitala din care plecase de vreo zece ani când se pensionase. Când îi propuse să accepte această misiune, singura observație făcută de domnia sa era că nu este unul din idolii țării, dar i se răspunse că este unul dintre marii ei înțelepți. Și, pentru a fi mai convingător, o ceru la telefon pe soția domniei sale, rugând-o să-l ajute să-l convingă, spunându-i că nici pe departe nu este vorba de un consum nervos

asemenea celui politic, ci o facilitare la maxim ceea ce ei fac bine și pentru toată lumea de când se cunosc. A ținut să-i spună doamnei acest lucru, pentru că știa bine felul în care lucrează împreună, ea fiind cea care îl susținea, îi ridica moralul și-l dinamiza. Nu trebuie să-și facă nici un fel de probleme și nici măcar exerciții. Celebritatea se poate cuceri ușor când oamenii sunt valoroși, astfel va deveni cel mai iubit profesor de matematică al țării și atunci îi aminti cum excelența sa îl învățase, pe el, actualul președinte, tabla înmulțirii cu degetele. De totdeauna tabla înmulțirii a fost o problemă de memorizare pentru copii, o grea piatră de încercare. Era cunoscut în zonă și una din sălile liceului din orașul său natal îi poartă numele. Elevii și-l amintesc ca un profesor drept, justițiar și răbdător în a explica logica matematică ce sta în spatele teoriei, dar mai ales aplicabilitatea ei directă în viața de zi cu zi. Propunându-se o colaborare între Ambasadă și televiziune, domnul ambasador în fiecare zi apărea la diverse posturi de televiziune ale țării, pentru a le da proverbul zilei pe care-l explica la un post, la altul pentru a explica problema zilei iar la alt post exercițiul zilei. Devenise cel mai cunoscut ambasador din acea țară care le vorbea la perfecție limba le lărgea orizontul cunoașterii și le fixa cunoștințele. Recomandarea primită din partea domnului președinte era de a transmite cunoștințele necesare concentrate tematic și căldura umană a dragostei sale în alegerea exemplelor, semănând înțelepciune în planul afectiv al spectatorilor. În această calitate de ambasador, primi tot ajutorul logistic și financiar pentru toate activitățile culturale inițiate de excelența sa, având de data aceasta un colectiv de specialiști și secretari, ceea ce a ridicat exponențial numărul activităților pe întreg cuprinsul țării și chiar și în afara ei. Ce să mai vorbim despre organizarea colocviului interdisciplinar de o săptămână ce se desfășura în țara domniei sale cu participanți din toată lumea? De data aceasta, la propunerea domnului președinte, excelența sa ceru tuturor participanților trimiterea comunicărilor din timp cu un rezumat. Dacă în anii anteriori le cerea doar titlul și rezumatul comunicării, acum le cerea comunicarea în forma finală pentru a fi publicată. De asemenea, participanții nu mai plăteau taxa de înscriere, trimițând fiecăruia biletele de transport. Locul de deschidere a colocviului a rămas același. Acest eveniment înnobilase liniștitul orășel cu titlul de capitală mondială a proverbelor, proverbe ce marcau străzile, restaurantele, hotelurile și magazinele. Cine intra în acel loc intra într-o lume a înțelepciunii exprimate lapidar în proverbe, zicători, maxime și cugetări. Participanții erau așteptați la aeroport de aceeași binedispusă doamnă care, deși nu vorbea limbi străine, jovială, se înțelegea cu toată lumea bine dispunându-i, ducându-i la hotelurile unde erau găzduiți. La sesiunea de deschidere a colocviului din acel an, cum îi obișnuise chiar de la începutul organizării acestui colocviu, participa câte un ambasador pentru a justifica valoarea internațională a acestei asociații, de data aceasta, cum însăși excelența sa era ambasador și președinte, invită trei

președinți: pe președintele țării sale, pe președintele celei mai importante țări din lume și un președinte din țările nordice. Autoritățile zonei, care în alți ani, preferau să deguste vin, decât să vină la sesiunea deschiderii oficiale a colocviului, de data aceasta au sosit primii, pregătindu-se să întâmpine înaltele oficialități ce le onorau urbea. Sesiunea a avut un succes istoric. În cele din urmă, autoritățile au înțeles că este timpul să creadă în zbaterea excelenței sale și, de cum fusese numit ambasador, i se oferise un elegant palat ca sediu pentru asociația internațională de paremiologie ce funcționa de la înființare ei în apartamentul familiei sale. Ba, mai mult, sub numele fiecărei străzi fusese pusă o tăbliță cu un proverb scris în limba țării respective, în limba țării a cărui ambasador era, și a altor opt limbi de circulație internațională. Cine voia să învețe o limbă străină era suficient să se plimbe și să citească proverbele de pe străzile acestei capitale a înțelepciunii. Spre deosebire de alți ani, fiecare participant primi cartea cu comunicările tipărite de anul trecut și din acel an, cu un semn de carte și un laptop, încât păreau premii ce li se ofereau. S-a organizat un banchet de bun venit în restaurantul hotelului cu participarea tuturor oficialităților prezente. Participanții la acest eveniment internațional aveau posibilitatea să vorbească cu cele mai influente personalități ale vieții politice internaționale.

Se sărbătoreau zece ani de existență a acestui colocviu. În urmă cu vreo treizeci de ani, pe când cei doi se aflau în una din țările nordice l-au cunoscut pe un vestit paremiolog care le spunea că dacă țara lui ar fi avut condiții climatice favorabile s-ar fi străduit să-i adune pe toți paremiologii din lumea întreagă. Această aluzie fusese dezbătută de cei doi tineri ce nu mai puteau dormi nopți la rând, spuseseră și altora și asemenea bulgărului de zăpadă ce se rostogolește crescu numărul simpatizanților, ducând la concretizarea acestei asociații. Ajutați cu sugestii venite din partea domnului președinte, fără să cunoască elementele de surpriză ce li se pregăteau, gândiră pentru acel an un program mai dinamic și mai recreativ. Cum comunicările erau deja tipărite, fiecare autor vorbea trei, cinci minute spunând esența, după care răspundea la întrebările puse sau clarifica anumite aspecte, încât grija mediatorului era de a limita timpul intervențiilor și nu al conferențiarului. În după-amiaza primei zile de comunicări, care era luni, au mers cu avionul în prima capitală istorică a acelei țări, considerată leagănul de naștere al uneia dintre cele mai vechi națiuni europene, unde erau așteptați de autoritățile locale. Vizitară orașul și participară la dineul dat în onoarea lor. Fiecare participant respira atmosfera vremurilor de odinioară, s-au plimbat pe străzile restaurate, vizitând barurile cu aspect medieval. Obosiți, au dormit în acel loc impregnat de istorie, la poalele castelului de pe culmea îmbrățișată de un parc.

În cea de a doua zi de comunicări, marți, au fost treziți de glasul clopotelor orașului. Au servit micul dejun în hotelul luxos în care au fost găzduiți, unde, într-o sală special amenajată, au continuat programul de comentare a

comunicărilor din acea zi. După prânz au fost conduşi la avion şi au mers în primul oraş universitar al ţării, unde au vizitat celebra universitate înfiinţată de dominicani cu sute de ani în urmă, prima din ţară şi una dintre cele mai vechi ale lumii. Cu prilejul trecerii lor pe acolo fusese organizată în biblioteca acesteia o expoziţie de cărţi de proverbe din diferite perioade, acompaniată de o expoziţie de stampe de epocă ce ilustrau diverse proverbe.

Au fost invitaţi să participe cu toţii la o sesiune specială a Rectoratului Universităţii unde, spre marea bucurie a participanţilor, excelenţa sa, domnul Preşedinte al Asociaţiei Internaţionale de Paremiologie a primit distincţia de DOCTOR HONORIS CAUSA a acelei prestigioase universităţi. *Laudatio* redactată în limba latină de domnul preşedinte al ţării al cărui ambasador era a fost citită de notorietatea de prim ordin în lumea paremiologică venită de peste ocean. După acordarea distincţiei a fost dat un banchet de onoare la restaurantul Universităţii, asistându-se şi la un spectacol folcloric pregătit special de două ansambluri folclorice îmbrăcate în portul naţionale din zona respectivă.

În ziua următoare, miercuri, după servirea micului dejun, a urmat o sesiune de comunicări în maniera cu care deja s-au obişnuit şi pe urmă au luat avionul pentru a zbura într-o alt oraş universitar din ţara vecină, unde au fost primiţi călduros în ciuda timpului capricios. La Universitate au asistat la o altă ceremonie în care domnul rector îi oferi domnului preşedinte al asociaţiei titlul de DOCTOR HONORIS CAUSA. De data aceasta *Laudatio* fusese redactată şi citită de un profesor universitar, unul dintre membrii fondatori ai asociaţiei. Urmă un alt dineu, cu o noapte prelungită în piaţa centrală, cu o intensă viaţă nocturnă.

Urmând programul elaborat matematic, după terminarea discutării comunicărilor din ziua următoare, luară din nou avionul şi de data aceasta zburară într-o zonă mai răcoroasă, într-un alt centru universitar, multă vreme considerat capitala artei şi culturii europene, unde participară la o altă sesiune omagială în care rectorul universităţii recunoscu valoarea şi activitatea preşedintelui acestei asociaţii, oferindu-i titlul de DOCTOR HONORIS CAUSA al acelei celebre universităţi. *Laudatio* fusese redactată şi citită de un alt membru fondator al acestei asociaţii. Cu toţii participară la un banchet ce se prelungi până noaptea târziu. A doua zi dimineaţă după servirea micului dejun s-a vizitat oraşul şi pe urmă au luat avionul cu o altă destinaţie. Cum timpul de zbor era mai îndelungat, au profitat şi comunicările au fost ţinute în avion, în condiţii admirabile, mâncând şi bând un pahar de şampanie sau whisky.

Dacă în prima zi a colocviului au pornit-o spre locul de naştere al unui popor, de data aceasta ajunseseră la locul de naştere al unei civilizaţii unde excelenţa sa mai primi două distincţii de DOCTOR HONORIS CAUSA una de la Universitatea Cetăţii Eterne şi cealaltă din partea Vaticanului. Se încheie aici parcursul parmiologic, care transformase oraşul excelenţei sale în capita-

la mondială a proverbelor spre care duc toate drumurile. Cum tot ce începe cu bine se sfârșește cu bine, toți participanții la colocviul din acel an s-au bucurat de timpul plăcut, vizitând diverselor obiective turistice până duminică, de unde s-a întors cu toții mulțumiți acasă.

Cum tot acest periplul fusese filmat, buletinele de știri ale celor două țări prezentau succesele acestui colocviu și recunoașterea din partea elitei academice a valorii și muncii de o viață a președintelui acestei Asociații, care prin decernarea titlului de Doctor Honoris Causa al celor mai prestigioase universități europene a devenit ambasadorul cu cele mai multe distincții universitare.

Dacă la începutul mandatului său nu era cunoscut, în mai puțin de un an devenise o personalitate marcantă. Ori pe unde mergea lumea îl oprea, încât, pentru a ajunge la timp, trebuia să pornească de acasă cu două sau chiar trei ore mai devreme. Când dorea să ajungă la timp, pentru a evita marea popularitatea de care se bucura, mergea cu elicopterul. Autarhii vin și pleacă se aleg și se dezleagă, dar excelența sa prin neîntrerupta activitate proverbială a făcut istorie și a rămas în istorie, dând orășelului său proiecția internațională de capitală a proverbelor. Odată creat făgașul cu prezența celor trei președinți, ca un ritual de recunoaștere a valorilor umane tezaurizate, având în vedere și calitatea de președinte a domnului ambasador, toți ceilalți președinți ce vizitau țara, țineau să viziteze și capitala mondială a proverbelor și se bucurau văzând scrise proverbele pe străzi și în limba lor.

Într-o zi domnul primar s-a înscris în audiență la excelența sa.

— Bună dimineața. Ce mai face excelența voastră?

— Tocmai m-am întors de la plajă unde am făcut o baie și vă așteptam.

— Vă văd la televizor în fiecare dimineață pe toate canalele. Ați devenit cea mai cunoscută personalitate a urbei noastre.

— Sunt același, doar circumferința cercului s-a lărgit. Centrul se păstrează intact și bine echilibrat. Cu ce vă pot fi de folos, domnule primar?

— Aș avea o rugăminte.

— Spuneți-mi, să vedem cum o rezolvăm, pentru că cel care pășește pragul modestei mele reședințe, glumi arătându-i splendoarea de palat, vine să rezolve problemele pe care le are. Este un subiect personal sau colectiv?

— Și personal și colectiv.

— Vă ascult.

— Cum știți, sunt membru al Clubului de Golf din zonă și aș dori să-mi invit colegii într-o călătorie, bineînțeles, și pe dumneavoastră împreună cu stimata doamna, pentru trei zile în Monaco. Am acolo un prieten care mă tot invită să merg la hotelul lui cu prietenii ca să petrecem un week-end și aș avea nevoie de un avion.

— Pentru câte persoane?

— Dacă veniți și dumneavoastră cu soția, douăzeci.

— Când v-ați gândit să plecați și să vă întoarceți?

— Cum nu știam în ce măsură pot rezolva transportul, am pleca într-o vineri și ne-am întoarce duminică seara. De exemplu în această vineri.

Domnul ambasador își verifică agenda, cum avea marcată o singură activitate, o reprogramă și astfel era disponibil să-l însoțească pe domnul primar în escapada lui golfistă.

— S-a rezolvat. Atunci vineri se pleacă. La ce oră?

— La opt.

— La opt fix vom decola cu destinația Monaco. Vă mai pot fi de folos cu ceva?

— Deocamdată cu atât. Vă mulțumesc, domnule ambasador.

Palatul în care locuia ambasadorul avea arborate drapelele celor două state, distingându-se în cadrul orășelului. Avea porțile mereu deschise pentru activitățile de tot felul ce nu conteneau, dinamizând nu numai orașul, ci toată zona. Altcineva ar fi fugit repede în capitală. Dar era mai important să ducă acolo capitala unde în fiecare week-end era invitat câte un coleg ambasador, încât toate serviciile diplomatice cunoșteau pe viu și adorau acea bijuterie urbană declarată capitala mondială a proverbelor, fiind convinși de realitatea acestui titlu cucerit în timp.

Cum era obiceiul, în fiecare an se organiza un festival de film în capitală unde erau invitați toți producătorii ce aveau ca limbă oficială limba acelei țări care pe vremuri îi colonizase și prin intermediul căreia au cunoscut civilizația europeană. Nu erau țări bogate sau, dacă erau bogate, aveau o bogăție nedistribuită din partea celor care ajunseseră să pună mâna pe ea, însă exista o explozie creativă consistentă și o puternică dorință de afirmare în rândul lor. Reușiseră să facă tot felul de filme cu care participară în fiecare an. Domnul ambasador îi contactă pe organizatorii acestui festival și le propuse o colaborare. Dorea ca și oamenii domniei sale să-i ajute în selectarea filmelor primite. Ceruse organizatorilor să-i invite pe autorii filmelor să participe personal la vizionarea filmelor lor, iar în cazul în care nu au posibilități materiale de a suporta cheltuielile să spună. Cum era de așteptat, pentru mulți era dificil dacă nu aproape imposibil să participe la acest festival ce dura o săptămână. Primind lista cu cei care doreau să vină dar nu puteau, îi contactă personal, asigurând transportul, a trimis fiecărui participant un bilet dus-întors. Soseau cu o zi înainte de a începe și plecau a doua zi după terminarea festivalului. Toți aveau șederea și cazarea plătite integral cu tot confortul. Prin acest gest simplu, organizatorii festivalului le dădură tuturor de înțeles că nu se glumește. Partea frumoasă a acestei ambasade era că ea nu căuta să-și facă publicitate, ci să ajute efectiv. Toți autorii filmelor prezentate în cadrul acestui festival erau invitați pe scenă să spună câteva cuvinte înainte de începerea vizionării.

Existau tot felul de premii, printre care și premiul publicului dat pe baza voturilor acestuia. Ca în timpurile de odinioară, cinematograful din inima capitalei gemea de lume, sesiunile aveau loc cu sălile pline, atât de pline, încât se stătea pe scări și pe intervaluri. Era o euforie de nedescris, încât la sesiunea de premiere, la care au fost invitate vedetele mai multor țări să dea un spectacol, festivitatea putea fi asistată și din alte săli și pe hol, unde existau ecrane mari pe care se vedea evenimentul. Au fost decernate premiile și, înainte de a încheia festivitatea, cel mai popular și mai îndrăgit actor la modă, apăru pe scenă în explozia de aplauze ale publicului.

— Viva cea de-a șaptea artă! Din răpăitul aplauzelor se vede că m-ați recunoscut și totuși țin să mă prezint. Credeam că știu cine sunt și, meditând îndelung, m-am pierdut prin lume. Arta nu are granițe, ci numai aripi și aspirații. Și așa am început să mă înalț într-o înălțare orgolioasă, ispitită de gândul că aș fi mai mult decât om, și atunci am căzut pe pământ într-un paradis în care toți oamenii sunt conducătorii statului. Da, exact, toți, chiar și copiii. Conduceau acel stat de minune. Și cum statul era republică, închipuiți-vă o țară plină, plină de președinți și președinte. Ajuns acolo, un copil m-a bătut pe umăr întrebându-mă cine sunt? I-am spus numele, dar nu mă cunoștea. Și atunci m-a întrebat ce fac. I-am spus că sunt actor. M-a întrebat dacă sunt actor fals sau adevărat? „Cum adică fals sau adevărat?" „Dacă ești actor fals joci și te joci și rămâi doar actor. Dacă ești adevărat, atunci ești președinte, ca mine." „Dar tu ești președinte? L-am întrebat eu." „Da. Sunt președinte." Mi-a răspuns el cu un aer serios. „Și ce trebuie să fac eu să fiu președinte?" „Să fii atent la convențiile societății care te murdăresc și eliberează omul din tine." Mi-a spus el. „Cum să eliberez omul din mine?" „Deschideți inima când te întâlnești cu cineva, pune-te în situația lui, pentru că tu ești acea persoană și caută să o ajuți ca să dovedească și ea ceea ce poate." Mi-a clarificat el mesajul. Așa voi face și acum. Mă aflu aici, ca președinte. Sunt președintele care își deschide brațele către cei care nu au fost premiați.

Chemă pe scenă rând pe rând pe ceilalți autori, cărora le dădea tot ceea ce ei aveau nevoie, aducând fericirea în inimile tuturor. Chemă pe urmă și pe cei premiați cărora le dădu și lor la fel, într-o ordine inversă, terminând cu premiul cel mare. Când termină de semănat bucuriile, evidențiind eforturilor depuse, se adresă publicului:

— Povestea pe care v-am spus-o este reală. Atingeți ceea ce ați primit și vedeți că nu visați. Președintele acelei țări plină de președinți mi-a făcut onoarea de a fi și eu președinte și dacă v-am dat ceva, v-am dat din inimă. Nu a fost ușor să aflăm doleanțele și lipsurile pe care le aveți pentru a umple golurile. Ceea ce nu vă putem da este inspirația și arta care se face cu multă osteneală. Osteniți-vă, dragii mei, și atunci când cineva are nevoie să fie el însuși, adică să ajungă să se poată exprima, ajutați-l, pentru că tot în acea țară se zice

că „dar din dar se face raiul”. Și raiul începe aici, pe pământ, între oameni. Pentru ca bucuria să fie deplină, cu toții sunteți invitați la banchetul oferit dumneavoastră de nimeni altul decât de domnul ambasador, la fel, președinte și el al țării despre care vă vorbeam, și atunci îl invită pe scenă pe domnul ambasador devenit celebru, aplaudat de toată sala.

— Bună seara tuturor. Pentru țara mea și cea pe care o reprezint ca ambasador este o mare cinste de a colabora cu acest prestigios festival de film, îndreptând acolo unde era nevoie. Mulțumesc tuturor celor care au acompaniat cu căldură această manifestare pe tot parcursul ei și vă reamintesc o vorbă înțeleaptă spusă de latini: *Ars longa, vita brevis*. Sunteți invitații noștri la acest banchet de onoare.

Prestigiul renumelui fiecărui ambasador creștea pe zi ce trece, fiind cunoscute activităților lor, prin intermediul altor ambasade în toată lumea. Prin activitățile acestora, mesagerii nu mai aparțineau unei țări, ci umanității, omului, legând umanitatea de țara care i-a promovat. Regula pe care au acceptat-o toți, pentru a se diferenția de politicieni, care vehiculează texte, cifre și procentaje, în cadrul intervențiilor lor publice să menționeze modest ceea ce au făcut și fac. Când pregăteau câte un eveniment cultural în una din țări, și niciodată nu erau două evenimente în același timp la nivel mondial organizate de ei, strategia de divulgare a evenimentului era totală, în sensul că fiecare cetățean al țării respective, precum și al celorlalte țări știa de el, despre ce se va trata, făcându-l internațional atât prin invitarea participanților, cât și prin testarea curiozității de a avea acces la dezbaterile acestuia prin înscrierea doritorilor pe listele de așteptare a tratatelor în două volume. Un volum cu comunicările ținute și un altul cu discuțiile avute la fiecare comunicare. Cum primul volum era tipărit și trimis cu cel puțin o lună înainte de eveniment, participanții, precum și neparticipanții puteau să pregătească intervențiile lor ce urmau să fie publicate, eventual să trimită comentarii pe marginea comunicărilor în cazul neparticipării. Acest lucru era posibil, pentru că fiecare ambasador pentru susținerea activităților culturale proprii avea o editură cu tipografie proprie, ce va rămâne a sa după terminarea mandatului. Condițiile acestor edituri erau firești. Respectând autorii pe care-i publicau, aceștia nu plăteau imprimarea. Cărțile erau executate în condiții grafice excelente. Autorii primeau 90 % din prețul de vânzare, editura păstrând pentru sine, inclusiv pentru desfacerea națională și internațională, doar 10 procente. Când se tipărea o carte, în urma prospectării publicului cititor interesat care se înscria pe listă, în decurs de 3 zile de la ieșirea de sub tipar se afla pe masa fiecărui cititor. În librării se puteau găsi cel mult doar 1 % din cărțile tipărite. De asemenea, cartea putea fi citită și în format electronic, ascultată, sau cu un text vizualizat în trei dimensiuni. Țara ai cărei ambasadori au cinstea să fie, mizează totul pe cultură și-i respectă pe autorii invitați să creeze și să publice. Nu este o editură

comercială ci de elită. Ea mergea în întâmpinarea autorilor pe care-i alegea. Numele fiecărei edituri era personalizat în funcție de numele sau doleanța ambasadorului.

Sistemul diplomatic al țării a creat o rețea internațională cu ochiuri dese ce acopereau întregul pământ. Ochii de rețele erau în același timp ochi de supraveghere și de înțelegere a fenomenului în esența lui, marcând întotdeauna o prezență necesară. Prin nevoile create artificial de diverse guvernări nepotrivite ce profitau și jigneau poporul care le ajutase să ajungă la conducere, crease drumuri deschise spre inima tuturor cetățenilor, dându-le curaj și încredere, și, ce este mai important, demnitatea și bucuria vieții. Conflictele create artificial în toată lumea se brodau în jurul banilor ce unduiau ca valurile mării, când sus, când jos, când mulți, când puțini, aproape inexistenți. Banii deveniseră *fata morgana* a zilelor în care trăiau, încât se făcea totul pentru a-i obține, uitând de demnitate, de morală și de calitate profesională și umană. Oamenii simpli se vedeau bogați, uitându-se la pământuri, numărând banii, privind conturile bancare. Se imaginau în postura unor nababi excentrici, scăpându-le esența bogăției. Privind la cerșetorii cu mâinile întinse de la colț de stradă sau la intrarea în biserică, mulți îi ignorau, simțindu-se mândri că nu se află în postura lor. În timp, unii au început să se simtă stingheri gândindu-se la puținii bani pe care-i gestionau. Ei le ofereau mărunțiș, atât cât să supraviețuiască, nu ajutor efectiv. Pătura largă a așa numitei clase medii, a celor care pe baza sclaviei lor stimulată de o viață prosperă, își măcinau viața ceas de ceas, zi de zi. Ei erau cei care se bucurau de osul ce li se arunca, de faptul că nu fuseseră ei dați afară de la muncă, ci alți colegi de-ai lor, fără să se gândească că le va veni și lor vremea, nu pentru că timpul subțiază relațiile umane, ci pentru simplul fapt că nici măcar nu se gândeau că, dacă un coleg este dat afară, vina nu este a lui ci a întregului colectiv. Ce a făcut fiecare pentru a-l salva? Cine s-a solidarizat cu el? Nimeni. Nici măcar nu s-au gândit că dacă s-ar fi solidarizat cu el și l-ar fi însoțit, ar fi creat cea mai simplă relație a alternativei: zero, falimentul și desființarea întreprinderii, sau unu, existența ei. Când te afli într-o apă tulburată cu spirite agitate și aflate într-o criză ce înghite conturul unui viitor, cel care stă în afară, meditează, vede și înțelege, poate interveni. În această intervenție concretă, imediată și salvatoare constă valoarea acestei rețele diplomatice.

Când la lume se ajungea tot mai mult prin intermediul lumilor virtuale, cinematografie, televiziune, reviste, romane, ziare, abundența de discursuri cu opinii cât mai diferite și mai atractive, creează un haos în care individul disperat este pur și simplu zdrobit de societatea mamut. Știa foarte bine că nu poți ajunge să vorbești cu cei disperați și înfometați, pentru că ei deja au schemele viziunilor care i-a zdrobit și în care cred nebunește. Nu au cum să recunoască propria lor vină, pentru că au fost educați să fie convinși că au dreptate și

că drumul junglei pe care l-au urmat, este drumul succesului personal bazat pe insuccesul altora intrați în această competiție. Și totuși, oameni situați la cel mai înalt nivel de responsabilitate din cadrul unei firme când ajung să fie disponibilizați în urma unor intrigi colegiale, a unui joc de bursă eșuat sau din cauza concurenței supreme, doar atunci reușesc să-i vadă pe ceilalți, acea mulțime haotică ce aleargă disperată după un loc de muncă pentru a supraviețui, crezând că așa este normal. Disperarea dă valoare. Visele și aspirațiile oamenilor dau valoare. Ceea ce doresc toți, fără a conta valoarea reală a acelui lucru, face ca dorința mulțimii să dea valoare. Cei care dau tonul societății noastre sunt cei din mulțime. Doar că mulțimea este stimulată și condusă din spate de cei care calculează mișcările de șah. Masele, în cadrul politic actual, sunt cele care dictează am crede noi. Forța maselor este o stihie asemenea forțelor naturii, o stihie oarbă incapabilă să-i identifice pe adevărații dușmani. O stihie bazată pe aglomerarea și concentrarea asupra convenției stabilite. Rezultatul acestei stihii dezlănțuite de-a lungul istoriei au fost așa-numitele revoluții, războaiele civile, conflagrațiile regionale și mondiale. Ce este mai ușor în ziua de astăzi decât să destabilizezi orice fel de situație prin virtualul ce nu poate fi controlat, dar ajunge la fiecare? Acestea erau problemele pe care le discuta zilnic domnul președinte cu fiecare din ambasadori, ridicând problema în alt fel, uman, întotdeauna atrăgându-le atenția la intervenția lor activă în fiecare caz concret, punctual, personal.

Dând de mâncare celor flămânzi nu rezolvi problema sărăciei, ci doar o întreții. Bisericile creștine au făcut acest lucru mii de ani. Au întreținut sărăcia pe care o vedeau ca pe o continuă alimentare a creștinismului. Dar același lucru putem spune și despre toate celelalte religii, în care toți speră o viață prosperă în spatele ritualurilor și al credinței lor în bine. Vina este a celor care fac ceea ce fac în numele unei valorilor religioase. Toți cunosc valorile religioase, numai că unii le trăiesc efectiv sincer și le asumă, iar alții le abordează textual și histrionic, profitând de nevinovăția celorlalți. Religiile nu sunt opiu, ci motorul istoriei. Este partea cea mai persistentă a omului. Credința din ziua de astăzi a convertit știința, politica, economica în puternicele religii ale zilei în care oamenii cred, fiind promovate prin mass-media, cale pe care ajungi la omul izolat, care nu știe ce mănâncă vecinul, însă cunoaște declarațiile și comentariile politice, graficele statistice ale situației economice, ale șomajului și alte concepte, termeni și texte la modă. Când masele se bucură de prosperitate, desigur iluzorie, pentru că legea face ca banul la ban să tragă iar masele sunt deșertul pe care-l tranzitează caravanele ce urmează drumul viermilor de mătase ce îmbălsămează larva înainte de a se transforma în fluture. Și fluturele zboară, lăsând carapacea goală, pentru a se bucura de scurta și frumoasa lui viață. Scurtă pentru el, frumoasă pentru cei care îl admiră. Când masele sunt calmate și atrase de fata morgana a bunei stări

sociale, se poate lucra foarte bine în spate, jocuri tectonice internaționale în care puțin de la toți dă naștere imperiilor de tot felul. Un puțin de speranță, un puțin financiar, un puțin de credit politic. Încrederea ne victimizează. Omul nu poate trăi fără certitudini, fără a avea încredere în cineva. Este tragic atunci când se trăiesc dezamăgiri profunde. Câmpul de activitate era practic infinit și de aceea orice problemă punctuală era adusă la cunoștința celorlalți ambasadori, pentru a urmări fenomenul și a fi atenți, știind că evidențele nu servesc înțelepciunii și cunoașterii, ci instinctelor. Se căuta identificarea conținutului aflat în spatele manifestării. Plăceri ce cauzau în timp tot felul de degenerări biologice, de tulburări fiziologice și boli. Investigând științific bucuriile și plăcerile superficiale ale tuturor reușeau să identifice substanțe nocive periculoase organismelor biologice, substanțe radioactive uneori. Otrăvurile nu sunt așa nocive cum credem, contează doar cantitatea. O cantitate stimulativă face bine organismului, fiind principiul de constituire al oricărui tip de vaccin capabil să răspundă mutației, acomodării și rezistenței virușilor la medicamentele chimice create. Viața nu se limitează la un produs de sinteză chimică. Ea depășește întotdeauna limita. Viața este nelimitatul în manifestarea lui continuă ce înghite astfel moartea.

Domnul președinte era fericit că toți ambasadorii aleși de domnia sa excelau în a arăta lumii faptul că cine este bogat are o mare responsabilitate față de umanitate, față de ceilalți de care trebuie să aibă grijă în a cultiva demnitatea umană în haosul creat. Astfel, bogăția țării creștea pe zi ce trece prin activitatea concertată și nu competitivă a ambasadelor. La fiecare eveniment diplomatic participau toți, și prin ei participa întreaga lume. Prezența lor era asemenea unor mori ce măcinau bunăstarea revărsată peste propria lor țară, precum și peste țara pe care o reprezentau. Dacă înainte se îmbătau din succesul propriu, își reveniseră din beție, citind straturile acoperite ale palimpsestului istoriei umane, astfel încât nenorocirile cauzate de alții constituiau pentru ei condiții ideale de succes a fenomenului uman în care unu plus unu dă spre infinit.

Tuturor ne place să urmărim decernarea premiilor de cinematografie organizate în diferite țări, cu tot fastul lor. Actori și actrițe îmbrăcate de gală sunt invitați să pășească pe covorul purpuriu al gloriei. Cinematografia, deși numită cea de-a șaptea artă, de multă vreme încetă să mai fie o artă și deveni o industrie producătoare de senzații, ficțiuni și viziuni, dezvoltând printre altele și latura violenței existentă în aproape toate filmele, și cu toate acestea, filmele nu încetează să captiveze publicul ca artă, ca univers de trăire empatică. Violența este mijlocul cel mai la îndemână de producere a suspansului și de ridicare a adrenalinei. Fără a avea această intenție, cinematografia alimentează violența, inspirându-i și stimulându-i pe mulți să ajungă să o practice. În urma abordării diverșilor artiști celebri ai lumii, aceștia au renunțat să mai intre în filme de violență. Chiar dacă mesajul filmului este unul de promovare

a valorii umane, părțile violente nu se pot uita și rămân în trăirea spectatorilor, izbucnind când nici nu ne așteptăm.

Arta este un tot care conține multiplele fațete ale vieții umane, influențată mereu de filosofia și ideologia timpului care, făcute la modul declarativ, anulează opera de artă. Ceea ce căutau toți ambasadorii de elită aleși era să-i conștientizeze pe artiști, regizori, producători și spectatori de valoarea participativă a artei cinematografice, a vieții împletite de autorii scenariilor, de construire a scenelor, de asumare a personajului de actor și de participare totală a spectatorului care, pe rând se identifică cu diverse personaje. Un film este un eveniment cultural și civilizațional crucial pentru umanitate, pentru omul care-l face, pentru cel care-l pune la dispoziția lumii și pentru cel care-l trăiește, modelându-se. Din această cauză, multă lume este convinsă că pe primul loc se situează limbajul vizual, înaintea oricărui tip de limbaj, un vizual stăpânit de televiziune și de cinematografie, ignorând valoarea designațională a limbajului verbal care deja creează condițiile de manifestare și de receptare a mesajului vizual. Adică, înainte de a avea ochiul și lumea ochiului, avem omul prezent în noi toți. Și acest om trăiește puternic în acei actori memorabili care nu au acceptat să facă jocul propus, păstrându-și demnitatea umană sau fuseseră striviți de gloria de moment. Existența muzeelor ce evocă filme, oferindu-le oamenilor posibilitatea intrării propriu-zise în ceea ce ei au trăit la vizionarea filmelor, stă sub semnul înțelept al înțelegerii trecerii și al morții, al existenței de astăzi și inexistenței de mâine.

Următorul pas pregătit cu grijă avea în vedere anihilarea zonelor de conflict, astfel încât să anuleze crima. Trupe de luptă în dispozitivul inamicului special instruite în țară aveau în vedere felul de anihilare a diverselor tipuri de armament, de a instrui populația în lupta corp la corp, în însușirea tehnicilor de anihilare a adversarului fără să-l ucidă, folosirea antidoturilor pentru armele chimice, antrenarea populației civile în a se apăra în fața inamicului, dispariția culturismului militar și a depozitelor de armament. Acțiunea era de fiecare dată concertată de tot felul de specialiști de la maiștri bucătari, la programatori, echipe de radiolocație, vorbitori de limbă maternă a zonei de acțiune, precum și a ocupanților, specialiști în fiecare armă. Fiecare acțiune era pregătită din timp, încât în doar câteva minute erau dezarmate trupele speciale ale ocupanților. Odată dezarmați erau îmbarcați și trimiși acasă. Vorbindu-li-se pe limba lor credeau că măsurile au fost luate de superiorii lor. Informațiile exacte erau date de surse interne și externe, mistificări decodificate ale știrilor vehiculate. Victorie însemna operațiune încheiată cu succes fără nicio pierdere de viață umană în nicio tabără. Pericolul în această privință nu îl constituiau ocupanții, care dispăruseră, ci cei care rămâneau și nu se suportau. Se aveau în vedere războaiele civile în care au intrat multe state după retragerea colonizatorului sau a ocupantului. Armata ocupantă este asemănă-

tor colonizatorului, de aceea nu trebuia lăsate arme care să ajungă în mâinile celor însetați de a ucide. Trebuiau create programe de promovare a tradițiilor lor, ale schimbului de experiență dar ce îi atrăgea cel mai mult, construirea împreună a unor condiții optime de viață, educarea și formarea lor după aptitudinile manifestate, îmbunătățindu-le condițiile de viață, combătând bolile contagioase și mortale. Inamicii lor erau virtuali și comuni: suferința, boala, neștiința, prostia, lăcomia. Nu este suficient să eliberezi o țară, trebuie să-i asiguri și stabilitatea internă prin crearea bazei vieții, care este baza de alimente proprii și nu primite sau cumpărate, a învățăturii, a unei ocupații care să dea fiecăruia satisfacții, a distracțiilor de tot felul.

Mai problematică a fost situația în imperiile multinaționale existente, unde nimeni nu are încredere în nimeni, unde chiar și în aceeași familie existau informatori ai sistemului de reprimare a ideilor, a gândurilor și viselor sau altele în care violența creează o frică de a trăi, transformând societatea într-o junglă. Fiecare caz în sine era o autodepășire a condiției inițiale, o îmbogățire spirituală de neînchipuit prin familiarizarea cu fiecare cultură în parte ce dădea o prospețime vieții, a felului de a vedea lumea și înțelege omul. Era calea practică prin care certificau adevărul umanității și frumusețea ființei. Ajunși în acele locuri în care natura era mai aspră cu cei care trăiau în ele, erau fascinați de felul în care omul este în stare să îmblânzească natura umanizând-o, și cum condițiile vitrege ale vieții înăspresc relațiile umane, alimentând o stare de conflict continuu și un fanatism feroce. Pământul este al nostru, noi am sosit primii, noi avem dreptul să stăm aici iar voi, nu! și alte construcții ideologico-mentale de această natură, fără să accepte că noi suntem ai pământului, istoria înseamnă facere, iar viața socială, conviețuire. De totdeauna și în tot locul omul practică uitarea crimelor săvârșite de cuceritori, amintindu-și de bunătatea strămoșilor iar atunci când nu poate trece peste crimele săvârșite de ei, acestea sunt atribuite lui Dumnezeu în numele căruia au fost făcute, interpretând realitatea istorică drept una religioasă, o raportare pe verticală, între om și divinitate care reglementează selectiv raportul orizontal, social, distingând între frate și dușman, văzând uneori dușmanul în frate și foarte rar fratele în dușman. Xenofobia practicată este un zid ce face practic imposibilă cunoașterea celuilalt. Verticalitatea culturii permanentizează în viața de zi cu zi înțelepciunea străbunilor și pe această cale se poate ajunge să fie cunoscuți de alții, după cum și ei să ia seama la valoarea universală a acelei înțelepciuni. De multe ori, pentru a înțelege propriile valori, ai nevoie de cineva din afară care să-ți deschidă ochii, astfel încât să nu vezi numai straiele, ci omul din fiecare.

Asul de cupă

La o săptămână după întrevederea președintelui cu generalii, de data aceasta ei își exprimară dorința de a se reîntâlni. După discuția de la palat primiră un entuziasm și o fervoare de nedescris, transmițând-o tuturor cadrelor stimulate și invitate să participe personal la schimbarea la față a armatei, încât se primeau valuri de informații și idei personalizate, notându-le pe toate specificând data, ora, unitatea, numele și funcția celui care le aduce la cunoștință. Toate datele fuseseră centralizate și verificate de cel puțin trei persoane care semnau notele informative. Dispăruse senzația de oboseală, de indiferență și mai ales de disperare pe care unii o trăiau. Concentrați la maxim în ceea ce făceau, simțeau cum sângele li se urcă la cap și unora li se înroșea vârful urechilor, ca și cum toată lumea ar vorbi despre ei, simțindu-se de la o zi la alta în centrul atenției. La intrarea în banca de date se sistematiza materialul trimis ce era pe urmă preluat și analizat, oferindu-le strategilor datele reale ce le permiteau să discute clar felul în care văd ei rolul armatei în societatea actuală, situația militară existentă și ce consideră că s-ar putea face pentru ameliorarea stării ei. Când vorbiră la telefon cu domnul președinte, acesta zâmbi, gândindu-se la sângele ce circulă învigorând corpul. Încântat de operativitatea lor, le-a mulțumit, cerându-le o îngăduință de câteva zile, pentru că dorește ca la întâlnire să participe și domnul prim ministru, ceea ce generalii considerară corect, întărindu-le astfel convingerea concretizării discuțiilor ce le vor avea. Îi felicită că au reușit să se dinamizeze pe plan național într-un timp atât de scurt de la simplul soldat la comandanții de unități. Nu conta numărul participanților din cadrul armatei, dorea doar să știe câți reprezentanți ai armatei vin ca să fie pregătită corespunzător sala de consfătuire. În căutarea locului ideal pentru discuțiile ce se vor purta în privința siguranței naționale, vizită împreună cu majordomul tot palatul de la mansardă până în pivnițele acestuia. Au considerat că una din diviziunile pivniței ar fi un loc ideal, amenajat special pentru întâlnirile la cel mai înalt nivel ce vor avea loc. Consultându-se cu un prieten arhitect, concepură pe calculator planul construcției ce urma să fie efectuată. Erau notate toate detaliile de la plasarea prizelor de curent, de telefon și de rețea din metru în metru, construirea podelei termice și a sistemului de aer condiționat, încălzirea și aerisirea complexă a camerelor, avându-se în vedere circularea și reciclarea aerului cald. Având în vedere un eventual cutremur, concepură un sistem fluid care să mențină constant nivelul construcției. S-a avut în vedere izolare fonică și termică, precum și protecția antiatomi-

că și neutralizarea diverselor radiații. În centrul sălii principale urma să fie construită o masă rotundă. Sistemul de proiectare din tavan transforma masa într-un ecran ce se învârtea cu imaginile proiectate. Masa și pereții dețineau dispozitivele unui sistem de proiecție în trei dimensiuni pentru crearea hologramelor. Masa permitea să stea comod la ea douăzeci de persoane. Toate aceste pregătiri urmau să fie terminate în cel mai scurt timp de cel mult trei zile. Terminând planul pe care-l admirau în trei dimensiuni, s-au comandat cele mai performante aparate pentru dotarea cabinetului. Neacceptând glume electronice contrafăcute, îi ceru tehnicianului electronist să verifice dacă piesele din componența plăcilor corespund valorilor tehnice standard, trimițând la furnizori plăcile falsificate, cerându-le plăci autentice și nu contrafăcute. I-a surprins pe furnizori de felul în care președintele a depistat tocmai plăcile pe care ei le schimbau cel mai des și de care aveau din belșug, fără a-și pune niciodată problema autenticității lor. Căutând în stocurile mai vechi reușiră să găsească plăcile solicitate și care erau de cinci ori mai scumpe. Înainte de a începe construirea complexului gândit, măsură tot ce tehnica timpului permitea de la umiditate, câmp gravitațional, câmpuri magnetice, radiații de tot felul, unde radio și de altă natură. Verificând totul în amănunt, au găsit câteva microfoane zidite în perete. Zona urma să fie curățată și fortificată. Înainte de a începe munca, în momentul acelui zero umplut de planuri, preotul înalt, care apăruse la televizor în dezbaterea publică a problemei grevei celor de la metrou, în acea dimineață îl vizită la palat și, fără ca cineva să știe, domnul președinte îi ceruse să facă o slujbă de curățire a locului de duhuri, spirite, fapte, vorbe și gânduri rele ce influențează conștiințele oamenilor, prima fiind cea a domniei sale.

Odată dat startul numărătoarei inverse, de la o oră la alta spațiul ales lua o nouă înfățișare, făcând ca imaginea închipuită să devină realitate. Spațiul căsătorit cu timpul îmbracă lumea în povestea eroică numită istorie. Omul lume și lumea om se amestecau, se chemau identificându-se în găsirea urmelor adânci și transparente ale gândirii. Existând o coordonare perfectă a tuturor meșterilor, fiecare știind exact ce are de făcut și unde trebuie așezat ceea ce se aducea. Reușiră să termine la termen.

Sosi și ziua în care fuseseră invitați la palat. Cei doisprezece generali veniră în trei limuzine. Mai fuseseră invitați doi ofițeri de contrainformații și doi de la siguranța statului. Au fost conduși spre pivnița palatului, locul unde mai demult cei care intrau conduși nu mai ieșeau. Urmând un drum al secretizării, înțeleseră că vizita lor este luată serios în seamă, de parcă ar fi în vreme de război. Intrară în rețeaua coridoarelor labirintice ale palatului, călcând pe un covor purpuriu, nu li se auzeau deloc pașii, coborâră două nivele. Ajunseseră la sala recent terminată, ce mirosea a vopsea proaspătă, de o curățenie exemplară de laborator farmaceutic cu un aspect modern de interior ciudat de

elegant și luminos cu pereți drepți și curbi ce înghițeau colțurile și întâlnirea cu tavanul. Încăperea în care intraseră avea patru uși, cea pe care tocmai intrară de pe coridorul palatului, o alta ce dădea spre spațiul de recreere, unde era pregătită o masă plină cu mâncare, precum și două vitrine frigorifice cu toate bunătățile culinare. Acolo urmau să mănânce. Din acea sala se ajungea în spațiile sanitare cu veceuri și dușuri. Cele două uși laterale ale încăperii dădeau spre două dormitoare în care se putea dormi, având tot confortul necesar. Toate ușile se închideau automat, astfel încât nu se puteau distinge de restul peretelui. Pentru a deschide ușa era suficient să întinzi palma spre perete. Se aplica un *Sesam deschide-te!* gestual. Comanda de închidere a ușii era lovirea podelei cu piciorul de două ori în același loc. Cel care îi condusese le arătă spațiul în care se aflau și îi invită să se facă comozi, după care plecă. Încăperea era extrem de bine luminată cu o lumină indirectă și galbenă, ce nu obosea ochii. Existau și nouă veioze mari de cameră cu picior, fiecare fotoliu avea două veioze mai mici, în cazul în care cineva ar dori să citească. Cel mai important obiect al încăperii era masa. O masă legendar de rotundă ce-și aștepta cavalerii. În jurul ei erau așezate optsprezece fotolii mari și confortabile în care chiar puteai dormi dacă erai obosit. În dreptul fiecărui fotoliu se afla un computer deschis care afișa scris mare: BINE AȚI VENIT! Așteptându-i pe ceilalți participanți, priveau atenți, căutând să găsească plasarea camerelor de filmat și a microfoanelor. Îi surprinse sistemul de încălzire a camerei din dușumea și din pereți. Priviră spre tavan dar nu reușiră să identifice camerele care erau așezate în așa fel încât să poată surprinde pe fiecare participant la acea masă rotundă.

— Credeam că numai noi ne-am făcut temele de casă.

— Domnul președinte se prezintă la înălțime sau la adâncime, având în vedere locul în care ne aflăm.

— Trebuie să fim diplomați în punerea problemelor pe care le-am discutat, chiar dacă din partea președintelui și a primului ministru avem toată susținerea.

— Am emoții, spuse unul dintre generali. Chiar am stat și m-am gândit cum să mă îmbrac astă dimineață, până la urmă am optat pentru ținuta obișnuită a unei zile de muncă.

— Doar uitându-ne la locul în care ne aflăm, suntem conștienți că întâlnirea de astăzi sau, după cum vedem, cea care începe astăzi, ne va schimba viața și pe multe din cele pe care le făceam înainte.

— Și eu simt acest lucru, spuse cel mai bătrân dintre ei și, sincer, mă bucur că am ajuns să trăiesc aceste momente. Fiind decanul de vârstă al celor prezenți aici, am fost invitat de domnul prim ministru ca să accept portofoliul ministerial sau, în cazul în care nu doresc, să-l indic pe omul cel mai potrivit. Mă luase prin surprindere propunerea, pentru că, așa cum știți cu toții, întot-

deauna am stat departe de politică și, cum sunt la o anumită vârstă, primul impuls a fost să refuz, dar, gândindu-mă mai bine, am acceptat pentru simplul motiv că, fiind mai bătrân, unii dintre dumneavoastră vor spune că sunt mai lent și mai liniștit, cu vârsta am ajuns să reușesc să-i ascult pe alții și să mă gândesc mai mult la ceea ce spun.

— Felicitări, domnule ministru, nu știam, spuseseră ceilalți, dând mâna cu el și felicitându-l.

— Am fost convocați pentru a veni astăzi la ora nouă. Am sosit la timp, adică mai repede cu o jumătate de oră. Este nouă fără cinci minute și încă nu au venit cei care locuiesc aici.

— Întotdeauna cei de departe ajung mai devreme. Dar nu ne grăbim. Aici avem impresia că ne aflăm într-un buncăr scutiți de orice invazie din afară.

— Știți că cei mari, chiar dacă întârzie, au câte o scuză pe măsura poziției, dar nu cred să fie și situația celor cu care ne vom întâlni, arătându-le mulțimea de ceasuri de pe perete. În sală, pe fiecare perete exista un ceas, toate fiind fixate la milisecundă. Un general se apropie de un ceas și rosti numele mai multor metropole ale lumii și Ceasul indică exact ora acelui loc.

— Cum de-ați ghicit? Mi-a venit o idee să le sugerez dar se vede că mi-au luat-o înainte.

— Este un sistem extrem de ingenios și cum arată toate orele de pe glob, se vede că trebuie să ne pregătim de salturi internaționale spuse domnul ministru al apărării, făcându-i pe colegi să-l privească cu atenție ca și cum ar fi vorbit un oracol.

La ora nouă fără douăzeci de secunde se deschise ușa și intrară șase persoane. Unii dintre generali deja l-au cunoscut pe domnul președinte. Au urmat prezentările.

— Cum nu ne cunoaștem, înainte de a trece la următoarea etapă, va trebui să facem cunoștință. De aceea, ne-am gândit ca în timp ce dumneavoastră vă prezentați și vorbiți despre dumneavoastră, pe ecran să apară numele dumneavoastră, gradul, funcția, pe care fiecare se va strădui să le rețină, de aceea vă invit să ne așezăm. Fiecare își alege locul pe care-l dorește ce poate fi în vecinătatea unui prieten mai vechi. Cum masa e rotundă, nu contează poziția, Toți stăm la aceeași masă cu același drept la cuvânt.

Se așezară la masă și pe ecran apăru o imagine a lor cum stăteau la masă, o imagine ce se rotea în jurul lor, trecând în revistă chipul fiecărui participant. Pe urmă apăru numele domnului președinte cu o fotografie a lui. Primul care se prezentă în calitatea lui veștejită de ofițer dobândită la sfârșitul facultății și pe care birocrația niciodată nu a certificat-o. Le povesti ca unor prieteni ce simțise el în momentul în care a intrat cu valiza pe poarta unității, cum a ajuns să fie tuns la zero, să primească hainele noi ce trebuiau ajustate, lenjeria de pat, două pături, bocanci și ciorapi. Își aminti cum fuseseră adunați

toți într-o sală largă unde un vestit căpitan, care tocmai terminase un ciclu de instrucție, dădu ștacheta altor doi ofițeri ce urmau să se ocupe direct de formarea lor. Acesta îi speriase pe toți recruții, invitându-i să se pregătească de război, doar de aceea sunt acolo, pentru că țara are nevoie de ei și armata este cadrul instituționalizat de instrucție ce nu ne lasă să fim carne de tun.

— Din prima până în ultima zi de armată am tremurat continuu. Aveam senzația că trăiesc o viață paralelă. Cu toate că citisem mult în timpul stagiului militar, ieșit de acolo, a trebuit să recitesc, pentru că se șterseseră din memorie în urma exercițiului de a o uita.

Urmă domnul prim ministru care le povesti scene din armata, cu tot felul de peripeții, în special în permisiile în care pleca acasă și se întâlnea cu tot felul de ofițeri, de cum se apărase într-o noapte cu centura de atacul unei haite de câini îndârjiți. Și el făcuse armata la termen redus, parcurgând-o liniar și gradual. În timp ce fiecare vorbea îi apărea pe ecran numele pe care ceilalți încercau să-l memorizeze. Urmară ofițerii de contrainformații și de securitate a statului care fuseseră recrutați din rândul cadrelor active ale armatei, care spuneau simplu, prietenește ce înseamnă serviciul militar pentru ei și care este diferența între a fi militar în uniformă și militar îmbrăcat civil. Senzația pe care o ai că ești răspunzător de cei de lângă tine, care sunt niște miei în fața lupilor, felul în care se familiarizaseră cu cât mai multe strategii posibile de control, de verificare și dominare a oamenilor. Pe urmă veniră militarii de carieră. Interesant este să-i asculți cum povestesc lucruri pe care nu le spun decât celor mai apropiați prieteni, peripeții ale vieții militare. Vorbeau despre partea de emoție și de trecere pe lângă moarte în cadrul diferitelor misiuni la care participaseră, pentru că orice simulare era un eveniment real la care participau oameni, folosind muniție de război. Când au terminat de se prezentat, contrar normei riguroase de răspuns scurt și la obiect, verificară măsura în care reușiră să memorizeze numele celorlalți membrii ai mesei. Pentru a se fixa mai bine, mai ales că mulți aveau același nume de botez, se insistase pe memorizarea numelor de familie. Fiecare știa cum se numesc toți ceilalți. Pe urmă au asociat numele cu funcția și sectorul de activitate. Primii care ieșiră din această schemă fuseseră domnul președinte și domnul prim ministru, urmară cei doi ofițeri de contrainformații, specificând exact aria de competență și cei doi ofițeri de la siguranța statului. În mod normal, ei nu poartă uniformă, decât în situații ceremoniale, și de aceea erau îmbrăcați civil, în costume de un albastru închis. Acest exercițiu de a se cunoaște și recunoaște, încercând să rețină și să-și însușească numele celorlalți participanți, creă o atmosferă plăcută.

— Am păşit cu dreptul. Am intrat, dar nu știm când ieșim. Nu ne interesează timpul, de aceea, dacă cineva are ceva programat îl rugăm să anunțe, ca să nu fie așteptat sau să-și facă griji cei de acasă.

Unii trimiseseră mesaje, alții vorbiră la telefon pentru a anula înțelegerea avută, urmând să vorbească pe urmă, când pot și închiseră toate telefoanele. Nimeni nu-i mai putea deranja.

— Nu avem nimic de ascuns, de aceea trebuie să știm exact unde ne situăm și mai ales ce anume dorim să facem și unde dorim să ajungem.

— Înainte de a începe, domnilor, aș vrea să vi-l prezint pe domnul ministru al apărării naționale, stimatul dumneavoastră coleg care ne-a făcut plăcerea să fie prezent aici, și căruia îi mulțumim că a primit să intre în actualul guvern, în acest moment de încercare, avându-ne alături de domnia sa pe noi toți cei prezenți.

— Sunteți gata de luptă?

— De când am îmbrăcat uniforma, de parcă, vorba nepoților mei, sunt ca Moș Crăciun care și în pijama arată tot a Moș Crăciun, răspunse domnul ministru al apărării.

— Ne cunoaștem în calitate umană. Acum urmează să vedem cum acești oameni de calitate se reunesc aici ca să pună țara la cale, spuse domnul președinte. Pe rând, fiecare dintre dumneavoastră are cuvântul. Puteți folosi materialul pe care l-ați adus, aveți la dispoziție computerul și puteți să-l prezentați, putând fi urmărit atât pe monitor, precum și pe proiecția de pe masă. Nu avem secrete. Cea mai bună metodă de a ascunde secretele este de a le face cunoscute tuturor. Haideți să ne secretizăm!

— În calitatea de ministru al apărării, voi prezenta situația armatei în acest moment și, așa cum deja ați ghicit, situația nu este deloc roză. Privind datele oferite de minister prima senzația pe care am avut-o era că sunt ministrul unei instituții fantasmă. Și domnia sa începu să ofere date cu personal pregătit care a fost disponibilizat, unii mai tineri care au fost trecuți în rezervă, împrăștiați în toată lumea. Pe urmă a prezentat situația dezastruoasă a bunurilor materiale care în urma tăierii fondurilor a dus la abandonarea de clădiri, la stricare mașinilor de luptă terestră, acvatică și aeriană. Urmară ceilalți generali care prezentau situația concretă, cu date exacte de la începutul secolului până în ziua întâlnirii. Era o lecție de istorie a coloanei vertebrare a poporului, care adoptase acest organism în ideea apărării de dușmani. Domnul prim ministru și domnul președinte luau sârguincioși note la prezentările făcute, ascultate cu multă atenție și într-o liniște totală. Cu fiecare prezentare, situația se configura tot mai clar în dezastrul ei material, moral și social. Situați în afara timpului, cum nu se nota momentul zilei, intrau toți în timpul poveștilor spuse în termenii lui „a fost odată ca niciodată”. Fără să spună, oamenii de arme se gândeau triști: „am ajuns astăzi așa cum suntem și ne dorim ca mâine să rescriem o istorie glorioasă.”

— Să facem o pauză și să ne relaxăm puțin, pentru că au trecut, așa cum puteți vedea la ceas, cinci ore de când suntem aici. Era ora două după-amiaza.

— Nu am simțit cum trece timpul spuse domnul general al forțelor aeriene.

— Poate nici nu trecea, noi îl făceam pur și simplu și când faci ceva, așa-numitul timp psihologic absoarbe durata firească a curgerii, completă domnul președinte.

— Eu când lucrez uit să mănânc, norocul meu la întreprindere era că mă luau colegii să mergem la masă, că altfel, cine știe, poate nu mâncam toată ziua. Cum nu fumez, nu sunt obișnuit să-mi întrerup munca, comentă domnul prim ministru. A, da, bine că mi-am adus aminte, dacă cineva fumează, poate fuma în voie. Locul în care ne aflăm dispune de un sistem de absorbție totală a fumului și a oricărui miros. Cum nu știam ce fumați, aveți aici niște trabucuri și țigări. Atât eu, cât și domnul președinte, nu fumăm, dar nici nu interzicem altora să o facă. Fiecare dintre noi își păstrează tabieturile. După cum vedeți, nu există nicio femeie printre noi, dar asta nu ne împiedică să ne gândim la ele. Și de aceea, în continuare vom vorbi despre cum vedeți dumneavoastră armata, războaiele și femeile. Să conștientizăm rolul pe care l-au jucat în istoria poporul nostru și mai ales de-a lungul marilor conflagrații.

— Aveți dreptate, doar în timpul liber ne gândim la importanța femeilor, în special când ajungem acasă. Spuse domnul general al artileriei.

— Dacă nu ar exista femeile, poate nici armata în această formulă nu ar exista, remarcă un domn de la securitatea statului, ar fi suficientă o armată de elită, de mercenari sau, și mai puternic, o armată de roboți.

— Aveți trabucuri, dar aveți și cuțit ca să le tăiem? Întrebă domnul general al infanteriei.

— Poftiți. Îi oferi domnul prim ministru. Și puteți servi și o tărie cu țigara. Aici este barul. Puteți să vă serviți cu ce doriți. Sunteți la dumneavoastră acasă.

Unii serviră la început o supă, alții începură cu un aperitiv. Fiecare mânca ce dorea. După ce se serveau se așezau la una din cele șase mese din bucătărie acoperite cu o față de masă albă, fiecare masă având câte o sticlă de apă minerală, de apă plată, de vin alb și roșu, de băuturi spirtoase de cea mai bună calitate. Serviră aperitive, o supă, pe urmă și-au pus o friptură păstrată într-o tavă la temperatura ridicată, ca și cum chiar în acel moment ar fi fost scoasă din cuptor. Desertul era compus dintr-o varietate de prăjituri și fructe. Mâncară cu poftă și bine în contul micului dejun peste care săriseră și al prânzului.

— Domnii mei, cred că cel mai indicat ar fi să facem o siestă în dormitoarele care ne stau la dispoziție.

— Chiar de astăzi, în armata noastră se va introduce siesta decretă domnul ministru al forțelor armate.

— Și eu aprob, spuse domnul prim ministru.

— „La plăcinte înainte, la război înapoi!" Este cea mai înțeleaptă prevedere.

Intrară în dormitoare și cum organismul începuse să facă digestia, adormiră. Pentru ca organismul să își păstreze vigoarea și sănătatea, siesta are un rol important. După o oră se aflau din nou la masa rotundă continuând discuțiile deschise. Vorbiră mai întâi despre rolul și importanța reală a femeilor. Și aici fiecare era invitat să se gândească la familia sa, bunica, mama, sora, soția, fiica, nepoata. Desigur, au remarcat diferențele educației de la o generație la alta, scara de valori și felul în care se relaționează cu ceilalți.

— Dilema oului și a găinii, neștiind ce a fost mai întâi, pentru că nu a fost nici oul și nici găina, ci creația, transpusă în planul omenirii, multe religii dau întâietate bărbatului. Mai întâi a fost bărbatul și pe urmă apare femeia. Și de aici speculații ale privilegiilor bărbaților. Toți cei de aici, toți bărbați, suntem rezultatul educației mamelor noastre în primul rând și în al doilea rând al autoeducării. Armata este pentru fiecare bărbat o tăiere ombilicală de educația primită din partea mamei. Din păcate, cum totul se uită când nu se mai practică, mulți bărbați revin la obiceiurile copilăriei în care așteaptă ca totul să fie făcut de mama. Diferența este că mama aparține unei generații, pe când soțiile noastre alteia, ele sunt cele care trag consecințele educației soților primite în familie din partea mamei. Fiicele noastre sunt o altă generație în care educația familială este substituită de educația instituționalizată. Părinții copiilor noștri sunt mediul în care ei trăiesc, anturajele, prietenii, colegii, profesorii, școala. Trebuie să îndreptăm eventualele devieri. Fiecare din noi știe ce este bine și ce trebuie să facă și totuși nu face. Ba creează o suferință inutilă și profundă femeii pe care o iubesc, de aceea trebuie gândit un context educațional firesc de îndreptare a oamenilor.

Pe urmă discutară problema morții. A morții pe care tu ca soldat o oferi altui om, unui frate de-al tău, de aceea inamicul este văzut ca și cum nu ar fi om. Ecranarea morții prin practica servirii băuturilor spirtoase sau a drogurilor înaintea fiecărui atac în război diferă de la o armată la alta. Au rămas multe chestiuni în suspans, la care domnii generali nu au putut da un răspuns imediat. De fapt, nici nu le fusese cerut vreunul. Era mai mult o temă de meditație.

— Am urmărit cu atenție expunerile bine întocmite ale domniilor voastre. Cum fiecare avea de pregătit ceva pentru întâlnirea de astăzi, și noi am pregătit ceva ca bază de discuție și de clarificări necesare. Pentru a nu vă crea probleme de receptare a mesajului, cei pe care-i vom întâlni vor vorbi în limba noastră.

Auzind aceasta, au făcut ochii mari, dar nu spuseră nimic. Erau curioși.

— Se vorbește mereu despre timp. Este unul din cuvintele vocabularului nostru de bază. Toată lumea cunoaște valorile date timpului. Deși prezentul este cel care ctitorește timpul, valoarea temporală certă, sigură și verificabilă este trecutul, un trecut născut din prezentul vorbirii, pentru că, odată rostită,

o vorbă aparține deja trecutului. În activitatea noastră mentală avem vorbe rostite, auzite de noi și de alții, precum și vorbe nerostite. Ce se întâmplă cu aceste vorbe nerostite?

— Sunt gândurile noastre în care vorbim cu noi înșine și fără de care nu am ajunge să vorbim, spuse domnul amiral. Ce mult gândim noi când suntem pe mare, privind deșertul de apă.

— Exact. Omul nu poate să se astâmpere. El vorbește mereu și în primul rând cu sine însuși. Acest aspect al vorbelor nerostite marchează permanența umană, oferindu-ne diverse configurații ideologice sau scheme de a gândi, de a vedea lucrurile. În timpul expunerii noastre, cu siguranță, în fiecare din dumneavoastră se naște un ecou. Nu-l țineți pentru dumneavoastră. Ceea ce vom face aici este un fel de stoarcere a creierelor noastre, o distilare a înțelepciunii pentru a rezolva probleme esențiale. Orice pare a fi prostie la prima vedere are un dram de participare umană și, deci, și de adevăr omenesc și nu vrem să-l pierdem. Fiți siguri că nu creăm aici o hărmălaie în care toți vorbesc. Pentru a nu vă uita ideile, notați-le în computer ca să le putem discuta pe rând. Imaginați-vă că ceea ce spunem noi sunt niște pietre pe care le aruncăm într-un lac și fac unde. Acele unde sunt continuarea lor în diverse idei personale ale fiecăruia. Completă domnul prim ministru.

Pe masă apăru o hologramă a unui hominid. Se vedea clar că nu este om, situat undeva între maimuță și om, o rudă a celebrei Lucy descoperită la vreo două sute de kilometri de Marea Roșie, în Africa Orientală, în 1974 de arheologi francezi și americani botezată după șlagărul grupului Beatles *Lucy in the sky with Diamonds*. Ceea ce se putea certifica clar era faptul că existau ființe bipede pe pământ înaintea rasei umane sau, cine știe, coexistau și au fost exterminate. Cum orice trebuie să aibă un nume, l-au botezat *Australopithecus afarensis*.

— Vedem cât de calm stă jos și privește, clipește din când în când, respiră calm, este complet gol. Se află într-un moment de odihnă. Are o privire blândă a ochiului limpede și mare în care se oglindește lumea. Ochiul este mai mult o oglindă a lumii în care trăiește. Nu putem merge dincolo de privirea lui ca să știm ce se întâmplă în această ființă. Nu avem acces la ea, atât din cauza timpului, cât și a speciei.

Pe masă apăru un șarpe și hominidul caută să se apere cu tot ceea ce are la îndemână. Ia o bucată de lemn și alungă șarpele, care dispare.

— Vedeți cum iese din starea de repaus în care se afla și alungă șarpele. Nu-l omoară. Alungă pericolul. Acționează în virtutea unui spirit de conservare. Este o reacție instinctivă de protejare. Dar de unde o fi știind el că șarpele face rău?

— Fie că are o memorie, sau, cum vede că este diferit, îl ține la distanță comentă domnul general de la infanterie.

— Nu vom prezenta diverse regii atribuite lui *homo sapiens* în lupta sa de supraviețuire cu condițiile climaterice și cu animalele gigantice, precum nici forma sa de viețuire în comunități. Este una din fațetele fascinante ale științelor, de a imagina realități în jurul datelor obținute. Există, din punctul de vedere logic, câteva elemente civilizaționale esențiale precum focul stăpânit de om, care i-a influențat felul de alimentare, trecând de la mâncarea crudităților la mâncare friptă, pe urmă gătită, precum și la construirea uneltelor, la început de lemn și piatră, pe urmă din diverse metale. De multe ori noi interpretăm diacronic ceea ce se putea întâmpla simultan. Este zona în care lucrează imaginația interpretativă a noastră. Dacă o bună perioadă de timp trăiau refugiați în peșteri și alte adăposturi pe care le oferea natura, cu timpul au ajuns să își construiască locuințe. De aici diferența de a concepe locuințele. Locuințe confecționate din piei de animale și vergi ce se puteau împacheta și despacheta cu ușurință, precum și locuințe solide din lemn și piatră. Mărturii ale felului în care munceau pământul, determinându-l să rodească, stau reprezentările din piramidele egiptene sau reprezentările rupestre din alte părți. Ceea ce se notează în cadrul mărturiilor iconografice ale diverselor civilizații este faptul că niciodată nu se reprezintă numai o singură figură umană, ci mai multe. Vorbim mereu despre rezultatele obținute și ignorăm ceea ce a determinat ajungerea la obținerea acestora. Obișnuiți să gândim astfel din școală, ni se pare firesc ceea ce spunem. Mult mai important este să vedem cum omul a fost în stare să ajungă la aceste rezultate. De exemplu, focul. Mitologia ni-l prezintă pe Prometeu ca fiind un hoț civilizator, furând focul de la zei pentru a-l da oamenilor. Dându-le focul le-a dat startul. Ce este nociv în această legendă? Omul primește un dar zeiesc și prin aceasta se subliniază valoarea lui pasivă. Stă și așteaptă să primească. Poezia legendei în fond victimizează omul. Și această victimizare este cea de care s-a profitat mereu: sărmanii, săracii, trebuie ajutați. Și ei susțin: noi nu știm, nu putem, nu suntem în stare și se complac astfel într-o postură umilă și servilă. Omul nu a inventat focul. Focul există în natură, în urma unei furtuni în care au fost trăsniți niște copaci, sau, în urma supra încălzirii ierbii uscate, aceasta a luat foc. Mai rar în urma exploziei vreunui vulcan și mai des a aprinderii gazului metan ce iese din pământ. Sunt manifestări firești ale naturii ce au speriat oamenii și de care au fugit să se protejeze, asemenea tuturor ființelor vii. Diferența între om și animale stă în cutezanța omului, în curiozitatea și curajul de a se apropia de focul ce arde și de a lua o parte din el, căutând să-l mențină viu, de aici expresia de „foc viu” prezentă în diverse culturi populare. Să reținem îndrăzneala, curiozitatea și curajul omului de a înfrunta un pericol. Spun acest lucru pentru că omul în străfundul lui a rămas același. Ca atunci, și astăzi. Istoria omenirii stă sub semnul aducerii aminte și a ducerii mai departe. Rememorarea activă. Eu fac ceea ce au făcut și părinții mei. Cu totul altceva este să aprinzi focul ciocnind două cremene ale căror scântei să aprindă niște

paie sau să freci două lemne uscate de esențe diferite, urmând ca lemnul de esență moale să se aprindă sau, în zilele noastre, folosind niște ochelari cu gradație plus sau o lupă, să aprinzi o hârtie. Dar ce este focul? Unii vin și spun că este o plasmă, alții ne spun că este un principiu al existenței lumii. Indiferent de cum îl definim și îl concepem, el este necesar vieții noastre. Fără el nu ar exista civilizație, spuse domnul prim ministru.

— Cum suntem în cadrul armatei, cunoaștem valoarea creativă și mai ales distructivă a focului a intervenit domnul general al pompierilor militari. Au rămas în conștiința omenirii câteva incendii celebre cum este cel al Romei din 19 iulie 64 d.Hr. care a distrus pur și simplu orașul în vremea împăratului Nero, cu toate că din anul 21 d.Hr. a existat o unitate de pompieri cu 600 de sclavi. Pot aminti incendii rămase în istorie, precum cel din 7 ianuarie 1608, când orașul Jamestown din Virginia a ars complet, alte două incendii de proporții au avut loc în Boston, în 14 ianuarie 1653, unde au murit trei copii și 27 noiembrie 1676, în Londra, în 2-5 septembrie 1666 Marele incendiu al Londrei, în care au ars mai bine de trei sferturi din oraș, care mai fusese incendiat în 798, 982 și 989, Lisabona, în 1 noiembrie 1755, de Ziua Tuturor Sfinților, năpraznic lovită la început de un cutremur, urmat de tsunami, terminând cu un incendiu mistuitor, București, unde a izbucnit în 23 martie 1847, chiar în ziua de Paști, Chicago, în 8-10 octombrie 1871, San Francisco, în 18 aprilie 1906, izbucnit din cauza unui puternic cutremur, sau catastroficul incendiu din Tokyo, la 1 septembrie 1923, cauzat de asemenea de un puternic cutremur, cu cele mai multe pierderi de vieți omenești. De aceea, există o vorbă în toate culturile: nu te juca cu focul, sau nu trebuie să ne jucăm cu focul. Pot fi date o mulțime de exemple. Focul este periculos mai ales pentru așezările și aglomerațiile urbane. Imaginați-vă, de exemplu, un incendiu într-un cinematograf sau într-o biserică. Chiar dacă ușile se deschid spre în afară, cum toți vor să iasă instinctiv din sală, blochează ieșirea, rămânând înăuntru. Cine este vinovat în aceste situații? Niciodată vinovatul nu-și asumă vina, pentru că el nu se află acolo. Vinovat este cel care, deși știe, nu educă populația, încât fiecare cetățean să știe ce anume trebuie să facă în asemenea situații. Cel puțin să fie informați și instruiți, chiar dacă pe moment vor reacționa instinctiv. Noi acest lucru căutăm să facem, cu toate că suntem luați adesea în râs.

— Cu siguranță, fiecare dintre cei prezenți aici ați rostit comanda „Foc!" Spuse domnul președinte.

— Da, este adevărat că am rostit și am și executat ordinul primit, confirmară ei.

— Este un alt aspect al focului, focul nimicitor, focul bazat pe știință, pe instrucție, pe ideologii, pe vise deșarte de cucerire a lumii întregi pentru a impune celorlalți legi, sclavizându-i. Spuse domnul prim ministru.

— Secolul al douăzecilea a promovat o adevărată cultivare a focului spre uciderea oamenilor și de aceea a depășit prin armele de ucidere în masă capa-

citatea de distrugere din toate perioadele istorice anterioare, a spus domnul ministru al forțelor armate.

— Dumneavoastră ați atins un punct central, amintind industria de armament. Industria care pune știința în slujba producerii mijloacelor de distrugere în masă, de ucidere precisă a oamenilor. Criminalii, pentru a ucide, au nevoie de arme pe care le plătesc furnizorilor. Ei stau de o pate, nu participă, însă trag foloase. Cu alte cuvinte, când ne identificăm inamicul, dușmanul, trebuie să-i avem în vedere. Dușmanul nostru nu se află în fața noastră, ci hăt departe, poate în cealaltă parte a lumii sau, de ce nu? Chiar între noi. Ei trebuie identificați și distrusă industria, risipite fondurile adunate pe baza crimei la care au participat oameni de știință, tehnicieni, muncitori și dar mai ales stăpânii acestei industrii. Cunosc oameni care nu au participat la luptă, dar au contribuit la moartea miilor de oameni prin armele și munițiile pe care le confecționau. Nu trebuie acceptată scuza: dacă nu eram eu, era altul și munițiile tot se făceau. De totdeauna omul are o scăpare: „nu sunt de vină”. Dar nu suntem aici pentru a-i judeca pe alții. Singurul om pe care-l pot judecat și trebuie să-l judec sunt eu. Eu mă judec pe mine, spuse domnul președinte.

— Vorbind despre ziua de astăzi. Dumneavoastră ce credeți? S-a terminat războiul mondial?

— Ca și conflagrație s-a terminat, dar transferat în alte planuri al circulației informației și al spionajului, al dezvoltării și diversificării industriei de armament, nicidecum, spuse domnul ministru al forțelor armate.

— Dumneavoastră sunteți de acord cu ce spune domnul ministru?

Toți aprobară.

— Am văzut cu toții că armata noastră este o fantomă și, pe de altă parte, cu toții recunoaștem că războiul continuă. Nu s-a terminat, ci s-a diversificat și îmbogățește pe zi ce trece oameni ce profită de nefericirea altora. Putem fi mândri că ne aflăm în afara zonei beligerante, mai ales că organismul care ar trebui să ne apere și să ne protejeze, practic, nu există, spuse domnul prim ministru.

— De aceea, trebuie neapărat să identificăm formele actuale ascunse și mascate ale războiului, pentru a deveni competitivi pe plan internațional, continuă domnul președinte.

Pe masă apăru un bărbat cu o ținută atletică, îmbrăcat în armura unui grec antic, strălucind, și li se adresă celor prezenți:

— Vă fascinează strălucirea mea. Niciodată nu m-am gândit la moarte cu toate că o simțeam cum mă învolbură și-mi dă târcoale. O simțeam rece și neagră. Era moartea pe care o zideam celor din jurul meu și de aceea unii mi-au interpretat numele ca eu fiind cel care aduc doliu popoarelor. Singura mea ocupație era perfecționarea mișcărilor mele cu gândirea anticipativă a strategiilor. Unii joacă șah. Eu lupt. Unii ucid. Eu construiesc strategii ce duc

la victorie. Printre oameni, mă simt zeu, pentru că nu știu ce este frica și îmi place să controlez tot frontul de luptă, mergând exact acolo unde este nevoie de mine. Luptele se câștigă cu moralul ridicat al oștenilor. Simpla mea prezență în rândul soldaților îi făcea să fie invincibili. Printre zei mă simt om, pentru că, deși privesc lumea de sus, știu mai bine decât toți că am ajutorul Olimpului ca și cum eu singur nu aș fi în stare de acte de vitejie. De fapt, sunt un om ridicat din starea lui prin aspirații, prin curaj și fapte care mi-au dat aureola de erou. Eroii îi purtați cu dumneavoastră în amintirea faptelor lor. Eroii sunt cei care mor ca să trăiască alții și mai ales ei înșiși în nimbul gloriei. Eroul calcă cu moartea sa pe moartea celorlalți pe care-i eliberează de viața mizerabilă pe care o duc. Dacă nu aș fi gândit astfel, nu aș fi putut ucide pe nimeni. Pentru mine lupta înseamnă viață, este viața pe care am luat-o ca pe un sport și cu atât mi se părea mai corect să lupt, cu cât în față aveam o oaste întreagă, cu toate că, de fiecare dată, întâlneam doar un adversar. Curajul și nebunia faptelor mele îi paraliza pe dușmani și-i făcea să le fie frică. Erau morți înainte de a intra în luptă. Sunt cunoscut pentru faptele mele eroice, dar ele nu ar fi existat dacă nu exista poezia și artele. Nimeni nu amintește faptul că îmi plăcea să le cânt la liră prietenilor mei de arme, după cum sorbeam vorbele înțelepte spuse în agora de bătrâni. Viața m-a făcut să înțeleg că luptele adevărate se câștigă în tratatele încheiate, pe plan politic și nu pe câmpul de luptă. Eu, șahistul, mă simțeam o piesă pe tabla de șah a politicii viclene cu care nu puteam lupta și preferam să o ignor. Și ignorarea este o formă de luptă extrem de puternică, mai ales atunci când ai conștiința propriei valori, pentru că cei care pierd nu ești tu, ci ei, cei care ajung să se înece în propria lor demagogie. Toți au fost convinși că moartea mi s-a tras de la săgeata înveninată ce mi-a atins călcâiul. Doar sunt erou! M-am sinucis. Am obosit să aduc suferință în sufletul părinților și rudelor celor pe care-i omoram. Rămân solidar în nemurire cu toți eroii care aparțin umanității. Viclenia și barbaria nu sunt pentru eroi. În timp ce le vorbea îi privea calm în ochi pe fiecare cu o privire pătrunzătoare ce-i făcea să se piardă în depărtări.

— De mici suntem educați în spiritul faptelor de glorie. Fiecare copil vrea să fie un erou. Educația primită este una de întrecere, de luptă și, ori de câte ori avem de ales între bine și rău, se alege binele, care de fiecare dată este de partea subiectului. Eu sunt cel mai bun, nimeni nu-i ca mine. Așa am fost educați acasă, la școală și la serviciu. Spuse unul dintre generali.

— Educația este fundamentală pentru fiecare om și este un proces continuu ce începe din momentul în care vorbim până la moarte, întări domnul președinte.

— Chiar și atunci când luptăm cinstit și-l învingem pe adversar, ne aflăm în situația gladiatorilor ce așteaptă semnul din partea cezarului făcut cu degetul mare în sus sau în jos, doar că cezarul este conștiința noastră. Dar fiind în

război, dacă îl iertăm, el ne lichidează, spunându-ne: „puteai să mă omori, nu ai făcut-o, eu nu fac aceeași greșeală”. Comentă domnul general de infanterie.

— Problema participării la o crimă regizată care este războiul, o crimă de care întotdeauna profită cei care stau de o parte, este extrem de dificil să judecăm această stare, pentru că nimeni nu știe cum va reacționa fiind pus în situația de a intra în luptă. Ajunși pe front, soldații executau ordinele până în momentul în care schimbau linia frontului și ajungeau să lupte cu cei din neamul lor și, pentru a nu-și ucide frații, dezertau pe capete. Când erau prinși îi spânzurau ca dezertori. Spânzurătoarea le menținea verticalitatea ființei, pentru că, dacă ajungeau de cealaltă parte a frontului, urmau să ucidă în continuare pe frații de ceastălaltă parte. Dar chiar și fără arme, cărând muniții și ajutându-i pe soldați, fără o intervenție directă, tot erau părtași la crimă. Trebuie să vedem cum armata poate soluționa problema uciderii. Să învingem fără a fi obligați să ucidem. Să cucerim fără un război armat și o confruntare directă.

— Este situația ideală pe care orice popor o dorește, spuse domnul ministru al apărării naționale.

— Jucându-ne de-a votul democratic, invitând-vă să vă consultați cu dumneavoastră înșivă, având în vedere profilul conștiinței cetățenești și umane, și din perspectiva formației dumneavoastră, cine crede că este posibil așa ceva: să învingi fără să lupți efectiv cu armele? În liniștea profundă se auzeau respirațiile și oftatele celor prezenți. Și votară. Zece voturi exprimau încrederea că este posibil să învingi fără arme și opt voturi exprimau neîncrederea în acest fel de luptă.

— Situația este aproape în echilibru. Înțeleg opțiunea celor care au votat pentru folosirea armelor și este firesc să fie așa, odată ce sunt cadre militare de carieră de zeci de ani. Ce rost are o armată dacă nu luptăm? Am văzut din discuțiile purtate cum capacitatea de luptă a armatei este extrem de scăzută, practic nulă, și cum să lupți fără armată? Mă bucur că, printr-o atitudine democratică, i-am învins pe cei sceptici, dar pe de altă parte, cum suntem la o masă rotundă, un singur vot împotrivă are valoare de veto, deci nu se permite. Dacă, de exemplu, să zicem că suntem un Consiliu de Război în care se pune problema intrării în război și un singur membru al acestei mese este pentru război, trebuie să ne solidarizăm cu el, dacă el nu vrea sub nicio formă să se solidarizeze cu noi. Dar încă este devreme. Mai vedem ceva și pe urmă servim o gustare și domnul președinte făcu un gest cu mâna spre sala respectivă.

Pe masă răsări o femeie îmbrăcată în haine lungi, cu arme din antichitate, având o spadă scurtă și un arc. Privind mai bine, se vedea că-i lipsește sânul drept. Era brunetă cu ochi verzi de felină. Avea o ținută atletică, văzându-i-se foarte bine musculatura dezvoltată. Și ea, asemenea eroului anterior, îi privi pe fiecare în ochi, fără să spună nimic. Stătea într-o poziție de start. Pletele

îi cădeau pe umărul stâng. Cu mișcări lente se ridică în picioare, păstrând picioarele depărtate, trase aer în piept și le vorbi:

— Cei care se uită la noi ne spun că suntem frumoase, seducătoare și refuză să ne înfrunte direct. Dar nouă nu ne pasă. Nu pierdem timpul cu aceste specimene ce se numesc bărbați, care ne privesc de sus, iar noi îi ignorăm. Dacă un bărbat mă privește în ochi, atunci vorbesc cu el, pentru că este un egal de-al meu și-l recunosc ca atare. Eu am armele la mine, dar multe femei țin armele ascunse. Femeia însăși este o armă. Cine vă gătește? Cine vă dă de mâncare? Cine vă crește copiii? Cine vă ajută să fiți ceea ce sunteți? Cine suferă în fiecare lună fără să fie vinovată, plătind tributul de a fi femeie în lumea aceasta? Da, domnilor, suntem frumoase! Fiecare femeie este frumoasă și seducătoare. Numai că frumusețea este trecătoare dar nu și înțelepciunea femeii care se manifestă în răbdarea pe care o are cu domniile voastre, cu munca continuă acasă și la serviciu, cu copiii neastâmpărați, cu asalturile nesfârșite ale bărbaților. Dacă i se întâmplă ceva unei femei este pentru că nu a primit o educație prin care să anticipeze nenorocirea. Nu este vina ei, ci a dumneavoastră, domnilor! Să nu credeți că o femeie este mai puțin om. Ceea ce vă spun eu și nici nu trebuie să vă spun, pentru că vedeți prea bine, femeia este și bărbat. Nu avem forța unor bărbați antrenați, dar avem înțelepciunea folosirii forței lor împotriva lor înșiși, într-o luptă cinstită. Nu umblăm cu înșelăciuni, ci abordăm lupta de la egal la egal. Iar în privința înșelăciunii, o femeie întrece un popor de bărbați, pentru simplul fapt că este familiarizată cu suferința. Vreți să fiți puternici și de neînvins? Învățați tot ce știți pe femei și ele vă vor învăța ceea ce știu, pentru că etica noastră este cea a egalității. Spunând acestea dispăru, lăsând un moment de tăcere.

— Înțelepciune! Luați aminte la ce vi s-a spus! Haideți să ne relaxăm, îi invită domnul președinte.

— Cine dorește o șampanie? Întrebă domnul prim ministru. Toți au ridicat mâna.

— Sunteți invitații noștri, poftiți la șampanie. Desigur, puteți servi absolut orice, După cum vedeți, nu am mâncat nimic. Se uitară și văzură cum tava cu friptură era plină, oala de supă la fel, aperitivele la locul lor. Totuși, mâncaseră pe săturate. Doar nu a intrat nimeni care să aducă mâncare. Nimeni nu bătu la ușă, nu se auzea nimic de afară.

— Doriți o muzică de fond? Ce doriți să ascultați?

— Ar da bine o muzică populară.

Domnul președinte căută un repertoriu adecvat și puse în surdină o muzică populară interpretată instrumental la trei viori și un violoncel, într-o interpretare de o mare virtuozitate, încât părea muzică simfonică.

Deschiseră trei sticle de șampanie, umplură paharele de cristal și ciocniră pentru sănătatea lor, încrezători în soluționarea problemelor ridicate. Mâncară

nişte aperitive şi prăjituri. Unii se serviră chiar cu o friptură ce cădea bine cu şampania.

— Am încredere în dumneavoastră şi cred că vom reuşi să soluţionăm toate problemele. În viziunea mea asta înseamnă toate plus una, de aceea, când veţi pleca de aici, lăsaţi aici piatra de pe inimă pentru a vă întoarce plini de speranţă şi convingere în victorie, spuse domnul prim ministru.

— Şi noi credem la fel.

— Să vedeţi când intrăm în soluţionări. Deocamdată tatonăm terenul, vă oferim date, idei şi strategii pe care dumneavoastră le veţi folosi pentru a-i convinge pe subalterni. Nu mergem pe darea de ordine, pentru că dorim victorie şi victoria aparţine omului, nu comandantului. Am rămas tot la introducere. Până acum am atins doar problema focului în valenţele lui pozitive şi negative. De fapt, orice război dă naştere la o infinitate de incendii iscate de bombele aruncate, de napalmul ce se lansează pentru a arde totul. De totdeauna, stăpânul stăpâneşte focul şi prin foc pe ceilalţi.

Întorşi în sala de şedinţă, fiecare se aşează comod în fotoliul ales, aşteptând continuarea spectacolului. Pe masă apăru un asiatic îmbrăcat în uniforma vechilor soldaţi ai dinastiei (Liu Song) Song din Sud. După un moment de acomodare cu noul mediu în care apăruse şi în care îi privea direct în ochi pe fiecare, se aplecă cu palmele împreunate după moda orientală, în semn de salut respectuos, şi se aşeză luând poziţia de lotus.

— Vin de departe şi cum unii nu mă cunosc, mă prezint în faţa excelenţelor voastre ca un coleg de-al dumneavoastră venit din partea cealaltă a lumii. Sunt generalul Tan Daoji. Vă voi vorbi despre câteva lucruri la care fiecare om trebuie să fie atent, cu atât mai mult domniile voastre. Cum sunt lucruri pe care le ştiţi deja, eu doar vi le reamintesc, sistematizez şi vă invit să meditaţi asupra lor. Înainte de a pleca la luptă, când mă pregătesc de luptă, trebuie să mă cunosc foarte bine, cinstit şi sincer, pe mine însumi, precum şi pe adversarul meu despre care trebuie să ştiu cât mai multe. Această cunoaştere este adevăratul scut care ne protejează şi ne conduce la victorie. Încrederea în forţele mele şi în mine însumi nu este suficientă, chiar dacă este cea mai importantă, dar prin ea ajung să-i cunosc şi pe alţii în adâncul sufletului lor. Superficialitatea ne risipeşte viaţa şi, de aceea, nu trebuie sub nicio formă să luptăm atunci când nu suntem pregătiţi sufleteşte. Vă voi prezenta o constelaţie a zodiei victoriei în tot felul de lupte pe care ni le oferă viaţa. Nu este o constelaţie uriaşă în care să te pierzi, ci una care are numai treizeci şi şase de stele. Le numesc stele şi nu legi, porunci sau sfaturi, pentru că fiecare stea are valoarea ei sufletească şi intelectuală, oferindu-ne calea sa spre victorie. Ele toate strălucesc simultan şi cu aceeaşi intensitate, fiind stelele unei înţelepciuni milenare şoptite la ureche de generali soldaţilor. Am privit în inima conducătorului excelenţelor voastre când m-a invitat să particip la această în-

tâlnire strategică. Fiind un sfat de taină, sunt încredințat că ceea ce vă spun și dumneavoastră veți transmite la fel, în taină, celor pe care-i considerați demni de această înțelepciune practică. Valoarea acestor învățături este profund sufletească și are în vedere omenescul din fiecare, vizând tehnicile puterii, ale legii, guvernării și poziției sociale. Erau considerate secretele Imperiului Chinez și veți vedea dumneavoastră de ce. Când au ajuns să le scrie, simțind că se pierde șirul transmiterii lor și când au încetat de a mai fi secrete, s-au folosit numai 138 de idiograme, trei sau patru pentru fiecare formulare. Desigur, unii dintre dumneavoastră se vor întreba de ce doar treizeci și șase nici mai mult și nici mai puțin. După cum observați, este un multiplu al lui șase înmulțit cu el însuși ce vrea să ne spună că drumul spre alții trece prin noi și că acest drum, în desfășurarea lui energetică, face ca acest număr finit să conțină posibilități infinite ce soluționează absolut orice fel de problemă. Unii dintre cercetători mi-au atribuit mie aceste stratageme. Nu sunt ale mele, ci ale neamului meu, eu fiind doar unul care le-a preluat, cunoscut, practicat și transmis celor care consideram că merită să le cunoască. Ce vă recomand și dumneavoastră este ca, înainte de a le transmite, să le practicați pentru a vedea rezultatele și să vă convingeți de valoarea lor. Însăși convingerea dumneavoastră este o forță de neînchipuit.

Toți îl priveau fascinați cum stătea în poziția de lotus, învârtindu-se lent pe masă, încât nici nu dădea impresia că s-ar mișca, vorbind calm și căutându-le privirea. Era o prezență orientală fascinantă, îmbrăcat în veșmintele sale de mătase aurită ce strălucea, cu părul lung prins în spate, cu mustață și cioc lung, care-i dădeau un aer de epocă imperială. Notau eleganța gesturilor lui, felul rar în care le vorbea pe un ton cald, având în ochi o strălucire ce dădea viață spuselor sale.

— Excelențele voastre trebuie să știe de la bun început că simpla memorizare a acestor strategii nu înseamnă nimic și că toate acestea, odată cunoscute, trebuie să sălășluiască și să vină din inima viteazului, el fiind înțeleptul care strălucește prin faptele sale. Cele treizeci și șase de stratageme au fost împărțite în așa fel încât tot câte șase să intre sub hlamida a șase categorii de situații întâlnite în luptă. Gândindu-ne la victoria dorită de toți, atât de mine, cât și de adversar, chiar de la început se dau șase chei ce deschid calea spre victorie. Formularea tradițională a primei stratageme, considerată ca fiind de aur, pentru că deschide șirul prezentării celorlalte, este: *călătorește pe mare ca să păcălești cerul*. Domnul amiral este obișnuit să călătorească pe mare, spuse el privind spre generalul îmbrăcat în alb. Ceilalți poate nu cunoașteți senzația dată de tangajul vasului, într-o balansare ce se simte în creștetul capului de parcă vor să se desprindă cele două părți ale creierului. Călătoria este continuitate și se suprapune peste viață fără să se identifice cu aceasta. Ea ne oferă o continuă prospețime a noutății, o experiența de viață. Marea este

partea concretă a faptei, încât ne și udă, iar cerul este vizibilul invizibilului transcendent. Desigur, aceste strategii nu cunosc doar o unică interpretare. Ele invită pe fiecare luptător să se descopere pe sine însuși. Firile poetice asociază marea cu cerul. Cerul este o mare întoarsă, după cum marea un cer ce se reflectă în ea. Cele două dimensiuni nesfârșite se unesc în orizontul infinit. Aflat pe mare, când privești în jur, nu vezi pământ. Ținta călătoriei nu este marea pe care o parcurgi, ci cerul. De aceea, unii au interpretat această stratagemă zicând că împrejurările nefavorabile sunt cele care ne slăbesc voința, iar alții, ce considerau cerul zilei ca un ochi deschis, gândindu-se la valurile ce vin și cutremură corabia, sunt convinși că, dacă vrei să ascunzi ceva, cel mai bine este să-l pui la vedere, pentru că toți îl vor căuta în altă parte, crezând că l-ai ascuns. Omul este superficial și profund în același timp. Această combinație ce are în vedere profunzimea superficialității ne ajută să înțelegem de ce de cele mai multe ori ignorăm evidența, așteptând să iasă la iveală ceva ascuns.

Cea de-a doua stratagemă conține două nume, unul al imperiului Wei, și celălalt al capitalei Zhao: *Înconjură Wei pentru a salva Zhao*. Ea este o ilustrare concretă a dictonului latin: *divide et impera*, împarte și stăpânește. Când se răspunde la atac cu un atac surpriză venit din altă parte, se schimbă radical situația luptei. Înțeleptul Dao de Jing ne atrăgea atenția asupra puterii subtile a apei, subliniind faptul că fragilitatea învinge forța și blândețea învinge duritatea.

Cea de-a treia stratagemă îți recomandă *să ucizi cu o spadă împrumutată*, adică să pui pe altul să lupte împotriva dușmanului tău, pentru a masca astfel intențiile tale. Chiar dacă tu ești strategul, cei care luptă efectiv sunt doar executanții ce duc în eroare adversarul în identificarea exactă a dușmanului său.

A patra stratagemă îți sugerează *să aștepți odihnit pe dușmanul obosit*, folosind în luptă doar o infimă parte din trupele pe care le ai pentru a-l hărțui și obosi, după care îl ataci cu toată puterea ca să-l nimicești.

A cincea stratagemă se referă, de asemenea, la folosirea momentului de slăbiciune a inamicului și-ți recomandă *să profiți de incendiu pentru a pustii*. Incendiul imaginează criza internă cu toate dificultățile economice datorate atât vitregiei naturii, dar mai ales corupției din stat, pentru că întotdeauna imperiile s-au prăbușit dinlăuntrul lor, datorită acestui incendiu devastator, stins cu bunăvoința invadatorilor ce apar în postura unor salvatori.

Cea de-a șasea stratagemă ce încheie primul capitol dedicat învingătorilor ne arată cât de importantă este crearea confuziei în spiritul adversarilor: *imploră Răsăritul, atacă Apusul*. Surpriza joacă un rol hotărâtor în scăderea moralului în tabăra adversă.

Tăcu un moment închizând ochii. Toți rămași gânditori, vizualizau în imaginația lor diverse situații în care au aplicat intuitiv sau nu aceste recomandări.

— Acestea sunt cele mai puternice strategeme care au ridicat și distrus imperii: călătoria la lumina zilei, ambuscada, spada împrumutată, obosirea duș-

manului, incendiul și implorarea pentru ducerea în eroare. Respiră profund de mai multe ori într-un moment de tăcere după care continuă:

— Cel de-al doilea mănunchi de strategeme se referă la contraatac, astfel, cea de-a șaptea îți arată cât de important este *să creezi ceva pornind de la nimic*, în sensul că o minciună, un zvon evident nu este eficient, pentru că minciuna trebuie să pară adevărată, conținând afirmații verificabile. Baza filosofică a acestei strategeme constă în afirmația lui Dao de Jing că în lume mii de lucruri se nasc din ființă, pe când ființa însăși se naște din neființă, ceea ce nu ființează face să ființeze ceva.

A opta stratagemă constă în sfatul: *avansează pe ascuns spre Chanchang*. Cu cât domini mai bine situația, caută să-i arăți adversarului o direcție falsă ca să profiți de calmul acestuia, exemplificând afirmația filosofică despre aparențele lumii: adică pentru om, ființă gânditoare și imaginativă, ceea ce există nu există, iar ceea ce nu există există.

Cea de-a noua stratagemă: observă incendiul din partea opusă, ne sfătuiește să ne menținem la distanță, atenți la echilibrul dintre repaus și acțiune. Cu cât adversarul este mai agitat, cu atât stăpânești mai bine situația. De fapt, este principiul de bază din judo, numit calea fragilității pentru că tu orientezi agresivitatea și forța adversarului împotriva lui însuși în loc de a o folosi pe a ta pe care o păstrezi pentru învingerea totală.

Stratagema a zecea spune clar: *ascunde pumnalul în spatele unui zâmbet*. Inspirând încredere adversarului, ajungem să-i aflăm planurile secrete. Cunoscându-i intențiile și anticipându-i mișcările, dușmanul este învins cu propriile sale cuvinte, astfel, cel puternic se află în centru, iar slabul, pe margine, în afară.

Cea de-a unsprezecea stratagemă are în vedere gândirea propriilor pierderi în luptă care sunt inevitabile: *lasă să se ofilească prunul în loc de piersic*, piersicile fiind mai aromate, mai gustoase și mai mari decât prunele, sunt mai apreciate și considerate mai valoroase. Cea de-a douăsprezecea stratagemă zice: *prinde oaia pe care o ai la îndemână*, în sensul de a profita imediat de cea mai mică ocazie, de a nu pierde nicio oportunitate, amintind faptul că mai multe fire de nisip fac un templu.

Făcu o pauză să se mai odihnească, simțind că le dă prea multă informație dintr-o dată, de aceea, pentru a fixa mai bine, se opri să mediteze.

— De ce oare numărul șase îl reprezintă pe om? Odată ce, văzut de departe, ar fi mai degrabă o stea cu cinci raze, cap, brațe și picioare. Privindu-i aura, ea întotdeauna est unitară, chiar și atunci când este aplecată sau vânturată în față sau în spate. Să luăm de exemplu o spadă și scoase spada lui. Cum vedeți avem cele cinci degete ale mâinii și spada. Spada este spiritul activ al luptătorului, este expresia materială a sufletului și înțelepciunii luptătorului. Dar veți spune că am putea privi doar mâna considerând ca al șasea element chiar brațul

care o stăpânește și comandă. Doar că spada concretizează comanda brațului, este continuarea brațului, este partea brațului nostru ce luptă în față ceea ce gândim în spate. Șase este numărul care împlinește ceea ce vedem. Dacă ne uităm și vedem clar cinci vârfuri ale ființei umane, ultimul element, și cel mai important, cel sufletesc, este nevăzut. Numărul șase împlinește ceea ce vedem cu adaosul spiritual care, dacă lipsește, nu rămâne decât materia insuficientă. Numărul șase vrea să ne spună să nu ne lipim retina de ceea ce vedem și să căutăm să vedem nevăzutul, iar atunci când nu reușim să-l vedem, să ni-l imaginăm. Nevăzute sunt cuvintele rostite, aerul pe care-l respirăm, viața pe care o trăim și știm cu toții cât sunt de importante toate acestea. Își privi chipul în lama sabiei pe care o puse teatral la locul ei.

— Cea de-a treia grupă de stratageme au în vedere atacul. Astfel, stratagema a treisprezecea: *bate iarba ca să sperii șerpii* ne atenționează că înainte de a ataca trebuie să apreciezi cu atenție toate informațiile primite și să nu desconsideri niciodată pe adversar.

Cea de-a paisprezecea stratagemă te sfătuiește: *împrumută un cadavru ca să-i redai suflarea*, adică să ai grijă întotdeauna să ții cont de ceea ce este considerat complet inutil și să-l folosești în avantajul tău, pentru că adversarul tău nici nu se gândește la el. Asistăm la o schimbare de planuri astfel, ceea ce se afla într-un plan secundar și îndepărtat se pune în față și derutează complet adversarul.

A cincisprezecea stratagemă poruncește: *îndepărtează tigrul de la munte*, adică scoate din ambientul lui pe cel pe care vrei să-l vânezi ca să-l poți vâna mai ușor, altfel tu ești cel vânat. Ispitește-l ca să ajungă pe un teren necunoscut. Este periculos să ataci direct un adversar puternic cum este tigrul, care are avantajul cunoașterii terenului și a propriilor poziții de forță, care este muntele. Odată ieșit tigrul de la munte, devine pisică.

A șaisprezecea stratagemă ne zice: *eliberează prizonierul ca să-l poți încercui*. Este o acțiune în doi timpi, de creare a unor condiții ce premerg actului, astfel, pentru a închide, mai întâi trebuie să deschizi, după cum nu poți slăbi, fără ca mai întâi să întărești sau, ca să distrugi, mai întâi trebuie să construiești după cum, pentru a lua, mai întâi trebuie să dai și așa mai departe. Este o cale înțeleaptă ce conduce spre victorie, fără a-ți pierde cumpătul în vârtejul luptei în care îi oferi adversarului iluzia unor avantaje.

Cea de-a șaptesprezecea stratagemă îți atrage atenția asupra lucrurilor asemănătoare care se atrag, cunoscând bine atributele personale: *aruncă o cărămidă ca să obții o piatră prețioasă*. O asemenea întâmplare dorită de toți ține de noroc și are foarte puțini sorți de izbândă, pentru că cele două elemente nu se întâlnesc în același mediu. Totuși, aruncând o cărămidă poți obține o piatră prețioasă, adică maximul de profit din partea adversarului, fără ca să-i oferi ceva îl poți provoca, începând să faci ceva ce tu însuți ești conștient că nu poți termina cu succes, ci dar el o poate face.

Cea de-a optsprezecea stratagemă se referă la nucleul de comandă: *capturează bandiții, avându-l la mână pe șeful lor.* Fără șef nu există adversar. Majoritatea se mulțumesc să execute ceea ce li se comandă și refuză să gândească. Șeful este coloana vertebrală a oricărei organizații, de aceea un proverb chinez spune că atunci când dobori un arbore, dispar maimuțele.

Cea de-a patra categorie de strategii se referă la bătăliile făcute cu intenția de a crea confuzie. Judecând simplu, după exemplele oferite de natură în termeni de cauză și efect, cea de-a nouăsprezecea stratagemă vizează înlăturarea bazei de existență: *ia lemnele de sub oală*, după cum, dacă vrei să termini cu buruienile, smulge-le rădăcinile.

Stratagema a douăzecea are în vedere gândirea clară și rece a învingătorului: *tulbură apele ca să prinzi pești*. Tu vezi ceea ce ei nu văd, îi vezi și astfel îi prinzi cu ușurință. Tulburarea este dezordinea existentă dar mai ales creată în tabăra adversarului. Întotdeauna ieste victorios cel care știe să creeze dezordine în tabăra inamică.

În continuare, cea de-a douăzeci și una stratagemă ne spune că *greierele aurit își lasă carapacea*, adică înșelarea inamicului cu aparențe străine de propria ta natură în spatele cărora se ascunde adevărata ta putere. Lunga metamorfoză a larvei în greier ne face să credem că insecta ar fi carapacea abandonată.

Cea de-a douăzeci și doua strategie spune simplu: *închide ușile ca să poată fi prins hoțul*. Transpus pe terenul de luptă se are în vedere armata mai numeroasă care încercuiește inamicul pentru a-l neutraliza.

Cea de-a douăzeci și treia stratagemă este una diplomatică: *fă-ți aliați în depărtare pentru a-i ataca pe vecini*, care atenți la atacul venit din partea lor și, concentrându-se în a le răspunde, îți permit să-i iei prin surprindere. Un proverb chinezesc zice: „împarte același pat dar nu și același vis".

Cea de-a douăzeci și patra stratagemă surprinde un alt aspect al călătoriei despre care v-am vorbit la început, în prima stratagemă: *prefă-te că mergi spre a ocupa Guo*, adică să cauți să treci printre dușmani de diferite neamuri, prefăcându-te că doar treci pe acolo pentru a ataca un alt popor.

Grupa a cincea prezintă stratagemele bătăliilor pentru progres. Cea de-a douăzeci și cincea stratagemă sfătuiește: *fură bârna, înlocuiește stâlpul*, adică să știi totul despre dispozitivul inamicului fără ca el să-l cunoască pe al tău. Cele două elemente menționate sunt părți importante ale structurii arhitectonice chineze care, spre deosebire de arhitectura japoneză, este înaltă, cu mai multe nivele. Ceea ce vrea să spună acest sfat este că, înlocuind elementelor de rezistență ale construcției cu un lemn de o calitate slabă o face să nu reziste la intemperii și cu timpul să se prăbușească.

Cea de-a douăzeci și șasea stratagemă ține de domeniul bârfei strategice: *arată spre prun pentru a o vorbi de rău pe falnica sofora*. A douăzeci și șaptea

stratagemă recomandă: *fă pe prostul, dar nu pe nebunul*, în sensul că prostul este cel care nu înțelege iar nebunul dă impresia că ar ști mai multe decât știe. Cea de-a douăzeci și opta stratagemă te sfătuiește: *fă-l să urce pe acoperiș și ia-i scara*, păcălind adversarul cu false beneficii îl încurajezi să avanseze fără să-și ia măsuri de precauție. Cea de-a douăzeci și noua stratagemă: *fă să înflorească florile în copac*. Arată-te adversarului într-o falsă splendoare pentru a-l impresiona, deoarece lupta este o cale a înșelării, cum spunea Sun Tzu. Cea de-a treizecea stratagemă te îndeamnă: *din musafir, fă-te stăpânul casei*, adică domină total puterea adversarului.

Rostind rar și apăsat cuvintele înțelepte într-o formulare extrem de simplă și de directă, gândindu-se la faptele de vitejie ale vieții lui de general încercat în lupte, făcu din nou o pauză mai îndelungată. Adunându-și emoțiile în ochii ce păreau încărcați de lacrimi ca în desenele animate japoneze, oftă adânc covârșit de amintiri.

— Tot ceea ce vă spun au fost pași făcuți de oameni care nu mai sunt. Urmele pașilor lor s-au șters ca și amintirea faptelor lor, rămânând doar înțelepciunea îndreptată spre zările viitorului în numele cărora toți și-au dat viața. Dacă până acum am urcat spre glorie, trebuie să ne păstrăm cumpătul și să acționăm cu înțelepciune și în situațiile pe moment defavorabile. Așa cum viața nu înseamnă numai victorii, ultima secțiune ne prezintă strategiile bătăliilor pierdute, reliefând faptul că ceea ce se pierde este doar o simplă bătălie, nu toată lupta. Cea dea treizeci și una stratagemă este *stratagema frumuseții feminine*. Când dușmanul nu poate fi atacat bărbătește, frontal, în luptă deschisă, atunci atacă-i sentimentele și îl vei cuceri din interior. Nici un bărbat nu rezistă ispitei frumuseții. Cunoașteți povestea celebrului cuplu Samson și Dalila sau a felului în care a fost domolit sălbaticul Enghidu. Cea de-a treizeci și doua stratagemă este *stratagema cetății pustii*, adică privarea invadatorului de mijloacele de supraviețuire, de apă și mâncare. Problema filosofică pusă în această stratagemă este cea a relației dintre plin și gol. Golind cetatea, cum el vine să cucerească oameni, este lipsit de adversar și, ca atare, nu numai că nu poate să-l aprecieze just, așa cum este, doar suspectându-l că ar fi slab și de aceea se ascunde, pentru că altfel nu ar avea sens să nu se arate, dar, în fond, nici nu se pune problema unei cuceriri. Un teritoriu se ocupă, nu se cucerește iar dacă apa este otrăvită și hrana la fel, este un cimitir pentru oaspetele nepoftit. Această stratagemă oferă inamicului golul ca mască, pentru a-l umple cu puterea sufletească a celor care ripostează din necunoscut, care umplu golul cu plinătatea vitejiei lor. Cea de-a treizeci și treia stratagemă este s*tratagema spionului care trece de cealaltă parte*, pentru a semăna îndoială în sânul inamicului. A treizeci și patra este *strategia de autoagresiune*, de creare a unei false panici în rândul propriei armate, pentru a-l convinge pe adversar că el este în avantaj și mai puternic, invitându-l astfel să atace. Cea de-a treizeci

și cincea stratagemă ne sfătuiește *să legăm tactic mai multe stratageme* ce sunt complementare în slujba luptătorului care le folosește pentru a ieși victorios. Ultima stratagemă, extrem de practică și chiar instinctivă, este un sfat înțelept: *fuga este cea mai bună stratagemă*. Adică, dacă nu mai ai timp de a găsi o scăpare și ești înconjurat de adversari, fugi ca să scapi cu viață, pentru că însăși viața ta este o victorie. Tăcu, mângâindu-și barba ascuțită pe care o prindea între degetul arătător și mijlociu al mâinii drepte.

— Meditația sistematizată asupra artei războiului pe care v-am prezentat-o pe scurt are în vedere ființa umană și nu apartenența la un anumit popor, mai ales că aceste stratageme nu se limitează exclusiv la lupta armată. Ele pot fi folosite, și fiți siguri că se aplică, în cât mai diverse confruntări de la cele științifice și economice la cele politice. Diferența este că cei care le folosesc conștient sunt învingători, pe când cei care le folosesc instinctiv, doar norocoși. Învingătorii transformă lumea, pe când norocoșii, în individualismul lor, neasumându-și responsabilitate poziției pe care au ajuns să o dețină, contribuie la căderea sistemului social de care s-au folosit pentru a accede la acea poziție înaltă. În ultimă instanță, aceste stratageme au în vedere relațiile umane bazate pe respectul și aprecierea valorilor adversarului pe care căutăm să-l învingem, iar nu să-l omorâm. Omorând dușmanul, nu omorâm dușmanul, ci omul căruia îi atribuim această calificare și anulăm valoarea morală pozitivă a victoriei ce dă glorie învingătorilor. Un luptător care urmărește să-și ucidă dușmanul este un criminal profesionist și în serie. Morala luptei nu este de care pe care sau unul din noi trebuie să moară, ci de recunoaștere a faptului că ai pierdut în fața mea sau că am pierdut în fața ta, cu atât mai mult cu cât războiul în care ne aflăm nu este al niciunuia dintre noi. Omorându-l, săvârșesc o sinucidere, pentru că cel care va urma voi fi eu. Noi avem multe istorii despre generali care au fost încercuiți cu intenția de a fi umiliți în loc să li se permită să fugă, vă amintiți de ultima stratagemă, și atunci lupta lor disperată a redus considerabil numărul oștirii învingătoare. În acest tip de situații avem exemple ale nimicniciei omenești, onoarea generalului care moare în luptă, ucigând soldații ce-l înconjurau, îl dezonorează pe generalul învingător, făcându-l criminal. Deși se consideră că oamenii de arme sunt insensibili, duri, puțin pregătiți, dumneavoastră știți prea bine cum stă situația. Un militar este o conștiință activă, responsabilă și răspunzătoare pentru protecția celor din jur. Fără aportul lor nu există pace, siguranță și mai ales progres. Dacă așa era pe vremea mea, cu atât mai mult este în ziua de astăzi, a războiului diversificat și continuu. Nu uitați că în unire stă puterea și victoria împotriva dușmanilor pentru salvarea oamenilor. Odată învingători, mult mai greu este să păstrați privilegiile victoriei, de aceea căutați să schimbați strategia de la o zi la alta, încât inamicul să nu poată anticipa mișcările viitoare, citindu-le pe cele din trecut. Tăcu. Se ridică în picioare, își apropie palmele aplecându-se într-un salut respectuos către fiecare din cei din sală și dispăru.

În locul lui apăru un bărbat tânăr, îmbrăcat într-o cămaşă lungă şi albă, cu plete şi barbă. Se puteau vedea prin el, încât nu ştiau ce este mai important în apariţia lui: el, imaginea mai accentuată a celorlalţi văzuţi prin el sau nimbul de lumină aurie ce-i învăluia pe toţi. Stătea aşezat pe o piatră, având lângă el un băţ. Transparenţa corpului său nu o aveau băţul, piatra şi nisipul. Se aplecă, luă nisip în căuşul mâinii drepte, lăsându-l să cadă ca dintr-o clepsidră. Era omul fereastră. Prezenţa lui anula materialitatea lumii, permiţându-le să se vadă mai bine. L-au recunoscut. Era una dintre figurile cele mai populare ale civilizaţiei în care trăim.

— Iată-mă din nou la sfatul bătrânilor. Piatra mea de temelie şi dalele pe care le-am călcat a fost câte un sfat al bătrânilor. Am fost condamnat când stăteam în faţa lor, judecându-mă, alungându-mă cu pietre, biciuindu-mă şi bătându-mă în cuie. Sufăr de condamnare, iubiţii mei. De-a lungul timpului, toate hotărârile ce se luau în numele meu mă condamnau. Condamnat ca răspunzător de cele mai înalte păcate, condamnat să asist la condamnările judecării celorlalţi, condamnat să condamn prin condamnările nedrepte date. Orice condamnare este injustă şi constituie o ajungere pe cale negativă la prerogativele divine în care, judecătorul ca om, dacă nu poate face ceea ce face Dumnezeu, se consideră dumnezeu, distrugând ceea ce s-a creat, anulând valorile şi viaţa, ca şi cum Dumnezeu ar fi Falsitatea supremă. Adevărul şi minciuna. Minciuna adevăr şi Adevărul minciună. Adevărul ce zămisleşte minciună şi minciuna ce descoperă Adevărul. Aşa-i omul. Mulţi repetă spusele mele fără să le umple cu conţinuturile lor de suflet, gând şi conştiinţă. Cine repetă zilnic şi cât mai des un text ajunge să fie convins şi să creadă nebuneşte în ceea ce spune. Tot ceea ce stă scris în *Biblie* este adevărat după cum, la fel de adevărat este ceea ce stă scris în *Coran* şi în *Upanişade* sau orice text religios. Este un adevăr de credinţă. Adevărul celui care afirmă sau neagă existenţa lui Dumnezeu nu are nimic de-a face cu Dumnezeu. Este un adevăr al sensului creat ce îl oglindeşte pe cel care îl rosteşte. Dacă vrei să te convingi de ceva, repetă la nesfârşit formularea acelui text. De aceea, fanatismul şi ideologiile totalitariste ale tuturor timpurilor s-au impus şi se impun prin repetarea cu obstinaţie a aceloraşi formule textuale. Recunosc că este calea fructuoasă în vorbirea unei alte limbi cu texte memorizate ce duc la formarea automatismul verbal. Se opri un moment şi respiră adânc.

— Nu există o nebunie mai mare decât aceea a ambiţiei omului de a omorî un zeu. Nu-l poţi ucide, pentru că nu ai cum să ajungi la el. Aparţine altei lumi bine înrădăcinate în mintea oamenilor. Când zicem că „Eu sunt Calea, Adevărul şi Viaţa” am dat o cheie pe care au preluat-o sfinţii. Miezul acestei formule stă în configurarea corectă a eului. Vă spun aceasta, pentru că fiecare dintre dumneavoastră, având conştiinţa marii responsabilităţi faţă de întreaga omenire, trebuie să începeţi totul îngrijind de acest eu. Nu trebuie să vă

întrebați filosofic "cine sunt eu?" Nici să faceți speculații sau să căutați să ajungeți în sinea voastră cu ajutorul vreunei științe sau arte. Ceea ce gramatica descrie și catalogheză ca fiind pronume, care în unele limbi are forme diferite pentru bărbat și femeie, inducând astfel ideea că eul bărbatului ar fi diferit de eul femeii, este axul conștiinței celui care vorbește. Odată asumat de cel care îl rostește, se transgresează limbajul și îl ancorează în Realitatea ce izvorăște din el. Nu mă aflu aici pentru a teoretiza, ci pentru a da fiecăruia dintre dumneavoastră propria lui cheie. Relațiile sociale sunt un concept, pe când relațiile interpersonale sunt concrete, imediate și reale. Cu toate acestea, oamenii se întâlnesc nu fizic, ci lăuntric, în perimetrul realității configurat de credință, proiectat de gândire, trăit ca sentiment și manifestat material în vorba rostită. Stăm împreună cu ceilalți, pentru că stăm împreună înăuntrul nostru. Gândiți-vă numai la miile de oameni pe lângă care treceți, pe care-i vedeți și cu cât de puțini dintre ei vă întâlniți. Întâlnirea cu celălalt, pentru a nu fi ratată, trebuie să fie pregătită de întâlnirea cu tine însuți. Rostind acestea, închise ochii în tăcere, timp în care corpul său pierdu transparența, devenind strălucitor în aura ce-l înconjura. Deschizând ochii, corpul său redobândi transparența de dinainte.

— Sunt aici pentru a vă da dreptate. Încep cu dumneavoastră, domnule general, și-i spuse numele. Știu că sunteți ateu și aveți dreptate. De copil erați foarte atașat de bunicii dumneavoastră care v-au crescut. Ce mândru erați când în fiecare duminică îmbrăcați costumul național în miniatură făcut special de bunica pentru nepotul ei iubit. Ea își iubea nepoții și cum ceilalți trăiau la oraș, toată căldura lor părintească se revărsa asupra nepotului prezent în sânul familiei lor. Nu puteați face ceva fără a vă ruga împreună cu bunicuța care vă învățase tot ceea ce știa. Nu a făcut-o intenționat. Se ruga pentru ea și nepotul doar o acompania. Trecând anii, ei veștejindu-se, a sosit vremea plecării. O plecare pe care nu ați putut-o accepta. Când au murit bunicii ați simțit golul. Sensul oricărei rațiuni de a exista s-a spart. Seriozitatea dumneavoastră era expresia unei profunde triste ți. Cum viața nu avea nici un sens pentru dumneavoastră, ați intrat în cele mai nesăbuite aventuri de eroism. Exemplaritatea conduitei militare i-a făcut de fiecare dată pe superiori să vă aibă în preajmă, ajungând cu timpul să fiți coleg cu ei pentru ca astăzi să vă aflați în acest distins grup. Sunteți un suflet bun și nobil, respectat și iubit, nu există cineva care să spună ceva rău despre dumneavoastră. Răceala felului dumneavoastră de a fi o admiră toți cunoscuții, considerându-vă un militar de carieră, dedicat total cauzei, fără să știe că de fapt nu aveți nicio cauză. Pur și simplu, în tot ceea ce vă înconjoară nu vedeți nici un sens, gândindu-vă: „ce rost are să te naști odată ce mori? Singura realitate adevărată este moartea. Singurul popas real este cel al morții. Moartea ne pândește de când intrăm plângând în lume până când plecăm plânși de cei care ne-au cunoscut." Când s-au făcut recrutări

pentru constituirea batalioanelor ce urmau a fi trimise să lupte în război, ați fost primul care v-ați înregimentat de parcă doreați cu tot dinadinsul moartea. Nu ați ajuns să fiți trimis pe front, pentru că era numai o strategie de a alege un grup de elită din care faceți parte și la ora actuală. Cunoscând spiritul gazon și pentru a nu da naștere la bârfe ați avut o prietenă care s-a îndrăgostit nebunește de dumneavoastră, deși numai o tolerați. Vă amintiți când, rămas singur în bibliotecă, l-ați provocat pe cel pe care îl negați. Nedorind să vă căsătoriți, pentru a face marele pas, i-ați cerut trei semne în două zile: primul ținea de ieșirea numerelor la loto, al doilea era meteorologic, cerând ninsoare în plină vară și cel de-al treilea era al plecării în misiune în afara țării. Împlinindu-se semnele le-ați pus pe seama iubirii nebune a fetei, chiar dacă ea nu știa nimic de gândul de taină, de aceea i-ați dat ei toți banii pe care i-ați câștigat, sfătuind-o să se mărite dacă găsește pe cineva cât timp sunteți plecat. Nu știți că în lipsa tânărului a fost cerută de douăzeci și unu de cavaleri. Ea nu i-a numărat niciodată, pentru că nu știa cum să fugă de ei. Răspunsul la întrebarea pe care ați formulat-o cu insistență acum două săptămâni vă așteaptă pe birou în cartea din plicul pe care nici nu l-ați deschis. Când doriți să aflați răspunsul, citiți primele cinci pagini din cel de-al doilea capitol. Spunând acestea, își deschise palmele și ridică privirile în sus, închizând ochii.

— Parabolele pe care mulți le cunoașteți erau răspunsul așteptat de cei cărora le vorbeam. Întotdeauna am căutat să vorbesc cât mai puțin. Când i-am cerut Samaritenei să mă lase să beau apă, i-am citit în inimă pornirea contra celor de alt neam. Apa este pentru toată lumea, iubiții mei, plante, animale și oameni. A interzice, a limita sau a comercializa accesul la apă este un păcat de moarte, pentru cei care nu au conștiința păcatului, este crimă, iar pentru cei aflați în lumea crimei încât nu o pot distinge, este propria autodistrugere. Când cineva ne cere ceva ca om și noi îl privim ca rasă sau etnie, am decăzut din propria noastră calitate umană. În loc să ne fie milă de ei, ar trebui să ne fie milă de noi. Dacă cineva, ca om, îți cere ceva, dă-i, ca om, ceea ce ți-a cerut. Respiră adânc privind pierdut în orizont după care continuă:

— Cu toate că celor care mă ascultau le vorbeam despre om, despre fiul omului, despre tatăl nostru, cum în epocă era deja conturată ideologia salvării neamului meu prin venirea eroului eliberator mi-au atribuit mie toată încărcătura mitică a credinței lor. Eu voiam să-i eliberez pe ei ca oameni pentru a fi oameni și a se comporta omenește. Le ceream doar să fie oameni. Eliberarea omului este internă și ține de configurarea mentală a sa și a lumii. De multe ori, oamenii de știință uită de ei înșiși, sacrificând totul, întreaga viață, în numele descoperirii ce stă în ei. Și aici mă uit la domnul prim ministru. Un om cu o inimă de aur. De câte ori nu m-a luat să prânzesc cu el, de câte ori nu mi-a explicat când nu știam ceva, de câte ori nu mi-a adus în inimă căldura neamului meu, adresându-mi-se în limba mea și știu că nu i-a fost ușor, de câte ori nu

m-a ajutat când i-am cerut și chiar fără să-i cer. Dacă cineva-l întreabă ce înțelege prin sacrificiu, nu se gândește la el, ci merge la dicționar să dea definiția corectă. El este omul potrivit la locul potrivit. I se adresă pe nume, îți amintești când te-ai despărțit și ai plecat pentru prima dată departe de țară? Părinții tăi aveau inima strânsă să nu ți se întâmple ceva rău, gândindu-se că cine știe dacă vor ajunge să te mai vadă și te-au mai văzut. De la o anumită vârstă, oamenii se gândesc tot mai insistent la plecarea iminentă, preocupându-se cu cei pe care-i iubesc. Tu ai plecat de acasă pentru a rămâne cu ei. Tot timpul erai cu ei. Te pomeneau în fiecare zi, își aminteau de tine, vorbeau despre tine sau, dacă nu vorbeau, în momentele de tăcere se gândeau la tine. Nu ai fost înștiințat când erau pe patul de moarte, pentru că nu i-au lăsat să te anunțe. Te iubeau și te iubesc. Tu erai mândria vieții lor și a bunului renume al neamului vostru din zonă. Ce rezultat practic au avut gândurile bune și rugăciunile mamei tale? Îți amintești de accidentul petrecut înaintea unor Paști când, pentru a evita coliziunea unui accident în lanț, ai ieșit cu mașina de pe autostradă și ai căzut opt metri scăpând cu viață? Și tu, când ți-ai revenit, în loc să întrebi cum ești, ți-a părut rău după mașina care s-a făcut praf? Așa ești și vei continua să fii. Tu nu m-ai ispitit niciodată cu nici un fel de întrebări existențiale. Pentru tine descrierea trebuie să fie exactă și matematica ți-a deschis drumul. Ești imun la răutăți, pentru că răutatea nu are consistență de formulă matematică și de aceea nu te oprești la ele și nici măcar nu le bagi în seamă. Ești protejat de faptele tale bune care se propagă. Privindu-i pe ceilalți le vorbi:

— Fiți atenți la cuvinte și nu uitați să le dați viață prin fapte. Spunând ceva fără să și făptuiți, nu spuneți nimic, ba, vă creați și dușmani din rândul visătorilor care cer de la voi ceea ce ei nu fac, după cum alții vă judecă pentru ceea ce ei ar face dacă ar fi în locul vostru și nu pentru ceea ce faceți. Auziți adesea că greșelile voastre sunt cuie bătute în mine. Cei care gândesc așa uită că fiecare om are propria lui conștiință. Vă rog să fiți atenți la felul în care gândiți și faceți binele. Căutați să distingeți binele ce se propagă de binele ce face rău. Binele, spre deosebire de rău, nu are limite și nici nu se impune. De obicei se spune că până la Dumnezeu te mănâncă sfinții, sau că bunele intenții pavează iadul, pentru a le mângâia suferința celor nedreptățiți, ignorați sau pedepsiți pe nedrept. Cuvântul *eu* este cel care ne unește hipostatic pe toți oamenii. Fiind unul și același în esența lui, se manifestă prin fiecare din noi care îl rostim. Eul este aventura prin care fiecare ins cunoaște viața sub toate formele ei de suferință dulce, delicii amare, gusturi sărate, fericiri dureroase, stăruințe usturătoare, amintiri apăsătoare sau povești mângâietoare. Veți gândi că sunt budist și chiar vă rog să credeți orice despre mine. Omul este ceea ce el crede că este. Pentru a ușura lupta deschisă, încercați mereu să vedeți lucrurile prin prisma lor bună, pozitivă, dând astfel un plus de bunătate celorlalți. Privind

în ochi pe rând pe fiecare le spunea ceea ce doreau să știe, cu o exactitate de neînchipuit. Părea că deține o memorie mai bună decât ei înșiși.

— Stau la poartă și bat. Indivizii se pot număra, nu și mulțimile. Știți că discipolii mei nu intră în vreo limită speculativă, în vreun număr din care izvorăsc celelalte. Erau o unitate fără de număr, o pulsație ritmică devenită melodie. Ori de câte ori vă aflați într-o situație imposibil de rezolvat logic, tăiați Nodul Gordian cu puterea imaginației voastre, reconstruind acea realitate așa cum trebuia să fie. Când i se explică cuiva binele ce i se face, lucrurile stau contrar textului demagogic. De totdeauna a fost așa. Spuse pe un ton blând, închizând ochii și redând corporalitate imaginii sale ce-l arăta cum medita în tăcere. Păstrând ochii închiși continuă pe același ton:

— Când se vorbește tot timpul despre valori umane, avantaje și strategii sociale sau despre cuceririle științei și tehnicii, cel care este uitat mereu ești tu, omule! Avându-se în vedere orizontul speranței de fericire a maselor, ca și cum fericirea ar aparține unui popor și nu fiecărui om, în secolul al douăzecilea al cărui fermoar l-am închis de puțin timp, omenirea a retrăit la scară mondială teribile regimuri totalitariste de toate culorile, unele vădit dictatoriale, altele sub o formă mascată. Deschise ochii și continuă:

— Rațiunea existenței mele ține de acel EU despre care vă vorbeam. Existența oricărui tip de nefericire și suferință aparține, de asemenea, sferei aceluiași EU. Unii vor considera ca o contradicție ceea ce vă spun. Platon vorbea despre lumea ideilor și avea dreptate, chiar dacă le vedea în afara omului, gândindu-le și prezentându-le discipolilor săi, ele ființau înăuntrul viziunii eului. Astăzi se vorbește tot mai mult despre lumile virtuale create pe baza tehnologiilor actuale. Nu este nicio noutate. Toate civilizațiile au avut acces la aceste lumi virtuale, fiind baza lor constitutivă, de exercitare a puterii și mai ales de autodistrugere. Departe de a fi un fenomen natural, evolutiv, de creștere, maturizare și îmbătrânire a unui organism, este un fenomen cultural și revoluționar. O cultură a edificării prin creație, o creație constantă ce duce la diversificarea ce conține și latura distructivă a civilizației. Marile civilizații au dispărut, ca tot ce este mare, într-un mod simplu. E mult mai ușor să distrugi decât să edifici. Dintre toate formele de distrugere, cea mai periculoasă îmbracă formele prietenești ale ajutorului și sprijinului umanitar. Este o anti creație generalizată. Valoarea vechilor povești constă în caracterul lor unitar de punere împreună și armonizare a diverselor elemente ale cunoașterii pentru construirea eului. De data aceasta însoți cuvintele cu gestul larg al palmelor larg deschise pe care le ridică.

— Epoca actuală este una de disoluție a eului, oferind fiecărui om o viață impersonală, adaptată la ritmul mașinilor și al roboților. Dacă vreți să schimbați ceva, identificați tendința existentă pentru a reda eului valorile pervertite. Actele care preced, însoțesc și certifică vorbele, sunt vorbire esențială, adică

religioasă. Orice ar face oamenii, nu încetează să vorbească cu ei înşişi, astfel creează conţinuturi mentale pe care le leagă şi le împletesc în constituirea eului. Aceste conţinuturi sunt indestructibile fiind consolidate afectiv şi considerate esenţiale. Făcu o pauză mai lungă.

— Cu fiecare vorbesc pe limba lui şi de aceea mi-am permis să abordez condiţia umană în termeni mai abstracţi, pentru a mă face înţeles de domniile voastre. Întotdeauna când se discută o realitate la modul manierist se ocultează realitatea subiectului tratat, operându-se o punere în paranteză a ceea ce ştim despre ea, căutăm să o recompunem hermeneutic pe baza datelor textului. Concentraţi asupra termenilor discursului, fără a acorda importanţă relaţiilor mentale ce există între aceştia, este uşor să vă rătăciţi, luând-o pe drumul redactării a nenumărate texte. Un deşert de texte. Aglomeraţia de valori anulează valorile, iubiţii mei! Actul creaţiei originare şi umane este continuu, iar ceea ce se numeşte consumism concretizează un anumit tip de creativitatea, păstrată la suprafaţa lucrurilor ce alimentează imaginaţia clienţilor. De aceea vă cer să vă concentraţi asupra momentului iniţial, acel punct de start. Strategia vitală de care depinde supravieţuirea fiecărui om în ziua de astăzi este cea de a şti să facă ceva de la început, adică de a crea sisteme funcţionale şi nu doar de a le folosi. Promovând omul ca valoare supremă, veţi primi ajutorul individualizat al fiecăruia, pe baza infinitei bunătăţi umane. Ultima frază o rosti răspicat şi rar, pentru a fi bine înţeles.

— Ceea ce nu am discutat, pentru că nu am fost întrebat şi nici ispitit în această privinţă, este problema trădării. Iuda este considerat prototipul trădătorului, dar el nu m-a trădat. Nu i-am spus ceea ce nu putea înţelege. De la primul pas făcut pe drumul bine cunoscut am ştiut preţul pe care-l voi plăti. Când a plecat de la masă, eu îl trimisesem pentru a-i anunţa că accept să mă întâlnesc cu sfatul bătrânilor. Bătrânii copii mi-au cerut să-mi asum rolul de mântuitor al neamului ales şi am refuzat. Le-am explicat cum văd eu acest fel de a pune problema şi istoria a confirmat în cele mai mici amănunte tot ceea ce le spusesem, spre disperarea tuturor celor care au asistat la sfat. Dar să nu credeţi că toţi au refuzat să-mi urmeze raţionamentul şi să vadă lucrurile din punctul meu de vedere. Mi se cerea să fac ceea ce era împotriva Legii pe care ei o predicau dar mai ales împotriva propriei mele naturi. Vindecam, nu răneam. Redam viaţa, nu o luam. Mângâiam şi nu disprețuiam. Bogăţia este dăruire. Cu cât ofeream mai mult, cu atât mă simţeam mai puternic. Iubirea despre care vorbeam e vie. Aşa cum o simţeam eu că iese din mine pentru fiecare dintre cei prezenţi, la fel, şi ei simţeau cum îi pătrunde. Inima judecătorilor mei era de piatră, pentru că acţionau cu premeditare. Când întâlniţi pe cineva care insistă cu tot dinadinsul să-ţi dovedească ceva, nu are rost să pierdeţi timpul cu el. Duşmanul lor era imperiul, erau ocupanţii. Eu nu puteam să văd altceva decât oameni. Guvernatorul voia să mă elibereze, dar i-am

atras atenția asupra înverșunării lor împotriva mea și a faptelor exemplare pe care ei intenționau să le anuleze prin asumarea unui rol politic al luptei de eliberare. Ei aveau nevoie de puterea mea ca să facă răul, așa cum mă ispitise tot timpul pierzătorul luminii. Le-am atras atenția asupra felului în care va fi interpretată fapta lor și mai ales asupra fenomenului căruia îi vor da naștere. Nu m-au crezut și au început să mă ia în râs. Am fost luat noaptea pentru a participa la un sfat conspirativ în care se discuta problema luptei pentru independența poporului ales, de aceea au trimis soldați, nu pentru a mă prinde, ci pentru a mă proteja de inamic. În urma discuțiilor purtate, refuzul meu a fost interpretat ca act de înaltă trădare pentru care trebuia să mor. Din acel moment am refuzat să mai vorbesc. Același lucru se întâmplă în orice tribunal în care sentința se știe înainte de a începe procesul. În cartea în care găsești de toate, există temei pentru faptele săvârșite, pentru tot ceea ce mi s-a întâmplat, precum și cuvintele cărora le-am dat viață fuseseră spuse cu mult înaintea mea de marii înțelepți ai neamului meu. Toate speculații ce se fac pe seama mea sunt bine venite. Unii exagerează latura umană, alții pe cea divină și unii și alții pierzând miezul de care vă vorbeam, acel EU pe care l-am oferit tuturor. Astăzi aveți radioul, televizorul și telefonul care au răsărit din acest eu. În afară de acest EU nu există nimic. Tot ceea ce există izvorăște și trăiește în și prin acest EU. Când le vorbeam mulțimilor, toți cei care s-au întâlnit cu mine, marcându-le viața, mă auzeau clar și, ca niște aparate de radio, le spuneau celor de lângă ei ceea ce le transmiteam. Spiritul științific vorbește despre unde de tot felul ce influențează creierul uman. Nu, iubiții mei, este dragostea. Orice istorie oficială este o minciună oficială, spusă cu un anumit scop. Dar ce nu este minciună? Orice concept folosit sub diverse accepțiuni. De aceea, căutați să nu absolutizați părțile sau să le legați între ele, pentru că, ceea ce funcționează într-un anumit context, în altul este contraindicat, asemenea leacurilor care pe unii îi vindecă și pe alții îi omoară. În privința adunării a doi sau mai mulți în numele meu cărora mă alătur, când am spus acest lucru nu am făcut nici un fel de specificare. Vorbeam pur și simplu de oameni. Avem în vedere acel EU din fiecare, acea inimă de copil. Se lăsă un moment de liniște, se ridică în picioare, își luă toiagul și le dădu salutul păcii, dispărând.

În locul lui pe masă apăru un bătrân ce stătea pe bancă sub un copac african ce-și întindea orizontal ramurile. Dădea miez de pâine porumbeilor ce-l înconjurau. Oprindu-se din îndeletnicire, îi privi pe cei adunați în jurul mesei adresându-li-se:

— Bună ziua. Prietenul meu, Socrate, fiind ocupat cu descifrarea ultimelor oracole m-a rugat să vin să vă țin companie câteva momente. Vin de pe tărâmul Filosofiei prezente în conștiința umanității și a fiecărui om care filosofează fără să știe că e un filosof. Mesajul meu este simplu ca un slogan: „Filosofi din toate colțurile lumii, uniți-vă!" Veți spune că înainte de a se uni,

filosofii trebuie să se trezească din letargie şi eu vă contrazic, insistând asupra importanţei odihnei, a visării şi imaginării în actul filosofic. Filosofia este în primul rând o activitate creativă, un drum personalizat, asemenea vieţii, ce răsare din cea mai banală conversaţie. O simplă părere devine filozofie când atinge universalul uman. Mi-a plăcut să-l trezesc pe filosoful din fiecare şi am făcut-o sub toate formele, de la scrisori multiplicate şi trimise cunoscuţilor mei, la provocări absurde, paradoxale, cu care îmi începeam discursurile creând o stare de revoltă intelectuală în sânul auditoriului. Am stimulat curiozitatea şi creativitatea elevilor pe care i-am avut, formându-i ca oameni. Când vă spuneam că fiecare om este filosof, nu glumeam, chiar aşa este. Condiţia de filosof a omului este umbra fiecăruia dintre noi. Şi cum nu există umbră fără lumină, această condiţie îl scoate în evidenţă pe omul lumină, cel care se luminează şi îi luminează pe ceilalţi. Multă vreme s-a rămas la sublinierea momentului întrebării în actul filosofării, a felului în care se formulează diverse tipuri de întrebări, printre care şi întrebările filosofice, pentru a distinge filosofia de celelalte domenii ale cunoaşterii, ca şi cum ar fi nevoie de această distincţie şcolărească. În cazul filosofilor cunoscuţi care filosofează pur şi simplu într-un discurs propriu, în afara schemelor didactico-filosofice, se urmează drumul invers, de identificare a întrebărilor cărora li se dă răspuns. Eu îmi explic această insistenţă asupra aspectului interogativ al actului filosofic prin celebrele discursuri ale lui Platon care îl au ca principal protagonist pe bunul meu prieten, de care de puţin timp m-am despărţit, Socrate. Este doar o strategie posibilă de redare a ideilor ce evidenţiază actul intenţional al discursului. Nu merg pe această cale în ceea ce vă voi spune. E mai important să vedem cum filosofia spală sau murdăreşte, machiază ori curăţă faţa omului. De aceea, să ne îndreptăm atenţia asupra feţei ca om şi nu a înfăţişării ei. Marea şi profunda filosofie este cea pe care o înţeleg şi copiii, fără retorică şi speculaţii savante. În actul filosofării relaţiile dintre concepte sunt mai importante decât conceptele înseşi, astfel a apărut proiecţia eului. Narcis a fost primul care a experimentat tragic această descoperire. Să luăm ca exemplu enunţul: "eu gândesc", eventual "eu mă gândesc". Eu, cel pe care-l vedeţi ca fiinţă umană concretă, care stă în faţa dumneavoastră, rostind cuvântul *eu*, deşi prezent, intru într-o altă dimensiune, universală, complexă, ce nu poate fi redusă la simţuri, la vreo activitate intelectivă sau imaginativă, pe care le cuprinde şi le depăşeşte în acelaşi timp. Este un *eu* în afara oricărei limbi pământeşti, în afara oricărei fiinţe umane. Este un gol infinit manifestat mai degrabă ca un vacuum, care absoarbe totul, făcând să existe acest *eu*, spirit şi suflet într-un trup, lumea pe care o văd şi pe care o pot pipăi, dar la care ajung prin intermediul eului meu, dându-i sens în intimitatea fiinţei mele. Explicaţia gramaticală a relaţiei dintre subiect şi predicat are în vedere funcţia sintactică. Pentru mine eul este mai mult decât un subiect, este fiinţa umană într-o acţiu-

ne esențială care îl face să existe ca om și nu altfel. Rostind acest cuvânt, mă prezint în fața domniilor voastre ca fiind unul dintre milioanele de oameni ai planetei. Ipostaza pe care o îmbracă eul din acest enunț este cea a gândirii, ajungând la celebra formulă aristotelică: *gândirea care se gândește pe sine*, mai exact: *gândirea care gândește gândirea*: *νόησις νοήσεως νόησις*, v-am spus-o în greceşte ca să vedeți forma repetitivă a actului insistent al gândirii cum o formulează Aristotel în *Metafizica*, XII, 7, 1072 b, contrar felului meu de a-i cita pe filosofi, de data aceasta sunt exact, pentru a răspunde exigențelor domnului președinte și bine face. Revenind la ceea ce discutam, când gândesc nu mai aparțin trupului, intru pe tărâmul fascinant al gândirii unde sunt anulate legile lumii materiale și naturale, necesitățile, cauzalitatea, forțele de atracție și de respingere, gravitația, relația dintre simplu și complex. Când cineva ne cere să-i descriem eul, o facem superficial, fiind la fel de dificil ca și cum l-am descrie pe Dumnezeu, iar dacă dăm o definiție celebră a unui psihanalist, am dat o definiție nesaturată, chiar dacă cuprinde în structura ei genul proxim și diferența specifică, cum ne învață Stagiritul. Se opri un moment și privi spre ramura bogată a copacului ce-l proteja ca o umbrelă naturală.

— De fiecare dată când stăteam cu cineva de vorbă gândeam împreună cu el, pentru a ne clarifica unul pe celălalt și amândoi împreună. După cum văd, dumneavoastră sunteți oameni de arme, de acțiune. Rațiunea de creare, întreținere și promovare a armatei în toate civilizațiile a cunoscut simultan două aspecte fundamentale, cel de cucerire și cel de apărare. Să considerăm prezența armatei un unu și lipsa acesteia un zero. Când vine un unu și întâlnește un zero, transformă acest zero în unu, adică pur și simplu ocupă teritoriul, fără nicio împotrivire din partea celor ocupați. Lumea lui zero devine lumea lui unu. Adică legile vechi sunt substituite de legi noi. Numai că acest unu trebuie să fie susținut, întărit cu mai mulți oameni, pentru că au crescut nevoile. Așa iau ființă imperiile: cei cu un spirit de cuceritori, având deja formată o armată, îi cuceresc pe cei lipsiți de apărare. Numai că viața nu este la fel de simplă ca o reprezentare matematică, pentru că, dacă cei ocupați sunt din neamul celor care se bucură că mor și se întristează când se naște vreun copil, unu devine zero, adică armata nu reușește să ocupe acel teritoriu din cauza locuitorilor lui. De asemenea, atunci când există trădare în rândul puterii care ocupă un teritoriu, unu devine zero. Deci, atenție la cele două valori de unu și de zero, un unu care îl conține pe zero și acel zero care îl înghite pe unu. De ce vă spun acest lucru? Pentru că nu este adevărat, cu toate că știința istoriei invocă aceste aspecte. Cum nu este adevărat? Doar istoria este un șir neîntrerupt de lupte, de victorii, ocupări și pierderi. Noi când îi judecăm pe alții ne luăm pe noi ca etalon. Dacă ceilalți nu fac ceea ce facem noi îi desconsiderăm sau îi ignorăm. Cu sau fără voia noastră, lumea se învârte în jurul nostru, mai exact, a mea, pentru că *eu* sunt cel mai important, deci valoarea pozitivă se

află de partea mea. Avem un pozitiv al învingerii, al cuceririi, şi ocupării când cuceresc şi un pozitiv al pierderii, al celui cucerit şi ocupat. Politica şi istoria caută să contureze clar poziţia şi identitatea celui care porunceşte, de aceea vă sfătuiesc să luaţi aminte la ceea ce le spuneam mereu discipolilor mei: *un individ sau un popor fără utopie nu supravieţuieşte*. Utopiile sunt atmosfera în care trăiesc neamurile. Utopiile concretizează acel pozitiv uman de coeziune. Pentru a fi adevăraţii cuceritori ai lumii, găsiţi acea formulă prin care cel ocupat să se bucure de viaţă în egală măsură cu cuceritorul, având conştiinţa faptului că libertatea are o valoare internă şi nu externă, aparţine subiectului uman, creator prin definiţie, şi nu societăţii, aşa cum am învăţat la şcoală. Cuceriţi oamenii, dându-le libertate, alimentându-le utopiile şi stimulându-le talentele creative. Alexandru cel Mare a ridicat astfel un imperiu. Sigur că a trebuit să lupte şi cu armatele celor care i se opuneau, dar intenţia lui era de a construi un imperiu cum nu s-a văzut vreodată, nu de a-i omorî. Mulţi au speculat faptul că Alexandru cel Mare a fost unul din elevii lui Aristotel. Contează profesorii pe care-i avem, mai ales cei care ne formează. Meritul lui Aristotel a fost că l-a format bine, dar acest lucru nu eclipsează strălucirea faptelor lui. Să ne gândim doar la ce s-ar fi întâmplat dacă el nu ar fi murit otrăvit şi ar fi continuat campania de cuceriri, ajungând în Asia? Cu siguranţă că lumea noastră ar fi avut o altă configuraţie culturală. Făcu o pauză pentru a da de mâncare porumbeilor ce huluiau în jurul lui.

— Aşa cum avem un număr la o putere dată, de exemplu 2^2 să ne imaginăm un pozitiv la puterea pozitiv deci un $pozitiv^{pozitiv}$, o adevărată barbarie matematică în care o relaţie se ridică la puterea unei alte relaţii $+^+$ deci o relaţie la puterea relaţie R^R. Ce ar însemna oare acest lucru. Desigur, poate însemna multe lucruri, depinde de cum noi interpretăm. Continuând referirea la acel pozitiv al fiinţei umane, în relaţiile noastre cu ceilalţi asistăm la o relaţionare a pozitivului nostru cu pozitivul celorlalţi. Această relaţionare poate fi cordială, prietenească sau duşmănoasă, dar nu încetează să fie relaţie. Întotdeauna la bază avem pozitivul subiectului, care este pozitivul meu şi la putere avem pozitivul celorlalţi, al societăţii. Valoarea mea este mereu influenţată de valorile mediului social şi cultural în care trăiesc. Ca să fiu mai clar, să zic că aş fi musulman şi trăiesc într-un mediu creştin. Valorile creştinismului modelează valorile religiei mele, după cum, dacă aş fi un creştin ce trăieşte într-un mediu musulman, valorile musulmane exercită o influenţă asupra valorilor mele creştineşti. Sau, şi mai clar, citiţi texte ateiste din lumea musulmană şi creştină pentru a vedea penetrarea valorilor spirituale în texte care caută să le anuleze. În ziua de astăzi valoarea puterii pozitive este profund stăpânită de virtualitatea imaginii, de ştirile date, de textele vehiculate în lume, creând o scală de valori mondiale. Desigur, dacă aş fi un boşiman a cărui civilizaţie nu are nevoie de electricitate, aş fi imun la orice fel de boală informaţională.

Greşim vorbind despre fericirea sau nefericirea altora. Pot vorbi însă despre fericirile mele. Înţeleptul nu se plânge, nu critică şi nu desconsideră. Caută să înţeleagă şi să se facă util societăţii în care trăieşte. Prin urmare, fiţi înţelepţi! Luptaţi ca să fiţi utili societăţii şi lumii în care trăiţi! Dificil sfat v-am dat. Nu este imposibil, este creativ şi recreativ, însă cu satisfacţii incomensurabile. Ca profesor, le spuneam adesea colaboratorilor mei că *valoarea unui om constă în coerenţa dintre gândire şi acţiune*. Făcu o pauză. Îşi ridică basca pe care o avea pe cap şi îşi şterse fruntea transpirată, îşi făcu vânt cu ea şi, punându-şi basca pe cap, continuă:

— Calitatea pe care ne-o dă o profesie, în cazul dumneavoastră, serviciul militar, nu se reduce la a fi activi numai în situaţii de cataclisme naturale sau conflagraţii. Armata nu este o membrană ce izolează şi protejează pe unii membrii ai societăţii de restul ei, deşi acest lucru se întâmplă mereu din cauza lipsei de conştiinţă şi a profesionalismului de care, în unele situaţii, dau dovadă comandanţii şi nu numai ei. Nicidecum! Sunteţi pe câmpul de luptă douăzeci şi patru de ore. Aici vine înţelepciunea de a găsi calea de a fi utili în mod real şi nu ipotetic. Sunteţi eroii zilei. Lupta aparţine vieţii şi nu războaielor, de aceea lupta trebuie reconfigurată de la o zi la alta. Armata este roiul de albine al ţării. Faceţi ce fac albinele! Am în vedere, desigur, valoarea pozitivă şi nu cea negativă a jafului devastator al acestora. Se opri pentru a da firimituri de pâine porumbeilor ce se adunaseră în jurul lui. Continuă pe un ton meditativ:

— Unind sugestiile venite din partea uneia dintre cele mai luminoase minţi ale perioadei medievale, părintele António Vieira, cu mitul creat în jurul dispariţiei tânărului rege portughez, Sebastian, în urma bătăliei creştinilor cu maurii la Alcácer-Quibir din 4 august 1578, cu consistenţa profund umană a ritualului sărbătoririi Sfântului Duh în cadrul căruia un copil este încoronat ca împărat al lumii, practicat şi astăzi în insulele Arhipelagului Azore, precum şi în unele sate din Portugalia şi Brazilia, am evocat, printre alţii şi eu, imaginea celui de-al cincilea imperiu. De ce al cincilea? Pentru că în istoria mitică a omenirii se vorbeşte despre patru imperii în capitolul al doilea al Cărţii lui Daniel din *Biblie*, în care înţeleptul Daniel descifrează împăratului Nabucodonosor visul în care se vorbeşte despre cele patru imperii ce se prăbuşesc datorită calităţii împăraţilor. Cel de-al Cincilea Imperiu prezentat de mine îl are pe copilul Dumnezeu ca împărat. Cel de-al Cincilea Imperiu este cel care dă sens vieţii noastre. La ce bun să trăieşti dacă nu crezi că viitorul ne aduce o soluţie care vindecă problemele societăţilor în care trăim? De aceea sunt aici, să vă înmânez ştacheta Celui de-al Cincilea Imperiu. Dragii mei, „inima micuţului împărat” din cultul popular portughez al Duhului Sfânt vrea să ne spună că omul este fiinţa extraordinară care poate exista vreodată în lume. Este omul simplu devenit împărat. Ca să mă înţeleagă mai bine oamenii, le spuneam că gardienii închisorii sunt mai închişi decât deţinuţii.

Deținuții vin și pleacă, dar ei rămân. Închisoarea stă în sufletul lor. Sunt închiși în propria lor închisoare din care nu vor să iasă. Pentru ei libertatea se conturează în interiorul de care se sprijină, care le dă certitudine și garanție. Ieșiți de la serviciu, paznicii duc zidurile cu ei, lărgind condiția de deținut al lipsei de atitudine, voință și creativitate. Pentru ei viața este o continuă repetare a acelorași cuvinte, gesturi și atitudini. Vina pentru care sunt ei închiși este că s-au născut săraci și trebuie să câștige o pâine pentru familie, spun unii și nu au dreptate. Vina lor constă nu în naștere, ci în alegerea făcută. Omul împărat nu rămâne un prizonier și nu face prizonieri. Este copilul în primii ani ai vieții în care caută să cunoască lumea cu toate simțurile, care bagă în gură tot ce găsește, pentru a cunoaște. Viața nu ne lasă să revenim la paradisul copilăriei. Viața nu merge înapoi, și cultul Sfântului Duh, în simplitatea lui, deschide în fiecare an o poartă pe care unii reușesc să intre în Împărăția celui de-al Cincilea Imperiu din care nu mai ies. Așa s-a întâmplat cu mine înainte de a merge pe drumul vieții: am pășit în Împărăție. Când le vorbeam despre ea, descriam ceea ce vedeam. Era vederea inimii mele de copil care niciodată nu s-a înșelat. Împărăția este reală. Atât de reală, încât nu reușim să o vedem, dacă o căutăm, nu o găsim, iar când vorbim despre ea, se spulberă ca un vis. Steagul acestei împărății are emblema și culorile omului. Născut din tradiția unei culturi, îi depășește limitele, anulând orice fel de margine. Cine trăiește în acest Imperiu, niciodată nu cunoaște spaima dezechilibrului psihic numită criză, știe să citească oamenii, să înțeleagă și să explice lumea, înțelege importanța înțelepților, filosofilor și artiștilor, precum și a conducătorilor în societate, când aceștia își asumă responsabilitatea actelor lor. Făcu o pauză, lăsându-i să-și imagineze cum un faun stă la umbră impasibil, visător.

— Libertatea aparține spiritului și nu planului social, de aceea se vorbește despre libertatea și fericirea lui Sisif, a sclavului. Când culegi fructe dacă te gândești și te concentrezi la fiecare mișcare pe care o faci, la felul în care prinzi fructele și le rupi codița, ești un sclav, pe când dacă tu lucrezi cu amândouă mâinile, într-un automatism programat inițial, dar gândul tău este cu totul și cu totul în altă parte, ești un om liber, te-ai eliberat. La fel este și un deținut care se limitează la condiția lui și nu caută să evadeze spiritual din închisoare. Numărul exemplificărilor nu se mai termină, pentru că aici intră toate profesiile de la preoți ce adoptă o anumită postură și ton, la profesorii care educă de pe podiumul catedrei într-o manieră despotică, la inginerii ce-și respectă tabieturile zilnice, toți aceștia rămân pentru toată viața niște sclavi, nu au înțeles că fiecare profesie este o trambulină socială pentru atingerea libertății personale și a celorlalți. Și făcu un gest de salt cu brațele.

— Recunosc faptul că întotdeauna războaiele au stimulat creativitatea, contribuind la progresul umanității. La fel a fost și cu războaiele interne, denumite războaie civile, revoluții sau lovituri de stat. Războaiele, anulând le-

gea umanului, tratează ființele umane ca pe niște cobai ai experiențelor de tot felul, care de care mai absurdă. Poți ucide trupuri, dar nu poți intra pe tărâmul libertății oamenilor. Relaționând conceptul de evoluție cu conceptul de revoluție, adică de progres gradual de exemplu 1, 2, 3, prevăzând-se cu ușurință completarea cu 4, 5, 6, cu progres în salt, unde nu există o prognoză logică, de exemplu 0, 500, 2000, 700 ne dăm seama că, de fapt, ceea ce ne-am obișnuit să numi revoluții, nu sunt revoluții. Dacă revoluțiile nu aparțin planului social, așa cum se știe și se vehiculează, cărui plan i-ar aparține? Tăcu ridicând degetul și făcu ochii mari.

— Exact! Adevăratele revoluții aparțin spiritului uman, pentru că el este cel care cunoaște libertatea necesară de a reuși să depășească condiția limitată a exemplelor oferite prin imaginarea altora. În acest ținut al spiritului avem o mulțime de tipuri de revoluții. Revoluții ale modului de descriere care înglobează în ele ceea ce numim evoluție, astfel Darwin a creat teoria evoluției speciilor. Revoluții ale exactității reconstituirii realității în cadrul științelor matematice, un domeniu în plină expansiune. Revoluții ale explicării sistematice a esenței existenței în cadrul filosofiei. De data aceasta am în vedere suita de definiții date filosofiei de David Armeanul, mai puțin cunoscute ca fiind ale lui, în care filosofia e prezentată pe rând drept cunoașterea celor ce sunt ca fiind ceea ce sunt, cunoașterea lucrurilor divine și omenești, pregătirea pentru moarte, asemănarea omului cu divinitatea, dragostea de înțelepciune, pentru că cele ale lui Platon și Aristotel sunt cunoscute de toți, conform cărora filosofia este știința adevărului, o știința teoretică a primelor principii și cauze, terminând cu celebrul „cunoaște-te pe tine însuți”, γνῶθι σεαυτόν din *Metafizica* lui Aristotel, II, 2, 993. Revoluții ale creativității artistice, științifice și tehnice. Ceea ce este evident în artă este valabil și pentru știință și tehnică. Nu există nicio continuitate logică între universurile artei diferiților artiști. Dacă o artă se explică prin elemente exterioare ei, nu este artă și ar trebui să-i găsim un alt nume, să zicem expresivitate. Este educativ să vedem cum un artist are nevoie de mediul artistic pentru a fi el însuși, are nevoie de predecesori pentru a-și croi propriul său drum, nu pentru a-i urma. Cei care îi urmează pe maeștri sunt pierduți ca artiști, pentru că fascinația paralizează creația și ceea ce aplică ei este doar tehnica pe care au învățat-o. Arta nu se învață, ci se face. Revoluțiile concepției politice țin de conceperea exercitării puterii. Cunoașteți formulele existente de stat cu regim matriarhal, patriarhal, teocratic, monarhic, republican, democratic, tehnocratic, plotocratic și meritocratic. Sistemul puterii ține de configurarea relației de subordonare ce structurează realitatea într-un strat superior, supraordonat și un altul inferior, subordonat. Este interesant de văzut cum se constituie nucleul puterii în funcție de diverse convenții în care toți cred și pe care toți le consideră firești și juste. Ceea ce anumite societăți condamnă sau disprețuiesc în altele este de mare cinste.

Morala pe care o tragem din modul de constituire a spectrului puterii este relativitatea lui datorată convenționalității, ceea ce duce la fireasca perisabilitate a oricărui tip de organizare statală. Toată lumea este revoltată de felul cum se transformă un individ care deține o funcție în aparatul de stat, ajungând să facă exact contrariul prevederilor platformei sale electorale, ca și cum puterea ar deteriora calitatea umană a celor care o dețin. Împăratul din Cel de-al Cincilea Imperiu este un copil ce știe că jocul se joacă. Este copilul care respectă regulile jocului și pe cei care se joacă. Odată stabilită regula jocului, ea este acceptată de toți fără să pună în discuție conținutul ei, pentru că este legea ce dă rațiune de existență jocului. Nu contează natura jocului, individual sau colectiv, de competiție, de divertisment sau de însușire a anumitor deprinderi și cunoștințe. Jocul este mediul cel mai propice al educației prin atmosfera pe care o creează. Ceea ce facem noi acum este tot un joc. Jocul de a vedea și înțelege natura umană. Plasând revoluția în plan spiritual, nu mai putem vorbi despre societăți înghețate, rigide, conservatoare, centrale sau periferice cum ne place să le etichetăm, desconsiderându-le.

— Ce este sfințenia? Schimbă dintr-o dată subiectul probabil pentru a se face mai bine înțeles.

— A-L sluji pe Dumnezeu ca și cum ai fi Dumnezeu, este ceva ce nu se atinge prin cunoaștere, răspunse el. Ce este omenia? A-l sluji pe om ca și cum ai fi om. Și de ce să nu păstrăm această formulă pentru cetățenie, care, în funcție de tipul de stat constituit, în termenii puterii ar fi: a-l sluji pe fiecare cetățean ca și cum ai fi împărat, rege, președinte, secretar general, Führer, comandant, emir, abdulah. Pentru a vizualiza mai bine, imaginați-vă că vedeți în cetățeanul de lângă dumneavoastră pe șeful statului, pe omul din vârful piramidei sociale, astfel, pentru a ajunge la el, nu o faceți printr-o orientare directă personală, ci prin una culturală în doi timpi, primul cu o orientare diagonală de la poziția dumneavoastră umilă la poziția lui triumfală, după care vine orientarea orizontală. Văzând în el pe domnul președinte, cel care este onorat sunteți dumneavoastră, nu el. Sănătatea acestui tip de relaționare este de întărire a autostimei. Respectul manifestat față de alții oglindește respectul pe care noi îl avem față de noi înșine. Desigur, ridicându-ne pălăria în fața cuiva în semn de respect, acea persoană se simte măgulită, însă personajul principal din acest salut rămân *eu*, o fac mai mult pentru mine decât pentru ceilalți. De aceea, cine are o limuzină merge încet, pentru a fi văzut. Tăcu, ocupându-se cu porumbeii ce zburară când se apropie o pisică de eroul nostru, așezându-se pe bancă lângă el, punându-și capul în poala sa pentru a fi mângâiată.

— Așa suntem toți. Spuse el arătând spre pisică. Avem nevoie de mângâieri. Cheia de boltă a susținerii oricărui regim politic este o convenție. Revoluțiile nu schimbă relația puterii, ci redefinesc doar statutul șefului suprem. Luptele de stradă, revoltele, marșurile de protest și grevele sunt forme gălăgi-

oase de protestare fără nici un efect practic. Mulți sunt de părere că trebuie manifestată nemulțumirea față de starea de lucruri existentă și exprimată dorința de a o schimba. Revoluția ca revoluție vizează relațiile, dragii mei, și nu termenii. Cea mai profundă cale de a anula convenția este ignorarea completă a ei. Ignorarea celor care dețin puterea anulează valoarea lor umană. Luptele de stradă produc răni și morți și nu duc nicăieri. Cine vrea să schimbe starea de lucruri existentă să se gândească profund la ceea ce vrea să realizeze, creând la nivel social un front comun din partea tuturor celor nemulțumiți, concretizat în multiplicarea tăcerii și a ignorării oamenilor puterii, demonstrându-le fragilitatea autorității pe care ei cred că o dețin. *Ignorarea* acelor persoane este forma cea mai profundă de *anulare totală a puterii*. Situația acestor diligenți este asemenea cuceritorilor ce ajung pe un teren pustiit. Imaginați-vă că primul ministru merge în vizită de lucru unde toată lumea dispare, încât rămâne singur cu delegația lui și aceasta redusă simțitor în urma retragerii celor ce au dovedit că au conștiință. Orice poziție ideologică am adopta, să nu uităm că fiecare popor își merită conducătorii pe care-i are. În concluzie, fiecare cetățean al unui stat civilizat, înainte de a protesta, să fie sincer și să-și recunoască vina sa activă și concretă pe care o are. Tăcerea, aprobarea, comentariul politic sunt forme ale vinei noastre. Dacă votezi și nu pretinzi satisfacții morale firești menționate într-un act oficial pre-electoral, asemenea celui prenupțial, în care să se indice clar sancțiunile exemplare sau, de ce nu? recompensele în cazul în care nu respectă un punct al platformei electorale, dară-mi-te întregul program? Nu am în vedere o anumită orientare politică. Dragii mei, când ne cumpărăm ciorapi, ei sunt identici. Noi stabilim pe care-l vom încălța în piciorul drept sau stâng. Așa sunt și politicienii, ca și ciorapii. Sunt la fel. Dreapta, centru sau stânga este o zonă aleatorie, accidentală și nu esențială. Existența oricărui partid ține de credința politică a oamenilor, devine o idee în numele căreia cei care fac ceea ce fac sunt oameni și o fac întotdeauna ca oameni. Dar să luăm o situație limită: ți se poruncește să ucizi și tu ucizi. Schimbându-se regimul politic, ești judecat pentru crimele pe care le-ai săvârșit, îndeplinind conștiincios ordinul. Unde se greșește? Este greșit să execuți un ordin? Este corect să judeci calitatea ordinelor primite din partea comandantului? Dar, în fond și la urma urmei, cine este comandant? Dragii mei, comandantul omului de totdeauna a fost, este și va fi conștiința lui. Cum se configurează această conștiință când se folosesc arme de distrugere în masă? Nu este vorba de lupta în care ai în față dușmanul, ci de a fi stăpânul semințelor morții pentru o mulțime de ființe vii. Pentru a evita inutilitatea actelor de protest, făcându-le eficiente, este nevoie de ceea ce vă spuneam. Această revoluție tectonică conține câteva etape necesare de gândire, analizare și proiectare: 1. Gândirea unui sistem funcțional care să-l substituie pe cel existent. Subliniez formula de sistem funcțional, pentru că cel mai adesea se

confundă viața, ce își continuă cursul ei firesc, cu sistemul în care se află vieţuitorii. Funcționalitatea aparține în aceste cazuri vieții și nu sistemului, încât ajungem să ne și mirăm cum am putut rezista acelor momente, ba chiar să fim fericiți, să ne trăim iubirea și elanul tinereții. 2. Identificarea dușmanilor, adică a oamenilor ce urmează să fie șterși din rândul oamenilor, nu lichidați sau trecuți pe lista neagră, ci considerați pur și simplu obiecte sau ca și cum nu ar exista. 3. Pregătirea în prealabil a mercenarilor care să răspundă la eventuale convulsiuni armate ale celor șterși conștient din rândul oamenilor, ceea ce reprezintă momentul planificării revoluției ce are în vedere conjugarea revoltei cu brațul înarmat. Armatei trebuie să i se răspundă cu armată. O armată în fața civililor este genocid. 4. Schimbarea valorilor existente cu altele noi și recunoașterea noii ordini. Observați caracterul loviturii de stat ce constă în substituirea unora cu alții, pe motiv că ar fi mai buni. 5. Anularea vechilor privilegii și crearea noilor privilegii. Așa numita revoluție este în fond o lovitură de stat ce nu rezolvă esența problemei chiar dacă, în momentul loviturii de stat, se are în vedere rețeaua internațională politică căreia îi aparțin cei înlăturați de la putere. Acest lucru dovedește doar că orice mișcare națională este în același timp și internațională prin legăturile create ce trebuie rupte, anulate sau reluate. 6. Ultimul moment din scenariul imaginat, omenesc și sublim, este cel al trădării. Noii guvernanți întotdeauna trădează idealurile revoluționare, pe colegii și susținătorii lor. Cei care au murit, așa numiții eroi, au murit degeaba. Înțelepții recomandă ca în momentele de exaltare revoluționară să se evite zonelor fierbinți. Și ce s-a schimbat? Nimic. Au fost înlocuiți niște oameni cu alții. Oare este corect să numim această schimbare de persoane istorie? Trădarea doar grăbește și schimbă așteptările în procesul firesc al schimbării. Pot spune că lipsa educației cetățenilor ca împărați ai celui de-al Cincilea Imperiu generalizează trădarea sub forma corupției și complacerii în starea de lucruri nou creată. Cea mai evidentă manifestare a trădării este textul ce prezintă denaturat realitatea bine cunoscută. De exemplu, toată lumea știe că cerul este albastru, încât pentru a-l vedea, nu trebuie să ne uităm la el. Deja știm cum arată. Această evidență nu slujește idealului politic, de aceea se caută să se inducă pe toate căile culoarea galbenă a cerului, cum apare în marile metropole ale lumii, până când oamenii ajung să fie convinși de ceea ce li se tot repetă. Temeiul însă nu stă în text, ci în noi, cei care ne imaginăm noua realitate fie a cerului, fie a politicii. Dragii mei, din această cauză cel de-la Cincilea Imperiu este unul al revoluției continue de a genera împărați, pentru că este un imperiu al copilului împărat. Acum înțelegeți marea responsabilitate ce vă revine de a înmâna fiecărui cetățean cheia acestei împărății. Am fost considerat și luat mai mult ca mitolog și desconsiderat ca filosof și de aceea m-am ferit să fac orice fel de referințe la *Fenomenologia Spiritului* a lui Hegel din care vă citez din memorie un fragment

ce-mi plăcea mie mult din *Legea inimii și nebunia prezumției*: pentru a vedea necesitatea celui de-al Cincilea Imperiu în fațeta generalizată a lumii noastre: „*Ceea ce pare a fi ordine publică este deci această războire generală în care fiecare trage către sine ceea ce poate, exercită justiția în privința individualității celorlalți și și-o stabilește ferm pe a sa, care se nimicește totodată prin ceilalți*.” Aveam obiceiul să recitesc zilnic fragmente din diverse texte considerate clasice înainte de a răsfoi presa zilei. Cel de-al doilea fragment pe care vi-l voi spune din același tratat sublim tratează despre *Forță și intelect, fenomen și lumea suprasensibilă* și se referă la principiul celeilalte lumi: „*Dacă această inversare, care este prezentată în pedeapsa crimei este făcută lege, această inversare nu este nici ea decât iarăși legea uneia din lumi, căreia îi stă ca opusă o altă lume suprasensibilă, inversată; ceea ce în prima este disprețuit este onorat în cealaltă. Pedeapsa care, potrivit legii primei lumi, este infamată și distrugătoare pentru om, se transformă, în lumea ei inversată, în iertarea care păstrează esența omului și îi aduce cinste*.” Dacă lumea noastră este o lume pe dos, soluția oferită întrevăzută de mine în Cel de-al Cincilea Imperiu, este cea care salvează omul, redându-i esența. Știu că domnul președinte a ajuns să vadă transparența lui Hegel cu ajutorul lui Coșeriu. Eu nu am avut acest noroc. Ajunsesem să-l recitesc aproape în fiecare zi și cam tot aceleași pasaje, încât le-am memorizat după cum ați văzut, contrar atitudinii mele pedagogice care nu punea pe primul loc memorizarea. Pentru a mă face mai bine înțeles, așa cum Coșeriu vorbește despre o dimensiune universală, o alta istorică și cea individuală a ființei, vă vine mai ușor să înțelegeți construcția conștiinței-de-sine prin actul ce unește toate proprietățile ființei în dimensiunea universală a conștiinței. „*Conștiința este, pe de o parte, conștiință a obiectului, pe de altă parte conștiință a ei înseși; conștiință a ce este pentru ea adevărul și conștiință a cunoașterii ei despre acest adevăr.*” Clarifică Hegel în *Introducerea* la *Fenomenologia Spiritului*. De a fi și a nu fi în același timp ceea ce credem. Când indicăm ceva pe plan individual, al manifestării concrete, conștiința de sine a lui, cum vizează esența existenței sale se află pe plan universal. Conștiința este cea care distinge adevărul de neadevărul perceperii sale. Cum zicea Hegel, „*Universalul este adevărul certitudinii sensibile și de aceea limbajul este cel mai adevărat: în el, noi înșine ne contrazicem nemijlocit părerea noastră*.” Iertați-mă că insist, dar vreau să fiu bine înțeles. Certitudinea sensibilă este lumea pe care noi o atingem, este contingentul în care trăim, dar cu care nu putem gândi. Pentru a gândi ne situăm într-un alt plan, al reflecției și, astfel, universalul este adevărul certitudinii sensibile. Teritoriul abstracțiilor, generalității și al universalului este gândirea. Nu le putem atinge dar le putem rosti și gândi, de aceea limbajul este cel mai adevărat, pentru că universalul este asemenea lui Dumnezeu sau soarelui, același pentru toată lumea. Limbajul omenesc este cel care ridică omul între toate celelalte ființe,

este combustia gândurilor și sentimentelor conștientizate prin cuvânt. Atenție! Este vorba despre limbaj și nu despre cuvintele rostite care sunt vorbire. În larghețea lui limbajul îmbrățișează toate rostirile posibile, toate certele, declarațiile, afirmațiile și negațiile, ca manifestări ale personalității fiecărui om. Noi ajungem să ne contrazicem părerea noastră și o facem chiar dacă nu ne dăm seama, pentru că acest limbaj, asemenea vieții, este viu, într-o continuă plămadă la care contribuie toți pământenii. Da, domnii mei, pot numi opera lui Hegel ziar, pentru că o citeam zilnic. Un text filosofic era de multe ori ziarul meu, chiar dacă nu dădeam pagina mai multe zile, era din ce în ce mai actual. Tot recitind aceleași texte, ajungeam să le știu pe dinafară, după cum ați văzut, nu pentru că era bine memorizat, ci pentru că era o meditație recentă. Dragii mei, nu vreau să vă plictisesc, după cum citesc pe fețele unora dintre dumneavoastră, de aceea, voi căuta să fiu cât mai sintetic. Ideea Celui de-al Cincilea Imperiu este intim legată de viziunea mea asupra importanței educației și rolului dascălului în formarea personalității, a deschiderii orizonturilor și clădirii culturii ucenicilor săi. Îmi plăcea adesea să-i măgulesc pe colegii mei, vorbindu-le despre misiunea dascălului, pentru că *a fi dascăl nu este sub nicio formă un loc de muncă și de aceea activitatea lui nu se poate prezenta sub forma obișnuită a altor servicii, căci câștigarea existenței este pentru profesor un plus și nu un scop, pentru că ceea ce contează la judecata finală nu este nicidecum ideea să facem din el un om al timpului său, deoarece ceea ce cu adevărat trage în balanță este piatra pe care el o aruncă spre zările viitorului*. Viitorul, timpul ce stă să răsară în plan uman, sunt copiii și tinerii. Covorul pe care calcă dascălii sau încăperea în care intră ei este lumea interioară a fiecărui elev pe care o modelează. Valoarea învățării e că totul poate fi înțeles, revelat, începând cu dubla înțelegere concentrată în libertatea și în deschiderea spiritului. Empatia procesului de educare înalță capacitățile creative ale elevului. Domnilor, doriți o minune mai mare decât asta? *A învăța extraordinarul care este lumea și a învăța să fii atât de larg pe dinăuntru, încât lumea întreagă să poată intra.* Educația este ca și respirația. Oferă fiecărui copil tot ceea ce el are nevoie, pentru ca ființa lui să poată să se dezvolte și să se afirme omenește, repetând afirmația că se naște bun și capabil de tot ce înseamnă dragoste pentru viață, astfel încât două versuri să devină realitate și îndrăgostitul să se transforme în ființa iubită. *De aceea, cu toții credem că viața este prea scurtă pentru imensa iubire care, liberă, în noi, deja eliberați, face ca educarea să nu aibă o altă sarcină decât aceea de a lăsa bunătatea inițială să strălucească și să fie. Rezumând, aș spune că natura umană, mai mult decât bună, este excelentă, că societatea, și în ea educația, ajutând omul doar să supraviețuiască îl limitează, dar, pe de altă parte, și mult mai mult îl ajută să devină o ființă liberă, pentru care răul a trecut, făcând ca toată suferința și toată ignoranța să nu fie decât niște coșmaruri ce s-au destrămat în pace și lumină*.

Tăcu, continuând să mângâie capul pisicii.

— Cine învaţă tot timpul este dascălul. Cine nu este pregătit să înveţe de la elevii săi, nu are forţa vitală de a-i învăţa pe alţii. Dascălii au nevoie de prospeţimea copiilor care-i conduc în zona inocenţei, a răutăţii fără răutate. Veţi lua aici decizii importante care sunt o faţă a educaţiei de tip *ex catedra*, adică într-un sens unic, fără răspuns, de aceea bat eu câmpii, pentru a înţelege că ceea ce trebuie să căutaţi în hotărârile pe care le veţi lua să nu vizeze adevărul, dreptatea şi alte idealuri eterne ale omenirii, ci căutaţi poezia care îl redă pe om omului. Să ştiţi, dragii mei, că cel mai înţelept om pe care l-am cunoscut a fost un analfabet. Nu ştia să scrie şi să citească, dar explica totul cu profunzimea celor mai mari filosofi şi oameni de ştiinţă. Lucrurile cele mai grele sunt lucrurile simple, dragii mei, şi de aceea consider că poezia este vorbirea esenţială, o vorbire ce absoarbe omul, introducându-l în adevăr. Cum să cauţi adevărul odată ce tu te afli în el? Şi acelaşi lucru se întâmplă cu toate conceptele. Filosofia nu stă în concepte, deşi le produce, ele se află întotdeauna la purtător, exact ca şi vorbirea, după cum nici într-o nebuloasă stilistică extrem de încărcată, absconsă, pentru a nu o înţelege oricine. Acela este moft, nu filozofie. Ceea ce, iniţial, a fost o sfială şi o modestie din partea unuia de a nu se chema deţinător al înţelepciunii, adică înţelept, Protagoras s-a declarat un iubitor de înţelepciune. A cui înţelepciune mă întreb? Desigur nu o înţelepciune personificată ca Minerva, numele ce amintea latinilor de minele adâncului, un adânc al fiinţei. Să nu înţelegeţi din ceea ce vă spun că eu aş fi împotriva pregătirii teoretice a fiecărui profesor din punctul de vedere al specialităţii fiecăruia, al culturii generale, pedagogic şi psihologic, vreau doar să subliniez că un dascăl este dascăl, pentru că se naşte cu acest dar de a ajunge la ceilalţi pentru a face inteligibil neînţelesul, pentru a simplifica lucrurile complicate şi, mai ales, pentru a forma moduri de gândire. Un profesor nu este un transmiţător de informaţie, ci vibraţia informaţiei. Sunt situaţii în care trebuie să fie total cerebral precum, în alte dăţi, total afectiv, cu toate că cele două dimensiuni coexistă în permanenţă în banchetul învăţării. Vă spun acest lucru, pentru că nu ştiu cum se face că cele mai bune hotărâri cunosc cea mai proastă şi neomenească punere în practică. De aceea, pentru a vă asigura că faceţi bine, urmăriţi tot timpul cum se aplică hotărârile pe care le luaţi, pentru că cei care greşesc o fac inconştient, din prea mult sârg şi dorinţă de a fi cât mai fideli cauzei.

Pisica fugi să sperie porumbeii care umplură trotuarul din faţa băncii în care invitatul le dădea firimituri de pâine ca să ciugulească. Un porumbel ţinea ciudat o aripă. Se aplecă, îl prinse, îl luă în palme şi îl studie să vadă ce are. Scoase o ţepuşă din aripa, îl mângâie şi-l lăsă jos.

— Se vorbeşte despre procesul de globalizare. Globalizarea, dragii mei, este ca şi conceptele *a priori* de timp şi spaţiu din filosofia germană. Dacă

cineva a întâlnit aceste concepte, la fel întâlnește și conceptul de globalizare. Informațiile ce se vehiculează, sunt doar vești ce vin despre ce se întâmplă cine știe unde în lumea asta mare. Dar atâtea se întâmplă în lume, lucruri minunate pe care nu le știm. Oamenii știu ceea ce anumite persoane consideră că ei ar merita să știe, este mai mult un divertisment al veștilor date. Prieteniile se cultivă, dragii mei. Cineva care petrece ore în șir în fața televizorului sau studiind, cercetând, scriind, are tot mai puțin timp de a fi cu ceilalți și chiar atunci când se află într-un grup de prieteni, este absent, mintea lui fiind în altă parte. Călugării zilelor noastre sunt oamenii de știință, intelectualii, extremi de buni în teoria pe care cel mai adesea nu ajung să o pună în practică. De ce? Poate pentru că este forma lor de a se bucura de viață, dar și de a protesta la ceea ce se întâmplă în jurul lor. Este foarte mare nevoie de oameni de valoare în absolut toate domeniile. Societatea de consum, cum se numește societatea occidentală actuală, pe lângă faptul că este o societate babilonică în sensul că, deși împreună, fiecare se simte și este singur, este o societate în care nu se respectă creatorii. Un bun tehnician este greu să găsești. Ce rost are să repari, când poți cumpăra alt aparat mult mai ieftin, mai atrăgător și mai puțin rezistent? Ce rost are să comanzi un costum de haine, când te așteaptă o mulțime în magazin? Acest consum exagerat dovedește lipsa de respect a mea față de mine însumi. De exemplu, când merg la un croitor, cel căruia îi dau valoare în primul și în primul rând sunt *eu* însumi. Îmi dovedesc mie și celorlalți că mă respect. În al doilea rând, îi dau statut de existență meșterului croitor care poate să-și dovedească abilitatea și prin plata mea îl ajut să trăiască. Dragii mei, dacă cineva face ceva pentru a primi bani și nu pentru a face bine și cu profesionalism ceea ce face, acela este un comerciant, un speculant, un hoț chiar, și nu un specialist. Trebuie să-i ajutați pe oameni să învețe să se respecte, să nu alerge după chestii ieftine, pentru că tot ce este ieftin este iluzoriu. Dar ce nu este iluzoriu? Acum, pentru că am atins problema internațională, gândiți-vă la viziunea lui Nostradamus care ne vorbea despre invazia unei anumite rase. Să știți că nici un fel de lege și de măsură coercitivă nu poate să oprească omul atunci când el își propune să facă ceva. Dacă vreți să nu fiți invadați, căutați să le oferiți fericirea vieții acolo unde se află ei. Există Carta Drepturilor Omului, deci se poate vorbi despre drepturile omului și se face la modul cel mai lucrativ, dar să nu uităm că sunt un apanaj politic și conceptual. Aceste drepturi sunt scrise, incontestabil, sunt minunate, dar se află pe hârtie. Căutați să le transferați de pe hârtie în inimile oamenilor. Sunt asemenea legilor lui Moise pe care toți le cunoaștem și considerăm că este suficient. Dacă reușiți acest lucru în țara voastră, reușiți în întreaga lume. De asemenea, să aveți în vedere fenomenul falsificării, nu al copierii, ci al substituirii valorii cu non-valoare. Să știți că cei care falsifică își păstrează originalul, știind că vor avea nevoie de el. Vă spun aceasta, pentru că simt cum întreaga societate se

falsifică de la o zi la alta. Falsificarea culturii prin valoarea de vânzare, încât se vorbește despre piața culturală, piața de schimb cultural în care oferi și iei. Dacă ceva se vinde este valoros și atunci îl putem considera produs cultural, o altă barbarie la modă de a numi opera produs, ca și cum s-ar produce în serie. Foiletonul a fost substituit de telenovele ce iau cu furca fapte din viața de zi cu zi și le aruncă în televizor spre deliciul spectatorilor. Acest lucru ne spune că omul este educabil și că nu poți să-l dezeduci de deprinderile deja dobândite, dar poți schimba conținutul oferit, să-l stimulezi, dându-i ceea ce pasivitatea nu îi oferă. Pe plan internațional, toată lumea este legată prin sateliții de transmisie. Ce se va întâmpla când, să zicem, vine o undă cosmică ce deviază și-i distruge? Planeta albastră, va reveni la epoca tranzistorului, a radioului prăfuit din debara? Orice cunoștință și deprindere nou dobândită este importantă, pentru că niciodată nu știi când ai nevoie de ea. Toată lumea vrea să fie fericită, bogată și sănătoasă. Au multe, dar vor mai mult, pentru că le lipsește termenul de comparație absolută venit din experiența de viață a celor care trăiesc într-o nefericire totală, o sărăcie lucie, o foame continuă și boli de tot felul. Deși toți oamenii sunt la fel, educația primită și mediul în care se formează le modelează tipul de relaționare cu ceilalți. Dacă reușiți să ajutați o persoană pentru ca ea, la rândul ei, să fie în stare de a ajuta mai departe, este cel mai fructuos răspuns la catastrofica sciziune nucleară a bombelor atomice. Efectul nu numai că este global, dragii mei, este cosmic. Căutați să păstrați dreapta măsură a tot ceea ce faceți și niciodată să nu obligați pe cineva să facă ceva împotriva voinței lui, pentru că astfel vă anulați valoarea umană. Cam acestea sunt firimiturile pe care le aveam astăzi prin buzunare. Iubiți ziua de mâine.

Spunând aceste ultime opinii, dispăru o dată cu porumbeii, banca și copacul african, lăsând în inimile celor care l-au ascultat o nostalgie. Era o prezență ce-i fascina în felul simplu și profund în care le vorbea. Cum avea grijă de porumbeii pe lângă care oamenii trec fără să se gândească să le dea de mâncare, convinși fiind că animalele se hrănesc din instinct, dar nu și la faptul că orașul nu este natură sau este o natură artificializată și mult restrânsă. Nu avea toga filosofilor antici, era îmbrăcat în hainele obișnuite ale unui orășean, fără cravată, cu o barbă îngrijită și cu o bască pe cap, ca să se protejeze de vânt. Dintre generali nici unul nu-l recunoscuse iar el nu se recomandase. Nu venise să se recomande, ci să le deschidă ochii. În sinea lor se gândeau că a venit timpul ca și ei să trăiască ceea ce trăiau vechii greci pe vremea lui Socrate de care pomenise, numindu-l prieten. Știau ei că filosofii sunt excentrici, fie că participă la agape spirituale pe care astăzi le numim cenacluri și tertulii, asemenea lui Socrate și prietenilor lui Platon, fie că se plimbau în timp ce memorizau legi ca în Liceul lui Aristotel și în școala inițiatică a lui Pitagora, fie imitau viața animalelor, păstrându-se cât mai aproape de natură, asemenea

cinicului Diogene din Sinope care trăia într-un butoi, alții erau dătătorii de ton ai punctualității cum era filosoful din Königsberg, ce-și mai aminteau ei din cultura lor generală și acest filosof original ce filosofa în timp ce le dădea de mâncare porumbeilor și mângâia pisicile. Cei prezenți păstrară un moment de reflecție adâncă, așteptând un semn din partea gazdelor, semn ce întârzia să vină. Toți se aflau la intersecția mesei rotunde și, neavând curaj să treacă, fiecare îi invită pe alții să o facă. Rămăseseră în suspans cu toate acele apariții, covârșiți de informații și trăiri avute în timp atât de scurt. Cu ajutorul lor s-au reîntors la perioada copilăriei, să înțeleagă cum au reușit să depășească momentele de dificultate ce le-au marcat viețile. În cadrul acestei întâlniri de taină, așteptau informații și ajunseseră să fie tămăduiți de boli pe care nici măcar nu le considerau ca atare. Erau oameni sănătoși reînsănătoșiți în vederea lucrurilor dinlăuntrul lor. Ceea ce înainte li se părea clar ca lumina zilei, acum vedeau în ceață și se întrebau cum de s-au lăsat păcăliți. Ce vrajă i-a prins și le-a sucit mințile, încât să considere valoros ceea ce nu are importanță și să desconsidere valorile. S-au speriat când și-au dat seama că ei sunt cei care dau valoare lumii și vieții, oamenilor și lucrurilor, că valoarea nu stă în lucruri, ci în oameni, și ea se transmite prin educație. Pe de altă parte, s-au speriat când au înțeles că un om deține o energie cosmică de neînchipuit. Acum își puteau explica schimbarea miraculoasă a sorții unei bătălii pe care nu puteau să și-o explice când studiau istoria armatei. Nu pentru că ar fi înțeles fenomenul, ci pentru că îl trăiau efectiv. Pe de altă parte, se deschidea perspectiva ilogică a unui război mondial al tuturor împotriva tuturor, situație pentru care trebuie să se pregătească. Și gândurile lor pribegeau pe aceste poteci și pe multe altele, ceea ce făcea să se prelungească și mai mult momentul de tăcere. Domnul președinte se gândea cum să optimizeze formula de concepere și soluționare a problemelor. Nu avea un plan prestabilit. Știa unde trebuie să ajungă, dar nu cunoștea drumul strategic pe care-l vor urma. Urmau să hotărască cu toții.

— Suntem înaintea momentului acțiunii directe și imediate și, ce poate fi mai direct și imediat decât o cină bogată? Pe urmă ne întoarcem și începem soluționările. Nu contează cât durează. Trebuie să fim expeditivi ca să nu pierdem timpul. Dar de la bun început vă spun că fiecare zi de astăzi încolo este prima zi din procesul ce se va derula. Va fi un fel de o primă zi continuă, pentru că în fiecare zi trebuie să regândim de la început totul, să analizăm și să luăm hotărârea ideală pentru acel moment. Ce a fost valabil ieri, nu poate fi și astăzi, după cum poate. Nu contează. Ziua de astăzi nu se raportează la ziua de ieri, ci la ceea ce Hegel numea Conștiință, adică la acea dimensiune universală a ființei. De ce? Pentru că nu contează ziua și nici un alt fel de determinări, ci omul. Tot ceea ce facem o facem pentru el și el trebuie să simtă acest lucru. Cine este omul? Omul este fiecare individ, fiecare persoană. În acest fel de a

gândi dispare conceptul de prieten și de dușman. Adică fiecare om îmi este în același timp și prieten și dușman. Ca prieten îl ajut, iar ca dușman, nu-i spun ceea ce gândesc. Gândurile. Din cauza lor nu a vorbit nimeni, pentru că fiecare din noi urla înăuntrul lui. Și atunci, să procedăm în mod democratic absolut, adică dictatorial, în sensul de creare a consensului general, adică cu toții să fim de aceeași părere. În aceasta constă puterea noastră. Deci, supun la vot o întrebare și fiecare dintre dumneavoastră poate pune o întrebare și toți votăm, inclusiv cel care o pune. Votăm, pentru că ne aflăm cu toții la aceeași masă, pe același plan. Considerați că au fost bine alese prezențele care ne-au onorat astăzi? Șaptesprezece ridicară mâna, și un domn de la contrainformații s-a abținut.

— Vă rugăm să ne clarificați reținerea dumneavoastră.

— Consider că nu are rost să ne referim prin vot la lucruri care deja aparțin trecutului, ci să ne concentrăm pe cele viitoare. Sincer, mi se pare fără rost întrebarea pe care ați pus-o. Desigur că ați fi putut alege alte personalități. Nu contau personalitățile, ci mesajul lor și prin aceasta ne-ați indus în eroare.

— Când vă spuneam că fiecare zi este prima zi a programului nostru, pentru că ne raportăm la Conștiință și nu la dimensiunea temporală. Mulți ajung bătrâni și iau bătrânețea ca pe un merit personal. Întrebarea mea se referea la relația dintre mesajele prezentate și Conștiință, dacă au atins lucruri esențiale sau nu. În altă ordine de idei, așa cum vă spuneam, un singur vot contra le anulează pe toate. De multe ori când facem ceva și fapta a avut loc, este bine să întrebăm despre felul în care a fost rezolvată, pentru că un vot negativ ne face să o reconfigurăm. După cum, în urma discutării cazului concret, se repune la vot aceeași întrebare. Acum votăm din nou. Și de data aceasta fuseseră optsprezece voturi. Toți îl priveau pe colegul care votase împotriva. Bucuroși, au aplaudat.

— Și eu vreau să pun la vot o problemă ce aparține viitorului imediat: Cine dorește să servească cina? Glumi domnul prim ministru, luând un ton foarte serios. Cu un aer grav, ca și cum ar fi votarea Cinei Celei de Taină, ridicară toți brațul. Intrați în ritmul de declinare a responsabilității la cel mai înalt nivel, după servirea cinei s-au întors la masa rotundă pentru a continua. Deși era târziu, nu se simțeau obosiți și doreau sincer să continue. Curiozitatea era mare. Toți doreau să cunoască făgașul „democratic”, „cavaleresc” sau „misionar” al viitoarelor acțiuni ce vor fi întreprinse și se pare în cel mai scurt timp.

— Stimați colegi, li se adresă domnul prim ministru. Pentru a nu pierde timpul și a fi cât mai operativi, cum se cunosc deja realitățile lumii de astăzi, vom căuta să fim cât mai la obiect, de aceea, fiecare poate veni cu contribuția sa. Dezbaterea fiecărei situații să aibă cel puțin două puncte bine determinate prin votul tuturor, ce ar consta în formularea temei și darea soluțiilor, la fel votate. Toate discuțiile aparțin istoriei și sunt înregistrate ca imagine și su-

net, și rezoluțiile votate vor fi semnate de fiecare participant. Prima întrebare este orientată spre fiecare participant la această masă care este întrebat dacă acceptă să intre în acest consiliu strategic. Aveți timp de reflectare. Nu este un consiliu obișnuit, este un consiliu care își asumă vina pentru crimele săvârșite pe pământ de către om și caută, prin toate mijloacele umane posibile, care sunt practic nelimitate, să rezolve așa numitele probleme. Deși totul este înregistrat, discutându-se situații extrem de specializate și bine ascunse în stratagemele diplomatice, se cere discreție în divulgarea lucrurilor ce urmează să fie puse în discuție, știind prea bine puterea cuvintelor care, așa cum dau viață, pot distruge, iar distrugerea este mult mai mare. O astfel de indiscreție ne-ar îngreuna rezolvarea punctuală. Ceea ce se cere fiecărui participant este să prezinte clar, explicit și în detaliu tot ceea ce a făcut după ce a făcut. Discursul nu este unul al proiectelor de viitor și al angajamentelor, ci al faptelor săvârșite care trebuie să fie cunoscute de toți. Și considerăm important ca arhitectul și proiectantul fiecărei realizări, fără a dezvălui tehnica folosită și fundamentul ideologic, să prezinte amănunțit situația la început, ca punct de pornire, și rezultatul obținut în urma intervenției directe săvârșite. Este extrem de important să i se explice fiecărui cetățean rolul activ pe care îl are în a continua ceea ce s-a realizat, felul în care trebuie să acționeze pentru a păstra și dezvolta ceea ce s-a obținut. Societatea nu este o masă amorfă, ci un organism ce trăiește un prezent continuu. Nu este o abstracție, un concept, o formulă matematică sau o melodie, elemente pe care le întâlnim în descrierea complexității acesteia. Mai întâi facem și pe urmă zicem, adică explicăm ce am făcut și îi învățăm cum să continue. Supunem la vot acceptarea participării la această misiune.

Nici unul nu se abținu. Ridicară mâna. Pentru a nu fi ceva pur formal, fiecare fusese invitat să spună câteva cuvinte, justificând astfel prezența sa în consiliul de apărare strategică a țării. Acest exercițiu a fost inițiat de domnul președinte care se prezentă ca vocea conștiinței umane, continuat de domnul prim ministru ca sceptrul vocii misionare, fiecare găsind câte o metaforă pentru orizontul său de acțiune.

— Vă voi spune ceva ce toată lumea simte, dar nu i-a găsit exprimarea adecvată. Domnii mei, capitalismul a murit de câteva decenii și, pentru a evita o eventuală conflagrație mondială din partea unora care cred că astfel ar salva ceea ce nu există, trebuie să acționăm repede pentru a germina un nou sistem social, văzând că toate sistemele utopice fie de dreapta, fie de stânga, au degenerat în crima organizată a așa-numitelor dictaturi. Un termen impropriu, dar extrem de adevărat, pentru că revelă esența omului de ființă vorbitoare. Unul care vorbește și alții care scriu, astfel vorbirea lui devine dictare. Relația este de unu la restul, un rest variabil. Ceea ce intenționăm noi să facem este să schimbăm această relație în variantele sale viabile, de unu la

unu, de la om la om. Niciodată nu ne întâlnim cu un popor, ci cu cineva și acel cineva se află în fața noastră. Mulți actori când joacă pe scenă au pe cineva cunoscut în sală căruia i se adresează direct. Nu există actor de dragul actoriei sau pentru un public necunoscut. Este actor pentru cineva anume, căruia îi dedică interpretarea sa.

— Capitalismul fiind mort, cum de nu a dispărut?

— Expresia folosită este poetică, și exprimă exact această subtilitate a morții unui organism, care nu dispare, ci devine cadavru. De fapt, ceea ce noi studiem la istorie, diversele orânduiri sociale, începând cu comuna primitivă, perioada sclavagistă, feudală, capitalista, socialistă, comunistă, sunt concepte. Ceea ce omul trăiește o dată în istorie are valoare multiplicativă și permanentă, de aceea, ceea ce trăiau oamenii în perioada comunei primitive și sclavagiste, se trăiește și astăzi unde identificăm atât oameni liberi sau care luptă din răsputeri de a se debarasa de orice tip de dependență, precum și sclavi, care nu se simt în siguranță și protejați decât într-o dependență totală, încât, ajungând să-și planifice și divertismentul, anulează libertatea. Nu, domnii mei, capitalismul a murit, dar nu a dispărut. Capitalul însă a pervertit omul în așa măsură, încât a ajuns să-i i-a locul, reprezentând valoarea supremă. Pentru a fi mai explicit. Imaginați-vă un joc de loto în care toată lumea câștigă. În această situație valoarea câștigului este identică cu valoarea inițială, de intrare, anulând astfel principiul jocurilor de noroc, care vor să creeze o structură de îmbogățire rapidă, în care banii tuturor aspiranților ce vor să fie bogați, pe baza unei întâmplări fericite numite noroc, intră în buzunarul unuia. Capitalismul a murit în sensul că urmează același principii ca la început, principiul acumulării de capital în toate felurile, anularea valorilor trecutului, crearea idolilor, profitul adus de circulația banilor și iluzia bogăției. Banul în sine nu are valoare, dar felul în care este văzut, apreciat și mai ales circulația lui creează valoare. Nu cred că munca creează valori, ci doar felul în care este apreciată. Sunt convins că se poate oferi o alternativă pacifistă viabilă depășirii stării de dezechilibru actual. Cine se oferă?

Toți ridicară brațele energic, pregătiți de luptă. Fiecare semnă de luarea la cunoștință a acestei situații și de angajarea totală în soluționarea pacifistă a dezechilibrului ce ajunsese să cunoască aspecte violente. Generalii înțelegeau valoarea morală a resurecției de repunere a omului în drepturile lui inițiale. În sinea lor se întrebau asupra gradului de complexitate și de dificultate actual, mai ales că lumea de astăzi este radical diferită de lumea de la începutul secolului trecut.

— Având în vedere construirea unei replici viabile, trebuie în primul rând să ne gândim la violență și agresivitate. Acestea sunt inamicul nostru, un inamic care nu are naționalitate și nici orientare politică. Cine face rău este inamicul nostru și pe el trebuie să-l anihilăm. Mă refer la cel care este agre-

siv, abuzează și desconsideră valoarea umană, tratând oamenii mai prejos de animale, iar când spun oameni, am în vedere bărbați, femei, bătrâni și copii. În primul rând, inamicul nostru suntem chiar noi. Înțelegeți importanța vindecării neamului nostru. Nu putem să-i vindecăm pe alții, îmbolnăvindu-i cu propriile noastre boli, cum asistăm în plan internațional, unde lucrurile imorale sunt la modă și cuceresc. Cine-i inamicul meu? Sunt *eu*. Trebuie să mă cuceresc pe mine însumi, mai corect, trebuie să eliberez, să instruiesc și să întăresc omul din mine, astfel încât să fie în stare de a-i elibera, a-i instrui și a-i întări pe alții care, la rândul lor, să continue această acțiune. Lupta noastră este o ștachetă pe care o dăm mai departe celorlalți, care, la rândul lor, o vor transmite mai departe. Nu pot fi fericit de unul singur. Fericirea este un cor armonizat cu cât mai mulți participanți. Ideal ar fi să fie toți. Când cineva ni-l vorbește de rău pe un cunoscut de-al lui, să-l oprim și să-l facem să înțeleagă că nu-l denigrează pe cel pe care-l bârfește, ci pe sine se denigrează, dovedindu-se un nemernic în stare de cele mai abominabile crime. Când vorbești de rău pe cineva, pe tine te vorbești, după cum, când lauzi pe cineva, pe tine te lauzi. Am zice că nu contează vorbele pentru că zboară. Zborul cuvintelor se poate înțelege în foarte multe feluri, haideți să-l înțelege, sub forma că nu pot reintra în gura noastră în starea de dinainte de a fi rostite, precum și sub forma că aripile lor lasă urme greu de șters din inima și conștiința celor care le ascultă. Strategia noastră de apărare are în vedere cultivarea unui limbaj curat, sănătos și expresiv. Prefer să nu o facem la modul imperativ, ci formativ, insistând pe părțile bune ale fiecărui om, punându-l sub reflector, făcându-l să se simtă în centul scenei în care toți îl privesc și de la care așteaptă ce este mai valoros. Eu însumi, când eram nervos, înjuram, într-o descărcare vulgară a libidoului acumulat de interdicția de a înjura cultivată în familie și în mediul în care trăiam. Știu că este un act total gratuit de negativitate și revoltă radicală la nivelul limbajului, care nici măcar bravură nu este. La o primă tentativă de a-mi curăța vorbirea de aceste buruieni, am procedat la o substituire mentală și verbală a înjurăturilor cu superlative absolute, admirative, chiar expresii religioase: ce frumos, ce minunat, extraordinar, formidabil, rostite rar sau un Doamne, miluiește, Doamne, ajută. Și în timp, înjurăturile s-au estompat. Fiecare om este propriul lui dascăl. Am simțit mereu acest lucru în procesul de recreare continuă a mesajelor pe care le transmiteam elevilor și mie. Vedeți cum violența verbală, violența imaginației, violența filmelor pe care le vedem, violența mesajelor politice, violența reclamelor, violența insistenței cerșetorilor, violența moralizatoare, violența educațională, violența binelui predicat altora pentru a-l face, violența este unul dintre dușmanii pe care trebuie să-i anihilăm în propria noastră țară. Cine se aliază în combaterea acestor inamici interni?

Toți ridicară brațul și semnară actul de alianță în lupta împotriva acestor dușmani.

— Trebuie însă să avem un responsabil direct de gestionare a luptei împotriva acestor dușmani interni, extrem de periculoși. Cine dorește să gândească strategii de luptă și să le pună în practică împreună cu un consiliul propriu de combatere a acestor inamici.

— Eu cred că aș fi cel mai indicat prin poziția pe care o ocup, spuse domnul ministru al apărării. Să lucrezi cu oamenii este cel mai dificil și nu oricine poate ajunge acolo unde noi dorim. În armată, practica frecvent folosită era cea a repetării aceluiași text de fiecare soldat. Cel puțin așa se proceda mai demult, când se învăța regulamentul de ordine interioară. Repetarea este bună, numai că, fiind făcută mecanic, când nu se mai repeta se uita tot. Unii, care nu suportă memorizarea, pe motive de revoltă personală împotriva învățătorilor pe care i-au avut și care, în loc să-i încurajeze și să-i stimuleze, le induceau starea de nesiguranță și de frică de a nu greși și de a fi pedepsiți, protestau ferm ca un fel de act reflex educativ de respingere a ceea ce mai degrabă era dresaj decât educație. Comitetul meu pe care-l am la dispoziție în vederea combaterii acestor inamici, ar fi cel al corpului ofițerilor superiori în care mă încred.

— Excelentă idee. Dar atenție, când se combate acest inamic, trebuie avută în vedere deja configurarea bunăstării fiecărui participant. Inamicul trebuie să devină prietenul nostru. Inamicul trebuie să lupte alături de noi și pentru a-i dovedi valoarea luptei sale, la modul cel mai direct, să simtă cum devine alt om, cum noile obișnuințe etice îi aduc pacea și bunăstarea. Acest lucru este posibil atunci când se aplică sistemul frățesc: toți pentru unul și unul pentru toți. Cine deține o informație să o răspândească pentru a o fructifica. Nu are rost să vehiculăm știri de dragul informării, ci informăm pentru a da roade. Formându-i pe alții, ne formăm pe noi înșine. Vă rog să semnați actul de acceptare a acestei misiuni. Vă mulțumim și vă vom sprijini cu toții. Totul pentru victorie!

— Mulțumesc. Când mă gândeam la victorie, o vedeam ca pe un fruct al colaborării noastre continue. Nu știu cum se face că, de când ne-am întâlnit astăzi, mi s-a spulberat neliniștea în ceea ce privește ministerul meu și situația cadrelor din armată. O armată pentru omul de lângă noi și nu una pentru o țară virtuală în numele căreia se făceau fapte de vitejie. Vitejia cea mai mare este să lupți și să înfrunți ziua de astăzi și mai ales pe cea de mâine. Vitejia aparține viitorului și nu trecutului. Eroii sunt vii, suntem noi și printre noi și nu morții din cimitire, termină domnul ministru al forțelor armate.

— Desigur, lupta se duce împotriva acestui dușman intern, dar trebuie să-i avem în vedere și pe dușmanii externi. În primul rând avem infiltrațiile externe din țară, ce au devenit stăpâni pe bogățiile solului, subsolului și apei. Trebuie studiate dosarele tuturor celor implicați în acest proces de vindere a pământului de sub picioare. Este un proces complex ce vizează siguranța

statului, de aceea domnii de la siguranța statului trebuie să gândească strategiile de vindecare prin anihilarea acestor infiltrații străine, necesare până la un punct, după care ele devin extrem de nocive. Nu este nevoie de nici un fel de valuri, de zvonuri, ci de informații exacte și o intervenție promptă. Ca o injecție primită prin surprindere și știți că injecțiile întotdeauna fac bine dacă nu se abuzează. Deci, vă rog să semnați răspunderea de combatere a acestui inamic infiltrat sub toate formele posibile și imposibile imaginate de om. Acum să revenim la combaterea violenței.

— Stimate domnule președinte, dacă punem problema în acești termeni, toată lumea este inamicul nostru, observă domnul general de la telecomunicații.

— Mai exact, aș preciza că inamicul nostru se află în toată lumea, nu că toată lumea este dușmanul nostru. Dușmanul nostru este cel care practică orice fel de violență, care ucide și abuzează de nevinovăția oamenilor, cel care asuprește și jefuiește. Problema cu acest dușman este că nu-l cunoaștem personal și trebuie identificate persoanele responsabile, de aceea, într-o primă etapă trebuie să-i identificăm pe acești dușmani, să le înțelegem limbajul, strategiile folosite, după care se va trece la etapa de deconstruire a strategiilor identificate, de trădare din interiorul fiecărei rețele, trecându-se la o reconstituire a lor pe o bază pusă în slujba oamenilor, a societății, manifestată atât înăuntrul, cât mai ales în afara fiecărei organizații.

— Cine se înscrie la această rubrică pentru a forma consiliul de strategie internațională, de identificare a inamicului, de croire a planurilor de luptă și executarea lor în sensul anihilării, nu distrugerii și nu uciderii? Trebuie să ne gândim în permanență la faptul că noi nu suntem criminali. Nu trebuie să ucidem pe nimeni. Nu avem dreptul și nimic pe lume nu poate justifica moartea unui om de către altul.

Un ofițer de la contrainformații ridică brațul, în aprobarea celor din jur care îi cunoșteau meritele, convinși că va face treabă excelentă.

— Desigur, și eu voi avea nevoie de colaborarea tuturor, spuse el, pentru că lumea este mare și rotundă, voi constitui un consiliu din cadrul detașaților militari la ambasade, dar nu numai, toate sursele posibile pentru a-i depista pe cei ce stau în umbră și plănuiesc. Mai dificil va fi în acele țări în care informațiile sunt politizate și mitizate, de aceea este o provocare care ne pune la încercare profesionalismul pentru a reuși să ne perfecționăm la fața locului, în funcție de condițiile specifice ale fiecărui stat.

— Revin la ceea ce spuneam mai înainte când mă referam la vorbire. Trebuie să avem în vedere limbile ce se vorbesc, cum se vorbesc și de cine se vorbesc. Întotdeauna în lume s-au vorbit limbile cuceritorilor. Prima cucerire a lumii se face prin limbi. Așa au procedat grecii și așa continuă unii să cucerească lumea noastră. Dar mai apare un aspect. Aspectul ocupantului a

cărui limbă nu o vorbești. El are acces la limba ta pe care o vorbește, dar tu nu ajungi la el. Dragii mei, vorbirea fără accent a unei alte limbi presupune un act de înaltă trădare din partea celui care te învață să o vorbești. Nu este suficient să spui cuvinte într-o limbă pentru a o vorbi, ci de a te exprima firesc ca în limba maternă, respirând limba, vorbind-o cu plăcere, cu muzicalitatea ei proprie fără accent străin. Din acest punct de vedere trebuie să colaborați cu domnul ministru al apărării, pentru ca să se treacă repede la vorbirea a cât mai multor limbi străine, vorbite cu vorbitori nativi. Nu se vor învăța limbile altor neamuri, a căror descriere se va studia într-o a doua etapă, ci vorbirea efectivă. Să aveți în vedere, în funcție de solicitările soldaților și ofițerilor, vorbirea fluentă a diverselor limbi în cazărmi specializate pe o anumită limbă.

— Sunteți de pe acum cu toții invitați în cazărmi unde se vor vorbi diferite limbi, după cum și ei vor vorbi limba noastră. Dăm și primim, primim și dăm. Nu oferim ceva, așteptând să primim altceva în schimb, oferim pentru că suntem convinși că așa trebuie să facem și că cel care primește are nevoie de ceea ce-i ofer. Este o relație umană între mine și tine, între noi, doi oameni ai acestei planete. Continuă domnul ministru al apărării.

Ofițerul semnă documentul de acceptare a misiunii ce anula valoarea de interior și exterior, național și internațional, punând în prim-plan omenescul.

— Nu putem face bine fără să avem în vedere răul și răutățile lumii. Problema de conștiință ridicată aici este problema existenței răului, o categorie morală ce aparține ființei umane. Să considerăm rău tot ceea ce atinge ființa umană cu intenția de a o răni, insulta, pentru a crea suferință celor din jur. Nu putem lega răul de suferință, pentru că omul suferă de o plăcere a suferinței, o plăcere de a fi violentat, bătut, supus la tot felul de torturi, insulte și atrocități. Desigur, nimănui nu-i place o astfel de situație și totuși ea există. Existența acestor situații ar fi o formă de răzbunare: „dacă eu am suferit așa, la fel trebuie să sufere și celelalte”, spun femeile din țările în care sunt considerate mai prejos de animale, încât ajung să se mutileze reciproc, fiind convise să accepte tot felul de mutilări, prin care cele tinere trebuie să sufere pentru faptul că sunt tinere, frumoase și dornice de a-și trăi viața, oferindu-li-se eliberarea de ispita păcatului prin sterilizarea plăcerilor sub toate formele. Și vina nu aparține bărbaților, ci lor, femeilor. Cele care impun mutilarea, care execută mutilarea și se bucură de mutilarea provocată altora, sunt femeile. Aceeași situație o întâlnim în rândul cerșetorilor care se terorizează între ei, ajungând să se ucidă de la nimic, un loc, un ban, o bucată de pâine. Privind de departe aceste secvențe apare evident criminalul. Totuși, dacă vinovatu-i fără vină? Atunci *eu*, pentru că am conștiință, mă întreb. Ce am făcut *eu* ca să împiedic să mai existe o astfel de situație? Desigur, nu sunt Dumnezeu, dar am trecut pe lângă ei și m-am făcut că nu-i văd, nu-i aud și nu le simt duhoarea. Acest fel de situații sunt inamicul nostru pe care trebuie să-l combatem pentru a-l

anihila. Unii oameni buni gândesc: „când voi fi bogat voi avea grijă de ei". Nu gândesc bine. Grija de ei nu se înrădăcinează în bani şi nici în poziția socială, ci în felul în care noi ne raportăm la ei. Ne este milă, scoatem portmoneul şi le dăm nişte bani. La scurt timp ne dispare portmoneul, pentru că ei, care aparțin unei rețele, ni-l fură. Logic, considerăm că ei sunt nişte criminali odată ce acționează astfel. Tu îl ajuți şi el te fură. Problema nu este actul în sine, ci ce stă în spatele actului. Ce-l determină pe om să gândească astfel, inspirându-i o astfel de atitudine criminală? Desigur, exemple se pot da la toate nivelele, inclusiv la nivel politic. Nu văd nicio diferență între cerşetor şi politician. Unul cere bani, altul cere voturi, cale de a ajunge la administrarea fondurilor, având în final aceeaşi stofă. Unul te fură după ce-l ajuți, altul te fură după ce-l alegi, îți fură încredere, îți fură visele, uneori chiar şi viața prin războaiele în care te trimite, dar ceea ce fură constant sunt banii. Banii salariului lui de demnitar care nu-şi îndeplineşte sarcinile şi banii avutului obştesc înstrăinat. Totuşi, inamicul nostru nu este nici cerşetorul şi nici politicianul, ci acel mecanism care anulează valoarea umană, în primul rând, în el şi, pe urmă, în ceilalți. Cine nu se respectă pe sine, fiți siguri, că nici pe alții nu-i respectă. Vă amintiți de situația eroului Jean Valjean care, fiind primit cu toată dragostea în casa episcopului Myriel, îl fură. Firesc, atunci când fusese prins ar fi trebuit să fie pedepsit, trimis la închisoarea din care de puțin timp ieşise, numai că interesul episcopului era salvarea sufletului lui. A păcătuit episcopul când i-a mințit pe jandarmii care-l prinseseră pe hoț, spunându-le că el i-a dat acele argintării? Dar pentru a dovedi-o faptic, şi acest lucru este esențial, faptele care ne zidesc personalitatea, i-a mai oferit şi sfeşnicele de argint, sub pretextul că, plecând în grabă, le-ar fi uitat. Ce trebuie să facem? Să avem în vedere latura nevăzută a omului, pe care să o sensibilizăm. Dragii mei, ce i-a dăruit episcopul lui Jean Valjean, lui şi-a dăruit, când facem cuiva un bine, nu lui i-l facem, ci nouă. Este un bine însutit, ziditor şi de nezdruncinat. Această facere de bine celui de lângă noi caracterizează o societate sănătoasă. Să căutăm să facem o distincție între diversele aspecte ale răului. Primul pe care îl avem în vedere este răul armat, industria de armament existentă în lume cu zâmbetul ei triumfal al Premiului Nobel şi al țării depozit de bogății. Aici, domniile voastre sunteți în măsură să veniți cu soluții ce urmează să fie puse în practică, de distrugere a acestui arsenal criminal.

— Distrugând arsenalul nu mai există arme şi oamenii vor continua să se lupte cum au făcut-o de totdeauna din comuna primitivă spuse generalul de infanterie.

— Rațiunea de existență a unei armate este în primul rând de atac şi pe urmă de apărare a cuceritilor. În cazul nostru, primul obiectiv este cel de apărare şi cel de-al doilea este de consolidare a apărării. Nu am avut niciodată o mentalitate de cuceritori şi, chiar dacă am cuceri, nu ştim ce să facem, pentru

că nu avem sânge de cuceritori, spuse unul din generalii statului major al armatei.

— Haideți să le luăm pe rând. Există în lume o industrie bogată și diversificată a producerii de armament? Lăsă domnul președinte un moment de suspans.

— Este o întrebare retorică? Întrebă primul ministru.

— Cine-i de acord cu distrugerea acestei industrii? Întrebă domnul președinte.

La o astfel de întrebare făcură ochi mari. Nu se așteptau. Ce vrea să zică, să declanșeze o conflagrație mondială? El, care nu voia ca nimeni să fie ucis, de data aceasta cere distrugerea industriei de armament, cea mai bogată și puternică industrie? Nimeni nu spuse nimic, nici unul nu ridică mâna. Îl priveau insistent în tăcere pe cel care le pusese întrebarea.

— Tăcerea domniilor voastre îmi cere să vă dau unele explicații. Văd această industrie ca pe un izvor, devenit râu și fluviu al crimei în masă din zilele noastre. Dacă nu ai arme, nu te duci la luptă. Sunt sigur că există o identificare parțială a zonelor unde se produc tot felul de arme, în cele mai nevinovate și frumoase locuri din lume. De ce oamenii fac așa ceva?

— Pentru bani. Primi răspuns.

— Deci, există o investiție de fonduri în această industrie din partea celor mai bogați oameni ai lumii. Atunci ei trebuie dați publicității. Făcut astfel încât toată lumea să știe de existența lor. De asemenea, făcută publicitate oamenilor de știință care lucrează la fiecare proiect criminal. Nu ne va fi ușor să-i demascăm, pentru că ei niciodată nu se duc la locul de fabricare. Ei primesc beneficiile. Pe de altă parte, există legea pieței, a cererii și ofertei. Trebuie să-i identificăm pe cei care le comandă, intermediarii și furnizorii.

— Rețeaua este extrem de deasă, cu multe ramificații în care asistăm la vinderi repetate ale aceluiași produs. Armele sunt o valută forte, căutate de toți, ajung să fie supralicitate sau vândute înainte de a fi terminată realizarea concretă a proiectului. Un adevărat spectacol comercial. O comercializare a morții. Există diverse instituții și agenturi care asistă la acest spectacol fără a interveni, pregătindu-se pentru continuarea operațiunilor inițiate, înscriindu-se într-un șir magnetic ce atrage toată lumea.

— Este o vânătoare de vrăjitoare, de fantasme. Ceea ce ne propuneți se arată extrem de incitant, pentru că, în ultimă instanță, este un joc de șah, un joc al inteligenței și destoiniciei de care va trebui să dăm dovadă, spuse celălalt ofițer de contrainformații. Ce este just și corect în fond? Nu ar fi corect să distrugem arsenalul altora, păstrându-l pe al nostru sau să începem cu al nostru, neajungând să-l anulăm pe al altora.

— Ce părere aveți despre crearea unei lupte în oglindă? Adică cei care atacă să se atace pe ei înșiși. Trimit o rachetă și racheta se întoarce spre baza

de unde a fost lansată. Acest lucru este posibil, pentru că ne aflăm în epoca luptei virtuale, informatice. Vă amintiți din filmele cu pirați, când trag cu tunul într-un avion ce se afla deasupra lor și proiectilul se întoarce lovindu-le propria corabie. Este ca o luptă a proștilor. Ceea ce vrei să-i faci altuia, ajungi să ți-o faci ție însuți. Numai că, și în această formulă, atacantul moare și nu vrem așa ceva.

— Trebuie să concepem o strategie de luptă pentru secolul al XXI-lea sau al altor secole viitoare, o luptă pentru viață și nu împotriva vieții, spuse domnul general de la armele de geniu. Atunci dacă explodează ceva, ceea ce explodează este fabrica unde se produc arme, nu însă înainte de a ști exact ce fel de arme se produc acolo, pentru a nu infecta zona și crea victime colaterale, atenți la oferirea timpului de scăpare a personalului ce lucrează în fabrică, pentru a nu exista morți. Așa ceva este posibil, cel puțin din punctul de vedere teoretic. O nouă veste la buletinul de știri al zilei că o fabrică de praf de pușcă a sărit în aer din cauza unui scurtcircuit electric fără a se înregistra nicio victimă. Pe de o parte, este corect, dar ce facem în situația în care vreun om de știință, absorbit de muncă, refuză să iasă la timp, sinucigându-se rămânând acolo sau alții care nu pot ieși imediat din cauza sistemului de protecție, de dezintoxicare sau dezinfectare a costumului de protecție. Situația este diferită de la caz la caz. Fiecare obiectiv trebuie studiat în amănunt pentru crearea efectelor speciale care să-i salveze pe oameni și care trebuie să le regizăm atenți la cele mai mici amănunte.

— Exact, fiecare acțiune va fi fructul colaborării specialiștilor din diverse domenii în vederea distrugerii iremediabile a mașinilor de război, reprogramarea roboților și prelucrarea informațiilor venite din interior, pentru fiecare nivel de accesibilitate. Să nu uităm că de multe ori aceste întreprinderi se află în spatele altora, paravan, unde lucrează oameni care nici nu-și închipuie ce acoperă. Interveni un ofițer de la siguranța statului.

— O distrugere a arsenalului existent constituie un amestec în treburile interne ale altor state, ceea ce configurează un al treilea război mondial, observă domnul ministru al apărării.

— Cel de-al treilea război mondial actual este multifațetat, domnule ministru, completă domnul prim ministru. Ultima conflagrație mondială armată a globalizat tensiunile de tot felul și din această cauză a fost creată divizarea ideologică a lumii pentru a polariza lupta, cunoscută ca un război rece de spionaj, furt și calomnie. Astăzi, după distrugerea zidului între acele părți, asistăm la o globalizare reală a oricărui eveniment din orice domeniu. Cei puternici sunt internaționali cu o participare efectivă multinațională. Ei sunt cei care produc echilibre și dezechilibre sociale, economice și politice. Cei puternici sunt fie cei care gândesc sistemele existente, fie cei care refuză ispitele insistente la modă. Primii sunt puternici, pentru că îi stăpânesc pe ceilalți,

cărora le dirijează aspirațiile, configurându-le o viață modernă elevată, creând vedete, modele, milionari de carton și succese efemere. Ceilalți sunt puternici, pentru că, neintrând în jocurile propuse, reușesc să identifice dușmanul și capcanele acestuia, rămânând proprii lor stăpâni. Explozia științifică, tehnologică și informațională actuală produce un înalt grad de uzură morală a produselor ce se cumpără, în sensul că, în momentul în care se comercializează un ultim timp de produs informatic, el este depășit de altele deja existente. Dacă înainte câmpul de luptă era un front al confruntării sângeroase cu implicații politice, economice și sociale cum prezintă în tratatele sale devenite clasice Carl Philipp Gottlieb von Clausewitz, astăzi el vizează în primul rând individul, fiind unul psihologico-cognitiv, ce plasează omul pe o piață a desfacerii, în care nu se vând produse, cum credem, ci oameni. Tu, cel care cumperi, de cele mai multe ori te vinzi. Este un paradox al contemporaneității văzută sub unghiul popularei crize. Aici trebuie să intervenim noi, determinând schimbarea raportărilor existente în reconfigurarea scării de valori. Nu avem dreptate nici noi, după cum nimeni nu are, dar suntem convinși că este o cale sănătoasă pentru supraviețuirea civilizației noastre fără a distruge rezultatele obținute în știință, tehnologii și informatică. Alte aspecte ale acestei conflagrații mondiale în care respirăm zilnic sunt configurate de industria alimentară, industria farmaceutică, mercantilismul artistic, de medicina care, în loc să promoveze viața, întreține suferința, în multe situații ducând la moarte. Trebuie identificați cei care construiesc astfel de rețele ale morții planificate, plasându-i de partea țintei lor. Tot ceea ce facem noi aici este hotărârea unor linii de acțiune fermă. Fără îndoială, tentaculele lor se vor îndrepta spre noi și vor apărea cei care ne vor propune formula bine cunoscutei colaborări de umplere a buzunarelor. Atenție! Dușmanul se află printre noi! Să fim atenți la fiecare dintre colaboratorii noștri și, când am sesizat ceva, nu-l pedepsim, ci-l înlăturăm, pentru că eșecul se datorează celor care ne trădează. Ce război mai mondial doriți? Deschideți televizorul și-l aveți în față. Este un război la care asistăm și prin asistarea noastră participăm la el. Războiul nu stă în față, ci în spate. Stresul pe care-l trăim zi de zi, nesiguranța zilei de mâine, infarctul frecvent, atacurile cerebrale sunt indiciile acestuia. Dacă Atlas ducea lumea în cârcă, noi ne ducem războiul. Cine sunt soldații acestui război? Este fiecare dintre noi. Dacă vrem să aflăm calea victoriei, trebuie să intrăm conștienți în acest război pentru a ne salva. Inteligența și bunătatea trebuie să fie aliații noștri. Mulți oameni extrem de inteligenți, geniali, nu vor dori să colaboreze, pentru că nu sunt obișnuiți să pună problema în acești termeni. Ce facem în această situație? Sub nicio formă nu trebuie să-i ucidem, dar putem să le reamintim că sunt oameni, trecându-i de partea inamicului lor, înscenându-le drama contaminării fără însă a-i contamina. Nicio teorie nu te poate transforma, dar trăind experiențele limită, se produce o resetare a conștiinței. Când vom ob-

ține acest lucru, trebuie să avem grijă de cel recuperat, să nu-l pierdem ca în filmul extrem de dur al lui Stanley Kubrick, *Laranja mecanică*, din 1971, ci să-l recuperăm ca în memorabilul film al lui Akira Kurosawa, *Dersu Uzala*, din 1975. Ceea ce facem noi aici nu există. Aparţinem virtualului. Niciodată nu a avut loc această întâlnire. Noi gândim lumea de la prima scânteie ce dă naştere luminii. Este impulsul ce imprimă mişcarea care iniţiază viaţa pe pământ de care doar oamenii se bucură conştient. Dacă nu vă convine ceva, vă rog să regândiţi situaţia în termeni iniţiali, luând-o de la început, pentru a înţelege unde se greşeşte şi a remedia greşeala, spunându-le pe urmă şi altora descoperirea făcută. Nu primim nimic, dar dăm totul. Lumea nu vine, noi o facem.

— Revenind la întrebarea rămasă fără răspuns care cutremură conştiinţele, cine este de acord cu iniţierea acţiunii de anihilare a industriei de armament? Repetă domnul prim ministru întrebarea de la care începuseră divagările.

Domnul preşedinte ridică mâna, urmat de ofiţerii îmbrăcaţi în civil, ministrul apărării şi pe rând fiecare ridică mâna. Vot unanim.

— Vă mulţumesc pentru solidaritate, se adresă domnul preşedinte. Ştiu cât de mult l-a costat pe fiecare militar să voteze o asemenea hotărâre, pentru că v-aţi gândit la colegii dumneavoastră. Sunteţi conştienţi că nu se poate anihila total industria de armament, care va continua să existe, dar ceea ce vom reuşi este o importantă diminuare a potenţialului. Chiar dacă ai o puşcă şi glonţul nu funcţionează din diverse motive gândite în prealabil, este ca şi cum nu-ai avea-o. Dacă ai o rachetă şi ea se pierde în cosmos, se înscrie într-un parcurs fără întoarcere, dacă ai diverşi sateliţi care se rătăcesc în cosmos, toate aceste întâmplări sunt rezultatul unei gândiri. Televiziunea digitală, telecomunicaţiile şi internetul sunt administrate de sateliţi care pot dispărea, aducând tăcerea pe planetă. Nu ştii ce se întâmplă în propriul tău oraş, darămite în toată lumea. Vom asista la reiniţierea odiseei umane. Fără aceste transmiteri nici avioanele nu pot zbura. Vedeţi cum activitatea ştiinţifică trebuie să se concentreze pe găsirea soluţiei pentru o astfel de situaţie tragică pentru omenire. Aşa cum o gândim noi, fiţi siguri, că o gândesc şi alţii. Luptând pentru viaţă, luptăm împotriva tuturor bolilor mortale transmisibile, ebola, hepatita B şi C, SIDA, radioactivitatea sau cele generate de consumul de alimente, de aerul respirat sau de consumul de medicamente şi droguri. Acum înţelegeţi marea responsabilitate a armatei? Ea trebuie să fie prezentă pretutindeni. Ea este sistemul imunitar al poporului. Vestea bună pe care v-o pot da este că, identificând exact inamicul, care poate fi o boală, ea poate fi învinsă şi pentru aceasta trebuie să constituim un front comun de luptă. Acum să o luăm defalcat pentru fiecare caz în parte. Cine se oferă să organizeze strategia de anulare a arsenalului?

Cum era de aşteptat, domnul general ar armelor de geniu se oferi. Semnă protocolul de constituire a consiliului de luptă împotriva distrugerii şi anulării

arsenalelor existente în lume. Pe urmă, pentru fiecare ramură bine identificată precum traficul de persoane, traficul de stupefiante, industria de medicamente și medicina experimentală, ingineria genetică, urma să se creeze câte un consiliu de identificare și distrugere a rețelelor și a produselor nocive pentru om. Nu s-au pierdut din vedere nici consiliul de educare umanistă în lupta pentru viață și consiliul de cultivare a sănătății și a unei alimentări sănătoase. Consiliul de combatere a sclaviei avea în vedere traficul de persoane, atent la semnalarea dispariției oamenilor despre care nu se mai știe nimic.

— Ce mai trebuie să avem în grijă este prostituția practicată sub toate formele, de la cele rafinate ale înaltei societăți, marcată de încheierea unui contract civil de căsătorie, sau a adulterului pentru aflarea unor informații importante până la vinderea și cumpărarea de plăceri ce a dus la constituirea unei rețele subterane. La acest capitol toți vom semna, pentru că este umbra ce ne urmărește la tot pasul.

Semnară toți înțelegând faptul că nu se are nimic împotriva relațiilor sexuale liber consimțite, ci a abuzului creat de sistemul moral și legal al tuturor statelor.

— Urmează comerțul de materii interzise fie ele prețioase, fie produsul unei înalte tehnologii, fie creatoare de dependență neuro-fiziologică sau a altor produse chimice. După cum vedeți, pare a fi comerț, dar de fapt este o fațetă acută a crimei actuale. Și tot aici trebuie menționată prezența și răspândirea strategică a bolilor mortale, a tot felul de hepatite, a celor provocate de diverși viruși răspândiți cu intenția de a ucide în ideea: „de ce să fiu numai eu cel ce știe că moare și în fiecare moment se gândește cum moare câte un pic, simțind cum mi se scurge viața din vine și din fiecare organ, când te pot condamna și pe tine prin puterea morții ce mi-a fost dată". Generalul medic, responsabilul spitalelor militare din țară, a ridicat mâna în semn că acceptă să formeze echipa de intervenție națională și internațională în combaterea războiului micromolecular al diverselor boli. În timp ce semnă acceptarea acestei responsabilități, domnul prim ministru completă:

— Problema menține toată complexitatea umană, pentru că acești bolnavi de oriunde ar fi ei, sunt discriminați, izolați și evitați, din pura frica de a nu se contamina, de aceea trebuie avută în vedere crearea unui ambient uman sănătos al celor atinși de această conflagrație contagioasă, de încurajare a cercetării și experimentării a tot felul de metode de combatere, mai ales că știm că au existat cazuri de înfrângere a bolii de anumiți bolnavi care trebuie făcuți eroii noștri în această luptă, contactați, chemați și împreună cu ei gândită forma de combatere a acestora. După cum vedeți, ne aflăm pe un plan al colaborării frățești. Trebuie asigurată protecția totală a personalului medical și a familiei bolnavului.

— Vorbind în termeni militari, abordând SIDA ca o distrugere a sistemului imunitar al organismului, este o boală creată sau gândită în termeni militari,

pentru a slăbi organismul, încât orice virus îl poate ataca și învinge. Ingineria genetică, cu experiențe pe ființe umane din timpul celui de-al doilea război mondial, continuă și în ziua de astăzi, doar locul s-a schimbat. În combaterea acestei boli ingineria genetică va avea un cuvânt important de spus, trecând de la descriere la creare. Dacă s-a creat virusul morții, să se creeze și virusul vieții. Dacă s-a creat virusul dezinformării, să se creeze virusul informării și tot așa. Înțelepciunea naturii noi o numim echilibru și el este unul dinamic. Din faza de cercetare trebuie trecut la faza de creare și aici se recuperează momentul zero absolut al nașterii și apariției vieții în general și pe pământ în special, spuse domnul general medic.

— Cum am pus în discuție aproape toate aspectele, am ajuns și la cel mai important dintre toate: problema circulației banilor. Toate războaiele ce s-au purtat, toate răscoalele ce s-au făcut și toate revoluțiile și loviturile de stat au fost regizate de cei care doresc ca banii să circule în direcția lor. Banii nu au valoare, dar au o direcție de circulație care le dă valoare. Avem nevoie de constituirea unui grup de specialiști, vă amintiți de serialul *Caracatița* în care Tano stă și privește mișcările de fonduri bancare internaționale, cursul bancar și cursul bursei. Acest curs ne duce acolo de unde izvorăște răul în lume. În ziua de astăzi este mult mai simplu decât în trecut datorită internetului, care are două tăișuri. Informarea este și o dezinformare, dar ai o poartă de intrare și acea poartă de intrare aparține celor care sunt inteligenți și doresc aventuri ale perspicacității. Trebuie avută în vedere și gestionarea virușilor informatici. Cine face viruși face și antiviruși. Dacă analog înseamnă trecerea de la un moment la altul prin plimbarea unei scale, în digital, scala nu se mai plimbă lateral, ci, stând pe loc, plimbarea este în profunzime, în ea însăși. De exemplu, în funcție de tehnologia pe care o deții, conform unei tehnologii tradiționale poți formata un disc, dar din punctul de vedere al unei tehnologii avansate, și aici mă refer la tehnologia noastră, tu poți foarte simplu să deții informații și programe reziduale care să fie activate, care să ofere informații despre ceea ce se află în alt plan. Cunoscând sursa răului, știm unde trebuie să dăm șah mat fără a produce nici un fel de valuri și seisme sociale. Nu vrem sub nicio formă să incriminăm pe cineva sau să condamnăm pentru ceea ce a făcut și face. Oamenii de totdeauna nu au fost astâmpărați. De ce ar fi tocmai în ziua de astăzi? Războiul adevărat al zilei de astăzi este cel al inteligenței umane în care se folosește așa numita inteligență artificială. O față a acestui război din care omul poate ieși învingător este cea a înlocuirii muncii omului cu munca roboților. Aceasta vrem să implementăm în țara noastră. Omul este stăpânul. Mașina este mașină. Omul îi împrumută inteligență mașinii ca să facă ceea ce face, dar mașina rămâne mașină, chiar dacă Robin Williams în filmul *Omul bicentenar* ne convinge de dorința unui robot de a deveni om, de a se turna muritor fiind capabil să trăiască asemenea nouă.

— Aceasta este o revoluție. Munca stă în numele robotului. Efectuarea trecerii de la ceea ce stă în nume la săvârșirea efectivă este esențială, așa cum pe vremuri salvarea era văzută prin sclavizarea unor popoare și rase. Trebuie să avem grijă cu felul în care vor continua oamenii să-și gestioneze timpul liber. Omul are nevoie nu neapărat de un conducător, ci de niște repere după care să se ghideze. Am ajuns la momentul de a invita pe cineva să își asume combaterea acestui război și revoluții. Pot fi mai mulți. Unul dintre ei aș dori să fiu chiar eu, spuse domnul prim ministru. Cine mai vrea să mi se alăture? Ridicară mâinile încă trei generali.

— Exact, sunteți *Cei Trei Mușchetari*, care de fapt erau patru. Aceasta va rămâne denumirea grupului dumneavoastră. Când vom vorbi de acum înainte de „cei trei mușchetari" vă vizăm pe dumneavoastră și activitatea domniilor voastre, care este extrem de subtilă și profundă, am putea-o numi, digitală. Dumneavoastră de astăzi încolo veți căuta să digitalizați lumea întreagă și, pentru că aveți nevoie de o practică, vă rog să începeți cu țara noastră, spuse domnul președinte, în aplauzele tuturor celor prezenți.

— Startul a fost dat. Ceea ce era mai important s-a discutat și s-a asumat conștient și deliberat. Există comisii ce vor fi clar stabilite de fiecare dintre dumneavoastră. Nimeni nu a rămas fără a primi o sarcină clară. Cum vedem noi, eu și domnul prim ministru, funcționarea comisiilor respective? Calitatea umană și profesională a celor care intră în aceste comisii este esențială. În primul rând, dorim să intre oameni buni la inimă. Bunătatea trebuie să primeze. Dacă avem unele îndoieli asupra profilului sufletesc al specialistului, este bine să nu-l cooptăm. Nu avem nevoie de genii ale răului. Toate comisiile constituie un tot. Există o colaborare între toți. Deviza toți pentru unul și unul pentru toți se menține și la nivelul comisiilor. Cum se realizează practic acest lucru? Când este identificat un caz particular, toți sunt înștiințați și fiecare caută să contribuie cum poate mai bine la soluționarea lui. Nu se admit judecăți de tipul: „ce știe el, că nu-i de meserie!" El știe, pentru că este om. Nu meseria se pune în cauză, ci valoarea umană. Timpul misiunii noastre este continuu. Deci, nu există timp de lucru și timp de odihnă. Când eu mă odihnesc, cineva mă înlocuiește la comandă. Fiecare este o santinelă trează de veghe. De aceea, deși vor exista modelări în funcție de misiunile la care se va participa, timpul de lucru al celor din consiliile respective se reduce la patru oare. În fiecare comisiei numărul de persoane trebuie să fie un multiplu al lui șase, respectiv șase, doisprezece, optsprezece, douăzeci și patru, treizeci și așa mai departe. În aceste condiții domnul ministru al apărării nu se va mai plânge că se reduce numărul de cadre. Pe de altă parte, armata trebuie să devină autosuficientă, capabilă să producă propriile bunuri și bogății. Este nedemn să cerșească ceea ce merită. Dacă nu-i război sau tensiune internațională, nu înseamnă că trebuie să ne batjocorim sistemul imunitar. Nu, trebuie să-l facem să înflorească și

vă garantăm acest lucru. Vulnerabilitatea acestui organism național și internațional duce la anularea oricărui tip de independență.

Era ora două dimineața când au terminat întrevederea cheie. Simțeau că au trecut un examen, poate primul dintr-un număr nesfârșit în care fiecare zi este una de examen. Trăiau ceea ce mitul îi atribuia lui Atlas și se întrebau în sinea lor dacă vor fi în stare să ducă povara titanului? Singuri? Nicidecum. Dar împreună erau convinși că o vor duce.

*

— Bună dimineața.

— Bună dimineața.

Cei doi ofițeri superiori, un colonel și un maior, își ridicară respectuos chipiurile și o întrebară pe doamnă dacă ea este persona pe care o căutau. Da, era chiar ea. Se arătă surprinsă, pentru că nu înțelegea de ce o caută tocmai pe ea acești domni. Este adevărat că cu câteva zile în urmă dădu un telefon pentru a reclama comportamentul brutal al soțului. Ea era economistă și soțul avea adesea răbufniri violente de gelozie. Ei o invitară să facă un stagiu la unitatea lor de o lună și, dacă dorește, poate să-l prelungească. Între timp, postul ei i se va păstra, fiind considerată detașată în slujba țării. Să nu-și facă probleme, pentru că vor vedea cum se poate rezolva problema ei atât din punctul de vedere psihologic, cât și sportiv, al condiției fizice, deprinzând tehnici de luptă corp la corp. Cum are doi copii, aceștia o vor însoți. La unitate ea îi va învăța pe cei de acolo ceea ce știe, după cum și ea va deprinde anumite lucruri. Doamna rămase surprinsă de felul în care a fost pusă problema. Nu considera că este o chestie atât de gravă, încât să fie implicată armata.

— Stimată doamnă, nu vă speriați. Acolo veți mai întâlni persoane cu aceeași problemă ca și a dumneavoastră. Armata este cadrul ideal pentru redarea autostimei și deprinderea a cât mai multor forme de luptă și apărare. Nu se are în vedere nici un război cu alții și cu atât mai mult cu soțul dumneavoastră, dar trebuie să știți și să fiți în măsură de a-l neutraliza, de a îndrepta forța lui împotriva lui, de a vă proteja pe dumneavoastră și pe copii. Și soțul dumneavoastră va fi invitat la unul din centrele noastre de educare. Trebuie identificată sursa care alimentează violența. Cel mai adesea cei violenți sunt niște victime ce victimizează și rolul nostru este de a-i ajuta să-și conștientizeze impulsurile violente și să dezvoltăm capacitatea de a le stăpâni. De multe ori violența se datorează altora: societății, problemelor de tot felul, nemulțumirilor, după cum poate fi rezultatul unui complex psihologic din copilărie. Totul are o soluționare și datoria noastră este de a vă ajuta, pentru că o viață avem și s-o trăim în chinul produs de persoana iubită nu are rost. În cazul în care nu doriți, atât dumneavoastră, cât și soțul dumneavoastră, nimeni nu vă

obligă. El este inginer constructor. Avem mare nevoie de ingineri constructori în armată și îl vom invita să colaboreze cu noi, dacă dorește, dar numai după ce aflăm răspunsul dumneavoastră.

— Este foarte bun specialist, adăugă doamna. Este un om bun și sensibil, dar extrem de irascibil și uneori chiar violent. Mă sperie. De aceea am telefonat, disperată, că nu mai știam ce să fac.

— Foarte bine ați făcut, pentru că suntem oameni și mereu trebuie să ne ajutăm între noi.

— Apropo, ați servit masa?

— Încă nu.

— Dacă doriți, mi-ar face plăcere să mâncăm împreună. Tocmai am terminat de gătit. Îmi place să gătesc și mă bucur când bucatele gătite sunt mâncate cu plăcere.

— Suntem siguri că vă veți simți în elementul dumneavoastră în unitatea noastră. Și cum nu putem să vă lăsăm singură, deoarece mirosul ce vine de la bucătărie este foarte ademenitor, nu vă refuzăm. Doar facem parte din familie, o viitoare familie, în cazul în care acceptați invitația noastră. Chiar dacă veți întâlni o altă persoană, acel suflet pereche, intenția noastră nu este de a dezmembra familiile, ci de a le consolida și sfatul nostru este să căutați să vă mențineți familia actuală. Întotdeauna dezmembrarea familiei în care soțul este violent, adulterul femeii se justifică prin răzbunare, pe urmă începe să-i placă și să diversifice plăcerile și distracția. Există o infinită aventură posibilă și, chiar dacă inițial se ia ca un divertisment, întotdeauna relațiile sunt umane și, firește, lasă urme, încât ajungi să te îndrăgostești și prin dragoste intri într-o altă dimensiune a ființei, spuse domnul colonel.

— O să merg în armată și nici gradele nu le mai știu bine. Le-am uitat din timpul studenției când o zi pe săptămână ne distram pe câmpul de instrucție, spuse doamna.

— Armata nu constă în grade. După cum vedeți, eu am trei stele, colegul meu are una, dar nu suntem feți frumoși coborâți din stele, fie ele mai mici sau mai mari, mai multe sau mai puține. Fiecare unitate militară are orgoliul ei de a se distinge sub toate felurile. Să știți că a fost o luptă între mai multe unități pentru a vă invita. În cele din urmă am învins noi, pentru că le-am expus clar necesitatea pe care o avem la compartimentul administrativ în acest moment unde dumneavoastră ne veți ajuta mult.

— Colegul dumneavoastră cu o singură stea, domnul maior, este foarte discret și tăcut. Bărbații tăcuți sunt periculoși pentru femei, stimulând partea cuceritoare a femeii, glumi doamna.

— Mie-mi place mai mult să-i ascult pe alții și să învăț mereu câte ceva. Este drept că, dacă taci, gândul poate să călătorească și în altă parte. Depinde de situație. Astăzi eu sunt mai tăcut, pentru că domnul colonel este șeful. Știți

că de obicei cine este mai mare în grad este șef, cu toate că înainte în armată funcția bătea gradul. Dar în ziua de astăzi ce este mai valoros este gradul de om bun însoțit de toate distincțiile adjectivale. Este o armată a păcii și bunei înțelegeri, cum veți vedea, pe care o veți îndrăgi.

— Am auzit de la alte prietene de-ale mele care deja au cunoscut această nouă fațetă a serviciului militar devenit plăcere militară. Un joc în care intri cu drag și din care ieși formată în alte domenii, stăpân pe tine, destoinică, capabilă de a te apăra de orice cu orice și oriunde, ca o leoaică aprigă.

— Deci, ne-ați contactat mai mult din dorința de a cunoaște plăcerea militară. Ne bucurăm de ceea ce auzim despre serviciul nostru și de aprecierea venită din partea populației civile.

— Domnule colonel, îmi permiteți să adaug și eu ceva?

— Vă rog, domnule maior. Și să nu ne mai formalizăm, spuneți.

— Chiar dacă noi avem nevoie de doamna într-un anumit loc, cred că cel mai corect ar fi să o lăsăm pe domnia sa să-și aleagă locul, astfel se va simți ca în paradisul aerisit și sănătos al țării, după cum ar fi bine să îi atragem atenția asupra viitoarei limbi pe care o va vorbi, și pe care, din păcate nu o va mai putea alege, pentru că deja este instituită pentru o perioadă de timp în unitatea noastră.

— Ce frumos, o să ajung să vorbesc și eu fluent o limbă străină. Nu mă așteptam.

— Aveți carnet de conducere? O întrebă domnul colonel.

— Da, am, dar nu obișnuiesc să conduc.

— De ce nu conduceți? Pentru că avem o singură mașină și cel care conduce este soțul, el este bărbatul responsabil și destoinic.

— Dacă doriți să conduceți puteți conduce în fiecare zi. Nu-i nicio problemă. Ceea ce voiam să vă mai spun era că, dacă doriți, numai dacă doriți, nimic nu se impune, puteți conduce și alte mijloace de transport: tren, metrou, avion, elicopter, șalupă, vapor, balon dirijabil.

— O, Doamne, chiar așa?

— Sigur. Doar să ne spuneți și vă învățăm să conduceți, oferindu-vă și posibilitatea de a practica.

— Minunat, ce m-ar interesa ar fi să știu să conduc o șalupă și un elicopter. De mică îmi plăcea să zbor și visam să zbor cu elicopterul. Era singurul obiect zburător pe care-l vedeam pe cer mai de aproape.

— Dar avion nu doriți?

— Avion deja știu să pilotez, pentru că de tânără am deprins să mă joc pe computer cu avioanele flotei americane.

— Dacă doriți să substituiți virtualul cu concretul unui avion de-al nostru numai să ne spuneți. Problema zborului este una de atitudine și vizează senzația de zbor. Completă domnul colonel.

În scurt timp deveniseră apropiați și prin acceptarea invitației la masă cuceriseră încrederea gazdei. Peste trei zile ea împreună cu cei doi copii suna la

poarta unității. Era așteptată. Îi urară bun venit și doi soldați o conduseră de la poartă la apartamentul rezervat lor. Copiii urmau să frecventeze normal școala. Schimbaseră doar domiciliul, se mutaseră într-un zonă rezidențială selectă, de care erau foarte mândri. Se întâlnise cu celelalte femei aflate în aceeași situație și chiar din acel moment începu programul de pregătire. Felul în care era concepută colaborarea frățească între ele oferea fiecăreia posibilitatea de a le învăța pe celelalte ceea ce ea stăpânea mai bine. Părea că nu era nevoie ca să vină cineva din afară. Fiecare avea câte ceva de a le învăța pe celelalte și toate împreună învățau de la doamna ofițer diverse metode de luptă de apărare, judo, carate, jiu-zitsu, lupte libere, lupte de stradă. Desigur, în timp ajunsese să stăpânească automatismul mișcărilor sportive de neutralizare a oricărui adversar. La început luă totul ca pe o joacă. Fiecare mișcare complexă era descompusă în părțile ei constitutive repetate de mii de ori, până când brațele și picioarele se mișcau automat fără ca să-și dea seama. Părea unul din eroii de la televizor ce făcea tot felul de acrobații. În timp, învăță cum să-l neutralizeze pe cel care atacă. Fiecare mișcare era executată de nenumărate ori, chiar dacă uneori le numărau, până când gestul deprins li se părea normal. Mergea zilnic la sala de gimnastică unde făcea forță pentru dezvoltarea masei musculare. Toate participantele în cadrul acelui program erau pregătite și psihologic, fiecare în funcție de personalitatea ei, avându-se în vedere ridicarea moralului, păstrarea bunei dispoziții și cultivarea autostimei. La bucătărie se întreceau între ele în pregătirea unor bucate cât mai rafinate și mai gustoase, spre deliciul întregii unități. Cele care știau să lucreze la computer și să navigheze pe internet le învățau pe cele care nu știau, dar mai ales o serie de trucuri informatice și folosirea diverselor servicii și programe. Fusese lăsată să-și aleagă locul de muncă și, cum aflase indirect din spusele domnului colonel că este nevoie la compartimentul administrativ, se duse acolo, spre încântarea domnului colonel, care făcea parte din statul major al unității.

— Cum vă simțiți? O întrebă el într-una din zilele ploioase în care toată lumea era mohorâtă, ca vremea de afară.

— Bine, tocmai mă gândeam că încă nu ne-a propus nimeni să ne învețe să conducem un elicopter și o șalupă. Vă amintiți de dorința mea de a-mi îmbogăți cunoștințele de conducere a altor vehicule.

— Mă bucur că nu ați uitat. Chiar mă gândeam când o să vă exprimați această dorință. Ceea ce v-am spus dumneavoastră, le-am spus și colegelor dumneavoastră, dar nici una nu ne-a cerut. Noi aici nu impunem, oferim. Se vede că se simt atât de bine în compania copiilor, a lecturilor de la bibliotecă, a computerului și a bucătăriei, încât nu s-au mai gândit la diversificarea ocupațiilor.

— Cred că nu insinuați că femeile ar fi mai domestice, se încruntă doamna.

— Nu, deloc. Era doar o observație. Revenind la dorința dumneavoastră, cu ce doriți să începeți?

— Firesc, cu elicopterul.

— Excelent. Astăzi terminați serviciul la ora două și la ora patru începeți cursul de pilotare a elicopterului.

Bucuroasă sări în sus, bătând din palme, îl prinse pe domnul colonel și-l sărută pe amândoi obrajii ca o fetiți răsfățată.

În loc să se supere și să protesteze, surprins de explozia doamnei, începu să râdă fericit.

— Cât de puțin avem nevoie pentru a ne face atât de fericiți. La ora patru o să vină pilotul să vă ia de la apartament. Puteți să vă lăudați colegelor dumneavoastră. Într-o săptămână, două, sau cine știe cât timp, când o să pilotați bine și o să le invitați pe colegele dumneavoastră la o călătorie cu elicopterul.

— Nu le spun imediat. Le las puțin. Nu vreau să mă fac de râs, dar când o să pot pilota singură, fiți sigur că le voi invita. Dar nu aș zbura chiar așa singură, aș avea nevoie de un copilot.

— Mai discutăm. Unde stă autosuficiența dacă vă mai dăm un copilot? Noi de la bun început am avut și continuăm să avem încrede totală în dumneavoastră precum în fiecare dintre colegele dumneavoastră. Ce mai face domnul inginer?

— Arată înfloritor. Se vede că armata ne face bine. Mi-a spus că m-am schimbat mult și că sunt de nerecunoscut, și că va trebui să mă recucerească pentru a mă mai uita la el. Și eu simt cum calc pe un pământ sigur și sunt mai hotărâtă, dar fiind eu cea de toate zilele, nu-mi dau seama de schimbare.

La ora patru sosi ofițerul de aviație care o invită la prima ședință de zbor. Când intră văzu elicopterul care i se păru gigantic, i se opri inima de emoție, respirând adânc. Se înroși. Pilotul observând emoția doamnei, îi vorbi blând.

— Arată el mare, dar privit de jos, când zburăm este mai mic decât o pasăre. Omul l-a făcut, omul îl stăpânește. Noi suntem stăpânii lui.

— Știu, numai că este chiar mare.

— Bine, este gigantic, dacă doriți.

— Nici chiar gigantic, dumneavoastră glumiți, râse ea.

— Sunteți invitata mea să vedeți unde ne petrecem noi, aviatorii, cele mai frumoase zile. A, da, să nu uit, să vă dau o paraşută. Nu se știe niciodată când avem nevoie de ea și trebuie să fim prevăzători.

Auzind aceasta, ea făcu ochii mari și căscă gura de uimire. Nu se gândise și la zborul cu paraşuta. Sincer, nu-i arde să sară cu paraşuta. Era prea de tot. Desigur, regula este regulă și își luă rucsacul paraşutei în spate.

Pilotul îi deschise ușa și o invită politicos, fără să o ajute, doar suntem în armată. Ea sprintenă, urcă pe scară și se așeză pe scaun, închizând ușa. Pilotul intră pe ușa lui și începu să-i spună niște bancuri, încât uitară pur și simplu că sunt în elicopter. Trecură astfel două ore, după care ieșiră din elicopter.

— Dar noi nu am făcut ora de pilotaj.

— Ba da, nu am stat în elicopter? Nu ați urcat în elicopter și ați închis ușa, nu v-ați pus parașuta, nu ați deschis ușa și nu ați ieșit din elicopter?

— Am înțeles. Vă mulțumesc frumos pentru prima oră de pilotaj. Când ne vedem pentru ora următoare?

— Mâine la aceeași oră.

Și așa, ușor, ușor, se obișnui cu elicopterul, cu dimensiunea lui, învăță să butoneze, să aleagă din mulțimea de butoane de la panoul de comandă, simulând zborul. Ploua afară cu găleata, ploua înăuntru cu bancuri. Era o plăcere cursul de pilotaj. În fiecare zi abia aștepta să vine ora patru ca să meargă la elicopter. În prima săptămână deja știa să execute manevrele de pilotaj la rece, fără motor pornit. Exista o undă de emoție, știind că va veni timpul desprinderii de pământ. Chiar în sâmbăta din prima săptămână de când se juca de-a pilotarea elicopterului, în timp ce discutau și glumeau, pilotul pornește motorul. Tot sângele i se urcase în cap, roșind peste măsură de emoție.

— Nu vă speriați, stimată doamnă, nu vă cer în căsătorie.

— Știu că nu mă cereți în căsătorie, pentru că v-aș strica haremul.

— Vă rog să vă puneți centura de siguranță pe care v-am deconectat-o. Închideți ochii și respirați adânc de mai multe ori cu mine: Inspir. Păstrez. Expir. Păstrez…. Așa, acum deschideți ochii și amintiți-vă de manevra pe care o facem să ne desprindem de pământ. Dumneavoastră conduceți și eu vă asist. Excelent. Vedeți că deja suntem în aer. Acum să luăm înălțime. Ok. Frumos. Vrem să o luăm la stânga. Haideți să facem un cerc în partea stângă. Frumos. Excelent. Acum o luăm la dreapta. Strângeți mai bine maneta, ca elicopterul să nu tremure. Ne-am cam depărtat de unitate. Să ne întoarcem. Vedeți punctul de aterizare?

— Nu-l văd.

— Mai la dreapta puțin. Acum?

— Da, acum îl văd. Mergeți deasupra lui și coborâți ușor.

— Bum! Făcu elicopterul.

— Scuze!

— Vedeți de ce este mare? Trebuie să facă față și să suporte și unele brutalități ca acum. Vă felicit pentru prima călătorie făcută cu elicopterul. Sunteți cea mai bună elevă pe care am avut-o până acum.

— Știu, asta le-o spuneți tuturor.

— Ai stat la ușă și ai tras cu urechea, glumi el, șmechero! Ne vedem mâine la aceeași oră.

— Dar mâine este duminică.

— Armata nu cunoaște zilele de odihnă. Mai ales că noi nu muncim, ci ne distrăm. Ce putem face ar fi să schimbă, eventual ora. La ce oră v-ar conveni mâine?

— La ora zece, de la zece la zece și un sfert, pe urmă suntem liberi.

— Nu vreți să fiți șefa mea? Îmi place orarul dumneavoastră. Bine, așa să fie, mâine de la ora zece până la zece și un sfert.

A doua zi dimineața la ora zece intrară în elicopter, de data aceasta ea de partea pilotului, porni motorul, ridică aparatul de zbor dădu un ocol unității pe care o vedeau de sus, ateriză de data aceasta mai ușor, fără violențe de pilotaj, astfel la ora zece și un sfert au ieșit din elicopter, pentru a se bucura de timpul frumos al Duminicii.

După două săptămâni le invită pe prietenele ei la o plimbare mai deosebită. Erau curioase să afle ce fel de plimbare. În ce sens deosebită? Nu puteau sub nicio formă să ghicească. Îmbrăcate elegant, cinci prietene de-ale ei au acceptat invitația. Au mers și când au văzut un elicopter au rămas fascinate.

— Ai cucerit un pilot!

— Am cucerit un elicopter.

— Să nu ne spui că este elicopterul tău.

Intrară toate în elicopter, și ea se așeză în locul pilotului. Le ceru să-și pună centurile de siguranță, porni motorul și decolară, făcând o plimbare până în parcul mare al capitalei, decolând pe malul lacului. Coborâră din elicopter și se plimbară pe alee. Cumpărară câte o înghețată pentru a sărbători călătoria lor. Doamne! Senzația pe care au trăit-o în timpul zborului, dar mai ales atunci când au coborât din elicopter, se simțeau semizeițe. Era ceva de nedescris și doreau mult să o retrăiască.

— Și noi vrem să pilotăm elicopterul.

— Cereți-i domnului colonel și el vă ajută. Eu așa am făcut. Acum o să învăț să pilotez o șalupă, pentru că niciodată nu știi când este nevoie. Este bine să ne dorim să avem și un iaht ca să dăm strălucire vieții. Doar suntem stăpânele vieții noastre.

— Se vede că ai sânge nobil, îi dădu replică o prietenă care o invidia.

— Fiecare dintre noi este unică. Eu nu pot fi ca tine și nici tu ca mine. Dar, dacă eu pot face ceva, și tu vrei să faci, fii sigură că și tu poți. Aici nu există diferența între mine și tine, ci asemănarea noastră, latura noastră comună de ființe umane.

Se simțea bine la unitatea militară unde stătea de trei luni. Locuia în cazarmă, liberă să iasă oricând dorea. Deși putea să se întoarcă acasă, era mai comod să rămână în apartamentul primit în cadrul unității militare, făcând o plimbare până la locul de muncă. Avea un orar de șase ore de muncă, putând, în sfârșit, să petreacă mai mult timp cu copiii. Cum sosiră mai multe colege, ajunsese să lucreze doar trei zile pe săptămână.

Într-o zi fusese invitată împreună cu colegii din sectorul ei de activitate să participe la o ședință a statului major pentru a discuta posibilitatea de inițiere a unor noi sectoare de activitate productivă. Sosiseră în unitate specialiștii așteptați de multă vreme pentru crearea noilor linii de producție complet

robotizate în ramuri de înaltă tehnologie care solicita prezența omului la verificarea productivității și a produselor realizare. Investiția inițială va fi urmată de un profit extrem de substanțial. Acest fapt înseamnă o ridicare importantă a veniturilor tuturor celor din acea unitate militară. La această ședință au participat specialiști și unii membrii din cadrul guvernului care susține direct începerea liniei de producție în cel mai scurt timp, iar cel care va beneficia direct, va fi întregul personal al unității. Sub această formă, în lupta pentru progres și prosperitate, unitățile militare au devenit ancorele viitorului.

Frăție

"*Soarele și luna mi-au ținut cununa,*
Brazi și păltinași i-am avut nuntași."

Domnul președinte în acea dimineață ajunsese primul la birou. Stătea în picioare privind pierdut pe fereastră. Cel care obișnuia să păstreze tonusul jovial era acum tăcut. Se gândea la testamentul poetic al ciobănașului care știa că va fi ucis. Cunoștea în detaliu plănuirea uciderii lui. O crimă venită din inimile fraților. Replica felului său de a fi dată complotului frățesc este un testament al permanenței. Cei doi aștri răsar, se plimbă pe drumul lor și apun, indiferent dacă noi, cei care știm de existența lor, suntem veseli sau triști, vii sau morți. Toamna înveșmânta pământul în tonuri maronii. Blândele tonuri de doliu ale naturii ne umplu sufletul de nostalgii. Disperarea zeiței Demeter pustie câmpurile și sufletele oamenilor prin care vuiește toamna. Plânge neconsolată pierderea Perseforei, negândindu-se că o duce în sufletul ei de mamă. Tristețea întărește credința în puterea nevăzutului ce ne fortifică credința. Nevăzutul ne alimentează vederea lăuntrică, ne stimulează și ne umple de elan și speranță. El este tărâmul celălalt, al pierderii în fantezii, unde se dă marea luptă cu disperarea și cu frica. Călătorea spre acel nevăzut al vederii lăuntrice a lucrurilor, pe acea poteca pe care călătorim spre ceilalți, pe care niciodată nu-i putem atinge. Superficialitatea simțului tactil ne permite să atingem doar lucrurile. În înțelepciunea lui, ciobănașul știa că omul nu poate fi atins.

Câteva lucruri în lumea asta nu le putem alege: viața, familia, frații, surorile, neamul și starea socială. Fiecare dintre noi este un Jean-Jaques Rousseau când meditează pe marginea acestor realități umane chiar dacă nu ajunge să se gândească la convenționalitatea *Contractului social*. Nu-i suficient să interpretăm manifestarea umană doar ca Lege sau întâmplare, distingând constantele firii noastre de variabilele situaționale. Oftă adânc. Este bine să păstreze bezna gândurilor sale numai pentru el, pentru a nu-i tulbura pe ceilalți. "Câtă conștiință, atâta dramă." Nu este atât conștiința, cât culoarea morții, drumul spre ea și felul în care fiecare o concepe, căutând să o asume sau să o depășească. „Dacă omul nu poate atinge omul ca om și nu ca trup, totuși, cum ajungem la om?" Se întreba. Pentru a putea vorbi despre om, îl concepem ca o unitate. O unitate de conștiință și o unitate a conceptului de om. Omul este un întreg. Ce se întâmplă cu această unitate? Este o unitate de trăire sau imagi-

nară? Se multiplică, prinzând mai multă putere, sau se diminuează, împărţindu-se infinitezimal, până dispare? Cum apar pe câmpul imaculat al libertăţii iniţiale primite la naştere, despre care vorbea Rousseau, mulţimea de restricţii trasate de reguli? De ce asemănătorul este prezentat ca diferit, chiar opus? De ce diversitatea umană este interpretată prin prisma polarităţii contrariilor, într-o relaţionare de luptă a binelui cu răul, a frumosului cu urâtul, a iubirii cu ura, şi întotdeauna valoarea pozitivă aparţine celui care judecă şi acţionează conform sentinţei pe care o dă, concretizată în acte îndreptate asupra celorlalţi? Concepând viaţa ca o luptă pentru supravieţuire, ceilalţi se împart în aliaţi şi duşmani, cei care sunt de partea mea şi împotriva mea. Lupta înlocuieşte omul. Acţiunea substituie fiinţa care o săvârşeşte. În secolul al XX-lea am asistat la o industrializare a luptei al cărei rezultat fructuos a fost genocidul care este unul din multele aspecte ale crimei industrializate, fie într-un război fulger, fie pe termen lung. De totdeauna, crima a fost rezultatul victorios al unei ideologii care şi-a impus punctul de vedere şi i-a judecat pe învinşi, negândindu-se că şi cei care judecă au ucis, adică sunt criminali. În acest discurs al morţii violente intenţionale nici nu ştii ce ar fi mai corect odată ce totul este aberant şi nici nu ştii cum să fie judecate şi pedepsite crimele, actele care dau calitatea de criminal atât celui care este judecat, cât şi celui care judecă. Un criminal este un om care în mod conştient îşi semnează excluderea din rândul oamenilor. El nu mai este om. Ce este, doar el ştie, chiar dacă vorbeşte ca orice fiinţă umană, chiar dacă gândeşte ca oricare dintre noi, chiar dacă trăieşte printre noi, numai el ştie ce s-a întâmplat cu liniştea sufletului lui, cum nu poate ieşi din focul luptei care-l urmăreşte şi-l face să tresară speriat.

Sosise timpul răsturnării clepsidrei pentru a reda demnitate fiinţei umane.

Nicio lege din lume nu te poate obliga să fii om sau neom. Numai şi numai conştiinţa.

Au existat şi vor exista momente de paroxism absurd al crimei, oameni puşi să se ucidă unii pe alţii în arene, gardieni care să-i aleagă pe cei care vor fi executaţi, călăi, plutoane de execuţie, cămăşi roşii, verzi şi albastre, copii puşi să ucidă în joacă, precum şi uciderea ştiinţifică şi programată a vieţii pe un determinat teritoriu, interzicerea îngropării morţilor, uciderea perpetuării speciei umane prin folosirea anticoncepţionalelor şi a sterilizării femeilor. Crimă diversificată şi industrializată. Aceasta este cartea de vizită a celei mai avansate civilizaţii cum ne place să ne prezentăm.

De la naştere începem să murim, zic cei de vârsta noastră, privind înapoi. Zâmbi, amintindu-şi de spiritul pe care-l auzise la un francez că viaţa este o maladie mortală, ereditară şi transmisibilă sexual. Pruncul nu ştie aşa ceva, pentru că nu vorbeşte, iar când începe să vorbească îi stă mintea numai la joacă. Ceea ce spun este valabil pentru cine gândeşte şi nu pentru cel care trăieşte efectiv. Este ca un fel de logică sau matematică, o apreciere foarte largă şi pro-

fund subiectivă ce relaționează timpul efectiv al vieții omului cu eternitatea. Numai omul are conștiința existenței acestor două dimensiuni, împletindu-le. Prin creație, omul introduce veșnicia în viață sau proiectează viața în veșnicie. Când facem ceva util ne trăim viața, iar când creăm, încercăm veșnicia pe care o oferim celorlalți.

Convingerea lui adâncă era că numai și numai omul moare. Moare, pentru că trăiește. Moartea este cea de-a doua etapă a vieții după care urmează celelalte în funcție de credință, fie viața veșnică, fie călătoria prin alte vieți pământești. Ceea ce contează este că moartea nu este un punct final, ci o etapă a vieții. Dacă doriți, este alveola goală din fagurele de miere.

Animalele nu cunosc moartea, doar starea de extincție, de încetare a funcțiilor organismului. Când noi vorbim despre moartea animalelor, le atribuim o trăsătură a condiției noastre, ceva ce aparține conștiinței umane.

Dumnezeu nu a murit! Dumnezeu nu poate muri. Îi contrazice hotărât pe Hegel și pe Nietzsche. Divinitatea și moartea sunt două realități incompatibile ale conștiinței umane. Ordinul de a ucide nu-l face pe om Dumnezeu, ci-l încarcă cu greutatea morții, excluzându-l din rândul semenilor! Sunt pline calendarele creștine cu oameni nu sacrificați, ci uciși de alți oameni, majoritatea trădați de frați. Este plină istoria de sânge vărsat în numele valorilor supreme și a iubirii. Moartea este măsura aplicată eroilor, atât a celor uciși, cât și a celor care ucid. Moartea este expresia concretă și dureroasă a tot ce înseamnă revoltă, război sau revoluție. După cum ne prezintă istoria, acest fel de moarte este o mișcare în doi timpi. În primul timp ucizi și în cel de-al doilea timp ești ucis. Privind astfel lucrurile, vedem cum cel care ucide se ucide prin mâna altuia. Cei care condamnă la moarte, în ultimă instanță, se condamnă pe ei înșiși la moarte. Pentru a nu se pierde timpul și stinge inutil vieți a mii de oameni, în loc să fie executați condamnații la moarte, executați-l pe cel ce dă ordinul, știind prea bine că și dumneavoastră îl veți urma.

Omul care a văzut moartea este un înțelept, iar cel care a trecut prin moarte, un inițiat. Moartea ne transfigurează, ne reființează dincolo de zare.

Pe parcursul vieții, de câte ori nu trecem pe lângă moarte?

De câte ori nu am simțit că era cât pe ce să dăm ortul popii?

Totuși, de ce numai omul moare? De ce nu am putea spune și despre el că intră în starea de extincție? Răspunsul fundamental este dat de prezentarea și definirea omului ca o ființă culturală, o ființă care vorbește, gândește și se manifestă religios. Configurarea morții, ca și a lui Dumnezeu, se conștientizează printr-un text al credinței, al cunoașterii și imaginației. În toate religiile există cultul morților ca piatră de rezistență a acestora în timp. Este felul în care omul moare, rămânând împreună cu ceilalți. Moartea nu anulează omul, nu este o dispariție totală a lui, ci un mod paralel de trăire, de continuare a vieții personale prin ceilalți ce preiau ștacheta realizărilor celui mort. În creștinism,

în troparul Paştelor se subliniază acest lucru în formula dogmatică "*Hristos a înviat din morţi cu moartea pe moarte călcând şi celor din morminte viaţă dăruindu-le*", fapt pentru care în vorbirea creştinilor cuvântul mort este substituit prin "adormit" sau „adormit în Domnul". Mortul nu este mort, ci doarme în aşteptarea învierii. Este interpretarea dogmatică a realităţii culturale a morţii. Moartea este un factor cultural şi nu o stare naturală, de acea numai omul poate muri.

În cursul acelei după-amiezi, invitase la palat toate personalităţile religioase din ţară. Era convins că ei influenţau nevăzutul cel puternic al credinţei oamenilor. Doar ei însămânţează, cultivă şi recoltează roadele celuilalt tărâm. Şi aici se gândi la definirea dată credinţei de Sfântul Apostol Pavel în *Epistola către Evrei* chiar la începutul capitolului al XI-lea: „credinţa este încredinţarea celor nădăjduite, dovedirea lucrurilor celor nevăzute", continuând cu exemplificări din *Vechiul Testament* pe parcursul întregului capitol. Fiecare filosof a meditat cel puţin o dată în viaţă pe marginea credinţei. Într-o primă fază există o credinţă ce ne dă încredere şi certitudini ale existenţei imediate, fiind cea care ne pregăteşte să acţionăm, cum o definea Charles Sanders Peirce la pagina 91 a ediţiei îngrijite de Philip Wiener din 1958. Într-o fază secundară, este credinţa religioasă în care nevăzutul, la care se gândea mai înainte, este conţinutul ei conceptualizat ca transcendent, prezentat admirabil de Frithjof Schuon în cartea lui *Despre unitatea transcendentă a Religiilor* la pagina 13: „*Transcendentul nu este ceea ce ţine de lume, ci ceea ce ţine lumea*". Să nu se rătăcească în diversele interpretări filosofice ale transcendentului, se gândi, fără să vrea la cele cinci posibilităţi de contact ale fiinţei umane cu ceea ce trece imaginativ dincolo de linia experienţei umane prezentate de Lucian Blaga în *Trilogia Cunoaşterii*: 1. Transcendentul este raţionalizabil şi formulabil; 2. Transcendentul este trăibil, printr-un fel de intuiţie intelectuală; 3. Transcendentul e dialectic raţionalizabil şi formulabil; 4. Transcendentul este neraţionalizabil şi neformulabil şi 5. Transcendentul este neraţionalizabil, dar formulabil, cum le prezintă el în cel de-al optulea volum de *Opere*, din 1983, p. 269-270. Câtă profunzime faţă de cele patru metode de fixare a credinţei la care se referea Peirce: 1. tenacitatea, 2. autoritatea, 3. apriorismul şi 4. cercetarea ştiinţifică, considerate de el drept trepte ce conduc spre ultima. Intuirea tenacităţii de Peirce evidenţiază rolul formativ al activităţii noastre mentale prin care omul creează lumea în mintea sa ca o realitate semantică, ceea ce nu ar fi posibil fără credinţă. Această metodă de fixare a credinţei este una constitutivă a lumii semantice. Autoritatea vizează valoarea de lege a credinţei şi dă prestigiu tradiţiei, pe care domnul preşedinte o vedea ca pe o continuă re-creare a fiecărei generaţii. Este relaţia între facere şi credinţa facerii. Oamenii fac ceva nou, crezând că duc mai departe ceea ce au primit de la strămoşi. Lumea se schimbă continuu, dar fiind prinşi de curgere, nu ne

dăm seama, decât numai privind înapoi sau de pe mal îi vedem pe cei ce sunt duși de apă. În privința ultimelor două căi nu era deloc de acord cu gânditorul american, părându-i-se superficial în folosirea conceptului kantian și în definirea realului din cadrul cercetării științifice, chiar dacă insistă cel mai mult asupra ultimului, considerându-l ca unica metodă de fixare a credinței prin verificarea științifică. Nu este de acord cu aceste frumoase teorii? Acești filosofi uită un lucru fundamental că, atunci când filozofează, vorbesc și în cadrul discursului ia ființă transcendentul, ia ființă omul, ia ființă actul, aprioricul, faptele, cercetarea și verificarea lor. Tot ceea ce se discută și se proiectează în afară se află înăuntru. Ceva ce ține de dialectica lui „râsu-plânsu", a comediei și tragediei ființei noastre, pentru că oamenii râd de ceea ce ei cred că este în afară și plâng de ceea ce este înăuntru.

Sosi secretara, care-l informă asupra programului din acea dimineață. Erau programate două audiențe ce au decurs, ca de obicei, în cele mai plăcute condiții de dialog, rezolvându-se încă o dată ceea ce la prima vederea era dificil, chiar imposibil. Ce-i surprindea pe toți care îi cereau ajutor, era felul în care refundamenta problemele. Șocul era cu atât mai puternic, cu cât înțelegeau simplitatea a ceea ce ei considerau complex și dificil. În simplitate dispăreau contradicțiile. Vederea contradicțiilor era o falsă problemă ce, în mod tragic, produce victime. Când se făceau aprecieri despre felul în care gândeau alții, îi oprea și-i întreba direct: „ce gândesc eu?" Cum nu știau să răspundă, îi întreba dacă nu li se pare ciudat că ei știu ce gândesc alții, odată ce nu puteau să-i spună că gândește el? Mai bine ar fi să ne limităm la ce gândim noi și mai ales să nu atribuim gânduri de-ale noastre altora. Când se punea problema luării unor hotărâri, exemplifica direct cu persoana care lua hotărârea, fiind întrebat dacă-i convine să facă ceea ce el hotărâse pentru alții. Formula este foarte simplă. Dacă tu te simți bine, și altul se simte, dacă te deranjează, atunci fii sigur că și pe alții îi deranjează.

La masa de prânz toți fuseseră sobri și tăcuți. Nu se auzeau decât tacâmurile atingând farfuriile. Ridică ochii și îi privi pe cei de la masa cea lungă. Servirea mesei devenise ceva firesc, de parcă de totdeauna existase această tradiție. Se uită atent la fiecare mesean ce ținea privirile în farfurie, inspirați de atitudinea domnului președinte. Domnul prim ministru se abținu să facă glume. Și el era abătut. Era o atmosferă asemănătoare celei de la curtea unui imperiu înaintea începerii unui război, o atmosferă încărcată de greutatea unei morți apăsătoare. Aștepta să termine și ceilalți de mâncat, privindu-i în tăcere. Când toată lumea terminase și aștepta să se spună rugăciunea de mulțumire, solicită participarea tuturor membrilor palatului la primirea înaltelor oficialități religioase pe care să le întâmpine și să le conducă prin curte și palat, oferindu-li-se toată atenția. Le prezentă acea întrunire ca un moment istoric marcant în cadrul recepțiilor acestui palat, un moment pregătit îndelung și mi-

nuțios în colaborare cu guvernul și alte organisme acreditate, care au lucrat zi și noapte la terminarea documentării, culegând informații exacte de nume, situații, fapte și activități. Fiecare comunitate religioasă al cărei șef fusese invitat urma să primească spre rezolvare cazuri concrete de destine umane. Nu se făcuse nicio discriminare în invitațiile trimise liderilor religioși, care fuseseră invitați să răspundă din timp dacă pot veni personal, menționând persoanele care îi vor însoți, în cazul în care vin cu suită, sau eventualul reprezentant pe care-l vor trimite în numele lor din partea comunității. Cum primiră o invitație pentru această reuniune la palat din partea președintelui pe care doreau să-l cunoască personal, odată ce nu se arăta în public, cu toții confirmară participarea. În încheierea sesiunii se oferea o agapă frățească tuturor participanților.

Pentru a-i putea primi pe toți, amenajară un salon, aranjând scaunele sub formă circulară, încât să se poată vedea cu toții fără a întoarce capul. Pentru a filma întâlnirea, s-au instalat camere mobile în colțurile salonului și pe pereți, microfoanele fiind prinse de tavan. Îmbrăcați de gală, oamenii palatului îi așteptau la intrare, îi întâmpinau cu multă amabilitate și îi conduceau în sală, unde fiecare își alegea locul. Majoritatea celor invitați se afla pentru prima dată la palat. Se simțeau măguliți de invitația primită. Domnul președinte aprecie punctualitatea invitaților. În doar câteva minute umplură sala. Nu lipsea nimeni.

La ora trei fix se deschise ușa și intrară organizatorii acestei întâlniri: domnul președinte, domnul prim ministru, ministrul cultelor, ministrul învățământului, doamna ministru al culturii, secretarul de stat pentru culte și zece secretari care stenografiau intervențiile. Organizatorii considerau acea întâlnire hotărâtoare pentru viitorul neamului.

— Bună ziua. Salută domnul președinte.

— Bună ziua. Răspunseră toți în cor.

— Fiți bineveniți la palat.

— Bine v-am găsit.

— Din momentul investirii mele ca președinte și a numirii actualului guvern în frunte cu domnul prim ministru, am pregătit întâlnirea noastră de astăzi în cele mai mici amănunte și din toate punctele de vedere. Chiar dacă tot ce am făcut este cunoscut de toți cei din sală, în cazul în care există anumite dubii asupra unor aspecte, suntem aici pentru a vi le lămuri. Nu ne-am adunat pentru a vântura pleavă, sau a găsi forme viabile de salvare a sufletului credincioșilor, de care se ocupă domniile voastre, ci de a da credinței o expresie vizibilă și mai ales palpabilă. V-am invitat pe toți pentru a vă asculta și a lua notă de ce soluționări propuneți. Cum iarna bate la ușă, chiar din momentul enunțării lor începe cronometrarea punerii lor în practică de toți cei prezenți în cadrul comunităților dumneavoastră. Avem certitudinea că prin dumneavoastră ajungem în cel mai scurt timp la fiecare om din această țară. Pentru

dumneavoastră este un credincios, pentru noi, un cetățean, iar pentru toți, un *om*.

— Guvernul este dispus să primească sugestiile venite din partea fiecăruia, de aceea v-am ruga, în măsura în care este posibil, să ne oferiți date concrete, pentru o intervenție directă. Numerele sunt aprecieri globale, de aceea dorim mai mult decât atât, indicarea exactă a persoanelor, ceea ce noi vom face, indicându-vă dumneavoastră cazurile nominale ale celor pe care comunitățile dumneavoastră le vor soluționa, completă domnul prim ministru. După un moment de tăcere și de meditare profundă, domnul președinte îi invită la cuvânt.

Ascultară cu atenție intervențiile fiecărui participant. Toți vorbeau bine, coerent, cu figuri de stil, parabole și exemple ce impresionează auditoriul. Tot discursul lor a era, conform tradiției oratorice, unul ideologic. Astfel s-au întâlnit creștini ai bisericilor tradiționale, reformate, ai creștinismului celt și ai cultelor neoprotestante, budiști, yoghini, jansenişti, musulmani, mozaici, creaționiști, ai mișcării New Age, stilişti, ai mișcării de meditație transcendentală, martori ai lui Iehova, mormoni, bahai, taoiști, sataniști, ai religiei pre-creștine a acestor locuri, despre existența cărora nimeni nu știa nimic, și marxist-leninişti.

Când un reprezentant religios termina ceea ce avea de spus, ministrul cultelor îi înmâna un plic cu numele celor pe care comunitatea lor religioasă avea să se responsabilizeze, rezolvându-le situația socială, profesională și umană. Când terminară toți ce au avut de spus, domnul ministru al cultelor îi întrebă:

— Există cineva prezent în sală care nu a primit plicul?

— Au mai rămas niște plicuri? Întrebă cineva din sală.

— Nu, dar ne gândeam că poate nu am acoperit toate situațiile și am scăpat ceva.

— Cum puteați scăpa, odată ce mie mi-ați dat o geantă spuse Înalt Prea Fericitul Părinte Patriarh.

— Multe sunt faptele credinței noastre, cu atât mai mult cu cât mai numeroși sunt credincioșii.

— Vă solicităm o implicare socială în concretizarea credinței față de fratele nostru. Nu vorbim despre om, ci despre frate, spuse ministrul cultelor.

— În spatele fiecărui nume stă un om a cărui viață se va schimba radical și în această schimbare domniile voastre veți juca un rol hotărâtor. În cazul în care nu reușiți sub nicio formă în anumite situații, să ne informați și vedem ce facem. Vă rog să nu o luați ca o obligație, nu este ceva ce vi se impune și să faceți contrar inimii voastre. Tot ceea ce faceți să vină din inimă. Gândiți=vă că nu faceți altora, ci pentru dumneavoastră înșivă. Nu îi ajutați, ci le dați viață. Nu se ridică problema unui ajutor material, chiar dacă el este prezent, oferindu-le un loc unde să trăiască, un serviciu în care să se integreze și prieteni

care să-i înconjoare, ci o serioasă investiție umană și divină ale cărei rezultate credem că sunt incomensurabile.

— Educația este permanentă și mulți dintre cei pe care-i veți întâlni sunt victimele unei mentalități de luptă, de desconsiderare a celor slabi și de proslăvire a celor puternici și violenți. Nu mergeți să-i convingeți de ceva, ci mergeți să-i luați cu voi în viața voastră. El este singur, voi sunteți mulți. El este slab, voi sunteți puternici. El nu știe, voi îl veți învăța. Și pentru a-i da forța de care are nevoie, vă rugăm să inversați rolurile, văzând în el ceea ce el vede în voi, el este cel care știe și voi, cei care învățați de la el, el este cel puternic și voi cei slabi.

— Trăim într-o epocă a bolilor crâncene, nu pentru că ele nu ar fi existat și înainte, ci pentru că știința le-a identificat și caută să le combată. Combaterea bolilor și găsirea medicamentelor a slăbit forța organismului de a se apăra în fața atâtor agenți virali. Bolnavii au nevoie nu numai de un tratament medical, dar mai ales sufletesc, de care dumneavoastră trebuie să vă ocupați. Nu se rezolvă situația bolii, identificând-o cu păcatul sau cu ispășirea lui. Nu rămâneți marcați de boală, căutați să simțiți că pe dumneavoastră vă tratați. Cu cât vorbim mai mult despre drepturi, cu atât îi frustrăm pe confrații noștri. Cu cât se fac campanii de întrajutorare, cu atât se produce o discriminare a celor bolnavi chiar de propria familie biologică și religioasă. Astăzi există boli cu ceas în care fiecare secundă și minut este un triumf asupra morții. Nimeni nu vrea să moară și cu atât este mai tragic când omul știe, fără să fie sfânt, când i se termină viața la care ține atât de mult. Aceasta este fața apocaliptică a zilelor noastre în care mulți tineri mor cu zile. Mor înainte de vreme, nenuntiți, condamnați de frații lor la moarte și izolați în așteptarea plecării dintre noi. Se zice că s-au găsit leacuri pentru aceste boli. Dacă s-au găsit, fiți siguri că le vom afla și le vom da. Cruciada noastră este una pentru o viață sănătoasă aici pe pământ și fericită dincolo, spuse doamna ministru al culturii. Cum deja a fost inventat aparatul care vindecă orice fel de cancer, fiți siguri că vom achiziționa acest izvor de sănătate trupească, de aceea trebuie tămăduit sufletul pentru a se bucura de viață.

— Colaborarea noastră începe aici, dar nicidecum nu se termină, fiți convinși că vom continua să colaborăm frățește, respectându-ne reciproc, așa cum am făcut și astăzi, când stăm împreună toți în numele neamului, un neam alcătuit din fiecare dintre noi. Spuse domnul ministru al învățământului.

— Aveți la dispoziție trei zile pentru a șterge orice suferință din partea credincioșilor dumneavoastră. Ajungă societății răul ei! Nu mai dorim oameni abandonați și desconsiderați! Nu avem nevoie de oameni cărora să le arătați milă! Să se termine cu cerșetorii. Integrați-i în comunitățile care i-au expulzat. Cei care cerșesc o fac nu din vina lor, ci a comunităților, care nu-i lasă să moară, îi țin în viață pentru a putea face milostenie, arătând lumii cât sunt de buni.

Comunitatea are o valoare religioasă și prezența cerșetorilor evidențiază faptul că acea religie este un teatru, nu o religie a adevărului, pentru că ignoră omul și acesta este fundamentul fenomenului religios, promovarea omului ca fiind cea mai aleasă ființă. Mă uit și nu văd cerșetori, vă văd pe dumneavoastră. Mă uit și nu văd oameni disperați, vă văd pe dumneavoastră. De-a lungul istoriei, propovăduindu-se Împărăția Cerurilor era nevoie de visători, menținându-i în starea de dorință fierbinte, neprimind ceea ce cereau, primeau doar atât cât să nu dispară, să rămână vii. Nu avem nevoie de oameni vii, ci de oameni sănătoși, de oameni care nu merg la serviciile dumneavoastră să cerșească, ci să se întâlnească bucuroși cu ceilalți și cu Dumnezeu! În concluzie, invitația mea este pentru cei care cred în Dumnezeu, într-un spiritul lucrător, o energie necreată sau în conștiință, ca aceste realități ale credinței diverselor comunități să se manifeste clar și explicit în relația dintre oameni. Faceți-l viu pe Dumnezeu. Dumnezeu lucrează prin oameni, prin dumneavoastră. Dumneavoastră sunteți brațul lui Dumnezeu. Nu vă invităm să faceți reclamă ieftină, poftindu-i la masă după care ei să se întoarcă la colțul străzii și la viața mizerabilă. Nu le oblojim rănile doar pentru câteva minute, nu-i spălăm ca să-i lăsăm să se murdărească. Din acest moment aveți la dispoziție trei zile, dar ne întâlnim peste o săptămână ca să vorbim despre minunile săvârșite.

— Dacă doriți să fim mai expliciți vă stăm la dispoziție.

— Avem trei zile ca să existe în realitatea socială a țării ceea ce fiecare religie are în doctrină. Adică ceea ce nu s-a realizat în două mii de ani pentru creștinism să rezolvăm în trei zile. Vreți să terminați cu toate religiile?

— Dimpotrivă, vreau să dovedim că religiile sunt vii și adevărate. Nu vorbesc, ci fac. Este calea de la om la om prin Dumnezeu. Aveți noroc, pentru că numărul celor năpăstuiți este inferior celor împliniți. Nu trebuie să dați de pomană, ci să îi acompaniați în manifestarea demnității umane. Nu ne uităm la unii că sunt bogați sau săraci. Ne uităm la toți că sunt oameni. Și omul nu poate fi altceva decât om, cu toate că a fost și este tratat ca și cum nu ar fi.

— Și, ce ne sfătuiți să facem?

— Citiți lista credincioșilor dumneavoastră de jos în sus, de la cei ignorați și lăsați deoparte spre cei din capul listei. Aceasta este una din operațiile de identificare și aici puteți confrunta listele dumneavoastră cu lista pe care ați primit-o din partea noastră. O altă identificare este cea fizică, pentru că existența clasei cerșetorilor are taina ei. Treci pe lângă el și-l vezi, îi iei cu tine și-i redai demnitatea la pierderea căreia ai contribuit și de care ești responsabil. După ce au fost identificați, citiți lista de sus în jos, de la pozițiile cheie ale oamenilor importanți și grei ai comunității care să-și ajute frații nu cu parabole, ci faptic, frățește, și nu cu gândul creării unei dependențe și sclavii economice și ideologice. Ceea ce le oferiți este integrarea. Relația nu este una instituțională, ci umană. Sărăcia, nevoia și decăderea morală au fost întreți-

nute de diverse instituții religioase. Consider justificată existența unei religii, odată ce nu intră în competiție cu celelalte și slujește omului, dându-i echilibru și satisfacții. Cineva a păcătuit, sunt păcătoși și trebuie să fie pedepsiți. Pedepsiți-i, oferindu-le posibilitatea să fie ei înșiși. Nu vi se cere altceva decât să aplicați legea iubirii. Cum contextul este creștin, toate religiile din acest perimetru spiritual au marca creștinismului. Aplicați ceea ce este mai valoros: iubirea înțeleasă ca împărtășire a aceloraşi credințe, sentimente și valori. Când îl întâlniți pe celălalt, să-l vedeți în el pe Iisus, așa cum Iisus sunteți dumneavoastră. Ceea ce a făcut El, minunile Lui le faceți acum dumneavoastră. Nu vă mai postați în rolul lui Ana și Caiafa sau al lui Pilat. Dacă s-a tergiversat timp de două mii de ani rezolvarea acestei stări de lucruri este, pentru că în momentul oficializării creștinismului în cadrul imperiului muribund, cei care îi ucideau înainte pe adevărații creștini au continuat să-i martirizeze când mulți dintre ei au devenit ierarhii și susținătorii acestei religii instituționalizate.

— Există printre dumneavoastră cineva care se îndoiește asupra reușitei realizării acestei intervenții?

Nimeni nu spuse nimic, chiar dacă gândeau. Din propria experiență cunoșteau puterea inegalabilă a iubirii, cu atât mai mult cu cât este una convergentă a tuturor. Numai unirea lor în acest act de voință este o forță supraomenească. Fuseseră extrem de impresionați de exactitatea listelor primite. Dovedeau un profesionalism în abordarea fenomenului uman și o rigoare matematică, ceva similar listelor ce pregăteau holocaustul, doar că de data aceasta nu erau liste de diferențiere, condamnare și exterminare, ci de unire și ajutare a tuturor ca frați.

— Mă bucur nespus că ne-am întâlnit cu toții plănuind darea filei și gustarea aici pe pământ a ceea ce așteptăm după moarte. Pentru că noi doar vă asistăm în împlinirea faptei, toți cei prezenți în sală sunt invitați să redacteze comunicatul pentru țară venit din partea dumneavoastră și semnat de toți cei prezenți, inclusiv de oficialitățile de stat, după care vom declara deschis procesul de colaborare continuă în vederea transpunerii învățăturilor de credință și morală în practica socială de care va beneficia fiecare cetățean.

Începură să dicteze textul după ce se sfătuiră între ei. Secretarii scriseseră textul, îl imprimară în atâtea exemplare încât fiecare comunitate să-l depună în arhiva ei personală. Toate acele exemplare fuseseră semnate de participanți și parafate de președintele țării și primul ministru. Fiecare exemplar era un original, având textul și semnăturile în original, o procedură ce-i impresionă pe participanții obișnuiți cu simplificarea lucrurilor, care de obicei semnau originalul și celorlalți li se ofereau copiile. De data aceasta fiecare primea originalul documentului oficial.

Întrebați dacă propun pe cineva dintre domniile lor care să citească declarația comună la televizor sau se trimite pur și simplu declarația pentru a fi citită

de crainicul de televiziune, părerile erau împărțite. S-au făcut cel puțin zece propuneri. Pentru a împăca pe toată lumea, domnul președinte făcu și el o propunere. Vor merge cu toții la televiziune, unde vor fi filmați, iar cel mai în vârstă va citi declarația elaborată de ei. Această propunere li se părea cea mai serioasă și a fost aprobată în unanimitate, doar că o ajustaseră puțin în sensul că, cel mai bătrân dintre ei nu avea barbă și au considerat, pentru ca impactul să fie și mai puternic, ca declarația să fie citită de cineva cu o barbă mare și albă, fiind vizat Prea Fericitul Părinte Patriarh. Acesta le mulțumi pentru propunere, însă consideră că și mai potrivit ar fi ca această declarație să fie citită de reprezentantul religiei precreștine de existența căruia extrem de puțini știu, demonstrând astfel spiritul ecumenic al întâlnirii lor, propunere acceptată de toți, mai ales că și persoana indicată avea o barbă lungă de schivnic. Partea frumoasă a întâlnirii lor era că, deși aparțineau unor grupuri adverse, propunerile vizau membrii din alte grupări. Disputele doctrinare fuseseră substituite de relații umane firești.

— Pentru că această primă etapă s-a încheiat prin semnarea comunicatului către țară venit din partea domniilor voastre, nu puteți pleca de la noi ca de la o casă pustie. Sunteți invitați cu toții la o agapă frățească, și îi conduseră într-un alt salon unde fusese întinsă o masă lungă. Spuseră pe rând rugăciunea în mai multe limbi și începură să mănânce, discutând pe diverse teme, fiecare având grijă de plicul primit. Cu toții intrară într-o competiție a faptelor bune, a frățietății, a minunilor vii care se vor face fățiș și nu pe ascuns.

În seara aceleiași zile, apărură la televizor șefii tuturor comunităților religioase din țară, care fuseseră filmați, scriindu-li-se numele și titlul pe care-l aveau în cadrul comunității respective. În aplauzele tuturor celor prezenți care se ridicaseră în picioare îl invitară pe cel ales să citească comunicatul redactat și semnat de toți, după cum se putea vedea la televizor unde acesta fusese filmat. Sacerdotul vechii religii se ridică de pe scaun, ieși în față, își puse ochelarii, deschise geanta de unde scoase documentul, își drese vocea de bariton și citi cu un ton blând comunicatul pe care toți cei prezenți doreau să-l facă cunoscut întregii țări.

— Astăzi, și spuse data zilei, ne-am adunat cu toții la palatul președințial unde ne-am îmbrățișat hotărâți să transformăm vorbele noastre în fapte ce vorbesc de la sine. Fiecare din cei prezenți aici își asumă condiția întemeietorului religiei lui de pe vremea când se afla printre oameni, ca om. Ne situăm în momentul activității publice a celui pe care-l urmăm, în numele Căruia ajutăm, vindecăm, dăm, împărțim, învățăm să trăim unii cu alții aici pentru a ști cum o vom face în Împărăția Cerurilor. În această lucrare comună toți cei prezenți suntem frați și cu dumneavoastră la fel. Când suntem slabi, vă cerem să ne întăriți, când suntem pierduți, ajutați-ne să găsim calea, când suntem ai nimănui, luați-ne cu dumneavoastră. Când suntem neajutorați, ajutați-ne să

regăsim forța în noi înșine. Știm că în unire stă puterea credinței ce ne ridică pe fiecare în demnitatea noastră umană. Ne uităm în jur și vedem numai frați. Cine zice că tu ești cerșetor? Tu ești fratele meu ce păzește drumul ce duce spre familie și te rog arată-mi-l și mie. Condu-mă, și te voi urma cu toată dragostea. Cine zice că ești un neisprăvit? Tu ești în stare de lucruri minunate pe care toată lumea le va afla și noi te vom ajuta să o dovedești. Bolnav de ești, te vom vindeca. De ești închis, te vom cerceta și te vom ajuta să ieși de acolo, având grijă de tine și tu de noi. Ne spălăm ochii și vedem minunile ce ne înconjoară și ne bucurăm de ele. Tu ești minunea mea, tu, fratele meu și sora mea. Faptele pe care le facem unii pentru alții sunt drumul fiecăruia dintre noi spre cer și biletul de intrare în Împărăția Cerurilor, care începe de aici și prin care noi deja călătorim. Urmați-ne!

Termină de citit comunicatul. Se lăsă un moment de tăcere. Se duse la ceilalți și se îmbrățișară cu toții. Terminând de se îmbrățișat, îi îmbrățișară pe toți cei din studio.

Știrea din cadrul buletinului informativ avusese efectul unui fulger răspândit în întreaga țară. Nimeni nu știuse despre această reunire a tuturor șefilor religioși la palat. Fiecare se bucura când vedea persoana cea mai importantă din cadrul comunității sale alături de alte personalități ale vieții spirituale. La televizor apărea scris numele și rangul celui care se vedea. Ceea ce au ei de gând să facă, și se pare că au și făcut, este o reinițiere a fenomenului religios ce anulează valoarea de cauză și efect. Pur si simplu i se oferă fiecărui credincios posibilitatea de a face ceea ce întemeietorul religiei sale a făcut-o ca om cu ceilalți oameni. Primul semn la care asistaseră cu toții fusese cel al îmbrățișării de neconceput în termeni dogmatici, considerându-se unii pe alții eretici și păgâni. Ce au mai înțeles este importanța faptei. Fapta anulează politica cuvântului. Vor trebui să acționeze, lăsând faptele să vorbească. Acest lucru li se păru cel mai ușor, fiind cel al interacțiunii imediate. Nu știau ce să zică. Nu pot sta închiși în casă de frică să nu-și întâlnească frații aflați în nevoi, în necazuri, după cum nu se pot lăsa duși de entuziasm. Mulți considerau că cel mai bine era să aștepte și să vorbească cu responsabilul comunității religioase căreia îi aparțineau și de care se simțeau legați.

Anticipând această reacție firească, în spațiul de timp între ședință și agapă, oficialitățile prezente le-au dat celor prezenți posibilitatea contactării comunităților lor pentru a trimite prin fax dispozițiile corespunzătoare în toată țara.

— Dumneavoastră vă gândiți la cele mai mici detalii. Încât nici nu este nevoie de cuvinte, ne oferiți totul pregătit din timp. Doar conținutul comunicatului nu l-ați elaborat, cu toate că ne-ați inspirat, îi spuse rabinul președintelui.

— Este ca un joc de șah. Avem toate piesele pe tablă și un număr limitat de mișcări cu o infinitate de surprize. Mișcările le putem prevedea, rămânând să trăim surprizele.

— Mulțumesc pentru parabolă.

— Eu vă mulțumesc pentru prezență. Este importantă prezența dumneavoastră la astfel de întâlniri. Sunt convins că și dumneavoastră sunteți împotriva cererilor de scuze și de ceremonii de iertare pentru crimele săvârșite împotriva neamului dumneavoastră sau de felul în care cei din neamul dumneavoastră execută în ziua de astăzi oameni, numindu-i terorișți, fără a se vedea pe ei înșiși criminali. Eu le consider crime împotriva umanității, împotriva omului și experiența făcută cu oameni dintre care o bună parte din neamul dumneavoastră a fost doar un firav început continuat până în zilele noastre. Oricât m-aș strădui să văd o identitate națională, nu reușesc să văd decât oameni.

— Sincer, eram nerăbdător să văd când ne vom întâlni. Am înțeles perfect de ce nu a fost imediat după numire. Trebuia pregătită această etapă de ridicare spirituală cu o bază materială rezolvată. Știți că materialismul oamenilor este foarte puternic și marchează toate religiile despre care se crede, în mod greșit, că sunt o fugă din fața insuccesolor vieții, o amețire a sărăciei și un efect al ignoranței. Chiar din momentul candidării dumneavoastră în numele unei conștiințe, ați adaptat o poziție religioasă și de aceea ați fost votat. Dintre cei prezenți vă pot garanta că cei care au mers la vot v-au votat, în ciuda unor eventuale interese politice.

— Ușa rămâne deschisă și ori de câte ori doriți, ne putem întâlni și pune lumea la cale. Sunt curios cum vedeți dumneavoastră rezolvarea situației din Orientul Mijlociu.

— Toate la timpul lor.

Oficialitățile se prezentară extrem de binevoitoare și amabile cu invitații, pe care-i îmbrățișară, vorbind cu fiecare, ascultându-i și dând câte o părere unde le era cerută. Toată tensiunea acumulată în cursul dimineții, neștiindu-se exact care va fi reacția participanților, se dezamorsase. Este bine să ne gândim din când în când la moarte, ca un exercițiu de înțelepciune, mai ales la moartea ce vine din partea unui frate. Acum ei toți se recunosc și se simt drept frați, deci trebuie avută o atenție sporită în activitatea de conștientizare a importanței gesturilor lor. Cu toții erau încântați de faptul că nu se făcuse nici un fel de discriminare, fiind tratați cu toții la fel, indiferent de numărul de credincioși ai comunității lor. Cu acest prilej au avut ocazia să afle de existența unor comunități despre care nu auziseră niciodată, sau credeau că sunt de domeniul ficțiunii. Desigur, nu și-au manifestat uimirea și nici nu și-au exprimat curiozitatea de a afla mai multe. Documentul pe care-l semnaseră avea tipărit numele fiecăruia cu rangul din cadrul comunității lor și semnătura. Nu aveau nimic de ascuns și de aceea ieșiseră la vedere cei care existau fără a-și prezenta anterior identitatea religioasă. Era unul din elementele de surpriză ale întâlnirii lor. Cu toții se așteptau la o colaborare cu președinția, dar nu se gân-

deau că li se va oferi lor rolul de conducere a acestei lupte sociale pornind de la baza spirituală. Gândind îndelung la propunerea făcută, le dădeau dreptate. Ei aveau un rol pe care-l ignoraseră de-a lungul istoriei, convinşi fiind că este mai important ceea ce fac decât să-şi vadă fraţii ca oameni şi să-l recunoască în omul de lângă ei pe fratele lor. Nu este doar o simplă schimbare de optică, ci o renaştere spirituală ce spulbera acel „ajută-mă, ca să te ajut" devenit un „ajută-mă, ca să exist", fără tine existenţa mea nu are sens. Tu mă întăreşti, mă susţii şi mă conduci prin Împărăţie, iar Împărăţia de dincolo a credinţei ne dă forţă ca prin faptă să o împlinim pe pământ.

Părea o cursă cu o numărătoare inversă. Desigur, în spatele actelor stau şi ambiţii şi orgolii de a demonstra altora valoarea adevărului religiei propovăduite. Dar ceea ce conta era progresul ce se nota de la o oră la alta. Oamenii străzii dispărură, cerşetorii la fel. Locurile pe unde existaseră odinioară fuseseră spălate de nenumărate ori încât străluceau. Băncile de piatră şi de fier fuseseră înlocuite cu bănci de lemn, pe care drumeţii se puteau odihni fără a fi atacaţi de mirosuri şi pureci. Gările şi aeroporturile nu-şi mai aveau locuitorii lor fideli, intraţi într-o altă rută a vieţii. Îşi mutaseră viaţa de pe peron în trenul vieţii, luaţi de curentul dragostei împărtăşite. Fără multă discuţie, situaţia disperării multora se schimbă prin mâna întinsă ce i-a ajutat să se ridice şi prin îmbrăţişarea dată pentru spulberarea indiferenţei şi a singurătăţii. Cerşitul încetase să mai existe ca practică socială. Când se întâlneau oamenii, ştiau de ce are nevoie celălalt fără să-i spună. Este interesant cum putem să-i ajutăm pe ceilalţi dacă vrem. Ce ne paralizase gestul dăruirii? Şi ce era şi mai curios era că, aşa cum cel care citea nevoile altuia, venindu-i în întâmpinare, şi nevoile lui erau citite de alţii şi ajutat. Se iniţiase un lanţ al binefacerilor, încât, în loc să rămâi sărac, deveneai bogat. Dădeai un deget şi primeai un braţ, contrar zicalei populare. Nu se mai reclamau furturi, crime, situaţie adusă la cunoştinţă ţării prin mijloacele mass-media.

Trecând o săptămână, la aceeaşi oră sala se umplu cu aceleaşi personalităţi religioase. Dacă la prima întâlnire veniseră simplu, pentru a marca mai mult o prezenţă, de data aceasta fiecare avea cu el o geantă plină cu documente. Participaseră aceleaşi oficialităţi şi şedinţa era filmată cu aceleaşi camere fixate de pereţi şi de colţurile salonului. De data aceasta discuţia era extrem de punctuală şi se ridicau probleme concrete pe care le-au întâlnit în rezolvarea situaţiilor. Fiecare lua cuvântul, citea numele persoanei, starea în care fusese, starea în care se afla în acel moment şi condiţia spre care se îndrepta. Aşa cum era de aşteptat, întâlniră situaţii de oameni care abandonaseră domiciliul din cauza unor vicii, în special a băuturii, ceea ce necesitase intervenţia atât a familiei respectivilor, cât şi a psihologilor şi medicilor. Pentru tratarea acestor cazuri le-au recomandat nişte leacuri de medicină alternativă, tradiţională, indicându-le tuturor, pentru că situaţia apăruse în cadrul tuturor comunită-

ților religioase, să-și noteze numele și adresa respectivului medic. În astfel de cazuri cel mai bine este să nu se pornească prin enunțarea obiectivului moral, cel al îndepărtării viciului, ci să se aibă în vedere câștigarea încrederii, căutând să găsească motivațiile și să identifice slăbiciunile fiecăruia. Cel care se va vindeca este el însuși, dar nu o poate face fără o serioasă susținere din partea tuturor. O funcție de responsabilitate i-ar activa ambiția de a se comporta astfel. Cum nu există o rețetă universală, depinde de personalitatea fiecăruia. Oricum, o perioadă de post, care înseamnă abstinență, și de sport, care întărește voința și arde caloriile, este binevenită. Nu trebuie ignorată contribuția anturajelor. Tot timpul omul se află într-un anumit anturaj. Avându-se în vedere anturajele existente, se stimula fructuos creativitatea și responsabilitatea membrilor lor, pentru că este o iluzie scuza „e treaba lui", când de fapt „este treaba noastră", fiecare din noi este responsabil pentru ce ajunge să facă o rudă, un prieten sau un cunoscut de-al nostru sau pur și simplu, cel de lângă noi.

— Cum suntem frați, vă rog să-mi dați datele acestor cazuri disperate ale celor prinși de patima beției, pentru a vedea ce poate face comunitatea noastră pentru ei. Și în cazul în care aveți anumite situații cu un grad extrem de ridicat de dificultate, fie moral, fie social, fie chiar medical, vă rugăm călduros să ni le indicați. Spuse liderul comunității religiei precreștine. Cu tot respectul, primi din partea colegilor câte o listă cu numele, adresa și problema vitală ridicată.

— I-am vizitat, firește, și pe cei din închisori, spuse Înalt Prea Fericitul Părinte Patriarh. Pentru a-i ajuta efectiv dincolo de gratii avem nevoie de colaborarea cu oficialitățile țării.

— Vă mulțumim pentru prezența dumneavoastră în închisori pentru a sta de vorbă cu oamenii. Vă rugăm pe toți să ne dați lista cu numele lor, menționând penitenciarul, pedeapsa primită, valoarea spirituală pe care dumneavoastră o vedeți în ei, pregătirea profesională și mai ales ce le-ar place mult să facă și nu cred că vor ajunge vreodată să facă. Le răspunse domnul prim ministru.

Parcă fuseseră pregătiți pentru această invitație, pentru că toți se ridicară și îi înmânară câte o listă cu nume.

— Se vede că v-ați pregătit ca noi data trecută. Chiar mai bine, pentru că noi ne-am pregătit mai mult timp, pe când dumneavoastră ați făcut totul într-o săptămână, îi felicită domnul prim ministru, strângându-i în brațe bucuros de o asemenea colaborare.

— Au existat situații pe care nu ați reușit sub nicio formă să le rezolvați? Întrebă domnul președinte.

— Am întâlnit cazuri dificile, dar nu care să nu poată fi rezolvate.

— Oare de ce? Ce răspuns ați putea să ne dați? Întrebă doamna ministru al culturii.

— Atitudinea noastră a fost cea a activității pământești a fundatorilor religiilor noastre, o interacțiune pe orizontală, unde se întâlnesc oameni. Nu de sus în jos, în numele unei autorități divine. Am abordat fiecare caz omenește, de la om la om și omul, dacă vrea, le descurcă pe toate, așa cum le-a și încurcat. Răspunse Înalt Prea Fericitul.

— Colaborarea inițiată între oficialitățile de stat și prin dumneavoastră cu toate comunitățile religioase va continua spre binele tuturor, sublinie domnul ministru al cultelor.

— Ceea ce am simțit în această săptămână înainte teoretizam și îi invitam pe alții să facă. Minunile nu țin de povestea care ne impresionează, ci de fapta care le împlinește. Simt cum împreună suntem puternici. Această îmbrățișare frățească ne face încrezători într-un viitor prosper și fertil completă o voce din sală.

— Ne vom mai întâlni în diverse situații în timpul misiunii noastre și, odată imprimat impulsul cel bun, ne-am bucura să-l continuați și sub alte administrații de stat. Nu credeți în teorii de tipul „care pe care" adică atunci când conducerea este puternică avem o situație de subjugare a poporului, iar când poporul este puternic, conducerea urmează poporul și i se supune. Nu există popor și conducere, ci om și neom. Nu întotdeauna cel aflat la conducere când ia o hotărâre improprie este neom, ci toți cei care acceptă, știind că nu trebuie să accepte. Nu există nimic pe lumea asta să ne oblige să facem concesii care, odată începute, nu se mai termină, ca o cutie a Pandorei.

Terminând ce au avut de discutat, dându-i-se fiecărui participant cuvântul în dorința de a afla opinii cât mai diferite, pentru că au existat și voci care au subliniat că este bine să se respecte diferențele dintre ei și să nu se confunde religiile în ciuda asemănărilor, pentru că principala lor vocație și misiune este una verticală și au acceptat propunerea venită din partea președinției doar pentru a-i conduce de pe pământ spre cer. Că este extrem de greu, chiar imposibil, este să-l considere frate pe dușmanul de până la această întâlnire, considerând o fățărnicie și un teatru gratuit aprecierile acestui act.

— Mă bucură nespus cuvintele dumneavoastră spuse domnul președinte. Toată sala se arătă surprinsă de aprecierea atitudinii considerată de ei ca fiind obraznică, cum de fapt fusese intenția protestatarului.

— În lume fiecare om gândește în felul lui. Nu există doi frați gemeni care să gândească la fel și să aibă același caracter. Dușmanul de ieri este greu să fie acceptat ca prietenul de astăzi. Nu suntem aici să facem politică, cu toate că, fără voia noastră, facem. Obligând pe cineva să spună sau să facă ceva, chiar dacă acel lucru este bun, situația este deplorabilă. Vă cer scuze dacă dumneavoastră ați considerat că propunerea noastră de colaborare v-a obligat să faceți gestul dragostei. Când am intrat toți în această sală, nu am văzut calitatea oficială a responsabilității religioase sau de stat pe care fiecare o avem, ci am

văzut oameni. Când am vorbit cu cineva, nu am privit în pământ, în cer sau în altă parte, ci în ochii fiecăruia. Nu am cunoscut dușmani, chiar dacă în decursul vieții am trecut prin situații în care unii au crezut că mi-au făcut rău. Nu sunt un etalon uman, dar cred că și alții au trecut prin momente de tristețe provocate de prieteni și colegi. Dumneavoastră ați luat propunerea noastră ca pe o obligație? Și ce ați simțit tot timpul acesta?

— La început nu m-am gândit. Când ne-am îmbrățișat cu toții mi-am pus întrebarea firească: „dar chiar trebuie să ne îmbrățișăm toți, și în fața credincioșilor noștri?" „Ce vor spune ei?" „Ce legătură vor face între criticile pe care noi le proferam la adresa celor pe care-i îmbrățișăm acum?" Există două răspunsuri logice posibile: ori că ne-am schimbat ori că jucăm teatru. Ceea ce vă pot spune referitor la ceea ce am trăit în cursul acestei săptămâni, a fost ceva deosebit. Toți membrii comunității mele au dormit foarte puțin, preocupați cu frații pe care trebuiau să-i integreze în locul din care se desprinseseră. Era o integrare în afara textelor cu care ei erau obișnuiți și toată lumea fusese prinsă de această febră. Când mă gândesc, îmi dau seama că nu putem continua astfel la nesfârșit. Trebuie să ne preluăm pozițiile noastre de luptă și de apărare a conținuturilor de credință.

— Condiția de existență a oricărei civilizații este cea a luptei unora împotriva altora, împotriva dușmanilor care îi amenință. Când nu există dușmani, ei sunt fabricați, pentru că altfel simt că societatea nu poate funcționa. Vă amintiți când vă vorbeam că intenția noastră este de a înlocui lupta cu omul? Dumneavoastră vă vedeți periclitată poziția din cauza atitudinii, care nu mai este una dogmatică, ci umană. Când vedeați o obligație în a iubi și a-i îmbrățișa pe ceilalți, dădeați o interpretare dogmatică a manifestării firești. Îmbrățișarea este atingere, este o întâlnire energetică sau haric ce se poate împărți, rupe, distruge, fura chiar, completa sau crește. Dacă îmbrățișezi sincer pe cineva, simți cum te bucuri. La ce v-ați gândit când ați primit invitația de a participa la o ședință la palat?

— Am fost surprins. Nu eram obișnuit cu astfel de invitații și mai ales la palat. Era clar că venea din partea președintelui, dar nu-mi făceam cea mai mică idee despre ce putea fi vorba. Când am ajuns aici și am văzut pe toți liderii religioși am înțeles că se va dezbate ceva important, dar nu știam ce. Nu mă simțeam cu musca pe căciulă. Am participat firesc la întâlnire, am prezentat situația spirituală și doctrina comunității pe care o conduc, am primit și eu lista cu nume pe care am citit-o de jos în sus și de sus în jos cum ne-ați sugerat și am rezolvat toate situațiile, pe lângă care am mai găsit, cum era de așteptat, și altele. De fapt, ne-am dat seama că indicațiile primite au fost punctuale pentru a acoperi o zonă. De exemplu, ne indicați un nume, dar în acel loc am mai întâlnit alți șase pe care nu puteam să nu căutăm să-i integrăm, așa cum ne-ați cerut. Pe această linie totul este funcțional, dar din punctul de vedere doctrinar nu funcționează.

— Deci, ceva ce funcționează nu funcționează. Funcționează uman într-un context bine delimitat temporal, spațial și social, dar nu și din punctul de vedere religios al învățăturii de credință. Dumneavoastră ne puteți spune ce gândesc membrii comunității dumneavoastră?

— În ce sens ce gândesc?

— De exemplu, când sunteți împreună cu alți membrii ai comunității, știți ce gândesc ei? Le citiți gândurile?

— Nu le citesc. Noi nu le spălăm creierul credincioșilor și nu-i fanatizăm. Considerăm că fanatismul este opusul gândirii.

— Deși nu le citiți gândurile, totuși comunitatea funcționează.

— Nu trebuie să citim gândurile membrilor comunității. E suficient ca ei să depună o mărturisire de credință conștientă pentru a-i integra în comunitate.

— Aș vrea să clarific acea funcționare a ceva ce nu funcționează. Adică ceva ce funcționează pe moment, dar de fapt nu ar trebui să funcționeze. Nu funcționează ceva cum am dori noi să funcționeze atunci când mergem cu intenția de a-i convinge să ne urmeze, să împărtășească aceleași valori și credințe ca noi. Funcționează uman ca fiind ceva firesc, în care avem grijă de un om ca de un animal de casă, poate mai mult, ca de o cunoștință de care avem grijă și cu care ne întreținem. Deci, această cale umană de a primi pe cineva în comunitatea dumneavoastră în afara textelor cu care sunteți obișnuiți nu este ceva firesc și profund, considerând că astfel comunitatea dumneavoastră slăbește și noii veniți pot chiar să-i tulbure pe ceilalți.

— Cam așa ceva.

— Dar dacă ar veni chiar întemeietorul religiei dumneavoastră în sânul comunității dumneavoastră oare nu i-ar tulbura?

— Nu m-am gândit, dar sunt sigur că i-ar tulbura.

— Ei sunt cel despre care v-am întrebat și tratați-i cum L-ați trata pe El. Veți vedea ce rezultate de necrezut vor apărea în sânul comunității dumneavoastră. Vă rog să mă țineți la curent. Pentru că în comunitatea dumneavoastră a intrat cu adevărat cel pe care-L așteptați și El lucrează pe toate căile și sub toate formele.

Rămăseseră toți surprinși de soluționarea nelămuririi manifestate și de anulare a protestului. Începeau să vadă idei, gânduri, sentimente. Aveau impresia că cel care vorbește nu este domnul președinte, ci chiar El. L-au privit gânditori. Nu se gândiseră până atunci la această formulă simplă de descoperire pe drumul spre Emaus, fără a desena valuri, unghiuri și pești. Au mai înțeles deschiderea spre dialog ca o sete de a-l asculta pe celălalt și încuraja în părerile personale, cu atât mai mult cu cât contrazic. Odată spartă gheața formalității, discutau cu cei de lângă ei pe marginea cazurilor întâlnite. Atitudinea avută până atunci de a merge și de a-L oferi pe Dumnezeu, de data aceasta Îl primeau ei de la ceilalți. Era reformularea lui Ludwig Feuerbach din

Esența Cristianismului de „*homo homini deus*”. Dialogul surzilor din cadrul întrunirilor religioase în care fiecare se posta pe poziția deținerii adevărului absolut dispăruse. Fiecare asculta și primea felul în care le vorbește Dumnezeu prin cel de lângă el. Ceea ce experimentau toți în cadrul celei de-a doua întâlniri avea o dimensiune biblică. Primul moment a fost cel al încurcării limbilor din Babilon, cel de-al doilea moment a fost cel al vorbirii în limbi pentru propovăduirea adevărului în momentului Cincizecimii la coborârea Sfântului Duh, și cel de-al treilea, al tăcerii lucrătoare, de a-l asculta pe cel de lângă tine, care nu stă pe podium, nici deasupra sau dedesubt, iar dreapta și stânga sunt comutabile în funcție de cum ne situăm și ne mișcăm, dacă dreapta mea rămâne pentru totdeauna partea dreaptă, cel ce se află de partea mea dreaptă se schimbă mereu, încât apreciind omul din punctul de vederii al poziționării și al îndemânării putem spune că în lume exisă oameni ce stau de partea noastră dreaptă și alții cărora le stăm noi de partea lor dreaptă, în cazul celor dexteri, și a celor stângaci există oameni ce le stau de partea stângă și alții cărora le stau ei de partea stângă. Nu contează partea în care stai, ci faptul că nu ești singur, ești împreună cu ceilalți iar ei profitau de această ședere împreună, mai ales că toți cei prezenți erau minți strălucite ce gândeau profund și se apreciau reciproc.

— Este timpul să cunoaștem și alte săli ale acestui palat, de aceea, vă invităm să ne urmați, le vorbi domnul președinte.

— De fiecare dată când venim la dumneavoastră mai cunoaștem o parte a palatului, încât vom ajunge să vizităm tot palatul. Și, luând în serios rolul de ghid, vorbindu-le despre palat, cine l-a proiectat, cât a durat construcția lui și când a fost terminat, menționând ulterioarele remodelări și reamenajări, pentru că istoria merge și adaptăm conținuturi vechi la forme noi de civilizație. De asemenea, le atrase atenția asupra coloanelor corintice sculptate, menționând numele sculptorilor. Sunt oameni care au trecut prin viața aceasta și au lăsa o urmă. Covorul lung cu desene de culoarea purpurei a fost lucrat dintr-o singură bucată la mănăstirea pe care le-o recomanda. Se aplecă, ridică puțin marginea pentru a vedea calitatea țesăturii și grosimea covorului persan. Atenți la pași, simțeau cum li se adâncesc pantofii în covor, de parcă ar călca pe un strat de frunze moarte. Admirară tablourile mari de pe pereți în care erau reprezentate diverse secvențe din istoria poporului, toți având impresia că se află într-o galerie de tablouri. Le vorbi despre fiecare tablou și despre autorul lui, precum și felul în care cei de la palat au ajuns în posesia fiecărei opere. Parcurseseră o bună parte din palat. Se opri în fața unei uși înalte de patru metri, invitându-i să intre pentru a asista la o surpriză.

Au intrat într-un salon baroc, plin de statui aurite și oglinzi. Era salonul de muzică al palatului. Fiecare se așeză pe un scaun. Priveau frumusețea sălii și așteptau în liniște. După ce ocupară toate locurile din sală, pentru că mai venise și personalul palatului, draperia se dădu într-o parte și intrară membrii

orchestrei care cântau la șase viori, două violoncele, două contrabasuri, la instrumentele de suflat: oboi, horn, trompetă, corn englezesc, trombon, clarinet și saxofon, un pian și percuție. Membrii orchestrei se așezară pe scaunele pregătite pentru ei, având suportul de partituri și partiturile. Ultimii intrară cei din corul de douăzeci și patru de persoane, un cor pe patru voci. Toți cei din orchestră și din cor erau în ținută de gală. Bărbații erau îmbrăcați cu cămașă albă, papion, pantaloni negri și frac, iar doamnele într-o rochie neagră cu o bluză albă cu mânecă pe dedesubt și cu un veston negru pe deasupra. Bărbații aveau părul tăiat scurt iar femeile aveau părul lung lăsat pe spate. Ultimul care a intrat în sală a fost dirijorul, îmbrăcat și el de gală, purtând plete ce-i dădeau un aer inspirat de atacare a pieselor pe care le dirija. Deși tânăr, după postura pe care o avea în fața artiștilor, cunoscând pe dinafară toate partiturile, prin mișcările lui descria sunetele muzicii. Era o plăcere să-l vezi gesticulând muzica, expresiile feței, ondulările corpului și eleganța mișcării brațelor. Cu bagheta își semna în aer interpretarea.

Surpriza și mai mare a fost când cei din sală i-au recunoscut pe cei din orchestră și cor. Cu toții se simțeau acasă. Cântară pentru început *Gloria in Excelsis Deo* de Vivaldi, continuară cu *Oda bucuriei* din *Simfonia a noua* a lui Beethoven, *Bal mascat* de Jocelyn Pook și încheiară cu improvizații de jazz și spiritual. Interpretarea era răsplătită cu aplauze. În final, pe marșul din Aida „*Cântați gloria țării*…" în aplauzele tuturor intrară în sală doi domni aducând un tort cu mai multe etaje pus pe o masă pe rotile acoperită cu o față de masă albă, încadrat de patru torțe improvizate în tase în care ardea alcool. Pe o altă masă bar pe rotile erau aduse șampaniile, paharele și farfurii din lemn pentru aperitive cu locaș pentru pahar, ce aveau forma unei palete de pictură, pentru toți cei prezenți, servindu-se tuturor tort și șampanie. Toți cei din orchestră și cor erau câteva dintre talentate ajutate de comunitățile celor prezenți. Bucătarul tăie tortul, dând pe rând fiecărui artist o farfurie cu o felie de tort și un pahar cu șampanie. Acesta lua farfuria și se îndrepta spre șeful comunității care-l ajutase, căruia îi oferea farfuria și îl îmbrățișa. Spectacolul fusese filmat și urma ca fiecare să primească o copie a înregistrării. Spectatorii a rămas profund impresionați de concert și de gestul venit din partea lor. Văzură că implicarea lor socială dă roade. Au înțeles că prin gestul lor contribuie la schimbarea vieților, la promovarea talentelor și la darea unui sens în viață. Au simțit și înțeles că fără gestul lor uman, fără acea transpunere în act a valorilor lor religioase, acel spectacol nu ar fi existat. În colaborarea propusă în urmă cu o săptămână, binele nu avea un contur clar delimitat tocmai pentru că de fiecare dată se asistă chiar la redarea traiectorii proprii fiecărui destin, traiectorii ce îmbogățesc traiectorii și împreună țes fericirea.

— Cum se numește grupul vostru? Întrebă șeicul religiei mahomedane.

— L-am botezat în grabă *Viva!* Răspunse tânărul pe care-l ajuta comunitatea șeicului.

— Tu ai fost vreodată în deșert?

— Doar cu muzica lui Ravel. Nu m-am gândit niciodată să merg în deșert.

— Când voi merge la Mecca o să te iau cu mine, să cunoști deșertul, dacă vrei.

— Dacă mă luați cu dumneavoastră la Mecca, ar fi primul meu pelerinaj la Mecca cea sfântă.

— Doar mergând prin deșert simți cum ți se sărută tălpile și cum acea pustietate îți umple sufletul. Este calea cea mai directă de a experimenta personal existența Unicului Dumnezeu căruia i ne închinăm, pe care-l ascultăm necondiționat. Ceea ce am săvârșit în această săptămână m-a făcut să retrăiesc experiența deșertului „În numele lui Allah Cel Milostiv, Îndurător / Ar-*Rhman, Ar-Rahim*." Tăcu mișcându-și buzele și închizând ochii.

Doar comunitatea Bahai avea ca șef o femeie, în rest toate celelalte comunități aveau bărbați, de aceea, pentru a echilibra publicul, în sală se aflau în mod egal bărbați și femei. Nici un sex, cu toată valoarea lui culturală și religioasă, nu se afla în superioritate numerică.

— Oricând doriți să prezentați vreun spectacol, sunteți bine primiți la palat, li se adresă domnul președinte, doar suntem între președinți.

— Acum există președinți dar în viitor ce vom avea? E interesant cum ființa umană are întotdeauna nevoie de cineva care să o păstorească, este ceva ce ține de constituția noastră omenească. Ceea ce s-a schimbat de-a lungul istorie a fost doar felul în care s-a gândit ocuparea poziției conducătorului spuse reprezentantul comunității reformate. Chiar și când o contestăm păstrăm religiozitatea ca o imitare a unor forme necesare. De ce avem președinți în loc de regi? Pentru că s-a schimbat criteriul. Nu a mai rămas cel divin în care regele era unsul lui Dumnezeu, desigur, uns de oameni, dar sfințit prin serviciul divin ce invoca Duhul Sfânt să-l investească stăpân. Mișcarea de Reformă, începută omenește de englezi a fost sistematic promovată de spiritul german. Avem președinți nu în urma luptei de eliberare și de independență de sub o coroană imperială sau o răsturnare revoluționară a coroanei, ci o continuare în plan politic a spiritului Reformei.

— Poate doar păstori, cu toate că acest titlul nu se potrivește pentru oameni, precum nici cel de pescari, pentru că omul nu este nici oaie și nici pește. Spuse un tânăr.

— Revenim oare la sfatul bătrânilor, la areopagul din trecut? Întreba o doamnă.

— Bătrânețea, identificată ca vârstă a senectuții, nu ține de vârstă, ci de înțelepciune. Înțelepciunea nu constă în acumularea de date și cunoștințe, ci de felul în care le facem să fie funcționale. Copiii din ziua de astăzi știut mai multe decât știau filosofii din vechime, dar oare sunt ei înțelepți? Se întreba domnul ministru al învățământului.

— Da, sunt înțelepți. Fiecare om este înțelept. Fiecare are o înțelepciune a lui și, din păcate, cei în vârstă îi desconsideră pe tineri zicând „ce știu ei?" ca și cum ei nu ar ști nimic, iar ceea ce știu nu are valoare. Îi răspunse doamna ministru al culturii.

— Atunci dinamităm tocmai conceptul de înțelepciune. Înțelepciunea cade de pe piedestalul ei.

— Așezând înțelepciunea pe un piedestal, așa cum spunea reprezentantul comunității protestante, în religiozitatea noastră, identificăm o relație de subordonare, de descindere de sus în jos. Dar tot în lumina credinței se vorbește despre înțelepciunea șerpilor "fiți dar înțelepți ca șerpii și nevinovați ca porumbeii" (Matei 10, 16) la care se referea Iisus când își trimitea apostolii în lume ca pe niște oi în mijlocul lupilor. Răspunse doamna ministru al culturii.

— Doar că, oamenii nu sunt oi, nici lupi, nici șerpi și nici porumbei. De multe ori luăm termenii comparației și îi relaționăm cu ființele ce există ca atare, pierzând ideea construită prin comparații. Ideea este cea a jertfei. Trimiterea ucenicilor este o jertfă. Toți cei trimiși, unii considerați aleși de Dumnezeu, trimiși ai lui Dumnezeu sunt cei care se jertfesc. Și în Coran în cea de-a doua Sutra, la versetul 36 se prezintă alungarea din rai ca o coborâre „Șeitan i-a ademenit să mănânce din el și i-a scos pe ei de unde se aflau. Și le-am zis lor: «Coborâți și dușmani vă veți fi unul altuia! Și veți avea pe pământ un sălaș și cele trebuincioase până la un timp!»", subliniat mai clar în versetul 39 al aceleiași sutre: „Am zis: «Coborâți din Rai cu toții și când va veni pentru voi de la mine o Călăuzire, cei care vor urma Călăuzirea Mea nu vor avea a se teme și nici nu se vor întrista»" Acceptarea trimiterii este conștientizarea jertfirii fiecăruia. Oi în mijlocul lupilor. Oricât ar fi lupii de flămânzi, nu reușesc să mănânce toate oile, pentru că se satură și nu pot mânca mai mult decât le permite firea. Lupul la care se referă Iisus nu este animalul lup, ci ceea ce noi credem despre lup și cum ni-l imaginăm noi, la fel toate celelalte animale. De ce oare ar fi șarpele înțelept? Pentru că nu merge în linie dreaptă ca să ajungă unde vrea? Pentru că stă nemișcat și fascinează prada înainte de o ataca? Sau pentru că aceste comportamente ne dau de gândit și ne inspiră în ceea ce facem noi ca oameni. Să nu ne grăbim să și dăm soluția, să o avem întotdeauna în vedere, dar să ajungem la ea pe un drum sinuos, ocolind obstacolele. Lupul este un câine protestant la adresa lanțurilor, dar în sinea lui tot câine este. Mai zilele trecute am citit romanul unui filosof despre prietenia lui cu un lup pe care-l crescuse de tânăr până la moartea acestuia. Imaginația noastră atribuie anumitor animale crime pe care nu le săvârșesc, ca să se justifice de ce această rasă se află în extincție, dispărând complet din anumite zone. Completă tânărul studios.

— Imagistica lucrează și simbolica o susține heraldic. Religiozitatea omului se poate vedea clar în conceperea stemelor și a simbolurilor heraldice,

unde apar frecvent acvila chiar bicefală, leul, șarpele și dragonul. Regele cerului albastru al libertății, puterea junglei civilizate, strategia de învingere a răului, zise doamna ministru al culturii.

— Sunt convins de acest lucru. Imaginile ne ajută să gândim și să ne vizualizăm ideile, îi răspunse tânărul înțelept.

Toate oficialitățile se apropiau pe rând de fiecare artist, felicitându-l, vorbind cu el, întrebându-l de cum s-a simțit, și cum se văd spectatorii din față, dacă au avut emoții, oferindu-i fiecăruia câte un plic, semn de recunoștință pentru strădania și gestul lor, ceea ce ei nu se așteptau.

— Știm că atunci când se lucrează cu plăcere și cu pasiune, munca devine o școală activă a vieții în care în fiecare moment se deprinde ceva nou, dar cum noi o considerăm muncă exemplară ce trebuie răsplătită, ne-am gândit să-ți răsplătim efortul îi spuneau dirijorului, felicitându-l călduros.

— Mulțumesc mult pentru atenție, pentru oportunitatea pe care ne-ați dat-o de a veni aici în fața dumneavoastră și a lumii întregi, având în vedere relațiile internaționale ale fiecărui spectator.

Ambientul nu avea nimic oficial și artificial, era firesc și familiar și cum familiile în ziua de astăzi se mai adună în fața televizorului, domnului prim ministru îi veni ideea de a-i invita:

— Ce ziceți? Vreți să vedem ce știri mai avem la televizor? Știu că domniile voastre nu obișnuiesc să se uite la televizor. Este o plăcută umplere a timpului liber, le spuse domnul prim ministru, invitându-i pe toți să ia loc. Pe un ecran mare era proiectat ecranul unui televizor. Deschiseră tocmai la țanc. Urma buletinul informativ de știri. În care se vorbea despre întâlnirea șefilor tuturor comunităților religioase din țară la președinție, în urma căreia, la sugestiile venite din partea tuturor participanților, se recomandă celor care doresc să pună capăt comportamentului alcoolic să trimită un email pe adresa creată special în acest sens *gata_cu_băutul@gov.com* garantând succesul în realizarea acestei dorințe. De asemenea, președinția, analizând cazurile puse în discuție, grațiază de săvârșirea închisorii efective și se dădea lista tuturor celor care fuseseră grațiați prin decret prezidențial chiar din acel moment, indicându-se în cazul fiecăruia comunitatea care îl va susține în procesul de reintegrare socială, culturală și religioasă. Nu era o informație despre o hotărâre luată, ci despre situații rezolvate ce întăreau și făceau mai puternic rolul social al tuturor comunităților religioase din țară.

Rapiditatea cu care s-a răspuns solicitării fiecăruia i-a lăsat fără replică. Trăiau stări contradictorii în același timp de mulțumire, uimire dar și de spaimă. Păreau că sunt eroii poveștilor arabe cărora li se cer trei dorințe ce se îndeplineau pe loc sau cuvântul lui Dumnezeu care a creat lumea. Ceea ce deschise o nouă fereastră interpretativă în care omul este cuvântul viu al lui Dumnezeu.

— Înțelepții ne sfătuiesc să acționăm în fiecare moment ca și cum ar fi ultima zi a vieții noastre. Fiind ultima, proiectăm prezentul în eternitate. Așa se face că fiecare faptă a noastră se rezemă pe infinit. Fie pasiv, prin creația spirituală, fie prin actul ca atare. Este umanul în omenescul lui. Ceea ce ați auzit nu sunt nume, sunt vieți omenești. Vă rugăm să vedeți în fiecare destin care vi se adresează un ghem de a cărui utilizare și derulare sunteți răspunzători și, când întâmpinați orice fel de probleme, știți la cine să apelați… și aici făcu o pauză, pentru a da timp dublei interpretări posibile a apelării atât la divinitate, cât și la oficialități. Această casă este și casa dumneavoastră în care întotdeauna sunteți bineveniți, unde vă așteptăm cu brațele deschise. Imitați-ne! Adică fiți dumneavoastră înșivă, termină domnul președinte.

Copiii președintelui

— La revedere.

— Sărut mâna. De ce sunteți abătută? Trebuie să vă bucurați că plecați.

— N-am chef să merg acasă și nu știu ce să fac.

— Nu mă așteptam din partea dumneavoastră la o astfel de indecizie. Aveți o personalitate puternică… înseamnă că starea pe care o trăiți este acută.

— Aveți dreptate. Sunt abătută.

— Atunci, haideți să ne dezbatem. Trebuie să vă relaxați! Puteți merge în apartamentul meu, faceți o baie și când ați terminat ne vedem, aici, în birou. Între timp eu voi citi ceva și voi ieși puțin să iau aer.

— O baie este binevenită.

— Atunci, simțiți-vă acasă.

— Cât timp am la dispoziție?

— Cât este nevoie.

— Am fugit!

Rămase singur. Privi florile triste ce așteaptă sufletele fluturi intrate în birou. Ele spulberă oboseala. Era un birou baroc, cu mobilier sculptat, comandat anume de regele care a construit palatul. Respiră adânc, gândindu-se la mersul istoriei: construim ceva crezând că este pentru noi și nici prin cap nu ne trece că alții se vor bucura de strădania noastră. Este ca și cum n-am fi existat vreodată. Istoria e facere. Povestea evocă un trecut, pe când facerea îi dă o proiectarea în viitor. Faptele trecutului, devenite istorie, proiectează un viitor din care o parte este prezentul în care trăim. De totdeauna istoria a însemnat faptă și, cum oamenii de faptă nu studiază, ajung să repete mereu aceleași greșeli. Efectul istoriei este cel al unei plăci zgâriate de gramofon.

Se gândi la secretara de la compartimentul corespondență ce-i păruse abătută de câtva timp. Avea ochii cei mai expresivi dintre toți cei de la palat. Cu siguranță, se află într-o pasă rea. „Trebuie să o ajut să iasă din acest impas.” Merse la bibliotecă și alese o carte frumoasă a lui René Descartes, în format de buzunar, pe foiță de biblie, o ediție critică elegantă îngrijită de André Bridoux, ce avea avantajul oferirii filosofiei la purtător, intrând cu ușurință în buzunarul hainei. Aruncă un ochi peste datele biografice. Era curios să vadă versiunea aleasă asupra morții filosofului. Era prezentată versiunea oficială, că murise de bronșită și nu, cum se dovedise în final, otrăvit cu arsenic la curtea regelui din Stockholm la 11 februarie 1650. Era prea rotund anul să nu rateze intrarea în eternitate. Pe cine o fi deranjat el oare? Sigur, gazdele nu

sunt nebune să-şi otrăvească oaspetele de onoare care ridica prestigiul curţii regale suedeze în faţa celorlalte curţi. Lecturile preşedintelui erau dialoguri cu autorii. Un dialog peste veacuri şi conştiinţe. Cartea începea cu tratatul regulilor pentru îndrumarea minţii active, a spiritului deschis, o traducere din latină în franceză al micului tratat intitulat *Regulae ad directionem ingenii*. Când era vorba despre un text scris într-o limbă de cultură precum latina şi greaca, întotdeauna îi îndruma pe cei care îl studiau să meargă la originalul pe care să-l citească în paralel cu traducerile făcute în diferite limbi, folosind un dicţionar şi o gramatică a limbii originare. Fiecare traducere este rezultatul unei lecturi, interpretări şi creaţii. Lectura este, la rândul ei, o nouă creaţie ce ţine în viaţă opera. 'Îl îmbrac pe Descartes cu înţelesul meu', gândi el. Dispare autorul şi cititorul îi dă viaţă din puterea lui de înţelegere şi de continuare a filonului înţelepciunii umane. Interpretările unuia şi aceluiaşi text sunt nesfârşite „*quot capita, tot sententiae*" (câte capete, atâtea păreri) precum unul şi acelaşi cititor în decursul timpului vede acelaşi text de fiecare dată cu alţi ochi. În acest tratat introductiv şi considerat minor din opera lui Descartes, ne sunt date cheile cartezianismului. Citi cele douăzeci şi una de reguli. Acest număr era în mod evident aleatoriu, fiind, în ultima instanţă, o numerotare a discursului, detalieri ale uneia idei esenţiale. Întotdeauna când avem mai multe reguli, trebuie să trecem dincolo de ele şi să găsim miezul tuturor.

Îşi umezi degetul arătător de la mâna dreaptă şi dădu pagina fină şi lucioasă ce dădea o senzaţia plăcută degetelor. Prima regulă zice că *spiritul omului trebuie să fie condus*, pentru că el deţine judecăţile solide şi adevărate a tot ceea ce i se prezintă. La suprafaţa acestei formulări, mulţi reţin actul de voinţă al celui care gândeşte. Nu gândim anapoda, ci urmărim un scop şi, ca atare, trebuie să fie bine orientat, pentru că mintea deţine ce este mai valoros în umanitatea noastră: idei solide şi adevărate. Interesantă asociere a solidului, care este o caracteristică a materiei, cu adevărul, ce ţine de spiritul viu, fiind un principiu constitutiv al religiei, filosofiei, ştiinţelor şi artelor. Înţelepciunea omului este locuinţa adevărului. Această primă regulă a spiritului gânditor o înţelegea astfel: dacă cineva vrea „să vadă" şi să creeze ceva într-un domeniu, trebuie neapărat să aibă o bază filosofică. Nu poţi ajunge un mare matematician dacă nu ai citit şi meditat pe marginea operei a cel puţin unui filosof. Filosofia ne ajută să stăpânim ideile, să le modelăm şi să lucrăm cu ele. Câmpul ei de acţiune este spiritual. Pentru Descartes toate ştiinţele nu sunt altceva decât înţelepciune umană. Odată obişnuit să stăpâneşti ideile, concentrându-te asupra unui fenomen, conduci cu uşurinţă înţelegerea creatoare. De la bun început Descartes circumscrie teritoriul de referinţă al regulilor sale ca fiind cel al culturii.

Ridică ochii din carte căutând cu privirea pierdută cărarea carteziană în lumea spiritualului. Odată începută călătoria pe această potecă jalonată numeric

o va duce până la capăt. Ştia că doamnele, când au grijă de ele, durează destul timp, deci nu trebuie să se grăbească.

Cea dea doua regulă vizează certitudinile spiritului şi de aceea recomandă *urmarea unui drum al certitudinilor şi al adevărului*. Descartes considera că aritmetica şi geometria sunt domenii ale certitudinilor spiritului şi ale siguranţei totale, ştiind prea bine că, în urma experienţei de viaţă a fiecăruia dintre noi, cunoaşterea noastră despre lucruri cel mai adesea ne înşală. „Oare cunoaşterea noastră despre lucruri nu este temeiul existenţei lucrurilor în mintea noastră?" Se întreba preşedintele. Arăţi cu degetul spre un obiect şi-i rosteşti numele. Acel nume, mult mai mult decât un simplu act de identificare, este un act de identitate şi chiar de existenţă a obiectului. Numele lucrurilor le cunoaştem şi le ducem cu noi. Numele este mai mult decât un complex sonor pe care-l auzim. Are un conţinut şi acest conţinut există, de asemenea, în domeniul spiritului, al minţii noastre. Atunci când arătăm spre un obiect rostindu-i numele, de fapt ne referim la conţinutul lui ce există în capul nostru şi, gândind astfel lumea, se prăbuşesc şi se reconfigurează teoriile despre reprezentare. Filosofii, când privesc realitatea, caută să găsească formula explicării ei. Lumea există. Nimeni nu se îndoieşte de acest lucru. Dar existenţa lumii este la nivelul conştiinţei noastre pe baza limbii pe care o vorbim. Lucrurile ce există în capul nostru nu aparţin limbii, ci fenomenului uman de stăpânire a lumii. Stăpânim lucrurile prin existenţa lor la nivelul spiritului, adică prin spiritualitate. Conflictul necorespondenţei lucrurilor existente în cunoaşterea noastră lingvistică cu realitatea lor efectivă, Descartes îl numeşte înşelare din partea experienţei noastre de viaţă. Când suntem mici lucrurile ni se par mari, chiar gigantice, când suntem bolnavi sau răniţi la picior, distanţele ni se par interminabile, când ajungem bătrâni, treptele pe care le urcam în fugă în tinereţe ni se par multe şi înalte. Aici prietenul meu Descartes, urmând raţionamentul ce dă prioritate aritmeticii şi geometriei, relaţionează cunoaşterea cu experienţa de viaţă, cu lumea naturală şi umană. „Ce-mi place este onestitatea lui" în care recunoaşte că «*orice greşeală este posibilă*», desigur, în cazul omului, pentru că greşeala aparţine gândirii, este un exerciţiu de creaţie. Orice greşeală este o creaţie. Domeniul greşelii este acelaşi cu cel în care sălăşluieşte adevărul, este spiritul. Când vorbim şi adăugăm noi şi noi elemente, trebuie să fim atenţi să nu le amestecăm. De exemplu, numerele au o consistenţă pur mentală. Oricât am căuta numere în lumea asta mare nu vom găsi, pentru că ele sunt rezultatul unui proces mental creativ de abstractizare şi generalizare. Dată fiind rigoarea matematică în mintea ordonată a matematicienilor, nu se pot aduna mere cu pere în clasa fructe. Rigoarea cere ca elementele să aparţină aceleiaşi clase, numai că, în experienţa de viaţă, totul, absolut totul se poate aduna şi scădea. Cel mai simplu, dar şi cel mai util, este să distingem clar ştiinţele naturii de ştiinţele umane, ce studiază omul ca fiinţă culturală, şi

acestea două de ştiinţele matematice. Matematica nu conţine adevărul, ci este doar o cale riguroasă de căutare şi descriere a lui.

Prins de lectură, mişca involuntar cartea, mutând-o dintr-o mână în alta, mângâind filele fine cu degetele. Cea de-a treia regulă a lui Descartes are în vedere *intuiţia clară şi evidentă asupra lucrurilor deduse cu certitudine*. Sub nicio altă formă nu se poate dobândi o cunoaştere a adevărului, adică constitui o ştiinţă. Când prezintă această regulă, insistă pe definirea intuiţiei şi a deducţiei ca două momente ale cunoaşterii.

Aici făcu o pauză, gândindu-se cum în tinereţe îşi clarificase diferenţa dintre intuiţie şi deducţie. Pentru a le fixa mai bine, fără să le mai confunde, odată ce în limbajul cotidian se folosesc pentru aceleaşi situaţii, şi mai ales că sunt activităţi ale minţii, ale unui proces intern al gândirii. Toţi leagă intuiţia de conştiinţă, considerând-o o capacitate sau o caracteristică a acesteia. El o lega de om. Chiar demersul etimologic al prepoziţiei latine aşternute la începutul ei „in" indică interiorizarea, ceva ce vine dinăuntrul nostru pentru a se concretiza într-o formulare textuală. Pentru preşedinte era una din feţele pur umane de a construi sensul lumii.

— Bine, bine, dar ce este intuiţia în fond şi la urma urmei? ar întreba cineva.

— Un fel de a ne da seama.

— Adică, ori de câte ori îmi dau seama de ceva, intuiesc acel ceva?

— Acel ceva este o ieşire la lumină, o aducere la cunoştinţă.

— Dacă înţeleg bine, acel ceva poate fi orice: acţiune, obiect, abstracţie, funcţie, nu-i aşa?

— Toate acestea, pentru că intuiţia vizează esenţa acestor fenomene şi fapte ca sens pentru fiinţa umană.

— Deci, fără intuiţie nu putem ajunge la esenţe.

— Prin intuiţie noi descoperim lumea care se clădeşte în interiorul nostru ca sens.

Deducţia întotdeauna vizează un rezultat al unui raţionament pe care noi îl facem, şi trebuie, în urma unor date luate în considerare, să ajungi la nişte concluzii.

— Întotdeauna se deduce ceva din ceva.

— Nu se poate spune că „la început a existat deducţia".

— „Cuvântul de la început" nu este o deducţie, deducţia este o propoziţie de la sfârşitul unui raţionament, o concluzie formulată.

Importat este că Descartes nu lega intuiţia de simţurile înşelătoare ce creează o imagine falsă a realităţii, ci de mintea pură şi atentă, pe când deducţia foloseşte prima etapă, pentru că este exerciţiul pur mental ce deduce ceva nou, pornind de la certitudinile date de intuiţie. „Cu alte cuvinte, ele se completează reciproc. Avem o intuiţie, urmată de o deducţie. Din elementele cunoscute deducem altele, care devin, la rândul lor, certitudini ce constituie bază pentru

alte deducţii. Sunt cei doi paşi ai minţii noastre când se prezintă ca spirit viu. Şi nu întâmplător îi consider paşi, pentru că cel care merge este omul, sunt, deci, paşii omului, a felului în care el păşeşte în viaţa sa şi a celorlalţi şi face istoria", gândi el dublând lectura cu propriul gând.

Fără a medita prea mult pe marginea lor, trecu la următoarele reguli. Cea de-a patra regulă ne atrage atenţia asupra faptului că *este absolut necesară o metodă în căutarea adevărului*, adică în delimitarea riguroasă a domeniilor spiritului. Metoda este strategia spiritului activ al subiectului folosită în abordarea unui domeniu spiritual. Ridică ochii din carte şi surâse, gândindu-se cum numele lui Descartes este legat ombilical de conceptul de metodă, ca o semnătură a lui lăsată în domeniul universal al spiritului uman.

Îşi privi degetele mâinii. Este un exerciţiu mnemotehnic pe care-l folosea pentru a uşura fixarea conţinuturilor de cunoaştere. Ajunsese la cea de-a cincea regulă care indică *ordonarea şi clasificarea obiectelor* pentru ca astfel mintea să le depăşească existenţa punctuală, având ca obiectiv *adevărul raţiunii lor de existenţă exprimat în propoziţii simple*. Firul Ariadnei folosit de Teseu în labirint este, pentru noi, oamenii, cel al propoziţiilor simple, scurte şi clare. Râse, gândindu-se la formula simplă:

— Atenţie cum vorbeşti!

— Vrei să spui totul? Este o dorinţă lăudabilă, dar, dacă vrei să spui totul, atunci spune adevărul acelui tot, adică esenţa lui într-o formulare clară şi simplă şi astfel ai spus totul.

— Aceasta este regula de aur a oratoriei. „*Non multa, sed multum*." (Nu multe lucruri, ci ceva important.) Nu poţi găsi ce este important fără a medita şi a te gândi profund la ceea ce vrei să spui. Unii gândesc atât de profund, încât nu mai ajung la formularea concentrată şi preferă să tacă, însă o tăcere profundă, a înţelepţilor.

Cea de a şasea regulă atrage atenţia asupra *deducţiilor devenite intuiţii clare*, că şi ele *trebuie să fie clasificate şi ordonate*. Actul gândirii este unul al analizării conţinuturilor de conştiinţă pe care noi le avem în planul reprezentării mentale cu care lucrăm tot timpul, niciodată ieşind din sfera spiritualului. Secretul artei filosofice constă în căutarea absolutului lucrurilor şi faptelor. Acest absolut îl conţin conceptele filosofice. Un concept filosofic, tocmai pentru că este supraordonat oricărui cuvânt din vorbirea obişnuită, este considerat de Descartes ca absolut. Îşi aminti de profesorul lui iubit care-l iniţiase în înţelegerea fenomenului uman:

— Termenii filosofici şi ştiinţifici sunt creaţii ale spiritului uman ce aparţin filosofiei şi ştiinţelor, au fost creaţi în dorinţa de a prinde la modul absolut esenţa unui element luat în studiu de o anumită ştiinţă.

— Termenii sunt creaţi de autorii lor, pe urmă recreaţi de cei care-i folosesc, iar crearea lor continua nu le diminuează cu nimic puterea de deţinere a esenţei, îi plăcea să-l continue pe maestrul său.

— Exact! Ai intuit perfect fenomenul, îl încuraja maestrul.

De asemenea, pentru Descartes o valoare absolută o au și procesele mentale ale judecăților matematice, precum și a oricărei științe a naturii.

Deja familiarizat cu limbajul și orizontul discursului cartezian propus în acest scurt tratat, acceleră ritmul lecturii, gândindu-se că trebuie să termine textul pentru a ieși puțin să ia aer. Încă nu ieșise afară din palat în acea zi. Obișnuia ca în fiecare zi să se plimbe prin grădina înzăpezită.

Regula a șaptea insistă asupra importanței gândirii și rațiunii și nu atât în folosirea memoriei. *Trebuie să analizăm toate elementele ce se relaționează cu obiectul de studiu*. Spiritul uman face ca științele să nu fie limitate, ci deschise noutăților, adiționării noilor elemente și metode de rigoare ce vizează o formulare sintetică, concentrată.

Prin regula a opta Descartes ne recomandă *să înlăturăm din raționamentele noastre tot ceea ce se repetă*, devenind superfluu, pentru a ne concentra mai bine în ceea ce ne-am propus să studiem, adică să-i identificăm adevărul. În termeni agricoli, ar veni vânturarea plevei pentru a rămâne grâul.

Cea de-a noua regulă subliniază analizarea minuțioasă a lucrurilor mai puțin importante și futile, creându-ne obișnuința de a observa simultan mai multe obiecte, analizându-le și comparându-le printr-un act de gândire, distingând astfel lucrurile total nesemnificative, antrenându-ne perspicacitatea spiritului ce observă repede, analizează și găsește calea spre adevăr, adică dobândirea unei priviri clare și înțelegătoare a fenomenelor. Vedem importanța metodei, considerată cale, însă filosoful arată spre om, „ființă muritoare", cum îi plăcea să-l numească. Lăsă cartea și privi pe fereastră, gândindu-se la una din nenumăratele situații în care copiii descoperă lumea, ca adevăr:

— Ce faci acolo?

— Mamă, uite!

— Sunt niște furnici.

— Niște furnici puternice, mamă!

— Cum așa?

— Vezi și tu ce greutăți duc ele în spate! Mult mai mari decât ele.

Insistă mai mult asupra celei de-a zecea reguli ce are în vedere *actul intențional de a căuta să mergi pe urmele celor de dinaintea ta și de a regândi fenomenele*, cu alte cuvinte, de a redescoperi America. Este un exercițiu necesar dobândirii perspicacității spiritului tău. Actul cunoașterii este unul de descoperire, asta vrea el să ne spună. Președintele era convins că orice descoperire este un act de creație. În uzul curent, diferența între descoperire și creație este între lucrurile ce există de când lumea, care sunt descoperite, și cele ce ființează printr-un autor care le creează. În lumina spiritului uman, actul de descoperire este un act de existență a ceva acolo unde nu exista înainte. Când ascultăm ce ne spun alții, încercăm în felul nostru să dăm un răspuns, adică să descoperim noi înșine ceea ce alții caută să ne explice. Descoperirea

nu stă în istorie, ci în noi, ca act de creaţie, de fiinţare a ceva nou pe baza altor conţinuturi de cunoaştere existente deja în cunoaşterea noastră despre lucruri, oferite chiar de limba pe care o vorbim.

Regula a unsprezecea are în vedere *dezvoltarea capacităţii spiritului de a concepe distinct în acelaşi timp mai multe lucruri, exerciţiu ce dă certitudine cunoaşterii*. Gândirea este un proces continuu, niciodată întrerupt, fie că suntem treji, fie că dormim. Această neîntrerupere a gândirii se reflectă în conceperea nemuririi şi a vieţii de după moarte. În procesul gândirii se relaţionează elemente ale cunoaşterii cu procese mentale care ne dezvoltă simţul recunoaşterii rapide a ceea ce este mai puţin relativ şi a ceea ce se reduce la absolut. De fiecare dată când gândim o situaţie o reînfiinţăm de la început cu datele cunoaşterii noastre intuitive, formulând propoziţii sau judecăţi de valoare simple ce se relaţionează cu altele din care rezultă acea reducere la absolut, adică găsirea adevărului, ca un produs al gândirii mele, nu ca fiind dat.

— Ce înseamnă a gândi?

— A gândi înseamnă a înfiinţa ceva în felul nostru.

— Adică?

— A face să existe ceva pentru noi şi pentru alţii.

— Înfiinţarea este reală?

— Este mai reală decât realitatea palpabilă, deşi nu poate fi pipăită.

— Ce realitate este aceasta?

— Este o realitate proprie omului, creată de el şi la care numai el are acces.

— Adică este o realitate simbolică.

— Când spunem simbolică, avem în vedere natura elementelor şi nu esenţa umană a ei. În această capcană a căzut Cassirer.

În cea de-a douăsprezecea regulă îl invită pe cititor *să folosească toate resursele înţelegerii, ale imaginaţiei, ale simţurilor şi memoriei în dobândirea unei intuiţii clare şi distincte a propoziţiilor simple*, fie pentru stabilirea între lucrurile care se cercetează şi cele cunoscute deja o legătură adecvată care să permită recunoaşterea lor, fie pentru întâlnirea lucrurilor ce trebuie comparate între ele cu scopul nerenunţării la nici un recurs uman. Tot ceea ce foloseşte omul ca resurse umane aparţine sferei spiritului, iar când este vorba de simţuri, el are în vedere procesul mental al acestora şi nu extremitatea lor nervoasă. Această concentrare a fiinţei umane spre lumea interioară în conturarea intuiţiei propoziţiilor simple domnul preşedinte o înţelese ca pe o conturare cât mai exactă şi mai clară a obiectului reprezentării care se situează, nu aşa cum cred unii în lumea extrasenzorială, a obiectelor pipăibile, ci în mintea omului.

Regula a treisprezecea arată *metoda reducerii informaţiei complexe la elementele necesare abstrase dintr-un concept superfluu, nediferenţiat*. Nu poţi atinge simplitatea fără să împărţi mulţimea de elemente în părţi cât mai mici, enumerându-le. În antichitate, filosoful Democrit vorbea despre atomi ca unităţi minimale posibile ale existenţei. Prin dezvoltarea ştiinţelor, s-a intrat în

structura atomului unde au identificat nucleul şi învelişul electronic, în medicină, ingineria genetică studiază ADN ca bază constitutivă a unui organism, iar în electronică în ziua de azi timpul se dilată, ajungând la nanosecunde. Aceste exemplificări subliniază exact faptul că s-a ajuns la ele pe baza principiului enunţat de Descartes. Şi, cu siguranţă, se poate merge mult mai departe. Este calea empirică şi logică de a descoperi structurile şi complexitatea universul în mic, în acele microuniversuri.

Regula a paisprezecea o continuă pe precedenta, extinzând aplicabilitatea acestui principiu la corpurile fizice şi a celor *imaginare prin conceperea şi folosirea de figuri schematice, geometrice simple*, ce facilitează înţelegerea, făcând astfel descrierea mai clară. Să ne amintim de bine cunoscuta metoda a schemei frazei în care se notează propoziţia principală, subordonatele şi conectivele subordonatoare, ca o formă de vizualizare a logicii textului. Principiul de existenţă al oricărei scheme este de a interpreta cât mai simplist o înlănţuire sintactică, este, dacă doriţi, o statuie a unei ape ce curge, care astfel, esenţializată schematic, anulează curgerea ca fenomen propriu al curgerii, pentru a o înfiinţa ca sens, o înţelegere a curgerii, marcându-se limitele ei, originea, parcursul şi punctul final. Sculptorul de origine română Constantin Brâncuşi, atras de profunzimea elementelor primare, după ce sculptase zborul în vestitele sale păsări măiestre, dorea să sculpteze şi apa, un proiect nefinalizat din cauza curgerii în sus a propriei sale vieţi. Aşa se întâmplă când geniile au ambiţii eterne în limita unei vieţi.

Regula a cincisprezecea arată importanţa elaborării şi folosirii figurilor geometrice pentru a înţelege relaţiile dintre propoziţiile sau judecăţile simple. Simplu înseamnă concentrat şi puternic. Demersul spre simplitate este unul spre centru, spre adevăr şi absolut, ca focar de iradiere. Se imaginã la şcoală:

— Ce desenezi?

— Desenez ce-mi vine.

— Pot să văd şi eu?

— Da. Uite!

— Ieri desenai mai mult linii cu unghiuri. Astăzi doar curbe şi cercuri.

— Ieri eram mai nervos. Astăzi sunt mai visător.

Regula a şaisprezecea recomandă *formularea explicită de concluzii* în afara schemelor geometrice, pentru a putea fi memorizate, devenind astfel intuiţii ce vor putea fi folosite în raţionamentele ulterioare. Regula a şaptesprezecea arată că, de fapt, cel care parcurge dificultatea apărută prin exerciţiul mental este subiectul care foloseşte în raţionamentul său elemente cunoscute şi necunoscute pe care le va examina intuitiv pentru a vedea interdependenţa fiecăreia dintre ele în relaţie cu celelalte, prin mijlocirea raţionamentelor adevărate.

Regula a optsprezecea enunţă cele patru operaţii mentale ale matematicii, ca fiind căi de atingere a absolutului şi a adevărului: adunarea, scăderea, în-

mulţirea şi împărţirea. Insistă mai mult asupra primelor două, întrucât următoarele se efectuează prin practicarea primelor.

— Cum este concepută viaţă în ziua de astăzi?

— Matematic.

— Te gândeşti la operaţiile mentale ale matematicii?

— Adunăm ceea ce nu avem şi scădem ce avem.

— Adică existăm simultan pe planuri diferite?

— Adunăm totul în dimensiune spirituală, în care fiecare viaţă, fiecare act uman este un plus şi scădem clipele din clepsidra vieţii.

— Şi atunci cum explici longevitatea la care s-a ajuns astăzi?

— Longevitatea este una din expresiile acelui plus ce adună anii tinereţii.

Cea de-a nouăsprezecea regulă arată cum prin această metodă de raţionare, contează căutarea mărimilor exprimate a celor două maniere diferite a atâtor termeni necunoscuţi pe care îi presupunem ca fiind cunoscuţi, pentru a parcurge direct dificultăţile, trebuie să avem astfel alte comparaţii între două lucruri egale sau asemănătoare. Cea dea douăzecea regulă are o valoare imperativă şi atrage atenţia asupra importanţei de aplicare constantă a metodei, pentru că, odată rezolvate ecuaţiile, trebuie să se efectueze operaţiile pe care le-am lăsat deoparte, niciodată folosind înmulţirea când are loc o împărţire. Cea de-a douăzeci şi una regulă ne spune că, dacă avem diferite ecuaţii ale acestei specii, trebuie să le reducem la una singură pentru a o afla pe cea ai cărei termeni ocupă un număr mai mic din gradul seriei a măririi continuu proporţionale, după care aceiaşi termeni trebuie ordonaţi.

Ajuns la capătul acestui text, respiră obosit de atâta matematică germinată de filosofie. El reţinu din toate aceste reguli faptul că imperiul în care trăieşte omul este cel al spiritului şi că acestui spirit îi aparţine ori de câte ori, vrând nevrând, reia totul de la început. Când copilul deprinde să vorbească o limbă nu repetă toată istoria acelei limbi, ci creează el limba şi în limba pe care o vorbeşte. Învaţă să fie asemeni altora, imitându-i, dar imitaţia este creaţie, deci este un act personal pe care, având în vedere individualitatea şi unicitatea lui, îl putem numi creativ. Omul învaţă să creeze şi creând el se creează.

Gândindu-se la cele douăzeci şi una de reguli, se îmbrăcă bine, îşi luă paltonul şi căciula. Ieşi din birou. Coborî scările. În holul larg se auzeau clar bătăile pendulei orologiului povestind ritmat cum trece timpul. De la bucătărie se auzeau voci vesele şi sunetul vaselor. Ieşi în parcul palatului. Se plimbă pe alee. Zăpada înveşmânta parcul într-un alb strălucitor. Se aşeză pe o bancă acoperită cu zăpadă. Deschise filosofia de buzunar a lui Descartes şi continuă să citească. O carte bună este cea care intră într-un buzunar şi iese în orice moment de răgaz, însoţindu-te peste tot. Are puterea de a te scoate din coordonatele şi situaţiile în care te afli. Făcu o pauză şi contemplă natura, gândindu-se la ce citise. Ştia că era bine să nu mai piardă timpul cu cititul şi să înceapă să scrie.

Scrisul este o activitate ce anulează perechea de atitudini opuse precum *otium* și *negotium*, adică momentul de odihnă spirituală și de meditație opus activității social-economice. Nu se plângea că i-ar lipsi timpul liber, doar că pe moment, cum nu putea să se retragă și să uite de ceilalți, scrierea lui era una a destinelor cetățenilor țării sale. Din mers, putea transcrie poeziile ce-l vizitau pentru a le sculpta într-un moment de răgaz. Înserându-se, se întoarse la palat și intră în birou. Continuă lectura cărții ce-l captivase. Era o recitire a unei lecturi din tinerețea de pe vremea când voia să se încoroneze cu înțelepciunea bătrâneții. Cum peste tot se vorbea despre cartezianism, sătul de etichetările făcute, îl citise pe Descartes, pentru că cei care vorbesc mult despre opera cuiva sunt atât de entuziasmați de propriile idei, încât nu mai ajung să citească opera autorului. Își amintește cum, citindu-l nu-l înțelesese, notă ce nu înțelese și-l întrebă pe taică-său, care-i explica simplu conceptele, intenția lui Descartes și rolul pe care l-a jucat și continuă să-l joace în filosofia occidentală. Pentru a înțelege tectonica unui text nu este suficient să știi să citești. Există și un analfabetism cultural legat de transcendența culturală a omului. Când nu ai pe cineva care să-ți explice sau cel puțin să-și spună părerea sa asupra unui fragment, propria recitire a aceluiași text timp de mai multe zile sparge zarea înțelegerii, făcându-l clar și limpede. Înțelegerea cere perseverență și răbdare. Barba filosofilor antici subliniază această stăruință a lor pe marginea acelorași subiecte de meditație, ajungând în final să vadă ei mai întâi, pentru a-i iniția și pe alții în vederea lucrurilor.

Proaspătă în urma băii, surâzândă, cu un aer complet diferit de cel de dinainte, intră iradiind în birou doamna secretară.

— Vă mulțumesc pentru amabilitate.

— Hai să nu ne formalizăm. Este ceva firesc.

— Mi-am spălat sufletul și mă simt ușoară ca un fulg.

— Nu vă simțiți, ci chiar sunteți un fulg. Haideți să cinăm. Sunteți invitata mea la un concert de Mozart. Nu am rezervat locuri, dar sper să găsim.

— Bine, spuse ea înghițind și încordându-și mușchii buzelor, în sensul că ceva ar lipsi.

— Aa! Nu vă faceți griji, veți fi la înălțime. Vă garantez. Dacă doriți să știți la ce concert mergem, este simfonia numărul patruzeci în Sol minor a lui Mozart, KV 550, o operă pur mozartiană, din păcate vulgarizată de anumite reclame ieftine care oricum nu-i ating valoarea.

— Dacă dumneavoastră spuneți, vă cred.

— Mă credeți sau vreți din tot sufletul să fie adevărat ceea ce vă spun, încât credeți. Și nu uitați că celor care cred li se îndeplinesc dorințele.

— Zece și un sfert.

— Miezul esenței este zece plus cincisprezece adică douăzeci și cinci, a patra parte dintr-o sută. Este perfecțiunea începutului, un început cu un unghi deschis spre miezul nopții, glumi el.

— Exact, îi ținu ea isonul.

— Dacă doriți să telefonați și să invitați pe cineva la teatru, o puteți face.

— Nu invit pe nimeni, însă nu sunt așa generoasă ca dumneavoastră, cerându-vă să faceți acest lucru, pentru că mi-e frică să nu invitați toată țara.

— Invitându-vă pe dumneavoastră, am invitat de fapt toată țara, lumea întreagă. Mi-am invitat sufletul. Una este să te bucuri singur, dar cu adevărat te bucuri numai împreună cu cineva sensibil, așa cum sunteți dumneavoastră, de aceea nu mai este loc pentru alte invitații. Spuse simplu, simțind cum ea vibrează trădând emoția prin înroșirea urechilor

— Haideți la masă ca să nu leșinăm.

— Știți ce ne place nouă, funcționarilor, de când ați venit dumneavoastră?

— Nu m-am gândit niciodată ce v-ar plăcea, pentru că, sincer, vreau să vă placă totul și să vă simțiți iubiți și îngrijiți și respectați și buni și frumoși și nu mai știu cum.

— Nu mai spun nimic.

— Dacă tot ați început puteți continua.

— Ce voiam să vă spun era prozaic, nimic poetic. Poezia dumneavoastră mi-a dizolvat proza.

— Haideți la masă. Coborâră la masă. Sună clopoțelul, chemându-i pe toți. O invitase pe doamna secretară să ia loc în dreapta sa. A fost o cină gustoasă, cu bucate diversificate, având ca desert o salată de fructe tropicale.

— Mă duc să mă pregătesc pentru concert. Nu durează mult, mă îmbrac și într-un sfert de oră vin să vă iau.

Ajuns în apartament, făcu un duș rapid și își alese un costum elegant de seară, pregătindu-se ca pentru o recepție cu un palton elegant, un fular alb și pantofi negri. În hol îl aștepta doamna secretară.

— Am uitat să vă întreb. Dumneavoastră conduceți?

— Sigur că da.

— Sunteți cu mașina?

— Nu.

— Atunci haideți în garaj să vă alegeți o mașină pe care să o conduceți. Eu nu conduc. Intrară în garaj, aprinseră luminile și se plimbară printre mașinile ce se aflau acolo: Mercedes, BMW, Lexus, Jaguar, Rolls Roys.

— Uau! Aici este paradisul mașinilor! Nu-mi vine să cred!

— Alegeți mașina pe care doriți să o conduceți, iar, dacă nu vă convine nici una, comandăm alta.

— Glumiți?

— Încercați-mă și veți vedea.

— Aici sunt mașinile la care visează atâția.

— Vedeți? Aici este problema. Existând mai multe, și toate de calitate, vă vine practic imposibil să alegeți și oricum o veți face, veți alege mașina cea mai modestă dintre cele de aici.

— Chiar așa voi face. Aleg Jaguarul.

— Bună alegere. Se îndreptă spre panoul cu chei și-i oferi cheile Jaguarului. Deschise portiera din partea șoferului, invitând-o în mașină.

— Ce cavaler sunteți.

— Nu pot fi altfel, dacă ne gândim la numărul cailor pe care îi are Jaguarul. Nu poți fi cavaler fără calul de unde-i vine numele. Ascultându-l, se uită cu coada ochiului șmecher.

— Am spus cal, nu călărie, se justifică el iar ea dădu cu subînțeles din cap.

— Acum unde mergem?

— Mergem la un magazin ca să îndreptăm condiția de spectator a doamnei. Și-i recomandă cel mai luxos magazin de haine de damă din capitală. Auzind destinația, doamna își umplu plămânii cu aer, respirând profund.

— Acum înțelegeți că veți fi la înălțime. Nu-mi place să vă deziluzionez.

Ajunseseră la magazinul care avea o parcare proprie unde lăsară mașina. Primul ieși președintele, dădu un ocol mașinii și-i deschise portiera doamnei. Doamna ieși, ca o cenușăreasă ce va urma să devină prințesă. Magazinul era încă deschis.

— Suntem norocoși. Putem intra? o întrebă pe doamna din magazin.

— Sigur că da, poftiți, poftiți, îi invită înăuntru cu un glas mieros și un gest elegant.

— Ne grăbim, de aceea, vă spunem de la început ceea ce dorim: o rochie de gală pentru prințesa noastră cu toate amănuntele intime și de contemplare externă pe care vi le va spune domnia sa. Niște pantofi eleganți care să se asorteze cu ținuta de gală și o blană.

— Ce culoare de lenjerie doriți? Și-i etală în cutii o mulțime de culori. Își alesese culoarea albă.

— Vă dau un sfat. Alegeți toate culorile și o îmbrăcați pe cea albă, dacă doriți. Eu așa aș face. Pe celelalte le lăsăm în mașină împreună cu hainele pe care le schimbați.

— Dacă dumneavoastră spuneți, înseamnă că aveți dreptate. De fapt, noi când ne îmbrăcăm cu orice, o facem pentru orgoliul nostru, dar și pentru ochiul care ne privește și, când nu găsim un ochi, îl multiplicăm pe al nostru în oglinzi paralele. Deci, nu mai aleg nimic. Le iau pe toate dintre care voi vedea pe care o voi îmbrăca în seara aceasta.

Amabilă, doamna de la magazin le prezentă rochiile de gală existente și aleseseră cea mai elegantă rochie pe care o avea, care era și cea mai scumpă. Frumusețea costă. Pentru a se asigură de acoperirea prețului pipărat, discret, făcu un semn din ochi clătinând capul la care-i răspunse tot din ochi, arătând spre domnul care o însoțea. Aleseseră o pereche de pantofi de lac și un vizon ce se asorta cu rochia, pentru că afară era frig. Luând hainele, intră într-o cabină. Alesese, așa cum era de prevăzut, lenjeria de corp albă pe care o îmbrăcă și cu cea mai firească voce spuse după un timp:

— Am nevoie de ajutor.

— Să o chem pe doamna.

— Şi dumneavoastră puteţi să-mi încheiaţi sutienul.

— Ok, aprobă pe tonul cel mai firesc domnul preşedinte. Dădu cortina la o parte. Nu era nevoie să se întoarcă pentru a o vedea în toată splendoarea ei odată ce pereţii cabinei erau din oglinzi ce o multiplicau, reflectând-o. O frumuseţe cuceritoare. Era un boboc ce dădea să se deschidă. O ajută să-şi încheie sutienul şi trase cortina. Îmbrăcând rochia, o ajută să se încheie la spate. Era seducătoare. O frumuseţe matură, desăvârşită. Se uită în oglindă şi părea mulţumită. Timpul nu le mai permitea să treacă pe la coafor, dar nici nu era nevoie, părul fiind proaspăt spălat. Domnul preşedinte plăti garderoba şi o rugă pe doamna de la magazin să cheme un taxi, pentru a-i duce la operă. Ieşiră din magazin îmbrăcaţi de gală cu mai multe sacoşe în care erau hainele schimbate şi setul de lenjerie de corp pe care le depuseseră în portbagajul Jaguarului. Imediat sosi taxiul, se urcară şi în nici trei minute ajunseseră la operă. Avuseseră noroc, mai existau bilete. Au cumpărat o lojă de rangul întâi din stânga. La ţinuta lor era indicat să meargă la lojă, nu în sală, astfel puteau să beneficieze de privilegiile lojei ce-i proteja, puteau sta comozi în fotolii, puteau dormi. Erau protejaţi de privirile curioase şi indiscrete. O ajută să-şi dea jos vizonul şi o lăsă să-şi aleagă locul preferat. Fiecare stătea într-un fotoliu, la o distanţă rezonabilă. Începu spectacolul. În pauza dintre cele două părţi ale concertului ieşiră în holul operei unde se întâlniră cu mai mulţi cunoscuţi printre care preşedintele Parlamentului, un general, nişte bancheri, diferiţi oameni de afaceri străini pe care avuseseră ocazia să-i întâlnească în decursul diverselor întrevederi. Serviră o şampanie şi o prăjitură. Bărbaţii notară frumuseţea doamnei ce li se părea cunoscută, dar nu ştiau unde o mai văzuseră, nu se gândeau la secretara cu ţinuta austeră pe care aceasta o avea în cadrul serviciului.

— Ce-mi place cum i-ai cucerit. Şi ce se mai străduiau să-şi amintească de unde te cunosc.

— Mi-am dat seama că se sforţează să-şi amintească ceva, dar nu mă gândeam că eu sunt pricina, ci lumea afacerilor în care ei trăiesc. Numai dumneavoastră nu vă gândiţi la afaceri ca şi cum ele n-ar exista.

— Afacerea mea este omul. Vă place cum interpretează orchestra?

— Sincer, nu mă pricep la muzică, dar simt cum pun suflet în ceea ce cântă şi interpretează cu virtuozitate. Violonişti se sincronizează de parcă ar fi un singur om. Îşi unduiesc braţul în mişcări când lente, când sacadate, o pădure umană ce se mişcă în bătaia destinului muzicii divine căreia îi dau viaţă.

— Muzica face parte din viaţa noastră, hrănindu-ne sufletul.

— Muzica şi viaţa merg împreună. O purtăm cu noi când o interpretăm şi o ascultăm. Ne răpeşte din această lume, ducându-ne cine ştie unde, poate în lumea din subterană sau în vreunul din cerurile deschise oamenilor. Ne răpeşte ca să ne redea nouă înşine împrospătaţi. Suntem fiinţe muzicale ce

trăim propria noastră melodie pe care credința noastră o leagă prin vibrațiile planetelor de întregul univers.

— Aceasta este descrierea nedescrisului, a tot ce ne este greu de descris și de definit în termeni logici, fie că este vorba de o culoare anume, de exemplu, să descriem culoarea galben în termeni umani și nu tehnici de frecvență optică, iubirea sau fericirea. Sunt afirmații ce nu pot și nu au nevoie de descriere. Pur și simplu există pentru noi oamenii și noi le recunoaștem în noi și în ceilalți.

— Chiar nu m-am gândit la valoarea afirmațiilor noastre făcute inconștient. Ci m-am concentrat la experiența muzicală pe care am trăit-o astăzi de la un capăt la celălalt al concertului. Contează mult de unde, cum și cu cine asculți. Sunetul în muzică este cu totul și cu totul altceva decât oricare alt sunet. Se desonorizează, fiind transfigurat după chipul nostru. Sunetul este om și muzica o omenire întreagă. Când ascult simt cum intru în această lume, bucurându-mă cu întreaga omenire. Simt cum mă imaterializez și-mi sonorizez sufletul. Pentru câteva momente am fost răpită. Am simțit cum mă eliberez de vălul Mayei, pentru a contempla pur și simplu. Pentru un moment mi-am recapitulat întreaga viață cu stările afective și senzațiile care mi-au zidit personalitatea. Simt că ziua de astăzi este una specială. Tăcu, umplându-și plămânii cu aer ce-i ridicaseră sânii proeminenți. Părea o statuie clasică renascentistă ce se lăsa admirată, simțind cum privirile o energizau, făcând-o zeița nopții.

Concertul se termină după miezul nopții. Ieșiră de la Operă, se urcară într-un taxi care i-a dus la locul unde lăsaseră jaguarul.

— Ce ziceți, chemăm un șofer?

— Ha, ha, ha, râse gâlgâit, bine dispusă. Am băut puțină șampanie, dar pot conduce fără nicio problemă.

— Mă gândeam la ținută. Cu ținuta pe care o aveți este mai indicat să stați în spate, nu la volan.

— Sunt o revoluționară ce schimbă etichetele ca și dadaiștii.

— Dar ei o făceau în creații literare.

— Nimeni nu știe atât de bine ca dumneavoastră că, de fapt, creația este continuă și ni se datorează.

Îi deschise portiera din partea șoferului și cu un gest curtenitor o invită să intre în mașină. Înfășurându-și rochia largă, se așeză pe scaun. Intră și domnul președinte în mașină.

— Unde doriți să mergem?

— Acolo unde ne duce mașina.

— Focus Pocus, mașino, du-ne acolo unde vrei. Conducea cu atenție și preventiv. Până în seara aceea niciodată nu condusese o mașină atât de scumpă. După un sfert de oră ajunseseră în fața unui bloc. Opri mașina.

— Urcați?

— Dacă mă invitați, urc.

— Sunteţi curios?

— Curios dacă mă invitaţi, sau curios să aflu mai multe despre dumneavoastră şi să vă cunosc familia.

— Cred că curiozitatea nu are limite, ci este o atitudine.

— Nu are limite, dar are o orientare conştientă. Nu există curiozitate inconştientă sau subconştientă.

— Domnule preşedinte, vă rog să mă conduceţi şi să mă redaţi familiei.

— Cu cea mai mare plăcere, stimată doamnă preşedinte.

Ieşi din maşină, merse şi-i deschise portiera, ajutând-o să iasă pentru a nu călca pe rochie sau a o sfâşia. Deschiseră portbagajul de unde luară bagajele. Intrară în bloc. Un bloc destul de nou, curat şi proaspăt vopsit. Urcară pe scări până la etajul întâi. Gazda scoase cheile şi deschise uşa apartamentului. Intră, aprinse lumina. Era un apartament de intelectual, cu pereţii plini de cărţi de sus până jos. Cărţi pe masă, pe scaune. Stive de cărţi pe jos, lângă canapea. În casă temperatura era de vreo paisprezece grade, era răcoros în comparaţie cu temperatura de la palat.

— Este răcoare.

— Fac economie.

— Da, răcoarea conservă frumuseţea.

— Pornesc încălzirea centrală. Câte grade doriţi?

— Să se apropie de cea de la palat, douăzeci şi trei, douăzeci şi patru. Chiar nu ştiu ce temperatura există la palat. Important este că este cald şi ne simţim confortabil.

— Acum, pentru că eu sunt amfitrioana, îmi permit să vă imit: ce doriţi să serviţi.

— Tot ce aveţi mai bun şi doriţi să mă serviţi. Deocamdată puţină căldură.

— Bine, bine, spuse în timp ce regla centrala termică la 25 de grade. Acum să vă prezint apartamentul. Este un apartament şic, alcătuit din trei camere, un hol, o baie, o bucătărie şi o debara. Nu are balcon şi nici izolare fonică, aşa că se aud de toate din toate părţile.

— Este un apartament elegant şi situat într-o zonă bună. Este al dumneavoastră sau staţi în chirie?

— Este al meu, l-am cumpărat acum cincisprezece ani şi am terminat de-l plătit în urmă cu doi ani.

Intră în debara de unde aduse o şampanie şi două pahare de cristal.

— Astăzi parcă suntem la Revelion. Bem numai şampanie. Prăjituri aveţi?

— Ha, ha, ha, m-aţi prins. Am.

— Deci, nu le-aţi mâncat pe toate, la cine v-aţi gândit de nu le-aţi terminat? Cui voiaţi să-i oferiţi prăjituri?

— Cui credeţi?

— Nu ştiu.

— Încercaţi totuşi, să vedem, poate ghiciţi.

— Unei persoane iubite.

— Îmi place felul în care tratați cazurile punctuale prin enunțarea principiului. Da, când am gătit și am lăsat prăjitura m-am gândit la iubitul meu. Și veți ști cine este în momentul în care o voi aduce.

— Sunteți o Șeherezada care creează mereu suspans. În primul rând, sunteți o femeie puternică, cu caracter și o personalitate bine conturată. Acest lucru aduce serioase rețineri din partea bărbaților care doresc să domine partenerele. Dumneavoastră sunteți o panteră. Nu puteți fi dominată. În al doilea rând, purtați verighetă și orice om cu bună credință vă admiră și vă visează, dar nu vă incomodează, pentru că sunteți protejată de verighetă. Din câte constat, nu sunteți căsătorită, sau, cel puțin, nu trăiți cu un bărbat, pentru că nu există nicio urmă care să-i trădeze prezența în acest spațiu, care nu este nicidecum un refugiu pentru aventuri amoroase. De asemenea, nu aveți nici copii. Singurul copil mare din acest apartament sunteți dumneavoastră. Totuși, aveți un iubit. Înseamnă că sunteți o persoană ce se păstrează pe linia firească, fără o alegere sexuală la modă în ziua de astăzi. Sunteți o fire intelectuală și nu cheltuiți banii cu femei de serviciu care să vă facă ordine și curățenie.

— Până aici totul este adevărat. M-ați citit. Sunt oare o carte deschisă pentru dumneavoastră? Vă spun eu ceva, vă inspir eu ceva? Ce culoare au ochii mei?

— Au culoarea vântului turbat, sunt verzi.

— Și verzi.

— Sunt și albaștri, dar nu sunt violet.

— Oare de ce am acești ochi?

— În loc să vă întrebați, afirmați înțelept: mă bucur că am acești ochi minunați.

Se lăsă un moment de tăcere. Președintele se ridică de pe canapea, merse la bibliotecă și trecu în revistă cărțile de pe rafturi, cele de pe jos, de pe masă. Ea intră în bucătărie și se întoarse cu prăjitura pe care o puse pe o măsuță, lângă șampanie. Întorcându-se dinspre bibliotecă spre amfitrioană, când văzu prăjitura rămase extaziat era chiar prăjitura ce-i plăcea lui cel mai mult.

— Și dumneavoastră adorați această prăjitură?

— Eu, nu... iubitul meu...

— Și iubitul dumneavoastră știe că este iubitul dumneavoastră?

— Dacă este iubitul meu, el simte, dar nu i-am declarat niciodată iubirea mea. Este ceva prea intim ca să-i spun. Nu pot. Pentru că...

Luat prin surprindere, își îndreptă privirea de la prăjitură spre chipul ei radiant, o privi în ochii ce împleteau apele cu cerul. Hipnotizați se apropiară, o strânse în brațe și se sărutară închizând ochii. Nu era sărut. O sorbea. Nu era sărut. Îl inhala în străfundul ființei ei. Sărutul era anotimpul lor. Nori, cer, soare, frunze și flori. Un magnetism subconștient îi ținea strâns îmbrățișați. Respirație în doi, hrană și ambrozie.

— Nici mie nu-mi place să-mi exprim sentimentele persoanei pe care o iubesc, spuse el privind-o în ochi. Ce am făcut a fost din adâncul inimii şi dorinţei mele. Merit o palmă. pentru că n-am fost bărbat. Mă puteţi pedepsi. Orice pedeapsă mi-ar uşura conştiinţa.

— Ca orice suflet de femeie şi eu visam un Făt Frumos, frumos, frumos, frumos şi aşa a fost să fie. Să mă prindă tocmai ceea ce dispreţuiam la alţii, crezând că eu nu voi ajunge să trăiesc niciodată acea stare a oamenilor de rând. Mă consideram superwoman, o replică a lui superman. Când m-am îndrăgostit nici nu ştiam cum arătaţi. Mi se umpluse sufletul cu prezenţa dumneavoastră când mi-aţi dictat scrisorile de mulţumire. Vă amintiţi că am ieşit pentru câteva momente la baie. A fost să-mi dau nişte palme şi să mă spăl pe faţă. Nu-mi venea să cred că m-am îmbolnăvit de dragoste. Vă iubesc cu toată fiinţa mea. Ştiu că nu mă iubiţi, ci doar mă doriţi. Totuşi, nu mă simt ofensată, spuse aplecându-şi privirea. Cu degetul arătător îi ridică bărbia şi o sărută. Ea primi sărutul precum pământul reavăn ploaia primăverii. Ofta adânc. Se desprinse energic din îmbrăţişare, fugi în dormitor şi aduse un album. Erau scrisorile pe care le transcrisese împreună cu stenograma.

— Acesta este ultimul roman pe care-l citesc şi-l recitesc, şi plâng şi mă bucur că am avut ocazia să fiu femeia care a asistat la plăsmuirea lui. Vă iubesc, domnule preşedinte. Sunteţi atât de preşedintele meu, că nici nu ştiu cum vă cheamă şi nici nu mă interesează numele de botez. Botezul nostru a fost sărutul dat. Dumneavoastră ce spuneţi?

— O să facem dragoste?

— Adică milostenie, cum ne-aţi explicat originea acestei expresii. Dumneavoastră porunciţi. Eu sunt sclava dumneavoastră în orice doriţi.

— Spuneţi aceasta, pentru că mă cunoaşteţi, şi dumneavoastră m-aţi citit şi mă citiţi. Mie mi-e frică să spun ce simt să nu mi se strivească sentimentul, rostind cuvintele magice. Ştiu că niciodată nu este prea târziu ca să experimentăm înfrângerea fricii. Trăind pe pământul acesta rotund şi binecuvântat de soare şi stele, în puţinele limbi pe care le ştiu vă declar cu toată solemnitatea: te iubesc, Ich liebe dich, Je t'aime, I love you, Я люблю тебя (Ia liubliu tibia), amo-te, gosto de ti, ti amo, Szeretlek, Jag älskar dig, Σαγαπώ (Sagapó). Vă cânt această declaraţie în toate modulaţiile lingvistice pentru a vă da siguranţa sentimentului meu. Nu vă îndoiţi de mine şi de sentimentul meu. Problema mea este că sunt un afemeiat. Îmi plac femeile, chiar dacă nu mă arăt. Şi nu am stat departe de ele. În viaţă am cunoscut mai multe pe care le-am iubit. Ce vă pot spune este că pe fiecare am iubit-o într-o relaţie unică. Desigur, că pe cele mai multe cu o dragoste platonică. Îmi cultivam sentimentul, mă simţeam atras de frumuseţea lor, dar când mă apropiam de prezenţa lor culturală, adesea dispărea subit sentimentul meu. Eram extrem de exigent cu mine şi cu ceilalţi. Acum am îmbătrânit şi nu ar fi drept ca bătrâneţea mea

să vă cenzureze viața. Meritați cu adevărat un om minunat care să fie și tânăr, plin de calități și de vise. V-am surprins de mai multe ori privirea goală a îndrăgostitei, dar credeam că am doar această impresie. Astă seară, când m-ați invitat să vă închei sutienul, m-am convins că mă iubiți. O femeie numai pe iubitul ei îl invită și-i permite să-i încheie sutienul, oferindu-i ochiului corpul iubirii zvelte. Și în acele oglinzi nu erați numai dumneavoastră, ci apăream și eu și ochiul dumneavoastră îl căuta pe al meu să vadă ce reacție are.

— Da, numai că m-ați privit în ochi, ca și cum nu aveați ochi pentru corpul meu seducător.

— A fost un simplu exercițiu de concentrare de a nu vă pierde privirea și în același timp de a vă îmbrățișa și mângâia tot trupul.

— Nu sunteți amantul ce dorește să cucerească femeia sărutându-i umărul înainte de a-i încheia sutienul. Sunteți amantul ce transformă femeia în sclavă. Deveniți necesar ca aerul, încât ea nu poate trăi fără dumneavoastră. Simte că se sufocă.

Între timp, se încălzi în casă, își scoase paltonul pe care-l puse în cuierul din hol. Intră în cameră, deschise sticla de șampanie turnă în cele două pahare înalte și zvelte, închinară și băură tot paharul până la ultima picătură. Luă o linguriță din prăjitura de frișcă, lămâie și stafide, îi oferi iubitei, care cu buzele voluptoase curățise de frișcă linguriță. Luă și ea o linguriță din aceeași prăjitură pe care i-o oferi iubitului ei, încă una și încă una până termină toată prăjitura păstrată special pentru el. Era cuminecătura dulce a iubirii lor, stropită cu vin alb și dulce. Cu gurile pline cu prăjitură culeseseră cireașa sărutului lor voluptos. Se ridicară de pe canapea. Îi deschise fermoarul rochiei de gală, îi sărută gâtul, umerii. Lăsă să-i cadă rochia la picioare. Rămase Albă ca Zăpada în lenjeria de mătase cumpărată în acea seară. Îi eliberă sânii descheindu-i sutienul. Dacă cineva vrea să știe cum arată ceva perfect, era suficient să-i privească pieptul bogat. Ea se întoarse spre el și îl sărută. El o îmbrățișă, strecurându-și mâinile pe sub ciorapii colanți și chiloți strângându-i fesele. Simți cum îi tresaltă respirația de surpriză. Cu o mișcare lentă îi trase în jos chiloții și ciorapii colanți, eliberând-o pe Venera din închisoarea veșmintelor. O așeză pe canapea și-i turnă puțină șampanie pe burtă, în pocalul ființei ei de unde o sorbise, lingând ceea ce rămăsese. Se lăsase dezbrăcat de ea, care cu mișcări lente îl eliberă de haine. Amândoi îmbrăcară ținuta de gală a paradisului. De data aceasta el se întinse pe pat iar ea îi turnă șampanie pe burtă pe care o sorbi, plimbându-și limba pe pielea caldă a bărbatului. Plimbându-și buza inferioară pe corp ajunsese în zona gâtului pe care-l săruta. Sărutul era călătoria lor de descoperire. Ea simțea cum crește dorința lui și cu atât mai mult îl atâța, după cum și el îi stimulă plăcerea și dorința. Alunecă la picioarele ei, o luă în brațe ținând în mâna stângă sticla de șampanie cu ce mai rămăsese în ea. Intrară în baie, în cadă, agită sticla și turnă peste amândoi șampanie. Era

botezul învingătorilor de cursă lungă. El, cursa ei şi ea, cursa lui. Odată porii deschişi, pentru a nu le fi frig, făcură un duş fierbinte. Cu căuşul palmelor pline de gel de baie, el întinse gelul pe corpul iubitei, îi spălă masându-i îndelung părul, gâtul, spatele, braţele, încheieturile mâinilor, fundul, picioarele, toate minunăţiile. O năştea din spuma dorinţei lui. Când simţi că îi este frig o strânse în braţe să o încălzească şi în acelaşi timp să-l simtă. O întoarse cu faţa spre el, se sărutară cu sete milenară, şi îi masă uşor minunăţiile femeieşti. Ea lăsa să facă tot ce voia cu ea şi tocmai de aceea nu făcea, ca s-o aţâţe. O spălă conştiincios ca un sclav sau eunuc, spume multe ce dădeau volum părului, masă bine tot corpul. Spălând spumele de pe corp, acesta rămăsese de o culoare roz, semn de bună vascularizare. Era atât jeratic, cât şi flăcări jucăuşe. Tânără şi sănătoasă îi trezi tinereţea. O lăsă să-l spele şi ea, îl spălă cu aceeaşi meticulozitate, având grijă să-l încălzească când simţea că i se răcea corpul. Îl spăla, descriindu-l cu mângâieri cereşti, cu ochii închişi memorizându-l tactil pentru când nu va fi lângă ea şi cu ea. Nu existau zone ruşinoase de ascuns şi minuni de mângâiat pe care cei doi să nu le mângâie unul celuilalt. Se mai limpeziră o dată, se şterseră cu prosopul unul pe celălalt, o luă în braţe şi o duse în dormitor.

— Sunt fericit.

— Sunt adormita trează şi fericită. Mă simt deplină când mă îmbrăţişaţi. Îmi era frică să nu mă respingeţi, considerându-mă o fetiţă.

Intrară în pat. Sub plapumă începu să o sărute de la degetul mare al piciorului drept şi urcă cu săruturile pe gleznă, pe pulpe, pe zona interioară a pulpelor, ajunse la zona fierbinte pe care o sărută şi o linse ca pe o îngheţată. O gustă. Şi continuă cu celălalt picior, ajunse în acelaşi loc fierbinte şi umed, continuă să urce. Îi sărută buricul, sânii pe care-i mângâia. Ea era covorul vrăjit ce-l purta pe deasupra norilor pe Aladin. Alergau săruturile lui pe corpul ei dându-i fiori. O strânse puternic în braţe. Era rândul ei să-l sărute şi să-l guste şi o făcu cu multă, multă plăcere şi răbdare. Nu vorbeau, ci pur şi simplu se descopereau şi se gustau reciproc. Culcată pe spate, Hera îl aştepta pe Zeus. Îl aştepta. Îl dorea. Îl invita. El se apropia. Norul fertilizator stătea deasupra pământului primitor. O umbrea cu lumina lui. Un sărut prelung al fiinţei întregi. Ii simţea prezenţa la uşa ce trebuia trecută.

— Te-am gustat şi mi-a plăcut fecioria ta. Eşti fecioară.

— Da, nimeni nu a ajuns până în acest punct cu mine. Şi, cu siguranţă, din vina mea.

— Nimeni nu este vinovat. Cu atât mai puţin tu. Eşti fierbinte şi umedă. Mă doreşti în tine, dar vreau să ştiu cum visai tu să treci acest prag? Nu întreb cu cine, ci unde şi cum? Cum te visai în această istorie? Sau pur şi simplu îţi era indiferent, considerând acest lucru ca fiind ceva josnic şi fără importanţă?

— Fiecare fată are un vis al trecerii iremediabile. Scenariul meu era unul romantic pe malul mării, ca în basmele orientale, împletind fierbinţeala zonei

cu răceala băuturilor cu gheață. Plimbându-mi un cub de gheață pe corp și lingându-i urmele. Un joc de copil pentru copii.

— Meriți așa ceva și aș fi cel mai mare nemernic dacă ți-aș sparge oglinda visului tău.

— Mă simți?

— Da.

— Vibrezi?

— Da. Vorbind despre visul inițierii m-am și simțit inițiată și mi-am dat drumul de pe Everest, simțind valuri de fiori din vârful degetului mare de la picior până în creștetul capului și înapoi. Valuri de fiori îi parcurseră mult timp întreg corpul, într-un dialog al ființei.

— Sunt fericită, spuse ea respirând sacadat și emoționată.

— Stând între buzele tale, am simțit cum vin valurile mării zbuciumate ce te purta pe vârful crestelor. Te iubesc și vreau să ți-o dovedesc.

— Dovedește-mi! îi șopti la ureche și îl sărută cu patimă. El o simți cum vibrează toată și vulcanul izbucni fierbinte în ea. Când ea simți explozia vulcanică se lăsă din nou luată de cutremurul ființei.

— Mulțumesc, îi șopti la ureche.

— Vrei să-ți spun un secret la ureche?

— Da, șopti ea.

Îi prinse urechile cu buzele și-i suflă cald în spatele urechii, șoptindu-i rar și aspirat din adâncul plămânilor formula magică:

— Te iubesc.

Efectul acestei formule simple a fost extrem de puternic. Nu erau cuvinte, ci energii vitale, cosmice, dătătoare de viață ce controlează spasmele corpului de parcă fusese prins de friguri. Tremura. Ieșise umedă din oceanul fericirii. Nu o înghițise nicio balenă pentru a o aduce la țărm și nu fusese condusă de vreun delfin. Se lăsa purtată pe deasupra valurilor.

— Sunt fericită. Nu credeam să mă plimb prin rai cu iubitul meu. Ne-am plimbat împreună rămânând fecioara inimii tale. Te iubesc până la cea mai îndepărtată galaxie și înapoi. Sunt în perioada fertilă îi șopti la ureche. Te iubesc.

Asemenea brațelor violoniștilor, brațele lor se armonizau în concertul lor, descriind prin mângâieri întreg corpul celuilalt, casă a inimii și hangar al iubirii. Îmbrățișarea lor împletită de încolăcirea picioarelor transforma ființa celor doi într-un nod existențial ce leagă generații suspendate în eternitate. Ea era setea împlinirii, brazda ce aștepta sămânța și ploaia roditoare.

— Mai vreau, îi șopti ea la ureche, strecurându-și limba în urechea lui, ceea ce îl excită și amândoi mai veniră o dată. Plină de emoție ea mârâia: Doamne, ce-mi place! Intră! Nu vrei să intri? Sunt toată a ta. Ia-mă! Răpește-mă!

— Oricum îți trimit mesagerii și vreau să respect visul inițierii tale, pentru că meriți. Și fac aceasta nu pentru că nu te-aș iubi, ci tocmai pentru că te

iubesc şi meriţi. Meriţi să ai esenţa mea în tine, să te îmbrăţişeze sentimentul meu şi să te înalţe. Iubirea, respectul şi veneraţia mea se împletesc în coroana ta de împărătească a lumii întregi, îi spuse în şoaptă, dar foarte hotărât. Este uşor să intri, dar este greu să te abţii. Aleg ce este mai greu. Este uşor să nu mai fii, dar este greu să te păstrezi cum ai fost când poţi să nu mai fii. Îi prinse palmele cu degetele răsfirate şi o răstigni pe pat pentru a treia oară

— Nu ştiu dacă o să reuşesc să mă ridic fără să ameţesc, dar trebuie să mă spăl spuse ea. Nu sunt obişnuită şi mă simt murdară. Hai la baie. Se ridicară din pat, merseră în baie şi se spălară. Asemenea reginei ce nu poate atinge pământul, el nu o lăsa să atingă duşumeaua şi pragul, luând-o în braţe. Piele pe piele, por pe por, fior lângă fior au intrat în dormitor şi au schimbat cearşaful. Începură să fredoneze o arie din concertul pe care-l ascultaseră în acea seară. Era simplu, vesel şi vibrant cum numai Mozart putea fi. Au continuat să fredoneze cântece de copii, de mamă ce-şi adoarme fiul la sân şi de tată ce îşi sărută fiica pe frunte, dorindu-i somn uşor. Se bucurau unul de prezenţa celuilalt. Sentimentul ce zăcea în ei prindea conturul îmbrăţişaţilor ce anula limitele corpurilor, neştiind unde se termină unul şi începe celălalt. Fredonând, sărutând şi respirând profund au adormit unul în braţele celuilalt, ca doi nou-născuţi: bărbatul născut din femeie şi femeia născută din bărbat.

— S-a făcut dimineaţă, domnule preşedinte, îi spuse râzând şi sărutându-l.

— Rămânem în zona dimineţii. Venirea mea aici ţi-a perturbat programul de studiu.

— Venirea dumneavoastră aici m-a salvat. Eram disperată. Sufeream de dragoste şi simţeam cum mă sting, cum nu mai pot trăi fără dumneavoastră. Citeam şi plângeam. Citeam scrisorile şi căutam să mă documentez în zarea lor pentru a călători cu dumneavoastră. Ce mă impresionează cel mai mult şi de fapt m-a făcut să mă îndrăgostesc ca o nebună de dumneavoastră este felul în care creaţi împletind informaţia cu sensibilitatea artistică. Cum sunt îndrăgostită, vă consider perfect, ideal, sfânt, dacă doriţi.

— Mai există şi alte persoane îndrăgostite de mine?

— Nu ştiu, cred că da, dar o iubire platonică, aşa cum spuneaţi dumneavoastră, ce se resemnează asemeni vulpii în faţa strugurilor. De ce mă întrebaţi?

— Te întreb pentru că te iubesc şi nu vreau ca altele să ajungă la disperare aşa cum erai tu ieri. M-am speriat când te-am văzut ieri. Nu întâmplător te-am trimis în apartament să faci baie, pentru că voiam să te familiarizezi cu condiţiile şi calitatea locuinţei. Ţi-a plăcut?

— Mult de tot. Dacă aş fi văzut apartamentul înainte de a vă cunoaşte, poate că, tocmai gândindu-mă la interpretarea sentimentului meu ca o formă de cucerire din interes pentru a escalada şi ajunge sus de tot, mă disprețuiam în aşa hal, încât nu ajungeam să mă îndrăgostesc de dumneavoastră.

— Tu ce zici? Există corespondență sentimentală sau chimică între noi doi? Te știu obiectivă, cinstită și demnă să-mi răspunzi.

— Nu există o corespondență, ci o contopire. Simt că devenind om, viața este cel mai frumos cadou pe care l-am fi putut primi.

— Te-am întrebat pentru că și eu am aceeași impresie a contopirii și pierderii unuia în celălalt, într-o baie de lumină pe care o numim simplu: iubire.

— Facem un duș și plecăm, ca să nu întârziem în prima zi a iubirii dezvăluite.

Intrară în baie și repetară plăcerea dușului din noaptea trecută, de data aceasta cu gesturi și săruturi mai explicite pe zonele dorinței. Ieșiră din baie și se îmbrăcară. Domnul președinte se îmbrăcă în costumul de seară iar doamna cu o rochie elegantă de culoare deschisă ce-i lumina chipul îngeresc. Radiau lumină și fericire.

Odată intrați în Jaguarul deja încălzit, a cărui încălzire o comandară prin telecomandă din apartament, pe drumul cel mai scurt ajunseseră la palat. Era în jurul orei șapte dimineața. Lăsară mașina în garaj, urcară în apartament, unde continuară somnul întrerupt. Nu mai conta timpul. Se aflau în zona de protecție a iubirii lor. Adormiră îmbrățișați și după vreo două ore și ceva s-au trezit, au făcut o baie plină de spume, jucându-se cu spumele pe care le suflau făcând baloane de săpun. Picioarele lor se întâlneau și se mângâiau. Terminară baia. Fiecare avea grijă de celălalt, îmbrăcându-l după gustul său. Coborâră la birou, unde domnul președinte tratată de unele probleme urgente. Vorbi la telefon cu primul ministru pe care-l chemă la birou.

— Ce mai faci, domnule? îl întrebă cu ochii roșii domnul prim ministru.

— De câte ori ți-am spus să nu mai lucrezi noaptea? Trebuie să te menajezi, că doar o viață avem.

— De ce m-ai chemat?

— Este ceva important să-ți spun. Uite, doamna este iubita mea și eu sunt iubitul ei. Noi ne iubim. Ne iubeam în tăcere pe ascuns, în taina inimii noastre și la o răscruce mozartiană ne-am luat inima în dinți și ne-am declarat sentimentul.

— Dar doamna e căsătorită! Uite, are verighetă. A naibii, este identică cu verigheta ta. Doamnă, îmi dați vă rog verigheta să o privesc mai de aproape. Doamna își scoase verigheta pe care o dădu domnului prim ministru. Care o studie cu minuțiozitate inginerească.

— Ce ți-am spus? Uită-te la calitatea aurului, la lățimea și forma ei. Este identică cu a ta și încă ceva, uită-te cu atenție aici, este gravat numele tău. Mă, voi v-ați luat și nu m-ați avizat.

— Aveți un spirit de observație de Sherlock Holmes. Mi-am făcut verigheta după cea a domnului președinte pe care-l iubesc și am schimbat verigheta anterioară care era diferită și nu avea nici un nume gravat. Poftiți, uitați-vă îi întinse verigheta pe care o scoase din poșetă.

— Nu ştiu cum se face că preşedintele are noroc şi eu nu. Şi eu v-am visat tot timpul, dar din cauza verighetei false nu v-am făcut curte şi v-am pierdut. Chiar sunteţi convinsă că-l iubiţi pe şmecherul ăsta, în loc să mă iubiţi pe mine, pentru că sunt mai aproape de înălţimea dumneavoastră, chiar mai scund şi ştiţi ce se spune despre oamenii scunzi, şi, credeţi-mă, este adevărat.

— Nu vă supăraţi, sunteţi un om deosebit. Un om minunat, dar inima alege după legile ei. Sincer, nu voiam nicidecum să mă îndrăgostesc, dar m-a prins ca o boală de care nu pot scăpa.

— Dar dacă este o obsesie?

— Este mai mult decât o obsesie. Simt că nu pot trăi fără el. Din acest punct de vedere este ca o obsesie.

— Stimată doamnă, vă felicit. Poate că dacă aş fi femeie şi eu m-aş fi îndrăgostit de domnul preşedinte de dragul căruia am venit tocmai din fundul lumii ca să facem o echipă.

— Cunoaştem cu toţii istoria prieteniei domniilor voastre şi ne bucurăm că am avut ocazia noi, cei de la personalul tehnic, de a prinde o asemenea conjunctură.

— Ştii de ce te-am chemat?

— Ca să-mi spui că vă iubiţi şi să-mi arăţi regina inimii tale. Mă, ai norocul prostului, vorba aia: prost să fii, noroc să ai. Nu ştiu cum nu trag defel femeile la mine. Nu am lipici la ele. Vrei să mă indispui cu fericirea voastră.

— Dimpotrivă, banditule, te luăm cu noi. Ai geamantan sau încă nu ţi-ai cumpărat unul. Oricum, pregăteşte-te că plecăm să ne distrăm pe o perioadă nedeterminată, dar suficientă ca să-ţi dispară roşeaţa de la ochi. Aici este prea frig. Acum toţi trei ne unim şi ne hotărâm unde mergem în ce zonă a ecuatorului sau subecuatorială. Auzind aceasta doamna se uită cu ochii mari la preşedinte şi lăsă să i se prelingă o lacrimă. Nu se aştepta la o reacţie atât de promptă, cu toate că o dorea mult de tot. S-au gândit să meargă în una din Insulele Baleale din Marea Mediterană, poate fi Insula Manorca că este mai puţin turistică şi le-ar putea vizita pe celelalte, Mallorca, cea mai mare din acest arhipelag, Ibiza cunoscută cu petrecerile epocale din ea şi Formentera pentru dimensiunea foarte redusă. O altă variantă ar fi o ţară din Africa, cum este Guineea Bisau, sau Brazilia zona Recife, Olinda sau Cidade de São Salvador. Sugestii peste sugestii. Este dificil să alegi, mai ales pentru a găsi ceea ce căutau ei.

— Trebuie să ne decidem unde plecăm. Dacă vrei să iei pe cineva cu tine, ştiu eu, pe cineva din familia ta, spune-mi, şi pe cai!

— Stai o ţâră că nici n-am stabilit unde plecăm. Ştim numai că plecăm. Dar ce să caut eu cu voi? Eu am o misiune importantă aici, nu sunt iresponsabil ca preşedintele care, cum se îndrăgosteşte, îşi pierde capul şi fuge în lume cu iubita.

— Ce spuneţi? Dumneavoastră hotărâţi. Închideţi ochii, revedeţi zona şi ne spuneţi. Până una alta, noi tratăm de problema transportului. Vom pleca cu

avionul prezidențial, folosit în interes personal. Ce frumos. Lupul îmbrăcat în piele de oaie. Știți că mi-a venit o idee. Prietene, trebuie să ne cumpărăm fiecare câte un avion și câte un iaht ca să nu avem probleme pe apă și prin aer. Apropo, știți să înotați?

— Tu ce crezi că suntem ca tine, niște fricoși care nu reușesc să sară în apă?

— Deja știu unde plecăm, plecăm într-un loc cu apă caldă ca să putem face baie, cred că cel mai indicat ar fi în Recife sau Olinda. Ok. Este o diferență de fus orar de mai multe ore. Acum președintele Braziliei doarme, dar când se trezește o să-l contactez din avion să vorbesc cu el, pentru că există un protocol. Sunt ca regina albinelor. Nu pot intra pe teritoriul unui stat fără a-l informa pe șeful statului de prezența noastră.

— Bine, domnule președinte, îl chemați pe domnul prim ministru să vină cu noi, îl invitați să-și facă geamantanul și mie, celei care sunt direct implicată în această ieșire neprevăzută nu-mi spuneți nimic.

— Noi nu ne facem bagajul. Nu avem nevoie de bagaje. Noi ne avem unul pe celălalt.

— Mă, tu glumești sau vorbești serios?

— Ca ăla din banc, care primește o palmă și-l întreabă: — „Mă, tu ai glumit sau a fost serios?" — „A fost serios." — „Atunci te iert, că mie nu-mi plac glume din astea."

— Hai să mâncăm, că meritățm. Excursioniști ad-hoc! spuse domnul prim ministru. De când m-am mutat aici la tine m-am îngrășat, cu toate că joc tenis și fac înot în fiecare zi.

Chemă pe majordom, vorbi ceva cu el. Ceru să sune clopoțelul care să-i cheme la masă și coborâră. Spuseseră rugăciunea și înainte de a începe să mănânce le vorbi.

— Dragii mei, profit de faptul că suntem aici cu toții și vă informez, spunându-vă că până astăzi am fost rațional în tot ce făceam, ceea ce nu este chiar bine. Omul nu trebuie să se lase condus numai de rațiune, ci și de sentiment. V-o prezint pe iubita mea, pe care cu toți o cunoașteți și o invită pe doamna secretară să vină și să se așeze lângă el în capul mesei. Pe toți ne fulgeră acest sentiment și este bine. S-a întâmplat să fiu eu fericitul ales de domnia sa, dar sentimentul este reciproc. Stima și aprecierea focului mocnit a izbucnit într-o văpaie puternică. Suntem prinși rău de tot, de aceea noi doi împreună cu prietenul nostru, domnul prim ministru, vom dispărea pentru câteva zile din lumea palatului, asta înseamnă că toate rămân la fel, cu aceleași responsabilități, doar este plin palatul de președinți. Desigur, vă veți gândi, chiar fără să o spuneți: „aha, s-a încurcat cu secretara", pentru că sunt o sumedenie de bancuri pe această temă. Nu m-am încurcat, ci m-am descurcat cu secretara și nu cu secretara, ci cu doamna președinte. Ne-am descoperit reciproc iubirea și, pentru a ne-o consolida, vom fi mereu îm-

preună, aşa cum v-am spus: sentimentul şi raţiunea merg mână în mână, se bucură şi se întristează, împart viaţa şi astfel viaţa se multiplică prin copii, fapte şi împliniri. Este ceea ce noi numim „încă un pas". Dar pasul făcut în doi nu atinge pământul şi, ca atare, vom pleca undeva unde este soare, cald cu o mare plăcută în care să facem baie. Iubita mea şi prietenul meu ştiu să înoate. Eu nu. Voi învăţa şi, dacă cumva nu mai ajung, pentru că m-am înecat în ocean, să ştiţi că pentru fiecare dintre dumneavoastră prezent aici am o iubire particulară. S-a întâmplat să luăm foc noi doi, dar fiţi siguri că în viaţa noastră nu există întâmplări. Nimic nu este întâmplător. Cineva acolo sus ne iubeşte, cunoaşteţi filmul şi expresia, şi noi aici îi exprimăm iubirea. Vă doresc şi dumneavoastră să trăiţi ceea ce trăim noi. Înainte de a începe să mâncăm, vă propun să închinăm în cinstea doamnei şi a iubirii noastre şi a noastră a tuturor. Închinară, băură şampania şi cei doi se sărutară în aplauzele mesenilor.

Micul dejun devenise ospăţ, la care se aduse şi un tort uriaş cu mai multe etaje pe care era scris: *La Mulţi Ani!* şi dedesubt: *Drum bun!* Zâmbi, gândindu-se la judecăţile simple de care vorbea Descartes. Avea dreptate. Tăiară împreună tortul. Toţi aplaudară. Din prima felie muşcară amândoi spre încântarea mesenilor iar a doua felie o oferiră domnului prim ministru.

— Ce crezi, iubito, ce formulă s-ar mai putea scrie pe tort?

— Mă puneţi la încercare, dar tot vă răspund. Ţinând cont că este oferit de palat şi noi suntem cei care-l primim, desigur, în numele tuturor şi pentru toţi mesenii, consider că cel mai potrivit era să mai scrie: Va urma! Asemeni filmelor seriale. Este o mărgea dintr-o salbă ce nu se mai termină.

— Şi eu m-am gândit la fel. O dovadă că amândoi gândim bine. Apropo, de ce nu aţi candidat la preşedinţie, pentru că aveţi stofă.

— Vă aşteptam pe dumneavoastră. Şi m-am bucurat nespus când aţi reuşit la scrutin pentru că mulţi vă aşteptau şi aici şi afară. Aţi spart rutina. Oamenii încă mai cred că de sus trebuie să le pice *para mălăiaţă în gură la nătăfleaţă* în loc să ia iniţiativa şi să facă. Fapte, nu vorbe. Şi dumneavoastră le-aţi dat peste cap ordinea din care nu puteau nicicum să iasă.

— Chiar credeţi că le-am dat peste cap? Mentalitatea este ceea ce se schimbă cel mai greu. Oamenii menţin vie credinţa în ierarhia socială ce are pe cineva sus şi poziţia cea mai înaltă este cea a conducătorului suprem, a împăratului, a regelui, a dictatorului sau a preşedintelui şi nu se gândesc că şi acea persoană este la fel de om ca fiecare membru al societăţii. Dar problema nu este atât una a ierarhiei, cât a subordonării. Cine se crede şef şi porunceşte să se pună să facă să vadă cum e, iar cel care primeşte ordinul să-l invite pe cel ce dă ordinul să-l şi execute şi atunci apare la suprafaţă ceea ce numai omul are: conştiinţa diferenţei între ceea ce vrei să faci şi ceea ce faci, mustrarea de conştiinţă pentru crimele săvârşite. Dai poruncă să fie ucis cineva. Cel care execută ordinul devine neom. Cel care dă porunca, care de fapt este

principalul criminal, doarme liniştit, pentru că nu are mustrarea de conştiinţă a celui care săvârşeşte fapta. Fapta se leagă direct şi iremediabil de conştiinţă. Este diferenţa dintre gândul abstract şi actul concret. Concretul ne marchează mult mai mult decât gândul, cu toate că vinovat este gândul, actul intenţional. Şi mai dureroasă este convingerea fiecăruia că aşa trebuie să fie. Unul să poruncească şi altul să execute ordinul, negândindu-se că prin actul său ucide doi oameni, dintre care unul este el însuşi. Să fie numai atent la răbufnirile subconştientului în coşmarurile pe care le are noaptea şi în diverse momente.

— Nu vă ştiam aşa religios. Nu m-am gândit niciodată la valoarea neutră, în sensul că nu se specifică nimic în porunca „să nu ucizi!", ci numai ni se cere să nu stingem viaţa. A cui viaţă? A plantelor, a planetei, a oamenilor, a fraţilor? Porunca există şi toţi cei care o cunosc o încalcă. Înţeleg că unii ucid pentru că nu ştiu despre ea, dar mulţi care nu o cunosc o respectă.

— Religiozitatea ţine de om, aparţine fiinţei noastre şi apartenenţa la o religie instituţionalizată este altceva, ca şi cum ai face un fel de politică, de aceea spunem că suntem creştini, musulmani, budişti, marxişti.

— Marxişti?

— Au o doctrină pe baza căreia acţionează? Au ritualuri de manifestare programatică? Duc o luptă apologetică împotriva altor religii? Vizează instituirea unei lumi mai bune şi mai drepte? Membrii din cadrul organului de conducere al acestei religii se bucură de privilegii sacerdotale? Ce vreţi mai mult?

— Atunci înseamnă că şi democraţia este tot o religie?

— Este, numai că, neluptând împotriva religiilor oficiale, oamenii nu se mai gândesc la valoarea religioasă a democraţiei. În cazul marxismului este mai evidentă valoarea sa religioasă pentru că luptă împotriva obscurantismului celorlalte religii. Dar aveţi dreptate, şi democraţia este tot o religie, am putea-o numi o religie a ratării în care se promit puncte electorale care niciodată nu se împlinesc şi, dacă vreunul se ţine de cuvânt, este blamat de colegii de partid, expulzat şi chiar închis pentru corupţie. Aceasta este lumea în care trăim. Pentru a înţelege esenţa democraţiei politice, ajunge doar să ne gândim la mişcarea de avangardă ce a dezvoltat o bogată literatură a manifestelor literare şi artistice în care artiştii definesc obiectivele artei lor pe care niciodată nu le-au respectat.

Terminându-se banchetul ad-hoc dat în cinstea veştii celei bune şi a plecării în vacanţa de miere a celor trei, îşi luaseră rămas bun de la toţi, se îmbrăţişară, se sărutară şi se felicitară reciproc. Fiecare considera binemeritată această plecare pentru a se bucura de frumuseţea oceanului, pentru că, de când ajunsese şi îşi asumă funcţia de preşedinte, zi şi noapte era prezent în soluţionarea oricărui fel de probleme, considerând că toate problemele sunt importante, odată ce aparţin unui om şi un om este echivalentul întregii ome-

niri. Considera omul, și odată cu el și ei, valoarea supremă a condiției noastre de existență și cu atât mai mult a unui președinte, în cazul în care acesta se consideră om și nu altceva. Ține de configurarea mentală a personalității fiecăruia. Despărțirea dură mai mult, nimeni nu se grăbea. Avionul îi aștepta să-i însoțească în zborul lor început de cu noapte.

— Prins de flamă, am uitat să vă întreb dacă vrea cineva să vină cu noi?

Auzind această invitație venită pe neașteptate, se lăsă un moment de tăcere în care fiecare se gândea, însă era prea dintr-o dată. Desigur, toți voiau, dar nu acum.

— Vedeți, dragii mei, ce înseamnă să fii pregătit? Când i-am spus doamnei mele că plecăm, a rămas surprinsă însă extrem de bucuroasă, la fel și domnul prim ministru care părea oarecum jenat de faptul că nu vrea să ne incomodeze dragostea, dar înțelegând că dragostea noastră dă forță prietenilor, acceptă cu cea mai mare plăcere.

— Dumneavoastră faceți cu noi o școală de președinție. Am învățat lecția și pe viitor sperăm să ne comportăm pe măsură, însă, chiar așa, am fi prea mulți. Aveți nevoie de intimitate, liniște și odihnă, așa cum ne recomandați nouă, și noi vă dorim dumneavoastră, pentru a vă întoarce cu forțe sporite.

— Nu este o școală de președinție, ci una a eliberării omului de preconcepții, încredere în celălalt și disponibilitate totală pentru cel de lângă noi. Apropo, pe aici cât ține iarna?

— Doamne, ferește, doar nu ne lăsați un anotimp.

— Deci, discreție totală. Nu știe nimeni, decât noi doi și toată țara că am plecat.

— Chiar ați plecat? Și nouă nu ne-ați spus nimic.

— Pe cai, bătrâne, că mi-i dor de apa oceanului și de o partidă de tenis de câmp.

— Numai că, de data asta, o jucăm în trei. O lăsăm pe iubita mea să aleagă în ce teren stă, al meu sau al tău sau când vrea să-l schimbe.

— Cu ocazia aceasta inaugurăm un nou tip de tenis: triotenis sau mai simplu trionis.

— Nu vom lua cărți, pentru că lectura ne izolează pe fiecare în lumea cărții pe care o citim și vrem să ne distrăm și să ne bucurăm că suntem împreună.

— Ca să nu ne plictisim în avion, luăm un șah, niște table și cărți de joc.

— Eu nu sunt așa bună la șah.

— Atunci joci cu domnul prim ministru. Mie nu-mi place să pierd și când câștig mă bucur peste măsură și s-ar putea să te ofensez fără voie, simțindu-te jignită.

— Voi faceți mișto de mine? Acum vă dau o problemă de logică să mă simt și eu bine replică prietenul.

Intrară în limuzină și într-o jumătate de oră se aflau în avionul prezidențial cu destinația Recife din Brazilia. Din avion vorbiră cu președintele Braziliei,

informându-l de escapada erotică. Acesta se bucură că aleseseră Brazilia și chiar le propuse să meargă la o reședință de-a lui din Recife, dar îi mulțumiră. Pilotul era cu familia și copiii. Avea trei copii. Copilotul o luase în această escapadă pe mama sa, care de mult și-a dorit să vadă Brazilia și acum, că se ivise ocazia, s-a alăturat grupului. În total erau 10 persoane fericite pentru această escapadă. Nu aveau stewardesă la bord, așa că fiecare, dacă avea nevoie de ceva, se servea la discreție. La început, cum nu se cunoșteau, fiecare s-a prezentat celorlalți și în scurt timp au găsit subiecte comune de discuție. Doamna mai în vârstă cunoștea Brazilia mai mult din telenovelele ce prezentau imagini ale diferitelor metropole braziliene, dar nu-și amintea să fi văzut și Recife despre care doar auzise, probabil pentru că nu este așa mare.

Jucară cu toții cărți. Ca să poată juca toți, folosiseră trei perechi de cărți, iar după aceea jocurile erau de copii. Jucară șeptică și război. Nu conta cine câștigă, important e că se distrau. Copiii se bucurau mult când câștigau câte o bătălie la război. Priviră lumea din avion, făcură fotografii se fotografiară în avion pentru a rămâne cu amintiri din fiecare etapă a acestei aventuri.

Discutând și povestind tot felul de peripeții, timpul trecu repede. În avion se aflau mai multe generații și se putea nota legătura puternică ce există între generația mai tânără și cea de-a treia. Aterizară în Recife, unde-i așteptară oficialitățile aeroportului, pe care-i îmbrățișară, pentru că președintele le explică felul cald în care se manifestă brazilienii. De asemenea, în semnul prețuirii, oferi fiecărei oficialități câte o atenție care să-l bucure. Președintele le prezentă pe prima doamnă, pe domnul prim ministru pe membrii echipajului și însoțitori. Au fost conduși la agenția de unde au închiriat trei mașini. Ca măsură de protecție, conform politicii statului, pentru a evita orice fel de eveniment, cele trei mașini intrară într-o coloană oficială escortată de mașini blindate și motocicliști care-i conduseră într-un loc discret, liniștit, de vis, pe țărmul oceanului, puțin mai departe de nebunia orașului. Era un tip de domeniu privat cu mai multe căsuțe, fiecare alegându-și o căsuță. Familia cu cei trei copiii își alesese casa cea mai mare și spațioasă. Perechea de îndrăgostiți preferară căsuța cea mai apropiată de țărm, domnul ministru alesese și el o casă vecină, precum și mama și fiul ei o casă.

Era o zonă izolată în care se putea face nudism, dar mentalitatea locului de proveniență a grupului de turiști ciudați le recomanda să meargă îmbrăcați.

— Am venit pe fugă și nu ne-am luat costumul de baie.

— Când faci baie ce se întâmplă?

— Mă ud.

— Atunci la ce ne mai trebuie costum? Ca să-l udăm?

— Chiar așa, întări domnul prim ministru.

— Dar atunci invitația este valabilă pentru toată lumea ca toți să vedem și să fim văzuți.

— Aşa nu-mi mai convine, recunoscu el.

— Bine ai mai găsit-o, are replică la orice. Este isteaţă foc.

— Vorbeşti de ea ca de o fetiţă. Este o femeie rarisimă poate fi comparată doar cu Ileana Cosânzeana din basme.

— Numai că Ileana de care vorbeşti era blondă sau cel puţin aşa mi-o imaginam.

— Imaginaţia fiecăruia lucrează. Numele vrea să ne spună că avea părul lung împletit în cosiţe, de o frumuseţe solară, adică frumoasă foc, un superlativ ce o lega de soare şi de aceea mulţi cred că era blondă... Minunea noastră nu are părul împletit, poartă plete că-i vin mai bine şi este brunetă cu ochi scăpărători.

— Măi, măi, mă tot gândesc ce nebunie pe capul nostru. Oare aşa o să păţesc şi eu când m-oi îndrăgosti? Nu te-am întrebat de ce tocmai aici la malul oceanului cu apă caldă.

— Dragul meu, venirea noastră aici este cheia iubirii noastre. Şi, cum pentru a intra într-o casă şi a ajunge la o comoară, ai nevoie de cheie, atunci şi noi avem nevoie de această cheie. Simplu.

— Ca bună ziua. Ai cheia, adică toată aventura venirii noastre aici, introduci această aventură într-o broască şi deschizi comoara. M-am lămurit perfect. Dar în vârful munţilor înzăpeziţi de la noi nu era oare şi aceea o cheie bună?

— Nu în cazul nostru. Când vei ajunge şi tu să te îndrăgosteşti o să înţelegi perfect ce mult contează povestea începutului, a deschiderii unei noi etape din viaţa în doi. Este acel bun augur al începerii oricărui lucru.

— Ce rost avea să aduceţi atâta lume cu voi?

— Dragul meu, suntem 10 de-ai noştri aici, putem zice că suntem o colonie. Ne simţim bine împreună şi, dacă nu reuşim să împărtăşim cu alţii fericirea noastră, nu suntem fericiţi, pentru că fericirea este ceva contagios... Mă, dar tu, nu o iubeşti cumva?

— De la început mi-a plăcut din toate punctele de vedere, dar când am văzut-o cu verighetă m-am gândit că-i măritată, aşa că mi-am oprit dezvoltarea sentimentală. Nu sunt ca tine fără principii. Se vede că, pentru a câştiga inima unei femei, nu trebuie să ai principii. Eu sunt aşa, mai cu principii solide. Niciodată nu pot privi spre iubita sau soţia prietenului meu, încercând să mă dau la ea, pentru că simt că mi-aş trăda prietenul.

— Tu ştii că eu nu sunt egoist. Dacă ea vrea să fie cu tine, nu mă opun, dar nici nu aş forţa-o să facă ceva împotriva voinţei şi iubirii ei. Ea mă iubeşte ca o roabă, că mă şi sperii. Cum este posibil să fim bolnavi de dragoste?

— Dacă ea te iubeşte ca o bolnavă, tu o iubeşti ca un doctor?

— Ce crezi că sunt Karl Gustav Jung?

— Nu, doar relaţionam boala cu medicina.

— Prietene, ce pot să-ți recomand este ca atunci când simți cum se deschide cerul, lasă-te să plutești, desprinde-te de pământul de care ești atât de legat.

— Tu știi că azi m-am lecuit de frica de a zbura, nici nu mi-am dat seama că zburăm și mai ales cum trece timpul. Ai dreptate, poate îmi găsesc vreo braziliancă. Sunt femei splendide.

— Problema nu este a găsirii, ci a iubirii. Și știi ce-ți recomand? Uită-te mai atent în jurul tău și caută să simți cum bat inimile. Și nu fi scrupulos, crezând că este mai tânără decât tine și că nu se merită. Inima nu are vârstă, ci numai bătaie și fantezie.

— Așa voi face. Ce zici, dăm o raită pe la Cazino să vedem cum se combină cărțile.

— Eu am asul de cupă la mine, nu pot. Dacă asul vrea să intre într-un pachet de cărți de joc, venim și noi. Iubito, vrei să-l însoțim pe domnul prim ministru la Cazino?

— Astă seară nu, dar într-una din zilele acestea cu siguranță că mergem și la Cazino.

— Ce ți-am spus? Dar am procedat corect, întrebând-o. Cheia, domnul meu, cheia de care-ți vorbeam.

— Da, cheia. De fapt orice formulă funcțională este o cheie, este ca o propoziție simplă sau o schemă geometrică.

— Tu l-ai citit pe Descartes? Trebuie să-l citești și-i întinse volumul ce rămăsese în buzunarul hainei. Filosofia la purtător. Deschise cartea și-i arătă cea de-a cincea regulă din tratat.

— Mai bine tăceam.

— Dimpotrivă, ai dovedit faptul că ești un filosof, dar în modestia ta nu recunoști. Tu ești genial, de aceea te-am ales pe tine să-mi ții sceptrul.

— Diferența dintre mine și tine este că eu fac filozofie, pe când tu pierzi timpul citind filosofie. Tu recuperezi ceea ce pierzi din viață în înțelepciune acumulată și unde pui că te mai pleznește și câte o iubire precum cea de acum.

— Noi o să mergem să facem niște cumpărături.

— Bine, între timp eu o să merg la plajă să mă bronzez puțin, voi profita de acest soare splendid. Nu-mi arde nici de cumpărături și nici nu mi-e foame, că am mâncat tot timpul călătoriei. Ce idee bună a fost, astfel ne-am reglat tensiunea urechii interne mestecând și înghițind.

Cei doi intrară în casă, se făcură comozi, verificară ce există în dotare, în frigiderul plin cu bunătăți. Pe masă se afla un coș stilizat ce imita vasele de ceramică plin cu fructe de sezon.

— Trebuie să mergem și să ne punem la punct garderoba sportivă de vară. Aici suntem în plină vară. Diferența de temperatură de la noi și cea de aici este în jur de patruzeci de grade dacă nu mai mult, de aceea să avem grijă să nu facem insolație.

— Dar de ce atâta grabă? Am ajuns. Putem să ne odihnim puţin, după o zi atât de lungă, mereu acompaniaţi de lumina zilei. Noi acum ar trebui să dormim pentru că la noi a trecut de miezul nopţii pe când aici este după-amiază.

— Şi astfel intră trei zile într-o zi, trei îmbrăţişări de somn. Câtă înţelepciune în ideea ta. De fapt puţină odihnă ne face bine. Unde vrei să ne odihnim? În casă sau afară?

— Începem în casă şi continuăm afară. Dar ieşim puţin înainte să ne cumpărăm nişte haine de vară şi costume de baie.

Se dezbrăcară reciproc îmbrăcându-se în săruturi pentru a se simţi cu adevărat în rai. O luă în braţe şi o întinse în pat. Magnetizat, se aşeză peste ea care îşi deschise picioarele, facilitându-i apropierea. Era un joc de săruturi. Se simţeau reciproc într-un val de dorinţă tinerească ce le da poftă de viaţă. Părul ei lung era răsfirat pe perna albă. Îi săruta gâtul şi ea îi răspundea. Unde o săruta el, ea îi răspundea, sărutându-l în acelaşi loc. Cu barba el îi mângâie sânii ce-i trezi sfârcurile asemeni vârfurilor de munţi. Credea că se află în superioritate, ea neavând barbă. Să o creadă el. Energică se ridică, îl întoarse cu faţa în sus şi-i apropiase cârlionţii misterului ascuns de faţa lui. Replica părului senzual ale firelor de păr cârlionţat şi destul de lungi ce-i protejau şi împodobeau intrarea în zona misterului pe care el începuse să-l cerceteze amănunţit cu limba tremurândă de plăcere. Se vede că îl iubeşte şi îl doreşte cu toată fiinţa. Era ca o vioară ce vibrează, abţinându-se să nu strige de plăcere, avu un orgasm atât de puternic încât îi şpreie faţa, îi umplu gura cu placenta iubirii. Ea însăşi se sperie de ce reuşise să facă. Acum existau două bărbi ude: a ei şi a lui. O splendoare. Încă tremurând de cutremurul lăuntric dezlănţuit, se aplecă spre piscul lui pentru a-i oferi şi lui plăcerea ei. Ea se delecta cu creasta muntelui în timp ce el avea grijă de valea Iordanului. In jocul acesta vulcanul intră în erupţie, ea căutând să nu piardă nimic din splendoarea ei. Revenindu-şi, cei doi intrară în baie şi se spălară, întorşi în cameră, schimbară cearşaful şi, îmbrăţişaţi, intrară într-un somn profund. Dormiră câteva ore după care ieşiră să cumpere ceea ce aveau nevoie. Se îmbrăcară sportiv în cabina de încercare, plătiră şi se întoarseră la reşedinţă. Pe plajă, domnul prim ministru stătea pe un şezlong la umbra unei umbrele, citindu-l pe Descartes. Cei doi se aşezară lângă el, fiecare pe câte un şezlong. Ea scoase dintr-o plasă o cremă de protecţie cu care-l dădu pe domnul preşedinte, pe urmă el o dădu cu aceeaşi cremă.

— Nu vrei să te dai cu cremă de protecţie solară?

— Vreau, dar nu am.

— Amândoi îl dădură cu cremă şi el închise umbrela de soare pentru a face plajă.

— Când mă uit la voi nu vă recunosc. De pe un moment pe altul întineriţi, înfloriţi şi vă înfrumuseţaţi. Pentru voi timpul curge invers.

— Cum merge lectura?

— Citindu-l, îmi dau seama cât de departe suntem de el în matematică când doar îi atribuim câte o formulă. Înțeleg că formula matematică este rezultatul unei gândiri filosofice și nu al unei judecăți pur matematice. Pur matematic însemnă filosofic. Matematica este expresia simbolică a unei profunde gândiri filosofice. El folosește termenul de „industrie spirituală", asta mă cam deranjează, o fi fost el chiar așa văzător cu duhul, încât să vadă explozia industrială de la sfârșitul secolului al XIX-lea, continuată în secolul al XX-lea?

— Accepțiunea termenului de „industrie" despre care vorbește el este cea de „activitate", fiind un termen latin. Iar Adler, când vorbește despre „industria culturală" asociază activitatea cu termenul tehnic contemporan de industrie, și de aceea el vorbește despre producții artistice.

— Tu ce părere ai? Te întreb pentru că și eu am una.

— Am o părere bună. Important este să căutăm să interpretăm și să stimulăm realitatea umană. În epoca în care Adler a scris, industria reprezenta valoarea maximă de randament și de eficiență. Fii sigur că, dacă era un termen negativ sau peiorativ, nu-l folosea. Industria, productivitatea, activitatea sunt în esența lor creații cât timp sunt executate de om, fiind opere de artă, devenind produse în momentul multiplicării lor. La origine avem opera creației umane, urmată de noianul de multiplicări tehnice, industriale. Omul mereu reinventează lumea: la început a fost o lume legată de natură, a lemnului și a pietrei, au urmat metalele feroase, neferoase și prețioase, pe urmă au venit produsele create de om în urma unei formule chimice de amestec de elemente în prezența apei și a focului: ceramica, sticla, teracota, cărămizile, cimentul, mozaicul, faianța, materiile plastice și în ziua de astăzi lumea virtuală a programelor de computer, precum și lumea structurilor bazice ale existenței, mutațiile de ADN pentru îmbunătățirea speciilor, lumea virușilor. Toate aceasta sunt lumea omului. Nu este natură, pentru că natura nu este cunoaștere. Natura oferă baze cunoașterii umane, cercetării, modificării anomaliilor. Radiațiile invizibile la care suntem expuși, radiații periculoase și altele, care deocamdată nu sunt declarate periculoase precum undele sonore și electromagnetice. Cu alte cuvinte, acolo unde nu se vede nimic, pentru om există ceva. Fie datorită credinței lui puternice, fie creativității sale, descoperind toate acele lucruri de care-ți spuneam, întotdeauna luând ca punct de pornire o bază materială. Petrolul a schimbat fața lumii, așa cum și computerul a schimba mentalitatea oamenilor care văd lumea cu alți ochi. În acest spațiu uman trebuie să vină cineva pentru a muta accentul axiologic de pe lucruri pe ființa umană, actualizată de fiecare individ. Un om este lumea întreagă. Nu omul aparține lumii, ci lumea aparține omului.

— Doar de aceea suntem aici acum împreună, completă domnul prim ministru.

— Ce frumoasă și armonioasă este planeta noastră. Noapte și zi în echilibru. Într-o parte a ei este beznă totală, în alta este plină zi, cu treceri intermediare

line de la o valoare la cealaltă, într-o parte iarnă, în alta vară, natură minunată şi oameni de toate culorile.

— Bine că mi-ai amintit. Atenţie! Printre fructele pe care le avem în bucătărie sunt şi fructe de papaia, acelea de o mărime mijlocie şi galbene. Au un miez roz-roşiatic. Este un fruct extraordinar pentru piele şi întregul organism, pentru reglarea digestiei, servit în fiecare dimineaţă pe stomacul gol. Multe doamne fac comprese cu pielița fructului sau chiar cu pulpă din acest fruct. Pe urmă, după o jumătate de oră putem mânca un cartof dulce copt. Orice plantă rădăcinoasă se consideră că dă trăinicie vieţii noastre.

— Şi întăreşte rădăcina ce întreţine iubirea, glumi primul-ministru.

— În special. Continuă preşedintele. Ia, dă-ne o problemă de logică să vedem cum stăm?

— La o intersecţie lipsită de indicatoare, întotdeauna se afla un agent de circulaţie. De fapt erau doi agenţi de circulaţie, unul care întotdeauna spunea numai şi numai adevărul, iar celălalt, un şmecher fără pereche, întotdeauna mințea. Era atât de bine cunoscută această pereche, încât li se dusese vestea, aşa că oricine ajungea acolo ştia. Într-o seară vine o maşină cu doi îndrăgostiţi ca voi doi, să zicem că sunteţi chiar voi şi cum nu ştiţi drumul, vreţi să-l întrebaţi pe agentul de circulaţie. Cum însă nu-l cunoaşteţi şi nu ştiţi cine este, în cazul în care îl întâlniţi pe cel care vă spune adevărul, aveţi noroc. Dacă este cel care minte, mergeţi aiurea. Ce-l întrebaţi pe agentul de circulaţie?

— Se vede de departe structura logică a problemei, numai că nu este în consonanţă cu natura umană. Nu există oameni care să spună numai şi numai adevărul sau să mintă continuu, spuse doamna.

— Da, este o problemă, însă ce îl întrebaţi pe agentul de circulaţie?

— Întrebarea noastră nu trebuie să vizeze direct ceea ce dorim să ştim, ci să se refere în primul rând la relaţia dintre cei doi poliţişti.

— Da, domnule, ai dreptate şi ce-l întrebi?

— Stai să mă gândesc să văd cum formulez întrebarea: domnule agent, dacă l-aş întreba pe colegul dumneavoastră „care este drumul ce duce spre localitatea în care vrem să mergem”, ce ne-ar spune? Şi atunci el ne-ar arăta o direcţie iar noi am merge în sens opus direcţiei arătate, pentru că astfel am identificat minciuna.

— Mă, tu eşti bandit, cred că ţi-am mai spus-o, cu ani în urmă.

— Da, mi-ai spus-o, dar şi atunci ţi-am dat soluţia.

— Ştiu, de fapt ai fost singurul care a descoperit. Tu, cu principiile tale. Tu ai enunţat principiul şi eu ţi-am dat soluţia ca să ţi-o iau înainte. Păcat că nu ai urmat ştiinţele exacte.

— Păcatul este virtute, în continuarea problemei pe care ne-ai dat-o.

— Doamna a înţeles de ce, primindu-se un răspuns, se merge în sens opus? Pentru că, dacă agentul care se afla era cel care minte tot timpul, ştiind că prie-

tenul său spune adevărul, arăta drumul opus celui adevărat, iar în cazul în care era agentul ce spune întotdeauna adevărul arăta, de asemenea, drumul opus celui adevărat, pentru că el ştie cum colegul său întotdeauna minte. De fapt, este ceva ce se potriveşte foarte bine pentru orice tip de discurs politic. Când auzim o declaraţie a unui politician, ştim că el spune întotdeauna altceva decât ceea ce gândeşte şi face, falsifică realitatea la care se referă.

— Vorbiţi de parcă nu aţi fi politicieni.

— Noi, stimată doamnă, suntem doi care vă divinizează. V-a plăcut problema de logică?

— Mult de tot. Dacă îmi permiteţi să fiu spirituală, vă pot spune că: Sunteţi un om şi jumătate. Văd jumătatea, dar nu văd omul.

— Uite, domnule, face mişto de mine că nu-s aşa înalt. Să nu uităm că toţi oamenii mari au fost de statură medie sau mică şi eu mă număr printre ei.

— Noi o să ne plimbăm puţin pe malul oceanului. Este prea frumos şi apa minunată. Intrară cu picioarele în apa mării şi începură să se plimbe, să vorbească de toate. Orice zid, orice convenţie socială şi instituţională dispăru subit între cei doi. Experienţa zilei, în loc să-i îndepărteze, îi uni şi mai tare. Trăise cu ea ceea ce îşi dorise de totdeauna, dar nu avusese curajul de a le propune partenerelor de viaţă. Dacă noaptea o gustase numai, de data aceasta o băuse cu nesaţ şi ea la fel. Femeia fecioară este misterul fenomenului uman. Mergea alături de femeia fecioară, păstrată în acest stadiu din cauza personalităţii, culturii şi principiilor ei de viaţă. Austeritatea ei era crusta unui vulcan ce dădea să explodeze. Câte milioane de fete ca ea nu există în această lume? Cu cât cineva este mai special şi deosebit, reuşeşte cu greu să-şi găsească un partener pe măsură. Timpul trece şi de multe ori frumuseţea şi tinereţea se scutură, asemenea florilor ce se veştejesc. Ea simţea că timpul înfloririi ei trecuse. Se simţea bătrână în corp încă tânăr. Se izolase de restul lumii, folosind convenţiile acesteia. Nu voia o aventură de care ar fi putut dispune în orice moment, căuta trăire autentică. „Doamne, ce nebună sunt” se gândea ea, mergând de mână cu omul care o făcuse să simtă ceea ce niciodată nu simţise. O făcuse să se simtă copilă, adolescentă, matură şi bătrână în acelaşi timp. El era alesul ei, predestinatul ei. Nu conta că mai cunoscuse femei înaintea ei şi că poate va mai cunoaşte şi după ea. Conta că acum merg pe marginea oceanului ce ridica zarea pe întinderea lui infinită. Se plimbau, jucându-se cu picioarele în apa caldă şi curată a mării în care intrară până la glezne. În depărtare văzură un alai ciudat pe marginea oceanului. Femei îmbrăcate în alb duceau pe creştet câte un coş plin cu fructe şi bucate. Era un ritual ce-l aduseseră din Africa, cu siguranţă, deşi printre femei se aflau şi mulatre şi albe. Sângele brazilian este atât de sănătos din acest punct de vedere, încât nu există o barieră a amestecului de sânge indian, european şi african. Este un continuu ce pulsează. Era fascinant felul în care ele mergeau dansând, mişcându-şi braţele făcându-şi loc printre spirite nevăzute în bătăile a trei tambururi de diverse mărimi. Fe-

meile intrară în apă, fiecare îşi lăsa în apă ofranda pe care o oferea zeiţei mării, Yemanjá, imaginată de populaţia afro-braziliană ca Maica Domnului care le protejează pe femei ca stăpână a mării. El cunoştea filiaţia femeie-apă-lună şi ajunsese să o trăiască la modul cel mai concret, simţind realitatea acestei forţe germinatoare a naturii ce-i spălă faţa şi barba, fiinţa şi înţelepciunea. O strânse energic în braţe şi o sărută puternic.

— Şi pe mine m-a impresionat ritualul acesta. Este prima dată când văd aşa ceva. Pe la noi nu există asemenea practici.

— Sau există şi nu le cunoaştem, pentru că nu le practicăm. Dar nu ar strica să le practicăm şi chiar asta o vom face în seara aceasta. Hai repede să ne pregătim de sărbătoarea noastră.

— Ştii la ce m-am gândit când ai luat hotărârea de a veni aici?

— Puteai să te gândeşti la multe lucruri, dar desigur era vorba de sex.

— Noaptea trecută, fără a intra, ai rămas la intrare. Eu te strigam din străfundul inimii să intri, dar tu te încăpăţânai să stai acolo şi să-mi trimiţi mesaje de viaţă. Nu ştiu ce a fost, dar începusem să tremur. Eu m-am gândit aşa: „Adio, feciorie!" Şi mi s-au accelerat bătăile inimii. Ce-mi păsa mie unde mergem, gândul meu nu era la mare, ci la săgeata solară ce-mi va schimba statutul. Nu că n-aş vrea, vreau din tot sufletul, dar prea m-am obişnuit cu mine însămi pentru a deveni mamă. Tu nu glumeşti! Mulţi bărbaţi fac exact invers, intră pentru plăcere şi ies pentru deşertare. Viaţa ne aduce nişte schimbări la care nici nu ne aşteptăm. Nu cred că te-ai gândit cu o săptămână în urmă sau cu o zi în urmă, că astăzi vom fi amândoi în rai fără a muri.

— Te iubesc, îi spuse el, desfăcându-i sutienul şi dându-i jos slipul, aruncându-şi şi el slipul, intrară în braţele calde ale zeiţei Yemanjá. Dragostea îl salvă. Nu ştia să înoate, dar se afla în apa dragostei, mişcându-se ca un peşte. Se jucau în apă, se scufundau, ieşeau la suprafaţă, se stropeau ca doi tineri neastâmpăraţi, pe care-i ridicau valurile ce veneau. Odată intraţi, nu le venea să mai iasă din apă. Marea era extrem de caldă iar afară li se părea rece. După prima baia în ocean, ieşiră de mână, ajunşi unde îşi lăsaseră costumele de baie, goi, se întinseră pe nisipul fin la soare, privind cerul de un albastru diluat.

— Sper să nu plouă.

— Şi dacă plouă, ploaia vine şi trece.

— Ca noi.

— Nu ca noi, noi rămânem. Chiar dacă ne schimbăm, rămânem.

— Ziceai să nu ştii să înoţi.

— Nu ştiu.

— Dar te comportai ca un sportiv.

— Nu eram eu, tu erai cea care mă mişca aşa bine şi armonios. De fapt, frica mea de apă fusese înfruntată de prezenţa ta. Mă simţeam protejat de zeiţa mării şi zeiţa erai tu, cea de lângă mine, şi atunci mi-am dat drumul.

— Te cred. Orice minciună frumoasă mi-ai spune eu te cred, pentru că sunt credincioasă. Sunt credincioasa ta.

— Dar știi că, dincolo de frumusețea relației noastre, mai există și unele pericole, multe pericole. Un om, în timpul unei zile, poate muri din nenumărate pricini, încât în fiecare moment viața noastră înseamnă o trecere pe lângă o moarte iminentă, însă, în cazul meu, când eram singur, nu mă interesa dacă mi se întâmplă ceva, pe când acum, prin tine devin vulnerabil. Pentru că poți fi victima unor eventuale comploturi și șantaje. Viața ta se va afla în pericol.

— Te iubesc și nu mă deranjează să mor în culmea gloriei. Devin eroină.

— Nici chiar așa. Eroii sunt victime ale răutății și meschinăriei omenești. Cei care îi omoară pe urmă îi fac sfinți. Nu vreau să fiu erou și nici tu eroină. Noi nu suntem eroi. Dar asta nu înseamnă că pericolele dispar.

— Toți îndrăgostiții sunt eroi, eroul unuia pentru celălalt.

— Rămânând gravidă ce vei face? Vei naște sau preferi să avortezi?

— Ce întrebare prostească e asta?

— Care?

— Alternativa naștere / avort. Nașterea este viață, avortul este moarte. Mă vezi pe mine o pruncucigașă?

— Nu te văd, te iubesc. Iubirea superlativizează valorile partenerei. Te văd cu mii de ochi, ochii simțurilor, ochiul sexului, ochiul inimii, ochiul fiecărui fir de păr, al fiecărui deget, al limbii, al urechii, al gâtului. Îndrăgostitul este o lume de ochi, de gusturi și simțiri.

— Deci, copilul se va naște.

— Da.

— Acum o altă problemă, la poziția socială în care suntem, trebuie să luptăm împotriva avortului în felul nostru. Nu-i putem opri pe cei care obișnuiesc să o facă de la exercitarea acestei opțiuni personale. Ce am putea face ar fi să înlăturăm cauzele ce determină această crimă. M-am gândit să propun tuturor acelor femei care doresc să facă avort din cauza necunoașterii tatălui, a dispariției lui sau alte inconveniente create de convențiile sociale, să-i declare ca fii ai președintelui, dar informându-mă din timp asupra deciziei luate, pentru a cunoaște de aproape fiecare caz în parte. Nu sunt o ficțiune. Sunt o persoană reală și, mai ales, nu sunt singur, suntem împreună. Desigur, va trebui să le cunosc pe mămici și pe copii și să am grijă de ei în plan uman și social. Nu este suficient să dai o lege sau să faci un simplu enunț de sus în jos, un edict, prin care se interzice avortul. Este cea mai mare prostie, pentru că omul este o ființă liberă și el face ce vrea cu el însuși și cu atât mai mult o mamă, care poate avea o gândire economică, fiind disperată și convinsă de incapacitatea ei de a-și crește copilul. Cine interzice avortul invită mamele să facă avort. În cea mai nobilă intenția umană venită din partea celui care dă o astfel de lege, sălășluiește crima. Legiuitorul este un criminal, pentru că nu este suficient să

dai o dispoziţie, trebuie create condiţiile care să încurajeze mamele, conştientizându-le asupra faptei lor. Este nevoie de o educaţie în acest spirit, dar şi de o susţinere morală, afectivă şi economică. Sunt multe de toate şi totuşi posibile. Şi, avându-te pe tine alături, sunt sigur că vom reuşi. Nu puteam face acest pas înainte pentru că eram singur. Dar acum că suntem doi, o pereche, avem mai multă forţă.

— Stai puţin să înţeleg bine. Vrei să fii tatăl tuturor bastarzilor şi copiilor nedoriţi ai ţării doar pentru a anula crima pruncuciderii?

— Da.

— Şi cu mamele lor ce vei face? O să devină haremul naţional al preşedintelui atât de atipic şi de fertil?

— Da.

— Şi eu unde intru în schema asta? Îl întrebă ea, stând într-o dungă şi privindu-l fix în ochi.

— Aici este problema. Aşa ar fi gândit toată lumea şi toate mamele s-ar fi văzut soţiile mele, fiecare mamă pe punctul de a avorta devenea soţia preşedintelui. Lumea cum este rea, astfel ar fi interpretat gestul meu. Numai că acum nu sunt singur. Suntem împreună. Eu sunt divorţat. De la această căsătorie mi-a rămas verigheta pe care nu o mai pot scoate. Tu ai verighetă, nimeni nu se îndoieşte că tu eşti soţia mea. Legea puternică ce există între noi este legea iubirii. Taina căsătoriei a fost consumată. Nu mă mai pot căsători. Tu eşti mai tânără şi dacă vrei să te căsătoreşti cu cineva o poţi face în cadrul tainei căsătoriei. În privinţa actelor, nu este nicio problemă, pentru că actele sunt hârtii ce stimulează credinţa oamenilor în legalizarea unei relaţii. Oamenii cred că sunt mai puternici cu documente. Vrei să îmi porţi numele? O poţi face cu uşurinţă. Vom avea copii de care suntem răspunzători. Acum, revenind la problema copiilor nedoriţi, ce urmează să fie anulaţi din planul existenţei, am în vedere crearea unui popor puternic, nu ucigaş de suflete nevinovate. Din punctul de vedere religios, deşi nebotezaţi, aceşti copiii ajung în rai, aici unde noi deja suntem, dar din punctul de vedere al destinelor ţării, se ucid potenţiali medici, ingineri, arhitecţi, oameni de ştiinţă şi mari artişti ai omenirii.

— Oare de aceea te iubesc?

— Nu căuta să găseşti motivaţii pentru iubire, mă iubeşti pentru ceea ce sunt aşa cum sunt. Concentrează-te bine ca iubirea să rămâne mereu proaspătă şi puternică.

— Dar dacă unor mame le vine pofta să facă dragoste cu tine? Tu cum o să reacţionezi?

— Firesc, aşa cum sunt eu. Nu sunt un animal de prăsilă. Gestul meu nu este unul sexual şi nici cu intenţie erotică, este un gest uman.

— Dar tot nu mi-ai răspuns.

— În problema unor relații sexuale în afara cuplului nostru, atât din partea mea, cât și a ta, nu ne putem pronunța acum, pentru că viața este plină de neprevăzut. Îndrăgostiții își declară dragoste eternă, credință și lealitate și, cum se ivește o ocazie, uită de declarațiile făcute. Ei au dreptate și când fac declarațiile de care sunt ferm convinși și atunci când le încalcă, pentru că așa este omul. Depinde de fiecare. Sunt mulți care doresc să facă și nu fac, dar, conform spusei lui Iisus, cel care o dorește pe femeia semenului său a și săvârșit adulter în inima lui. Noi trăim într-o epocă a legalității adulterului. Oamenii nu știu ce să mai facă și atunci sunt extrem de creativi. Dacă vreodată voi fi prins cu garda jos, nepregătit și doresc o altă femeie este foarte posibil să se întâmple ceea ce poate tu nu dorești. Însă este problema mea, a inculpatului de a recunoaște ce am făcut. Și, crede-mă, dacă recunoști că nu e bine ce faci, îți liniștești conștiința, te speli de păcat, însă doar atunci când nu-l mai repeți. Pe de altă parte, știind că-i păcat, ce rost are să te mai încarci cu o povară pe conștiință, este mai bine să te abții. Eu nu sunt un om care se abține, ci un om comod, care nu se obosește. Dar cum noi încă nu am început o relație firească de cuplu, având în vedere experiența mea de viață și faptul că te iubesc, trebuie mereu, în fiecare zi, în fiecare clipă, să ne împrospătăm iubirea, dacă nu, ea se veștejește. Mulți bărbați se orientează spre alte femei din cauza ridurilor, a grăsimii și a bătrâneții, căutând ceva mai tânăr așa cum mulți tineri se orientează spre femeile mature, sătui de prostiile fetelor tinere. Fiecare caută ceea ce parcă îi lipsește. Draga mea, știu că nu ne lipsește nimic. Nici mie, nici ție. Tu ești eu și eu sunt tu. Eu, cel din afara ta, sunt o palidă proiecție a ceea ce stă în tine, în sentimentul și imaginația ta. Eu, iubitul tău, nu sunt aici, ci mă aflu în tine. Tu, iubita mea, ești cea pe care te duceam cu mine de totdeauna fără să știu.

— Deci, vrei să fiu alături de tine, să fiu femeia ta.

— Da, cunoscând tot pericolul la care te expui. Și de aceea discutăm acum, pentru a înțelege aureola iubirii noastre.

— Tu mă iubești ca om și îmi ceri mie să împart cu tine aureola președinției?

— Da. Este ceva firesc. Unde merg eu vii și tu. Mergem împreună. Prea am mers destul de unul singur.

— Și când o să fiu mamă, va trebui să stau mai mult cu copilul.

— Când o să fii mamă o să ai doi copii. Unul la un sân și altul la altul, unul dintre ei fiind eu.

— Și dacă nu o să am copii? Știu eu ce se întâmplă și nu pot avea copii. Ce facem?

— Vom avea grijă de copiii președintelui. Batem palma? Și ridică mâna dreaptă sus în așteptarea palmei ei.

— O batem... și bătu palma cu forță.

— Suntem uscaţi. Hai să ne ducem şi să ne cumpărăm nişte haine albe şi lungi ca ei şi să ne celebrăm căsătoria.

— Ce căsătorie? Cine a zis că vrea să se căsătorească. A cerut cineva mâna cuiva?

— Cui trebuie să-i cer mâna? Părinţilor tăi?

— Aşa se cuvine, zâmbi ea.

— Bine, o să le cer. Dar tu vrei să te măriţi cu mine?

— Desigur, este un măritiş în afara tainei căsătoriei, pentru că ai fost deja căsătorit şi dacă stăm împreună, fără taină, aş putea să iniţiez taina aceasta cu altcineva. Eu doresc să fiu cu tine, să te adulmec şi să te privesc. Eşti cea mai frumoasă creaţie a lui Dumnezeu, eşti un sfânt, un înger, un zeu, eşti cea mai fericită întâmplare a fiinţei mele. Nu vreau să mă căsătoresc cu tine pentru ca alţii să ştie că suntem căsătoriţi şi să nu ne bârfească. De exemplu, astăzi sau ieri, pentru că am învârtit lumea în ultimul timp, când m-ai invitat în capul mesei şi le-ai spus tuturor, m-am simţit ca şi cum m-ai dezbrăca în faţa lor. Credeam că este ceva intim, personal, ce rămâne doar între noi doi, şi tu, ai făcut totul public, lăudându-te cu cucerirea ta. Dar tu nu m-ai cucerit. Tu eşti cel cucerit! Eu sunt cea puternică şi eternă. Tu eşti principiul, cel care rămâne mereu la început, asemeni Cuvântului lui Dumnezeu ce plutea pe deasupra apelor. Tu eşti cerul, eu sunt apa şi pământul...

Nu o lăsă să continue, o răsturnă pe spate, se aplecă peste ea, acoperind-o. Părea că deja se obişnuise cu poziţia aşteptării, încălzită şi umedă.

— Doamne, ţine-mă!

Nu termină bine exclamaţia şi un val mare se îndreptă spre cei doi iar dacă ea nu ar fi văzut cum venea spre ei să se ridice la timp şi să-şi ia lucrurile, le-ar fi udat hainele uscate.

— Exact la ţanc. Se vede că ai experienţa statului la plajă. Am mai învăţat ceva astăzi de la tine. Când stai pe plajă, mai ales lângă ocean, tot timpul trebuie să fii atent şi pregătit. Marea este vie şi pulsează. Are şi unele momente euforice când se joacă cu oamenii, luându-i prin surprindere şi udându-i până la piele. Marea, una dintre cele mai temute stihii ale naturii, susţine viaţa planetei, dă bucurie şi frumuseţe amintirilor noastre. Ceea ce ne lipseşte este spălarea ochiului de noianul cunoaşterii. Contemplând marea cu mulţimea de nuanţe îmbrăcate pe parcursul unei zile, ajungem să simţim cum ne învăluie cu mirosul şi cu bătaia vântului venite dinlăuntrul ei. Marea este o prezenţă constantă în om. Stând pe mal, călătorim pe ape, pe deasupra lor. Fără să ne gândim simţim cum duhul pluteşte deasupra apelor. Este momentul de dinaintea faptei. Înainte de a face ceva, omul se simte ca un duh ce pluteşte pe deasupra apelor. Apele nu ne lasă să cădem în abis. Ne împing mereu la suprafaţă. Ne mângâie cu briza respiraţiei lor, ne îmbătă cu miresmele adâncului şi ne fertilizează germenii vieţii.

— Stăm pe mal.

— La începutul lumii.

— Îmbrăcați unul în celălalt.

— Pregătiți de marea aventură.

— A pasului în doi.

— Fapte, nu vorbe! Spuneau romanii și spusa lor a rămas împietrită în inscripția conștiinței noastre.

Își lăsară lucrurile pe nisip și așa goi cum se aflau, îmbăiați de soare, spate în spate, se prinseseră cu brațele, el se aplecă ridicând-o și fugi cu ea în spinare. Când obosi, o lăsă pe ea să-l care și tot așa se jucau de-a mersul omenirii. Pasul în doi are nenumărate valențe, una dintre ele fiind cea a spinării în păstrarea verticalității și transportarea partenerului.

— Chiar la acest aspect nu mă gândisem. Rămâneam agățată de ritmul pașilor făcuți în doi.

— Pasul în doi rămâne mereu pas în doi. Nu neapărat în doi timpi sau un timp și jumătate, dar poate fi și un marș în doi, hotărâți să facă ceva împreună și să demonstreze lumii puterea unirii lor, sau dansul potrivirii armonioase a unuia cu celălalt și a amândurora cu întregul univers. Să nu uităm fuga și saltul, dar mai ales odihna binecuvântată când, obosiți, cei doi își continuă mersul prin rai, contopindu-se.

— Știi ceva? Ce ar fi să rămân fecioară?

— Ai dreptate. Chiar așa, ce ar fi? Problema Venerei este o problemă existențială. Tu vei rămâne, asemenea tuturor femeilor, o fecioară. Vei purta fecioria ta pentru tot restul vieții. Fecioria aparține inimii și nu corpului. Doar noi, ființe religioase cum suntem, atribuim trupului virtuțile spiritului. Mulți identifică fecioria, în castitatea ei, cu puritatea, uitând că omul este om și își imaginează tărâmul nevizitat și dorit, murdărind sufletele inocente cu dorințe și desfrâu imaginat. Sexul este la purtător. Sexul meu pe care-l duc tot timpul cu mine și sexul celuilalt care mă împlinește. De fapt, sexul nici nu se află acolo unde noi îl vedem, ci înlăuntrul minții noastre. Din acest punct de vedere omul, în complexitatea lui spirituală, este un întreg aflat pe drumul împlinirii la întâlnirea sufletului pereche. Acest suflet poate aparține unui sex opus sau să fie de același sex. Din punctul de vedere al naturii umane, ca ființă prin excelență culturală, sexul iese din starea lui de natură și se proiectează spiritual într-o dimensiune a împlinirii.

— Acest lucru explică bogăția manifestărilor sexuale de la castitate, flagelări, orgii la homosexualitate și tot felul de experiențe erotice conjugale și extraconjugale.

— Da. De fapt, ceea ce facem noi aici acum, plimbându-ne prin paradis, o făceam și înainte, oficial, în jocul social în care eu dictam și tu scriai, pentru că, din punctul de vedere sexual, eu mă dictam și tu te scriai. Sexul este exact această reflexivitate a ființei noastre.

— Atunci avea dreptate Freud?

— Avea dreptatea lui, aşa cum fiecare dintre noi avem.

— Dacă toată lumea are dreptate, înseamnă că nimeni nu are dreptate.

— Eu consider că dreptatea aparţine textului. Textele lui Freud sunt de o coerenţă admirabilă. Acesta este Freud, după cum şi textele discipolului şi prietenului său Jung sunt la fel de coerente şi bine argumentate. Fiecare are o intuiţie proprie ce le conduce demonstraţia. Freud nici nu se gândise la sex când începuse să studieze fenomenul, ci la problema tabuului, a interdicţiei religioase. El a ajuns la sex. Toate observaţiile făcute de el sunt reale, pentru că porneşte de la fapte reale şi ne conduce la ceea ce-ţi spuneam, că sexul se află în dimensiunea psihologică a omului, în activitatea sa spirituală, ce oferă o anumită educaţie pentru fete şi o alta pentru băieţi, pe când Jung este mai filosofic, mai metafizic. El continuă demersul lui Freud şi, schimbând premisele, consideră împreună ceea ce Freud vedea separat. Dacă pentru Freud sexul se află în psihicul purtătorului, acesta fiind marcat de natura propriului sex, pentru Jung sexul se obnubilează în *animus* şi *anima*, un complex existent în fiecare fiinţă umană ca o parte de masculinitate şi de feminitate ce se armonizează, chiar dacă una este preponderentă în configurarea personalităţii.

— În acest fel se anulează contradicţiile, convertind opoziţia în completare.

— Da. De fapt, acesta este versantul fiinţei umane puţin explorat.

— Şi atunci nu-i putem condamna pe cei ce fac orgii, sodomie, homosexuali, pornografie, odată ce omul este o fiinţă culturală şi sexul promovat de ei este un factor cultural.

— Sunt oameni şi continuă să rămână oameni prin tot ceea ce fac, chiar dacă ceea ce fac se înscrie în afara moralităţii.

— Fiind vorba despre morală, este atât de frecvent citat sărmanul Kant pentru celebra formulă folosită de el în *Critica raţiunii practice*…

— Te referi la „Cerul înstelat deasupra mea şi legea morală în mine” adică: „Der bestirnte Himmel über mir, und das moralische Gesetz in mir”. Din cauza acestei afirmaţii, căutând-o, am ajuns să-l citesc pe Kant ce propovăduia viitorul contemporanilor săi din secolul al XVIII-lea, pentru a ajunge la deschiderea concluziei sale din *Critica Facultăţii Practice de Judecată* sau a raţiunii practice. Încă îl recitesc pe Kant, este un Kant al meu. Ce crezi, în acest text despre câte realităţi se vorbeşte?

— Despre două: despre cerul înstelat şi legea morală.

— Şi eu credeam mult timp aşa, că sunt două, dar de fapt sunt trei: este eul celui care vorbeşte şi care se referă la cerul înstelat situat în afara subiectului adică „deasupra mea”, un cer de deasupra care tot în el se află ca obiect şi reprezentare şi la legea morală „în mine”, care este ordonarea a ceea ce se află deja în mine, darea unui sens.

— Este constanta om.

— O constantă activă şi conştientă ce relaţionează exteriorul interiorizat cu interiorul organizator, de aceea discursul pare unul teologic, despre un Dum-

nezeu ce unește ceea ce se află în afară cu ceea ce există înăuntru, universul cu morala. E important ca problema să fie corect pusă și filosoful subliniază acest lucru chiar la începutul acestui tratat unde preia conceptul de libertate din dimensiunea lui absolută, transcendentală și speculativă și îl așază în planul rațiunii practice. Pentru a înțelege mai bine conceptele fie că le vizualizăm, fie că le traducem în alți termeni, astfel, rațiunea practică indică dimensiunea culturală a ființei umane datorată creativității omului, dovedită în primul și în primul rând prin faptul că vorbește și gândește. Când omul vorbește, el creează. Toți vorbesc de creație, dar ce este creația? Ce înseamnă creația?

— Facere, activitate materializată.

— Ai dreptate, dar în accepție filosofică și teologică, creație înseamnă ca, în urma unui act de voință conștient dirijată, nimicul să devină ceva. Acolo unde înainte nu exista nimic, în urma actului de creație avem o existență, există ceva pentru om, o lume cu un sens propriu. Un zero devine un unu și acest unu este unic, irepetabil. Iar creativitatea este facultatea omului de a crea. Ea unește trecutul cu prezentul, ceea ce există cu ceea ce va exista și marchează întotdeauna prezența umană.

— Asta ar însemna ca toată existența omului să fie creație și atunci cum mai distingem creația de necreație?

— Discursul despre creație este un discurs reflexiv și chiar construcțiile negative conțin afirmația în ele, astfel necreația conține creația. Problema nu este a discursului critic, interpretativ, ci a faptului că cei care vorbesc despre creație vizează conștiința. De exemplu, când cineva caută să explice o operă de artă, motivând-o și identificându-i sursele de inspirație, ca și cum ar fi rezultatul unor existențe anterioare, sau al unor factori externi, desființează pur și simplu creația și actul creației, reducându-l la o manifestare naturală a ceva ce vine și trece. Pentru mine creația este o existență verticală ce leagă acel interior al ființei umane de exteriorul cosmosului, este acea axă singulară creată de om pentru om ce manifestă exemplaritatea creației. Fiecare operă de artă reiterează începutul lumii. Omul este ființa care, pe baza libertății manifestate prin creație, o ia mereu de la început, recreând lumea.

— Deci, existența unui artist ateu este un nonsens, negând tocmai principiul existenței sale ca artist.

— Nu aș zice ateu, ci nereligios. Mulți se declară atei, ca o existență în afara ideii și existenței aberante a lui Dumnezeu, ca și cum nu ar exista ideea și cuvântul de Dumnezeu în capul lor, dar cum însă ea există, textul pe care îl construiesc este unul nihilist, de anulare totală a ceea ce de fapt există și ei știu prea bine că există pentru că, dacă nu ar exista, nu ar avea sens negația. Sunt niște copii orgolioși, în ciuda vârstei lor bine înaintate. Pe urmă vine confuzia textului ateu ce atacă fie credința oamenilor în Dumnezeu, demonstrând imposibilul, fie ritualurile, fie instituțiile religioase,

pe când problema este una pur filosofică, a discuției existenței sau inexistenței divinității, de analizare a principiilor și a temeiului de existență a acesteia, care este credința.

— Actul creației este cel ce demonstrează religiozitatea omului.

— Cum te simți?

— Mă simt la începutul lumii, departe de orice fel de griji și preocupări. Sunt fericită.

— Pentru prima dată am intrat în mare fără să-mi dau seama și mă bucur că am depășit complexul fricii, scăldându-mă fără să mă gândesc la pericolele ce zac în adâncuri.

— Poate nici nu ai intrat în mare. Unde suntem noi nu avem o delimitare a mării de țărm, a cerului de pământ și a focului de apă. Noi armonizăm cele patru elemente în apeironul dragostei noastre. Nu noi intrăm în mare, ci marea pulsează în noi.

— Știi că la asta nu m-am gândit și cred că ai dreptate, tu îi corectezi pe Anaximandru și pe Pitagora, punând la baza filosofiei iubirea, nu iubirea de înțelepciune cum ne îndeamnă etimologia cuvântului, ci iubirea îndrăgostiților, iubirea este filosofia vieții, sau, completându-l pe Kant, iubirea este filosofia practică a vieții ce are deasupra cerul înstelat și legea morală în noi. Deci, hai să ne îmbrăcăm și să ne pregătim să dăm pagina acestei filosofii a vieții, punându-i un semn de carte ce va rămâne un *memento vivere*.

— Domnul poruncește!

— Domnul este sus în cer și aici jos pe pământ în fiecare din noi, iar porunca este o inițiativă venită din partea unuia dintre cei doi, nicidecum impusă. Nu există poruncă, glumești, nu-i așa?

— Cum să glumesc. Tu ești stăpânul vieții mele, ești domnul vieții mele iar eu sunt plecata ta slugă.

— Revino-ți din această stare multimilenară de a trata ființa umană de sex feminin. Tu nu ești femeie, ci o ființă umană și omul nu poate fi sclavul sau stăpânul altui om doar pentru simplul fapt că este unic. Și dragostea noastră vizează această unicitate. Suntem unici în și prin dragostea noastră.

— Și atunci, cum să numim această interacțiune între două persoane dintr-un cuplu, pentru că, oricum ar fi, una conduce și cealaltă o urmează sau, cum zici, una ia inițiativa și cealaltă acceptă?

— Bine că ai deschis acest subiect. Când unul vine cu o propunere și celălalt are o altă opinie, el trebuie și are datoria de a-și exprima părerea, amândoi făcând cum este mai bine. Reformulând, te întreb ce consideri că ar fi bine să facem?

— Să dăm voce gândurilor noastre. Când te văd tăcut știu că vorbești cu tine însuți, dar eu vreau să te ascult, să văd pe unde călătorești, să călătorim împreună, sunt dornică să cutreier cu tine lumile gândurilor tale, pentru că și eu voi face la fel.

— Voi lupta cu propria mea natură. Nu că aș fi un om de gândire, dar înainte de a acționa îmi place să întorc problema pe toate fețele. Înțelepciunea are o mie și una de nuanțe și străluciri. Este o constantă a condiției noastre de existență exprimată prin aforisme, proverbe și mai ales faptic. Un copil ce râde și se joacă este un înțelept, după cum tot înțelept este și un tânăr ce cântă și visează iubiri sau un bătrân ce tace, gândindu-se la frumusețea vieții.

— Știi ceva? Mă simt așa de bine îmbrăcată în privirile tale că nu-mi mai vine să mă îmbrac. Mi-am dorit atât de mult să fiu iubită, să fiu contemplată, admirată de un bărbat. Simțeam cum vârsta îmi dădea târcoale și începea să-mi ofilească frumusețea. De multe ori îmi era frică să mă privesc în oglindă. Când te-am întâlnit, simțeam cum dădeam timpul înapoi, retrăind emoțiile pubertății. Mă simțeam tânăra puternică și seducătoare. Eram tristă, pentru că nu știam cum să-mi fac cunoscută dragostea iubitului meu. Era o tristețe ce mă plasa într-un labirint în care pierdusem firul. Dădeam vina pe strategie. Răspunzându-mi iubirii cu iubire, nu știu ce aș mai dori? Nu mai doresc nimic! Stăm pe malul mării așa cum visam adesea, dar nu aveam nici cea mai mică senzație de ce înseamnă fericirea de a sta împreună cu iubitul pe malul mării. Mă simt ca și cum am sta pe marginea planetei pe care o avem la picioarele noastre, schimbând dimensiunile în care noi suntem universul și pământul, mingea jocului iubirii noastre, un joc al reciprocității. Tu-mi dai mingea, eu îți arunc mingea, tu o prinzi, eu o prind. Amândoi ne desprindem, amândoi așteptăm, amândoi ne coordonăm mișcările unul după celălalt. Tot ceea ce facem, facem împreună. Acum îmi amintesc cum bunicii mei mâncau amândoi din același blid și se săturau. Era o continuare firească a iubirii lor. Nu puteau sta unul fără celălalt. Când bunicul crăpa lemne, o chema pe bunica să-l ajute. Ea îi așeza lemnul pe buturugă, el îl crăpa și, în timp ce el clădea lemnele crăpate, bunica îi pregătea un altul. Sau, când ea gătea, îl chema în bucătărie ca să pună lemne pe foc, să scoată pâinea din cuptor sau să guste din mâncare. Parcă-i văd cum gustau amândoi din mâncarea ce fierbea pe sobă și se hotărau ce gust să-i dea.

— Câtă înțelepciune practică. Acum înțeleg de ce ești atât de specială. Ai copilărit în preajma bunicilor.

— Da. Stăteam mai mult cu ei, pentru că părinții mei erau la serviciu și se grăbeau tot timpul, pe când bunicii îmi dădeau importanță și-mi explicau orice-i întrebam, mă învățau de toate. Bunicul m-a învățat să scriu. Avea el un stilou vechi și greu. Capacul avea filet și dura până când îl desfiletam. Nu știam să citesc. Mai întâi am învățat să scriu și pe urmă am descoperit echivalentul tipărit al literelor de mână. Stiloul lega sunetul rostit dintr-un cuvânt de imaginea lui scrisă. Auzeam cum penița se mișca pe hârtie. Bunicul desena o literă mare cu care începea să scrie un cuvânt. Pe urmă, am

înţeles că, de fapt, el respecta, pe cât posibil, alfabetul. Majuscula se repeta în interiorul cuvântului sub forma minusculei. Era o aventură născută din mişcarea stiloului. Când termina de scris cuvântul pe care-l silabisea, îmi dădea stiloul pe care-l ţineam, imitându-l, şi uneori mi-l imaginam ca pe o spadă, îl mişcam prin aer, rotind mâna din încheietură: *en gard!* Pregătindu-mă să atac noul cuvânt într-un duel imaginar. Şi astăzi scriu cu stiloul şi cu creionul. Nu-mi place să scriu cu pixul.

— Şi-ţi plac ceasurile.

— Da, foarte mult. Dar de unde ştii?

— Pentru că şi mie îmi plac. Ce-ţi place ţie, îmi place şi mie.

— Ceasul pentru mine nu înseamnă timp, ci punctualitate.

— Pentru mine, un mecanism mişcat de înţelepciunea oamenilor. Când eram mic îmi plăcea să demontez ceasurile deşteptător şi pe urmă să le asamblez. Reuşeam să le asamblez, dar nu reuşeam să le fac să şi funcţioneze, din cauza arcurilor foarte puternice care se mai rupeau. Atunci am înţeles că nu este suficient să faci lucrurile bine, trebuie să pui şi suflet în ceea ce faci. Sufletul pus în ceea ce faci îl însufleţeşte.

Îşi depănau împreună amintiri pe marginea zilei ce se stingea în mare. Răsări într-un colţ luceafărul, vestind o noapte frumoasă. Pierduseră noţiunea timpului fizic. Ţinându-se de mână, cu mişcări largi şi paşi rari ce însoţeau discuţiile interminabile, s-au întors acasă unde au mâncat din fructele exotice de pe masă, savurându-le aroma şi parfumul. Rămăseseră numai ei în zonă. Ceilalţi plecaseră să se distreze, doar de aceea au schimbat sezonul.

— Haide să ne pregătim şi noi de ieşirea din Zodia Fecioarei. Am văzut astăzi un loc special în care se găsesc nişte haine albe cu lumânări şi parfumuri pentru orişaş (orixás).

— Ce creştini denaturaţi suntem!

— Cine spune creştinism, de fapt, spune sincretism religios. Nu cunosc nici un creştinism pur. Cu cât se declară mai ortodocşi, pe atât sunt mai păgâni în practicile şi judecăţile de valoare făcute. Hristos s-ar cutremura de câte se fac în numele Lui. Vorba unor seminarişti: *Tipic, tipic şi la inimă nimic*.

— Vom deveni zei.

— Sau mai oameni.

— Faptele oamenilor au proiecţii cosmice, de aceea se vorbeşte despre bine şi rău, mai ales ca repercusiuni în întreaga lume a faptelor săvârşite. Să ştii că şi eu m-am gândit azi la condiţia de Yemanjá a femeilor. Este ceva iraţional ce noi simţim în stomac, un fel de căldură ce radiază spre întregul corp. Noi, femeile, trăim clinic dragostea ce se leagă intim de taina maternităţii.

— Ţi-ai pus problema de unde vin proiecţiile de care vorbeai? Sunt umbre proiectate în noapte pe cerul înstelat ale oamenilor ce stau în jurul

focului. Există o legătură magică de lumină vie între flăcările focului aprins, vegheat de oameni, și stelele ce pâlpâie pe cer. În fiecare moment și loc de aici se află o infinitate de ecouri din lumile de dincolo. Magia constă în umplerea acestui *aici* cu realități de *dincolo* printr-o concentrare a credinței și energiei ființei noastre. Este dimensiunea ce anulează pasul în doi, multiplicându-l. În acest tip de relaționare, omul nu mai este singur, este în permanență văzut, supravegheat și ajutat de lumea spiritelor, sugerate de ochiul pictat în bisericile ortodoxe, ce ne spune: *Te văd*. Nu o vedere pe orizontală ci pe verticală, atât de sus, cât și de jos.

— Și, cine știe, poate tocmai acest ochi ne-a ajutat și pe noi să ne vedem. Nu este ușor ca, trecând în fiecare zi pe lângă același om, să reușești să-l vezi și el să te vadă. Când privești, ochiul te poartă cu el spre ceea ce admiri. De multe ori simt când cineva mă privește. Ochiul este mâna nevăzută a inimii ce dă și ia, binecuvântează, mângâie, fură sau deoache.

— Haide să cinăm. Mi-e o foame de lup.

— Și cine o să spună rugăciunea?

— O vom rosti împreună.

— Îmi amintesc de felul în care ai instituit această regulă. La început fusesem furioasă. „Ce atitudine dictatorială are băiatul! Nu ne-ai consultat dacă și noi vrem să ne rugăm.” Dar ai făcut-o atât de natural și de familiar, încât fiecare din noi participa afectiv. A fost prima sămânță de iubire semănată în inima mea. Minunea cu șampania am interpretat-o ca pe o lecție dată fostului președinte, dar în timp am înțeles că nu era nimic demonstrativ sau ostentativ. Când mă rog, și crede-mă, că am început să o fac după ce te-am cunoscut, nu o fac din motive raționale sau de a cere să mi se îndeplinească vreo dorință, o fac afectiv, irațional, simt vibrația cuvintelor și devin mai calmă, simt cum mă umanizez. Acasă, înainte de a mânca, de a începe să fac ceva și de a mă culca, mă rog ca în copilărie. Și toate îmi ies de minune. Pentru mine rugăciunea nu mai sunt cuvintele spuse, ci starea creată, de aceea aș putea să mă rog și fără cuvinte, ținând un fel de ison care, pornind de la corzile vocale, să facă să-mi vibreze pieptul în tonalități de terță și chintă.

— Prin ceea ce-mi spui, îmi întărești convingerea mea că femeia are o constituție profund religioasă, manifestând o religiozitate a simplității, a afectivității, a suferinței. Femeia este zidirea umană a sacrului și nu întâmplător de-a lungul istorie a fost ființa jertfită. Ea era mesagerul ales și trimis în lumea cealaltă sau considerată ființa ce leagă cele două lumi, fiind înmormântată la temelia sau în zidul templului pentru a-l ține în picioare. Toate codurile identificate în cadrul general al religiilor sunt intim legate de femeie: În codul alimentar, cine deține tainele gătitului? Femeia. În codul sexual, cine deține taina ciclității și a maternității? Femeia. În codul muncii, cine prin munca sa trasează teritoriul familiei, având grijă să nu lipsească nimic,

îngrijind de toţi membrii familiei? Femeia. Cine trăieşte fiinţial relaţia dintre impur şi pur? Femeia. Cine leagă şi dezleagă lumea interioară de cea din afară? Femeia. Şi oricâte întrebări am pune mereu acelaşi răspuns: Femeia!

Se îmbrăcară sportiv, ieşiră la plimbare, trecură pe la mai multe magazine de unde cumpărară cele necesare ritualului visat. Au evitat restaurantele moderne în regim de rodiziu, un fel de bufet suedez brazilian în care se pun la dispoziţie toate produsele din care fiecare se serveşte cu ce, cât şi de câte ori vrea. Intrară într-un restaurant cu un aspect modest, cu o arhitectură tipică zonei şi plin de lume binedispusă, veselă şi gălăgioasă. Le veni în întâmpinare o chelnăriţă numai zâmbet, frumoasă foc, care le ură bun venit, îi sărută şi îi îmbrăţişă ca şi cum s-ar cunoaşte de când lumea. Îi conduse într-un colţ al restaurantului, la o masă pentru două persoane, de unde aveau o privelişte asupra întregii săli. Fără să consulte meniul, o întrebară ce le recomandă pentru seara aceea şi, la sfatul ei, comandară o mâncare specifică nord estului Braziliei, vatapá şi muchecă de peşte acompaniate de un vin alb. Un grup de trei virtuoşi cântau muzică braziliană în special Bossa Nova, ceea ce dădea o notă melancolică şi nostalgică îndrăgostiţilor în rândul cărora se numărau şi ei. Un domn, în jur de şaizeci de ani, destul de înalt, bine legat şi cu o ţinută atletică, cânta cu un timbru melodios de bariton şi tenor melodiile, fiind acompaniat la chitară şi orgă electronică de alţi doi care, de asemenea, îl ajutau la unele melodii, fiecare cântând pe câte o voce. Cel care cânta la pian avea o voce de bas şi bariton şi, imitându-i vocea răguşită a lui Louis Armstrong, începu să cânte, în aplauzele mesenilor *What a wonderful world* (Ce lume minunată). Fără să vrea, se gândi la condiţia artistului în lumea de astăzi, un exemplu fiind faptul că puţini ştiu şi de fapt nici nu-i interesează cine a scris poemul sau textul cântecului, la autorii lui, Bob Thiele şi George David Weiss, daţi uitării de publicul larg ce vibrează la interpretarea cântecului pe care îl leagă de celebrul lui interpret. De asemenea, interpretul nostru era de culoarea preponderentă a acestei zone a Braziliei, un metis ce reuşea să-i imite vocea lui Louis. Repertoriul lor era diversificat şi bogat, trecând de la un registru la altul cu uşurinţă şi, deşi continuau să cânte, muzica se afla în plan secundar, creând atmosferă şi estompând gălăgia şi vocile din restaurant.

— Ce inspiraţi am fost să intrăm aici. Se simte în aer o vibraţie specială. Parcă este un vis. Simt cum mi se deschid porii şi absorb din plin muzica, vocile, râsetele, gustul mâncării şi aroma vinului, ca o panoplie a sufletului iubitului meu. Te iubesc.

Cei doi se aplecară peste masă şi se sărutară. Era o masă intimă a cărei dimensiune permitea sărutul dulce al îndrăgostiţilor. Era masa sărutului hrănitor. Când ei se sărutau, vocalistul grupului începu un cântec ce-i emoţionă până la lacrimi din cauza simplităţii lui. Era o cântec de copil scris şi interpretat de poetul brazilian Vinicius de Moreas:

— *Era uma casa*
Muito engraçada
— Era o casă foarte ciudată
Não tinha teto
Não tinha nada
— Nu avea acoperiş, nu avea nimic
Ninguém podia
Entrar nela, não
— Nimeni nu putea intră în ea
Porque na casa
Não tinha chão
— Deoarece casa nu avea podea
Ninguém podia
Dormir na rede
— Nimeni nu putea dormi în şezlong
Porque na casa
Não tinha parede
— Deoarece casa nu avea pereţi
Ninguém podia
Fazer pipi
Porque penico
Não tinha ali
— Nimeni nu putea face pipi, pentru că nu avea acolo oliţă de noapte
Mas era feita
Com muito esmero
Na Rua dos Bobos
Número Zero
— Dar era făcută cu multă grijă pe strada Măscăricilor, la numărul zero.

— Hai să cântăm şi noi, şi să căutăm să o memorizăm. Este exact casa noastră.

— De aceea ţi-am tradus-o să cunoşti sensul a ceea ce ascultăm şi ne emoţionează şi cântară împreună cu toţi cei din restaurant cântecul splendid în simplitatea lui, cerură bis şi bis şi bis spre bucuria interpreţilor cu care cântară de vreo zece ori aceeaşi melodie.

— Mă simt acasă şi în casă, deşi dusă de acasă!

— Parcă ne era destinată această casă de la numărul zero. Nu ne trebuie podea, pereţi, şezlong şi oliţă. Este o casă ideală, perfectă şi sublimă. Este o casă de suflet şi suflare, de inimă şi sentiment.

Comandară un desert ce conţinea multă frişcă şi fructe fără să fie excesiv de dulce. Sătui şi bine dispuşi, cerură nota de plată, oferiră un bacşiş bun chelnăriţei care-i îmbrăţişă şi-i sărută. Înainte de a ieşi din restaurant au mers

şi i-au felicitat pe cei din grupul muzical, oferindu-le fiecăruia câte un plic, apreciindu-le interpretarea şi alegerea repertoriului, îi îmbrăţişară, îşi luaseră la revedere. Veni şi proprietarul restaurantului, pe care-l felicitară pentru crearea ambientului şi mâncarea gustoasă pe care o servea, se îmbrăţişară şi acesta îi invită să mai treacă pe la ei. Domnul preşedinte vorbea portugheza din Portugalia pe care o adaptase pronunţiei braziliene, imitându-le cameleonic vorbirea. Afară era o noapte splendidă, cu o temperatură în jur de douăzeci şi opt de grade şi se simţea briza mării. La pas domol, îmbrăţişaţi tinereşte cu braţele împletite la spate, asemenea unui colac rotund şi perfect, se completau într-o unitate de echilibru cosmic ce contopeşte două principii într-o forţă inimaginabilă. Păşeau în noapte printre stelele ce le deschideau calea. Continuară să cânte melodica copilăresc de simplă a lui Vinicius în ritmul paşilor. Se îndepărtaseră destul de mult de restaurant, când cineva venea fugind în urma lor, strigând să-l aştepte, pentru a le atrage atenţia. Era un tânăr de la restaurant ce le aducea bagajul pe care-l uitaseră în restaurant în timp ce se despărţeau de atâta lume fainã. Îi mulţumiră şi-i răsplătiră efortul cu un bacşiş binemeritat.

— Mergem la război şi uităm armele acasă. Cum ne avem unul pe celălalt nu mai avem nevoie de nimic altceva.

— Aşa li se întâmplă celor care trăiesc simultan în mai multe planuri dintre care cel nevăzut este mai puternic. Şi odată prinşi de lumea nevăzută, doar simţită, este firesc să pierdem controlul asupra lumii materiale. Ceea ce mă bucură este că amândoi ne aflăm pe aceeaşi lungime de undă. Nu numai că ne completăm reciproc, dar ne şi răpim reciproc.

— Am coborât dintr-o dată de pe Calea Lactee pe pământul rotitor, în lumea celor cu dor pentru… Nu-l lăsă să termine când îl sărută cu foc mistuitor.

— Atât de aproape în depărtările noastre imaginare şi gândite. Îţi simt prezenţa, deşi o proiectam cosmic. Te credeam în centrul universului sau la marginea lui şi tu zvâcneşti în mine reverberată în fiinţa fierbinte ce eşti. Te iubesc, fiinţă pământeană!

— Te iubesc titanic! Şi mă scufund cu tine în marele Univers pentru a renaşte dincolo de timp şi spaţiu în lumea ta minunată ce m-a cucerit. Tu-mi dai certitudinea epidermei mele ce înfloreşte la atingerea ta.

— Şi tu îmi dai un fior existenţial, făcându-mă să mă simt ceea ce sunt: bărbat.

— Şi tu mă umpli de dorinţa de a deveni ceea ce sunt: femeie.

Continuară să vorbească despre atmosfera specială din restaurant şi familiaritatea comportării celor de aici. Deşi vorbeau despre alţii, se refereau la ei, la cât de bine s-au simţit. Repetară câteva din spiritele pe care le auziseră în restaurant, se simţiră fericiţi la reacţia firească de surpriză din partea celor care primiseră câte un premiu pentru că s-au întâlnit în acea seară de la malul

oceanului și a cerului înstelat. Și nici nu-și dădură seama cât de repede parcurseseră drumul spre căsuța lor de la malul mării. Nu puteau să o încurce cu o alta, pentru că era ultima și mai ales că lăsaseră lumina aprinsă afară ca să cheme țânțarii bâzâitori ascunși prin casă. Deși dormitorul lor avea baldachin, era o măsură de prevenire. Intrară în casă, răsfirară pe masă cumpărăturile făcute, le sortară și începură să se pregătească de sărbătoarea lor ce tocmai începea. Nu era nevoie să ia șampanie, pentru că existau din abundență atât pe raftul cu sticle, cât și în frigider. Cum afară era o vreme călduroasă cu o undă de briză răcoritoare, pregătiră o șampanie la temperatura camerei. Se dezbrăcară de ținuta sportivă, îmbrăcară hainele albe pe care le cumpăraseră. Erau haine albe de ritual ce marcau în noapte prezența umană. Aleseseră două cămăși lungi, ca de noapte. Luară cu ei mai multe pături, cearșafuri, flori, lumânări, lămpi aromate și tămâie pe care le cumpăraseră special pentru celebrarea începutului de lume. Stabiliră locul de pe țărm, care să nu fie amenințat de schimbarea fluxului mării, aproape de mare, dar pe coama unei dune de nisip. Acolo făcură un cerc larg cu lumânările aduse. Căutară câteva vreascuri și aprinseră un foc care cu timpul își întețise flăcările.

Întinseră pe jos trei pături pe care se culcară pe spate privind cerul de o intensitate adâncă cu care li se obișnuiseră ochii. Nu se simțea nisipul rece al nopții, doar briza mângâietoare a mării. Își deschiseră picioarele și brațele, încât mâinile și picioarele li se întâlniră. Mâini, picioare și inimi fierbinți. Era o fierbințeală ce le încălzea vârful urechilor. Simpla atingere produse o descărcare de energie vitală ce izvora din ei. Se ridicară de pe pătură mai întâi bărbatul își luă avânt, fugi spre foc și trecu într-un salt atletic prin flăcările lui. Îndeaproape îl urmă și femeia. Repetară exercițiul trecerii prin perdeaua de flăcări vii și tămăduitoare de încă două ori, pe urmă fiecare luă câte un tăciune din foc și atingând nisipul plajei făcură un cerc protector în afara cercului descris de lumânările puse. Transformaseră locul într-un altar. Încălziți, deschiseră cu pocnet o șampanie, vărsând pe pământ o parte din ea, pentru adăparea setei duhurilor însetate, restul turnară în pahare. Închinară, își încrucișară brațele, fiecare bând jumătate din paharul său, după care îi oferea celuilalt să bea restul. Se strânseră puternic în brațe mult timp. Rămânând îmbrățișați, își ridicară brațele, fiecare prinzând haina albă a celuilalt, pe care o scoaseră, rămânând asemenea celor din basmul de început al omenirii. Veșmintele albe urmau să povestească altora îmbrățișarea din care au fost smulse, așternute pe pătură și deasupra lor bărbatul se culcă cu fața spre cer, îndepărtând brațele și apropiindu-și picioarele, iar femeia, pentru a-l împlini, se așeză deasupra lui cu fața spre pământ cu brațele și picioarele larg deschise. Era o variantă vie a omului Vitruvian imaginat de Leonardo Da Vinci ca expresie a proporției perfecte a ființei umane în univers, o distribuție simetrică. Omul catedrală în care palma măsoară patru degete, piciorul patru palme, pătratul descris șase

palme, pasul are şase palme, patru paşi fac un om, un pas este de patru pătrate şi un om este de douăzeci şi patru de palme. Toată civilizaţia noastră a rămas în acest perimetru al degetului, al palmei şi al pasului. Nu întâmplător, la baza cuvântului digit din engleză stă degetul, chiar dacă înţelesul este de număr. Degetul a constituit de totdeauna unitatea primară de numărare. Numerele poziţiei celor doi era unu, unitatea primordială, omul de dinainte de separarea zărilor, a zării de sus de cea de jos, a celei văzute de cea nevăzută. Expresia umană a acestui unu este palma ce se închide şi în care se ţine făptura. Este palma ce ţine nou născutul, este palma din căuşul căreia se bea apă, este palma ce mângâie, este palma ce prinde şi ţine strâns o altă palmă sau diferite obiecte. Patru sunt stihiile chemate la acest altar: pământul, cerul, apa şi focul. Şase este numărul sexului saturat. Iar douăzeci şi patru este dublul lui doisprezece, al zodiei nocturne şi diurne, al rotaţiei complete, al zilei de 24 de ore care în călătoria ei atrage energia tuturor stelelor, a soarelui, a lunii, a mării şi a vântului, făcându-l pe om, prin foc, stăpânul lumii, de aceea s-a spus şi se va spune, precum odinioară Heraclit din Efes, că *lumea este un foc veşnic viu ce se întreţeşte şi se domoleşte după măsură*, o măsură a logosului întrupat, a omului, o hierofanie a omului total, capabil să înţeleagă noutatea continuă a vieţii, continua noastră reînnoire şi revitalizare. Aparent, am rămas aceiaşi, dar de fiecare dată înnoiţi.

— Suntem mereu la început.

— Noi doi.

— Cei care am învins neantul şi îl învingem în fiecare moment.

— Cei care îl simţim pe Dumnezeu în Unitatea lui multiplicată la infinit, un Infinit ce de multe ori ne înşală în pierderea unităţii.

— Cei care reflectăm Verbul în vorbirea noastră devenită faptă, într-un circuit: vorbă, faptă, vorbă, vorbă de început, faptă în acţiunea conştientă şi sârguincioasă, vorbă în aprecierea şi stimularea ei continuă, care, la rândul ei, va genera noi fapte. O vorbă de început, concretizată în faptă, devine exemplu şi dinamizare pentru o mulţime de vorbe dintre care multe concretizate. Valoarea primei vorbe şi fapte se pierde în noianul de vorbe şi fapte ce o urmează.

— Cei care înfăptuim întruparea Fiinţei prin care ne îmbrăcăm unul în celălalt. Omul ce înveşmântează omul.

— Antene vii ale Spiritului, crezând în modestia noastră că ideile ne vin iar noi doar le prindem şi le rostim, transmiţând altora mesajul primit. Condiţia de mesager a omului, de înger împământenit şi neînaripat.

— Pământule, deschide-te!

Şi adierea brizei învârti unitatea primordială ce se rostogoli o dată, de două ori, de trei ori, de patru ori, tot mai fierbinte, în euforia lor ajungând în vecinătatea focului pe care ardeau lemnele puse de ei. Veşminte de flăcări proiectau pe cer umbrele lor titanice. Deveniseră atât de unul, încât nu se mai putea

distinge unul de celălalt. Rostogolindu-se înapoi, ajunseră pe pătură, deasupra veşmintelor ce parcă-i chemară în perimetrul purităţii.

— Te i… aaaaaau.

— Unde mă iei?

— În viaţă şi-n mormânt.

— Botează-se roaba lui Dumnezeu cu puterea iubirii de viaţă dătătoare.

— Au-au-au-au.

— Acum şi pururi şi în vecii vecilor.

— AAAMIIIN. Rămâi.

— Rămân.

— Arde-mă.

— Te ard.

— Vântură-mă!

— Te vântur!

— Îngereşte-mă!

— Te îngeresc.

— Zideşte-mă!

— Te zidesc.

— Viaaaază-mă!

— Te vieeeez!

După ce dăduseră mai multe ocoluri lumii, lunii şi stelelor, ajunşi obosiţi pe ţărmul mării, la umbra focului iubirii lor, se întinseră amândoi pe spate. Priviră pe rând cerul din care coborâră, focul pe care-l purtară şi marea din adâncul căreia îşi astâmpărară setea. Ea îi prinse mâna şi i-o sărută, privindu-l emoţionată în ochi. El se ridică, o ajută să se ridice, o luă în braţe şi intrară în mare. Marea era mai caldă decât aerul de afară. Era o senzaţie plăcută pe care o simţeau în timp ce intrau în apă. El, axa ce unea cele două ape, apa de sus de apa de jos, apa purtată în braţe de apa ce-l îmbrăţişa. Datoria lui era de a reda apa apei. Bucuros, luă izvorul viu şi-l sărută strângându-l în braţe. Numai că, viu fiind, i-a alunecat din braţe în lumea ei, de unde răsări pe neaşteptate, purtându-l prin adâncul mării, în existenţa peşte. De mult nu mai simţea pământul sub picioare şi continua să se joace de-a peştele, mlădiind-şi corpul şi dând din braţe, imitând pe înotători, fără să se gândească că este bine sau nu, că în adânc există atâtea pericole. Nu-l mai interesa altceva decât să înoate, simţind-o aproape pe nimfa lui ce-l vrăjise, răpindu-l din viaţa lui pământeană.

— Eşti numai ale meu, iubire pământeană!

— Da, înger de spumă marină.

— M-ai adus aici ca să mă redai mie însămi. Vestală şi sacrificiu uman. Lumea în care ţi-ai întrupat iubirea pentru că numai aşa se poate ajunge la izvorul vieţii.

— Rătăcit am fost şi m-am regăsit în tine.

— Însetat ai fost.

— Şi te-am băut din adâncul pământului, al mării, al cerului şi al focului. Viaţă pură distilată de nenumărate ori.

— Ţi-am prins răsuflarea şi am transformat-o în briza caldă a mării.

— Haide să ieşim şi să facem plajă la lună.

— Fertila noastră lună blândă.

— Ştii cu ce este egală lungimea braţelor omului?

— Cu orizontul îmbrăţişării fiinţei iubite.

— Este egală cu înălţimea corpului său.

— De aceea reuşeşte să îmbrăţişeze fiinţa iubită.

— Şi în cazul în care are o burtă mare, mare ca la jucătorii de sumo?

— Omul este ceea ce este, indiferent de înfăţişarea sa. Fiinţa omului vine dinlăuntrul său şi nu din înfăţişarea sa. Noi, femeile, ne îndrăgostim de partea nevăzută a bărbatului şi de aceea, ca să ne jignească, se zice că bărbatul pentru femeie trebuie să fie un pic mai frumos ca dracul, o aproximare extrem de relativă, constantă rămâne doar deprecierea, în sensul că orice bărbat fain ai avea, nu-i frumos decât numai pentru tine, pentru că gustul tău este chiar dracul şi prin acest „un pic" îi dau un plus de care te agăţi pentru a te înălţa. Îţi aminteşti de filmele în care apare Roberto Benigni, *La vita è bella* (Viaţa e frumoasă) şi *La tigre e la neve* (Tigrul şi zăpada), care exemplifică prin corpul său frumuseţea umană ca fiind cea mai perfectă şi minunată creaţie a naturii şi a lui Dumnezeu.

— Haide, să ieşim, numai că de data asta te iau eu în braţe. Şi cum erau în apă, îl luă în braţe. Cu ajutorul înţelepciunii lui Arhimede îl ţinea în braţe pe el, cel ce era mai greu decât ea. Îl ţinea la sân ca o mamă protectoare şi grijulie. Şi aşa ieşiră din apă, făcu câţiva paşi şi-l lăsă jos.

— Haide să facem gimnastică, să nu ne fie frig.

— Să vedem cine ajunge primul la altarul nostru. Ştii că sunt zone unde la nuntă există această competiţie între miri şi acela care se întoarce la masă cu o ramură înfrunzită sau înflorită, depinde de anotimp, este pentru tot restul vieţii şeful casei. El porunceşte.

— Şi vrei ca unul să poruncească şi celălalt să i se supună?

— Ar fi o idee.

— O idee religioasă ce-l leagă pe cel de jos de cel de sus. Porunca înseamnă responsabilitate asumată pe care mulţi preferă să nu şi-o asume.

— Dar mai înseamnă şi putere.

— O putere conferită de convenţia socială sau a cuplului.

— Am vrut să te încerc şi nu mi-a mers. Dar tu eşti atât de serios tot timpul. Eşti aşa numai de când te-au investit ca preşedinte sau de totdeauna?

— Fiecare om este în felul lui schimbător. Sunt momente şi momente. Acum sunt îndrăgostit şi nebun de fericire. Tu nu eşti tu. Tu eşti totul, marea care m-a scos din ea. Nu mai ştiu ce este frica de apă mare. Tu eşti vântul ce mă răcoreşte, focul ce mă întăreşte şi-mi dă putere să ard ce este rău pentru a

făuri ce este bun, eşti pământul pe care calc cu toate formele tale minunate pe care le ai. Uite, acum calc pe unul din sânii tăi, şi călcă pe o dună de nisip. Acum îţi calc ochii. Şi călcă o baltă ce reflecta lumina lunii…

— Tu mă calci sau eu te duc cu mine, vrăjit de minunăţia formelor mele.

— Vezi de ce nu poate exista un şef între noi? Pentru că nu ştii dacă eu te calc sau tu mă duci. Acest lucru este însăşi realitatea mascată de ambiţiile omeneşti deşarte. Vrem mult să nu fim uitaţi, ignoraţi sau jigniţi şi atunci ne manifestăm în tot felul. Aşa este natura noastră. O natură în continuă construcţie numită de psihologi personalitate. În zidirea personalităţii noastre intră absolut toţi oamenii pe care i-am întâlnit în viaţa noastră, pe care îi respectăm, îi ignorăm sau îi disprețuim.

— Haide să facem puţină plajă, să ne bronzăm unul la lumina celuilalt.

— Şi a focului, a lunii şi a stelelor.

Ajunşi la foc, ca doi copiii, fugiră unul după altul, atingându-se pe rând: *Tu eşti!*, în jurul focului dogoritor, pe urmă se plimbară de mână privind când la zona bine luminată de foc, când în beznă, când la cerul senin şi înstelat şi aşa se uscară. Întorşi la culcuşul lor, se acoperiră cu o pătură. El îi ţinea capul pe braţul stâng şi cu mâna dreaptă o mângâia. Pletele i se uscaseră la căldura focului. Vântul se juca cu focul, luându-i câte o mână de scântei ce le arunca în toate părţile, ca artificii ale sărbătorii celor doi.

— Te-ai gândit de ce suntem unici şi de ce iubirea noastră este unică?

— Ştii că şi eu mă gândeam că ceea ce trăim noi este irepetabil.

— Când venim pe lume, venim pur şi simplu, dar cum noi nu acceptăm acest *pur şi simplu* îl înfrumuseţăm cu basme sau îl ponegrim cu revolta nemulţumirii.

— În funcţie de starea în care ne aflăm, pentru că una şi aceeaşi persoană de-a lungul vieţii trece uşor de la o extremă la alta.

— Îţi mai aduci aminte de primul strigăt şi plânset?

— Cine oare îşi aduce aminte de primul său strigăt, dar cu toţii îşi amintesc de strigătul altora, al copiilor, al nepoţilor.

— Îţi aminteşti de botezul tău?

— Acum înţeleg de ce mă întrebi. Dar tu îţi aminteşti de lumea din care ai venit?

— Noi nu suntem amintire, suntem viaţă. De aceea dă-mi tu viaţa ta de când o ştii şi cum o ştii, cum o vedeai şi o visai şi eu ţi-o dau pe a mea. Haide să facem un schimb de vieţi prin cuvinte. Şi începură să-şi depene vieţile cu fir întrerupt de unul şi continuat de celălalt. Îşi aminteau de bucuriile simple pe care le-au avut, de emoţiile trăite, de neastâmpărul vârstei adolescente, de ambiţiile la care renunţaseră. Cel care asculta participa cu imaginaţia şi afectiv la povestea ce se depăna, emoţionat până la lacrimi. Şi aşa, pe rând, se stinseră luminile cerului şi se crăpă de ziuă. Răsări şi soare-

le. Ei nu dormiseră toată noaptea. Somnul lor a fost povestea începută pe care o vor continua de acum înainte împreună. Ea era minunea acestei ceremonii în care tot ce se afla înăuntrul fiecăruia se depunea şi modela în persoana iubită. Se simţeau fericiţi, liberi şi iubiţi. Călătoriseră toată noaptea pe potecile lăuntrice ale lumii celuilalt, aşa cum şi celălalt călătorise prin lumea sa. Nu se uniseră două fiinţe, ci două lumi într-un univers cu aceleaşi valori şi trăiri.

Noaptea acesta îi ajută să înţeleagă existenţial ceea ce ignorau sau, cel puţin, nu voiau să ia în considerare, problema homosexualităţii. Pentru omul de rând, pornind de la ceea ce vede, bucurându-se de ceea ce vede şi dorind ceea ce vede, adoptând cultura sexului pe care îl are, ia seamă de existenţa sexului celuilalt ca obiect al dorinţei sale, într-o orientare clar sexuală de cucerire, de pierdere totală a minţii în dragostea pentru cineva care aparţine sexului opus, dar pe care ajunge să-l cunoască, să-i vadă partea nevăzută, sufletul şi mintea, doar vorbind cu el realizează marea iubire ce i-o poartă. Actul sexual dă plăcere, dar plăcerea este a fiecăruia, izvorăşte din fiecare, nu este ceva ce se primeşte. Plăcerea este fata morgana a fiinţei umane, este ceea ce ne producem noi printr-un act de voinţă. Dacă pentru majoritatea orientarea sexuală este din afară spre interior, pentru homosexuali este exact invers, ei se îndrăgostesc de ce este înăuntrul celuilalt şi ajung spre sex, pe care nu-l iau ca punct de pornire. Şi, cum se întâmplă cu unele firi timide acelaşi lucru, ajung să se îndrăgostească de sufletul celuilalt chiar dacă aparţine sexului opus. Şi atunci, revenind la problema sexului, a acelui număr şase, a cărei cheie este cea a procreaţiei, în cazul homosexualităţii, este unul al asistării plăcerii celuilalt, chiar dacă o şi produce, numai că este o producere intelectualizată, simbolică sau religioasă. Prin această caracterizare înţelegem cât sunt vestalele de fecioare şi călugării de caşti. Plăcerea este la purtător şi, dacă purtătorul vrea să şi-o producă sau să o producă altora, o poate face. Plăcerea este o realitate şi nicio instituţie din lume nu o poate interzice. Cu cât o interzici, cu atât ea se arată mai puternică şi se împrăştie pretutindeni. Asistată de imaginaţie, plăcerea se converteşte în tot felul de perversiuni individuale, personale, dar şi colective. Nu toate pornirile sexuale au conotaţii negative, multe din ele sunt extrem de respectate precum: comunităţile religioase, biserica, partidul, politica, învăţământul, ştiinţa şi tehnica. Să ne gândim numai la conotaţiile sexuale ale spoturilor publicitare sau electorale. Acestea fuseseră câteva din temele de discuţie din noaptea naşterii femeii pe ţărmul mării, la marginea lumii.

— Noi am stat treji toată noaptea şi nu a apărut nimeni din grupul nostru. Pe unde or fi umblând ei?

— Au venit să se distreze şi o fac din plin. După cum, sunt sigur că au avut ei grijă să ne lase singuri, pentru a nu ne deranja. Cel puţin prietenul meu este extrem de atent la astfel de amănunte.

— La felul lui de a fi sună foarte ciudat cuvântul distracție. Pentru el și distracția se interpretează matematic, ajungându-se la o formulă ce poate fi reprezentată grafic.

— Nu fi rea!

— Cum, ce ai spus? Și ea se urcă pe el dominându-l și sărutându-l. Tu ești ca Făt Frumos din poveste ce-și constituie echipa de colaboratori din cei mai ciudați oameni.

— Te gândești la tine când te referi la ciudați?

— Și la mine. Cine s-ar uita la una ca mine, dacă nu ar avea niște lentile de văzut sufletul.

— Omul chiar dacă dorește ceva și simte un impuls, se poate abține, pentru că este o ființă culturală și în această calitate el cunoaște regulile de conduită. De fapt, hainele au fost folosite la început pentru a proteja corpul de arsura soarelui și a frigului și abia pe urmă pentru a ne acoperi formele ademenitoare ale sexului.

— Exact. Știi că te-am urmărit să văd la ce te uiți tu mai întâi la femei sau ce nu scapi din vedere.

— Și ce ai descoperit?

— Că în spatele cavalerismului tău și a eleganței stă un mare cuceritor de oameni, nu numai de femei. În privința femeilor, sunt mai mult ca sigură că toate femeile care te cunosc te doresc dacă nu chiar te iubesc.

— Spui aceasta acum sau o gândeai pe atunci.

— O spun acum, pe vremea aceea nu mă gândeam la alte persoane, eram prea prinsă numai și numai de sentimentul meu. Mă gândeam la tine și plângeam. Nu era un plâns isteric al unei nefericite ce s-a trădat pe ea însăși, ci al simplului fapt că am norocul să stau în preajma ta. Este interesant cum tu, deși nu te parfumezi, nu miroși a transpirație, cu toate că transpiri din abundență.

— Pentru că glanda mea sudoripară… Ea se năpusti peste el și nu-l lăsă să termine.

— Nenorocitule, te iubesc ca o nebună. Ce ne facem? Nu pot fără tine!

— Iubește-mă, pentru că, sincer, am nevoie de iubirea ta, de prezența ta. Tu mă faci să fiu ceea ce am fost de totdeauna, dar nu știam. Iubirea este anotimpul nostru. Iubirea este tot ceea ce facem. De aceea toate cele ce le vom face de acum înainte o să le numim fructele iubirii noastre.

— Iubirea și iar iubirea. Numai iubirea. Iubirea de-a pururi. Abia acum simt ceea ce spun. Înainte mi se părea o retorică desuetă și de prost gust, chiar o blasfemie. Disprețuiam pe fetele ce se machiau pentru a celebra iubirea lor. Le vedeam ca pe niște prostituate, niște prefăcute ce prezentau o mască și nu apăreau așa cum sunt.

— Știi că am avut norocul să citesc amintirile lui Ioan Slavici, care la un moment dat definește ura ca fiind „*setea de iubire*”. Eram tânăr și hotărât. Pe

vremea aceea voiam mult să fiu iubit, să am şi eu o drăguţă, dar nu a fost să fie. Oricum, cel puţin teoretic, am găsit interpretarea tinerească a acestei definiţii. Omul este iubire. Iubirea este sentimentul fundamental uman, este baza tuturor sentimentelor, deci absolut toate sentimentele şi stările sufleteşti pot fi definite din perspectiva iubirii sau folosind cuvântul iubire. Revenind acum la sentimentul considerat anti-iubire, opus total iubirii, la ura interpretată ca sete de iubire, relaţionată cu setea, iubirea apare asemenea apei. Se ştie marea cantitate de apă existentă în corpul omenesc, cu alte cuvinte, în corpul nostru există apă, dar ne este sete, organismul interpretează intelectual un deficit de apă necesar supravieţuirii, ca sete. La fel, în noi există iubire, dar există un deficit, o stare de criză, de lipsă a ceva care stabileşte echilibrul existenţial, de aceea, ura este setea de iubire, este momentul de criză al iubirii şi nicidecum o abolire totală a iubirii. Am iubire, dar nu este suficientă, mai doresc nebuneşte şi violent pentru a o satisface pe deplin.

— Ceea ce remarc la tine este tendinţa de a estompa contrariile, de a anula opoziţiile de orice natură, sexele nu se opun, ci se completează, ura este o iubire nesaturată, binele şi răul îl iau ca terţ inclus omul ce amestecă binele cu răul, încât nu mai ştii când este unul şi celălalt. Preferi clasificărilor clare şi matematice, combinările şi amestecul numit viaţă.

Soarele răsărise pe cer. Simţiră cum în zori a fost cea mai scăzută temperatură din timpul nopţii, însă nu era frig. Amândoi căscară puternic, întinzându-se ca două pisici. Tăcuţi, priveau marea ce pulsa continuu, cum cu fiecare val îşi îmbogăţea paleta cromatică. Ea venea, venea mereu, dar nu ajungea până la ei. Aleseseră bine locul de stăpânire a peisajului. Focul de tabără transformase toate lemnele în jăratic. Razele soarelui se făceau din ce în ce mai simţite. Era timpul ideal pentru a face plajă şi gimnastică pe malul mării. Îmbrăţişaţi de lumina soarelui, covârşiţi de plinătatea nopţii petrecute împreună, închiseră ochii, valurile mării se auzeau din ce în ce mai departe şi aţipiră îmbrăţişaţi. Pentru a nu-i deranja insectele şi razele soarelui, au tras pătura peste cap şi aşa se scufundară amândoi într-un somn profund ce-i purta de data aceasta împreună. Nu mai visau singuri, ci visau împreună visul lor omenesc.

Orele treceau, soarele devenea din ce în ce mai arzător şi insistent, încât se treziră. Intrară în apă unde rămăseseră timp îndelungat. Cum descoperise bucuria înotului, ca şi copiii, nu voia să mai iasă din apă. Au făcut puţin plajă ca să se usuce, îmbrăcară hainele albe, îşi luară păturile şi cearşafurile, sticla goală de şampanie şi paharele şi se întoarseră acasă, unde făcură un duş. Aşa începe viaţa omului Vitruvian. Se auzea numai cântecul păsărilor şi vuietul mării în zona lor rezidenţială. Nici un lătrat de câine, nici un strigăt de copil, vreo vorbă, sau vreo muzică.

— Trebuie să ne obişnuim cu liniştea ca să ne bucurăm de ea.

— Deci, trebuie să ne obișnuim cu ceva, ca să ne bucurăm de acel ceva. Este o idee. Nu m-am gândit până acum la acest aspect. Deci, eu m-am obișnuit cu tine, de aceea mă bucur de tine. Dar cum pot să mă obișnuiesc cu cel pe care-l iubesc?

— Atitudinea ta este una filosofică. Și filosofia este interpretare. Nu este viață. Viața este ceea ce este, exact ca în definirea lui Dumnezeu de a fi cel ce este.

— Orice ființă capabilă să spună eu sunt cel ce sunt, există la nivel conștient și această existență esențială și ideală este Dumnezeu.

— Dacă în plan psihologic avem iubirea, în plan filosofic și teologic avem existența esențială a ființei.

— Spunând că ești în mine fac filosofie?

— O filosofie esențială ce se numește poezie. Este o formă absconsă de a-mi spune că mă iubești.

— Dar tu ești cu adevărat în mine. Tu m-ai călătorit toată noaptea.

— Parcă am fost numai eu? Am călătorit împreună. Așa cum eu am călătorit prin tine la fel și tu ai călătorit prin mine și m-ai călătorit.

— Dar tu ai intrat fizic în mine.

— Exact cum și tu ai intrat fizic în mine.

— Ai dreptate am intrat unul în celălalt și vom intra mereu, dar de ieșit fructul iubirii noastre numai din mine poate ieși, nu și din tine.

— Ai dreptate absolută și de aceea te iubesc. Ești deținătoarea dreptății absolute.

— Am dreptate absolută pentru că eu sunt cea care dă naștere vieții și viața este dreptatea absolută. Dreptate, nedreptate, dar mie mi-e foame. Pe unde or fi umblând prietenii noștri de nu dau nici un semn?

— Am venit aici ca să umblăm, nu ca să stăm.

— Iar le iei apărarea. Eu nu-i învinuiam, ci numai mă întrebam pe unde or fi umblând?

— Hai să mâncăm și vedem ce mai facem pe urmă. Nu putem rămâne în inactivitate. Fiecare îl ajută pe celălalt să se îmbrace și ieșiră să prânzească. Afară îi așteptară prietenii care în cor le cântară *la mulți ani*. Pe rând, fiecare ieșea din formația corului și le dădea câte un cadou. Primii fuseseră copiii care le oferiseră o figurină de Yemanjá și un semn de carte magnetic cu imagini din Recife, urmă mama copilotului care, cu grija ei maternă, le oferi fiecăruia câte un pulover, urmă soția aviatorului care le oferi o trusă de călătorie, aviatorul le oferi o sticlă de țuică braziliană (cachaça), copilotul le oferi câte o pereche de papuci de casă iar domnul prim ministru, oferi domnului președinte un laptop Apple iar doamnei un i-pad din ultima generație.

Le mulțumiră tuturor și îi invitară să prânzească împreună. Îi întrebară dacă au întâlnit vreun restaurant special și cum nu știau ceva bun pe aproape, au mers cu toții la restaurantul în care petrecuseră romantic seara trecută. De

cum îi văzură, le deschiseseră larg uşile şi de data aceasta îi invitară pe o terasa de unde aveau o privelişte de vis asupra mării. Petrecură acolo cel puţin două ore, după care s-au întors acasă să facă siesta, urmând ca pe urmă să se întâlnească şi să meargă să se distreze în metropolă.

— Ce i-o fi venind prietenului nostru să ne ofere câte un Apple?

— El ne invită să mai învăţăm să lucrăm şi cu alte sisteme de operare, nu numai cu cele populare sau universitare. Aparatele sunt de calitate şi extrem de fiabile. Mi-e mi-a dat să rezolv această problemă. Sunt sigur. De fapt am unele rezerve la folosirea diacriticelor. Pe de altă parte, noi avem planuri mari legate de lumea computerelor şi prinşi de alte probleme, el o fi crezut că am uitat. Dar cum este posibil să uit aşa ceva? Numai că eu, şi el o ştie prea bine, pornesc de fiecare dată de la pământ. Niciodată nu se poate construi în aer, chiar dacă ţine de împărăţia virtualului. Virtualul există datorită nouă. Fără noi nu există nimic, şi, pentru ca să existăm, trebuie să ne alimentăm şi să bem apă.

— Simplu ca bună ziua, numai că el este extrem de subtil.

— Ştii de ce am acceptat să fiu preşedinte?

— Pentru că eşti om bun.

— Eu pe toţi oamenii îi văd buni, cu toate că mulţi se străduiesc să arate contrariul acestei aprecieri. Am acceptat, pentru că am prieteni de miliarde şi de catralioane, pentru că unităţi mai mari nu-mi vin în minte. Arhimede zicea: *daţi-mi un punct de sprijin şi răstorn lumea*. Avea dreptate, o dreptate filosofică în interpretare fizică. Numai că ceea ce ofer eu lumii este o realitate istorică cu ajutorul prietenilor mei spăl faţa lumii. Lumea nu trebuie răsturnată, ci primenită. Ei sunt aşii mei din mânecă. Ei transformă democraţia aparentă în împărăţie a valorii. Fiecare este extrem de bun şi de minuţios în ceea ce face şi de aceea am încredere deplină în ei.

— Chiar aşa, ce mai ştii despre prietenul nostru de la contrainformaţii?

— Acum este în Egipt, era un vis din copilărie de a vizita Piramidele, de a urma drumul lui Jean François Champollion în descifrarea scrierii cuneiforme. Acesta este marele avantaj de fi oameni, că putem călca pe urmele altora, ajutându-ne să ne citim pe noi înşine, dar să nu uităm că aşa ceva nu este posibil fără iubire.

— Nu ai fost tentat niciodată să petreci cel puţin o noapte în una din piramide ca Napoleon?

— Mie mi-i frică de întuneric şi nu sunt nebun ca să mă consider Napoleon sau vreun cuceritor iluzoriu al lumii. Piramida piramidelor suntem noi, iubirea noastră.

— Dar nu eram împreună de la începutul începutului.

— Tocmai în asta constă realitatea piramidei iubirii noastre. Că suntem împreună de la începutul lumii şi până la sfârşitul ei. Piramida concentrează fiinţa pe care o înalţă într-o stare de imponderabilitate creatoare. Ce este drept,

nu știam cum arăți, dar tu erai bine vie în mine și, de-a lungul vieții, această existență supremă îmbrăca diverse chipuri, numai că, dacă de unele îmi dădeam seama de la bun început că mă înșel asupra lor, în privința altora a durat multă vreme până să realizez acest lucru. Dar nu era nicio înșelare, ci o potecă diferită ce trebuia lăsată, pentru că ducea în abis. De aceea, te rog sincer, când te uiți la mine, să vezi în mine toate dragostele mele. Toate iubitele mele sunt zidite bine în mine. Le port, cu sau fără voie, conștient sau nu, în mine. Eu sunt un Babilon femeiesc, pe când tu ești obeliscul meu, singurul bărbat al vieții tale de până acum, cu toate că, mai mult ca sigur, te-ai lăsat dusă de undele afectivității și ale căutării, până când ai găsit ceea ce căutai. M-ai găsit pe mine, cel ce stăteam tupilat în inima ta. Mă visai și mă voiai mai altfel, dar, modestă, te mulțumești în cele din urmă cu mine așa cum sunt.

Și așa începuseră să lucreze fiecare pe cadourile primite de la prietenul lor prevăzător. Simțindu-se obosiți, s-au dezbrăcat și au intrat în pat pentru un preludiu și o sonată a iubirii lor. Urmată de o altă bucată muzicală și, pentru a fi concertul deplin, s-a încheiat cu o simfonie ale cărei ultime acorduri au fost îmbăiate timp de o jumătate de oră într-o baie de spume și parfumuri. Aceasta a fost toată odihna lor, după care s-au dus să se întâlnească cu ceilalți.

— La ce distracții v-ați gândit?

— Haideți la un parc de distracții! Veni sugestia din partea mamei copiilor.

— Chiar așa, toți copiii, adică noi, dorim să mergem la parcul de distracții. Eu nu-mi amintesc când am fost ultima oară într-un asemenea loc. Poate nu am fost niciodată. Știți, eu sunt de la țară și la oraș mi-am păstrat vechile deprinderi până am descoperit poteca numerelor care a anulat complet lumea orașului și a satului.

— Cred că nimeni nu are ceva împotrivă. Este o invitație de a ne simți ceea ce am rămas. Cel mai bine poate să ne-o certifice bunicuța.

— Eu întotdeauna am rămas copilă. Eram odată o fetiță care a devenit copilă, adolescentă, femeia copil, mama copil și acum fetița bunică. Am experimentat toate jocurile imaginate in copilărie și tare bine mi-a fost. Mă simt fericită împreună cu alți copii fie ei mici sau mari, tineri sau bătrâni. Cred că toată viața mea am trăit într-un parc de distracții pentru că așa văd lumea.

Toată ceata lui Pițigoi a mers la parcul de distracții, pe urmă prin parc, vizitară Institutul Ricardo Brennand, pentru a veni din trecut spre prezent. A fost o zi foarte bine petrecută, fără odihnă, cu momente de tensiune și emoție. Fără să-și dea seama, cei doi îndrăgostiți se prindeau de mână și se sărutau în modul cel mai firesc, încât la un moment dat, prietenul îi atrase atenția că-i deschid apetitul. Întorși spre casă, cinară în restaurantul în care se simțeau acasă și erau tratați ca atare. La sosire, îi întâmpinau bucuroși, îi îmbrățișau și îi sărutau, încât și ei ajunseseră să se îmbrățișeze și să se sărute. Doar că ceilalți din grup un cunoșteau cântecul iubirii lor cu casa. Se schimbase banda care cânta la restaurant și, de asemenea, și repertoriul.

Noaptea, doar îndrăgostiții cu prietenul lor au mers să cunoască pulsul vieții nocturne a metropolei. Cum Hotelul Casino American de odinioară îl cedaseră militarilor americani, au ajuns să viziteze diverse cazinouri necunoscute, fără faimă, înființate în diverse hoteluri de lux. Cu o seară înainte, domnul prim ministru le vizitase și observase atent trucurile mânuitorilor de cărți, a felului în care schimbă prima poziție cu a doua sau cu a treia, pentru a ocoli câștigul jucătorilor. Memorizase secvențele cărților și periodicitatea. Pentru a da o ripostă trucurilor uzate, jucau patru numere din care unul ieșea. În primul loc ieși învingător domnul prim ministru, în cel de-al doilea local ieși doamna iar în al treilea ieși domnul preşedinte. Ce li se păru interesant era că în toate cele trei localuri apăreau tot aceleași persoane, ca și cum cu toții se hotărau să facă același parcurs. Li se păru ciudat, mai ales că suma pe care o aveau la ei era foarte ridicată. Bărbații ieșiră la toaletă unde verificară existența vreunui senzor de prezență. Au identificat nu unul, ci două, la domnul preşedinte, unul în tocul de la pantof și altul în gulerul de la veston. Acum totul se explică. Îl contactară telefonic pe domnul pe care-l cunoscuseră la aterizarea lor în Brazilia, căruia îi trimiseseră fotografiile cu persoanele ce li se păruseră suspecte. Din cele cinci persoane, doar doi erau agenți, ceilalți trei nu, de aceea au stabilit să se întâlnească la localul în care se aflau, unde apăru într-o jumătate de oră, îi dădură toți banii pe care-i câștigară, urmând să li-i restituie a doua zi dimineață, când le va prezenta și un avocat de încredere. De data aceasta, fără nicio companie, se întorseseră liniștiți acasă. Intrară cu toții în casa domnului preşedinte pentru a mânca niște fructe.

— Ce noapte fructuoasă am avut.

— Chiar așa, nu mă așteptam din partea dumneavoastră la o așa colectă instantanee. Dar sunteți mult mai buni decât vă consideram. Sunteți formidabili.

— Nu te uita la mine, uită-te la domnul prim ministru. El este creierul matematic. Eu doar enunț principii. Ce este așa greu să ne gândim la curba lui Gauss când avem o manifestare numerică, la periodicitatea apariției unui număr într-un șir finit? Nimic mai simplu. Dar problema este rezolvarea concretă a situației, având în vedere și factorul uman. Lupta a fost una de ambiții. Ambiția celui care dădea cărțile de a-i înșela pe jucători și ambiția jucătorilor, nu de a nu câștiga, ci de a nu se lăsa înșelați.

— Noi lucrăm împreună ca motorul ce merge rotund. Fără idei și viziune, nu există matematică. Încă bine că nu a avut un dascăl de matematică bun care să-l facă să iubească matematica, pentru că așa nu aș mai fi fost cel mai tare. M-ar fi luat. Eu am încredere deplină în gândirea lui și în coerența acțiunilor lui.

— Totul este reciproc. Acum, trebuie să ne concentrăm și să vedem ce casă îți place să ai? Iubito, este timpul să ne gândim să ne facem niște case. A ajuns vremea să fim fiecare la casa lui. Deci, fiecare dintre dumneavoastră să-și imagineze o casă de vis, adică exact casa în care urmează să trăiți. Dacă îmi

dai voie, îi pot spune prietenului nostru că noi ieri am intrat în casa noastră, o casă specială, a iubirii și contopirii totale.

— Vă cred, de aceea am avut grijă să nu vă deranjeze nimeni, porumbeilor!

Cei doi îndrăgostiți se prinseseră de mâini și începură să-i cânte prietenului lor cântecul pe care-l învățaseră noaptea trecută, cântec ce-l emoționă și pe el, deși nu înțelegea o vorbă. I-au spus ce înseamnă, despre ce se vorbește în cântec. Gânditor, dădu din cap. Se vedea copil la țară, pe câmpul deschis.

— De data aceasta vreau ca fiecare din noi să-și proiecteze casa, o casă în care să avem paradisul, tot confortul, eleganța și frumusețea, care să ne permită să primim în ea pe oricine, să dăm câte un dineu, o serată, un bal dansant, sau un simplu chef, ce să mai spun de musafirii pe care să-i putem primi cum se cuvine.

— Da, ai dreptate. Însă eu vreau în casa mea să-mi imaginez și un templu al informaticii și al roboticii.

— Dragul meu, nu contează suprafața de experimentare de care ai nevoie. Orice, ți-am mai spus. Îndrăznește. Haideți să îndrăznim!

— Ne putem inspira?

— Mai încape vorbă? Faceți tot ce vreți. Eu vreau planul casei, îl puteți ilustra cu fotografii, cu atât mai ușor de realizat.

Pendulul bătu trei dimineața, când cei trei deja avuseseră terminate proiectele de casă pe care le-au imaginat. Nu au întrebat alte date concrete. Erau mulțumiți că, în sfârșit, reușiseră să exprime în schița casei ceea ce-și doreau de totdeauna. Desigur, toate planșele prezentau case inteligente, demne de cel mai neașteptat viitor. Îl conduseră pe domnul prim ministru până la reședința sa, se despărțiră, frățește, îmbrățișându-se după moda locului, urmând ca a doua zi să se întâlnească cu domnul cu banii și cu avocatul. Întorși acasă, intrară în sală, puse să cânte un vals. Se apropie de doamnă, făcu un gest cavaleresc, invitând-o la dans. Roșie de emoție, acceptă, și începură să danseze. Recuperau partea dansantă a nopții petrecute în tensiunea jocului dus cu bine la sfârșit. Erau o pereche ce se potrivea la pasul de dans. Dansau pentru prima dată un dans de salon, pe care îl avuseră în vedere în proiectarea viitoarelor lor case. Dansul face bine, păstrează tonusul ridicat. Obosiți, simțind mușchii de la picioare tot mai încordați, se întinseră pe pat, se pregătiră de somn, un somn ce continua maniera lor de a dormi întrupați. Primul lor impuls era să facă baie în casă, dar, gândindu-se la locul în care se aflau, își luară câte un halat de baie și fugiră pe plajă, unde își lăsară halatele și prosoapele, pentru a intra dezbrăcați în mare. Intrară în mare, înotară, se jucau copilărește, făceau pluta imitând meduzele. Tremurând, au ieșit din mare, s-au șters, au îmbrăcat halatele și au rămas un timp să contemple frumusețea vieții văzute de pe margine. Frumusețea și tinerețea înflăcărată a unuia se oglindea în ochii celuilalt. Trăiau în lumea basmului în care cerul atins de ei devenea pământ și mare.

Îmbăiaţi, adormiră până a doua zi dimineaţa, pe care o salutară în felul lor. De când se iubeau ca nebunii, nu a existat nimic care să tensioneze relaţia lor, unul citea gândurile celuilalt. Erau atenţi unul la celălalt, se iubeau. Fiecare se anula pe el, pentru a-l afirmat pe celălalt. Ea era acum femeia lui, iar el bărbatul ei. Nu aveau acte pentru această unire, doar verigheta pereche şi sângele închegat de pe haina de iniţiere. Serviră nişte fructe, un ceai cu pâine cu unt şi cu miere câte două ochiuri pentru fiecare. Făcură un duş, se îmbrăcară elegant, pentru că urmau să iasă în societate, sosi şi prietenul lor care îi acompanie la masă, de asemenea, îmbrăcat elegant. Toţi trei făceau o impresie excelentă oricărui om de afaceri. Punctuali, sosiră cei doi domni. Din primul moment l-au simpatizat pe avocatul pe care li-l prezentă domnul de la contrainformaţii. Au schimbat câteva amabilităţi, după care au trecut direct la subiectul întâlnirii lor: dorinţa de a cumpăra un teren pe malul oceanului şi de aceea aveau nevoie de serviciile unui avocat care să-i ajute, să-i însoţească în decursul acelei zile şi pe viitor şi, în cazul în care doreşte şi se arată mulţumit de felul în care este tratat, să continue să colaboreze. Au reintrat în posesia banilor pe care-i dădură domnului de la contrainformaţii să-i păstreze. Chiar în acea zi, după ce au vizitat mai multe locuri, s-au decis să cumpere un teren de 1000 de hectare, adică zece kilometri pătraţi, considerând că ajung pentru proiectul lor cultural. Încheiară târgul şi plătiră pe loc cu bani cash, semnând contractul de vânzare cumpărare au încheiat formalităţile de întăbulare. Deveniseră stăpânii de drept ai unei părţi din paradis. Dar pentru că o zi nu se termină aşa repede, contactară mai multe firme constructoare de case şi aleseseră una care corespundea exigenţelor lor. Lipsea creierul constructor. Domnul preşedinte sună pe un bun prieten de-al lui care o viaţă întreagă, mai bine de 50 de ani lucrase în construcţii şi cunoştea toate secretele tehnice şi tipurile de materiale. Întrebându-l dacă vrea să petreacă cu familia un concediu în Recife unde sunt şi, cum caută un geniu constructor, s-a gândit la el şi la ai lui să petreacă o vacanţă împreună. Primind un răspuns pozitiv, pentru a nu pierde timpul cu bilete şi alte chestii din acestea, îl asigură că trimite avionul preşedinţial pentru a-l aduce pe el şi pe invitaţii lui. Şi aşa a şi fost. A doua zi, împreună cu toată familia lui şi cu prietenii, domnul constructor civil, maestrul maeştrilor în ridicarea diverselor clădiri gigantice, centre comerciale, catedrale şi stadioane ajunsese în Brazilia.

— Mă bucur nespus că aţi reuşit să vă convingeţi familia şi să veniţi cu toţii. Îi întâmpină domnul preşedinte, sărutându-i pe toţi. Aţi reuşit să-i răpiţi pe copii din braţele muncii ispititoare de cercetare. Amândoi doctori, unul în chimie şi altul în electronică. Fiecare dintre dumneavoastră va fi mulţumit pe deplin de această hotărâre luată pe loc de a-l însoţi pe minunatul vostru tată. Ceea ce facem aici se numeşte istorie. Şi, pentru că nu avem timp de pierdut, l-am invitat pe cel mai bun constructor pe care-l cunosc să împlinească proiectul nostru.

— Bucuria este reciprocă și eu așteptam de ceva vreme această invitație și mă bucur nespus că a venit timpul concretizării visului dumneavoastră, îi răspunse maistrul maiștrilor.

— Să vă fac cunoștință. Domnul este șeful șantierului nostru care a venit cu familia și cu prietenii. Vi-l prezint pe domnul prim ministru și pe iubita mea, făcu prezentările și toți se sărutară, după care se întoarse către noul venit continuând: Noi vrem să dăm o expresie personală unui paradis, construind aici un loc de odihnă activă sau de muncă intelectuală, de cercetare și meditație. Un refugiu dorit de oricine. Fiecare dintre noi și-a conceput câte o casă pe care trebuie să le ridicăm într-un timp scurt. De asemenea, trebuie să forăm pentru a găsi apă potabilă și să avem în vedere crearea unei surse de energie proprie pentru casele și construcțiile pe care le avem în vedere. Suprafața este mare și, desigur, în timp se vor mai construi și alte edificii. Vrem un teren de tenis cu locuri pentru spectatori și cu posibilitatea de a se acoperi în caz de ploaie. Dar partea cu închiderea nu este prioritară. Trebuie asfaltat drumul. Vom folosi cea mai modernă tehnică și compoziție inventată de colectivul de cercetători de la Centrul de Cercetare pentru Materiale Macromoleculare și Membrane din București condus de Marian Radu rezultat prin amestecul de bitum cu zguri siderurgice. Puțin cam absurd, dar o să avem și o piscină cu apă din ocean, schimbată periodic.

— Considerați că acest asfalt este mai fiabil decât compoziția de amestec de ciment cu polimeri propusă de cercetătorii institutului din Petroșani. Să ne gândim că timpul de dare în folosință a drumurilor este de cel mult 10 ore, pe când în cazul asfaltului cu bitum durează mai mult și ne grăbim.

— Nu știam despre această inovație, cu atât mai binevenită, cu cât culoarea drumului va fi mult mai deschisă. Dat fiind gradul ridicat de umiditate, cum nu se folosește apă, este mai indicat să folosim acest tip de asfalt. Excelentă idee!

— Pot să mă uit la planul dumneavoastră de construcție? Întrebă într-o limbă perfectă cum puțini străini reușesc să o rostească.

— Da, dumneavoastră sunteți de acum deținătorul lui pentru a-l concretiza.

— Când vorbeați despre intenția dumneavoastră de a vă stabili în Brazilia, pentru că este mai cald, nu-mi venea să cred. Dar vă aduceți aminte că mi-ați promis și mie o casă.

— Îmi amintesc și de aceea v-am și chemat ca să fiți dumneavoastră cel care o ridicați.

— Într-o consfătuire îndelungată în timpul călătoriei noastre până aici am făcut și eu planul casei respective care să ne mulțumească pe toți. După cum vedeți, am venit cu toată ceată, mi-am luat toată familia pe care am strâns-o din lumea largă în care se împrăștiase cu tot felul de programe de cercetare și de activitate academică, soția pe care o cunoașteți și pe câțiva dintre cei mai

buni prieteni pe care-i am şi cu care am petrecut destul de puţin în ultimii zeci de ani din cauza serviciului.

— Minunat, stimate domn! Cuvântul dat este sfânt. Ce alt vecin mai bun decât dumneavoastră ne-am dori? Fiţi bineveniţi cu toţii. M-am gândit să se lucreze simultan la ridicarea tuturor caselor şi edificiilor. Câte una pentru fiecare în această primă fază. Ce edificii avem în vedere?

— Chiar aşa. Trebuie să ştim ce edificii vor fi ridicate pentru a găsi formula optimă şi poate le ridicăm de la bun început.

— Vom crea aici un loc de studiu şi cercetare, o academie. Vor trăi aici mai multe familii, care se vor schimba în decursul timpului. Nu vor rămâne în permanenţă aceiaşi. Ceea ce m-am gândit, aşa cum am mai discutat cu ani în urmă, este crearea unui fel de sat de studiu. Clădirile de utilizare publică la care ne-am gândit până acum sunt un restaurant, o bibliotecă, un centru cultural, cu o sală mare de teatru şi concerte şi altele mai mici, în funcţie de tematică şi de uzul tehnic, pentru a adăposti tot felul de congrese, simpozioane şi manifestări artistice, precum şi un post de televiziune, o tipografie cu legătorie. Case pentru musafiri, pentru artişti, cei care vin stau o perioadă şi pleacă. Mă gândesc că toată lumea va mânca la restaurantul de lux pe care trebuie să-l gândim cu exigenţa maximă, având o bucătărie complet robotizată şi ultradotată. De asemenea, este nevoie de case pentru personalul de întreţinere şi de lucru în diverse posturi tehnice, de specialitate şi la bucătărie. Cine lucrează aici, aici şi trăieşte. Având în vedere casele pentru cercetători şi musafiri, trebuie să le oferim spaţiul şi confortul necesar, nelipsind o sală, un birou de studiu, un dormitor, o bucătărie şi un garaj, casele vor fi mai simple şi identice, la o distanţă rezonabilă, evitându-se aglomerarea. Este nevoie şi de un cabinet şi laborator medical, precum şi o casă pentru medic. Preotul va avea şi el casa lui. Este bine să dăm o unitate stilistică acestui sat, pentru ca oricine vine să se simtă bine, totul să se afle aproape şi să fie funcţional. Trotuarele să fie acoperite cu plante agăţătoare pentru a ţine umbră şi proteja de ploaie. Nu va lipsi nici pista de aterizare pentru avionete şi locul pentru elicopter, o hală mare pentru protejarea mijloacelor de transport în comun oferit acestei comunităţi, cu un atelier mecanic specializat. Dacă cineva mai are ceva de adăugat o poate face.

— Nu ar strica şi un institut de informatică aplicată şi de robotică sau automatizări, sugeră domnul prim ministru, care ar constitui atât creierul, cât şi inima acţiunilor culturale săvârşite aici, împletind cercetarea şi formarea teoretică cu punerea în practică şi finalizarea concretă a prototipurilor avute în vedere. Acest spaţiu este casa vie a viitorului.

— Exact. Anumite săli ale acelui institut şi în alte clădiri ce trebuie să respecte anumite caracteristici de electrostatică şi mai ales de furnizare şi stabilizare a energiei. Avem în vedere furnizarea de energie proprie eolică,

maritimă și solară, capabilă să alimenteze toată această așezare. Cum avem ieșire la ocean, trebuie avută în vedere dotarea plajei cu tot confortul unei plaje moderne elegante și curate precum și crearea unui port pentru yachturile pe care ni le vom construi.

— Dacă îmi mai vin niște idei o să vi le spun. O să iau planul, am notat cele ce mi-ați spus, o să văd, în funcție de teren, cum o să le dispunem să fie și practice și estetice, pe urmă o să vă arăt cum gândesc plasarea lor, ținând cont de înțelepciunea bătrânului Vitruviu pe care am studiat-o și toată viața i-am pus-o în practică. Între timp, ar fi bine să faceți rost de explozibil pentru a terminat cât mai repede fundațiile. O să contactăm ca tot mâine să vină niște excavatoare, o întreprindere cu panouri de lemn și cisternele cu ciment ca să și turnăm fundațiile edificiilor. Un sfert din înălțimea clădirii trebuie să existe în adâncime. În funcție de casă, se pot avea un nivel sau chiar două de subsol, pivnițe, crame, locuri bune de refugiu și de uitare. În cazul caselor cu un singur nivel nu este nevoie de fundații adânci, dar și ele vor avea acest privilegiu. Consider că nu este suficientă doar una de un metru și jumătate în pământ. Tot la această fază vom avea în vedere legarea la pământ a rețelei de curent electric pentru protejarea aparatelor electrice și electronice. Desigur, contează mult orientarea caselor în funcție de soare, pentru a avea soare cât mai mult timp, atenți la rețeaua de conducte puse în pământ și la alegerea tipului de arbori aleși și plantați, deoarece trebuie să ținem cont de umbră, de fixarea pământului și de păstrarea umidității.

— Când v-am chemat am știut prea bine că veți avea în vedere toate amănuntele și soluționările posibile și rapide pentru orice situație. Să nu uităm nici de ploile abundente din timpul iernii. Apreciez operativitatea. Am intrat deja în focul problemei și am uitat ce este mai important pe moment, să vă prezint casele în care veți sta până când vă veți muta în casa dumneavoastră. Vom prânzi împreună cu ceilalți prieteni cu care suntem aici pentru a sărbători iubirea noastră și o strânse în brațe pe iubita lui.

— Sărbătoarea noastră este una internațională, în afara țării noastre și împreună cu oameni deosebiți. Felicitări pentru felul în care ne vorbiți limba. Vorbindu-ne pe limba noastră v-am simpatizat de la prima vedere.

— Vorbesc și alte limbi, dar limba dumneavoastră o simt mai altfel decât pe celelalte. Este mai apropiată de a mea, vorbită și aici.

— Mai vorbește cineva din familie limba noastră?

— Numai eu o vorbesc, dar stând aici cu dumneavoastră o vor vorbi și restul membrilor familiei, în special copiii care prind mai repede.

— Mi-am amintit un banc despre copiii. Odată un reporter vede plângând cu hohote un bătrânel cu o barbă lungă și albă, ce părea de vreo optzeci de ani. Intră în vorbă cu el să-l consoleze și-l întreabă de ce plânge. Bătrânelul îi răspunde că l-a certat taică-său. Uimit, reporterul nu știa ce să răspundă, și-i ceru să-l conducă acasă și să i-l arate pe taică-su. Traversară satul și intrară

în curtea casei, la care, un bătrânel cu o barbă albă şi lungă, încruntat strigă la el de ce s-a întors acasă, că doar el îl gonise. Reporterul intră în vorbă, se prezentă şi căută să-i ia apărarea, că nu poate fi izgonit de acasă, certat şi bătut un domn respectabil ca el. Atunci tatăl îi spuse, arătându-i un alt bătrânel ce stătea pe o buturugă: „trebuie să-l învăţ minte să vorbească politicos cu bunicu-său şi să nu fie obraznic." Este problema copiilor. Orice vârstă ar avea, oricât de mari şi bătrâni ar fi, tot copiii noştri rămân.

— Sunteţi frumoasă şi inteligentă şi aveţi acelaşi spirit glumeţ ca domnul profesor.

— Dumneavoastră îi vedeţi copii pe aceşti tineri minunaţi. Sper să se simtă bine în compania noastră, de acum înainte vom fi vecini.

Cei trei, după ce le prezentară noilor veniţi casele, re retraseră, pregătindu-se sufleteşte pentru ce va urma. Şi nimic nu este mai indicat decât o plajă ce prinde o parte din soarele dimineţii. Soarele nu are probleme şi oamenii buni de asemenea. La plajă veniră pe rând cu toţii. Doar de aceea se aflau acolo, să se bucure de căldură, de plajă, de soare, de mare, unii de alţii. Vibra plaja de voci şi veselie. Chiar în acea zi, pentru a le răspunde cadourilor făcute, îndrăgostiţii oferiră fiecăruia câte un aparat de fotografiat digital reflex, invitându-i pe toţi să facă fotografii în vederea pregătirii unei expoziţii de fotografie. De asemenea, cumpărară şi două camere de filmat pentru a înregistra istoria noii aşezări ce se va înfăptui în scurt timp. Începură să ia câte un interviu fiecărui participant la această aventură, situaţi toţi la momentul zero, momentul plămădirii mentale a locului.

— Avem de rezolvat o problemă cheie. Întotdeauna când se începe o lucrare e bine să fie binecuvântată, cu atât mai mult cu cât este vorba de nişte construcţii printre care şi o biserică. De aceea, pentru a sfinţi locul unde se va ridica biserica trebuie să vedem unde întâlnim un episcop pe aproape.

— Îl sun chiar acum pe avocat şi-l pun să cerceteze zona, spuse domnul prim ministru.

Peste o jumătate de oră primi un răspuns de la avocat despre o consfătuire interconfesională în Rio de Janeiro şi le dădu adresa şi numerele de telefon. Contactară pe organizatorii consfătuirii şi astfel ajunseră să vorbească cu un episcop pe care domnul preşedinte îl cunoştea personal. Surprins de telefon, la început se sperie: ce caută preşedintele tocmai în Brazilia. Dacă nu i-ar fi recunosc vocea credea că glumeşte. Au stabilit că vor veni şapte episcopi, în numele celor şapte Sfinte Taine, pentru că este o slujbă importantă de început de târnosire a bisericii, de binecuvântare a pământului şi curăţire a lui de orice lucrare a Necuratului. Nu se ştie ce s-a întâmplat pe acele locuri de-a lungul istoriei. Şi, sigur, s-au întâmplat multe. Cine ştie ce duhuri ale pământului există. Stabiliră să trimită după ei avionul preşedinţial. Fiecare episcop venea cu suita lui, adică cu câte doi diaconi, un total de douăzeci şi una de persoane. Fuseseră întâmpinaţi la aeroport de toţi, şi convoiul oficial escortat de poliţie

ajunsese pe pământul recent cumpărat ce va urma să-şi schimbe înfăţişarea. Toţi asistară la slujba de sfinţire a apei, cu care se făcea binecuvântarea pământului. Oficiară slujba de sfinţire a locului unde va fi ridicată biserica, săpară o groapă pe care o umplură cu pietre şi ciment, în care aşezară moaşte şi într-un borcan închis puseseră un exemplar al hrisovului de ctitorire, ce da dreptul ctitorilor bisericii de a fi înmormântaţi în biserică, semnat de ctitori şi de cei şapte episcopi. Făcură o slujbă pentru cei trei ctitori ai bisericii care îngenuncheară pe pământ, având capetele acoperite cu patrafirele episcopilor, fiind pomeniţi pentru prima dată pe locul în care vor fi pomeniţi ori de câte ori se va săvârşi un serviciu religios în acel locaş de cult. Pe urmă binecuvântară temeliile tuturor construcţiilor ce vor urma să fie ridicate.

Nu era prima dată când şeful şantierului participa la un serviciu religios, dar îi plăcu foarte mult. În calitatea lui de constructor de biserică i se citi şi lui o rugăciune de binecuvântare pentru a duce la bun sfârşit lucrarea pe care o va începe în curând. În final, parcurseseră cu maşinile toată proprietatea ce li se părea imensă, chiar dacă nu au spus-o, stropind-o cu agheasmă, în timp ce corul de diaconi cânta pe patru voci troparul opt: „*Cu noi este Dumnezeu, înţelegeţi neamuri şi vă plecaţi, căci cu noi este Dumnezeu, Auziţi toate neamurile căci cu noi este Dumnezeu!*” La terminarea serviciului religios, au participat cu toţii la o agapă la restaurantul pe care-l umplură spre bucuria gazdelor. Cum nu era încă timpul cinei şi nu aveau muzică, pe rând mai mulţi diaconi unii cu voce de tenor alţii de bas şi bariton cântară câteva arii, cântece religioase şi populare, spre bucuria gazdelor şi a turiştilor ce începură să apară.

— Domnule diriginte, să vă ajute Dumnezeu să duceţi la bun sfârşit ceea ce începeţi. Ştiu că până acum când v-aţi hotărât să faceţi ceva nu vă lăsaţi până nu ieşea aşa cum doreaţi. Poate că, dacă nu ne-am fi întâlnit în tinereţea mea, acum, cine ştie pe unde eram.

— Dumnezeu le aranjează pe toate în aşa fel, încât fiecare ajunge acolo unde este nevoie de el, nevoie interpretată de majoritatea ca un merit. Este şi meritul persoanei, dar este şi chemarea misiunii.

— Acum, că tot ne-am întâlnit şi putem sta de vorbă ca pe vremuri, tocmai voiam să vorbesc cu dumneavoastră despre ce cale să urmăm pentru a reînvigora biserica noastră străbună. Mi se pare totul prea retoric.

— Prea Sfinţite, odată intrat în ierarhie, aparţineţi bisericii ierarhice unde uneori se ignoră chiar Ierarhul Suprem, Iisus Hristos. Urmaţi-i exemplul. Este singura cale de a ajunge la inima oamenilor.

— Asta încerc să o fac de la bun început.

— Vă amintiţi când Iisus le spune ucenicilor Lui că dacă au îmbrăcat pe cel dezbrăcat, au hrănit pe cel flămând şi…

— La Sfântul Apostol Matei, capitolul 25 versetele 31 până la sfârşitul capitolului pe care preasfinţitul începu să-l spună, ajungând la partea care-i plăcea mai mult a subliniat cu tonul vocii, rostind clar şi rar: „*Căci flămând am fost şi Mi-aţi dat să mănânc; însetat am fost şi Mi-aţi dat să beau; stră-*

in am fost şi M-aţi primit; Gol am fost şi M-aţi îmbrăcat; bolnav am fost şi M-aţi cercetat, în temniţă am fost şi aţi venit la Mine." După care continuă din memorie până încheie pericopa evanghelică, lăsându-se un moment de tăcere profundă, în care fiecare mesean îşi proiecta zarea Judecăţii de Apoi.

— Vă amintiţi când vă spuneam care este cel mai mare teolog al tuturor timpurilor?

— Diavolul. Sigur că îmi amintesc şi ori de câte ori mă apropii de textul biblic, pentru a nu fi ispitit, caut să îmbrac inima de copil.

— Mai pe scurt, tot la Sf. Ap. Matei, în capitolul 22 la versetele 37 până la 39 le dă cărturarilor cele două porunci ale iubirii: „*Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău şi cu tot cugetul tău" şi „Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi*". Eu văd aici crucea iubirii, o dimensiune verticală a iubirii prin care omul intră în relaţie ontologică cu divinul, cu transcendentul, fie el cer sau adâncul pământului şi o alta orizontală, socială, cu semenii. Să-L iubeşti şi să-i iubeşti, dar cum? Care sunt faptele dragostei concrete ni le-a reamintit Prea Sfinţia voastră.

— Iubirea este focul viu al religiei creştine. Ea este cea care face din fiecare credincios rugul pe care se aduce jertfa. Nu este un sentiment, este omul deplin ce se umple de dumnezeire, preamărindu-l pe Dumnezeu în cele trei ipostaze de Tată Creator, Fiu Mântuitor şi Duh Lucrător. În smerenia lui, când creştinul face ceva bun şi Îl vede în fapta sa pe Dumnezeu cum lucrează, fiţi convinşi că Dumnezeu lucrează cu adevărat. Aceasta a fost o lecţie simplă pe care am învăţat-o de la o bătrânică de nouăzeci de ani ale cărei pâini creşteau şi se făceau foarte frumoase, pe când ale altor femei nu se puteau compara cu ale ei, deşi foloseau aceleaşi ingrediente şi acelaşi cuptor. Ajunsese să fie invidiată şi bârfită că ar lucra cu Necuratul, dar nu le băga în seamă. Într-o discuţie de taină avută cu ea, îmi oferi o lecţie de viaţă simplă şi curată despre ce înseamnă a-L chema pe Dumnezeu în tot ceea ce face, pentru că el este Fapta Vie ce lucrează divin. Eu nu pot decât să încep, cu inimă curată şi binevoitoare ceva, dar cel care făptuieşte este Dumnezeu. Îmi explica ea. Ori de câte ori îl chemăm El vine. Şi mă bucur nespus că ne-aţi chemat să puneţi început bun la ceea ce vreţi să faceţi aici. Ştiu că întâlnirea noastră de aici este una de taină. Cu dumneavoastră m-am simţit în familie. Ceea ce mă impresionează la poporul brazilian este marea lui religiozitate. Viaţa lor este profund religioasă, în afara oricăror canoane.

— Revenind la ceea ce discutam înainte, sunt convins că Iisus este poate singurul revoluţionar sau, dacă nu, cel mai mare revoluţionar al tuturor timpurilor. Numai că revoluţia lui este atemporală şi, prin aceasta, permanentă, o revoluţie oferită fiecărui credincios, de a nu judeca măsura altora, de a-i iubi, tratându-l pe fiecare aşa cum este, fără nicio intenţie de a-l face mai bun, de a-l schimba. Minunile Mântuitorului sunt asistate de el, nu înfăptuite. Cei care le înfăptuiau erau alţii, chiar cei care le cereau, cei care credea în săvârşirea lor.

Când citim ca în exemplul Judecății faptelor noastre de a da de mâncare celui flămând nu înseamnă doar a-i da mâncare, pentru a se produce minunea datului de mâncare, el trebuie să fie asistat. Cel care găteşte este el, cel care mănâncă de data aceasta cu noi este el, după cum şi cel care se satură tot el este. De totdeauna oamenii bisericii au dat şi au creat efectul cerşitului, al omului care renunță la demnitatea lui, fie şi pentru Dumnezeu, intrând într-un adânc de smerenie, cum defineau părinții pustiei iubirea supremă sau mântuirea, disprețuindu-se total în ochii societății, aşteptând pomană. Nu văd aşa lucrurile. Omul nu este un animal căruia să-i formăm un act reflex al primirii. Omul este creat de Dumnezeu după chipul şi asemănarea Lui, este un Dumnezeu pe pământ ce nu trebuie să se insulte sau să fie insultat prin atitudinea bonomă a celor ce îi oferă ceea ce-i lipseşte. Bunul nu este unul material şi concret, ci spiritual, formator şi un factor educativ. Dacă noi vrem să-i oferim ceva, atunci ceea ce putem face este să-l ajutăm să fie el însuşi, el însuşi să fie în stare, şi, vă asigur, fiecare om este în stare să dovedească acest lucru, de a procura şi a face ceea ce îi lipseşte şi duce lipsă. Un proverb chinezesc ne spune: *nu-i da omului un peşte, ci învață-l să pescuiască*. Acest lucru de fapt voia Iisus să transmită ucenicilor Lui. În privința celor închişi şi a bolnavilor, avem boala socială pedepsită cu închisoarea, şi boala oamenilor. Vedem limitarea zonei de acțiune. Cel închis nu poate ieşi, cel bolnav nu se poate mişca. Sunt oameni legați. Cine-i leagă sunt întotdeauna semenii lor. Îi leagă pentru a-i vindeca. Şi chiar dacă îi vizităm, avem doar brațul crucii iubirii, şi numai punându-L în mijloc pe Dumnezeu avem crucea întreagă. Dar cum îl putem pune în mijloc pe Dumnezeu, fără cuvinte, ce fapte avem la dispoziție? Mângâierea, îmbrățişarea, încurajarea, tratarea lor de la egal la egal, fără a vedea gratiile sau handicapul. Omul este om în adâncul lui. Întâlnirea nu este una de compătimire, ci prietenească, de încurajare, de croire a unor planuri de acțiune viitoare. Boala trupului izvorăşte dintr-o boală a sufletului ce trebuie tămăduit. Şi vizita noastră intră în cadrul acestei tămăduiri.

— Îmi amintesc de cum ne vorbeați şi ne inițiați în deschiderea ochiului sufletului, precum şi de experimentul făcut în şcoală de ridicare a temperaturii prin concentrarea elevilor, încât un părinte profesor credea că ați aprins ceva şi căuta să găsească sursa de căldură. Ne-ați dat nouă, elevilor de atunci, elanuri pe care şi astăzi le simțim vii.

— Prea Sfințite, mă bucur, dar în acelaşi timp mă întristez, pentru că în iubirea mea frățească am dat tot ce consideram că aveați nevoie şi vă este de folos, dar şi eu am primit o lecție amară, înțelegând că viața schimbă oamenii şi de aceea, dacă fac ceva, este bine să controlez ceea ce fac şi să nu las la voia întâmplării, pentru că cele mai bune intenții se pot transforma în crime abominabile şi de aceea unele popoare spun că *iadul este pavat cu cele mai bune intenții*. Pentru că cei care concretizează intențiile şi planu-

rile sunt oamenii. Este bine să se studieze matematică, de exemplu, şi unii profesori transformă această nobilă intenţie într-un infern. Iartă-mă, prietene, pentru exemplul dat.

La masă s-au amestecat clerici cu mireni, astfel încât să nu fie o separare între ei. Ideea aparţinuse domnului preşedinte, şi ierarhii au acceptat. De fapt, manierele ierarhilor sunt cele ale unor seniori medievali care au nevoie în permanenţă de servitori umili care să le facă toate tabieturile. Numai că de data aceasta servitorii au fost mireni.

— Domnule diriginte, cum de aţi venit tocmai aici şi acum?

— Un răspuns politic ar fi fost: ştiam că veniţi şi dumneavoastră şi ne-am gândit să vă facem o surpriză. Numai că eu sunt un om direct, fără ascunzişuri: de totdeauna simţeam nevoia unei împliniri fiinţiale. Jumătatea mea avea nevoie de cealaltă jumătate. De-a lungul vieţii credeam că am găsit-o, şi trăiam profund întâlnirea care în timp se evapora. Sunt asemenea eroului din basm căruia i se promitea Frumoasa Frumoaselor. Ostenisem să mă mai gândesc la acest aspect, mă resemnasem. Eu de totdeauna am fost un timid. Numai că timizii sunt periculoşi, pentru că sunt instabili şi trec repede de la o stare la alta, fiind chiar violenţi uneori. Desigur, o violenţă verbală.

— Da, îmi amintesc când odată aţi ieşit de la bibliotecă şi aţi întâlnit pe o domnişoară redactor, frumoasă foc, pe care aţi întrebat-o direct: „Când ai făcut dragoste ultima dată?" Ea tot se roşise, pentru că era fecioară, nu chiar o mironosiţă. La care dumneavoastră foarte calm aţi continuat. „Vezi că te-am prins că nu citeşti *Patericul*? A face dragoste în limbajul părinţilor pustiei înseamnă a face milostenie."

— Şi nouă ne-a explicat la palat ce înseamnă a face dragoste adevărată, în sens agapic, continuă iubita preşedintelui.

— Aşa se face că, trecând timpul şi îmbătrânind, mă obişnuisem cu ideea că iubirea dintre bărbat şi femeie este ceva ideal, bine imaginat, mitic, o realitate intangibilă, firească, deoarece androginul fusese tăiat la mijloc şi unitatea iniţială este orientată cu faţa spre afară şi nu spre interior, deci caută interiorul în afară şi nouă, bărbaţilor, ni se întâmplă adesea să rămânem la ceea ce vedem. Ştiţi că eu niciodată nu am reuşit să văd altceva decât oameni. Nu director, nu profesor, nu elev, nu femeie de serviciu, nu păcătos sau păcătoasă, nu şi nu şi nu. Aceasta era marea mea afirmaţie, pur şi simplu nu existau preconcepţii în felul de a vorbi cu oamenii. Când cineva nu ştia ceva, mi se părea că eu eram cel ce nu ştia.

— Ha, ha, ha, ha, începu să râdă episcopul şi se adresă celorlalţi ierarhi. Vă amintiţi când v-am povestit de profesorul meu care ne dădea nota 10 la început, după care vorbea cu noi prietenește, să vadă ce ştim, ce nu am înţeles, ce nesiguranţe avem. Domnul preşedinte a fost acel profesor. Toţi profesorii considerau atitudinea lui antididactică şi anarhistă, cu intenţie de sabotaj şi de distrugere a învăţământului teologic. Luat la întrebări de ce nebunii face

le-a răspuns cu o serie de întrebări: „cum l-a creat Dumnezeu pe om?" „După chipul și asemănarea Lui." „Ce notă îi dai lui Dumnezeu? Nu-i dai nota maximă? Sau vrei să-l lași repetent pe Dumnezeu?" I-a lăsat fără replică. Dar ce este interesant este că și la examene luam cele mai mari note, cu excepția unuia la care părintele director i-a invitat pe membrii comisiei să fie extrem de exigenți că noi suntem total nepregătiți, cu ifose, ne credem genii și, ca atare, au început să-și bată joc de noi, la care, pur și simplu am plecat din examenul de Bacalaureat. Un examen important pentru admiterea la Institutul Teologic. Am dovedit solidaritate împotriva răutății. Numai bine, trecând o lună acel profesor s-a îmbolnăvit grav și a murit încât toți au spus că noi l-am blestemat. Și nu pot să zic că nu ar fi existat printre noi care ar fi gândit rău la adresa răutății lui. Fără bacalaureat nu puteam intra în examenul de admitere la facultate, dar cum facultatea este o continuare a seminarului la nivel academic, cum aveau nevoie de seminariști și seminarul respectiv era unul dintre cele mai vestite din țară, ni s-a dat voie, cu binecuvântarea Înalt Prea Fericitului Părinte Patriarh, să intrăm în examen și fără bacalaureat, urmând să aducem diploma în anul următor. Toți se mirau cum am intrat printre primii și nu am reușit să ne luăm Bacalaureatul iar în anul următor, la proba la care fusesem batjocoriți, am luat cu toți nota maximă. Minunea pe care o făcuse domnul diriginte cu noi era cea a unității. Cum noi făcusem doi ani într-un an, împotriva voinței anumitor profesori, ei căutau să se răzbune sub toate formele. Rezultatul întâlnirii cu acest om este că din cei 27 câți am fost în acel an, 11 deja ne-am luat doctoratul și 9 sunt doctoranzi.

— Auzisem și noi de această pățanie, dar ni s-a părut o legendă. Și acum avem cinstea să cunoaștem personal pe unul dintre elevi și pe profesor.

— Fiecare profesie are câte un patron, un sfânt care o protejează și căruia i se roagă toți, deși Sfinții Trei Ierari: Vasile, Grigore și Ioan sunt de obicei considerați patronii seminarelor teologice, vă întreb, pe ceilalți, nu pe Prea Sfințitul care mă cunoaște, cine credeți că este patronul învățământului?

— Cine altul decât Iisus Hristos, lui i se adresau cu formula Rabi, Învățătorule, adică Maestre, Profesore! Primi răspuns din partea ierarhilor.

— Aveți dreptate. Iisus este patronul și atunci învățământul este minunea lucrătoare a lui Iisus. Și dispare formula că zecele este al lui Dumnezeu, nota nouă a profesorului și nota opt a elevului.

— Pentru a termina povestea căutării mele, vă prezint aici pe iubita mea. Suntem aici pentru a sărbători întâlnirea noastră cosmică cu morala ca niciodată să nu pierdeți speranța întâlnirii persoanei care vă completează. Este o iubire născută într-una din capitalele lumii, plimbată pe deasupra oceanului, semnată ființial pe malul oceanului în paradisul de aici și îngropată în ctitoria bisericii ce se va înălța. Sincer, nimic din toate acestea nu le-am gândit înainte de a ni se întâmpla și mă bucur că s-au întâmplat. Nu mi-e rușine de iubirea mea pentru doamna pe care o vedeți și care cred că v-a și cucerit prin simpli-

tatea şi frumuseţea ei, după cum nu mi-e ruşine nici pentru dragostea ei pentru mine. În cadrul misiunii pe care o am, este nevoie de o pereche puternică, un singur om nu este suficient mai ales când intenţionează să revizuiască o mentalitate.

— Ne tot întrebam cum de s-a nimerit să fim în acelaşi timp aici cu toţii şi vedeam în asta lucrarea lui Dumnezeu. Prin felul în care aţi prezentat iubirea dumneavoastră, fericitul Augustin ne îndeamnă simplu: *iubeşte şi fă tot ce vrei*. Iubirea este măsura vieţii omului pe pământ, nu are o definiţie pentru că definiţia o circumscrie şi, prin aceasta, o limitează, iar limitarea în dragoste înseamnă anularea ei. Spuse fostul elev devenit episcop.

— Acum, că suntem într-un grup prietenesc şi cu mai mulţi ierarhi, vă rog să le spuneţi colegilor dumneavoastră despre erezia mea legată de cruce. Când auziră teologii făcură ochi mari.

— Domnul diriginte, în urma îndelungilor meditaţii personale asupra crucii ca semn de viaţă şi de moarte, era convins că Mântuitorul Iisus Hristos i-a învăţat pe ucenici cum să-l facă, unde să-şi ducă mâna şi ce să rostească. Nu este un semn oarecare, ci o primire a harului înaintea Coborârii Sfântului Duh, era chintesenţa credinţei manifestate în săvârşirea minunilor, în binecuvântarea apelor, a peştilor, a oamenilor şi a păinilor.

— Dar aceasta nu este o erezie, este o părere teologică, spuse un episcop mai în vârstă. De multe ori noi nu putem ieşi din ceea ce am învăţat şi memorizat mecanic, acceptând dogmele fără să ne gândim, nereuşind să-l vedem pe Iisus ca om printre oameni, ca unul care mereu este solicitat şi obosit peste măsură de insistenţa maselor, aşa cum suntem noi în perioada Paştelui când vine toată lumea să se mărturisească, fără să se gândească la faptul că şi preotul este om şi că trebuie să meargă să mănânce şi să se odihnească.

Mâncară cu toţii mâncare vegetariană, pentru că se aflau în postul Crăciunului. Când terminară de mâncat, domnul preşedinte dădu tonul mai multor cântece pe care le cântară episcopii şi diaconii, impresionându-i pe brazilieni, făcând să se umple în scurt timp tot restaurantul. Pentru restaurant fusese o mare cinste să primească atâtea feţe bisericeşti ce veneau cu tot fastul. Cu siguranţă că musafirii sunt oameni importanţi în ţara lor. Pentru a nu pierde ocazia, le-au cerut să se fotografieze cu toţii, şi aparatele oferite în acea zi fuseseră folosite din plin. Terminară de mâncat, un diacon rosti rugăciunea de la sfârşitul mesei, se despărţiră frăţeşte de tot personalul restaurantului, intrară în maşini, conducând soborul la aeroport. La despărţire episcopii oferiră câte o amintire duhovnicească fiecăruia.

— Ce simpatici sunt episcopii, îi spuse iubita, este prima dată când am mâncat la o masă cu episcopi.

— Sunt vase alese ce deţin harul deplin al preoţiei sacramentale şi vei simţi chiar din acest moment forţa binecuvântărilor lor. Îi spuse, sărutând-o.

Începu cronometrarea timpului care nu mai fugea, se edifica, materializat în crearea fundaţiilor, săparea unei fântâni care să aprovizioneze cu apă satul, crearea bazinului de decantare şi a staţiei de reciclare a deşeurilor. Tot satul avea

fundație. Locul uitat odinioară devenise dintr-o dată un furnicar. Planul s-a născut din iubirea celor doi. Era purtat mână în mână de-a lungul și de-a latul întregului șantier. În materializarea lui au mers să-i găsească pe meșterii făurari care au fost aleși de șeful șantierului, domnul prim ministru, de domnul președinte și doamna președintelui din localitățile din apropiere, oameni destoinici și harnici, care lucrau bine și repede, în ciuda renumelui lor de a fi mai înceți. Ritmul muncii, odată imprimat, prindea pe toată lumea. Cum erau șomeri și disponibili, au venit cu tot dragul și bucuria, pentru că li se oferise posibilitatea de a face bani și nu numai, erau convinși că, începând din acel moment, viața lor se va schimba. În primul rând, pentru faptul că erau posedați de ritmul înnebunitor al muncii. Deși munciseră în diverse locuri, niciodată nu au mai trăit așa ceva. Bucuria de a munci, de a simți că ești important în lucrul neînsemnat pe care-l faci. Iubirea celor doi îmbrățișa toată fierbințeala creației. Iubirea lor ridica acel loc splendid și cu toții simțeau acest lucru. În continuarea fundației, s-au ridicat cofrajele pentru bibliotecă, institutul de informatică aplicată, biserică, restaurant și centru cultural. Ce se construiesc pe nivele. Avându-se în vedere primul nivel, urmat de celelalte. Nu fusese uitat nimic din ceea ce discutară, au ridicat o casă și bunului lor prieten rămas în țară, căruia de mult i-au promis și lui o casă, care le-a trimis prin email planul elaborat meticulos și exigent al casei concepute de el. Au terminat de făcut terenul de tenis de câmp, hangarul, pista de aterizare și cea pentru elicopter. Fusese contactată cea mai bună întreprindere de construcții de lemn masiv, căreia i-au fost date comenzile pentru casele ce urmau să fie ridicate, urmând să le transporte și să le asambleze. Erau case de lemn și sticlă. Pereții de sticlă erau prevăzuți cu un sistem de protejare de alți pereți de lemn, un fel de obloane ce se lăsau pentru a proteja sticla de eventuale intemperii sau furtuni de nisip. Casele aveau pereți mobili, erau case inteligente ce adăposteau în ele o mulțime de configurații posibile. Deși nu era nevoie, ele aveau încălzire centrală, și prin podea, precum și aer condiționat pentru răcorirea lor în timpul căldurii excesive. Fiecare salon avea un șemineu. A fost turnată fundația pentru centralele eolice care fuseseră trimise demontate de peste ocean, urmând să fie asamblate, precum și pentru panourile solare ce sosiseră deja. Priviți de departe, se mișcau asemenea furnicilor. Munceau cu toții, armonizați și sincronizați. Fiecare făcea ceva important și cu responsabilitate. O mașină turna deja drumul compoziției de ciment și polimeri, pe baza pregătită, legându-l la rețeaua rutieră federală. Se muncea în flux continuu, ziua și noaptea, în permanență cineva din grupul de răspundere al șantierului era prezent, punând umărul unde era mai dificil și mai problematic, rezolvând orice situație apărută, încurajându-i și stimulându-i.

Domnul prim ministru se împrieteni cu fiul șefului șantierului, cu care aveau tot felul de discuții profesionale, fiecare, arăta interes și stimă pentru

persoana și munca celuilalt. Amândoi o porniră de jos de la bază pentru a ajunge în topul profesiei lor, ceea ce le oferea avantajul familiarizării de la folosirea unui simplu aparat de măsură, a șurubelniței și a aparatului de lipit până la elaborarea unui sofisticat program informatic în cele mai diverse limbaje de programare.

Fiecare era fericit în felul lui, dar cel mai fericit dintre toți cei prezenți se arăta șeful șantierului. Ceea ce se înălța acolo era o adevărată operă de artă. Calitatea proiectării și mai ales a realizării visului constituia opera carierei sale, reușind în timp record ceea ce alții nu reușesc în ani de zile. El trăia bucuria lui Dumnezeu care a făcut lumea în șapte zile. El comanda ce să vină, verifica de fiecare dată calitatea produselor și dacă ceva nu i se părea în regulă sau descoperea cel mai mic defect cerea să fie schimbat. Un simplu ciot acolo unde nu avea rost și refuza tot lemnul. Asemenea unui regizor, stătea pe un fotoliu ridicat de o macara de unde îi privea pe toți și când ceva nu i se părea în regulă vorbea la megafon, transmițându-i respectivului un mesaj pe care toată lumea-l auzea. El lucra asemenea Sfântului Duh de sus în jos și cei de jos se comportau ideal, pentru că vedeau în șeful șantierului conștiința lor vie, care nu-i iartă absolut cu nimic. Se muncea tot timpul sau pur și simplu, nu exista timp. Când unii se odihneau sau mâncau, alții îi înlocuiau. Nu se lucra la minut, ci la secundă, atenți să nu li se întâmple vreun accident, toți erau mulțumiți pentru că participau la ridicarea acelui loc pe care-l vedeau ca pe o binecuvântare pentru zona lor. Simțeau cum istoria nu mai este o disciplină școlară ci este chiar fapta lor. Niciodată nu se gândeau că o să participe personal la o astfel de aventură de neuitat. În ei se sădise un mare respect pentru toți cei de acolo. Deși erau străini ce vorbeau o limbă asemănătoare cu a lor, dar complet de neînțeles, îi simțeau ca oameni buni și erau convinși că viața fiecăruia dintre ei se va schimba. În paralel cu ridicare satului se ridica și citadela legendară, pentru că cei întorși acasă de la muncă, povesteau cu prietenii, cu familia și cu toți cunoscuții despre ceea ce trăiesc și realizează ei, creând și transmițând un mit despre felul în care visele devin realitate. Ei nici nu-și dădeau seama de sunt treji sau visează. Știau că prin fapta lor intră în zidirea unei povești de iubire minunate dintre un președinte și o doamnă care veniseră acolo să sărbătorească descoperirea iubirii lor. Lumea este mică și veștile aleargă. Și unde nu știau ceva, se slujeau de propria lor imaginație. Îl considerau pe acest președinte un om special, pe care-l simțeau foarte aproape, pe care-l puteau atinge și cu care stăteau de vorbă ca și cum s-ar cunoaște de când lumea și, pe deasupra, în limba lor, ceea ce ei interpretau în termeni religioși ca una din multele sale charisme. Cei care le vorbeau limba erau doar domnul președinte și șeful șantierului. Domnul prim ministru doar îi saluta și-i întreba ce mai fac, cum o mai duc, dacă sunt bine și se oprea aici. Dar dacă vor mai sta ceva timp, vor vorbi și ceilalți.

Trecu o săptămână de fierbințeală trăită la maxim și totul era gata. Fusese un pariu pe care șeful șantierului îl făcuse cu el însuși. Nici nu-i venea să creadă că reușise să facă totul într-un timp demiurgic. Grupul turiștilor încetă să mai fie turistic, se mutară cu toții în propriile lor case noi. Terenul de tenis era plin de sportivi în frunte cu domnul prim ministru care nu se mai sătura alergând după minge. El era cel mai bun la tenis. Avea și o condiție fizică ce-i permitea. Chiar din prima zi când fusese terminat terenul de tenis, cum aveau un moment de răgaz, jucau câte un meci.

Fiecare la casa lui. Casa iubirii lor era pretutindeni și de aceea în cadrul noii așezări aveau o dublă rezidență conjugată erotic: cei doi acasă la el și cei doi acasă la ea, urmată prin desfășurare, cei doi acasă la prietenul lor, cei doi în vizită, cei doi la restaurantul lor, cei doi pe domeniul lor. Iubirea lor se rostogolea pe fiecare milimetru, centimetru și treaptă. Desigur, pentru a duce la bun sfârșit lucrul început, mai trecură în două nopți pe la câteva hoteluri, vizitându-le cazinourile. Având un surplus, s-au gândi la crearea condițiilor de susținere economică continuă și constantă a satului și a întregii zone. Astfel, în afara restaurantului ultramodern cu bucătărie la subsol din campusul nou creat, au mai cumpărat un restaurant pe care l-au remodelat, dotat și modernizat. Cum aveau teren din belșug, au ridicat sere pentru legume, grajduri pentru vaci, o ferma de porci, capre și oi și o alta de găini și păsări domestice. Terenul le permitea chiar să facă și o crescătorie de struți. Au gândit repartizarea terenului pentru pomi fructiferi specifici zonei, înrămați de șiruri de cocotieri înalți, zone agrare pentru cultivarea legumelor și cerealelor, totul formând un complex agricol, pomicol și viticol echilibrat. Pentru combaterea dăunătorilor au folosit câmpuri electromagnetice, care, influențau pozitiv creșterea recoltelor. Toată zona era irigată, ceea ce o făcea să pară o oază în deșert, în comparație cu împrejurimile. Totul era gândit în maniera tradițională, fără a se arunca nimic și nici cheltui inutil. Foloseau numai îngrășământ natural fără fosfați. Cumpărând restaurantul, au pus la dispoziția lui și un autobuz ce se plimba prin localități transportând clienții și localnicii. Toți cei care-l vizitau, nu erau tratați, gândindu-se la cât se câștigă, ci la cât de mulțumiți sunt. Omul sfințește locul. Îl sfințește tocmai pentru faptul că locul este locuit de oameni și în urma interacțiunii umane se produce minunea sfințirii. Desigur, ținând cont de tabieturile și de obiceiul lor de a fi mai lenți, înclinați mai mult spre *otio* decât spre *negotio*. Poporul brazilian din acea parte a Braziliei este dăruit de Dumnezeu cu inimă ușoară și bogată. Oamenii se mulțumesc cu puțin și, deși vociferează, când sunt nemulțumiți, ajung să facă haz de necaz. Astfel, i-au invitat să se bucure că trăiesc în acele locuri de rai și ar fi păcat să nu tragă pe pământ balonul raiului. Cum deveniseră foarte buni prieteni, dacă și numai dacă vor îi ajută, altfel nu are rost, de aceea le și dădură un timp de gândire. Nu contează ce construiești, ci mai ales cum reușești să întreții ceea

ce ai făcut. Munca de întreţinere trebuie să fie permanentă. I-au mobilizat pe toţi la aranjarea drumului. Totul a început simplu, întrebându-i dacă le place starea drumului care odată era bun, dar cu timpul şi folosirea lui zilnică s-a deteriorat rău de tot. Toţi aveau ceva de făcut. Nimeni nu mai era şomer. În ciuda felului său studios, când se punea problema soluţionării unei situaţii, domnul preşedinte era foarte practic şi meticulos. Aleseră cea mai bună formulă posibilă de asfalt pe care îl folosiră în toate situaţiile de asfaltare, schimbând radical înfăţişarea localităţilor din vecinătate.

Este greu să ajungem la începutul unei poveşti. Formula basmelor: *a fost odată ca niciodată* adună în ea înţelepciunea înţelepciunii. Aşa este şi viaţa. Noi ştim când ne-am născut, dar ignorăm contextul naşterii noastre, iubirea care ne-a zămislit. La fel este şi iubirea. Niciodată nu ştim exact când se naşte în inima noastră. O trăim frenetic şi nu înţelegem de ce se întâmplă exact ceea ce am visat. Poate datorită faptului că am îndrăznit. Mereu trebuie să îndrăznim. Îndrăzneala ţine de atitudine şi nu de natura faptelor pe care noi le săvârşim. Iubirea concentrează în icoana fiinţei iubite toate superlativele umanului. Întinşi pe plajă la soare, priveau reţeaua rădăcinilor cocotierilor de pe ţărmul mării în care se prinseseră mai mult crustacee.

— Iubirea noastră este faptă, spuse ea gânditoare.

— ….

El stătea gânditor, privind pierdut în zare. De mai multe zile îl tot frământa un gând. Ea căuta să-l ancoreze bine în prezent şi el, asemenea unui peşte, îi scăpa din mâini. Nu îl întrebă la ce se gândeşte, pentru că cunoştea mulţimea de responsabilităţi luate în serios. Pornind de la un simplu caz sau fapt divers, el căuta să găsească soluţia umanistă nu umanitară, de înălţare a omului şi nu de a da un simplu ajutor, avându-i în vedere şi pe alţii aflaţi în aceeaşi situaţie. Se împlineau zece zile de la plecarea lor inopinată în lume. Au fugit ca eroii din poveştile copilăriei ei, simţindu-se ca fiind una din aceştia. Chiar aşa, până să-l întâlnească pe iubitul ei, uitase complet de copilărie. Cu magia lui, el o aduse din nou în inima ei. Se lăsa trăită de copilul din ea. Se bucura asemenea unui copil, plângea ca el… Totuşi, la ce se gândeşte? Îi era frică să-l întrebe ca nu cumva cuvintele să-i ascundă gândurile. Încercă, pe cale telepatică, să intuiască orizontul gândurilor lui. Închise ochii şi intră într-o zonă de odihnă spirituală vecină somnului, acele unde alfa despre care se tot vorbeşte în termeni ştiinţifici de frecvenţa de undă între 12 şi 8,5 Hz, deci în jurul valorii 10 Hz, ca să vedeţi până unde se poate ajunge, să prinzi şi să limitezi activitatea intimă a creierului şi a minţii. Zâmbi, gândindu-se la această aberaţie. Respiră adânc şi cu imaginaţia se plimbă pe la fiecare muşchi al corpului, începând de la muşchii feţei, dându-le fiecăruia comanda de relaxare. Simţea cum se relaxează şi cum intră în apa caldă a oceanului energetic, dar ajunsă la organele genitale, comanda de relaxare nu avu nici un reflex. Era pregătită de

luptă, tensionată. Desigur era o stare nouă pe care până să devină femeie nu o cunoștea. Nu înțelegea de unde avea acel apetit de întrupare continuă. Nu era o distracție sau un sport. Îl simțea fierbinte în lumea ei.

— Iartă-mă că am fost luat de gânduri.

— Oricum, vorbeam cu mine. Defineam iubirea noastră ca faptă.

— Este și faptă. Orice face omul este și faptă. Ce bine și simplu ar fi ca iubirea să intre într-o definiție de dicționar sau a diverselor tratate de psihologie, pentru că s-ar rezolva problema necunoscutei om. Iubirea este clima omului. Iubirea este respirația în doi. Iubirea este societatea concentrată în expresia ei lapidară și esențială: eu și tu. Dar definiția iubirii este greu de dat, pentru că este atât de încăpătoare, încât anulează toate contrariile ce se adună în ea. Un lucru este sigur. Nu nega iubirea, pentru că iubirea te va îngenunchea. Nu evita iubirea, pentru că ea te va urmări tot timpul, dar mai ales nu nega iubirea, pentru că te va transforma într-un sclav.

— Te iubesc. Și am spus totul.

— Te iubesc. Și nu am spus nimic.

— Fapte vreau, nu vorbe.

— Fapte ți-am oferit și continui să o fac.

— Fapte în mine.

— Fapte cu tine, în tine, pentru tine și pentru toată lumea.

— Iubirea ta îmi dă o proiecție umană și cosmică. Unirea noastră este astrală, într-o horă a zodiilor și a constelațiilor din care descindem.

— Iubirea ta îmi dă forță și putere. Mă ajută să mă concentrez în ceea ce fac și dilatează timpul, permițându-mi să trăiesc plenar fiecare clipă dedicată ție și lumii. Ajung la lume de fiecare dată prin tine. Tu simți asta mult mai profund decât mine. Tu m-ai vrea numai și numai al tău. Prin iubirea noastră noi ne dăruim total lumii. Fapta noastră este dăruire. Iubirea te transformă în pocalul vieții.

— Deși nu sunt egoistă, cu toate că suntem tot timpul împreună, vreau să stăm cât mai mult timp împreună. Eu sunt bolnavă de tine, sufăr de dragoste și am nevoie permanentă de medicul meu care ești tu. Nu am nevoie de bărbat, pentru că este plină lumea de masculi, ci am nevoie de dirijorul meu. Fără el, nu sunt o orchestră. Te entuziasmezi la orice idee și ne transmiți și nouă entuziasmul tău. Din entuziasm am ajuns aici, pe culmea fericirii. M-ai adus în starea în care pur și simplu nu mai am nicio dorință, pentru simplul fapt că simt cum realizarea dorințelor anulează starea de dorință.

— Deci, nu este bine să aducem lumea în această stare de saturare, pentru că, pur și simplu, lipsește lupta pentru ceva. Frustrarea omului este necesară vieții, altfel s-ar sinucide. De aceea trebuie să-i înțelegem pe cei care, deși au tot ces-și doresc, sunt profund nefericiți și o iau razna.

— Exact, asta voiam să spun. Sufeream mult când te iubeam în taină fără ca nimeni să bănuiască și tocmai tu mi-ai descoperit sentimentul și mi-ai și

răspuns pozitiv, descoperindu-ți ceea ce nutreai față de mine. Un sentiment trecut prin dorință în cazul tău și un sentiment tors cu lacrimi de consolare în cazul meu, o cenzurare a dorinței. Eram vestala propriei mele iubiri.

— Ești vestala propriei tale iubiri de fiecare zi. Tu simți cât de firesc ai intrat în viața mea și, chiar ieșind, rămâi cu mine. Această stare ilogică pe care noi o trăim se numește dragoste.

— De mai multe ori mă întrebam ce rost are să facem ceea ce facem aici? Și de fiecare dată îmi răspundeam că aducem raiul pe pământ și acest rai este iubirea noastră.

— Dincolo de poezie, iubirea este și o retorică desuetă, aparent o repetare dusă la nesfârșit până la neantizarea semnificației cuvântului. Ție nu ți s-a întâmplat niciodată ca repetând același cuvânt să nu mai știi ce înseamnă?

— Ba da. De mai multe ori mi s-a întâmplat să simt golul din cuvinte într-o stare de concentrare maximă la unele examene în care memorizasem câte ceva.

— Vrem să fim perfecți și tocmai atunci ni se întâmplă, printr-o concentrare la maxim, în urma unei repetări continue, să pierdem conținut mental a ceea ce spunem. Așa este și cu iubirea. După atâta *te iubesc* dintr-o dată oamenii sunt în stare de barbarități făcute ființei pe care o iubesc. Nouă, cărora ne este frică să rostim cuvintele esențiale, pentru a nu le distruge vraja, declarațiile de dragoste ni se par siropoase și evazive, un teatru ieftin ce produce victime. Totuși, trebuie să le rostim, pentru că ele ne și tămăduiesc. Sunt niște ferestre prin care respirăm și ne încălzim.

— Ție nu ți s-a întâmplat să ai senzația că ai mai fost pe aici? Mie mi se părea că în toată perioada construirii cuibului nostru de aici am mai trăit exact aceleași momente, cu aceleași fețe, până și mirosul l-am trăit. Simt cum aparțin acestui tărâm sau acest tărâm aparține de totdeauna iubirii noastre.

— Și eu am simțit.

— Și ce este mai emoționant, este participarea sinceră a celor de aici la bucuria noastră, încât mă și îndoiesc că este numai a noastră, cred că este mai mult decât a noastră.

— Ceea ce se întâmplă aici este o zare de altă viață oferită lor, izvorâtă dinlăuntrul lor, dar oferită de cineva venit de foarte departe și în care au încredere mai multă decât în ei înșiși. Uitându-se la noi, ei se bucură că văd oameni buni ce aduc prosperitate pentru aceste locuri. Ar fi păcat să-i dezamăgim.

— Adică, după ce iubirea noastră se evaporă, să ne prefacem ca să menținem fericirea celor din jurul nostru?

— Vezi, draga mea, iubirea noastră este cu adevărat vie. Și nu uita, cum am mai discutat, adevărul ține de credință. Am intrat în mitologia locului și ei ne vor duce mai departe iubirea pe care o vor cânta în versuri improvizate conform tradiției acestor locuri. Putem muri liniștiți că iubirea noastră cel puțin aici a dat roade și va continua să dea cât timp va exista acest neam.

— Nu ne oprim nicidecum aici.

— Este doar un început timid.

Auzind aceasta ea își înalță capul frumos din nisip și se uită fix la el. Părea că plutesc duși de undele oceanului.

— M-ai ajutat să înțeleg de ce în basme lungimea unui an e de trei zile. Cu tine lungimea unui an este de câteva ore, o zi are anvergura unui deceniu. Iar o săptămână pare un secol. Noutatea fiecărui moment îți dă o tinerețe și o prospețime de neimaginat. De exemplu, domnul ministru, care este un om minunat, are reacții previzibile. La tine totul este imprevizibil. Te schimbi de la un moment la altul și mă surprinzi prin tot ce spui și faci și, deși te cunosc, de fiecare dată fac cunoștință cu un om nou.

— Deci, să înțeleg că este timpul să ne gândim la întoarcerea acasă, cine știe câte secole au trecut și, cum am trecut prin Valea Plângerii, ne-a prins dorul de casă. Pe cai! Să vedem pe unde au rămas ceilalți. Cel mai corect este să vedem cine vrea să vină acum și cine vrea să rămână poate să rămână. Dacă vrei, poți rămâne cât timp dorești, pentru a te convinge că iubirea noastră nu se volatilizează.

— Unde dai și unde crapă. Nicidecum nu mă gândeam să dai o asemenea interpretare prozaică spuselor mele. Dar sincer, cum sunt plină de atâta fericire, cred că puțin frig m-ar ajuta să-mi revin. Sincer, mă simt atât de bine aici.

— Și eu. Haide să plecăm, că acum știm unde venim. Venim la noi acasă și în același timp, purtând cu noi o casă de care ne vorbea Vinicius de Moraes.

— La aceasta îți stătea gândul? Să ne întoarcem în țară.

— Nu la asta, la o problemă de principiu. Îți mai amintești ce am discutat. Probabil te-ai gândit că vreau să mă folosesc de tine în rezolvarea unei crime de proporții.

— Te gândești la pruncuciderea de care mi-ai vorbit.

— Da. Acum, pentru că tu deja știi ce am spus, nu zic că am de gând, vreau să știu, sub forma cea mai deschisă cum vezi tu această situație extrem de delicată.

— Tu nu te astâmperi și dacă îți pui ceva în minte nu te lași până nu rezolvi, cum spunea Prea Sfințitul. Dar nu vorbesc despre tine, ci despre mine. Tu tată a zeci, sute, mii de copiii de astăzi și din toate vremurile viitoare, pentru că, odată instituită această tradiție, ea se va continua. Eu, femeia ta, sau femeia care te iubește și împarte cu tine binele și răul. Nu am avut niciodată responsabilitatea de mamă și nu știu ce înseamnă să fii mamă, după cum nu știam ce înseamnă să fii drăguța cuiva și femeia cuiva până să te primesc în casă. Știi tu care casă. Pe mine ceea ce mi-ai spus m-a cutremurat, nu m-a speriat, ci m-a înfricoșat uriașa răspundere pe care vrei să ți-o asumi, luându-mă pe mine ca escortă, ca nu cumva să fi asaltat de femei, cu toate că cred că nu ți-ar displace un astfel de asalt. Eu nu pot să te împart cu nimeni. Iubirea mea este indivizibilă. Aici nu este vorba de eros, ci de iubirea agapică

a aproapelui, fie el şi de sex opus. Tu vrei să fii Dumnezeu care-l recreează pe om, dar să nu uiţi că şi Dumnezeu, când l-a făcut pe Adam, nu s-a gândit că cea dea doua generaţie va îmbrăţişa crima în sânul propriei familii. Când Abel este ucis de Cain în versiunea simplă, pe de altă parte, în versiunea reală: Abel este ucis de Abel prin mâna lui Cain sau şi mai complicat: Abel este ucis de Dumnezeu prin inima lui Cain.

— Ce lucruri interesante spui. Mă depăşeşti în erezii.

— Nu degeaba sunt fiica Evei. Problema uciderii omului de către om a rămas constant aceeaşi de la începuturi până în ziua de astăzi. Crima îmbracă multe ipostaze şi una, cea mai perfidă dintre toate, vizează anularea rasei umane, a omului ca fiinţă biologică. Tu crezi că eu sunt de acord cu uciderea? Dar dacă nu o mai numim ucidere, deja problema se schimbă, dispare crima şi rămâne o atitudine de uşurare şi atunci i spune fie chiuretaj, fie avort, termeni tehnici care omului de rând nu-i spun nimic. Sunt sigură că prin gestul tău diminuezi numărul crimelor, dar nu le anulezi. Pruncuciderea va continua. Pe de altă parte, lumea noastră nu este cea mai bună cu putinţă dintre toate lumile posibile şi, născându-se un copil, care când va ajunge mare şi revoltat va fi împotriva tuturor, luând-o pe maică-sa la întrebări de ce l-a născut fără să-l consulte, pentru că viaţa este o mizerie şi nu merită să trăieşti pe lumea asta. Cum tu eşti o fire revoltată, niciodată nu ai trăit acest timp de revoltă? Eu am trăit-o, eu, ca fată!

— Eu, ca băiat spuneam că, dacă m-aş fi născut fată, m-aş fi sinucis, nesuportând condiţia fizică, fiziologică, religioasă şi culturală a femeii. Dar o spuneam, fiind băiat. Dacă aş fi fost fată, cu siguranţă că nu aş fi spus nimic. Şi atunci, având în vedere această atitudine faţă de sexul opus, cum am putea să-i condamnăm pe cei ce fraternizează cu asumarea condiţiei sexului opus?

— Pe de altă parte, dragul meu, tu ştii că ai bătut la poarta mea şi te-am lăsat să intri. M-am bucurat enorm. Şi acum trăiesc intrarea ta. Femeia nu este poartă şi nici casă, este o fiinţă umană sensibilă, timidă şi culturală. Te-am primit ca pe nimeni altul. Îţi spun asta pentru a-ţi aminti că violul este o practică cotidiană, violul oficial şi neoficial. Cine este criminalul în cazul violului? Ştiu că tu nu pui problema vinei şi identificarea criminalului, dar vreau să ştiu de ce intenţionezi să obligi pe victima unui viol să retrăiască acele momente crâncene ori de câte ori îşi vede copilul. Sau, în termeni comerciali şi medicali, se recomandă folosirea diverselor contraceptive, cel mai uzual fiind prezervativul. Dar cine se gândeşte că folosirea prezervativului constituie o crimă împotriva Sfântului Duh, exact ca şi pruncuciderea? Nici nu vor să pună problema în aceşti termeni. Şi ce se întâmplă de fapt? Acolo unde stă scânteia vieţii se interpune spaţiul izolant, separarea vieţii de viaţă, precauţia omului de a opri darul primit, viaţa. Iubirea convertită în act sexual a devenit un sport internaţional, ce stă deasupra oricărui fel de discriminare. Cine ştie,

poate se va organiza și o olimpiadă a sexului. Tu crezi că toți bărbații sunt ca tine? Să divinizeze femeia, să vadă partea ei umană, divină și poetică? Nu, mulți ne apreciază ca animale de prăsilă, sau de călărie pentru ca pe urmă să se laude cu faptele lor bărbătești. Don Juan a rămas o legendă frumoasă ce trăiește doar în inimile amantelor. În relațiile extraconjugale cine este de vină? Aproape întotdeauna cel înșelat îl invită pe partenerul de viață să-l înșele. Să nu uităm nici de relațiile incestuoase, ale taților cu fiicele lor și ale mamelor cu băieții lor. Acestora li se mai adaugă experiențele sodomice și onanismul.

— Bogată este, Doamne, imaginația sexuală a omului, dar actul sexual nu este o crimă. Crima se realizează prin imaginarea actelor din ce în ce tot mai sofisticate, mai diversificate și mai senzuale. Este o vânătoare a orgasmului în care femeile devin bacante iar bărbații un copitat Pan. Animalitate feroce dezbrăcată de orice fel de principii morale, încât unor le este rușine că nu au ajuns să facă ceea ce toată lumea face. Mă interesează tot ce gândești, pentru că am nevoie de punctul tău de sprijin în dărâmarea acestui tip de crimă.

— Știi câte femei lucrează la palat?

— Cu întrebarea asta m-ai blocat. Nu știu. Niciodată nu m-am gândit.

— Doar ți-ai luat o curtezană din grădina palatului. De ce ai făcut-o? Știi prea bine că nu-i bine să te caci acolo unde mănânci.

— Să înțeleg că există și crima alegerii. Nu trebuie confundate tipul de relații sociale și profesionale. Parcă am fi în India de odinioară în care fiecare era înmormântat pentru toată viața în casta în care s-a născut. Ce rost are să se mai nască cineva odată ce se știe de la bun început că este condamnat. Simplu, este o problemă de abținere.

— Tu ții cu tot dinadinsul să-mi faci un copil. Chiar înainte de te găzdui îmi trimiteai mesaje de viață. După ce te-am primit cu bună credință și cu inima curată, m-ai transformat în lac de pești. Mă faci potir sau pocal al vieții, dar tot femeie rămân, trup și suflet. Ai transformat fecioara în femeie și te străduiești să o transformi și pe aceasta în mamă. Dar tu ai idee ce înseamnă să fii mamă? Să nu poți dormi din cauza scâncetelor copilului și dacă ai norocul să dai peste unul ca tine, neastâmpărat, te-ai aranjat pentru toată viața. Bărbatul este ca și cucul, își pune puii în cuib străin pentru a-i crește alții. Este un subiect de roman, de foileton sau telenovelă, însă este real. Știi că sunt foarte supărată cu mine însămi pentru că tocmai de tine a trebuit să mă îndrăgostesc. Din milioanele de bărbați tocmai la tine m-am oprit. Nu am vrut. Am luptat din răsputeri împotriva acestei sorți, însă nu am dat nici un pas înapoi. Dintre milioanele de bărbați nu aș fi găsit unul care să te egaleze. Tu ești Everestul meu. Tu ești darul meu. Știu prea bine că tu ai nevoie de mine în ceea ce vrei să faci. Pentru că tu lucrezi corect și la lumină, cu toate că o poți face sub toate felurile. Aș putea să te șantajez, în maniera politicienilor și a mafioților. Nu pot. Te iubesc. Aș putea să te suspectez de dorința de a fi armăsarul neamului.

Nu pot. Te iubesc. Aş putea să fiu geloasă pentru faptul că toată lumea te iubeşte, te respectă şi te doreşte în preajma sa. Nu pot. Te iubesc. Aş putea să mă opun. Nu pot. Te iubesc. De aceea, ce pot să-ţi spun aici, în paradisul nostru, este că orice faci eu sunt alături de tine şi voi rămâne până la sfârşitul vieţii alături de tine. M-ai redat mie însămi, mi-ai arătat adevărata valoare. Fiecare femeie trăieşte o undă de gelozie când iubitul ei se află în societate. Ce pot să-ţi spun cu toată convingerea este că trădarea ta este iubirea mea. Cucerind şi având toate femeile posibile şi imposibile, cu fiecare cucerire îmi vei întări dragostea. Te iubesc. Tu eşti Don Juan-ul meu de taină. Ce bine ne simţim noi cu ceilalţi când o simplă privire ne spune atât de mult. Sunt sigură că, dacă nu aş fi fost eu, nu ai fi ridicat aici acest monument. Ştiu că vezi lucrurile foarte departe, peste generaţii, dar nu vei fi pomenit doar tu, ci împreună cu mine şi cu prietenul nostru.

— De fapt totul se datorează ţie. Bineînţeles, nu voi face publică motivaţia plecării noastre în excursia de miere tocmai aici, la capătul lumii, dar oriunde am fi, am fi la capătul lumii, pentru că lumea începe cu noi şi, dându-i un ocol, se termină tot cu noi. Dacă tu nu aveai visul iniţierii într-un cadru paradiziac, nu am fi venit aici. Eu nu am făcut decât să concretizez paradisul visului tău iniţiatic. Ce pot să-ţi spun este că această iniţiere va continua. Nu se termină aici. Până acum oriunde am umblat, până şi la veceu, am fost împreună. Un pas fac eu şi altul îl faci tu şi împreună ne ducem unul pe celălalt. Şi discursul se topi într-un foc puternic de sacrificiu uman adus Venerei, a nunţii elementelor originare.

Chiar în seara acelei zile, domnul preşedinte îi întrebă când doresc să se întoarcă în ţară. Mai rămăseseră două zile pentru a pune totul în ordine. Discutară cu cei trei avocaţi pe care-i dobândise pe parcurs pentru a clarifica totul conform legii braziliene, cerându-le să vadă necesităţile zonei din toate punctele de vedere pentru ridicarea nivelului de viaţă al întregii zone. Dacă noi suntem bogaţi şi în jurul nostru avem numai săraci, înseamnă că suntem la fel de săraci, ba chiar mai rău, suntem în mod fundamental neoameni, adică, ultrasăraci. Ridicarea unei zone se face prin oameni şi nu trebuie să se aibă în primul rând în vedere planul material, ci uman, în complexitatea lui, înţelegându-se viaţa spirituală nu în sensul mistic al mişcării neoprotestante sau de candomblé, ci al educaţiei esenţiale a tuturor, indiferent de vârstă sau stare socială şi nu la modul instituţionalizat sau ostentativ. Aici, mai mult decât oriunde, este necesară o educare pentru viitor. Viaţa înseamnă cunoaştere a capcanelor trecutului, a probelor înaintaşilor şi a marii moşteniri primite de la aceştia, dar mai ales găsirea a noi şi noi căi de progres. Oamenii au nevoie de stimulare, de încurajare şi susţinere şi ei înşişi fac minuni de care nu credeau că sunt în stare. Astfel, au iniţiat o societate de securitate ultramodernă, folosind acelaşi personal obişnuit cu maniera veche de muncă, însă cu un număr

mult mai mare, chiar foarte mare, ce le permitea să aibă pe săptămână trei zile libere. Boierie! De asemenea, o întreprindere de salubritate la cele mai înalte standarde de tehnologie și robotizare, concepută cu tot mecanismul reciclării reziduurilor, cu alte cuvinte, un ABC al curățeniei. Lipsa de apă au suplinit-o prin inițierea săpării a mai multor fântâni, necesare și irigării pământului. Seceta are un leac și acest leac este omul. Tot timpul cei doi erau de nedespărțit, încât și ea începu să dea replici în portugheză de se mirau brazilienii cât de bine vorbește și în timp atât de scurt. Au creat un atelier auto dotat cu douăzeci de rampe ce lucrau simultan și un institut de informatică pentru tot felul de produse informatice, în special computere, tablete, i-pad-uri, telefoane tot ce se consideră robotică și IT. Toți cei care lucrau în aceste locuri serveau trei mese pe zi la restaurant, plătite de firma lor. Cheltuielile de întreținere ale apartamentelor în care locuiau erau plătite tot de firmă, urmând ca fiecare să primească câte un mijloc propriu de transport din partea întreprinderii. La prima vedere, părea că firma lucrează pentru lucrătorii ei. Mai mult, dacă cineva își dorea ceva și nu avea condiții, i se oferea ceea ce dorea, precum și condițiile care să-i permită să plătească. Nu contau banii, ci oamenii, și nu trebuie să uităm acest lucru. În cazul în care nu putem face nimic, înseamnă că nu ne-am străduit îndeajuns. Avocații înghițeau în sec, nefiind obișnuiți cu punerea problemei în acești termeni. De fapt, chiar de la început avocatul se mira de ce mai este nevoie și de alții, odată ce exista el, și primind răspunsul: „pentru a vă odihni și a vă bucura de viață", i se păru anormal chiar o luare la mișto, dar în scurt timp înțelese că până atunci trăia o viață impersonală de marionetă ce se gândea numai și numai la bani. Urmau să țină legătura cu ei prin internet, cât mai des, pentru că au lăsat acolo o inimă ce trebuie să bată bine, în primul rând pentru cei care lucrează.

Celor trei totul li se părea funcțional și normal. Atenția lor era concentrată mai mult asupra factorului uman, de la care vin toate surprizele posibile, mai puțin atunci când sunt convinși că nu înșală pe nimeni, ci pe ei înșiși, oferindu-li-se o șansă de a arăta lumii cine sunt. Șeful șantierului rămăsese pentru a continua concediul pe care-l lua cu adevărat după mai bine de o jumătate de secol, timp în care lumea se schimbase, rămânând la fel de tânăr și entuziast. Fiul lui fusese complet cucerit de activitatea diversă și complexă de la Institutul de informatică ce substituia cu succes orice fabrică de asamblare și chiar producere a anumitor componente de uzură. El, care era o fire foarte timidă, se simțea total în largul lui alături de brazilieni și brazilience, care la început, prin felul lor de a fi, îl intimidară, dar după câteva zile se schimbase complet. Într-o plimbare mai îndelungată a îndrăgostiților cu șeful șantierului, parcurseră kilometri și kilometri de plajă. Îl ascultau mai mult pe domnul ce le depăna pățanii cu tâlc din bogata sa experiență de viață și profesională. Erau prieteni, dincolo de orice convenționalități și ceea ce făcuse unul pentru celălalt o uimise pe iubită.

— Treptat, draga mea, îi vei descoperi pe adevăraţii mei prieteni dintre care unul este domnul. Ei mi-au îmbogăţit viaţa şi cunoştinţele cu secrete profesionale şi din cauza unor oameni minunaţi ca ei am acceptat să fiu ceea ce am ajuns.

— Nu mă îndoiesc. Şi nu uita că prietenii tăi sunt şi ai mei. Noi toţi suntem o familie. Şi mai ales nu uita că i-ai cucerit pe cei de aici prin femeile cu care m-am împrietenit.

— Puţini oameni sunt ca noi. Stau ascunşi sau, când ajung într-o poziţie, au impresia că sunt alţii, mai importanţi, de fapt li se oferă prilejul de a pierde şi puţinii cunoscuţi pe care îi aveau.

— Noi, pentru că ne întoarcem în ţară, avem nevoie de cineva de încredere aici. Deci, în lipsa noastră, dumneavoastră sunteţi şeful de trib. O să tot trimitem pe cineva din ţară să umple ceea ce am făcut, să sculpteze şi să picteze biserica şi alte edificii. Mai trebuie recrutaţi bucătari, pentru ca şi ei să aibă timp liber. Nu vrem să-i uzăm, ci să-i lăsăm să se bucure de viaţa lor. Mai avem multe de făcut şi acasă. Când voi avea nevoie de dumneavoastră în ţară, o să vă invit să vă diversificaţi concediul. Vă aşteaptă o găzduire perfectă, dar şi o autocaravană despre care mi-aţi povesti că v-o doreaţi de multă vreme.

— Nu aţi uitat nimic.

— Cum să uit? Şi acum semnez cu stiloul primit de la dumneavoastră. Noi suntem oameni care se respectă. Şi poate vă însoţim şi noi cu o autocaravană.

— Mă bucur că aţi reuşit să faceţi ceea ce se poate vedea şi mai ales că eu v-am ajutat să concretizaţi un vis mai vechi. Simţeam că veţi reuşi, cu toate că aveam reţineri în privinţa obţinerii fondurilor, dar se vede că prietenul dumneavoastră este chiar aşa cum mi-aţi spus, un magician. L-a cucerit total pe fiul meu care are impresia că-l cunoaşte de când lumea, de parcă ar fi fraţi. Aşa cum eu m-am comportat pe şantier, la fel s-au comportat ei mai ales prietenul dumneavoastră în crearea templului informatic. Sunt experţi care nu se joacă şi care lucrează cu tehnologia de top. Sincer, aveam reţineri asupra faptul că veţi reuşi vreodată şi v-o spun acum pentru că pe atunci nu voiam să vă distrug visele. Cunosc importanţa viselor pentru construirea propriului destin. Şi nici nu consideram că bateţi câmpii, dar îmi era milă că se risipeşte o aşa valoare în imaginarea unor lumi posibile. Mi-aţi dat o lecţie de viaţă. Aţi fost mai puternic decât mine în vise şi de aceea eu am dat tot ce am acumulat pe parcursul vieţii mele. Chiar dacă vine un tsunami, tot sunteţi salvaţi prin felul de construire a caselor ce pot să plutească asemenea unor nave. Mai puţin clădirea bisericii care este turnată din piatră, dar ea însăşi are nava încorporată. Pe ea navighează credincioşii spre mântuire. Dar cum s-au nimerit toate. Pare ar fi un film cu un scenariu simplist. Şi eu mă gândeam de unde facem rost de un episcop şi când acolo apar şapte, de părea că suntem la Fátima unde plouă cu feţe arhiereşti.

— Vedeți, opera dumneavoastră are semnătura dumneavoastră și înainte de a pleca vă voi trimite un sculptor în lemn care va sculpta din stejar o poartă, povestind în imagini felul în care a luat naștere acest loc. Și acest loc se va numi ACADEMIA. Un loc dedicat prieteniei, înțelepciunii, cercetării și descoperirilor. Cel mai frumos cadou pe care cineva îl poate face umanității. Vă rog ca dumneavoastră să-l susțineți și să-l ajutați, să-i mai dați sugestii și să-i spuneți povestea întemeierii. Fiecare stradă ce dă spre una din case să poarte numele celui care locuiește pe acea stradă. Voi trimite, de asemenea, câțiva sculptori care vor sculpta statui ale noastre și bănci în care fiecare să apară așa cum dorește, de exemplu, eu vreau să stau la mijloc, îmbrățișându-i pe cei ce stau pe bancă. Diverse grupuri statuare. Un alt exemplu: vine un om de seamă, un mare artist. El va fi invitat de noi și i se face o statuie și alte reproduceri pe care i le oferim și îi acordăm distincția de academician al academiei noastre, ceea ce înseamnă că-l susținem până la sfârșitul vieții lui în tot ceea ce face, având grijă de el la bătrânețe. Nu știu exact ce recompense vom găsi de cuviință pentru fiecare, dar vă asigur că fiecare va fi extrem de mulțumit, și această recunoaștere îi va permite să se concentreze mai mult în ceea ce face.

— Doamne, ajută! Știți că eu sunt agnostic, dar când aud așa ceva, devin pe loc credincios, pentru că știu că unde puneți dumneavoastră mâna, pune și Domnul mila. Am simțit asta de multă vreme și aici m-am convins. Oriunde și oricând aveți nevoie de mine chemați-mă și apar. Poate nu voi veni cu toată echipa, cum am venit aici, dar știam pentru ce vin și mă bucur că nu m-am înșelat.

— Dacă aveți ceva probleme și aveți nevoie de ajutor, vă rugăm să ne solicitați. În privința medicinei mă gândesc la înființarea unui institut de inginerie genetică și nu numai. Trebuie date soluții la întrebările ultimului secol. Unii susțin că deja există soluții nefăcute public din cauza afacerilor cu medicamente și tratamente. Nu știu ce să spun până nu am date exacte. Știu că omul, ca o ființă culturală, a ajuns destul de târziu să aibă conștiința a ceea ce este și dobândirea acestei conștiințe s-a manifestat prin creșterea longevității, eradicarea unor boli ce omorau pe capete, dar în același timp l-a determinat să devină dependent de folosirea medicamentelor, a drogurilor, cum le numesc medicii.

— Din acest punct de vedere cred că noi, eu și soția mea, vă vom solicita. Dar sper să fie mai încolo, pentru că acum vreau să vizităm lumea cu autocaravana.

Continuară să glumească, să spună tot felul de bancuri ce bine-i dispuneau pe toți trei. Cinară în restaurantul ce încă mirosea a nou. Era un restaurant studio în care se puteau face chiar emisiuni nu numai de artă culinară, lansări de carte, ceaiuri dansante, baluri, discotecă, recepții. Aspectul lui era al unui palat ce-și primea vizitatorii. Nopți calde petrecute în briza mării pe țărm, la un

foc de tabără şi în compania unei sticle de şampanie. Şampanie pentru toată lumea. Cu o zi înaintea plecării fuseseră cu toţii la cumpărături. Se pregăteau pentru Crăciun, luând câte o amintire utilă pentru familie şi prieteni, care să le amintească şi altora că au fost în Brazilia, la începutul unei tradiţii ce va continua celebra inscripţie din tabloul lui Nicolae Poussin: *Et ego in Arcadia fui* ("Şi eu am fost în Arcadia" sau "până şi în Arcadia am fost") ce profetiza locul ce tocmai terminase de se înălţat sub ochii lor, cu participarea lor directă, istorică şi unică. Mărturie stau pozele şi filmările făcute din belşug. Unii se bucurau că filmează, alţii că sunt filmaţi şi cu toţii că sunt împreună. O poveste de dragoste pe malul imaginilor de vis. Oricine îşi doreşte o astfel de experienţă. În răgazul de odihnă, pentru a nu pierde tonusul, învăţau să danseze fie samba pe diverse poezii de-ale lui Vinicius, fie forro, sau chorinho dar şi altele din America Latină, cha-cha-cha, rumba, salsa, mambo, danza, merengue, tumba, bochata, bomba, plena paso doble şi bolero, bineînţeles, şi tangou în maniera latino-americană. Brazilienii erau îndemânatici şi toţi dansau. Prin vine le curgea dansul. Întâmplarea făcuse că se potriviseră trei profesori de dans latino-american care îşi aduseră şi partenerele. Problema lor didactică era lipsa de răbdare, erau mai degrabă demonstratori de dans decât profesori. De aceea, domnul preşedinte le ceru să dea secretul. Auzind o astfel de cerere, s-au privit între ei, au ridicat din umeri neştiind ce se spună, şi atunci, o doamnă care nu făcea parte din grupul dansatorilor profesionişti le explică condiţia dansatorului, la ce organ să ce concentreze când dansează un anumit tip de dans, pentru că dansul are o origine religioasă, fiind o terapie pentru tămăduirea diverselor boli. Să nu uităm că şi în Biblie se vorbeşte despre dansul Împăratului David, care i-a inspirat pe credincioşii hasidici în dansul lor mistic. Cum brazilienii sunt extrem de religioşi ei leagă totul de dimensiunea mitică şi religioasă a omului. Bătrânica fusese recompensată cu un cadou şi invitată să exemplifice. În mişcările ei lente fiecare putea să vadă cu încetinitorul, ceea ce li se demonstra de către profesorii de dans. Nu mai era un „faci aşa şi aşa", ci „te simţi aşa", „te doreşti altfel", te concentrezi asupra muzicii şi te laşi în voia ei, scriind cu mişcările tale povestea cântecului. Dansul vine de departe, nu la oricine, ci la cel care merită să-i deţină puterea, de aceea el ne fascinează şi ne stăpâneşte. Dansul ţine de apanajul îndrăgostiţilor. Nu ai iubită, dansează! şi zeul dansului ţi-o oferă pe aleasa inimii, care răspunde la sentimentul tău cu al ei. Domnul prim ministru ascultă cu atenţie, privi mişcările rotative ale picioarelor şi mişcarea tangenţială a braţelor. Dansul este una din cheile de care el avea nevoie, ca toţi cei de acolo.

— Mă, tu ai dansat cu iubita ta? Îl întrebă pe domnul preşedinte.

— Da, sigur că da, în prima noastră noapte. Dansul a fost sigiliul recunoaşterii noastre. Mai întâi ne-am sărutat. Ea mi-a făcut cea mai dulce de-

clarație de dragoste fără a-mi spune că mă iubește. Numai femeile reușesc o astfel de combinație. Ele au un simț al dansului, precum și al iubirii. Femeile știu ceea ce gândim oricât ne-am ascunde și ne-am preface.

— Dar ce rost are să te prefaci? Chiar și în iubire există politică? Sinceritate, frate!

— Sinceritate a fost în cazul nostru și cu siguranță că va fi și în cazul tău, dar există un joc al dragostei, în care prefacerea și minciuna sunt marele Adevăr. Nu contează ce spui, ci bătaia inimii pe care o ai când spui. Ele nu ne citesc buzele, ci ne simt bătăile, acel cod Morse al dragostei. Și unde mai pui și imaginația lor bogată ce lucrează malefic atunci când sunt geloase. Te condamnă de lucruri pe care niciodată nu le-ai gândit și tocmai prin această condamnare te invită să le faci, adică să le trădezi în toate felurile. Gelozia partenerului este cea care îl inspiră și-l determină pe cel învinovățit pe nedrept la început să ajungă să înșele. Dansul este locul în care nu intră gelozia și nici trădarea. Prin dans îți scrii povestea iubirii, este ca un epitaf pe mormântul viu al căsniciei.

— Știi că-mi place această formulare a căsătoriei. În registru dramatic, căsătoria este o înmormântare a două persoane, săvârșită cu mult fast și bucurie, asumată în mod conștient, în cel mai fericit caz din dragoste curată și nesiliți de nimeni, dar adesea cu intenții ascunse. Chiar dacă mormântul devine colivie, tot închis te afli. Vreau să învăț să dansez câteva dansuri latino americane. Vreau să merg la chefuri unde să înșel părerile pe care alții și le-au făcut despre mine. Domnule, eu nu mă cunosc bine și alții se pronunță și mă judecă de parcă m-ar cunoaște la perfecție.

— Trebuie să te învețe o fată care să-ți spună secretele gesturilor, ale mișcărilor și locurile pe care trebuie să le atingi pentru a avea un efect asupra partenerei. Avusese noroc să-l învețe o braziliancă ce vorbea cu el mai mult prin mlădierile corpului, arătându-i secretele dansurilor, arzând de nerăbdare să le practice acasă.

Se despărțiră de cei de la restaurantul la care deveniseră clienți de seamă, de autoritățile cu care colaborară fructuos, care i-au simpatizat, înțelegând că au câștigat niște prieteni pe care în curând îi vor vizita în țara lor. Invitați fiind, îi vizitară la casa lor nou ridicată, rămânând profund impresionați de ce fuseseră în stare să facă într-un timp record. De la sosirea lor trecuseră aproape două săptămâni încărcate cu tot felul de peripeții dar, impresionați de ritmul extrem de rapid al muncii care dilatase timpul psihologic pentru a îmbrățișa ridicarea edificiilor, considerau că a trecut mai mult timp, cel puțin o lună. Cu toții erau bronzați. Nimeni nu făcuse insolație, mai ales că în primele zile toți erau roșii. Spre deosebire de drumul spre Brazilia, când nimeni nu reușise să doarmă, la întoarcere, cum avionul mergea în sens invers, s-au arătat mai liniștiți, tăcuți și au dormit aproape tot timpul. Se gândeau la aventura intens trăită într-un timp atât de scurt ce le ajungea pentru tot restul vieții. Ajunși

la aeroport, s-au despărţit, urmând să se reîntâlnească cu prima ocazie, cei trei s-au urcat în limuzina care i-a dus la palat. Primiţi cu mare fast, trăiau o sărbătoare.

— Bine aţi venit! Ce frumoşi şi bronzaţi sunteţi!

— Bine v-am găsit! La fel de bine dispuşi!

— Ne-a fost dor de dumneavoastră.

— Şi nouă de voi toţi.

— Pe aici lucrurile au rămas în acelaşi ritm şi dinamică în care se aflau când aţi plecat. Numărul cazurilor rezolvate în numele preşedinţiei a crescut la ordinul zecilor de mii. Toţi sunt mulţumiţi. S-au înregistrat nişte nemulţumiri la fabrica de avioane.

— Foarte bine, chiar ne gândeam la avioane. O să le facem o vizită chiar astăzi. Ce spui, colega?

— La ordine, colega! Glumiră cei doi prieteni. Şi mie mi-e dor de lumea aeronautică.

— Atunci ne odihnim puţin, mâncăm şi plecăm, numai că de data asta o luăm şi pe iubita mea.

— Fără ea nu mişcăm un deget. Ea este sarea înţelepciunii noastre.

Plecară în apartamentele lor unde făcură o baie ce le-a căzut foarte bine, au dormit vreo trei ore, pe urmă au mai făcut un duş, s-au îmbrăcat şi au coborât la birou. Totul era în ordine. Toată lumea era calmă, dezinvoltă şi binedispusă.

— Mă bucur pentru atmosfera pe care o găsesc. S-a simţit lipsa noastră?

— Deloc. Totul merge ca la carte. Acum lumea este prinsă de pregătirile pentru sărbătorile de iarnă.

Intră în cabinet primul ministru agitat şi revoltat.

— Asta-i bună, iubiţii noştri furnizori au ridicat preţul la gazul metan pe care ni-l furnizează ca supliment pentru încălzirea ţării. Tocmai acum, în timpul iernii. Sunt nişte nemernici.

— Este o lecţie pe care trebuie să o învăţăm. Trebuie să avem independenţă energetică pentru a nu rămâne la bunul plac al criminalilor. Gândeşte-te, dacă nu avem cu ce să plătim, ne îndatorăm iarăşi şi ajunge acolo de unde am plecat, dacă nu şi mai rău. Le plătim şi le-o coacem. Doar că de aceea avem minte şi imaginaţie, numai să fim atenţi să plătească cine merită, nicidecum poporul.

— Asta voiam să aud. Deci, îmi dai mână liberă.

— Nu una, amândouă. Eşti gata? Haideţi la masă şi pe urmă, pe cai!

În salonul în care se mănâncă se simţea mai puternic atmosfera de sărbătoare, mirosul de crengi de brad amestecat cu cel de portocale, amintea apropierea Crăciunului. În capul mesei stăteau cei doi: el şi ea. În dreapta stătea domnul prim ministru. Rugăciunea de data aceasta fusese rostită de toţi. Cei rămaşi acasă experimentau singuri ceea ce ei obişnuiau să facă în Brazilia. Departe de a fi o detronare a locului privilegiat al baritonului, era o participare

colectivă. Le povestiră de oamenii minunați pe care i-au întâlnit, de felul în care se sărută și se îmbrățișează și că ar fi bine să se obișnuiască și ei să fie mai calzi unii cu alții și cu ceilalți.

— Nu ne putem schimba de la o zi la alta, dar putem încerca să fim mai calzi, mai umani, mai participativi. Când vine cineva la noi, să-l îmbrățișăm. Capacitatea de a îmbrățișarea pe cineva toți o avem, dar educația pe care am primit-o, chiar din primul an de școală, ne-a dezvățat, încât cu timpul am ajuns să ne fie rușine de o astfel de slăbiciune afectivă.

— Nu este nicidecum o slăbiciune, ci o putere de a comunica cu celălalt. Ceva asemănător lacrimilor. Am simțit acest lucru când toți necunoscuții se comportau cu noi ca și cum am fi cei mai buni prieteni, îl completă iubita pe care toți o ascultau atenți. Ea, cea care nu vorbea fără să fie invitată se comporta în modul cel mai firesc, ceea ce ei apreciară.

— Pe parcurs au apărut unele probleme ce trebuie rezolvate sau pe care ați încercat și nu ați reușit așa cum ați dorit. Mă interesează tot ce ați mai făcut fiecare. Cum tot suntem împreună, putem discuta, nu avem nimic de ascuns. Noi am avut o vacanță de miere, de vis, dacă doriți. Vreme splendidă, nu am prins nicio ploaie, am făcut plajă din belșug, am întâlnit oameni frumoși. Cine vrea să petreacă zile de neuitat împreună cu cineva drag în paradis, spuneți-mi și așa va fi. Deocamdată noi cei trei avem adresa acestui rai. Ce părere aveți?

— Ceea ce vi se spune este purul adevăr. Eu consider că mai corect ar fi să spunem, completă domnul prim ministru, că locul unde vă vom trimite exteriorizează paradisul iubirii voastre. Când sunteți îndrăgostiți, raiul este pretutindeni și-și primește strălucirea de la flăcările iadului ce ard de asemenea în noi, numai că forța iubirii este atât de mare, încât transformă tot ce este suferință și durere în fericire și bucurie, cum zice Mihai Eminescu „*suferință*, *dureros de dulce*” în *Oda* sa în metru antic, dacă bine îmi aduc aminte ce se termină atât de frumos „*pe mine mie redă-mă*”. Nu vă codiți și rușina, îndrăzniți, și veți primi, pentru că meritați!

— Asta nu înseamnă că trebuie să o luați programatic și cei care nu aveți partener să-l căutați pentru a ajunge în rai. Raiul este cu fiecare dintre voi și chiar dacă nu sunteți îndrăgostiți, tot merită să vă bucurați de locul verii continue. Așa s-a întâmplat cu mine. Cum eram obișnuit numai cu munca, am găsit acolo odihna ce zace înăuntrul muncii. Este ceva ce mă făcea să mă simt zeu, o ființă nouă, supraomenească.

— Văd că nu există comentarii, atunci ne scuzați pe noi, că trebuie să rezolvăm o problemă fierbinte. Mulțumiră pentru masă, se despărțiră îmbrățișându-se cu toții de bucurie că se revăd și că pleacă pentru un timp indefinit. Își luaseră strictul necesar și plecară cu elicopterul ce-i aștepta. Veniră cu ei și doi cameramani pentru a filma. Într-o jumătate de oră ajunseră la locul cu pricina. Deși frig, muncitorii revoltați cu pancarte pe care scriseră tot felul de revendicări și proteste refuzau să mai lucreze în condițiile existente.

— Nu vi-i frig? Haideți înăuntru să vorbim. Aici în frig nu putem vorbi și nici gândi corect.

— Nu intrăm în fabrică până când nu ne sunt soluționate revendicările, spuse un șef sindical.

— Vă înțelegem dârzenia, dar atunci haideți în altă parte unde să putem sta de vorbă. Există un spațiu încălzit fără să fie fabrica, unde să putem discuta în voie?

— Nu plecăm de aici până nu ni se soluționează problemele, strigă hotărât un muncitor acompaniat de alții, dând naștere unei larme.

Iubita președintelui, dârdâind se apropie de un grup de femei, le spusese ceva în taină și se alătură grupului. Femeile începură să vorbească cu muncitorii și pe moment situația se schimbă radical. Lupii se transformară în miei.

— Haideți la căldură, spuse un șef sindicalist.

Noii sosiți au fost conduși, urmați de toți cei prezenți și intrară într-o sală mare. Când se făcu liniște, fără a li se cere, domnul președinte se urcă pe podium și se adresă mulțimii.

— Dragii mei, președinția este direct interesată să vă rezolve problema, de aceea am vrea să știm exact cum stă situația. Nu ne grăbim, avem tot timpul pentru a vă asculta, a lua note și a rezolva fiecare caz în parte și toată situația în general. Cineva să meargă să-i invite și pe cei din conducerea fabricii, pe proprietarii ei. Nu avem nimic de ascuns. Trei muncitori ieșiră și se întoarseră cu răspunsul că nimeni din conducere nu vrea să vorbească cu muncitorii.

— Până acum avem o certitudine. Cei din conducere nu vor să vorbească cu voi. De fapt, nici nu erau invitați să vorbească, erau invitați să vă asculte. Vă rog spuneți-le așa: conducerea țării este prezentă aici pentru a rezolva problema și ei sunt invitați să participe doar pentru a auzi ce se discută. Nimeni nu-i va obliga să vorbească decât numai și numai dacă vor sau au ceva de spus. Deci, vă rog fiți mai expliciți.

Aceiași bărbați ieșiră și de data aceasta s-au întors cu alte cinci persoane din conducere.

— Bună ziua, bine ați venit la adunarea noastră. Nimeni nu vă va face nici un rău și nu ați venit aici la tratative. Nu trebuie să spuneți nimic, decât numai dacă doriți cu tot dinadinsul.

— Bună ziua. Răspunseseră toți și luară loc în sală.

— Acum, că suntem prezenți cu toții, pe rând, fără vociferări, fiecare dintre dumneavoastră are cuvântul. Ce vă rog, pentru a nu pierde timpul, cum știu că aveți sufletele încărcate, să nu mai repetați ceea ce s-a spus, fiecare să aducă câte o nouă informație. Ce vă mai rog este să ne spuneți și cum vedeți dumneavoastră soluționarea fiecărei anomalii identificate. Gândiți-vă la faptul că intervenția dumneavoastră vizează o situație punctuală și problema dumneavoastră este valabilă, cu siguranță, și pentru alții, iar noi trebuie să găsim soluționarea globală a problemei. Nu poate fi numai și numai pentru

dumneavoastră, ci pentru toți. Vă ascultăm. Toți trei își scoaseră carnetele pentru a nota cele discutate. Indiferent de felul fabricii, situațiile întâlnite sunt aceleași și țin de natura artificialității vieții muncitorilor pe cale de a deveni mașini sau asemenea mașinilor cu care lucrează. Când se pierdeau în amănunte inutile, erau invitați să redea nemulțumirea și soluționarea ei. Îi ascultară mai bine de două ore. În timp ce ei vorbeau cei sosiți din conducere au plecat fără să spună nici un cuvânt.

— V-am ascultat cu mare atenție pe fiecare și ne-am dat seama cum stă situația. Cei din conducere au venit, v-au ascultat și ei și au plecat fără să spună ceva, nici măcar să-și ia la revedere. De cât timp nu ați mai primit salariu?

— Am primit numai pe jumătate sau pe sfert, urmând să ni se plătească când li se va vira în cont plata avioanelor vândute.

— Cine din fabrică are un avion? Întrebă pe neașteptate domnul președinte.

La o astfel de întrebare izbucniră în hohote, numai la o așa întrebare nu se așteptau.

— Nimeni.

— Cine din cei prezenți aici ar dori să aibă un avion?

Rămaseră câteva momente pe gânduri, pentru a-și face calculul și se ridicară câteva mâini.

— Numai atâția? De ce așa puțini? Nu sunteți luptători? Nu vreți ca răsplată pentru munca voastră să primiți un avion cu care să zburați? Dumneavoastră de ce nu doriți un avion?

— Nu vreau, pentru că sunt cheltuieli cu el și, în loc să câștig ceva, mai mult cheltui. Pe urmă, nu știu să pilotez și ar trebui să-mi angajez un pilot, deci mai bine nu.

— Cât de departe stați de fabrică?

— Doar vreo zece locuiesc în aproprierea fabricii, ceilalți locuim la vreo 30 de km și facem naveta.

— Cum de ați ajuns să lucrați la această fabrică și nu la alta?

— În cazul meu este o moștenire de familie din tată în fiu, bunicul a fost primul, pe urmă a fost tatăl meu și acum sunt eu, răspunse un domn respectabil.

— Eu am fost acceptat la munca de jos, să fac curățenie, să ajut, sunt un fel de băiat de mingi. Pentru mine este un loc de unde pot să-mi cumpăr o pâine.

— Dar nu vă mândriți că lucrați la această fabrică?

— Sigur că da, pentru că în afara fabricii prietenii mei nu știu ce fac eu aici. Și vor afla numai dacă mă dați la televizor, răspunse tânărul.

— Prietene, nu te dăm la televizor, dar când vei avea avionul tău, fii sigur că te vom da la televizor. Ceea ce trebuie să transmitem celorlalți nu este disperarea pe care voi o trăiți. Disperarea nu este o informație, ci o stare de spirit ce se propagă fulgerător și destabilizează țara. Unde există prosperitate este

bine să aveţi conştiinţa responsabilităţii acelei prosperităţi şi să vă gândiţi că cei din jurul vostru trebuie să susţină prosperitatea voastră. Nu este omeneşte corect ca voi să fiţi bogaţi, să fiţi proprietarii unui avion şi să nu aveţi grijă de cei din jurul vostru. Nu trebuie să gândim: "ce bine-i de noi că nu mai avem grija zilei de mâine şi suntem oameni cu noroc", ci „ce bine-i de noi că avem posibilitatea de a-i ajuta pe alţii să scape de grija zilei de mâine". Revenind la oile noastre: Câţi sunteţi căsătoriţi?

Se mirară ce fel în întrebări li se pun şi ridicară mâinile. Nu înţelegeau ce legătură are căsătoria cu problema lor de muncă. Cei căsătoriţi ridicară mâinile.

— Câţi aveţi copii?

Acum se ridicară şi mai puţine mâini.

— Dragii mei, iertaţi-mă că v-am pus asemenea întrebări ce nu se cuvin, dar aţi observat când v-am întrebat câţi sunteţi căsătoriţi s-au ridicat mult mai multe mâini decât atunci când v-am întrebat cine are copii? Asta înseamnă că există o problemă. Lipsa copiilor. De ce nu se nasc copii? O fi vreun semn al civilizaţiei avansate în care trăim sau din alte motive? Dumneavoastră ce ziceţi?

— Domnule, după ce munceşti opt sau zece ore şi ajungi acasă obosit după cel puţin o oră, numai de copii nu-ţi arde. Şi pe urmă, dacă ai copii, cine să-i crească? De unde să suporţi cheltuielile ce apar? Ne uităm la cei care au şi vedem cât de greu le vine.

— Câţi dintre dumneavoastră au pământ?

Câţiva ridicară mâinile.

— Pe unde aveţi pământul şi cât pământ aveţi?

Fiecare dădu informaţiile cerute, însă pământul pe care-l aveau era puţin şi îl cultivau pentru satisfacerea nevoilor familiale.

— Dar de ce ne întrebaţi?

— După câte am văzut, cum nu există posibilitatea de dialog cu conducerea fabricii, singura soluţie este construirea unei alte fabrici de avioane, dar pentru a o ridica este nevoie de pământ, de asemenea, este nevoie de pământ pentru casele domniilor voastre unde să vă bucuraţi de viaţă şi de familiile dumneavoastră, precum şi de un hangar unde să vă parcaţi avioanele, doar aici se construiesc avioane. Din tot ceea ce ne-aţi prezentat am văzut că sunteţi bine ancoraţi în trecut. Ca o concluzie la intervenţia fiecăruia, aş putea spune că, plângându-vă, spuneaţi: viitorul meu este trecutul. Ce bine era în trecut când aveam şi ce rău este astăzi că nu am. Problema este între a fi şi a avea. Vă concentraţi prea mult asupra lui a avea şi-l pierdeţi din vedere pe a fi. Situaţia este generală. În lumea de astăzi aşa-zisul capitalism a intrat în procesul de putrefacţie şi miroase urât. Ce se poate face fără a rămâne în această stare? Situaţia mai blândă ar fi să continuaţi în aceleaşi condiţii precare până la primăvară, când s-ar putea începe construirea noii fabrici în care va fi an-

gajat personalul prezent. Situația radicală: renunțați la muncă și astfel ei vor trebui să vândă fabrica și noi o vom cumpăra. Numai că fiind veche, va trebui să fie redotată, personalul va trebui, oricum, în oricare din situații să fie pregătit pentru noua tehnologie, cea mai avansată existentă în lume la ora actuală. Dacă se face ceva, trebuie făcut la nivelul cel mai înalt. Nu este o problemă că ai un avion, pentru că îl poți face un aerotaxi sau închiria celor care au nevoie. S-ar putea deschide chiar o agenție proprie. Nu este nicio problemă și gândiți-vă că niște venituri extra sunt întotdeauna binevenite. Acestea sunt propunerile pe care pentru moment vi le putem face. Oricum, fabrica își va schimba stăpânii. Valoarea fabricii nu stă în ustensilele uzate moral, deci învechite, incompatibile cu standardele actuale și de aceea este dificil să-și vândă avioanele celor care nu sunt oameni de cuvânt, cine știe de pe unde în lumea largă, care au doar nevoie de o mașină de zbor. Dumneavoastră vă hotărâți și ne spuneți. Până una alta, noi mergem să discutăm cu cei din conducere să vedem ce părere au. Pe curând.

Ieșiră din sală și se îndreptară spre birouri. Le aflară închise. Se înciudară. Nu știau ce să zică.

— Și noi care tocmai voiam să le oferim de lucru. Glumi domnul prim ministru. Înțeleg că urmează să gestionăm și o fabrică de avioane. Știi că de totdeauna mi-am dorit așa ceva?

— Da, este timpul să privim lumea de sus. Și greviștii și-au găsit pe vreme de iarnă să protesteze. Trebuie să-ți contactezi toate cunoștințele ce lucrează în aeronautică, o să-i contactez și eu pe cei pe care-i cunosc să vedem ce putem face. O să le las un bilet, în cazul în care se hotărăsc pentru soluția radicală, că le cumpărăm fabrica, dar nu am rezolvat mare brânză, pentru că nici spațiul nu este suficient, trebuie să ne extindem, dar de bine de rău este o soluție.

— Știu, prietene, și mie îmi convine mai mult să fac un program de la început decât să corectez unul făcut greșit.

— Acum să vedem ce s-au hotărât. Mingea a rămas în terenul lor. Cei din conducere cred că au jucat tare, dar oricum pierd. Pierd pe teren propriu în cazul în care muncitorii se hotărăsc pentru soluționarea radicală sau în deplasare în cazul în care aleg varianta mai blândă.

Intrară în sală. Când intrară se lăsă o liniște profundă. Ajunseră în față și de data aceasta o invitară pe doamnă să vorbească:

— Deci, ce v-ați hotărât?

— Am întors problema pe toate fețele și am ajuns la concluzia că alegem varianta mai blândă, nu cea radicală. Adică vom continua să lucrăm, în condițiile mizerabile de până acum.

— Dumneavoastră decideți. Acum, că vă veți întoarce la muncă, înainte de a ne despărți vrem să știm exact. Cine din cei prezenți vrea să lucreze în noua fabrică de avioane? Toți ridicară mâinile. Doamna îi numără și scrise numărul persoanelor ce ridicară mâna.

— Câți dintre dumneavoastră sunteți căsătoriți şi aveți copii? Ridicară mâinile mai puțini. Spuneți-mi, vă rog numele dumneavoastră. Notă din nou în carnet.

— Vă întrebăm ca să ştim de câte case este nevoie, cu tot confortul pentru fiecare. Piscina este comună. Nu vă supărați. Ei începură să râdă. Credeau că glumește.

— Ce fel de avioane făceați? Continuă interogatoriul colectiv

Primi răspunsul exact din partea specialiştilor, care le oferiseră toate informațiile. Îi întrebară dacă au cunoştințe de alte tipuri, ce avioane le-ar place să facă şi alte amănunte. Totul se înregistră şi se notă în carnetele pregătite. Îi întrebară de suprafața pe care ei ar considera-o necesară pentru noua fabrică ce să permită şi construirea tipurilor despre care au vorbit.

— Dumneavoastră sunteți legați de aceste locuri. Ştim prea bine, dar dacă vom avea posibilitatea construirii în altă parte a țării cine nu poate să se desprindă de aceste locuri?

Se ridicară mai multe mâini. Vorbiră cu fiecare să afle cauzele imposibilității plecării lor din acel loc. Cu toții aveau aceeaşi problemă, a îngrijirii părinților mai în vârstă, de aceea, în cazul în care li s-ar oferi posibilități şi pentru părinți, nu văd nici un impediment. Mereu apare problema socială şi familială.

Înainte de a pleca, domnul preşedinte şi domnul prim ministru au dat mâna cu fiecare din cei prezenți acolo, întrebându-i de nume, adresa de email şi numărul de telefon, toate aceste date importante pentru a ține legătura. În timp ce ei discutau, domnul prim ministru formă pe loc o adresă de email pe pagina sa web pe care o scrise pe tablă pentru ca fiecare să şi-o noteze. Fiecare va primi un email din partea preşedinției pentru a da sugestii, pentru a spune cum visează noua fabrică şi alte detalii. Erau invitați să-şi dea frâu liber imaginației creative. Mirajul viitorului la care fiecare participă, îi făcură să uite starea de nemulțumire profundă în care se aflau. Înțelegeau că este iarnă şi că nu se poate începe construirea decât la primăvară, dar între timp era nevoie de găsirea locului şi pregătirea tehnologizării.

— Nu le mai lăsăm nici un bilet de cumpărare a fabricii. Este mai bine să o facem din temelii îi sugeră primul ministru după experiența Braziliei.

— Din temelii va fi, după modelul celei mai avansate fabrici.

— Avem nevoie de cei mai buni specialişti în domeniu, pe care să-i convingem să accepte să colaboreze cu noi, pe de altă parte, avem spionajul industrial care şi el ne poate oferi informații utile.

— Atenție! În cazul în care nu vă mai plătesc, vă recomand să sistați complet munca şi să vă odihniți. Dar ținem legătura şi informați-ne asupra oricăror detalii. Chiar aşa, în cazul în care patronii vă vor satisface cererile ce veți face? Rămâneți cu ei sau veniți cu noi?

— Venim, nu ne retragem vorba înapoi.

— Ne putem baza pe dumneavoastră? Noi vom continua ceea ce am hotărât și, dacă între timp veți fi recuceriți de foștii dumneavoastră patroni, noi nu ne supărăm. Vă înțelegem. Noi nu avem nimic de pierdut, ci numai de câștigat. Vă mulțumim pentru ideea salvării și nu vă lăsați, luptați nu pentru un amărât de loc de muncă în care sunteți bătaia de joc a altora, ci să fiți proprii voștri stăpâni!

— Dumneavoastră ne-ați câștigat. Vă urmăm.

Se despărțiră prieteni și într-o jumătate de oră fuseseră înapoi la Palat, unde și începuseră să-și facă temele de casă, culegând toată informația posibila și imposibilă pe tema aeronauticii.

Rezolvară problema într-un timp neașteptat de scurt. De fapt, transferară problema de la fabrică în cercul lor de preocupări personale. La cină, în aceeași atmosferă jovială, discutară de toate, când deodată cineva spuse:

— Toată lumea este curioasă de mesajul președintelui de Anul Nou. Chiar așa, v-ați gândit ce veți face?

— Va fi ceva deosebit, vă asigur că toată lumea va fi mulțumită. Dar de ce numai de Anul Nou și nu și de Crăciun? Cine vine cu cadouri este Moș Crăciun.

— Nimeni nu se îndoiește de aceasta, dar lumea este curioasă să vă cunoască.

— Cei care cunosc direct faptele noastre și se bucură de ele mă cunosc și pe mine. Faptele mă identifică.

— Dar în ploaia prezidențială, le vine greu să vă distingă între atâția.

— Fiți siguri că mesajul de Anul Nou nu este unul al prezentării președintelui. Mă gândesc la ceva inedit și constructiv.

Îl invită la birou pe un ofițer de contra-informații ce ținea locul celui plecat în concediu cu familia să vină pentru câteva momente în birou unde se aflau deja primul ministru și secretara de inimă, devenită umbra de taină a președintelui.

— Astăzi am fost să rezolvăm un conflict de muncă de la fabrica de avioane.

— Da.

— Situația s-a reglementat.

— Da.

— Aș dori să ne facilitați întâlnirea cu personalul cel mai bine pregătit de la aviație, pentru a-l invita mâine să stăm de vorbă.

— La ce oră?

— Când considerați că ar fi cel mai potrivit? Odată ce este de pe azi pe mâine și mai ales că sunt în serviciu, să zicem la prânz, când oricum au pauza de masă, numai în cazul în care se află în misiune vorbim cu alt prilej.

— Am înțeles. Mâine la ora 12 vor fi convocați la președinție cei mai buni specialiști ai aviației din țară. Li se va spune că sunt invitați să prânzească la președinție.

— Exact. Mulţumesc. La revedere.

— La revedere.

— Foarte bine te-ai gândit să inviţi la discuţii pe cei mai mari specialişti în aviatică din ţară, dar sunt sigur că nu vor fi numai din ţară.

— Nu ştiu cum se face că noi gândim la fel.

— De aceea suntem o echipă. Dar tu ai remarcat cine este cel mai puternic în stabilirea relaţiilor publice dintre noi? Doamna mea doar a şoptit ceva la ureche şi a schimbat complet problema.

— Chiar am văzut şi m-a surprins plăcut reacţia instantanee din partea femeilor. Prin femei se schimbă lucrurile, nu prin bărbaţi. Trebuie să dăm mai multă atenţie femeilor.

— Chiar aşa, şi cum vezi tu această dare a atenţiei?

— Sub toate formele, fără însă prin această atenţie exagerată să le discriminăm.

— Parcă am schimbat rolurile. Tu enunţi principii.

— Vezi? Îţi place?

— Nu-mi displace. Ştii de ce te-am întrebat? Pentru că eu şi cu doamna ne-am tot gândit asupra acestui subiect şi vom începe o campanie de promovare a femeii, de ridicare a autostimei fiecărei femei care trebuie să se bucure că este femeie şi să-şi afirme feminitatea prin tot ceea ce este mai de preţ omenirii întregi. Nu-i aşa, iubito?

— Da, chiar aşa. Domnul preşedinte vede omul din femeie, numai că sexul ne edifică diferit ca femei şi ca bărbaţi. Niciodată unul nu poate intra în pielea celuilalt. Problema egalităţii este o problemă filosofică cu repercusiuni sociale. Multe firme se abţin să angajeze femei din cauză că sunt femei, după cum altele angajează numai femei pe acelaşi motiv.

— Femeia iubită, soră, mamă, amantă sunt roluri pe care le identificăm în viaţa noastră, dar ceea ce ne interesează este femeia ca om, ca suflet şi condiţie de viaţă. Adesea noi condamnăm pe cineva pentru ceea ce el este fără să ne gândim că el sau ea este aşa din cauza mea, a noastră. Acelaşi gest poate fi interpretat ca virtute sau păcat, depinde de contextul ideologic. Este situaţia revoluţionarilor văzuţi ca bandiţi şi în urma revoluţiei victorioase ca eroi cinstiţi. Este important să înţelegem condiţia de existenţă a femeii pentru a o susţine. Din punctul de vedere al logicii femeii, trebuie să vedem cât face unu şi cu unu.

— Vedeţi, dacă eu aş spune: pentru a identifica condiţia de existenţă a bărbatului trebuie să vedem cât face unu şi cu unu din punctul de vedere al logicii bărbatului? Nu aş rezolva nicio problemă şi nu aş cunoaşte nimic. Bărbatul este un concept, nu o realitate. Realitatea este concretă, este bărbatul *x* sau *y* sau în variantă naţională *ş* sau *ţ*, nu există bărbatul decât ca bărbat gândit nu real. Acelaşi lucru este şi cu femeia. Nu există în dimensiune reală, ci numai conceptuală, imaginară şi gândită. Cel care spune "iubesc femeia" este o afirmaţie asexuală, poate zice că este îndrăgostit, încât prin iubita lui le iubeşte pe toate

femeile, precum și că iubește femeia, dar platonic, ca idee, fără a o atinge. În cazul nostru, eu îl iubesc pe bărbatul de aici tocmai pentru faptul că iubeam bărbatul, era o atitudine dictată de natura sexului meu, avem nevoie de bărbat și când a apărut el s-a produs acel scurt-circuit. Simpla lui prezență a făcut să-mi tresară inima, să simt o căldură în piept fără nici un gând. Prezența lui mă intimida. Și când am avut consfătuirea cu compartimentul secretariat, am fost emoționată, nici nu știam ce să spun, cu toate că ne-am jucat de-a școala. Eram o fetișcană îndrăgostită, speriată ca nu cumva să afle și alții. Vedeți, aici trebuie să ajungem, la aceste trăiri esențiale care ne definesc. Suntem sătui cu toții de rolurile pe care le interpretăm. Dacă cineva interpretează rolul de îndrăgostit sau îndrăgostită ei nu se iubesc, sunt actori. Interpretarea se impune individului și trăirea intră într-un rol primit, lipsită de autenticitate. Omul iese la iveală atunci când ne dezbrăcăm costumul rolului pe care-l interpretăm. Problema ridicată de domnul președinte este o problemă mai adâncă, ce vizează fundul existenței femeii în această lume, și atunci dorința lui este de a evita situațiile care transformă omul în criminal și femeia în pruncucigașă. Formula la care s-a gândit este absolut pozitivă, în ciuda unor eventuale contestări, dar cel mai corect ar fi ca el să vorbească.

— Dacă ai început, continuă. Este bine să știe și prietenul nostru ce tot coacem de o vreme încoace.

— Exista o frică din partea iubitului meu de a nu crede cumva că anume m-a sedus și a început relația noastră pentru a avea o protecție sau un paravan pentru ceea ce intenționează să facă.

— Bine, dar spuneți-mi odată ce anume vreți. Ce vă tot învârtiți în jurul cozii.

— Domnul președinte vrea să fie tatăl tuturor copiilor nedoriți, al celor destinați unui eventual avort. Mai înțelept, decât să ceri oamenilor să nu avorteze din diverse motive, este mai bine să aibă un tată, și nu oricare, tocmai pe președintele țării.

— Excelent. Minunat. Vă felicit. Iar mi-ai luat-o înainte. Încă puțin și găseam eu această splendidă formulă. Și tu ești de acord.

— Absolut. Pentru mine este o onoare de a-l însoți în această aventură incomensurabilă a vieții.

— Dar eu nu pot fi tatăl nimănui?

— M-am gândit și la acest aspect. Tu poți fi nașul copiilor președintelui. Noi suntem mamă și tată, tu ești naș.

— Și cum o să faceți.

— Încă nu știu exact, dar trebuie să ne mișcăm repede în această competiție cu moartea. Mi-am chemat copiii să vorbesc personal cu ei acest subiect. Sper vă vină mâine și să stăm de vorbă. Nu ar fi corect să fac ceva fără a-mi consulta membrii familiei, așa destrămată cum este ea.

— Din partea mea aveți tot sprijinul. Acum eu mă voi concentra la maxim asupra viitorului aeronauticii de care ne vom ocupa. Există două probleme mari pe care trebuie să le avem în vedere: prima este cea a începerii strângerii fondu-

rilor necesare şi cea de-a doua este cea a formării unei echipe de specialişti de talie mondială. Îi dorim pe cei mai buni. Cum îmi vine o idee o aştern pe hârtie şi pe urmă o discutăm. Aventura din Brazilia mi-a dat un elan pe care nu-l mai pot stăvili. Trebuie să merg până acasă, dar nu am când.

— Atunci cheamă-i pe ai tăi să vină aici să te vadă. Dar atenţie, nu le dai nimic, le oferi posibilitatea de a se dezvolta, trebuie eliminat reflexul Pavlov al primirii şi al milogelii.

— De când mi-ai atras atenţia mi-am revizuit radical atitudinea şi este spre binele lor. Vor să facă ceva, îi susţin, le dau idei şi investesc cu partea mea de profit. Uite că vorbim în termeni capitalişti. Scuze, reformulez: investesc cu avantaje umane ce revin firesc.

Se despărţiră. Domnul preşedinte îl chemă pe majordom, pe care-l rugă să invite mâine nişte modiste care să aibă în vedere garderoba doamnei. Cei doi, în sfârşit văzându-se singuri după atâtea ore de viaţă socială în care toţi îi pândeau să le vadă reacţiile, se îmbrăţişară şi se sărutară cu foc. Udară cu drag florile. Crăciuniţa era floarea care picura miere, un lichid dulce ca mierea şi era înflorită în aşteptarea Crăciunului. Primise numele de la perioada în care înfloreşte. Şterseră de praf frunzele florilor şi se gândiră ce schimbări să facă pentru a marca unirea lor, dând biroului un alt aer. Încercară câteva variante şi, în cele din urmă, găsiră cea mai bună soluţie posibilă, dând valoare egală celui care stă la birou şi celorlalţi din sală. Aşezară mai multe veioze cu picior înalt ce luminau spre tavan, împrăştiind o lumină difuză. Ieşiră pentru câteva momente din birou, se plimbară pe coridor şi intrară pentru a vedea cum apare în ochii celor care intră. Deja obişnuiţi cu vechea aranjare, la început rămăseseră uimiţi de impactul produs. Erau curioşi cum vor reacţiona ceilalţi.

— Continuând felul nostru de a rămâne împreună peste tot, unde vrei să petrecem noaptea? La tine sau la mine?

— De când sunt cu tine nu-mi mai este dor de apartamentul meu. Nu am fost niciodată atât de legată de el, dar nu pot spune că aici m-aş simţi acasă. Tu ştii prea bine care este casa noastră. Este mai comod să rămânem aici. Doar sunt femeie şi femeile se mărită, adică pleacă de acasă, ies din nume, pierd identitatea anterioară, pentru a o dobândi pe cea nouă, a bărbatului.

— Atunci facem aşa: mergem la un film pe urmă venim şi ne culcăm. Ce zici? Îţi convine invitaţia?

— Dacă era mai devreme, cu siguranţă că mă invitai să mergem la o bibliotecă glumi ea.

— Fii sigură că vom ajunge împreună şi la biblioteci.

— Uită-te la programele cinematografelor şi alege la ce film vrei să mergem. În cazul în care nu găseşti vreun film bun, rămânem acasă.

— Nu ştii la ce film mergem. Ţi-a venit numai ideea de a merge la film fără să ştii ce vom vedea. Credeam că deja ştii la ce film mergem. Bine, atunci

haide să alegem împreună, de ce să fiu tot eu cea care alege. Ce, tu nu ai părere? Luară programele de la cinematografe și le-au consultat. Nu era nimic care să le stârnească interesul. Programul cinematografic de efect se păstra pentru Crăciun și Anul Nou. Cum nu era nimic care să-i intereseze, abandonară ideea ieșirii la film, preferând un program mai domestic. Merseră în apartament, făcură o baie caldă. În timp ce se aflau în baie, îi sună și vorbi la telefon cu copiii lui să vadă pe unde sunt, invitându-i a doua zi la palat ca să stea de vorbă cu ei despre ceva important. Încă o noapte de dragoste nebună și somn profund. A doua zi se treziră mult mai devreme decât de obicei, după fusul orar al paradisului. Ce plăcut este să dormi și să fii privi în timp ce dormi. Este divin să simți pielea pe piele, cum tinerețea cheamă tinerețe, dând vieții frumusețe. Se pregătiră pentru a coborî unde erau așteptați. Îi reaminti doamnei că vor veni modistele să-i ia măsură pentru garderoba de la cea mai simplă la cea mai sofisticată.

— Când voi fi așa bine îmbrăcată și elegantă, dacă vine cineva să mă fură?

— Nu te îngriji. Făt Frumos se urcă pe calul înaripat și-i ajunge pe hoți și te eliberează. Bine că am discutat acest aspect. Ia acest ceas, puneți în urechi acești cercei frumoși, ce strălucesc. Pietrele sunt naturale. Dacă rămâi cumva fără bani îi poți vinde.

— Ce mă bucur pentru aceste atenții pe care mi le faci. Cred că mi le faci din inimă.

— Dacă ofer ceva, nu mă joc. Toate au fost făcute la comandă și au un senzor de prezență. În cazul în care cineva te răpește, alarma se dă pe loc și te găsim. Tu ești aici și acum, dar în spatele prezenței noastre stă o echipă de specialiști, o putem numi Agenție, care ne asigură protecția. Este ceva care nu se vede, nu se simte, dar care există.

— Să nu-mi spui că și în Brazilia am fost monitorizați.

— Acolo nu a fost agenția de aici, dar au avut ei grijă să ne asigure protecția printr-un serviciu special. Nu-ți amintești cum a apărut acel domn când l-am chemat? Tocmai pentru a fi în siguranță, fără nici un fel de evenimente nedorite.

— Chiar mă gândeam și eu la coincidență. Cum a apărut așa din senin și mai ales că i-ați dat lui toți banii cu o încredere deplină. Deci, totul are o explicație.

— Explicația tuturor lucrurilor este faptul că noi existăm și că ne bucurăm din plin de viață. Nu trebuie să facem caz de situațiile efemere, ci să ne gândim la ce se va întâmpla pe viitor. Pe mine mă îngrijorează viitorul. Aș putea foarte bine să las instituțiile să rezolve diverse probleme. Instituțiile însă există și problemele rămân la fel de nerezolvate. Logica unei instituții nu este de a rezolva o problemă ci de a o menține căldicică, pentru că, dacă

rezolvă problema, nu se mai poate justifica prezenţa ei, considerând că timpul duce la dispariţia ei.

Coborâră la birou, unde cu toţii se arătau surprinşi de noua înfăţişare. Au înţeles şi cine stă în spatele acestei schimbări, dându-li-se de înţeles să fie atenţi cu doamna, pentru că este cea mai influentă persoană de la curte. În realitate acesta şi fusese gândul domnului preşedinte de a le sugera colegilor de secretariat să înţeleagă şi să accepte noua poziţie pe care o ocupa fosta lor colegă. În calitatea ei de iubită a preşedintelui, nu era curtezană, ci prima doamnă şi trebuie să fie tratată cu tot respectul. Cu toţii se întrebau fără să o spună: când şi unde s-au căsătorit. După micul dejun sosiră şi copiii preşedintelui, care au fost conduşi la birou.

Bucuroşi de întâlnire s-au îmbrăţişat şi s-au sărutat. Le-a plăcut biroul, modern şi clasic în acelaşi timp. Le-a prezentat-o pe secretara directă de la birou, pe majordomul palatului şi pe toţi pe care-i întâlnea. I-a luat în apartament şi a rugat-o pe secretară să o invite pe doamna lui să urce şi ea până în apartament ca să le facă cunoştinţă.

— Ce frumos este aici la tine.

— Dacă vreţi, puteţi veni şi voi să staţi aici. V-am invitat de la început. Nu trebuie să vă fie ruşine.

— Mulţumim, dar noi fiecare avem acum viaţa noastră independentă.

— Foarte bine. Dacă aveţi nevoie de un sfat, de un ajutor, numai să-mi spuneţi. Nu vă cer să fiţi genii. Fiţi aşa cum simţiţi că sunteţi, cum vă place să fiţi, dar împăcaţi cu voi înşivă.

— Eu am sosit de câteva zile din State ca să sărbătorim aici cu soţul meu Crăciunul, ca să vadă cum este. Acum ne vorbeşte limba şi este mai înflăcărat decât mine pentru tot ce înseamnă ţara şi poporul meu.

— Mă bucur. Cât a durat până a ajuns să vorbească?

— A urmat metoda ta, să vadă dacă dă rezultat şi chiar din prima zi a început să vorbească. S-a luptat cu îndârjire zi şi noapte să piardă accentul limbii lui materne şi aproape că a reuşit. Acum vorbim pe limba mea de nu ştiu ceilalţi ce spunem. Se vede că metoda ta, cel puţin cu el, a dat un rezultat bun.

— Şi cum vă merg afacerile?

— Ce afaceri? Munca nu este nicio afacere.

— Mândria nu este bună. Când v-am spus să-l contactaţi pe prietenul meu de acolo care vă ajuta şi vă garanta o independenţă, aţi refuzat. Oricând uşa lui, ca şi a mea, vă este deschisă. Sau, mai simplu, îmi spuneţi mie ce v-ar place să faceţi şi vă ajut.

— Mâine mergem la mama să vedem ce mai face. A rămas la fel de tânără şi de frumoasă ca pe vremea copilăriei noastre, pe urmă, ne gândeam să mergem la schi.

— După schi, dacă vreți, puteți să o luați pe mama voastră și să mergeți în Brazilia, unde vă dau adresa și puteți sta acolo cât vreți că aveți unde sta. Noi tocmai ne-am întors de acolo ieri. Căldură, plajă, distracție. Dacă vreți să faceți ceva, puteți face, dacă vreți să vă faceți o casă care să fie numai a voastră în care vă să primiți sau să vă trimiți prieteni, numai să-mi spuneți cu o zi înainte de a pleca în Recife și vă dau toate datele. Aranjez cu cineva să meargă să vă aștepte. Sunt sigur că o să vă simțiți excelent.

— Tu ce mai faci, bărbate? Ce studiezi acum?

— Așa cum știi, l-am luat la purecat pe Heidegger și am făcut așa cum m-ai sfătuit. Am citit în paralel textul original cu toate traducerile posibile de care am putut face rost. Știi care a fost prima senzație? Concentrându-mă să-l înțeleg, am ajuns să-l văd. Nu a fost nimic intenționat, pur și simplu un exercițiu de lectură. Când îl citeam vedeam cum textul prinde un contur diferit în fiecare limbă. La început nu înțelegeam ce îmi tot explicai cu termenii și cu relația. Cine ajunge să vadă relația, consider că ajunge să-l înțeleagă pe autor. Până atunci credeam că termenii, adică conceptele, sunt mai importanți, pe când cu adevărat importante sunt relațiile.

— Da, relațiile la nivelul textului, dar în filosofie ce este cel mai important este omul, persoana care filosofează. Dacă nu ar exista omul nu ar exista nici relațiile. Dar când se ajunge la înțelepciune nu se mai atribuie niciun termen de comparație. Înțelepciunea anulează comparațiile de care ne slujim când analizăm, descriem sau creăm pornind de la ceva.

— Tu ai barbă, cel puțin pozezi a filosof, pe când eu nu am, așa că ești un filosof privit de departe.

— *Barba non facit philosophum*. Barba nu-l face pe filosof. Se zicea odinioară inspirându-se din expresia lui Aulus Gellius din *Noctes Atticae* 9, 2, 4: *Barbam et pallium, philosophum nondum video* (Văd barba și mantaua, dar încă nu-l văd pe filosof) care îl citează pe Herodes Atticus ce-i dă o replică unui străin pe care-l întreabă ce este și acesta-i răspunde că-i filosof, expresie citată și de Plutarch în cea de-a LXIV-a epistolă din reflecțiile sale asupra ateismului din *O privelişte a naturii* adresate unui călător prin Alpi. Tocmai pentru a nu cădea în această capcană atrăgătoare a aspectului, un bărbat cu barbă este aparent o mironosiță a filosofiei, ceea ce nu-i adevărat, după cum nici un bărbat bărbierit nu este un om civilizat.

— Ce era așa important de voiai să ne vezi neapărat astăzi?

— Vreau să vă prezint pe cineva și să vă spun ce am hotărât. Până vine, vorbiți-mi de voi. Ce vise mai aveți. Vă întreb de vise, pentru că le consider extrem de importante și niciodată să nu renunțați la ele. Ele să fie combustibilul vieții voastre.

— Problema mea este că vreau foarte multe și sfârșesc prin a nu face nimic.

Cineva bătu la uşă.

— Da, intră.

— Bună ziua, dumneavoastră sunteţi copiii domnului preşedinte. Ce copii mari aveţi, frumoşi şi deştepţi. Au o privire inteligentă.

— Bine că aţi venit. Vreau să vă prezint pe copii mei şi pe dumneavoastră lor. Făcu prezentările de rigoare se complimentară reciproc şi se îmbrăţişară.

— Păreţi surprinşi că v-a îmbrăţişat şi v-a pupat? Noi tocmai am venit din Brazilia de acolo unde vă sugeram şi vouă să mergeţi. Ne-a plăcut enorm acest obicei şi am hotărât să-l adoptăm şi noi. Simt cum îmbrăţişările ne umanizează.

— Doamna este iubita mea. Ne-a plesnit o dragoste năprasnică şi de aceea am fost în Brazilia ca să ne celebrăm iubirea şi când o să ajungeţi acolo veţi vedea în ce s-a materializat.

— Tot nu ai renunţat la ideea de a schimba lumea? Deci, putem spune că ai rămas mai tânăr decât noi, te-ai conservat bine, pentru că noi deja am abandonat ideile utopice.

— Doamna este o adevărată doamnă, spuse fiica privind-o cu admiraţie. Sper să aibă grijă de tine şi tu de ea. Ne bucurăm că ai ţinut să ne-o prezinţi, că doar facem parte din aceeaşi familie.

— Acum vine bomba. Nu ştim dacă vom avea copii sau nu, dar copiii pe care-i vom avea vor deveni fraţii voştri.

— Logic. Atunci dacă eu voi avea un copil înaintea voastră, copilul meu, adică nepotul, va fi mai mare decât unchiul iar dacă cineva îl împinge poate să-l ia la întrebări: „Ce-l împingi, mă, pe unchiu'?"

— Exact.

— Şi voiaţi să ştiţi dacă ne deranjează să mai avem fraţi?

— Da, voiam să ştim dacă vă deranjează să mai aveţi fraţi.

— Nu ne deranjează.

— Indiferent de numărul lor?

— Stai, soro, vorbim cu cineva care gândeşte înainte de a vorbi. Este bine să vedem la ce număr s-ar estima familia noastră în privinţa fraţilor, îi atrase atenţia fratele.

— Întrebare firească. Numărul este variabil şi poate fi între doi până la ordinul miilor.

Auzind această scală făcură ochii mari, rămânând cu gura căscată. Se uitau când la unul, când la celălalt.

— Se vede că sunteţi puşi cu adevărat pe fapte mari. Ne-aţi lăsat fără replică.

— Despre ce este vorba. Aşa cum ştiţi, numărul copiilor avortaţi, abandonaţi şi năpăstuiţi din ţara asta este în creştere şi, pentru a stopa uciderea, vrem să propunem acelor mame disperate să ceară ajutorul preşedintelui. De data

aceasta nu mai este instituția președinției, ci însuși președintele, care va deveni tatăl acelor copii. De aceea pot fi doi cum pot fi de ordinul miilor. Dacă tatăl copilului este incert sau nedorit, tatăl sigur este președintele. Dacă tatăl nu există, că a murit, tatăl viu este președintele. Dacă tatăl care le vitregea viața era un tiran, pot găsi în președinte un tată cald și iubitor.

— Din acest punct de vedere ai fi potrivit, pentru că, fiind tatăl atâtor mii de copii, cum nu te poți împărți, nici un copil nu va avea un tată real, doar un tată cu care să se mândrească, un tată virtual.

— Cam așa ceva, dar voi avea grijă de ei, de fiecare în parte, veghind asupra vieții, educației și formării personalității fiecăruia, fiind atent să nu le lipsească nimic.

— Desigur, ideea este nobilă, ba se va forma și o tradiție și atunci orice copil din flori o să-ți poarte numele și după terminarea mandatului de președinte, mai ales că nu o să accepți două mandate, doar o faci în calitate de om și nu oficial.

— Voi deveni tatăl mitic al neamului și iubita mea, mama mitică.

— Acum înțelegem perfect ce bine vă potriviți. Odată ce doamna acceptă acest lucru, înseamnă că te iubește la nebunie.

— Este bolnavă de dragoste.

— Știu ce înseamnă, că și eu am fost bolnavă, spuse fiica.

— Și eu am fost. Recunoscu fiul.

— Și eu sunt. Completă președintele.

— De aceea am nevoie de aprobarea voastră. Dacă voi nu sunteți de acord, nu întreprindem nimic, pentru că nu vrem să vă frustrăm sub nici un fel. Este vorba despre frații voștri. Atitudinea este una umanistă, de luptă împotriva vitregiilor sorții ce nu surâde oricui. Noi am fost norocoși. Ne-a surâs soarta și atunci am considerat că este de datoria noastră să îi ajutăm și pe alții să fie fericiți.

— Dar în schema asta cu înfierea poate intra și mama?

— Dacă vrea, poate, sigur că da. Nu se impune nimic. Acum vreau să știu ce părere aveți voi, pentru că acei copii înfiați vor deveni frații voștri și, desigur, nepoții bunicilor.

— Și voi ce o să faceți, o să vă căsătoriți?

— Căsătoria este o etapă din viața noastră. Eu am ars această etapă și cum ne iubim ne sărbătorim iubirea. Nu avem nevoie de hârtii pentru a ne convinge de ceea ce suntem. Dacă vom avea copii, sigur că le vom da legitimitatea deplină. Dar, credeți-mă, o hârtie dacă o pui pe foc arde, pe când pe un îndrăgostit îl poți martiriza și nu moare, intră în istorie. Deci, batem palma?

— Da, o batem! Acum, pentru că v-aţi dovedit copii cuminţi, vă întreb de ce aţi venit numai voi doi şi nu v-aţi adus şi jumătăţile?

— Numai pe noi ne-ai chemat pentru a ne spune ceva important şi a fost cu adevărat important, deci familia bază. De aceea i-am lăsat afară într-o cofetărie.

— Ia, fugiţi repede şi aduceţi-i încoace. Urmează să avem o întrevedere importantă cu cei mai mari specialişti în aviaţie şi vreau ca şi voi să participaţi. Este vorba despre o fabrică de avioane pe care eu împreună cu prietenul meu, pe care-l ştiţi de atâţia ani, şi cu iubita mea, pe care deja o cunoaşteţi şi se pare că vă simpatizaţi, o vom face şi avem nevoie şi de prezenţa voastră. Poate vă interesează.

Ieşiră pe uşă în viteză. Rămaşi în cameră, cei doi se îmbrăţişară, se mângâiară. Simţindu-se uşurat de o apăsare, începu să plângă, strângând-o puternic în braţe. Şi plânsul, ca şi râsul este molipsitor. Începu şi ea să plângă. Era un amestec de nostalgie, de regret pentru anii care au trecut în care ei au crescut fără el, felul în care lipsa lui nu le-a suplinit ideea de tată plecat de acasă. Nu putea să vorbească. Simţind-o cum plânge cu el, emoţia lui crescu şi mai mult. Se simţea ca un nemernic, ca ultimul dintre oameni şi totuşi iubit. Iubirea te scoate din cel mai profund adânc al nenorocirii. Începură să se sărute, să-şi sărute lacrimile. Nu rostiră niciun cuvânt. De totdeauna îşi dorise o femeie care să vibreze cu el la toate, fără vorbe. O femeie care să-i înţeleagă actele, să i le aprobe şi să-l susţină, renunţând ca şi el la orgoliul personal. O femeie care să-i citească gândul şi el la fel. Aşa ceva visa când cosea iarba împreună cu bunicul său pentru a nu simţi oboseala acelei munci istovitoare. Se gândea nostalgic la o astfel de femeie pe care credea că nu o va întâlni vreodată. Nu avură glas nici măcar să-şi spună că se iubesc. Îi luă mâna şi i-o sărută, îi sărută ochii, buzele, nasul. Era unul din săruturile lui descriptive ale chipului iubitei. Petrecură mai multe minute îmbrăţişaţi. Intrară în baie şi se spălară pe faţă, pentru a nu apărea cu faţa plânsă. Lacrimile le spălaseră sufletele. Amândoi ştiau dimensiunea actului lor ce urma să depăşească limita unui gest individual. Era ca declanşarea unei reacţii în lanţ. Vrând să faci bine, cine ştie ce întâlneşti. Cu siguranţă, mai există şi nemernici care vor încerca să profite de acest gest, dar din cauza câtorva nu se poate renunţa la a face binele. Crima pruncuciderii trebuia oprită şi acesta este o cale cu efect imediat, care nu le interzice mamelor să ucidă, ci le oferă demnitatea de mamă. Au datoria să încerce.

— Dacă facem ceva, niciodată să nu ne aşteptăm la vreo recunoştinţă. Am învăţat asta de la taică-meu care într-unul din satele prin care a trecut a avut peste patruzeci de fini şi când a fost să mă însor, ca în parabola biblică, nici unul dintre ei nu a venit la nuntă.

— Te cred, mai cunosc cazuri.

— Faptul că suntem doi, nu unul singur, ne dă putere. Şi înainte de a începe aventura asta, te întreb dacă tu vrei să rămâi cu numele tău sau îl iei pe al meu.

— Adică dacă vreau să mă căsătoresc cu tine? Cine nu vrea să se căsătorească cu tine?

— Întrebări, întrebări, vreau răspunsuri. De fapt te întrebam dacă vrei să-ţi schimbi numele, luând numele meu. Acum mă iubeşti. Mâine cine ştie pe cine o să iubeşti. Dar vorbesc despre momentul de faţă. Pe de altă parte, căsătoriţi devenim o familie, plecând eu de la palat, vii cu mine. Prin urmare, va trebui să renunţi la postul tău atât de important pentru tine şi ţară.

Stătu şi se gândi. Nu îşi pusese niciodată problema în aceşti termeni. Îl iubea. Nu făcea politică. Schimbarea de nume nu mai era iubire, ci politică. El are dreptate, dacă vor să apară împreună, trebuie să aibă aceeaşi tulpină, adică un nume comun. Pe de altă parte, se obişnuise atât de mult cu numele ei de fată, încât avea senzaţia că ar pierde ceva.

— Te iubesc nebuneşte. Nu pot trăi fără tine, dar luarea numelui nu ţine de iubirea pe care eu ţi-o port. Este un fel de acceptare a unei tradiţii ce înlănţuia femeia într-o unire ce adesea devenea insuportabilă.

— Nu este bine să enunţi principii, pentru că în decursul vieţii ajungi să le încalci. Mie nici prin cap nu-mi trecea aşa ceva, să mă căsătoresc cu cineva pentru a putea face un bine. Văd că problema se ridică în aceşti termeni, dacă adoptăm prisma privirii lor. Noi ne iubim şi nouă ne ajunge, dar alţii au nevoie de demonstraţii, mai ales că atacul va fi vehement din partea multor mame, care, singure fiind, vor dori să facă orice ca să-l seducă pe tatăl donator de nume şi condiţie socială. Se arde istorie, se ard etape de viaţă. Cine ştie, în această facere de bine, în această luptă împotriva morţii să nu ni se întindă vreun atentat. Sunt oameni şi oameni. Există tot felul de pacte. Sunt celebre alianţele cu forţele necuratului, dar există şi cu forţele binelui, după cum vrem să le demonstrăm.

Bătură la uşă şi intrară în apartament copiii lui cu cei lăsaţi afară. Îi întâmpinară cu bucurie, îi îmbrăţişară, schimbară amabilităţi. Domnul preşedinte le prezentă pe iubita lui. Îi întrebă pe fiecare dacă nu doresc un avion. Întrerupţi fiind, întrebarea rămase fără răspuns. Coborâră la birou unde admirară biroul, şi în timp ce-i aşteptau pe ceilalţi, le prezentă personalul de la palat, pregătind redarea câtorva secvenţe filmate ieri. Le vorbi pe scurt despre vizita din ziua precedentă la fabrica de avioane şi hotărârea pe care o luaseră de a face o fabrică de avioane după cum vor vedea. Fix la amiază, bătură la uşa biroului cei invitaţi. Fusese nevoie să se mai aducă scaune. Nu lipseau camerele de filmat şi cameramanii.

— Bună ziua, bine aţi venit, vă rog îndrăzniţi! Mă bucur că aţi reuşit să vă desprindeţi şi să veniţi. Făcură prezentările de rigoare.

— Dragii mei, eu v-am chemat aici în calitate de oameni buni şi prieteni, nu într-o calitate oficială, de aceea, daţi-le voie fetelor să vă sărute şi băieţilor să

vă îmbrăţişeze. Doar suntem fraţi. Şi pe loc căzu masca rolului oficial. Era o întâlnire între prieteni. Ultimul sosi domnul prim ministru. Se bucură enorm când îi văzu pe copiii preşedintelui, se duse la ei şi-i îmbrăţişă. Americanului îi vorbi în engleză la care acesta îi răspunse în limba soţiei lui, pe care o învăţase şi o vorbea fluent, de-l surprinse. Pe urmă îi îmbrăţişă pe toţi cei prezenţi. Ce este interesant nu erau numai domni, erau şi doamne în rândul specialiştilor. Într-o formă familiară, domnul prim ministru proiectă un film cu câteva secvenţe alese de el de la întâlnirea lor de ieri. Le înfăţişă situaţia, le prezentă felul în care administraţia tratează angajaţii. Şi încheie oferindu-i cuvântul domnului preşedinte pentru a pune câteva întrebări:

— Care dintre cei prezenţi, şi mă refer aici la toată lumea, doreşte un avion personal.

Întrebarea-i surprinse, dar chiar aşa, toţi ridicară mâna.

— Aţi răspuns de nota zece plus. Sunt convins că nu v-aţi inspirat de la vecini. Vă rog să vă felicitaţi pentru aceasta.

Şi începură să se îmbrăţişeze, să se sărute fericiţi ca şi cum ar fi câştigat la loterie lozul cel mare.

— Acum aţi înţeles de ce suntem aici? Să dăm fiecăruia ceea ce merită şi fiecare dintre dumneavoastră meritaţi cel puţin un avion. Doar că, pentru a ajunge acolo avem nevoie de o colaborare frăţească, de o informare continuă şi o studierea detaliată a cazurilor în parte şi un drum de parcurs pentru a construi o fabrică ideală. Cuvintele de ordine vor fi: fiabilitate, confort, viteză, poluare redusă tot ce înseamnă progres în informatică. Problema grevei pe care aţi văzut-o este o problemă socială şi există organisme care se ocupă cu problemele sociale şi, cum ştiţi, instituţiile au oameni. Fabrica pe care o vom construi nu este o fabrică de stat. Este o fabrică de oameni în sensul că cei din conducere sunt persoane particulare, şi ceea ce se va mai produce în această fabrică vor fi oameni. Nu se folosesc banii statului, ci banii noştri. În ochii noştri banii nu au valoare, ci omul care îi face şi-i învârte, aşa cum ştiţi, banul la ban trage. Vom constitui o familie şi vom colabora cu toţii. În mod normal, când se lucrează în echipă, interesele de grup trec înaintea celor personale, înţelegându-se în acest fel jertfa fiecăruia. Noi schimbăm regula. Interesul individual este sfânt. Luăm în considerare valoare umană a fiecărui muncitor şi nu funcţia, rangul sau responsabilitatea. Cine simte că nu poate accepta acest fel de a vedea lucrurile poate pleca. De asemenea, dacă cineva are o părere, este invitat să o spună în mod deschis şi public. Nimeni nu este deţinătorul adevărului absolut. De aceea avem nevoie de informaţii detaliate, asupra calităţii şi fiabilităţii aparatelor existente, chiar dacă vom căuta să le depăşim în performanţe, avem nevoie de un termen de pornire şi de comparaţie. Va fi o fabrică a creaţiei continue din partea specialiştilor şi robotizată ca producţie. Roboţii fac treaba şi oamenii îi verifică pe roboţii care verifică roboţii. Munca

de cercetare trece în prim plan şi veţi vedea cum visele prind contur. Fiecare muncitor al fabricii va primi din partea acesteia casă, mâncare la restaurantul de lux al societăţii, salariu şi premii, sunt exact avioanele despre care v-am întrebat. Dacă cunoaşteţi specialişti străini care doresc să ni se alăture, sunt bineveniţi. Avem întotdeauna un loc pentru încă unul.

Pentru a nu pierde timpul, oferi cuvântul fiecăruia care îşi spuse părerea, dovedind competenţele şi profesionalismul de care erau în stare. Fiecare veni cu câte o prezentare succintă extrem de minuţioasă asupra unui determinat aspect. Chiar înainte de a începe şedinţa au dat tot materialul domnului preşedinte care-l copie în computer în fişierul dedicat fabricii, de unde fiecare îşi activa prezentarea pe care o susţinea. Cât ai clipi trecu o oră şi jumătate. Făcură schimb de cărţi de vizită, le introduseră adresele de email şi numerele de telefon în banca de date creată. Veniseră cu ideea de a lucra în vreun program de cercetare şi li se oferea posibilitatea de a fi stăpânii propriilor lor vieţi. Erau de-a dreptul încântaţi de întrevederea avută. Stabiliră felul ideal al construcţiei şi, în plină iarnă, începeau să se gândească la primăvara în care vor începe marea aventură a aviaţiei. Coborâră cu toţii la masă, unde făcură cunoştinţă cu ceilalţi oameni ai palatului, cu o primire la fel de călduroasă, chiar dacă nu se cunoşteau. Fiecare îşi alese un loc şi se aşezară la masă şi înainte de a mânca rostiră cu toţii rugăciunea. Un domn ofiţer de aviaţie era şi preot. Astfel domnul preşedinte pronunţă formula ritualică cerându-i părintelui ofiţer binecuvântarea mesei.

Se simţiră ca într-o mare familie. Dacă vor întâlni această atmosferă în cadrul fabricii se pot considera de pe acum fericiţi. Copiii preşedintelui erau mai reţinuţi şi se uitau atenţi la toţi cei de acolo. Ei erau obişnuiţi cu mesele pe care bunicii le dădeau şi la care erau invitaţi. Cum casa părinţilor era în drumul spre şcoală intrau adesea şi o vizitau pe bunica pe care o găseau întotdeauna acasă şi, primul lucru pe care-l întreba era dacă au mâncat, invitându-i să mănânce cu ea. După ce mai închinară câteva pahare de vin, au căzut barierele reţinerii, şi-au dat drumul, vorbind cu cei de lângă ei, participând la discuţiile purtate.

Se despărţiră, urmând ca fiecare să răspundă la sarcinile individuale primite necesare stabilirii bugetului exact şi de găsire a terenului pe care să se ridice această fabrică cu tot impactul economic şi social de scurtă şi lungă durată pentru fiecare participant, pentru fiecare muncitor şi pentru întreaga zonă unde se va afla. Le ceru copiilor şi soţilor lor să rămână la palat, dar trebuiau să plece dincolo de munţi unde erau aşteptaţi. S-au despărţit prietenește, mulţumindu-le pentru că au reuşit să vină şi, mai ales, că au participat la acea şedinţă, amintindu-le că-şi doresc un avion pe care-l vor avea, pentru că-l merită. Cum făceau deja parte din echipă, şi adresele lor de email au fost notate în cadrul acestui grup responsabil cu construirea viitoarei fabrici

de avioane. Îl luă de o parte pe ginerele din State şi îi propuse prietenește o viitoare colaborare.

— Știu că tu ești atras de arte și în general de problema omului, de aceea, te rog, în limita posibilităților, să studiezi o problemă juridică. Mă interesează în mod exact cum legislația americană pedepsește pe cineva la închisoare de nu știu câte ori durata vieții unui om, la o pedeapsă de 150 de ani, să zicem. Vezi exact circumstanțele, posibilitățile de reconsiderare a sentinței și căile posibile de eliberare a condamnatului și ține-mă la curent. Nu trebuie să ai dreptul pentru a studia problemele de drept sau pentru a fi purtătorul meu de cuvânt. Pregătește-te, pentru că vei avea o întrevedere cu cel mai important preşedinte al lumii. Tu ştii că eu nu ies în față, deci, dacă vrei, mă poți substitui. Înainte o să-ți dau toate detaliile, ce cum și cât trebuie să vorbești. Ce mă mai interesează este să-mi indici câteva figuri publice cunoscute și simpatizate în toată federația, personalități cu un caracter integru și respectat. Cum se grăbeau să plece, se despărțiră urându-și reciproc fericire.

— Știi ce-mi place la tine? Că îi faci pe toți să intre în fantasmagoria ta, trăind intens ceea ce nu au ca și cum ar avea, spuse domnul prim ministru. Fascinezi lumea. Acesta este darul marilor dictatori, domnule preşedinte. Eşti un dictator, vrei să-i faci pe oameni să nu se mai sinucidă sau să ucidă.

— Parcă tu ai fi diferit.

— Numai că eu sunt cu picioarele pe pământ.

— Ce treabă ai? Vii cu noi să ne dăm cu elicopterul?

— Mie de puțin tip mi-a pierit frica de a zbura cu avionul și începe să mă prindă frica de a zbura cu elicopterul. Cu elicopterul simți că zbori, că ești un fluture. Unde mai mergem?

— Vom flutura la o casă de oameni buni. Ce zici, iubito? și-i spuse adresa unde locuiau părinții ei. Ea deveni roşie ca focul. La orice se aştepta, numai la una ca asta nu. Ce să facă ei acolo?

— Cum m-ai lăsat fără răspuns la cererea formulată, mergem numai dacă vrei. Nu ai nicio obligație. Printre altele, îi vom pregăti pentru plecarea lor în Brazilia.

— Chiar sunt curioasă ce mutre vor face când ne vor vedea și mai ales când vor auzi vestea ce le-o vom da.

— Atunci, pe cai!

— Iarăşi mă luați cu voi? Abia aştept să ajung acasă să mai lucrez ceva la computer. Trebuie să țin pasul cu progresul. În domeniul informaticii fiecare zi are dimensiunea și valoarea ei pe care, dacă ai pierdut-o, ești depășit. Dacă o zi nu sunt pe fază, rămân în urmă, mă uzez moral și nu este bine când de la o zi la alta se înnoiesc limbajele de programare și variantele de Linux. Dar cu voi nu se poate. Trebuie neapărat să fiu și eu prezent, să vă țin lumânarea la tot ceea ce faceți ca și cum voi nu ați putea face nimic fără mine.

— Tu nu vrei să ajungi în paradis? Și nu uita că drumul spre paradis trece pe pământ, prin livezile cu flori și fructe ce așteaptă să fie recoltate. Este timpul să mai iei o pauză. Tu nu înțelegi ce sarcină uriașă avem, ce responsabilități ne apasă? Și cum suntem dincolo de munți putem da o fugă până la ai tăi, ca să te mai liniștești. În privința păstrării pasului cu ultimele noutăți, ia-ți cinci secretari care numai asta să facă și care să te țină la curent, dându-ți rezultatul cercetărilor lor zilnice.

— Să știi că așa voi face. Cum de nu m-am gândit. Chiar așa. Este timpul să mai fac și eu pe amfitrionul. Ce mai așteptați, pe cai!

Se pregătiră serios de plecare, luară câte o amintire adusă de ei din Brazilia pentru fiecare membru al familiei și pentru alții de care pe moment nu-și aminteau, se primeniră și se îmbrăcară gros, întâlnindu-se cu domnul prim ministru în elicopterul cu care plecară acasă la părinții iubitei. Discutând cu pilotul elicopterului au stabilit ca primul dintre ei care va învăța să piloteze un elicopter este domnul prim ministru pe urmă ceilalți, pentru că în situația actuală este bine să știi. Niciodată nu știm când avem nevoie. De aceea, pentru a începe lecția demonstrativă, la rugămintea lor, pilotul le spuse înainte de a decola care este principiul de zbor și care sunt comenzile necesare. Singurul care vorbea și explica ce comenzi dă aparatului de zbor a fost pilotul. Atenți la lecția practică a ofițerului de aviație, dispăru senzația ciudată a zborului și timpul se comprimă, pierzând măsura lui. Cum veniseră cu elicopterul și cum toți știau că fata lucrează la președinție, începu să se strângă lumea ca la urs să vadă ce doresc. Coborâră firesc pe rând din avion, se opriră și vorbiră cu oamenii, dădură mâna cu ei, îi ascultară și astfel, doar după un timp reușiră să ajungă la casa părinților, încât vestea sosirii fiicei lor însoțită de doi domni ajunsese mult înaintea lor la ei acasă, numai bine ca să se pregătească. Dar nici prin cap nu le trecea de ce le fac această vizită inopinată. Aceștia când văzură atâta lumea care le bătea la poartă, se agitau, gândindu-se ce să facă și cu ce să-i servească. Nu știau cine sunt domnii, atunci ea îi prezentă pe musafiri. Rămăseseră plini de uimire pentru cinstea ce li se face de a veni acasă la ei așa domni mari.

— Am putea spune în termeni oficiali că am venit să vedem ce mai faceți, cu ce probleme vă confruntați și cum putem ajuta orașul dumneavoastră. Dar vă spunem drept că am venit din curiozitate și de dor. Nu ați sughițat, pentru că ați fost pomeniți?

— Deci, dumneavoastră sunteți domnul președinte. Să știți că noi v-am votat.

— Ca și fiica dumneavoastră.

— Nu numai noi, dar toți cei de aici. Sincer, eram sătui de politică și ne-am gândit că poate s-o produce o schimbare. Și, Domnul fie lăudat, până acum, toate ne-au mers spre bine. Fiecare intervenție a dumneavoastră ne unge la suflet.

— Şi ce consideraţi dumneavoastră că le-ar cădea cel mai bine oamenilor noştri să primească de Anul Nou?

— Eu consider că ar fi reducerea perioadei de muncă. Oamenii să se pensioneze mai devreme, pentru a se bucura de viaţă. Mă gândesc la noi. Ce fericiţi am fi să stăm acasă şi să ne bucurăm de ce am agonisit până acum. De ce să muncim până crăpăm? Nu este corect.

— Dar dumneavoastră?

— Vedeţi, domnule preşedinte, eu niciodată nu am făcut politică, nici chiar şi atunci când ne obligau să o facem. De aceea v-am votat că nu sunteţi politruc. Cum încep să stau mai mult la televizor, aş dori o televiziune de la care să învăţăm ceva sau să ne reamintim cele pe care le ştiam cândva şi care sunt astăzi prezentate într-o altă formă, astfel încât fiecare să primească ceva folositor. De exemplu, cursuri şi emisiuni şcoală, consolidarea cunoştinţelor la anumite materii mai dificile, practicarea şi explicarea pe înţelesul tuturor a unei limbi străine, istoria neamului, filosofie. Trebuie dată posibilitatea publicului spectator să intre prin fereastra televizorului la lecţiile celor mai buni profesori dintr-un anumit domeniu. Să ni se explice cum să citim etichetele de pe produse, să ni se explice ce înseamnă fiecare abreviere comercială, denumirile ştiinţifice ale E-urilor scrise pe etichete, precum şi efectele acestor substanţe asupra organismului uman. Programe cu tot felul de medici şi prezentarea concretă a fiecărei vindecări. Explicarea ştiinţifică a unei boli este necesară, dar la fel de necesară este şi mărturia bolnavilor care să ne povestească prin ce au trecut de când s-au îmbolnăvit până au ajuns să se vindece.

— Vă mulţumesc pentru sugestiile făcute. Vom reflecta asupra sugestiilor înţelepte. Mă bucur să întâlnesc oameni ca dumneavoastră şi mai ales care m-au şi votat. Nu pe mine, ci pe dumneavoastră v-aţi votat. Cum se ridică problema pensiei, când o să intraţi la pensie ce o să faceţi?

— Iubiţi părinţi, eu ştiu că de când am sosit, vă întrebaţi de ce am venit tocmai acum şi alte chestii din astea. Vă bucuraţi şi vă îngrijoraşi în acelaşi timp. Pentru a vă risipi îndoiala, vreau să vă dau şi vouă o veste bună. Fiica voastră, lumina ochilor voştri este fericită. Este îndrăgostită. M-am îndrăgostit şi iubitul meu a răspuns dragostei mele.

— Doamne, ridică mâinile mama. Draga mamii, dragă! O îmbrăţişă mama bucuroasă. Tatăl o privi dând din cap.

— Şi cine-i iubitul tău? Poţi să ne spui cine este şi când o să ni-l prezinţi? Întrebă tatăl. Ţi-am spus că nu-i bine să te joci cu purtarea verighetelor, dar tu nu ne-ai ascultat.

— Iubitul meu este domnul preşedinte.

— Bine, domnule, noi te votăm şi tu ne furi fata? Glumi tatăl îmbrăţişându-i. Să fie într-un ceas bun. Înţeleg că vreţi să vă luaţi.

— De Câșlegile de iarnă vom face nunta, dacă mireasa vrea. Depinde de ea. Din partea mea eu fac ceea ce ea spune. Dacă este frig și îi este frică să nu răcească, pentru că hainele de mireasă sunt subțiri, nu-i bai, că mergem cu toții în Brazilia că acolo e mai cald. De aceea am venit să vă cerem mâna și am venit doi ca să avem mai mult curaj. Și până la urmă, cea care a vorbit a fost mireasa.

— Fiecare are dreptul la fericire. Ne bucurăm că în sfârșit și-a găsit și ea omul sorocit. Din partea noastră aveți toată binecuvântarea. V-o dăm numai s-o luați cu buna, că de felul ei îi tare încăpățânată. Face numai ce vrea și cum îi convine.

— Noi ne iubim. Și iubind-o pe ea vă iubesc și pe dumneavoastră. Vă mulțumesc că ați crescut-o bine, sănătoasă și cu un caracter puternic. Nu știu dacă îi trăiesc bunicii, dar și lor le mulțumesc pentru fata pe care au crescut-o.

— Trăiesc, cum să nu trăiască, haideți să le facem o surpriză.

— Mergem cu birja noastră!

Ieșiră din casă în aplauzele mulțimii care se bucură nespus de vizita rapidă pe care o făcură, fără vorbe multe, după felul în care se țineau de mână au înțeles totul. Ea recunoscu câteva din colegele și prietenele ei de odinioară cu care se îmbrățișară, colegi, cunoscuți, cărora le prezentă pe domnul președinte și pe domnul prim ministru. Erau printre puținii locuitori ai țării ce aveau prilejul să-i cunoască personal. Pentru ei era o mare cinste. Vestea se răspândi fulger în tot orașul în care toate mașinile începură să claxoneze când s-a ridicat elicopterul. În zece minute au ajuns la casa bunicilor care, uitându-se la pasărea de fier ce se lăsă în ograda lor și din care a coborât nepoata cu copiii lor și alți doi domni, păreau că trăiesc un vis. De totdeauna visau că o să le vină nepoata pe calul lui Făt Frumos, dar cum a fost să fie cu Pasărea Măiastră, și așa e bine. Ea fugi repede și-i îmbrățișă pe bunicii ce aveau ochii încețoșați de emoție. Ultimul care coborî, fusese pilotul elicopterului.

— Bună seara, nu-mi spuneți nimic că vă spun eu totul, îi întâmpină moșul sfătos. Sunteți oameni buni, nu pentru că aveți chipuri blânde și priviri senine, sunteți buni, pentru că cea care v-a adus aici este sânge din sângele nostru, cine știe cât de amestecat de-a lungul timpului, dar știm că sângele apă nu se face și nu putea să fie fericită de una singură fără ca noi să nu știm. Și mai știu, fără să-mi spuneți, cine este alesul inimii ei, este domnul cu barbă. Și știți de ce, pentru că ea pe mine m-a iubit de totdeauna și m-a găsit mai tânăr în persoana domniei voastre. Să fie într-un ceas bun. Din partea mea și a soției mele aveți toată binecuvântarea, acum putem muri împăcați. Spuse moșul mângâindu-și barba albă și lungă. Domnul președinte se duse la el, îi sărută mâna și-i sărută obrajii, îmbrățișându-l. Pe urmă îi sărută mâna doamnei și îi sărută obrajii.

— Nu mai este nevoie să vă prezint, că moșu' v-a recunoscut pe toți. Haideți să ne jucăm un pic. Cine-i domnul președinte?

— Eu sunt, strigă tatăl.

— Eu sunt, strigă pilotul.

— Eu sunt, strigă moșu'.

— Eu sunt, strigă domnul preşedinte.
— Eu sunt, strigă domnul prim ministru.
— Acum cine este doamna preşedinte?
— Eu sunt, strigă mama.
— Eu sunt, strigă bunica.
— Eu sunt, strigă nepoata.

Doamne, se prinseră toţi de umeri şi începură să danseze o horă. Nu ştiau ce să mai facă de fericire. Bunicii, în simplitatea lor, nu se aşteptau ca nepoata să se oprească tocmai la uşa casei lor cu aşa oaspeţi de seamă.

— Bunicule, acesta este iubitul meu, domnul preşedinte, iar acest domn este prietenul nostru cel mai bun, domnul prim ministru. Ieri ne-am întors din Brazilia unde am fost plecaţi în vacanţă de miere prin schimbarea anotimpului, pentru a ne încălzi iubirea şi trupurile la soarele şi în oceanul cald al Braziliei, în Recife, unde o să mergeţi şi voi după sărbătorile de iarnă. Domnul este profesorul nostru de pilotaj care ne duce ca gândul unde dorim.

Intrară în casă şi oferiră fiecăruia câte o amintire. Nu-i frumos să mergi la casa cuiva fără să-i dai un cadou. Era o plăcere să stai la căldura frumos mirositoare a focului de lemne şi mâncare din casă. Focul trosnea în sobă. Cina era pregătită.

— Haideţi, aşezaţi-vă şi mâncaţi, ca să ne stea peţitorii.

Spuseră rugăciunea, ceea ce le plăcu celor bătrâni iar părinţii fetei rămaseseră surprinşi. Nu se aşteptau. Până acum tot ceea ce vorbea domnul preşedinte, ginerele, le plăcu, comportamentul lui, felul manierat de a vorbi cu oamenii, de parcă era născut pentru aşa ceva. Se vede că este fiu de popă că ştie să vorbească cu fiecare, să spună exact ceea ce trebuie, şi mai ales obiceiul acesta cu zisul rugăciunii. Dacă ei i-ar fi cerut fetei lor să se roage, le-ar fi făcut împotrivă, dar uite ce le mai ştie, de parcă toată viaţa ei umblase la biserică. Dar bine o educă şeful, gândi tatăl critic. Uitându-se la ei, se vede de departe cât sunt de îndrăgostiţi unul de celălalt. Ce fulgerătoare le apăru dragostea lor. Se bucurau pentru fiica lor, cu toate că exista o diferenţă de vârstă între ei. Pe de altă parte, ea ajunsese la vârsta la care nu se mai gândea la măritiş. Toate cele din generaţia ei aveau copii mari, numai ea tot alegea şi se vede că ajunsese vremea culesului şi încă ce cules. Acum înţelese de ce la alegerea acestui preşedinte simţi ceva de nedescris ca şi cum i se ridica o piatră de pe suflet. Era frica pe care o trăia obsesiv că fiica lor va rămâne nemăritată. Desigur, în lume sunt mai multe fete decât băieţi, dar aceasta este teoretic. Practic, fata lor era o fată specială. Ce bine că s-a găsit acest bărbat ales să o vadă şi să o facă fericită. Chipul ei este mai tânăr cu cel puţin zece ani decât arăta înainte. Tristeţea pe care o citeau în privirile ei, o tristeţe a fetei resemnate pentru o dragoste imposibilă sau neîmpărtăşită dispăru complet. Priveau la cea mai frumoasă fată pe care au văzut-o vreodată în viaţa lor, încât nici nu le venea să creadă că a lor era acea frumuseţe. Mâncară, băură şi se simţiră extrem de bine.

— Am presimțit eu ceva azi dimineață că o să avem musafiri așa că am făcut foc și am încălzit toate camerele. Se vede că focul meu v-a adus aici.

— Focul inimii, spuse domnul președinte.

— O să înnoptați la noi și mâine vedem ce mai facem. Puteți rămâne sau vă continuați drumul. Casa era mare cu multe camere. Pentru a nu sminti gazda, domnul președinte și domnul prim ministru dormiră într-o cameră, pilotul și tatăl fetei în alta, fata dormi cu mama, iar bunicii în bucătărie. Dormind în aceeași cameră, retrăiau vremurile când domnul prim ministru era pedagog de noapte la liceul pe care-l absolvise, unde se întâlneau, arătându-i computerele la care lucra, pe care le asambla și le tot schimba configurațiile. Ce vremuri! Domnul prim ministru era pasionat de lumea sportului, a tenisului, a fotbalului și a atletismului, de asemenea, nu pierdea nici spectacolul de patinaj artistic sau schi. Toate aceste sporturi le practicase odinioară și pe altele le practică și astăzi, dându-i o alură sportivă. A doua zi dis de dimineață, domnul președinte trimise elicopterul acasă la părinții lui să-i ia și să-i aducă. După două ore elicopterul a venit cu încă două persoane. Domnul președinte a mers i-a îmbrățișat, le-a sărutat mâna și i-a prezentat celorlalți. Îl recunoscuseră de departe pe cel mai bun prieten al fiului lor, manifestându-și bucuria. Se făcură prezentările. Chiar din primele momente socrii s-au simpatizat, găsind subiecte comune de discuție. De ieri rămăseseră în elicopter camerele de filmat pe care cameramanii le-au lăsat, dându-i domnului prim ministru numai înregistrările făcute. Grijuliu, pilotul le-a dus în casă de cu seară. Cum lentilele nu erau aburite, puteau fi folosite. Le-au instalat pe trepiede și l-au rugat pe ofițerul de aviație să se ocupe de filmări.

— Unii știu de ce suntem toți adunați aici, alții nu. Cei care nu știu sunt părinții mei, de aceea, vorbind deschis, le prezint pe viitoarea lor noră, iubita mea din capitală. De aceea ne-am adunat aici ca să ne căsătorim și să fie toți prezenți.

— Să fie într-un ceas bun, dar de ce atâta grabă? A trebuit să trimiți elicopterul după noi, și știi că mamii îi este frică să zboare. A ținut ochii închiși tot timpul.

— Iertați-mă, dar dacă vreți, la întoarcere puteți să mergeți cu un mijloc de transport terestru, dacă vă incomodează zborul cu elicopterul.

— Puteți rămâne câteva zile la noi și vă duc eu cu mașina, sau vă duc și fără să rămâneți, se oferi tatăl miresei, bucuros că poate face ceva pentru domnul președinte.

— Este o perioadă mai specială a anului și trebuie să ne pregătim pentru întâmpinarea colindătorilor, pentru că se crease o tradiție încă de pe vremea când soțul era profesor la seminar să ne vină elevi și studenți să ne colinde, credincioși și rude din oraș și din alte părți, spuse mama președintelui. Chiar dacă nu mă simt în largul meu, rabd, numai să mă văd cât mai repede acasă unde am atâtea de făcut. Cea care le face pe toate în gospodărie sunt eu, părintele mai mult cu cărțile și alte servicii.

— În privința grabei, domnul președinte vă poate clarifica. Consider că el este mai îndreptățit să o facă decât mine spuse mireasa.

— Nu discutăm probleme dogmatice și nici filosofice, pentru că nu este locul. Când Iisus a fost la Nunta din Cana Galileei, deși nu era pregătit să înceapă activitatea publică, Maica Domnului I-a cerut să-i ajute pe miri să iasă din impas, pentru că li se terminase vinul. Ceva asemănător este și în cazul nostru. Este vorba despre o minune. Noi ne iubim. Ca să ne celebrăm întâlnirea și dragostea puternică ce o nutrim unul față de altul am fost în Brazilia, unde am și înălțat o biserică, urmând să fie pictată și ridicat iconostasul. La slujba de sfințire a locului și de punere a temeliei acelei biserici au participat șapte episcopi și le spuse numele, fiind fețe bisericești bine cunoscute de toți. La temelia bisericii avem și locurile noastre de veci pentru noi trei. De fapt, după sărbătorile de iarnă cu toții sunteți invitații noștri în Brazilia unde veți sta cât poftiți. Sper să vă placă.

— Să nu uiți să le spui minunea.

— Ne-ați făcut curioși.

— Luați loc, respirați profund și țineți-vă bine, sunteți cei care auziți vestea la prima mână, nu prin mijloacele de difuzare în masă, noi trebuie să fim căsătoriți pentru a începe o campanie puternică de combatere a criminalității împotriva neamului nostru, făcută inconștient, cu diferite motivații și sub diferite nume. De data aceasta nu se mai implică președinția ca instituție, ci președintele ca persoană.

— Bine, domnule, dar ne ții pe jeratic, haide, spune-ne!

— Vreau să propun acelor mame care vor să avorteze sau sa-și abandoneze copiii pe diverse motive să dea numele meu copiilor lor, considerându-mă tatăl lor adoptiv, ceea ce consider o cale viabilă pentru a pune capăt pruncuciderii. Nu este numai o simplă formalitate, ci pur și simplu vom avea în vedere fiecare caz în parte, având grijă de fiecare copil și de mama lui. Pot face acest lucru numai dacă sunt într-un echilibru de saturație civilă, adică căsătorit, soția mea și prietenul meu fiind nașii acestor copii.

Se lăsă un moment de liniște profundă. Unii priveau în tavan, alții în podea, alții priveau pierduți. Nimeni nu spunea nimic, doar focul se auzea în sobă.

— Eu am avut o singură fiică cu care mă mândresc și m-aș bucura să am mii de nepoți. Acum la bătrânețe am înțeles ce importanți sunt copiii. Nu am nepoți și le simt lipsa. Oricum, copiii ni se duc, dar ne vin nepoții. Eu vă sprijin cu tot dragul și se vede calitatea omului în acest gest. Să vă ajute Dumnezeu să puteți face față spuse tatăl fetei.

— Tu nu ai vrut să fii preot, dar acum înțelegi de ce unii preoți se adresează credincioșilor cu "copiilor", toți suntem copiii Domnului, dar uităm și tu, nu că vrei să le amintești acest lucru, ci te lupți ca ei să fie copiii Domnului,

Domnul fiind Calea, Adevărul și Viața. Poate vei avea și unele deziluzii, gestul tău este asemenea celui al unui Don Quijote visător. Marii visători văd omul. Dacă aveți nevoie de cineva cu experiență în acest domeniu, vă stau la dispoziție cu toți prietenii mei clerici și medici.

— Asta da, minune. Aveam emoții, credeam că ai rămas însărcinată, dar la o așa numeroasă sarcină nu m-am gândit niciodată spuse mama miresei.

— Deci, vă căsătoriți. Unde și când? Întrebă bunicul.

— Aici și astăzi, răspunse mireasa.

— Tot satul știe că ați venit și sunt curioși să vă cunoască. Nu puteți trece necunoscut. Pe unde treceți lăsați urme, ca aici la noi, pe zăpadă, cu atât mai mult cu cât ați venit tocmai cu elicopterul.

— Lăsăm, dar nu ne afundăm în ele. Așa că, bucurați-vă! Mai aveți stiloul cu care ați învățat-o pe nepoata dumneavoastră să scrie?

— Cum să nu-l am? Ori de câte ori îl privesc sau îl iau și scriu simt mânuța ei. Ce se mai juca cu el. Învățase să scrie în joacă. Până să o văd cum îl mânuiește nici nu mă gândeam că stiloul este o sabie. Copiii au dreptate. Stiloul este sabie în mâna celui care știe să-l mânuiască.

— Ne trebuie un primar.

Cineva bătu la ușă.

— Asta-i o altă minune. Ce credeți că spunea domnul președinte, chiar în momentul acesta, înainte de a bate la ușă?

— Bună ziua.

— Bună ziua, domnule președinte și domnule prim ministru, vi-l prezentăm pe domnul primar.

— Bună ziua!

— Bine ați venit la noi! Chiar ne gândeam când o să treacă și prin satul nostru domnul președinte.

— Bine v-am găsit și ne bucurăm că ne-am întâlnit. Tocmai ne gândeam la dumneavoastră. Sunteți pregătit să celebrați o căsătorie civilă?

— Astăzi.

— A cui?

— A președintelui țării cu mireasa ai cărei bunici sunt acești oameni minunați.

— Cine va sunt nașii?

— Este domnul prim ministru.

— Știți ce zice legea.

— Știm și tocmai de aceea vă întrebăm dacă sunteți dispus să o ajustați. Pentru a scurta timpul de verificare a actelor, vă dăm toate relațiile, dumneavoastră îi contactați și într-o jumătate de oră cel mult ați rezolvat problema.

— Și în cazul în care mai apar unele situații de acest gen, în care oamenii se grăbesc, odată ce aveți toate cheile le puteți rezolva pe loc după cum le puteți da și altora.

— La ce oră veniţi la primărie?

— Când consideraţi că aveţi timp pentru noi.

— Domnule preşedinte şi domnule prim ministru, vă cunoaştem rapiditatea cu care rezolvaţi probleme, sper ca şi noi să fim la înălţime. Puteţi veni peste o oră şi totul este gata.

— Vă mulţumim.

— Cum aţi venit şi toată lumea ştie că sunteţi aici, primăria va fi plină de lume şi probabil va fi nevoie de oameni de ordine.

— Mulţumim. Nu este nevoie de oameni de ordine. Ce ordine mai mare decât cea din inimile lor. Pot veni, nu există absolut nicio interdicţie.

Primarul transpirat de emoţii, luă cu el mapa care i-a dat-o preşedintele, ajunse la primărie, verifică autenticitatea documentelor în zece minute şi totul fusese pregătit. Îşi chemase soţia, pregătiră ceva să servească lumea ce va fi prezentă la oficierea căsătoriei civile. Dintr-o dată devenise persoana cea mai importantă din ţară. Era un om simplu, bun gospodar şi tocmai pentru aceasta fusese ales primar. Toţi cei de aici simţeau urmările activităţii preşedinţiei şi a guvernului care îi susţineau, le dădeau soluţii şi-i ajutau să le înfăptuiască. Nici nu se usca bine cerneala vreunui contract că era şi realizat, ceea ce înainte dura ani şi decenii, cu aceşti oameni se rezolva într-o zi. Dar nu numai probleme materiale, ci şi sociale şi spirituale.

Cei din casă, după ce plecă primarul, încă nu-şi reveniseră din şoc, de aceea, domnul preşedinte sparse liniştea apăsătoare.

— Faţă de toată lumea, îmi declar dragostea mea pentru tine. De aceea, înainte de a ne prezenta la starea civilă, te întreb dacă vrei să îmi adopţi numele ori vrei să rămâi în continuare cu al tău sau vrei să îl combini pe al meu cu al tău. Atât un nume, cât şi celălalt, este frumos. Tu eşti cea care decizi şi de acum înainte, nu voi face ceea ce a făcut tatăl meu cu mama mea, lăsând-o acasă. Nu! Peste tot pe unde merg, vii cu mine! Singură când eşti singură şi cu copiii când vom avea copii. Nimeni nu este perfect, dar eu sunt imperfecţiunea dusă la extrem. Sunt nervos, nemulţumit de mine însumi. Deşi ştiam cât sunt în stare să fac, căutam tot timpul să fac dublu şi astfel îmi alimentam o nemulţumire continuă. Sunt cel mai nemernic dintre oameni, sunt mândru, îngâmfat, cred că le ştiu pe toate şi jignesc oamenii asupra cărora îmi revers ura ce o am contra mea. Îţi spun ca să ştii ce jigodie de om sunt. Sunt o fiară pe care trebuie să o suporţi şi pe care trebuie să o domesticeşti. Am ieşit aşa, în ciuda educaţiei austere pe care am primit-o. Iubirea ta a reuşit să îmblânzească fiara din mine, să-l îmbrace cu căldură şi să-l civilizeze pe monstrul ce eram înainte de a te cunoaşte. În ciuda felului meu dificil de a fi, am câteva valori în faţa cărora mă comport complet diferit este prietenia şi suferinţa umană. Te iubesc, dar asta nu înseamnă că trebuie să şi accepţi căsătoria. Te cer în căsătorie în faţa părinţilor tăi, ai mei, ai bunicilor tăi, a prietenului meu

și a domnului ofițer de aviație. Știu că sunt unicul bărbat din viața ta și că ai făcut pentru mine ceea ce nu ai făcut pentru nimeni. Vreau să fii convinsă că refuzând să fii soția mea nu mă jignești deloc, îmi ușurezi sufletul de povara unei căsătorii pe care felul meu de a fi o va face imposibilă și greu de suportat. Vorbesc acum, pentru că este bine să știi de la bun început cu cine pornești la drum, ca să știi cum să mă strunești. Sunt un om bun, dar uneori de o bunătate malefică și de aceea niciodată nu am fost atât de bun cât am dorit. Nu sunt obișnuit să lupt pentru mine, pentru că o astfel de luptă nu dă sens vieții mele, lupt însă ca un leu pentru alții, pentru cei slabi, desconsiderați, ofensați și ignorați pe nedrept.

Prin felul său de a vorbi el se condamna singur la moarte. Nicio femeie normală nu l-ar fi acceptat ca soț pentru a se nenoroci pentru tot restul vieții. Cu toții așteptau să vadă ce va spune ea. Mingea se afla în terenul ei. Conta mult cum o va juca. Părinții lui s-au speriat de ce au auzit. Erau roșii de rușine și priveau în jos. Nu aveau curajul să ridice privirea. Se simțeau vinovați pentru o parte din ceea ce spuse în mod deschis fiul lor mai mare pe care-l iubeau, pe care-l apreciau la superlativ, despre care toată lumea vorbea bine și-l aprecia. Așa se întâmplă cu copiii care de mici ridică probleme de personalitate, sunt nervoși și de fiecare dată când se trezesc plâng pentru că au dormit împotriva voinței lor, așa se întâmplă cu copiii ce nu fuseseră ținuți în brațe și mângâiați. Da, ei sunt acei copii care rămași singuri se leagănă, iar când dorm își mișcă nervos piciorul drept sau stâng. L-au crescut pentru ochii lumi, negândindu-se la sufletul pe care-l mutilau. Se speriaseră de monstrul hidos ce zace în el. La orice se așteptau, dar nu la încă o variantă radicală a bine cunoscutei perechi monstrul și frumoasa. Le plăcea mult de fată și trăiau înainte ca ea să se pronunțe regretul pierderii unei asemenea nurori.

— Știu cine ești. Știu că ești un demon. Știu la modul absolut totul despre tine. Pentru tine am plâns până mi-au secat lacrimile. Prezența ta la palat o simțeam ca o peșteră mare și goală în care se multiplica la infinit ecoul suferinței mele. Te-am simțit cum plângi când asiști la manifestarea oricărui eveniment public, la mișcările greviste, la spectacolele de folclor, chiar la filmele pe care le trăiești. Ieri am plâns cu tine. Plânsul nostru s-a sincronizat. Lacrimile tale mi-au arătat că ești un bărbat adevărat. Îți mulțumesc pentru această cerere oficială în căsătorie în fața celor dragi nouă și cum mi-ai cerut un răspuns îți răspund la fel de sincer. Acum, în acest moment te iubesc, nu știu cum va fi mâine sau poimâine, dar acum, la cererea făcută iau o decizie pentru tot restul vieții mele de aici încolo și le spun celor prezenți că doar de câteva zile am venit din rai. Doar acele zile echivalează cu două veacuri de existență a omenirii. Acolo pe plajă, îmbrăcați în costumul minunat al raiului tu m-ai cerut în căsătorie și nu ți-am dat nici un răspuns. Nu mă gândeam deloc la căsătorie și atunci mi-ai promis că mă vei cere în căsătorie de la pă-

rinţii mei, ceea ce s-a întâmplat. Am asistat la toate scenele petrecute acasă la părinţii mei şi aici. Toată familia mea te divinizează pentru ceea ce eşti. Eşti un mit. Iubirea noastră din Brazilia a intrat în legendă. Am devenit chiar înainte de a ne căsători una din perechile celebre ale îndrăgostiţilor. Suntem câte un pic din toate cuplurile celebre de îndrăgostiţi. Avem ceva din Orfeu şi Euridice. Pentru tine muzica este o condiţie a iubirii. Ştii că de când suntem împreună nu ai mai cântat la vioară. Eu am fost vioara ta şi am vibrat în toate felurile. Mă atingi cu o simplă privire şi eu vibrez. Tu mi-ai fulgerat noaptea în care trăiam, dându-i sens. Tu m-ai plimbat prin rai, scoţându-mă din iadul vieţii. Avem ceva din iubirea dintre Paris şi Elena. M-ai cucerit cu frumuseţea ta lăuntrică. Când m-am îndrăgostit de tine nici nu ştiam cum arăţi. Când m-am uitat mai bine la tine deja te vedeam dinlăuntrul meu, într-o frumuseţe peste fire. Ceea ce vrem să facem recondiţionează postura celor doi când pornim un război al iubirii ce trebuie să învingă moartea, pentru a reînvigora condiţia umană. Omul a fost făcut de Dumnezeu nu pentru a-şi omorî copiii şi semenii, ci pentru a iubi, a face copii, a-i creşte şi a se bucura împreună cu ceilalţi de viaţă. Dacă nu aş fi existat eu, Paris nu ar fi iniţiat acest război, pentru că-i lipsea protecţia Elenei. Te iubesc de la începuturile lumii până la sfârşitul ei. Suntem Ulise şi Penelopa în care călătoria eroului se identifică cu ţesătura neîntreruptă a eroinei. Tu m-ai călătorit de-a lungul întregii Odisee şi eu te-am ţesut bine în vrăjile iubirii mele, încât mă vei purta cu tine peste tot până la sfârşitul lumii. De asemenea, suntem precum Bonnie şi Clyde dacă ne gândim cum am vizitat cazinourile şi ne-am umplut buzunarele, desigur, arma noastră a fost înţelepciunea. Şi am putea enumera toate cuplurile nefericite, dar toate la urma urmei se reduc la perechea originară a lui Adam şi Eva. Aşa eram când ne plimbam împreună prin rai, aşa am rămas când am ieşit din rai în lume. Iubirea mea pentru tine este aventura vieţii mele. Acum dau verdictul. Notaţi pentru ca să rămână în istoria unirii noastre: În urma unei îndelungi dezbateri a cazului dat spre soluţionare, instanţa supremă a conştiinţei mele hotărăşte: accept să fiu soţia ta, accept să-ţi port numele, accept să fiu pentru tot restul vieţii mama ta protectoare, amanta ta fierbinte şi soţia ta dedicată trup şi suflet. Accept să mă înşeli cu oricine vrei şi ori de câte ori vrei. Prezentă, voi asista la actul de adulter pe care-l voi susţine cu toată tăria iubirii mele ca pe un act suprem de iubire, de aceea accept să te înşel cu tine însuţi, aşa cum tu mă vei înşela cu mine însămi. Accept să te susţin în toate acţiunile tale. Orice crime vei face voi fi alături de tine, pentru că iubirea noastră este deasupra oricăror considerente morale şi de conştiinţă. Accept orice tu-mi ceri în numele iubirii noastre. Te accept în condiţia ta de muritor şi de zeu, de păcătos şi de sfânt, de om simplu şi de preşedinte al ţării. Te voi urma până la capătul lumii dacă este nevoie. În cazul în care ceva nu va funcţiona în familia noastră voi face tot posibilul să îndrept, să te susţin şi să te ajut. Dacă

te vei sătura de mine și iubirea noastră se va stinge, accept să rămân pentru totdeauna umbra ta. Tu ești săgeata mea solară și, de aceea, în deplinătatea facultăților mele mentale și afective declar în fața tuturor marea mea iubire pentru tine. Te iubesc.

Ochii părinților se umplură de jocurile izvoarelor de lumină. Toți o îmbrățișară și o felicitară. Jucă admirabil mingea din terenul ei. Cu un cuvânt putea schimba radical situația și totul continua în aceiași termeni ai iubirii lor. Cei doi se prinseră de mâini și fugiră în cealaltă cameră să nu fie văzuți. Se îmbrățișau puternic și plângeau fără să știe de ce. Era a doua oară când plângeau împreună. Simțeau o atracție puternică și faptul că împreună constituiau o forță cosmică, supraumană în stare să facă tot felul de minuni. Totul începuse simplu cu o invitație de a o încheia la sutien. Acela fusese primul fior al atingerii celor doi ce înflori în această căsătorie în care aveau rolul principal. Intrară în baie, își spălară lacrimile și porniră cu toții la primărie, unde-i aștepta tot satul ce ieșise din casă pe vreme de iarnă imaculată pentru a fi alături de ei la celebrarea căsătoriei civile. O cunoșteau pe fată. Erau bucuroși pentru norocul ce dăduse peste ea, peste bunicii ei și peste sat. În timp ce se apropiau, bărbații își scoteau căciulile și dădeau mâna, mai mult, se îmbrățișau cu toții, bărbați și femei, fiecare spunând un cuvânt bun, urându-le tot ce era mai bun. Pilotul dusese camerele de filmat din timp, îmbrăcate într-o piele de oaie, pentru a le proteja de frig să nu aburească lentilele. Totul era pregătit. Emoționat, primarul oficie ceremonia ce dură 10 minute. Cei doi semnară certificatul de căsătorie pe care l-au luat cu ei. Erau soț și soție.

Primise de la viață încă o lecție, una umană, de a nu se îndârji în a spune nu, se gândea la faptul că el se lăuda că niciodată nu se va recăsători, că nu este ca alții care nu au coloană vertebrală. La invitația primarului de a se săruta, mirele îi sărută mâna miresei, mireasa îi sărută mâna mirelui, pe urmă mirele o sărută pe frunte, mireasa îl sărută pe frunte, își apropiară nasurile ca în sărutul eschimoșilor, se sărutară pe obraji și pe urmă se sărutară ca în filme, arătându-le că nu glumesc. Corul sătenilor le cântă mai multe variante de *La mulți ani*. Toți sărbătoreau evenimentul mâncând din bucatele pe care fiecare le adusese de acasă și bând vin roșu fiert cu cuișoare și scorțișoară, ca să se încălzească.

— Bunul Dumnezeu a rânduit să ne întâlnim cu toții și, pentru ca, cine știe când ne vom mai vedea, să nu lăsăm să treacă timpul de pomană, de aceea spuneți-ne ce v-ați dori ca să fiți cu adevărat fericiți?

— Dar noi suntem fericiți. Ne mai îngrijorăm la gândul că fiii noștri vor să plece de aici și nu ne vine bine. Toți vor să câștige o viață cât mai bună și nu sunt obișnuiți să ostenească așa ca noi.

— Noi suntem în căutarea unui pământ ca să construim o fabrică de avioane. Nu este o fabrică de stat, este a noastră, a mirilor și a nașului mirilor. Am putea-o ridica undeva pe aproape. Ia gândiți-vă dacă aflați și ne dați un

semn. Atunci o să încercăm, la modul practic de a da valoare la ceea ce merită. Aţi zburat vreodată cu avionul?

— Cum să zburăm, că doar nu suntem păsări. Şi nici nu ne-am simţi prea bine pe sus, dacă cădem?

— Ştiţi cum este în viaţă, fiecare lucru şi obicei are un început. Este important să începem, pentru că un lucru odată început se şi termină. De exemplu, noi acum am început ceva, să vedem ce va urma. Cred că toţi sunteţi curioşi.

— Şi încă ce curioşi.

— Vedeţi? Munca legată de cultivarea pământului este ca şi viaţa, continuă şi supusă capriciilor vremii. Ar fi bine ca zona să fie reîmpădurită. Veniţi cu idei şi le înfăptuim. Acum suntem cu toţii oameni de pe aici. Şi putem face multe unii pentru alţii, precum şi împreună.

Cel mai jovial era domnul prim ministru care intra în vorbă cu fiecare sătean, întrebându-i de toate, încât află totul despre ei. Mireasa îi prezentă domnului prim ministru fetele pe care le cunoştea, spunând câte o vorbă bună despre fiecare, prezentându-l ca pe un Superman naţional în stare să facă minuni, una dintre ele fiind căsătoria lor care i se datorează, că fără el nu ar fi avut naş şi nu s-ar fi putut căsători, spirit care-i plăcu şi o îmbrăţişă felicitând-o pentru tot ceea ce reprezintă ea pentru el, pentru cel mai bun prieten al lui, pentru cei care o cunosc şi în curând o vor cunoaşte. Ea are toate calităţile unei prime doamne a ţării. Se duse la corul ce le cântase la mulţi ani mirilor şi îi întrebă dacă ştiu imnul. Ca răspuns ei începură să râdă. Îi rugă să cânte imnul ţării. Mestecând bine mâncarea şi înghiţind-o cu toţii au început să cânte imnul. Se făcu linişte.

Când terminară de cântat, cu voce puternică, domnul prim ministru anunţă.

— Vă prezint pe prima doamnă a ţării. Să închinăm în cinstea domniei sale şi să-i cântăm *La mulţi ani!* Ridicară cu toţii un pahar pe care-l băură până la fund.

—Vi-l prezint pe domnul preşedinte. Să ne trăiască şi să-i cântăm *La mulţi ani*. Urmă al doilea pahar.

— Vi-i prezint pe părinţii mirilor, ai domnul preşedinte şi ai primei doamne, precum şi pe bunicii primei doamne. Să închinăm în cinstea lor, să trăiască şi să le cântăm *La mulţi ani!* Goliră al treilea pahar.

— Acum să închinăm în cinstea tuturor nuntaşilor prezenţi la acest eveniment istoric. Să trăim şi să ne bucurăm, pentru că meritam. *La mulţi ani!* Goliră al patrulea pahar.

— Îl felicităm pe domnul primar pentru frumoasa ceremonie a căsătoriei, pe doamna primar pentru toate bunătăţile pe care ni le-a oferit. Să trăiască *La mulţi ani!* Băură al cincilea pahar.

— Îl felicităm pe domnul prim ministru că a acceptat să ne fie naş şi să ne sprijine în povestea noastră de dragoste şi-i dorim să ne urmeze cât mai degrabă, pentru că viaţa este izvorul pe care nu-l putem da cu încetinitorul

decât numai în înregistrările video. Să închinăm în cinstea domniei sale şi să-i cântăm *La mulţi ani!* Şi pentru ca urările acompaniate de vin să nu ne facă rău, vă rog să mâncaţi cozonaci sau dulciuri ca să nu înceapă pământul să se balanseze. Spuse în final domnul preşedinte, îmbrăţişându-şi naşul împreună cu soţia lui. Deveniră toţi numai zâmbete după cursa bahică

— Să ne trăieşti, naşule!

— Să trăiţi, finilor!

— Ce zici, naşule?

— Ce să zic, finule? Orice mi-ar fi trecut prin minte, numai că o să ajung să-ţi fiu naş, niciodată. Unde, cu cine şi în ce context de vis. Bine că ai reuşit să filmezi că dacă povestim cuiva ce s-a întâmplat nu ne crede, cum nu ne cred orice le-am povesti din viaţa noastră. Dar ştii că-mi place, mă simt excelent. Sunt naşul. Cunoaşteţi filmul? Este unul din filmele de referinţă al bărbaţilor din America, *The Godfather*. Menirea noastră este de a distruge filosofia de viaţă pragmatică şi mafiotă a acestui film. Un naş fără gloanţe şi intrigi mafiote, un naş grijuliu ce-i ajută pe fini să fie ei înşişi prin ei înşişi, nu prin ajutoarele primite din partea lui. Naşul soare, naşul floare, naşul moare pe ponoare lângă-o floare într-o boare. Vezi ce efect năşesc are vinul? Nici nu ştiu cum ajung să le scot.

Deja încălziţi şi binedispuşi, socrii se pregătiră să meargă acasă. Mirii se despărţiră de ei, mulţumindu-le şi dorindu-le drum bun. Toţi patru se urcară în elicopterul care deja se afla în curtea primăriei, aşteptându-i. Mai puţin ruşinoşi, părinţii miresei acceptară invitaţia părinţilor mirelui de a-i vizita şi de a petrece Crăciunul cu ei. Familia începe să crească. Primul pas a fost acela al unirii fiilor lor, pe urmă vor vedea cum va fi. Acum fac parte din familie şi trebuie să aibă grijă unii de alţii, pregătindu-se împreună pentru întâmpinarea sărbătorilor.

— Ce bine se dau părinţii noştri. În sfârşit, se pare că mi-am găsit mireasa pe care ei o doreau de la început.

— Şi eu mă bucur. Fiecare cu lumea lui. Ei cu a lor şi noi cu a noastră.

Întorşi acasă la bunici, ascultară ceea ce le povesteau bunicii, întâmplări din viaţa lor simplă de ţărani. Domnul preşedinte vedea în ei pe Filemon şi Baucis, împletindu-şi iubirea într-o căsnicie trainică şi îndelungată, aureolaţi de dragostea ce emană în tot ceea ce fac, trăiesc şi oferă. Ei fuseseră cei care contribuiră la edificarea personalităţii speciale a Primei Doamne a Ţării. De la amintiri ajunseră la iarnă. Erau fericiţi că pământul era protejat de un strat gros de zăpadă. Se anunţa un an bun cu recolte mănoase. Zăpada le salvase semănăturile de toamnă. Zilele scurte şi vremea rece îi obliga să stea mai mult în casă, unde moşul o ajuta pe bunica să depene firele de lână, sculptând din când în când un lemn de tei. Le arătă lemnul pe care-l sculpta. Trăiau iubirea nepoatei ca fiind a lor, de aceea îi iscodiră să afle cum a fost în Brazilia. Pe

ei îi impresionă faptul că ajunseseră să ridice o biserică, lucru rar din partea tineretului din ziua de astăzi, de aceea şi-au exprimat dorinţa de a contribui şi ei cu ce pot la terminarea locaşului de cult. Auziseră vorbindu-se foarte frumos despre acele locuri. Pentru ei dragostea este sfântă şi doreau să calce şi ei pe urmele fericirii nepoatei lor. Fără să vrea, domnul preşedinte începu să fredoneze o colindă, ajutat fiind de ceilalţi şi la lumina flăcărilor începură să îşi pregătească repertoriul colindelor de Crăciun în armoniile cărora se evaporaseră aburii vinului băut. Când sosi pilotul, ei colindau de zor. L-au invitat şi pe el să li se alăture şi continuau entuziaşti. Terminând colindele cunoscute de toţi, fiecare căuta să-şi amintească una pe care ceilalţi nu o ştiu. Cei care ştiau cele mai multe erau bunicii. Ei retrăiau prin colindele cântate diverse perioade din viaţa lor. Un repertoriu bogat pentru copiii ce anunţă naşterea, pentru ceata tinerilor ce caută căprioara rătăcită sau rănită pentru a o proteja, ori întâlnesc un cerb ce cântă. Când au ajuns la colindele pentru cei proaspăt căsătoriţi, deveniseră profesori pentru miri, invitându-i să cânte şi ei pentru a învăţa şi ei colindele. Cum mireasa le mai auzise, îi fusese mai uşor să prindă linia melodică şi textul. Toate momentele vieţii erau acompaniate de colind. Au ajuns şi la colindele pentru oameni în vârstă, cu o vibraţie simfonică aparte şi ritm de dans bătrânesc în care arcuşul se opreşte brusc pentru a da timp unei respiraţii adânci. Cum ziua este mică, se întinse masa, mâncară bine, se despărţiră, se urcară în elicopter şi pentru a continua lanţul surprizelor după ore bune de zbor ajunseră în satul natal al domnului prim ministru. Cum văzură elicopterul pe cer deja au ştiut cine le vine şi toată lumea cu mic cu mare se adună la casa părintească a excelenţei sale. Era omul cel mai de seamă care vreodată ieşise din satul lor, cu care se mândreau toţi, chiar şi cei care-l vorbeau de rău pe când era în străinătate.

— Ne bucurăm că aţi venit, domnule prim ministru.

— Ce, mă, nu mă cunoşti? Doar am umblat la şcoală împreună, îţi aduci aminte că pe vremea în care eu eram responsabil de bibliotecă te-am iertat de trei ori când ai întârziat cu restituirea cărţilor şi acum mă domneşti? Ia adu pălinca aia să văd la câte grade ai lăsat-o. Şi se îmbrăţişară. Rămăsese acelaşi om pe care-l ştiau de totdeauna.

— Eu ştiam că ţie îţi place berea.

— Glumeam, te-am pus la încercare, dar dacă aduci pălinca nu te refuz, că o iau pentru protocol, este ceva de preţ. Ce mai faceţi, oameni buni? Văd că vă cresc burţile, boierie!

Se adunase lume multă, bărbaţi şi femei, prieteni, foşti colegi, vecini şi rude. Multe rude mai apropiate şi mai îndepărtate. Într-un colţ o doamnă de o frumuseţe rară avu un schimb de priviri cu vărul ei mai îndepărtat. Îndepărtat genetic şi de ţară. Domnul preşedinte, imaginându-şi cine este doamna, împreună cu soţia lui au mers la acea doamnă ca să-i ţină companie, să nu rămână stingheră. Fiind prima dată în acel sat, domnul preşedinte nu cunoştea pe

nimeni în afara surorii prietenului, dar cunoștea istoria. Intrară în vorbă cu ea, se prezentară și își exprimară bucuria că este și ea prezentă acolo. Ce bine că venise acasă. O întrebară de fiul ei, de serviciul ei, ce mai face și ce planuri de viitor are. Îi cunoștea suferința pierderii soțului, moment de doliu în care simțea nevoia unui sprijin care îi fusese dat de la capătul lumii de o inimă bună. În aceeași cameră fiind amândoi, erau stingheriți din cauza răutății oamenilor ce îi bârfiseră, afectând principiile prietenului lor.

— Îl iubiți? Întrebă direct prima doamnă.

Luată prin surprindere verișoara roși, simțind cum i se urcă sângele la cap.

— Cred că da.

— Credeți sau aveți certitudine? Ce ați simțit când l-ați văzut?

— Îmi bătea inima mai accelerat.

— Ce interogatoriu îi faci doamnei? Nu vă speriați. Și noi îl iubim. Poate greșim dacă dorim să guste și el din ceea ce gustăm noi. Cel care hotărăște ce face este el. Nu există o rețetă a trăirii numită iubire. Sunteți rude. Gândiți-vă la Einstein cu care se aseamănă în multe. Sclipitor, ciudat, modest și timid. Ochii ne țin la suprafața lucrurilor și puțini știu că vederea ființează lumea. De mic și-a exersat vederea în înțelegerea lucrurilor și a oamenilor. Noi știm că au existat mari oameni, datorită femeilor ce și-au oferit viața ca piedestal înălțării lor. Atingând lucrurile, vrem să ne convingem că valoarea omului ar sta în operă. Opera ca valoare se afla întotdeauna la purtător. Stă în noi înșine, în ființa creatorului care de obicei este uitat, rămânând cel mult amintit ca nume, și în cei care îl văd. Timpul trece, marcându-ne fie cu câte o pierdere, fie cu câte o regăsire. Cum ați trecut de puțin timp prin aceste încercări ale vieții, dumneavoastră știți mai bine. Probabil adevărata problema a iubirii este cea a împărtășirii ei. Este plină lumea de iubiri neîmpărtășite sau greșit direcționate. Știm că sunteți oameni cu principii morale solide, și tocmai de aceea ne-am bucura să găsim o formulă ca să stați mai mult în preajma lui. Puteți veni cu noi și găsim formula pe drum. Veniți?

— Vin.

— Prietene, îți dau o veste bună, doamna vine cu noi în capitală. Îți mai amintești de ea?

— Cum să nu-mi amintesc. Doar suntem rude.

— Cu atât mai mult, avem oameni apropiați. Cum te plângeai că rămâi în urmă cu noutățile, ai câștigat o colaboratoare apropiată. Felicitări!

— Tu știi cine-i doamna?

— Un om adevărat, bun și hotărât, în afara frumuseții pe care o vedem. Când am întrebat-o dacă vine cu noi a răspuns, fără să clipească. Promptitudinea ei spune multe. Se pare că doamna mea o simpatizează și așa nu am mai fi doar noi trei, ai avea și tu pe cineva, din familie, care te însoțește. Suntem mai echilibrați în ochii celorlalți.

— Voi vă gândiți la toate. Numai că nu este chiar din familie, am spus că suntem rude, dar mai îndepărtate. Știi că pe aici cam toți suntem rude.

— Dacă ți-am fi cerut să iei pe cineva de aici cu tine, pe cine ai fi ales?

— Ce întrebare, bineînțeles, că pe ea aș fi ales-o. Ne cunoaștem sufletele de cât le-am spălat vorbind la telefon.

— De acum veți vorbi direct. Este o cale de a vă vindeca.

— Dar cine a spus că suntem bolnavi.

— Știi ce m-a întrebat pe mine un doctor când i-am spus că-s sănătos? Să-i spun și lui ce înseamnă sănătos, pentru că de ani se străduiește să afle și nu a reușit.

Asaltat de prieteni, se întoarse la ei, lăsându-i pe cei trei să discute.

— Există o limită peste care nu putem trece, cu toate că dorim din tot sufletul. Între noi există prezența unei absențe care din sentiment a devenit amintire. Pe fostul soț l-am iubit ca o disperată și el a ținut mult la el. Când s-a dus, cel care m-a consolat treptat i-a luat locul și între noi s-a creat ceva special. M-ați întrebat dacă-l iubesc. Ce vă pot spune este că aveam emoții când suna telefonul la o anumită oră. Ziua trecea, gândindu-mă că voi vorbi cu el, omul voce, inimă bună și caldă.

— Să nu uitați de creier.

— Inteligent și sensibil.

— Sunteți pe drumul cel bun. Cunoscându-l, și dacă încă nu l-ați cucerit, cuceriți-l. Fericiți-l! Și el vă va face cea mai fericită femeie din lume. Nu suntem noi cei care vă vorbim, este iubirea noastră. El este cel mai bun prieten pe care-l avem.

— Nu mai are ochii roșii. Înseamnă că nu mai lucrează noaptea.

— Văzându-l obosit, l-am luat cu noi să-și revină și se pare că și-a mai revenit.

— Niciodată nu l-am văzut așa bronzat.

— Bronzul îi dă o alură cuceritoare. Ne-am bronzat cu toții în Brazilia.

— Minunat.

— Apropiați-vă de el fără jenă și inspirați atmosfera excelenței sale.

— Ce frumos sună: excelența sa. Excelențele voastre sunteți atât de firești.

— Îndrăzniți!

— M-ați pus în fața oglinzii. Mă tot gândesc la ceea ce mi-ați spus despre femeia piedestal și valoarea din noi. Mi-ați dat valoarea necunoscutelor ecuației vieții mele pe care le căutam.

Satul rămăsese cum îl lăsase la plecare. Ajuns în locul de baștină, nu simțea că s-a întors acasă, poate pentru că niciodată nu ieșise din lumea lui. Orașul acoperea liniștea cu zgomot, îndrepta drumurile, moderniza și artificializa satul. Îi agita sufletul, oferind confort trupului și o viață ușoară. Satul îi dăduse orizont când deschise ochii. Se bucura ca un copil de miresmele iernii,

lătratul câinilor și nechezatul cailor ce păreau că-l recunosc. Intrase în una din lumile paralele ale dragostei părintești, auzind-o pe maică-sa cum îi chema în casă la masă unde toți îi așteptau, taică-său, bunicu-său, unchiul preot venit în vizită, toți duși să stea mai aproape de cei dragi lor. Privea podeau. Fusese martor ocular implicat direct în fixarea ei acolo. El o ținea cu toată puterea să nu se miște și să rămână dreaptă. Nu se gândea pe atunci, copil fiind, că acea podea vibrează pentru fiecare picior ce o călca. Câte picioare nu a suportat ea? Era convins că toate picioarele din sat, dintre care unele de ceva vreme calcă invers pământul, ajutând florile să crească primăvara. Toată lumea a aflat de aleșii vizitatori, de aceea veniseră și oficialitățile locului să-i salute pe înalții oaspeți. Îl cunoșteau bine pe domnul prim ministru, dar nici prin cap nu le trecea că a venit și domnul președinte.

Cum auzea discuțiile bătrânilor de odinioară, își dădu seama că au ajuns și ei să discute ca ei. Tonul vocii tărăgănate ce dădea timp aducerilor aminte și subiectul discuțiilor păreau cele ale părinților. Își aminteau de toate și de cei care s-au dus unul câte unul, chiar și din generația lor. Moartea aparține vieții. Ea contura mai bine poveștile despre cei care au fost odată.

— Sunteți un sat norocos. Sunteți consătenii domnului prim ministru. Ministrul de excelență al țării. Mândria nu ajunge. Pe unde a trecut domnia sa s-a văzut. Vă mândriți cu un om ca el. Vă spun un secret: domnul prim ministru este un magician. El face ca viitorul să fie istoria noastră. De aceea suntem aici să punem umărul la ridicarea acestei istorii. Mă bucur că v-ați gândit să-i dați pieței centrale numele domnului președinte, dar mai important decât numele este proiectarea acestei piețe, funcționalitatea ei socială și culturală.

Auzind așa ceva, sătenii au amuțit. În primul rând nimeni nu se gândea să dea numele omului lor vreunei străzi, iar de piață nici nu putea fi vorba, pentru că nu aveau. Înțeleseră aluzia. După felul în care le vorbește acest domn trebuie să fie cineva important. Auzi la el, trecutul nostru este viitorul. Una ca asta o putea debita numai… și aici tresăriră. Doar nu a venit domnul președinte în satul lor.

— Domnule președinte, aveți dreptate, trecutul nostru este viitorul. Vă mulțumim că îl însoțiți pe domnul prim ministru pe meleagurile sale natale. Înseamnă că suntem cu adevărat importanți îi spuse verișoara oacheșă.

— Fiecare localitate din această țară este importantă, dar a dumneavoastră are o valoare afectivă pentru noi toți. Suntem aici pentru a vedea cum decurg pregătirile de iarnă. Am ascultat lamentările unora. Nu este firesc ca vecinul meu să sufere și eu să nu fac nimic. Vecinul meu sunt eu. Dar nici ca eu să fac totul și el să stea și să mă asiste. Vă îngrijiți în privința viitorului copiilor. Viitorul este astăzi. Noi suntem viitorul și trăim în viitor. Deși știm că așa cum îți așterni, așa dormi, pentru a avea liniștea somnului, trebuie să ne-o pregătim. Cum? Împreună. Fiecare cu ce știe și este în stare să facă cel mai

bine. Îmi curge apa în baie. Problema este că nu am baie, dar apa îmi curge. Nu am baie, pentru că trebuie să fac canalizare, iar canalizarea trebuie să fie pentru tot satul. Atunci raționamentul este simplu. Pornim de la pământ. Când spunem om, spunem civilizație. Există civilizații și civilizații. Cele mai solide civilizații au fost cele care au pornit de la pământ. Primul lucru pe care trebuie să-l aveți în vedere este canalizarea întregii localități. Și cum tot se sapă șanțurile, atunci gândiți-vă și la gaz, electricitate, telefonie și ce alte necesități, pentru a nu tot săpa. Și dacă tot sparg casa, gândiți-o mai largă, mai confortabilă și mai modernă. De acum înainte casa noastră să fie locul în care fiecare să se simtă împărat.

— Asta cu împăratul, domnule președinte, mă unge la suflet, spuse un bătrânel cu ochi vioi. Știți că eu mai scriu poezii, ba am avut și norocul să mă nasc în aceeași zi cu poetul nostru național și din respect pentru geniul liric al neamului mi-o sărbătoresc în ziua următoare, sau, mai corect, de ziua mea sărbătoresc poezia divină iar a doua zi îmi sărbătoresc împlinirea zodiei pe pământ. Rămas singur, după ce copiii mi-au plecat la casele lor din oraș, când mă întâlnesc cu vărul meu, ajuns prim ministru, uit de toate. Dintre toate neamurile doar el îmi știe poeziile pe de rost, se mândrește cu mine și mi le recită de câte ori ne vedem.

— Nu numai dumneavoastră vă recită poeziile, dar și prietenilor lui, făcându-vă cunoscut și altora, mult peste limita tirajului volumului dumneavoastră de poezii. După cum știți are prieteni în lumea întreagă.

— De multe ori noutățile ajunse la noi îmbracă forma imitației. Este o cale viabilă de concretizare. Intenția excelenței sale, a domnului prim ministru și a noastră este de a propune o cale nebătătorită. Satul are multe minunății pe care trebuie să le continuăm, desigur, într-o formă nouă, dar cu același conținut sănătos. De aceea, vă sfătuim să ascultați cu atenție cele mai năstrușnice idei. Fiecare are dreptul la cuvânt. Faceți un plan de muncă cu un termen de execuție de o săptămână nu mai mult. Aveți pe urmă timp tot restul vieții să beneficiați de rezultatele muncii. Să dispară din vocabularul uzual scuzele negative sau formulări indiferente de „nu-i treaba mea" sau „îi treaba lui". Fiți sigur că treaba lui este și treaba dumneavoastră. Punând umărul toți, totul este posibil. Eu am baie, te ajut și pe tine și pe el și pe ceilalți. Efortul de înfrățire este cel al minunii înmulțirii acestui tu devenit noi.

— Aveți dreptate, părinții noștri când trebuiau să cosească iarba invitau la clacă pe toți bărbații din sat și într-o jumătate de oră era tăiată toată iarba din grădină, pe când un singur cosaș ar fi lucrat trei zile, spuse o doamnă.

— Mulțumesc pentru susținere. Și cum domnul poet aici prezent l-a evocat pe geniul poeziei noastre, vă amintesc o formulare celebră dintr-o puternică satiră la adresa contemporanilor „iară noi, noi, epigonii!". Aici este relația eului liric, a vocii protestatare și a pronumelui noi. Acest noi, al epigonilor,

care mergând pe urmele lui Novalis, se constituie ca un calificativ dat unor urmași nedemni ai marilor oameni, ai geniilor, este un noi căruia nu-i aparține eul liric, este un noi fără eul celui care vorbește. Din punctul de vedere al logicii gramaticale este imposibil, dar din punctul de vedere al luciditații conștiinței critice a individului este posibil, pentru că oricine gândește o situație o vede din afara coordonatelor temporale și spațiale, sociale și istorice. Vorbesc despre eu, pentru a înțelege mai bine acel tu, al celui care primește ajutor din partea întregii comunități.

— Adică atunci când noi creăm ceva sau medităm asupra unei stări de lucruri ne detașăm de situația palpabilă și concretă pentru a o gândi în felul nostru de la început. Fiecare din noi când face ceva o ia de la început?

— Vă amintiți de formula de la slujba de sfințire a locului pe care urmează să fie ridicată casa, când preotul se roagă pentru „a pune început bun", acest început bun este facerea a ceva de la început, un început al fiecăruia. Revenind la scenariul ridicării, având canalizare, puteți să aveți și băi. Cum fiecare casă are fântână, este nevoie de un bazin de aprovizionare cu apă, pe care-l puteți pune în pod sau undeva la o înălțime pentru a avea cădere. Pentru a convinge apa să urce și să alimenteze bazinul, e nevoie de o pompă. Puteți construi o moară de vânt care să pună în mișcare pompa și chiar să genereze curent electric.

— Domnule președinte, ați uitat să ne spuneți formula așteptată de noi toți: „a fost odată ca niciodată", îi făcu observație sub formă de spirit un tânăr.

— Mulțumesc pentru observație, așa cum spuneam, „va fi aici, cum de acum încolo va fi în tot locul o împărăție a omului". Toate cele ce vă spuneam, omul le face. Pământul ne ține în viață. Ne ține aproape de el și nu ne lasă să ne pierdem în univers. Majoritatea celor de față se ocupă cu agricultura. Știți ce înseamnă acest lucru? Sunteți asigurați! Nu aveți grija zilei de mâine! Nu trebuie să mergi la piață ca să-ți cumperi mâncare și să ai cu ce să trăiești. Intri în cămară și ai acolo tot ce-ți trebuie. Această agricultură o puteți gândi diversificat și în același timp să vă gândiți și la ceilalți, folosind tehnica avansată a robotizării și a cuceririlor geneticii, evitând folosirea pesticidelor și a azotaților. O parte din surplus se transformă firesc în bani cu care vă cumpărați ceea ce nu aveți. Când spun *firesc* o fac gândindu-mă la faptul că atenția vă este concentrată asupra produselor agricole de calitate, negândindu-vă la supraproducții și la speculații ale pieței. Aceste aspecte au dăunat și dăunează civilizației noastre în care se pierde din vedere valoarea umană și se pune în primul rând obținerea unui profit cât mai mare, pentru care se folosesc substanțe chimice ce se depozitează în corpul nostru.

— Este chiar așa dăunător să dorim să fim bogați? Întrebă o doamnă între două vârste.

— Nu este dăunător, pentru că nici un om nu vrea să fie sărac. Toți vor să fie bogați și de aceea se produce o blocare a drumului spre bogăție. Dacă ne

gândim bine şi cântărim bine lucrurile, dumneavoastră sunteţi bogaţi. Cum ne-am adunat atâţia aici a sosit timpul să vă adresez întrebarea esenţială: unde vă sunt intelectualii, minţile născute aici, cei cu şcoli, formaţi într-un domeniu umanist sau tehnic? V-aţi gândit că atunci când un specialist din satul vostru vă lasă şi pleacă este o crimă colectivă săvârşită în primul rând de întregul sat şi doar pe urmă de el. Toţi cei ce vă lasă o fac pentru că nu văd aici nici un viitor. Dragii mei, viitorul sunteţi dumneavoastră. Şi suntem aici ca să vă arătăm cum sunteţi viitorul acestei localităţi. Casa fiecăruia trebuie să fie pentru el un palat, oferindu-i confort, plăcerea de a trăi şi de a se bucura de viaţă. Vă pregătiţi pentru sărbătorile de iarnă, deci staţi mai mult în casă. Înseamnă că vă puteţi ocupa cu amenajarea cuibului. Nu trebuie să vă puneţi casa la punct pentru alţii, ci în primul rând pentru dumneavoastră. Dacă ai o idee bună, spune-le-o şi altora, pentru că, dacă o ţii numai pentru tine, nu are nicio valoare, este nulă. Aţi fost obişnuiţi să lucraţi în diverse fabrici la oraş, de ce să nu o faceţi în propriul vostru sat? Aşteptaţi investitori. Dar voi ce sunteţi? Aţi fost obişnuiţi să primiţi, crezând că ceea ce primiţi este valoros. Începeţi să daţi. Fiţi uniţi: unul pentru toţi şi toţi pentru unul, ca cei trei muşchetari, pe care dacă îi număraţi bine, veţi vedea că nu sunt trei ci mai mulţi, exact ca dumneavoastră. Cum mergeţi la biserică, sunteţi sătui de predicile auzite şi de cântatul fericirilor. Toţi ştiţi că Iisus le spunea apostolilor săi după predica de pe Munte la începutul capitolului al cincilea al Evangheliei după Matei, la versetul 13 că „voi sunteţi sarea pământului!" Când v-am spus că noi suntem viitorul, am reformulat acelaşi conţinut. Cum cineva poate fi sare sau viitor? Punând în practică ceea ce gândeşte. De aceea suntem aici să fim împreună sare şi viitor. Credeţi-mă că sunt sătul de predici şi nu am venit aici să ascultăm sau să vă ţinem vreo predică şi nici să facem vreo profeţie. Suntem convinşi că oraşul va ajunge la voi în partea lui bună şi că veţi ţine cu tot dinadinsul să vă păstraţi valorilor în orizontul cărora aţi fost educaţi, aţi crescut şi trăiţi: respectul reciproc, hărnicia şi spiritul de întrajutorare. Asul vostru este accesul direct la pământ, la baza omenirii. Cei care nu au încă pot avea şi ei serele lor, fiecare cu gospodăria lui. Mă refer la sere, pentru că sera este o magazie solară, de căldură şi fertilitate. Pământul, apa şi soarele stau la baza vieţii. Dacă vreodată veţi începe să edificaţi ceva, orice afacere aţi face, trebuie să o porniţi firesc de la aceste trei elemente vitale ale omului ce ne dau hrana de fiecare zi. Pământ de cultivat şi pentru ridicarea edificiului. Legea pământului sau legea morală ne spune că orice unitate de producţie din satul vostru trebuie să-i aibă în vedere pe toţi locuitorii. Dacă cineva nu vrea sub nicio formă să colaboreze, trebuie să-i respectăm hotărârea, şi atunci unica monedă pe care i-o putem oferi este completa ignorare şi izolare, dar în mod firesc orice se întreprinde trebuie să fie făcut pentru oameni şi cu oameni. Acolo unde lucrează unul pot lucra şi o sută. Fiţi siguri că nu va mai fi el cel care lucrează totul şi tot timpul,

fără a fi vorba despre anumite munci ale câmpului unde maşinile strică în loc să folosească. Doar nu credeţi că în ceea ce vom face ne gândim ca oamenii să lucreze. Nu! Să nu uităm nicio clipă în ce secol trăim şi că în spatele nostru avem un ocean de înţelepciune şi de ştiinţă multimilenară! Am ajuns timpul în care oamenii supraveghează şi verifică maşinile, roboţii, cum îi numise pentru prima data Carel Čapek în piesa R.U.R care este prescurtarea de la *Russum's Universal Robots* din 1920, tradus astfel în engleză în 1922, şi pe care îl crease Nikola Tesla, modestul inventator al mileniului al II-lea sub forma lui de prototip ca un soldat automat şi un prim navomodel dirijat. Ori de câte ori mergem la originile prototipurilor create de marii pionieri în toate domeniile, descoperim viitorul devenit prezent ce stă în spatele invenţiilor lor. Toţi memorabilii inventatori ai omenirii au un suflet sensibil şi mare, după cum trebuie să avem şi noi, fiecare, ca beneficiar al lor. Este un dar de la om la om, nu un bun pus la vânzare. Ceea ce noi cumpărăm are suflet, chiar dacă este un produs industrial. Să căutăm să găsim sufletul ce stă în ceea ce folosim, în produse, acea scânteie umană ce i-a da naştere. Dacă oferim ceva, să fie ce este mai valoros şi mai bun. Este ca mersul la biserică sau participarea la o căsătorie. Atitudinea noastră trebuie să fie de sărbătoare. Am tot vorbit. La fapte! O să trecem prin casa fiecăruia să vedem de ce are nevoie palatul lui. Desigur, dacă sunteţi de acord, punând umărul, îl convingem faptic că stă într-un palat. Trăiţi-vă viaţa ca pe o sărbătoare. Am vorbit poate prea mult şi v-am plictisit. Începem chiar de aici, din casa în care ne aflăm şi chiar din acest moment. Facem o curăţenie exemplară, de Crăciun. Noi bărbaţii facem ceea ce ţine de noi, batem covoarele, crăpăm butucii, doamnele se gândesc să pregătească ospăţul de post pentru că, obosiţi fiind, ne vom îmbuiba cu mâncăruri de post. Să fim atenţi să nu ne lovim cu graba pe care o avem. Nu era nevoie să fie coordonată activitatea lor gospodărească. Ştiau prea bine ce lipseşte şi ce trebuie făcut.

Fără a mai pierde tipul, toţi, se mişcară ca prâsnelul, scoaseră toate covoarele, le bătură lăsând pete de praf pe zăpadă. Verificară şi aranjară podelele, verificară ferestrele pe unde mai intra vântul, au încălzit toată casa. Cum nu exista baie s-au gândit cum ar fi mai bine să facă şi au ajuns la ideea că ar fi mai indicat să mai construiască o parte nouă a casei cu o cameră un hol şi o baie, spărgând un perete unde să facă o uşă care să lege cele două părţi. Partea dinspre nord a casei avea o singură fereastră. Acolo se poate face o uşă în locul ferestrei, iar acea cameră devine un hol. Odată gândită astfel casa, trebuie avută în vedere crearea unei instalaţii de încălzire centrală care să dea căldură în toate camerele adaptată pentru necesităţile fiecărei case. Efortul colectiv îi costă o oră în care făcură ceea ce gazda singură ar fi lucrat două săptămâni. Nu numai că gătiră mâncare, dar şi cămara i se umplu ordonată de tot ce trebuia pentru tot timpul iernii.

— Dar suntem iuți, nu glumă, ia dați zvon în tot satul să se facă același lucru la toate casele de aici, să se vadă că a trecut pe aici excelența sa, domnul prim ministru, și prietenii săi, spuse domnul președinte, trecând cu toții la casele vecinilor. Puțin sport înainte de a dormi face bine.

Cât ai clipi nici un sătean nu mai simțea frigul iernii. Era o forfoteală în tot satul. Vizitându-se unii pe alții, umpleau golurile existente și ajutorul îl simțeau cu atât mai mult cei în vârstă și rămași singuri, care orice simțeau numai singurătate nu în acele momente. Se pare că sosise la ei mult îndrăgitul și așteptatul Moș Nicolae sau Moș Crăciun cu cadouri. Nu conta așa mult valoarea materială a ajutorului dat, cât faptul că se simțeau iarăși o familie. Trecând două ore, cei trei, Prima Doamnă, în prima ei zi de când obținuse oficial această calitate, domnul președinte și domnul prim ministru împreună cu oficialitățile satului, cu preotul și vecinii, vizitară toate casele, apreciară hărnicia, curățenia, terminarea pregătirilor pentru așteptarea sărbătorilor de iarnă, întrebară unde s-au gândit să facă baia, dacă vor să-și extindă casa, alte utilități la care s-au gândit? Unii bătrâni ziceau că duc lipsa unor scări rulante, pentru că în tinerețe când au ridicat casa nu s-au gândit că sunt prea multe trepte deși bătrânii le atrăseseră atenția. O situație ce se va rezolva imediat, fiind necesară. Avuseră noroc că, fiind în timpul postului, puteau să refuze să bea țuica și vinul ce stătea pe masă alături de un cozonac. Cum toți insistau să rămână și să cineze cu ei, le promiteau că nu vor uita și vor veni special să stea cu ei mai multe zile, ceea ce ei credeau. Le dovediră că sunt oameni de acțiune. Vizitând atâtea case, fiecare nota câte ceva în ideea de a transpune observația personală într-un ajutor efectiv. În cele trei zile cât au rămas în satul domnului prim ministru, ajunseră să-i cunoască bine pe toți locuitorii, mulțumiți, satisfăcuți și încântați de visele ce le croiau împreună. Le dădură atâta elan creativ și imaginativ că se întreceau cu toții în proiectarea prezentului viitor, pe care urmau să-l concretizeze din primăvară. Toți au simțit și înțeles că trebuie să înceapă cu ei, să lupte cu ei înșiși și să alunge orice nemulțumire iar dacă nu reușește singur ceilalți îi vor ajuta să o depășească. În tot acest timp, nelipsită din grupul central al celor patru era frumoasa rudă brunetă căreia îi sclipeau ochii înlăcrimați de bucurie și devenise o foarte bună prietenă a Primei Dame. În prima noapte cinară împreună cu cei ce stăteau pe marginea vieții, rămași singuri, oameni mai în vârstă și neputincioși. Cei care se plângeau mereu că-i dor picioarele, spatele, că nu se pot mișca, de data aceasta se mișcară de parcă fuseseră băgați în priză. De fiecare dată când mâncau se întindea o masă mare pentru cât mai multă lume. Nimeni nu putea spune că nu a mâncat la masă cu oamenii cei mai importanți ai țării, cu primul ministru din satul lor cu președintele și nevasta acestuia. Rostindu-le de atâtea ori numele, ajunseseră să le memorizeze. Rămâneau surprinși și încântați când le spuneau pe nume. Erau convinși că odată ce li se știu numele,

înseamnă că și ei sunt oameni importanți și au hotărât că, dacă cumva ajung în capitală, să treacă pe la palat să-i viziteze și ei pe domniile lor, ceea ce urma să se întâmple în modul cel mai firesc.

În urma discuțiilor avute cu toată lumea, consultându-se pentru a vedea și părerea fiecăruia, analizând intenția lor și din perspectiva altora, puseseră la cale schimbarea radicală a acelei localități, plănuind ridicarea unui campus de cercetare informatică, de programare în toate limbajele de programare existente cu ambiția de a crea un limbaj propriu care să integreze funcțiile celor existente, un alt centru de inginerie genetică și un altul dedicat celor ce suferă de autism, creând un cadru favorabil dezvoltării talentelor lor individuale, oferind o asistență complexă specializată, umană, pentru mințile lor strălucite, dar incapabile să se orienteze în cele mai elementare situații de orientare și de convenienţă socială. Întregul campus era gândit ca un întreg organic în care se producea tot ceea ce ei aveau nevoie, astfel încât să dea și altora din toată lumea, de unde se așteptau musafiri pe timp scurt și lung care să vină să își trateze boli pe care nu reușeau să le vindece în alte părți. Întreaga istoria a plănuirii viitorului acelei localități fusese filmată pe tot parcursul de doi tineri care s-au arătat doritori să o facă. Li s-au explicat principiile, fiind supravegheați de ofițerul de aviație care știa să filmeze cu camerele video în mod profesional, fixând manual valorile camerei de filmat și ale înregistrării audio.

Întorși la palat împreună cu doamna ce urma să-l însoțească și să-l ajute pe domnul prim ministru, îl contactă pe prietenul său de contra-informații ce se afla în concediu, căruia îi prezentă intenția sa, cerându-i să-i recomande pe cineva cu care să se sfătuiască în această privință. Stabiliră ca în cel mai scurt timp să-l caute cineva și să discute personal problema în toate detaliile. Familia lui se simțea admirabil în vacanță. De la o zi la alta se vedea cum fiecare membru al familiei își umplea bateriile. După atâția ani trăiau căsnicia pe care o visau de totdeauna. Cum printre altele îi vorbise și despre intenția de a face o fabrică de avioane, se gândise și la el ca fiind unul dintre proprietarii acesteia, ca o formă concretă de a se gândi la viitorul familiei.

Chiar în cursul aceleiași zile, un domn în vârstă venise la palat trimis de prietenul lor. Cei doi soți îl invitară în apartament pentru a discuta în voie. Oricât de neconformist ar fi, președintele nu se poate dezice de calitatea și prerogativele lui. Trebuie avută în vedere problema psihologică a mamelor care vor avea un tată pentru copiii lor nu însă și un soț. Discutară pe larg dificultatea de a separa mama de copil în relaționarea umană și cum ar fi indicat ca cei doi soți să se comporte. Decizia pe care o vor lua nu este de moment, ci pentru toată viața acelui copil. Departe de a fi o propunere, este o operă de viață umană, nicidecum un capriciu sau un joc de-a viața. Mama și copilul constituie un nucleu cu care se va relaționa președintele ca persoană.

În această fază de convertire a deciziei mamei de a avea un copil, persoana avută în vedere este mama, viitoarea mamă. Ca ființă este un complex cultural. Desigur că se ridică și problema securității persoanei președintelui, a valorii funcției lui simbolice. Învârtind problema pe toate fețele, căutau din timp rezolvarea oricărui fel de problemă ridicată. În privința anunțării, au căutat să găsească formula cu impactul cel mai mare. Oamenii trebuie convinși că avortul este o crimă nu numai a mamei, ci și a bărbatului și mai ales a societății. Putem ști ce se întâmplă și explica științific fenomenul, dar nu este suficient. Trebuie cultivată bucuria de a trăi și de a da viață. Aici intră în acțiune ideea deja generalizată că fiecare cetățean responsabil este un președinte, suplinind această realitate însuși președintele țării care intervine personal dând numele său, și recunoscând ca fiind al său copilul ce trebuia avortat. În cazul în care mama moare sau nu vrea sub nicio formă să păstreze copilul, trebuie avută în vedere crearea unui cămin pentru acești copii ai președintelui, oferindu-li-se toate condițiile. Fiecare nucleu mamă-fiu avut în vedere, va stabili o relație personală cu președintele și va trebuie să aibă un echilibru al său personal, cu bunuri proprii, nedivizibile cu ceilalți fii, respectiv celelalte nuclee familiale, ceea ce nu împiedică, ci, dimpotrivă, este chiar indicată o relaționare a acestor nuclee în găsirea diverselor formule de colaborare frățească. Viitoarea mamă trebuie să fie convinsă că noul născut al ei va fi un plus de viață și de prosperitate. Cum viața merge înainte, ea va căuta să obțină și plusul împlinirii familiale, dăruind copilului ei și un tată fizic necesar educației, echilibrului și personalității lui. Astfel, cel care la început era hărăzit morții, este lăsat să trăiască, având un tată biologic firesc, un tată de onoare, președintele, și un tată de familie cu care crește. Discutând cu fiecare viitoare mamă în parte, arătându-i valoarea ei reală și unicitatea ei, conștientizând-o de avantajele ce le va avea, va căuta să o convingă să caute să nu atragă bărbatul care se va alipi nucleului mamă-copil prin avantaje materiale, ci în modul cel mai firesc, prin afecțiune umană. Aceste probleme nu se vor trata la telefon, ci personal, față către față. Pentru aceste cazuri se va trimite un email pe adresa special creată, indicându-se numele și adresa mamei și unde poate fi găsită. Nimic mai mult. Trebuie păstrată forma cea mai lapidară posibil. De asemenea, în anunțarea intervenției directe a domnului președinte, nu se menționează felul în care domnia sa o va face. Fiecare caz va fi rezolvat în felul lui, respectând demnitatea și dorința mamei. Nu știm ce le lipsește, care este motivația hotărârii de a avorta, nu se pune pe primul plan problema adoptării, ci cea a vieții copilului.

Chiar în seara acelei zile apăru la televiziune, în contextul așteptării Crăciunului, a Nașterii Domnului, o serie de emisiuni în care se prezenta minunăția vieții, acest dar extraordinar ce ne-a fost dat pentru a-l da mai departe. Filme scurte informative despre viața fătului în primele sale zile, intervenția

mai multor medici și propunerea domnului președinte de a ajuta personal acele persoane aflate în impas, speriate, disperate și care nu știu ce să facă, indicându-se adresa de email creată special pentru înștiințarea domniei sale, în care să se menționeze numele persoanei, vârsta, adresa și unde poate fi găsită. Toate aceste date erau repetate periodic.

În prima săptămână nu primi nici un email pe adresa special creată. În a doua săptămână a fost anunțat un caz. Era chiar din capitală. Trecând două ore de la primirea mesajului, cei doi soți stăteau de vorbă cu doi tineri. Erau doi minori care s-au jucat de-a face copii, care se iubeau în ciudat interdicțiilor familiei și ca bravură ea rămăsese gravidă. Conform legii, nu se putea oficia căsătoria, de aceea fata era sfătuită să avorteze, scăpând astfel de rușine familia. Nu era nevoie de cuvinte. Era vizibilă iubirea lor și, asemenea lui Romeo și Julieta, tinerii pariază pe tot sau nimic. Viața sau moartea. Ei pariau pentru viață și au fost îmbrățișați de președinte și soția acestuia, felicitați pentru dârzenia lor. Adesea viața ignoră legile oricărui stat și nu avem dreptul să-i condamnăm pe cei care luptă pentru viață. Iar ei, prin gestul lor, dovedesc exact acest lucru. Băiatul era extrem de hotărât și avea talent artistic. Citea mult și diversificat, picta în diverse maniere, modela în lut, sculpta, doar cu muzica nu le avea. Era vedeta cartierului. Fetița, mai tânără decât el, puțin mai înaltă, zveltă, frumoasă, blondă cu plete lungi. El era artistul, iar ea opera și amândoi zămisleau viață. Pentru a nu exista nici un fel de dubii, domnul și doamna președinte se oferiră să le fie nași. Ce bine ar fi ca o dată cu oficierea căsătoriei publicul să asiste și la vernisajul unei expoziții de-a lui. Întrebați unde urmează să locuiască, amândoi au optat pentru casa fetei, unde ambientul era mai favorabil, cu toate că nu-l prea agreau pe viitorul ginere. I-au vizitat pe părinți, căutând să-i îmbuneze, felicitându-i pentru copiii lor minunați care au ajuns să ne dea o lecție de viață. Legile unei țări oferă o regulă generală, mediană, în ideea menținerii unei ordini, dar legile vieții depășesc orice limitare legislativă. De exemplu, în unele momente ale istoriei omenirii s-au dat legi de ucidere a oamenilor pe diverse criterii și au existat mulți care s-au supus și le-au executat chiar cu plăcere, precum și unii care au refuzat să le execute. Cei care au refuzat sub diverse forme executarea legilor ucigașe au înțeles că legea supremă a omului este cea a vieții, cea mai puternică afirmație născută din porunca: *să nu ucizi*. Logică acceptată cu atât mai mult, cu cât chiar în familia băiatului s-a trăit o astfel de tragedie. Cei doi se căsătoriră, fetița născu și înlocui păpușile cu propria lor fiică sănătoasă și vioaie. Erau cunoscuți de toți cei care-i admirau cum se plimbau prin parc cu fiica lor, imitându-i, în mic, pe cei mari. Fiecare caz era unic în constituirea lui. De fiecare dată soții mergeau împreună. Mai delicată a fost situația cazurilor de incest și de viol. În cazul incestului, bunicul și tatăl copilului era aceeași persoană. Nu putea apărea el ca tată al copilului, pentru că ar fi

fost închis. Fiica îl iubea pe tatăl ei şi mama la fel. Trebuia ca şi copilul să-i iubească şi să înţeleagă cazul particular al iubirii lor, căutând, pe cât posibil, să nu continue şi cu nepoţii, fiind prea de tot ca străbunicul, bunicul şi tatăl să fie aceeaşi persoană. Nu se ridica problema avortului, ci a crimelor de pedofilie şi incest. Domnul preşedinte acceptă să fie tatăl copilului, căutând să creeze posibilitatea ca fata să iasă din casa părintească, oferindu-i condiţii care să-i permită să-şi croiască propria sa viaţă, să cunoască tineri, ieşind din anturajul familial. Trecând un timp, după naşterea copilului, întâlni un tânăr care se îndrăgosti de ea şi atunci, în cadrul unei întrevederi la palatul preşedinţiei unde-i invitară, stătură de vorbă cu amândoi, domnul preşedinte şi prima doamnă le-a vorbit despre iubirea lor, care nu are limite. Nimic pe lumea asta nu poate limita iubirea. Când este o iubire suspendată, lucrurile se schimbă, rămânând doar numele. Vorbindu-le despre iubirea lor de oameni maturi, îi invitară şi pe ei să li se destăinuie şi să le vorbească despre iubirea lor, ce vede fiecare în celălalt şi de ce ar fi în stare să facă unul pentru celălalt? Băieţelului îi creşteau dinţii şi de aceea stătea mai tot timpul cu mâinile în gură, gâgâind şi scărpinându-şi gingiile. Cum nu erau din capitală, îi găzduiră la palat mai multe zile, doar domnul preşedinte era tatăl adoptiv al copilului. Se plimbară cu ei, fuseseră pe la muzee şi la spectacole, deveniseră prieteni. În una din plimbările lor, domnul preşedinte discută cu băiatul de la bărbat la bărbat, întrebându-l ce intenţii are. Băiatul îi destăinui că dorea să se căsătorească cu iubita lui, numai că ea nu era de acord. La fel, prima doamnă vorbi cu fata, iscodind-o de stadiul relaţiei dintre ei. Fata trăia complexul lui Oedip, ca pe o crimă iremediabilă, ce îi mutilase sufletul. Aflând că nu este bine ceea ce a făcut, s-a răsturnat lumea ei de valori. Criza nu era de ordin sexual, ci de personalitate. Ajunsese să-i fie silă de ea însăşi. Copilul era cel care-i dădea sensul vieţii. Pe cât de mult îi iubise pe tatăl ei, acum nu mai reuşea să-l suporte. Trecuse la cealaltă extremă. Atunci doamna îi povesti ceea ce iubitul ei îi vorbise, pe vremea când erau în paradis, despre ura ca sete de iubire. Şi cum adusese vorba despre paradis o întrebă dacă nu ar vrea să meargă cu iubitul ei în Recife să trăiască povestea de dragoste într-un context exotic. Nu primise un răspuns exact, trebuia să se consulte cu băiatul, care de obicei face tot ce zice ea şi pe undeva ei nu-i convenea acest servilism ce-i anula total personalitatea, amintindu-i de starea ei anterioară. Pentru a fi cât mai bine înţeleasă, prima doamnă îi prezenta iubirea ca fiind o plăsmuire din partea celor doi, o facere împreună în care fiecare îl modelează pe celălalt. Iubirea creează un ambient afectiv extrem de important pentru copil. Mergând în Brazilia, ea poate vedea dacă el o iubeşte cu adevărat între atâtea femei frumoase câte vor întâlni. La masă, discutară despre această propunere venită din partea preşedintelui, pe care ei o acceptară, urmând să plece săptămâna viitoare. Condiţia era ca la întoarcere să treacă să-i vadă cum s-au bronzat toţi trei. Mângâierile

oceanului sunt de neuitat. Ating destine ce ajung să se împletească, după cum le dezleagă pe cele împletite.

Cu fiecare zi ce trecea, încrederea în bunele intenții de biruință a vieții sporea cu rezultate concrete. Fiecare copil inițial condamnat la moarte era salvat și când se năștea era văzut ca un semn de biruință a neamului, a continuării valorilor lui, iar cine se afla într-un impas în această privință trata direct cu domnul președinte și prima doamnă. Simțeau cum nu sunt lăsați singuri, cum sunt asistați și ajutați ca ei înșiși să rezolve problemele, descoperindu-li-se cât sunt de valoroși și ei nici nu-și dădeau seama. Nașterea copiilor dă nemurire neamului și prin copiii ce se nasc suntem nemuritori.

Resetare

— În curând va începe Postul Mare. Te-ai gândit la ceva anume?

— De gândit la ceva special nu m-am gândit. Voiam doar să țin postul, să mă întăresc. Cum mâncăm împreună, nu mă îngrijesc ce voi mânca, ci mă gândeam să revăd proiectul la care am lucrat în tinerețe.

— Microprocesorul?

— Și microprocesorul, releele și atâtea proiecte la care am lucrat pe care aș vrea să le văd cu ochii mei de acum și eventual să le regândesc funcțional.

— Gândești totul în amănunt, ca inimă și creier informatic. Gândește-te și la posibilitatea de a lua computerul cu noi acolo unde mergem, rămânând în același timp acasă. Un computer demontabil fizic cu un desktop din care să scoți o parte mobilă tip laptop pe care s-o iei cu tine fără a afecta computerul de acasă iar la cuplarea celor două să se salveze și să se actualizeze totul în amândouă părțile, oferind posibilitatea de a lucra la el oriunde te-ai afla.

— Când știi ce vrei este simplu. Rămâne de soluționat problema acestui tip de funcționalitate. Când vrem ceva să rezolvăm, dacă ne concentrăm, sunt convins că reușim.

— Tu ești îmblânzitorul numerelor, le domestices̨ti și ele te ascultă.

— Cel care a făcut o compunere cu numere ai fost tu.

— Literele în anumite alfabete au valoare numerică și cum profesoara știa asta, a descoperit în compunerea mea un poem care i-a plăcut.

— Și te-a trecut?

— Da. Era o profesoară tânără și inteligentă, păcat că ajunsese la un liceu de filologie unde numai de matematică elevii nu aveau chef, iar ea se ambiționa să facă programa școlară în maniera cum învățase la facultate în loc să piardă timpul cu noi și să ne facă să vedem matematica, să o îndrăgim și să ne placă.

— De ce mă întrebi, ce mai plănuim?

— Prietene, este timpul să ne resetăm ca oameni și ca neam.

— Adică vrei să ne reinițiem fiecare în menirea noastră de om și neam?

— Cam așa ceva.

— Știi că zilele astea mă gândeam cum să facem să ne debarasăm de încărcătura inutilă a vieții de zi cu zi, crezând că nu putem trăi fără ea. Resetare înseamnă și pierderea sarcinii. O luăm de la început fără a rămâne la început. Este un început primenitor al unei reporniri corecte a sistemului informatic.

— Ne vom întâlni cu responsabilii diverselor activități pentru a discuta strategia a ceea ce ar trebui făcut pentru a ne reveni. Este timpul să înflorim și nu putem înflori dacă nu ne curățim, îndreptăm și altoim, ar spune bunicul. Nu putem rămâne la acest nivel. Vrem mai mult sau cel puțin credem că putem mai mult și atunci încercăm.

— Toată viața noastră este o nesfârșită încercare cu reușite, nereușite, înfrângeri, greșeli și deziluzii ce adesea ne dezamăgesc și ne înfrâng elanul. Uniți ca în toate situațiile și în acest proiect de revitalizare.

— Timpul actual cunoaște o configurare proprie cu o durată infinitezimală, încât s-a transformat într-o trecere uluitor de rapidă. Doar ne gândim la ceva și a și trecut acel ceva, încât, pentru a ne referi la viitor, trebuie să-l descriem din trecutul apropiat.

— Gândind astfel, mereu o luăm înaintea Legislativului care se mișcă analogic de parcă ar fi un dinozaur.

— Nu o luăm înainte nimănui. Știm că timpul este ireversibil și trecerea noastră fulgerătoare. Cât de repede ne topim. Parcă ieri ai sosit în țară. Un concert de aventuri doar într-o zi și noi suntem în turneu.

— Țara și-a redobândit echilibrul și se află într-o ascensiune de neimaginat.

— Simt cum fiecare reîncepe să viseze, să-și facă planuri, să se simtă stabil și important, dar nu este destul. Trebuie îngropată superficialitatea acestei stări de prosperitate. Nu trebuie să ne înșelăm. Noi nu facem politică, suntem politica, una elementară, a fiecărui cetățean ce simte că face parte din cetate.

— Atunci ce mai așteptăm? Îi convocăm și punem țara la cale.

Cei doi au început să-i contacteze personal și să-i invite la consfătuirea plănuită. Toți cei invitați se aflau în țară, chiar și cei cu misiuni în străinătate. Urma ca a doua zi dimineață să se întâlnească la palat. Nu le-au spus despre ce este vorba, doar le-au cerut domnilor generali să vină îmbrăcați civil. Au fost invitați și șefii comunităților religioase, dintre care doar unii puteau participa, ceilalți nefiind în capitală.

A doua zi, când sala era plină, au intrat domnul președinte, domnul prim ministru, prima doamnă și secretarii, au dat mâna cu cei prezenți, adresându-le câte un cuvânt amabil și s-au așezat la masa prezidiului.

— Bună dimineața! îi salută domnul prim ministru. Sperăm că vom prinde și astăzi o briză bună. Cine-i vântul? Cine-i pânza? Cine-i corabia? Vă veți întreba pe bună dreptate unii. Metaforele au nevoie de un suport imagistic și interpretarea pe care v-o dau de pe acum este că toate aceste elemente imaginare suntem noi, cei atât de concreți și de reali.

— Trecem direct la subiect. De ce atâta lume? Nu v-am chemat pentru a vota ceva sau a ne felicita reciproc, ci pentru a gândi cum să facem să ne resetăm fiecare dintre noi și întreaga țară. Simt că de mai multă vreme îmi lipsește

ceva și poate și dumneavoastră trăiți ceva asemănător. Este posibil să simt doar eu acest lucru și prin transmitere empatică și prima doamnă a țării care stă alături de mine în tot ceea ce fac. Ajutați-mă să mă înțeleg mai bine. Simt că trăiesc într-o lume nebună intrată într-o cursă dementă a câștigului sub orice formă. În acest galop nu ne gândim la moartea spre care ne grăbim bucuroși că timpul trece și aduce bani. Aduce profit plătit cu propria noastră viață. Simt cum sufletul mi se împrăștie hărțuit din toate părțile cu o agresivitate progresivă. Un bruiaj informatic și o poluare agresivă de informații peste informații. Să mă ierte doamnele pentru limbajul vulgar, pentru că toate acestea le văd ca pe o prostituare în toate domeniile și a tuturor simțurilor. Instituțiile se prostituează oferind tot felul de iluzii, invitând lumea să cumpere, să investească, să intre în tot felul de afaceri. Publicitatea este fața cea mai apreciată a prostituării. Stimați domni, nu este publicitate, ci prostituție. Artiști talentați, fotbaliști, până și oameni de știință se prostituează, promovând tot felul de produse și întreprinderi. Nu poți merge pe stradă fără ca privirea să-ți fie violentată de panouri publicitare. Prostituție de prost gust. Partidele cu reclamele lor demagogice și ele se prostituează. I se oferă publicului larg speranța unei glorii deșarte. Superficialitatea în multe domenii este tot prostituție, de parcă am fi în Gomora și Sodoma. Excepțiile comportamentale, orientările sexuale arta prostului gust, zgomotul ridicat al străzilor și a tot felul de mitinguri și concerte considerate postmoderniste distrug armonia înțelegerii. Trăiesc în prea mult zgomot. Trăiesc într-o lume ce mă tulbură și nu-mi dă pace. Trebuie să mă liniștesc. Vreau să am timp și pentru mine și pentru doamna mea, dar mai întâi de toate să stau de vorbă cu mine și să mă lămuresc bine cine sunt, ce caut aici și ce am de făcut. În primul rând, trebuie să mă regăsesc pe mine și să mă recunosc. Mă uit în oglindă și văd o mască. Însușirile chipului meu s-au lipit de perete și au fost acoperite de tot felul de afișe publicitare. Vreau să mi-l dezlipesc și să mi-l pun la loc, dar pentru aceasta trebuie să curăț peretele, trebuie să fac o curățenie a lucrurilor, o reîmprospătare a obiectelor ce mă înconjoară pentru a le recunoaște. Noi ne schimbăm, însă, cum lucrurile marchează o prezență materială, schimbarea pe care ne-o indică mediul în care trăim este una a împrăștierii eului sub toate formele. Domnilor, am nevoie de liniște. Cum am putea obține această liniște? Cum am putea avea străzi fără zgomot? Pașii mulțimii nu fac zgomot. Marșurile militare se fac auzite prin cadența bocancilor. Nu vreau marșuri! Vreau plimbare. Nu vreau mașini! Vreau odihnă și calm. Trebuie să luăm o pauză. Suntem independenți în dependența zgomotului care ne distruge lăuntric. Nu vreau emisiuni zgomotoase și de prost gust. Vreau curățenie, decență și înțelepciune. Democrația ca și socialismul, o fi însemnând mocirlă morală? Din păcate, așa se prezintă. Puterea poporului o fi oare puterea prostiei mulțimii ce acționează instinctiv? V-am spus ce simt. Vreau pace! Nu-mi găsesc pacea în gălăgie, în împrăștierea

concentrării și în explozia informatică. Prea multe texte, prea multă vorbărie. Toți vorbesc și nu spun nimic. Poate sunt o fire mai sensibilă, un neadaptat la mediu, de reacționez astfel, și de aceea v-am chemat pe domniile voastre ca să văd ce nu este bine cu mine, cu noi sau cu țara.

— Domnule președinte, ceea ce simțiți dumneavoastră, trăind în oraș, simt toți orășenii. Este stresul care ne marchează și fără de care parcă nu am putea trăi. Zic parcă, pentru că niciodată nu ne-am gândit la o formulă de înlăturare a lui. Stresul, splinul și poluarea fac parte din panoplia vieții noastre cotidiene. Nu se întâmplă același lucru cu cei care trăiesc în mediul rural, în vârful munților și în locuri retrase, unde se mai aude cântecul păsărilor, bâzâitul insectelor, foșnetul ierbii mlădiate de vânt sau al pașilor pe pajiște. Spuse un domn general ce stătea în față.

— Dar cu televizorul și cu telefonul cum rămâne. Cei care trăiesc departe de oraș sunt scutiți de poluarea televizivă, a telefonului și a internetului? Întrebă domnul prim ministru?

— Televizorul ajunge pretutindeni, numai că trebuie să-l ai și dacă îl ai nu rezişti tentației de a-l deschide. Este mai puternic decât noi. Spuse domnul ministru al relațiilor sociale.

— Numai așa, de curiozitate, vă întreb pe fiecare dacă și dumneavoastră simțiți ceea ce simt eu? Nu o luați ca pe o chestionare și de aceea vă rog să-mi răspundeți cinstit, cu mâna stângă pe piept și cu dreapta ridicată dacă simțiți și dumneavoastră, iar dacă nu simțiți ceea ce simt eu, cu mâna stângă pe piept și cu mâna dreaptă lăsată în jos. Spuse domnul președinte, arătându-le gesturile pe care să le facă.

Toți ridicară mâna dreaptă. Bucuros, președintele se ridică de la masă, sărută mâna primei doamne a țării, se duse și îi îmbrățișă pe fiecare, primul ministru privindu-l lung de la masa prezidiului. Când termină de făcut runda prin toată sala, le spuse.

— Vă mulțumesc. Sincer, credeam că sunt bolnav și că ar fi timpul să mă retrag din funcție, pentru că nu sunt sănătos mintal.

— Bine, frate, ia-i îmbrățișat pe cei din sală și pe noi cui ne lași? Întrebă primul ministru.

— Și pe voi vă îmbrățișez. Fără voi eu nu aș exista. Și îi îmbrățișă pe toți cei de la masă, sărutând-o pe Prima Doamnă.

— Nu am venit aici să ne îmbrățișăm. Spuse domnul prim ministru, ci să rezolvăm problema acestei prostituări și a zgomotului vieții noastre cotidiene care ne produc atâta stres.

— Prietene, ne-am adunat să ne îmbrățișăm frățește, pentru că îmbrățișarea este semnul unirii energiei sufletelor noastre în ceea ce urmează să facem. Nu v-am îmbrățișat fariseic cum se mai întâmplă în unele comunități religioase, după cum nu am simțit vreo respingere din partea vreunuia dintre dumneavoastră.

— Problema ce rămâne de rezolvat ar fi cum să semănăm pacea şi liniştea muntelui în sânul metropolei. Cum să terminăm cu zgomotul fără a produce victime din partea celor dependenţi de existenţa lui. Reluă domnul prim ministru.

— Suntem aici pentru a găsi căile. Cu siguranţă, sunt o mulţime de feluri de a ne calma pentru a ne regăsi în forul nostru interior, în sânul familiei, de a trăi bucuria vieţii cu cei dragi, reluă domnul preşedinte.

— Omul viu şi activ de lângă noi. Trebuie să iniţiem o colaborare cu fiecare cetăţean în curăţarea materială a localităţilor de toate bruiajele publicitare. Gata cu publicitatea. Nu va mai exista publicitate care să ne mai tulbure. Vor dispărea anunţurile şi se vor vopsi acele locuri aşa cum fuseseră înainte. Panourile cu publicitate vor dispărea. Vom spăla chipul frumos al ţării şi al fiecărei localităţi, împrospătându-le şi dându-le strălucire. Avem nevoie de o ţară curată din toate punctele de vedere. Spuse doamna ministru al culturii.

— Pentru a reuşi acest lucru mai întâi şi mai întâi trebuie să-i contactăm pe pasionaţii de Graffitti, căutând să le înţelegem starea de protest civic şi să-i susţinem în promovarea artei. Ei vor soluţiona limpezirea oraşelor şi satelor. Ei ştiu mai bine decât oricine ce înseamnă protestul şi dacă nu ar exista protest, nu am avea nici progres. Sunt tineri, dinamici, creativi şi extrem de talentaţi, în ciuda vârstei biologice. Dacă ei fac ceva rău, este vina noastră. Ce am făcut până acum pentru ei? Ei sunt o vână a viitorului poporului nostru. Vrem să-i formăm? Trebuie să-i ascultăm. Vrem să-i învăţăm ceva? Avem datoria de a învăţa de la ei germenele viitorului. Exemplifică ideea Prima Doamnă, privindu-i pe cei din sală.

— Ce bucuroşi vor fi tinerii care vor participa la această acţiune de curăţire a lumii şi a ochiului. Ochiul vede şi creierul procesează şi influenţează inconştientul. Observă domnul ministru al relaţiilor umane. Tineretul este o forţă de neimaginat, din păcate ţinută într-o stare latentă.

— Aţi spus bine inconştientul, pentru că inconştientul este colectiv, pe când subconştientul este individual, observă domnul ministru al învăţământului preluând categoriile lui C.G. Jung.

— Şi de la inconştient la subconştient, trebuie rezolvată, domnule ministru, şi problema învăţământului. Prea mult zgomot. Unul al profesorilor şi altul al elevilor. Şcoala din ziua de astăzi este un lagăr al administrării zgomotului. A sosit timpul ca liniştea să fie introdusă între materiile de studiu. Spuse domnul preşedinte.

— Aveţi dreptate.

— Am dreptate, pentru că sunt preşedinte şi vorbesc în calitate de preşedinte sau am dreptate, pentru că sunt om şi ţin mult la această calitate? Consider că prin ceea ce spunem şi facem dreptatea aparţine omului şi celui care vorbeşte în măsura în care recunoaştem în el valoarea minunatei condiţii umane.

— Vom avea în vedere acest lucru. Ce se poate face imediat ar fi reducerea aglomerării materiilor, acest zgomot al exploziei informației. Vom accentua latura formativă a elevilor, a implicării lor directe. Vom reduce numărul de elevi într-o clasă în funcție de aptitudinile lor. Îi vom obosi pe cei prea activi, încât ei înșiși vor propune odihna și liniștea. Spuse domnul ministru al învățământului.

— Cei mai buni profesori de liniște sunt elevii obraznici și neastâmpărați, așa cum erau unii dintre noi odinioară. Vor înțelege ce înseamnă să practici autoeducarea și importanța liniștii în înțelegerea a ceea ce se studiază și se învață. Acest tip de elevi sunt ființe productive ce nu se mulțumesc să rămână la cele învățate și caută sub toate formele să meargă dincolo de ele, folosindu-se de ele. Ei nu redau, ci duc cu ei și folosesc cunoștințele. Interveni Prima Doamnă.

— Carența oricărui tip de învățământ constă în conceperea lui în termeni economici și instituționalizarea lui ce caută să impună modele de cunoaștere, gândire și comportament. Din antichitate până astăzi, fiecare sistem de învățământ se află în slujba statului pentru a forma cetățeni, de aceea vorbim despre educația ateniană, spartană sau de cea a fiecărui stat. Omul a rămas întotdeauna un ideal de aspirație. Este timpul să avem în grijă omul, acel invariant din fiecare elev și profesor. Profesorul nu ocupă un post, nu este un funcționar public ce intră și iese la oră fixă din sală, lasă informația și pleacă. Cei care se limitează la un asemenea comportament sunt alveolele goale ale fagurelui educativ, lăsând în memoria noastră cel mult un nume, pe când alveolele pline sunt acei profesori care ne-au deschis ochii, ne-au stimulat și i-am avut întotdeauna aproape când aveam nevoie, asemenea unor părinți. Comentă domnul președinte, în timp ce domnul ministru al transporturilor recunoștea că în viața lui au jucat un rol important doar trei profesori și toți cei prezenți dădură din cap, gândindu-se la profesorii de neuitat pe care i-au avut.

— Domnule ministru al transporturilor, o problemă importantă ce trebuie soluționată urgent este cea a zgomotului auto. Cum stați cu trecerea de la prototipurile de mașini silențioase, electrice, cu aer comprimat, cu apă sau știu eu cu mai ce, la producerea lor în serie? Acesta este un aspect și un altul, de asemenea important, ar fi folosirea tramvaielor silențioase și a metroului pentru asigurarea transportului în timpul acestei resetări pe care o avem în vedere, întrebă primul ministru.

— Un timp bun ales pentru această resetare ar fi perioada Postului Mare, o perioadă de meditație, de retragere în noi, de a sta mai mult cu familia, fără a ne mai omorî cu tot felul de activități lucrative. În această perioadă, și de data aceasta mă adresez domnului ministru al ministerului muncii, munca este pusă pe ultimul loc, ca și cum nu ar exista. Oamenii vor primi salariul obișnuit, nu pentru că lucrează, ci pentru că există. Li se plătește calitatea lor

umană și profesională. Cum nu există impozitele tradiționale, când anumite întreprinderi nu respectă funcționarii în calitatea lor de oameni ce doresc să se reseteze, obligându-i să muncească în același ritm stresant, trebuie aplicate anumite măsuri umane, nu la modul coercitiv, ci convingând personalul să abandoneze pur și simplu locul de muncă. Abandon ce nu este luat în considerare de ministerul dumneavoastră, pentru că ministerul dumneavoastră se va îngriji, de data aceasta, de oameni și nu de muncitori. Dacă se va înregistra un exod de la orașe spre sate, sunt sigur că își vor ajuta rudele ce muncesc în agricultură. Munca lor să nu fie considerată muncă, ci sport de întreținere, ajutor frățesc. Există o infinitate de forme de a ne reseta. Spuse domnul președinte.

— Să înțeleg că și ministerele se resetează?

— Mai ales ministerele.

— Și cum facem să nu ajungă țara la faliment? Întrebă ministrul economiei. Noi ne resetăm, pe când restul lumii menține ritmul producției economice.

— Banii vor continua să circule și baza economică, va funcționa la minimul posibil, cât să nu producă daune, ca de exemplu, reîncălzirea unui furnal care durează mult timp. Fiecare întreprindere trebuie să găsească formula optimă de supraviețuire. Și sunt sigur că o vor găsi. În loc de zero va exista un plus unu suficient ca să se mențină la suprafață. Explică domnul prim ministru.

— Înțeleg că ministerul meu trebuie să aibă în vedere limpezirea programelor de radio și televizor de zgomotele supărătoare și mai ales de programele de prostituție cum etichetați publicitatea, spuse domnul ministru al audio vizualului.

— Nu numai curățirea programelor, care trebuie să fie decente, dar chiar reducerea emisiunilor. Este timpul să se reseteze și ei. În *Biblie* se vorbea despre anul sabatic. Noi nu vrem să ne întindem pe tot parcursul unui an, ne limităm numai la șase săptămâni plus una. Ar fi timpul ca toți să luăm o pauză.

— Noi putem opri serviciul de radio și televiziune care să nu mai streseze oamenii, dar există alte televiziuni și oamenii vor continua să se uite la televizor. Desigur, dacă nu le dăm programe, nu au ce să vadă și atunci se vor odihni. Ce să mai discutăm despre internet, observă ministrul audio-vizualului.

— Și internetul va fi sistat, iar în privința sateliților îi vom ecrana încât nu vor reuși să capteze semnal video. Este ca și cum am stinge lumina. Nu intră nici un zgomot pe această cale. Completă observația generalul de la telecomunicații.

— Va fi greu pentru copiii noștri care nu pot rezista o secundă fără jocuri electronice, fără telefon și fără internet. Ar însemna să se limiteze numai la jocuri. Spuse o doamnă din sală.

— Chiar așa, pentru copii, stresul îmbracă forma jocului care-i absoarbe. Uitați-vă la ei. O mulțime de copii stau la o masă și în loc să vorbească între

ei, fiecare este absent, absorbit de ceea ce se întâmplă în tableta lui. Numai că acolo pe ecran nu se întâmplă nimic, ci tot în capul lor și ceea ce se întâmplă, în loc să le stimuleze creativitatea și să le îmbogățească orizontul cunoașterii, le stimulează ambiția de competiție și de victorie, mâncând elementul ireversibil care este viața lor. Huizinga, identificând valoarea culturală a omului definit de el ca *homo ludens*, dacă și-ar fi scris opera astăzi, ar fi regândit formularea ei pentru a ne ajuta să înțelegem fenomenul jocului ca factor cultural de creație și progres, spuse domnul ministru al învățământului.

— Pentru acești neastâmpărați, vom căuta să le atragem atenția asupra compoziției aparatelor pe care le folosesc, inițiind ateliere de lucru practic în care materialul didactic sunt propriile lor aparate, stricate, nu se știe în ce condiții, și pe care ei și le repară. Dar nu-i putem obliga. Trebuie să naștem în ei dorința de a repara. Trebuie să abordăm teme practice de la care să pornim în explicarea științifică a fenomenului, legând știința de tehnică, atenți la inovațiile pe care ei le vor sugera. Astăzi este la îndemâna oricui să folosească un aparat complex, dar nu să-l și repare. Când cunoști componentele unui aparat și știi să-l repari, cu siguranță știi să-l folosești corect. Un alt aspect al cercetării puse în slujba utilizatorilor este să gândească rezistența unui aparat doar pentru perioada de garanție, după care să înceteze să mai funcționeze. Cine știe să repare va prelungi viața aparatelor electronice și electrice peste limita de garanție, devenită limită de viață, prevăzută de fabricant. Vă spun acest lucru, deoarece defectele sunt aceleași. Explică domnul ministru al relațiilor umane, amintindu-și de felul cum debutase el la casa copilului în lumea electrotehnicii.

— Consider că a sosit timpul să reînnodăm relațiile umane firești între semeni. Este timpul ca omul să fie redat omului, acelui om din fiecare. Sublinie domnul președinte. Și aici vine arta noastră. De a nu impune măsuri, ci de a le insufla celorlalți un elan, încât ei să vină să ne ajute. În primul rând, noi suntem cei care practicăm, ajungând să-i inițiem în arta pierderii timpului, stând și meditând, făcând sport, excursii, cenacluri, tot felul de cercuri de creație și educare, cu pauze lungi și odihnitoare. Resetarea înseamnă fortificarea spiritului nostru personal, dar mai ales a spiritului de grup, al prieteniilor vechi și al celor noi.

— Nu trebuie să uităm relaționarea omului cu natura, cu plantele și animalele, se pot iniția tot felul de acțiuni de îngrijire a pădurilor, de captare a izvoarelor, de îngrijire a animalelor pe cale de dispariție și a celor domestice. În urma unei relații afective între tineri și animale, unii, gândindu-se la felul în care sunt omorâte, într-o solidaritate de sânge cald vor deveni vegetarieni sau lacto-ovo-vegetarieni, observă domnul ministru al alimentației. Este timpul să dinamităm mitul dificultăților de alimentare a omenirii ce crește în progresie geometrică și, vezi Doamne, nu vom avea ce mânca. Omul se hrănește nu

numai cu pâine ci, în primul rând, cu cultură. Omul nu se hrănește doar pe el. Pentru a se sătura, trebuie să mai hrănească și pe alții. Mult timp religia reglementa sistemul alimentar al oamenilor, pe urmă au venit sistemele politice care flămânzeau oamenii spre binele lor, combătând astfel boli ale secolului iar în ziua de astăzi științele medicale prescriu regimuri alimentare, dar baza alimentației a rămas tot religioasă, fiind cea a credinței că anumite mâncăruri sunt sănătoase și ne fac bine.

— În ziua de astăzi, prinși de avânt și de tot felul de activități, ignorăm să tratăm ceea ce tratau medicii în antichitate, pe vremea lui Hipocrate, de exemplu. În primul rând, era tratat sufletul și doar pe urmă trupul. Sufletul însemnă energie, acea parte nevăzută a corpului nostru pe care unii o vizualizează cromatic, numind-o aură. Spuse un domn doctor. Ceea ce propuneți dumneavoastră este o măsură individuală și națională de însănătoșire a tuturor cetățenilor și a neamului. Vă doresc sincer să reușiți și noi, medicii, vă vom ajuta, cu toate că suntem mult mai legați de latura materială și materialistă, palpabilă a trupului. Sufletul, ca energie vitală, se relaționează cu lumina, cu celelalte energii existente pe pământ și în cosmos, cu tot ceea ce înseamnă manifestare a existenței. Bătrânii noștri obișnuiau să moară cu o lumânare aprinsă, ziceau ei ca să vadă drumul pe care vor merge. O înțelepciune uitată astăzi sau o realitate în care tot mai puțini cred. Trecând anii și, ajungându-ne din urmă bătrânii, prin propria noastră vârstă, ajungem să-i înțelegem și să le dăm dreptate. Ceea ce propuneți dumneavoastră este un exercițiu de experimentare a bătrâneții ca un popas de odihnă trupească ce stimulează aventura spiritului care pe viitor se va concretiza în fapte. Este o formă practică de evitare a nesăbuinței și a lucrurilor făcute în grabă și fără atenție. Cum bine spuneați, zgomotul sparge orice armonie și unitate, creând haos.

— Cum v-am invitat pe toți aici, cu siguranță, fiecare zărește o potecă în realizarea a ceea ce ne-am propus, de aceea, prietenește, ca la o șezătoare din bătrâni, fiecare să-și spună oful, ce simte că nu este cum ar trebui să fie și cum visează raiul pe pământ. Se tot aseamănă omul lui Dumnezeu, care l-a creat după chipul și asemănarea Sa și ceea ce vrem noi să facem ar fi o replică timidă la ceea ce a făcut Dumnezeu în ziua a șaptea, ziua de odihnă și de contemplare a operei săvârșite. Îi invitase domnul președinte pe participanți să-și deschidă sufletele și să vorbească. Fiecare din cei prezenți a luat cuvântul, inclusiv secretarii care luau notițe și care i-au felicitat pe participanți că nu s-au repetat, oferind o diversitate și o bogăție de atitudini, cunoștințe și practici importante ce vor urma să fie puse în practică. De la abordări religioase a fenomenului retragerii de tip isihast pentru a curăța lumea dinăuntru ca astfel să se tămăduiască lumea din afară, la abordări paranormale ale realității umane obosite și stresate de mediul agitat în care trăim, la sfaturi practice și la îndemâna oricui de a înlătura oboseala și întări puterea de concentrare. Mulți

erau cei care luau notițe la cele ce se discutau, ca și cum s-ar da o rețetă culinară pentru pregătirea banchetului, Prima Doamnă nepierzând nici un cuvânt în stenogramele sale.

— Acum, că am terminat ceea ce am avut de spus în privința conținutului acestei resetări, văzută de toți ca fiind necesară, aș dori să vă întreb. De ce doriți o astfel de resetare, întrebă ministrul apărării naționale. Simțiți că ne aflăm într-un război în care nu suntem pregătiți și trebuie să ne antrenăm în această privință?

— Să nu vă sperie cuvântul război, dar de totdeauna omul a fost într-un război văzut sau nevăzut, simțit sau nesimțit, un război cu natura pe care a căutat să și-o supună și să o stăpânească, făcând pământul pustiu să rodească, dar mai ales cu ceilalți oameni. Un război de cucerire a unei ființe iubite, un război de a răzbate în viață și de a ne forma o carieră și o profesie, un război de a învinge diverse boli, un război de a discerne ce să alegem din avalanșa de informații ce vine peste noi în fiecare zi, un război de a rezista la hărțuiala vieții în care suntem trași în toate părțile să facem ceea ce nu dorim și totuși persistăm să facem, pentru că nu întrezărim o altă ieșire din lupta suverană de supraviețuire. Răspunse domnul prim ministru.

— Deci, să înțelegem că suntem într-un război și nu avem conștiința războiului în care ne aflăm? concluzionă întrebând o doamnă inginer.

— Exact. Răspunse domnul prim ministru.

— Când suntem în pădure nu reușim să vedem pădurea din cauza copacilor răspunse domnul președinte. Avem nevoie de o distanță pentru a privi de departe pentru a vedea bine de aproape, când totul se lămurește. Pentru a avea o pădure niciodată nu-i numărăm copacii, știm cu toții ce este o pădure, o vizualizăm și o vedem de la distanță. Când suntem în pădure știm că suntem în pădure, o simțim. Avem nevoie de această distanță temporală și spațială pentru a ne lămuri ce este cu noi și cu lumea în care trăim, astfel încât fiecare să găsească propriul lui drum.

— Noi suntem puțini în comparație cu toată țara. Nu ne va fi ușor să ne multiplicăm și să ajungem în tot locul, observă un tânăr entuziast.

— Tinere, dacă ne gândim la ceea ce s-a întâmplat istoric de Rusaliile pe care le sărbătorim, ca moment istoric de întemeiere a Bisericii harice prin coborârea Sfântului Duh, lucrarea binelui se răspândește radial și fulger prin oameni. Nu neapărat cu mijloace tehnice actuale, ci așa cum a fost de totdeauna, din om în om. Lămuri Înalt Prea Fericitul Părinte Patriarh. Noi, ca biserică, avem structura deja formată, așa cum fiecare din cei prezenți aici, aveți o ramificație în teritoriu. Îi convocați și prin ei ajungeți la toți oamenii care să înțeleagă că este timpul să se odihnească puțin și să mai cugete, să se bucure cu prietenii și să rămână mai mult cu familia, amintindu-le că urmele pașilor noștri se vor șterge, astăzi suntem aici, dar mâine cine știe pe unde

ne vom afla. Astăzi suntem sănătoşi, dar mâine cine ştie ce neputinţă ne va încerca, de aceea, să ne bucurăm de ceea ce ni s-a dat, cu atât mai mult cu cât se propune un cadru legal garantat de preşedinţie şi guvern, dar mai ales susţinut de noi toţi.

— Eu sunt ateu şi ca mine sunt toţi cei care se declară agnostici, nepracticanţi şi sceptici spuse un domn între două vârste. Perioada pe care aţi ales-o vine în timpul în care biserica respectă perioada sa de mortificare numită post. Eu văd aici un abuz din partea puterii care ar obliga pe toată lumea şi mai ales pe atei să intre în acest cadru religios instituţional fără voia lor. Personal, nu am nimic împotriva acestei resetări, doar împotriva perioadei alese.

— Să le luăm pe rând. Dumneavoastră vă declaraţie ateu. Am vrea să ştim la care nivel vă consideraţi ateu? Auzind această întrebare domnul râse, considerând că domnul preşedinte glumeşte.

— De exemplu, există atei la nivelul zero, adică oameni care nu cunosc şi nu folosesc cuvinte precum Dumnezeu, zeu, cruce, slujbă, sfinţi şi altele. Dumneavoastră le folosiţi sau nu ştiţi ce înseamnă aceste cuvinte?

— Sigur că le folosesc şi ştiu prea bine ce înseamnă. Ele aparţin vocabularului fundamental al limbii noastre precum al oricărei alte limbi.

— Prin vocabularul fundamental al limbii, la nivelul fundamental, nu sunteţi ateu, odată ce folosiţi aceste cuvinte, ştiind prea bine ce înseamnă.

— Din punctul de vedere al acestei speculaţii a domnului preşedinte, nu sunt ateu. Ştiu ce înseamnă Dumnezeu şi-l duc cu mine prin conţinutul semantic al cuvântului. Mi se pare firesc să ştiu ceva pentru a combate. Vreţi să spuneţi că acel Dumnezeul dinăuntrul meu este un obiect al cunoaşterii pe care-l combat, în care nu cred şi nu-l respect. Lupt împotriva obscurantismului şi a practicilor ritualice.

— Am văzut că la primul nivel al construcţiei fundamentale nu sunteţi ateu, acum să vedem la nivelul comunicării. Nu intraţi în dispută directă du Dumnezeu, pentru că pur şi simplu el nu există. Cum aţi putea vorbi cu cineva care nu există. Dumneavoastră îl combateţi pe Dumnezeu, dar nu pe Dumnezeu îl combateţi ci condiţia lui de existenţă, de concepere şi de configurare. Cum nu credeţi în existenţa lui, nu vă raportaţi la el, vă revoltă prostia celor din jur care I se închină, care se roagă, legându-şi de El speranţele lor. Nu vă rugaţi şi nici nu practicaţi vreun cult. Pentru dumneavoastră toate zilele au aceeaşi calitate?

— Nu aş putea spune că au aceeaşi calitate. Fiecare zi are un conţinut propriu, nu sunt egale. Eventual atitudinea mea faţă de fiecare zi este aceeaşi: munca.

— Dumneavoastră munciţi în fiecare zi, nu aveţi aşa-zisele zile de sărbătoare. Toată lumea se odihneşte, dumneavoastră mergeţi la serviciu.

— Nu merg la serviciu.

— Dar spuneați că munciți.

— Sunt munci și munci, munci fizice și munci intelectuale.

— Înțeleg că în zilele de lucru munciți fizic iar în zilele de sărbătoare munciți intelectual.

— Cam așa ceva. Nu aș putea spune exact că este chiar o muncă intelectuală, dar nu stau fără să fac ceva util.

— Recunoașteți că societatea atribuie o anumită calitate timpului calendaristic și dumneavoastră o respectați, odată integrat în societate.

— Recunosc și respect. Înțeleg unde vreți să ajungeți, la faptul că datorită vieții cultice religioase timpul calendaristic a primit această conotație socială și culturală a inegalității, fiind un timp în afara timpului, un timp al reprezentărilor mentale, un timp cultural datorită practicilor religioase.

— Odată ce recunoașteți și respectați zilele de muncă și cele de odihnă, și la acest nivel cultic nu puteți spune că sunteți ateu. Doar că ați schimbat ritualul religios cu un ritual personal. Nu mergeți la muncă. Nu mergeți nici la biserică, un spațiu sacru, ci stați acasă, într-un spațiu personal. Prin ritualul religios oamenii se relaționează cu divinul, dumneavoastră vă relaționați cu egoul propriu. Piedestalul rămâne, se schimbă doar reprezentarea.

— Eu combat pe toate căile superstițiile și credințele în supranatural.

— Acum ajungem la nivelul al treilea, este cel al discursului orientat împotriva lui Dumnezeu și a credinței celorlalți. De aceea, cel mai corect ar fi să nu vă mințiți, nu utilizând cuvântul „ateu" ce înseamnă fără Dumnezeu, ci cuvântul „catateu", adică împotriva lui Dumnezeu. Ateismul este o școală a contestării obiectelor credințelor și a credințelor. Numai că dumneavoastră în înverșunarea pe care o aveți, afirmați o credință, credința că nu sunt adevărate și nici bune credințele oamenilor. Credința că trebuie să distrugeți acele forme aberante numite religii. La fel fac și fanaticii, numai că de pe poziția unei religii împotriva celorlalte religii sau culte. Doar că, în fanatismul dumneavoastră, în locul lui Dumnezeu stă egoul dumneavoastră. Ambiția de a demonstra că nu există și că cei care au manifestări religioase nu acceptă faptele evidenței. Evidențe materiale și nu umane, pentru că, dacă-i spui unui copil că pământul se învârte nu te crede, dar, dacă-i spui că Dumnezeul sau Doamne, Doamne îl vede, te crede. Revenind la intervalul temporal avut în vedere. Tocmai, pentru că suntem o țară creștină, cu mulți creștini de toate culorile, se oferă majorității, și fiecărui cetățean, posibilitatea de a se spiritualiza, de a căuta să răspundă simplu la întrebarea: *cine sunt eu?* Nemaiavând televizor, radio și internet, oamenii vor continua să-și creeze un mediu specific de a petrece împreună cu ceilalți. Rolul pasiv al spectatorului este înlocuit de cel activ al actorului. Primele zile de abstinență informațională și zgomot de orice fel vor fi teribile, pentru că acestea ne creaseră o a doua natură fără de care credem că nu putem trăi.

— Cu siguranță, vor exista unii care nu vor accepta sub nicio formă lipsa zgomotului. Cum vom proceda? Întrebă doamna ministru al culturii.

— Dacă vor cu orice preț zgomot, le vom da zgomot, încât să-și dorească liniștea.

— Ei nu vor zgomot ca zgomot, nici măcar nu consideră zgomot ceea ce vor, ei vor să continue să trăiască în virtutea unei inerții dobândite. Clarifică doamna ministru al culturii.

— Așa ceva nu vor mai avea. Se pune punct. Este o trecere printr-o perioadă de întărire spirituală și trupească a fiecăruia. Credeți-mă, fiecare are nevoie de așa ceva și de aceea vom avea grijă să aibă ceea ce doresc. După cum ați văzut, criminalitatea a fost redusă la zero prin munca susținută a poliției, dar asta nu înseamnă că au dispărut criminalii. Ei există, trebuia doar să-i ajutăm să depășească criza existențială în care trăiau. Spuse domnul prim ministru.

— Ne-am întâlnit aici ca să ne punem de acord, urmând ca fiecare să gândească o strategie proprie ce urmează să fie aplicată. Și de aceea, ne-am întâlnit din timp ca să discutăm ce vom face și când fiecare are definit planul de acțiune, să ne informeze în amănunt pentru a afla toți, deoarece toți veți fi informați, pentru că suntem responsabili de tot ce se întâmplă fie bine, fie rău. Dacă rezultatul este negativ, suntem responsabili de acest rezultat. Spuse domnul președinte.

Când terminară întrevederea se despărțiră în grabă pentru a ajunge cât mai repede la echipa sa, dezbătând ideile primite ce aveau ca nucleu ideea de resetare individuală și colectivă.

Cum era firesc, cerură audiență la palatul prezidențial biroul executiv al asociației patronilor. Au fost primiți chiar a doua zi după formularea cererii lor de către domnul președinte și domnul prim ministru. După schimbare convenienței întrebă direct, președintele biroului executiv al acestei importante Asociații:

— Este adevărat ce am auzit, că doriți să reduceți viața economică pentru șapte săptămâni la puțin peste zero, adică un mort căldicel din care iese viața?

— Stimate domn, dumneavoastră ce calitate civică aveți în această țară. Cred că ați urmărit la televizor sau ați auzit de campania dusă chiar din momentul alegerii mele ca președinte.

— Doriți să știți ce calitate civică am. Dar oare eu cred în această calitate? Am exercitat-o eu până astăzi? Am dat eu vreun telefon sau am fost implicat în vreun telefon primit? După câte știu, nu. Dar, cum mi-ați pus o întrebare, trebuie să vă răspund. Sunt președintele acestei țări.

— Oare nu este un cumul de funcții. Sau, fiind președinte de două ori, mai întâi sunteți președintele asociației pe care o reprezentați sau președintele țării? Adică, în altă ordine de idei, sunteți mai întâi capul familiei sau capul țării? Care din cele două responsabilități este mai mare și trage mai greu în cumpănă?

— În expresie matematică: ce sumă este mai importantă? Câteva milioane sau douăzeci? Completă domnul prim ministru.

— Mulțumesc pentru clarificare, domnule prim ministru și dumneavoastră, domnule președinte pentru întrebarea pusă. Desigur, mai importantă este țara decât grupul restrâns sau familia. Normal, sunt în primul rând președintele țării.

— Cine nu ar dori să aibă un moment de odihnă. Noi nu mai putem de oboseală, completă un domn din delegație. Problema pe care vrem noi să o ridicăm este cea a relațiilor economice dintre companiile noastre și cele din străinătate, adică cei care par „normali". Reducerea activității noastre la aproape zero este o lovitură ce se va resimți pe plan mondial. Și va dezechilibra sistemul. Cine știe, poate să ia măsuri să demonteze fabricile și să le ducă cine știe pe unde. Completă un domn cu un accent englezesc.

— Ușor cu demontatul. Ceea ce s-a construit până acum aici, aici rămâne. Având în vedere uzura morală și fizică a tehnologiei folosite vor primi o despăgubire reală și nu fictivă, dar nu se demontează nimic. Spuse ferm domnul prim ministru.

— Și ce o să faceți cu ele? Veți continua să falsificați mărcile noastre? Continuă domnul.

— Domnule, noi nu falsificăm. Noi creăm. De exemplu, dumneavoastră veniți de la întreprinderea x. Știți câți roboți activi aveți în fabrică?

— Nu știu. Când mă interesează ceva mă uit pe planul fabricii și văd.

— Numai că nu veți reuși să-i vedeți pe toți. Totuși, cum noi știm, vă putem informa că mai mult de jumătate din roboți conțin circuite slabe, care se defectează. În primul rând, au mai multe erori de programare, un așa numit „bug", iar în privința fabricării, au fost fabricate din materiale mai slabe, ce nu corespund parametrilor inițiali. Dacă vreți să vă convingeți, luați un aparat omologat și original de măsură și vedeți. În privința relațiilor externe, ceea ce se va reduce la aproape zero este producția. Se reduce pentru ca în acest timp fabricile să se redoteze tehnic, pentru a elimina uzura morală și tehnologică. Așa cum vedeți, până și fabricile, bunurile materiale au nevoie de un răgaz de odihnă. Pe de altă parte, cum se sistează producția, se sistează și cheltuielile și impozitele. Zero dă zero. Credeați că dacă nu produceți vă impozităm? Nu, domnilor, ceea ce trebuie însă să faceți este să plătiți oamenii.

— Cum? Adică să plătim ca muncitorii să stea? Este aberația cea mai mare pe care am auzit-o spuse domnul vice-președinte al Asociației.

— Stimate domn, în primul rând nu am folosit cuvânt muncitor, ci om. Noi nu ne-am gândit la muncitori, ci la oameni. Și cum și dumneavoastră sunteți oameni, veți face la fel. Îi veți plăti și vă veți plăti normal, pentru că, stimați domni, nu aveți cum să le plătiți și să vă plăptiți munca, ci îi plătiți pe ei ca oameni. În cazul în care o fabrică nu are posibilitatea să plătească din fondu-

rile ei, să prezinte situația și o clarificăm, pentru că pe om nu-l interesează ce discutăm noi aici, ci ceea ce el primește și noi suntem aici ca să le apărăm interesele. Pe dumneavoastră, de fapt, v-am primit tot în calitate umană și nu profesională. Nu reușesc să văd nici un patron, dar pot vedea oameni. Vă rog să-i informați pe cei din străinătate că sunteți nevoiți să faceți o revizie totală și o redotare tehnologică a întregii fabrici, fapt pentru care fabrica nu lucrează timp de șase săptămâni și, cum vin Paștile, să zicem încă o săptămână, ar veni șapte săptămâni. Este un timp bun de care fiecare dintre noi poate profita la maxim. Sunt convins că viața noastră după această perioadă se va schimba radical. Nu are rost să vă faceți zile negre și inimă amară, gândindu-vă cât ați fi câștigat, dacă ați fi lucrat, pentru că așa muriți cu zile și avem nevoie de dumneavoastră.

— Și dacă patronatul face grevă? Întrebă domnul președinte al asociației patronilor.

— Înseamnă că președintele țării din dumneavoastră este un trădător. Dar fiecare are dreptul să fie ceea ce este. Gândiți-vă la ceea ce v-a spus domnul prim ministru. Ce este mai important 20 sau câteva milioane? Eu aș cumpăni bine înainte. Armata nu vă mai sprijină să-i oblige pe muncitori să lucreze forțat. Războiul actual a desființat lagărele de muncă din zona noastră. Nu și din toată lumea. Pentru că nu doresc tensiuni, vă sugerez să vă redotați fabricile, pentru că, cei care vor lucra pe viitor în fabrici nu vor mai fi oameni, ci roboți, și oamenii vor primi salariu. Cum? Simplu: pe un post dacă înainte lucrau în trei schimburi trei persoane, se va reduce numărul de ore la șase și va crește numărul de persoane la 12 oameni, cum îi numiți dumneavoastră, muncitori, asta înseamnă că muncește șase ore și revine la muncă peste 66 de ore, adică peste trei zile. Desigur, în situația fabricilor care lucrează non stop. Pentru fabricile care nu lucrează sâmbăta și duminica, situația este alta, dar tot așa, un muncitor nu poate munci mai mult de șase ore și prin rotație, cu timp de odihnă. De ce? Pentru ca randamentul să nu scadă. Roboții lucrează, nu glumesc. Oamenii sunt oameni, obosesc, le fuge mintea cine știe la ce și greșesc frecvent.

— Facem și noi ca și Toyota. Comentă un domn din delegație.

— Dar, de ce nu? Cu diferența că plătiți mai mulți oameni, în locul cărora lucrează roboții. Dacă aveați până acum un efectiv de câteva sute, veți ajunge să aveți un efectiv de câteva mii. Și veți vedea cum, în loc să pierdeți, câștigați tot mai mult.

— Dar dacă nu suntem de acord cu angajarea mai multor oameni, pentru că, de fapt, nu mai sunt muncitori, ci supraveghetori ai mașinilor și inspectori ai muncii executate de roboți? Întrebă unul dintre domni.

— Dumneavoastră pierdeți. Pentru că întreprinderile concurente o vor face și oamenii se vor solidariza cu ei, în plus, calitatea produselor va fi superioară.

— Dar o campanie bine gândită de publicitate va recuceri consumatorii.

— Vedeți, va dispărea acest tip de prostituție comercială a întreprinderilor, cel puțin în țară, iar în străinătate, deja nu mai suntem necunoscuți. Cum existăm, vom ajuta concurența pe plan internațional. Este timpul să înțelegeți că nu mai sunt valabile metodele și felul de gândire din secolele trecute. În ziua de astăzi, a fi contemporan înseamnă a fi contemporan cu viitorul, cu cei care vor veni. Astăzi înseamnă mâine. Dacă îl percepem pe astăzi doar ca astăzi, deja suntem depășiți, este istoria trecutului adusă în prezent.

— Acum înțelegem necesitatea acestei perioade de resetare cum o numeați dumneavoastră. Vom încheia cu o epocă și vom iniția o alta. Acest lucru ne favorizează și ne va propulsa mult în fața întreprinderilor centrale în cazul existenței lor în străinătate. În acest caz trebuie ca fiecare să regândească totul de la început, este ca o creare a lumii din toate punctele de vedere. Cu toții simțeam că ceva nu funcționează cum trebuie. Discrepanțele erau tot mai mari și tensiunile sociale tot mai acute. Problema este dacă vom reuși oare să găsim soluția.

— Cine dorește să găsească, găsește. Cum ne aflăm în aceeași tabără și țintim toți aceleași obiective, împreună găsim soluții. Formula este simplă: trebuie să avem în vedere omul și nu muncitorul. Când numim pe cineva muncitor, o facem pe baza unei judecăți discriminatorii, bazată pe ceea ce el face, ca și cum munca lui ar fi ceva distinct de el. Nu se plătesc muncitori, ci oameni. Prezența cuiva la locul de muncă trebuie să fie redenumită, pentru a schimba configurarea mentală a noii situații. Dumneavoastră toți trebuie să vă pregătiți pentru a prelua conducerea în tot ceea ce faceți. Trăim în epoca inovatorilor și a celor care gândesc viitorul. Atât timp cât o facem suntem primii. Nu mai imităm pe alții, nu mai folosim tehnologie contrafăcută și pe deasupra dezactualizată. Fiecare întreprindere trebuie să gândească un complex de căi de formare a unui fond financiar propriu. Cum nu mai există societăți de asigurări, adică societăți care să fure în mod oficial, va trebui să creați o secție de urmărire a bursei și a tranzacțiilor de care veți beneficia direct. Banii nu se fac numai din producție. Producția este necesară pentru baza și stabilitatea economică, dar nicidecum pentru bogăție. Un alt aspect pe care trebuie să-l aveți în vedere este cel al asigurării a tot felul de activități culturale, un așa-numit mecenat, dar fără a vă face publicitate, cum s-a procedat. Doar nu sunteți prostituate. Desigur, unii o vor face și au tot dreptul. Mecenatul înseamnă ajutor efectiv acordat oamenilor de cultură și artiștilor pentru susținerea omului ca ființă culturală și nu pentru a vă face cunoscuți. Gândiți-vă că noi toți cei prezenți aici nu peste mult timp vom muri. Ce lăsăm în urma noastră? În ce măsură ne-am gândit la cei pe care-i lăsăm? Banii și orice bunuri materiale sunt limitați, niciodată nu avem câți și câte am dori, dar am putea să ne cultivăm mulțumirea și grija pentru ai noștri, iar prin educație vom continua să

rămânem și după ce nu mai suntem. Atitudinea noastră trebuie să fie optimistă. Acum înțelegeți de ce avem nevoie de acest timp de resetare. Fiecare își va regândi viața de la zero. Un zero variabil după fiecare. Trebuie să înțelegem ce înseamnă nivelul zero. Departe de a fi neant, este acea configurare mentală luată ca punct de pornire a ceea ce suntem, de cunoaștere și înțelegere a coordonatelor de tot felul, ca să știm cum vom urca. Cel mai greu va fi ca omul să accepte că el este stăpânul vieții lui că este mai important să dai decât să primești. Iar ceea ce dai nu este muncă, ci energie creativă, viață și trăire. Ați avut vreodată viziunea unui monstru ce devorează vieți când vă gândeați la întreprinderile dumneavoastră? Da, domnilor, salariile pe care le dați cu atâta „generozitate" acoperă procesul de scurtare a vieții petrecută în întreprindere. V-ați gândit că plusul valorii este o însumare a mii de minusuri, printre care și minusul dumneavoastră. Nu numai ei mor, ci și dumneavoastră, domnilor! De aceea, pentru a păstra o unitate de gândire, luați-vă pe dumneavoastră ca unitate de măsură. Tot ceea ce gândiți pentru alții, gândiți-o pentru dumneavoastră. Prezența cuiva la locul de muncă este una creativă și nu de acompaniere. Nu se vor mai acompania roboții, ci fiecare este invitat să fie om, să-și demonstreze valoarea, adică să contribuie activ la îmbunătățirea procesului și a produselor. Creația este continuă, nu se poate limita doar la timpul pe care ei îl vor petrece în întreprindere. Cine lua în considerare timpul petrecut în afara întreprinderii sau de frământare cu rezolvarea diverselor probleme ale acesteia?

— Toate aceste aspecte depășesc competențele noastre profesionale. Noi trebuie să ne gândim la profitul întreprinderii, la rentabilizarea procesului de producție și la realizarea unor produse competitive pe piața internă și internațională. Recunoscu un domn din delegație.

— Limbajul vă trădează că vedeți producție, productivitate, rentabilitate, piață și nu oameni. Ajungeți la oameni prin produse sau prin banii pe care-i plătiți. De aceea încercați să fiți sinceri cu autorii, cu cei care creează în cadrul întreprinderii, pentru a fi răsplătiți, tratați-i omenește, oferindu-le o viață decentă din punctul de vedere material.

— Dacă nu le oferim perspectiva unei retribuții periodice, ce ne garantează că ei vor continua să dea randament? O viață sigură pentru ei ar însemna ruinarea oricărei afaceri care se bazează tocmai pe acest principiu al retribuției, acea fata morgana după care ei aleargă și caută să o prindă, care-i iluzionează și-i dinamizează spre binele societății.

— Un muncitor care se relaționează la patron, încercând să-l fenteze, acompaniază mașinile, zicând că muncește, doar omul dă garanții și își asumă responsabilități. Tratați-i ca oameni și veți avea rezultatele scontate. Redați creatorilor, inovatorilor și inventatorilor calitatea lor de autori și bine vă va fi. Furând creatorilor dreptul de autor, chipurile, că le apărați interesele, i-ați

transformat în niște sclavi. Pentru a crea, omul are nevoie de libertate. Sunt multe aspecte asupra cărora va trebui să meditați și să treceți la acțiune. După această perioadă de stagnare, va urma o adevărată explozie căreia trebuie să-i faceți față. Baza oricărei economii, dragii mei, este producția și nu rapoartele financiare. Fără producție suntem morți. O producție agricolă, industrială, informatică, robotică. Dacă producem ceva să ne gândim la satisfacția oferită oamenilor prin ceea ce le oferim. Să nu mai vindem produse care, odată expirat termenul de garanție, se strică pentru a ne asigura fluiditatea vânzărilor și o producție continuă a fabricilor. Dacă facem ceva, facem astfel încât să se poată folosi timp îndelungat, de ce nu, toată viața, nu doar doi, trei ani. Produsele noastre să fie istorice nu prin perisabilitate, ci prin robustețe. Vă amintiți ce celebrele Mercedesuri Cobra care practic nu cunosc moartea.

— Și de unde să le dăm salarii dacă produsele nu se mai vând?

— Nu mai produceți ceea ce nu se cere pe piață, de aceea mai întâi vedeți ce se cere și dați ceea ce se cere. În al doilea rând, banii au circuitul lor. Banul la ban trage, pentru că circulația banului este diferită de sfera producției efective și a comerțului. Speculațiile produc bani. Nu mai sunteți obligați să depuneți banii la bancă, nu mai sunteți controlați, atunci puneți-vă și faceți bani, gândindu-vă la pensiile ce urmează să le dați și la viața fiecărui membru al întreprinderii. Să nu uităm de organismul uman și de aceea căutați să aveți în vedere producerea hranei necesare. Pentru a trăi, omul trebuie să mănânce și să bea. Și nu oferiți hrana cu simpatia de: „ia și mănâncă, stați-ar în gât!" Nu ei mănâncă, ci dumneavoastră. Termină domnul prim ministru.

Cei care veniseră cu gândul să amenințe cu paralizarea economiei țării chiar înainte de a intra în perioada de resetare, se speriară când aflară că sunt martorii morții unei orânduiri și nașterii alteia care nici nume nu are, dar pe care au datoria să o conceapă și să o pună în practică, ajustând din mers neajunsurile care le scapă în faza de proiect. Peste noapte, deveneau inițiatorii unei mișcări ce dorea să aibă ca numitor comun ființa umană. Sigur că nu au vrut să accepte, crezând că este o exagerare. Nici măcar nu știu cum s-ar numi această epocă, mai ales că orice denumire este ideală și inexactă, după cum au dovedit-o toate cele de până acum. Liniștea și tăcerea era cortina grea ce ascundea o puternică concentrare de forțe. Era greu de acceptat adevărul vorbelor Sfântului Apostol Ioan ce spunea: „*Amin, amin zic vouă că dacă grăuntele de grâu, când cade în pământ, nu va muri, rămâne singur, iar dacă va muri, multă roadă va aduce*" (Ioan 12, 24). Puterea și minunea morții dătătoare de viață la prima vedere și de roade ale grâului în momentul bilanțului. Cei care înțeleg și acceptă moartea întru viață se întreabă: de ce grâul? Putea fi o altă sămânță. Grâul în spic are o antenă harică dispusă în raport cu axul paiului după așa numita regulă de aur orientată spre înaltul cerului. Este cereala binecuvântată ce îmbrățișează în ființa ei principiul masculin și feminin, integrând

în numele ei cerul, ar spune firile speculative, dar ea doar îmbracă conținutul existenței în energia dătătoare de viață fără de care noi, oamenii, nu putem trăi. Sămânța-plantă-om impulsionează omul-plantă-sămânță întru perenitatea plantă-om-sămânță. Un fir lăuntric din țesătura existenței. O moarte care anulează neființa, zidindu-ne. Privindu-ne cum eram cu ani în urmă, vedem cum din filmul amintirii s-au șters pe rând mulți din cei dragi, cum și noi o vom face din viața altora. Nu-i mai putem atinge, dar au rămas în noi.

Bucuria eliberării de povara muncii istovitoare deveni pentru fiecare cetățean al țării o preocupare stresantă a viitorului ce trebuiau să-l gândească. Ce simplu este când trăiești viitorul ce vine pur si simplu și te ia prin surpriză cu tot ce aduce el. Ce plăcut este să te lași luat de curent și purtat de el! Dar, când devii izvor al viitorului fluviu, conștiința și sufletul se încarcă de greutatea responsabilităților.

Răsfoindu-se clipele zilelor, sosi timpul inactivității stereotipiilor anterioare și al activității statice în care universul se învârte în jurul tău. Fiecare aflase despre resetare, fără a fi anunțat de nici un mijloc mass-media. Fiecare spunea celor pe care-i întâlnea în felul în care înțelesese că a sosit vremea să se regândească totul în dimensiune umană. Avem nevoie unii de alții, de căldura îmbrățișării, de încurajări, taifasuri și sfaturi. Fericirea este o trăire diferită de la om la om. Primele zile și nopți, asemenea experienței potopului, deveniseră un adevărat coșmar mai ales pentru cei tineri și adulți. Liniștea era din ce în ce mai intensă. Se auzeau pașii prin casă, pe stradă. Ce frumos cântă păsările la lăsatul serii. Ce puternic miros trandafirii și regina nopții. Ajungeau vecinii să se simtă solidari în curățarea curților și a grădinilor. Cum nu trebuiau să facă ceva programat, găseau câte ceva de aranjat. Toți își îngrijeau gospodăriile și aranjau în casă ceea ce visaseră de mult și până acum nu avuseră timp suficient și nici bună-dispoziție, fiind prea obosiți când ajungeau acasă de la serviciu. Din propria experiență știau că lipsa de activitate obosește cronic și, pentru a evita acest lucru, mulți, pentru a-și liniști spiritul, s-au concentrat pe aranjarea lucrurilor materiale, făceau lucruri vizibile ce schimbau înfățișarea vieții cotidiene și linișteau sufletul. Faci ceva ce se vede, alții văd și îți spun, ceea ce îți dă curaj să continui să faci. Avem nevoie de părerea celorlalți și de aceea, invidia și răutatea lucrează prin părerile date. Un cuvânt în toată inexistența lui palpabilă și vizibilă, te poate mântui după cum te poate și pierde. Dacă înclinăm urechea la vorbele rele și le dăm crezare, suntem pierduți. Dacă înainte se condamnau faptele, de data aceasta erau condamnate intrigile, vorbele rostite cu intenții de dezbinare, de demoralizare și de depreciere nedreaptă. Tinerii mergeau la școală pe jos. Parcurile erau pline de oameni care se plimbau, jucau cărți, table și șah. În fiecare zi se organiza un concurs de șah. Noutatea partidelor consta în faptul că în timp ce se juca, fiecare își dădea cu părerea, în afara jucătorilor care nu-și trădau planul ori-

cum demascat de comentariile făcute, încât putem spune că nu se juca șah, ci se învățau strategii de luptă intelectuală.

Toate parcurile din orașele țării prinseseră viață. Erau pline de joaca și zburdălnicia copiilor și a câinilor care îi antrena adesea și pe adulți. Încă o dată s-a dovedit valoarea ludică a omului, trecându-se repede de la virtualitatea jocurilor pe computer la jocurile copilărești care au fost leagănul civilizației noastre. În contextul de concediu binevenit, de la copii, ajunseseră și părinții să se cunoască. Bunicii au predat bucuroși ștafeta părinților care-și însoțeau fiii în parc.

*

Pe una din străzile unui frumos orășel de pe litoral, de unde se putea admira marea, sub un tei ce urma să înflorească se afla o bancă de lemn. Ploile, soarele și vântul îndepărtară stratul de vopsea ce se ghicea pe alocuri, lăsând să se vadă lemnul sănătos. Doi bărbați care transportau un corp de mobilă, profitând de umbra deasă, se așezară pe bancă admirând întinsul de apă. Domnul mai în vârstă îi povestea celuilalt un episod de viață, care-l marcase.

— Prima dată când am fost plecat mai mult tip de acasă a fost în timpul stagiului militar. Departe de casă și fără cunoștințe, am avut norocul să trec prin diverse unități. Cum eram un băiat tăcut, probabil credeau că sunt redus mintal sau știu eu ce or fi crezut ei că întotdeauna mă alegeau pe mine când aveau nevoie de un aghiotant. Oricum, le plăcea că nu vorbeam să mă aflu în treabă, eram mut ca pământul și nu întrebam niciodată nimic, fiind total dezinteresat. Dacă voiau să-mi spună ceva, îmi spuneau, uneori cerându-mi părerea. Cel mai adesea executam ceea ce-mi spuneau și, când terminam, raportam împlinirea misiunii. În acea perioadă, fiind departe de ai mei, am cunoscut în acel oraș niște bătrânei pe care-i ajutam cum puteam și, cum nu aveau copii, mă considerau copilul lor, iar eu îi respectam ca pe părinții mei. Doamne, ce oameni! Doamna era mai vioaie, mai descurcăreață și domnul era o fire foarte calmă. Nu am întâlnit pe altcineva care să fie atât de calm și să transmită celorlalți starea de calm cum o făcea el. Vorbea rar, dar, când spunea o vorbă, putea-i să o scrii pe perete că era de o profunzime, o frumusețe și o simplitate de oracol. De la el am deprins și eu a mă controla în ceea ce spun. Vorba multă, sărăcia omului, așa spuneau bătrânii, pentru că de obicei ei țin cont de acest lucru. Dar și gândul tot o vorbă este, una de taină, care repetată insistent intră într-un proces alchimic de formulare magică a vieții fiecăruia, ducând la transfigurarea lumii lăuntrice. Și, cum spuneam, în acea împrejurare, cum ei voiau să mă însoare, s-au gândit la o frumusețe de fată cu o fire apropiată de a mea. Mi-am dat seama că nu poate exista ceva între noi după atitudinile ei și de aceea am stat la distanță, rezervat și tăcut. Viața ei era

o aventură spirituală de găsire a ceva ce căuta cu ardoare în tot felul de experiențe. Fusese un timp la mănăstire, crezând că viața de călugăriță i-ar aduce liniște, pe urmă fugise în capitală pentru a ajuta o familie mai în vârstă care o adoptară. Și, de pe o zi pe alta, condiția sănătății ei s-a schimbat fulgerător. Dobândise o boală, părea cancer, care începuse să-i mănânce pielea. Pornise de la piept și se întinse pe tot corpul. Avea jumătate din față descărnată, încât i se vedeau dinții și oasele feței. Era un cancer ce părea lepră de cădeau bucăți de carne. Din frumusețea ce era, devenise o urâțenie a morții înspăimântătoare. Dacă cineva o vedea, nu mai avea liniște. În privirea-i tulbure se citea o mare suferință. Tuturor celor care o vizitau le cerea iertare, fără ca ei să știm de ce. Lupta dusă de ea nu era una de supraviețuire, ci de dobândire a morții. Dorea să moară și nu putea. Doamne, nu am văzut pe nimeni care să-și dorească atât de mult moartea. Ceva o ținea ancorată și nu o lăsa să iasă în larg. Bătrânica despre care v-am vorbit, având experiența vieții, o întrebă dacă nu cumva o roade un gând ascuns care nu-i dă pace și nu o lasă să-și împace sufletul. Ce ar fi să scrie pe o hârtie ceea ce o frământă, pe care să o bage într-un plic și ea să-l dea părintelui să se roage pentru ea. Bucuroasă, fata scrise și-i dădu plicul pe care doamna îl înmână părintelui. A doua zi, fata a murit. Ceea ce m-a marcat a fost să descopăr cât suntem de săraci și de bogați în același timp. Cum gândurile noastre ne determină să acționăm, dar în același timp ne influențează propriul organism. Mi-am amintit de basmele în care vrăjitoarele iau chip îngeresc pentru a-l cuceri pe Făt Frumos. Chipul omului niciodată nu stă la vedere. Cum credem noi, bărbații, care doar peste ani reușim să vedem chipul soțiilor noastre. Toți vrem să fim frumoși și, obișnuindu-ne cu propria noastră înfățișare, avem o măsură de apreciere, iar ceea ce iese, fără voia noastră, la iveală ne vine din interior, fie ca un chip viu al spaimelor noastre, al urii și a tot ceea ce nu dorim să fim. Demonul stă tupilat în noi își pune amprenta pe chipul nostru. Dacă vreau să cunosc omul de lângă mine, închid ochii pentru a-l vedea pe cel ce stă în spatele corpului fizic. Până acum nu m-am înșelat.

— O viață ce s-a stins. Un destin ce s-a oprit pe calea împlinirii firești. Dorim un superlativ al vieții și când cineva tânăr moare, nefiresc în termenii legilor naturii, ne șochează și ne gândim că am fi putut fi noi în locul lui. Nu știu dacă nu cumva și noi murim cu cei din jurul nostru în sensul că ne plimbă cu ei acolo unde se duc și de acolo au grijă de noi, cei de aici, ca să continuăm ceea ce ei nu au putut termina. Ei, cei care au trăit cu noi și ne cunosc, sunt rădăcina noastră cerească ce ne poartă de grijă în această lume.

— Nu m-am gândit la această posibilitate. Simt adesea tristețea sufletului ei încarcerat în durerea trupească de neînchipuit. Spaimele ei îi înfricoșau pe toți care o cunoșteau. Mie-mi plăcea de ea. Nu i-am spus niciodată. Dar m-a citit și tocmai de aceea cred că m-a respins. A fost o respingere la prima

vedere. Gândul mi-a fugit la ea de la mobila pe care o ducem. Mobila din casa noastră păstrează vibrațiile trăirilor noastre care, la rândul lor, îi influențează pe cei care trăiesc în preajma lor. Este o transmitere de vibrații în timp. Așa ajungem să ne gândim la lucruri care, în mod firesc, nu ne-ar preocupa. Cei care se duc lasă în urma lor vibrațiile gândurilor și ale sentimentelor pe care le-au trăit și care le-au marcat viața.

— Cine știe, poate chiar perioada pe care noi acum o traversăm este una de armonizare a vibrațiilor. Undele rele și negative se estompează. Nu mai știm de crimele din lume. Suntem împăcați cu noi înșine, cu vecinii, cu rudele, cu ceilalți oameni, cunoscuți și necunoscuți.

— Știi ce mă bate gândul? Să mă întorc pentru o perioadă în armată ca să mă pregătesc în vederea plecării în lume. Sunt curios să văd cum trăiesc și cum gândesc alții. Este adevărat că vedem multe la televizor, dar știu că ceea ce numim în mod curent realitate cunoaște o mare varietate de concretizări și de trăiri și tocmai de aceea rămâne în continuare un pretext. Nu pot crede în ceea ce mi se spune sau văd la știri. Sunt asemenea apostolului Toma. Vreau să fiu eu cel care pune degetul, care citește și interpretează realitatea, iar nu cei care fac filmele. Una este să înveți la școală despre alții, pentru că până acum nimic din ce am învățat la școală nu am găsit în realitate ca atare. Sunt lucruri diferite.

— Și unde ați vrea să mergeți?

— Nu am fost niciodată la piramidele Egiptului, cu toate că am auzit că au descoperit în Muntenegru o piramidă mult mai mare și se pare mult mai veche. Ar fi o idee să merg și să ajut la câmpul arheologic de dezgropare a piramidei. Nu știu de ce mă simt atras de ele. Aș vrea să simt vibrațiile pietrelor, care sunt diferite de cele ale lemnului. Știu că o să mă pregătesc din timp, să studiez felul de scriere ideografică folosită, și să învăț limba ce se vorbește în acel ținut. Pe urmă, aș vrea să cunosc realitatea transversală a unui mare imperiu ce s-a menținut din antichitate până în zilele noastre și despre care nu știm chiar nimic și, cu cât se vorbește în tot locul mai mult despre el în ziua de astăzi, cu atât nu spun nimic decât își dau cu părerea și seamănă idei xenofobe.

— Vă doresc succes.

— După Paști o să merg la o unitate ce se află în apropierea casei mele. Aș fi și aproape de casă. Mă duc să le propun acest lucru. Eu îi învăț ceea ce știu și ei să mă ajute să-mi înfăptuiesc visul. Mai ales că în ziua de astăzi problema cunoașterii se pune diferit. Cu siguranță, nu voi fi singur în această experiență, ci vor mai veni și alții. Un fel de misiune umană. Când mergi de unul singur într-o țară, te duci ca într-un deșert. Un pustiu de singurătate în mulțimile ce forfotesc în jurul tău fără să te vadă, boabe de nisip în bătaia vântului.

— Tocmai aici constă frumusețea omului. Iubirea înseamnă vederea celuilalt.

— Adică noi ne iubim, pentru că ne vedem, transportăm acest corp și ne depănăm amintiri și vise.

— Exact. Iubirea este vederea celuilalt.

— Eu credeam că este o îmbrățișare a celuilalt.

— Este și îmbrățișare. De fapt, privirea care înțelege ceea ce vede, îmbrățișează.

— Am citit o carte care mi-a plăcut mult cu un titlul ce m-a atras: *Vederea lui Dumnezeu*, poate tocmai că voiam să știu cum Îl văd alții pe Dumnezeu.

— Și ați înțeles că, de fapt, noi suntem cei care vedem. Dumnezeu îl vede pe fiecare așa cum fiecare vede. Ați fost la înmormântarea fetei?

— Am fost. Avea puțini prieteni. Parcă știa că nu va trăi mult și de aceea a trăit ruptă de lume. Vorbim despre circuitul natural, despre trecerea de la starea de viață la starea de moarte. Sunt tot mai convins că la om circuitul natural se împletește cu cel moral și spiritual. Moartea i-a redat frumusețea chipului pe care-l cunoșteam când ne-am cunoscut.

— Înmormântarea, la rândul ei, este un eveniment social. Chiar dacă sunt mulți care nu vor sau au atâtea de făcut, participă la înmormântări. Se rupe cursul firesc al activității și se ia o pauză. Așa cum facem noi în această perioadă sau, și mai concret, ce facem noi acum. Prieteni, cunoscuți, merg să se despartă de cel mort și, pentru a nu pronunța acest cuvânt greu ce anulează sensul ființei, îl numesc adormit. Doar doarme. Doarme un somn în care ne visează pe noi cei care am rămas. Nu contează dacă oamenii cred sau nu în înviere, în transmigrația sufletului sau în pura dispariție a lui, toți urmează o tradiție de factură religioasă. Unii merg să lege, alții să dezlege. Dar un lucru este sigur, fiecare merge nu pentru cel ce urmează să fie înmormântat, ci pentru el însuși. În prezența corpului neînsuflețit, fără voie, devii filosof sau înțelept. Stai și te gândești, stai și te vezi unde ai ajuns față de unde voiai să ajungi dar, și mai mult, unde vei ajunge. Din viu și dinamic cum ești, devii inert, pus la păstrare, pe când alții își continuă viața. Din tot ce ai fost rămâne, să zicem, numele, amintirea ta, a unui personaj de fapt divers, efemer, de care-și mai aduc aminte din când în când ceilalți în această sală de așteptare a plecării. Există tot felul de plecări de la cele neprevăzute la cele mult așteptate din tot felul de motive, dar mai există și plecarea paradoxală a celor care pleacă să rămână, pleacă de unul singur pentru a rămâne cu noi. Aceasta este plecarea destinelor exemplare, devenite mituri și legende, un exemplu de care avem nevoie. Dacii aveau un zeu Zamolxe care, când se arăta lumii, când stătea în afara lumii, nimeni nu știa unde, se presupune că în adâncul pământului, în vreun templu de-al lui sau un palat buncăr din care ieșea o dată la trei sau șapte ani. Religia lui era o religie a interdicțiilor, a citirii cerului și a așteptării. El cultivase ritualul religios al vestirii, apariției miraculoase, săvârșirii minunilor, dar mai ales al așteptării lui, înaintea apariției creștinismului. Ori de câte ori apărea în lume, știa ce s-a întâmplat, arătând ce trebuia îndreptat și judeca, dând sentințe foarte aspre, civilizatoare, pentru un neam răzvrătit și

fără frică de moarte. Aspreala lui cenzura plăcerile și bucuriile, invitându-i pe credincioși să ofere aceste plăceri altor neamuri, asistând la desfășurarea lor. Acest exercițiu de abținere de a face ceea ce alții fac îți dă o putere de neînchipuit, te face să te simți zeu, sau, mai simplu, supraom, în variantă americana, superman. Este de ajuns să te abții să nu faci ceea ce toată lumea face și prin aceasta îți dovedești că ești propriul tău stăpân, stăpânul lumii tale lăuntrice și al celorlalți.

— Gândindu-ne la astfel de lucruri sau privind mai atenți la ce facem și la cei din jurul nostru, ajungem înțelepți. De exemplu, noi stăm și ne odihnim la umbră. Dorim atât de mult soarele și când îl avem preferăm să stăm la umbră, feriți de dogoarea lui admirăm frumusețile lumii. Lumea este așa cum este și ca ea suntem și noi. Lumea nu este un concept estetic, cu toate că este văzută și admirată de om. Lumea este frumoasă doar pentru om și din cauza relativității lui există o infinitate de frumuseți și urâțenii ale lumii în funcție de dispoziția, starea de spirit și cultura fiecăruia. Dacă cineva lucrează concentrat în ceea ce face, nu vede așa ceva. Pentru a vedea bine îți trebuie o distanță afectivă și comportamentală. Noi când ducem această mobilă, suntem atenți pe unde călcăm, să nu cădem și să o stricăm, alegem un drum la umbră, dar nu ieșim din cadrul acțiunii care pare a ne capta toată ființa, adică suntem ceea ce facem. Dorim soare, dar, când îl avem, stăm la umbră. Dorim ploaie, iar când plouă stăm în casă sau sub umbrelă să nu ne ude. Dorim un partener de viață și când îl avem îl ignorăm, de parcă am dori pe altcineva. Ceea ce ne lipsește este spațiul de meditare asupra condiției noastre. Există romane și studii despre condiția umană, specialiști în condiția umană care a devenit obiect de studiu. Asumată, devine conștiință a subiectului, a mea, a ta, a fiecăruia. Dar cum am putea să ne asumăm un concept? Avem oare nevoie de cineva care să ne conducă pe drumul acestei descoperiri? Cine ar putea-o face? Și dacă o face nu se înscrie oare într-o traiectorie religioasă? Zic asta, pentru că Dumnezeu a spus și s-a făcut. Un om care spune și face ceea ce spune este un om religios. El face ceea ce spune, deoarece crede în spusele lui și-i determină și pe alții să creadă prin vorbele sale în el.

— Copiii, tu, fiecare o poate face, gândindu-se la frumusețea întâmplării de a fi om, o întâmplare care pentru noi devine lege. Legea omului. Ceea ce reținem chiar din cuvântul lege este valoarea ei de act normativ care reglementează ceva și nu văd în rădăcina cuvântului puterea legăturii. Legea omului este legea care leagă omul de om. Meditând asupra acestei legi apar clar legile fundamentale ale existenței noastre și legile de la suprafață. Legi care leagă și legi care condamnă.

— Continuând ceea ce spuneți, am putea considera legi fundamentale, legile satisfacerii necesităților vitale? De exemplu, legea alimentării, a perpetuării speciei și a vieții sociale? Aceste legi le întâlnim și la animale. Care ar fi diferența?

— Diferența este că animalele trăiesc pur și simplu în virtutea zestrei genetice a fiecărei specii, pe când omul o face la modul simbolic, trăind în condiții în care animalele ar muri, evitând catastrofele și dezastrele de orice fel pe care le poate prevedea. Aceste legi fundamentale pentru om, sunt mai mult decât pură alimentare a organismului. Hrana pentru om este rezultatul unui îndelungat proces de cunoaștere și de descoperiri tehnologice. Dacă animalul se limitează la ceea ce-i oferă natura, omul niciodată nu se oprește la natură, o modelează și o transformă. De exemplu, animalul, când îi este foame, mănâncă. Omul adesea mănâncă împreună cu alții, nu doar mănâncă, ci și discută. În afara hranei propriu-zise se consumă și cultură. De aceea, când cineva doar mănâncă și nu vorbește cu cei din jur este desconsiderat. Actul mâncării marchează o prezență într-un grup, într-un context social și cultural. Când omul mănâncă face simultan mai multe lucruri de care nici nu-și dă seama. În privința perpetuării speciei, aș putea spune că, deși este o lege fundamentală a existenței umane, omul are o atitudine proprie, în care perpetuarea este concepută în termeni sociali, religioși și culturali. Omul nu se perpetuează mecanic, fie că urmează instinctul animal ce există în corpul biologic, fie că luptă la pervertirea acestuia sub toate aspectele. Pentru om, rădăcina perpetuării este sexul. Și de aceea creștinismul, urmând religia mozaică, îl desconsideră, interzicând abuzul și catalogându-l ca păcat. Orice interzicere naște dorința de a cunoaște obiectul interdicției. Este firesc și omenesc, pentru că omul este o ființă cugetătoare, stăpânită de dorința de a experimenta noul. Viața noastră a fiecăruia este cea a unei continue noutăți. Și de aceea, ce trebuie noi să facem este să descoperim noutatea zilei pe care o trăim. Noul există, doar că trebuie descoperit și trăit, fără a fi prea târziu. Vedeți, pentru un animal nu este niciodată prea devreme sau prea târziu. El există pur și simplu, pe când omul gândește existența sa, o umple mai întâi de toate cu sensuri și valori fără de care nu poate trăi.

— Am putea spune că omul este un animal care s-a dezbrăcat de animalitate ca să o îmbrace din când în când, depășind animale datorită modelului cultural. Secolul al XX-lea a demonstrat clar acest lucru prin pregătirile mitologice, științifice și politice ce au dat naștere tuturor teoriilor ucigașe, fie ele de entuziasm național, de desconsiderare rasială, de pedeapsă divină executată de oameni, de concretizare efectivă a celebrelor bombe, căutând să convingă oamenii de fiecare dată că ceea ce se face este în slujba progresului, a binelui, a păcii și a armoniei.

— Acum știu de ce era așa ușoară mobila pe care o transportăm. Omul este mai mult decât îl prezintă corpul și, când face ceva, întreaga sa ființă se concentrează în ceea ce face, imprimând acțiunii forța spiritului și sufletului său.

— Chiar așa. Omul merge, dar când realizează că merge, el știe că merge pe o planetă care este rotundă și că nu se desprinde de ea datorită forței gra-

vitaționale. Omul merge cu toată cunoașterea lui despre lume. Dacă orizontul nostru cultural nu ar avea acest conținut, cu siguranță, mersul ar avea o altă dimensiune, animistă bunăoară, știind că mergem pe pământ ghidați de duhurile străbunilor și ținuți aproape de duhurile din pietre și copaci sfinți. Totuși, omul merge în ciudat oricărui tip de explicații și de motivații care alimentează călătoria noastră. Indiferent de conținutul cultural, ceea ce articulează actul mersului este credința înțeleasă ca încredere ce dă și menține un echilibru vital între ceea ce există în mintea și acțiunea omului. Pentru tot ceea ce omul face există o motivație, o justificare și o explicare a impulsului, cu toate că de multe ori fapta este săvârșită ca atare. Sentimentele se nasc pur și simplu în afara oricărei logici. Numai că omul vrea să controleze totul și singurul lucru pe care nu-l poate controla este el însuși. Am putea spune că omul este ființa ce controlează toată lumea, numai pe el însuși nu se poate controla.

— Pentru animale controlul ar fi legat mai mult de instincte și de satisfacere a necesităților.

— Se spune că animalele ucid numai când sunt flămânde. Să nu uităm însă că acest lucru se spune, adică avem adevărul unei afirmații și nu al unei realități, mai ales că afirmația este făcută de un observator extern care interpretează după criteriile stabilite în prealabil. Criteriile aparțin descrierii, cunoașterii și interpretării, adică minții omenești care caută să înțeleagă fenomenele pentru a le putea produce și chiar schimba.

— De aceea, înainte de a vorbi despre obiecte, mai corect ar fi ca fiecare să vorbească despre el însuși, dar nu în felul cum am fost învățați la școală: nume, origine, locul și data nașterii, ocupație, profesie, chestii care dau informații și ne obiectualizează, fără a identifica subiectul. Când mă prezint spunându-mi numele, ofer doar o etichetă care mă indică, eu nu sunt numele meu, eu sunt cel pe care-l vezi aici, dar sunt mai mult decât mă vede lumea, sunt o istorie vie, un întreg univers de cunoștințe și trăiri, de sentimente și idei. Sunt forma cristalizată a timpului și spațiului, un timp spațializat și un spațiu sublimat. Omul este o forță, este energia energiilor sau, mai simplu, regele tuturor energiilor pe care le poate identifica, numi, pentru a le deosebi în planul cunoașterii, ca pe urmă să le folosească.

— În același timp, omul este și regele egoismului, pentru că tot ce atinge îi poartă amprenta. Modelează natura după el, după cum caută să impună altora ideile sale și să stăpânească lumea.

— În relația osmotică între gândire și acțiune, trebuie să vedem gândirea dinăuntrul acțiunii și acțiunea din interiorul gândirii, de aceea cred că ați folosit corect termenul energie, pentru că energia este ceva ce unește chiar și atunci când credem că separă. Știm că de multe ori gândim bine și facem rău. Eroarea aparține intenționalității noastre care este puternic influențată de subiectivitate și de cunoaștere. Când faci ceva, tu știi ce faci. Când îi ceri altuia

să facă ceva, deja nu mai știi ce faci, tocmai pentru că el face. Tu nu mai știi ce faci, doar crezi că știi ce faci și că este bine ceea ce faci. Binele și răul aparțin aprecierii pe baza credinței.

— Dacă nu am avea credință, nu am avea valori?

— Chiar orice fel de valori, după cum nu am avea nimic, pentru că totul pentru om are valoare și acest întreg se numește existență. Existența este expresia concretă a valorii.

— Dar există tot felul de valori, nu doar valori pozitive.

— Valoarea este valoare, pentru că existența ei este dată de o raportare la om, la o acțiune, o stare de spirit sau un obiectiv vizat. De exemplu, eu am valoare, pentru că sunt o realitate psihosomatică vie, adică trup viu și suflet. Mobila pe care noi o ducem are valoarea ei dată de cei care au proiectat-o, pe urmă de cei care au realizat-o, de fiecare acțiune de alegere și prelucrare a lemnului, de realizare efectivă, chiar dacă este o piesă executată într-o fabrică de mobilă, este rezultatul creației umane, căreia tot timpul i-a fost adăugat un plus de valoare. Pe urmă vine valoarea dată de cel care a cumpărat-o și a folosit-o. În fiecare moment omul i-a oferit o parte din prezența lui invizibilă, numită energie. Omul, dând valoare acestui corp de mobilă, o energizează permanent. Noi acum o energizăm, ducând-o cu noi, eliberând un spațiu și dându-i o nouă funcționalitate într-o altă casă. Privită ca obiect, este anulată ca valoare. Privită ca valoare, este unul din martorii existenței noastre. Și așa putem spune despre casele și marea pe care le vedem despre copacul sub care stăm, despre tot ce este în lună și în stele, în și sub soare, care există datorită valorii date de om. Nu doar noi primim lumină de la soare, dar mai ales noi, oamenii, îi dăm lumină și putere. Spiritul nostru este stratul ce ne protejează pământul, creând un scut energetic spiritual în jurul lui, protejându-ne planeta de impactul cu alte corpuri cerești, susțin cei credincioși. Valoarea și conținutul mental al reprezentării și numirii a tot ce există se confundă, fiind două valențe ale aceleiași realități umane, prima vizează conținutul mental intrinsec al existenței și cea de a doua prezintă o valoare funcțională intuitivă, intențională și creativă a omului. Tot ceea ce omul știe și cunoaște ne conturează conștiința existentă în mine precum în oricare altul, în virtutea căreia ne recunoaștem ca semeni și ne identificăm ca personalitate. Ca oameni, suntem egali, este o egalitate abstractă, dar, ca personalitate, suntem unici. Nu există două persoane la fel, nici chiar în cazul clonărilor, pentru că ceea ce se clonează este organismul și omul este realitatea ce transcende în act și gândire limitele naturii sale biologice. Clonarea este doar punctul de pornire, după care personalitatea clonei umane anulează felul în care a fost constituit organismul. Eu cred că așa este și, dacă eu cred așa, așa este, după cum, dacă aș crede altceva, ar fi după cum eu cred.

— Valoare mare au spusele dumneavoastră.

— Ca și ale dumneavoastră. Ceea ce spunem are valoare, pentru că, dacă nu ar avea valoare, nu am spune. Când spunem ceva, chiar înainte de a începe știm ce vrem și unde vrem să ajungem, acest știut ce preceda vorbirea noastră ilustrează finalitatea actului vorbirii. Omul nu vorbește numai să se audă și să fie ascultat. În fiecare vorbă pe care o spunem punem o parte din energia noastră, intrăm înăuntrul ei și plecăm spre celălalt. Nu vorbim numai cu gura folosind corzile vocale, vorbim cu toată ființa, indiferent de handicapul pe care l-am avea.

— Dacă totul are valoare, atunci, nu se anulează însuși conceptul de valoare, odată ce dăm valoare non valorii, cum am diferenția valoarea de non-valoare?

— Din punctul de vedere logic, așa ar fi, dacă am lucra dual. Cuvintele ce identifică părți ale existenței separă aceste părți în cunoașterea noastră a lumii. Este una din atribuțiile limbii, acea de a clarifica lucrurile, separându-le, și, astfel, distingându-le. Astăzi avem teoria holistică, a întregului existent în fiecare părticică, de fapt, această idee este mai veche. Însămânțarea întregului în fiecare parte este chiar viața. Valoarea nu există în sine, este ceva dat de noi. Folosim anumite cuvinte, pentru că le considerăm importante pentru noi și pentru alții. Valoarea ține de cultura și de sfera interesului fiecăruia dintre noi. De exemplu, mergi într-un trib și le oferi o mie de bancnote. Situați în afara circuitului bancar, necunoscând valoarea lor, reținem doar valoarea suportului material al hârtiei iar funcționalitatea imediată pe care ar putea-o da acestora este aproape nulă. Nici să întrețină focul nu le pot folosi. Mai valoroasă este mâncarea sau un obiect utilitar, un instrument de care să se folosească, cum ar fi, bunăoară, o sticlă goală de Pepsi. Creativitatea oamenilor este inepuizabilă, găsindu-i funcționalități nelimitate care întotdeauna creează dependența și, mai rău, dau naștere la neînțelegeri. Tot ceea ce există în plan material și spiritual pentru ființa umană are valoare, de aceea, non-valoarea a ceva ce există are valoarea sa proprie, care este tocmai sensul existenței sale pentru om.

— Întotdeauna îmi place să ne întâlnim și să discutăm orice, numai că astăzi mi-am propus să mai ajut pe cineva, așa că, haideți să continuăm să dăm valoare zilei de astăzi. Spuse, ridicându-se de pe bancă urmat de celălalt domn. Și-au continuat drumul în tăcere. Banca rămânea la umbră, așteptând popasurile trecătorilor și depănarea poveștilor lor.

*

Avionul aterizează la ora exactă. Nici un minut de întârziere. Mulțumiți de felul în care fusese pilotat avionul, aplaudară toți la aterizare. Stewardesele și tot personalul de bord s-au despărțit de pasageri, invitându-i să aleagă cu încredere compania lor. Așteptară cam un sfert de oră bagajele pe care le-au

ridicat de pe banda rotativă. În tot aeroportul era o liniște profundă. Pentru a nu se auzi pașii, fuseseră așezate covoare. Doi domni, îmbrăcați în costum negru, cămașă albă și cravată neagră cu ochelari de soare folosiți tot timpul mergeau calmi. Astfel îmbrăcați, atrăgeau atenția celorlalți, dar nimeni nu-i întreba nimic. Imaginația filmică îi plasase în zona de spionaj și de inteligență ce lucrează în serviciul diverselor agenții, ceva ficțional, pentru că adevărații spioni se confundă cu oamenii normali. Mai degrabă inspirau o clasă socială bogată sau o clasă politică. Cei doi erau așteptați de un Bentley clasic. Șoferul cu mănuși albe le deschise ușile și ei intrară. Fiecare avea câte un bagaj de mână pe care-l puseră în portbagaj. Pentru ceilalți călători existau autobuze electrice cu un motor silențios și diverse mașini electrice. Știau că țara în care sosiră se afla într-o perioadă de liniște. Era unul din motivele pentru care turiștii aleseră să viziteze această țară care-i cucerise prin tot ce aflară în ultimul timp și, nerezistând curiozității, voiau să se certifice de adevărul lucrurilor. Nu le venea să creadă că se pot face nebunii colective. Ambasada acestei țări în țările lor încetase să mai apară în prim plan. Prima senzație pe care o avea cineva care intra în țară pe calea aeriană, era că țara se odihnea. Practic, orașul înghițise mașinile. Aerul curat și înmiresmat le amintea celor mai în vârstă de aerul pe care-l respirau în copilărie. Curiozitatea lor creștea tot mai mult. Cum este posibil? Timpul merge înainte și tu să te orientezi conștient spre anularea aglomerației și a zgomotului? Nu dădea sens. Puteau alege la discreție un mijloc de transport care să-i ducă unde doreau. Nu exista nicio frontieră lingvistică de a comunica. O pereche de musafiri au ajuns la hotel. Domnul, brunet cu părul grizat, înalt de statură, trecut de patruzeci de ani, cu o privire pătrunzătoare, îmbrăcat sportiv avea o distincție în ținuta lui de cavaler. Doamna care-l însoțea era de o frumusețe clasică, o brunetă expresivă cu ochi verzi și cu părul lăsat lung pe spate, evidențiindu-i bustul. Amândoi aveau o distincție în felul de a se prezenta. Portarul, îmbrăcat într-o uniformă de general, a fost cel care le-a deschis portiera, i-a salutat elegant, urându-le bun venit. Șoferul le-a scos din portbagaj bagajele pe care un băiat al hotelului le-a luat, conducându-i la recepția hotelului pentru a se înregistra. Cum aveau rezervate camerele, fără a li se cere nicio identificare, recepționistul le-a dat cheia, informându-i despre orele de servire a mesei, ceea ce nu-i împiedica să solicite ori de câte ori și la orice oră servirea mesei în cameră.

— Iubitule, până acum toate sunt cum ne așteptam. Îmi pare bine că am ales să venim aici. Ne vom reface.

— Vom continua într-un ritm slow, doar nu cred că o să încetăm și noi orice fel de activitate.

— Hai, să nu ne mai facem planuri!

— Ai observat că mașinile care circulă sunt silențioase și nu emană nici un fel de gaz. O să închiriem două biciclete dacă vrem să mergem mai departe.

Dar până un alta să ne bucurăm de serviciile ce ni le oferă hotelul. Doar de aceea l-am ales.

Doamna ridică receptorul şi întrebă la recepţie când pot începe programul de tratare a reumatismului. Răspunsul era că programul depinde de ei. Dacă doresc pot să înceapă chiar din acel moment. Urma să vină cineva care să-i conducă la SPA-ul special amenajat de a trata tot felul de dureri reumatismale. Puteau alege formula colectivă sau individuală, să rămână împreună sau să intre în alte grupuri de tratament. Cei doi preferară să rămână împreună, pentru că se gândeau că va fi o problemă posibilitatea de comunicare cu ceilalţi. Păreau că fug de lume şi nu vor să fie incomodaţi. Deşi nu li se ceruse nicio identificare, cum aveau deja datele date la marcarea stagiului, verificară identitatea celor doi. Titularul era, într-adevăr, el, dar datele doamnei nu corespundeau cu aspectul fizic. Fiecare client este liber să dea orice identitate doreşte. Este o problemă de încredere. După terminarea programului de tratament, ce creştea gradual de la o şedinţă la alta, în funcţie de perseverenţa solicitatorilor, fără a li se periclita sub nici un fel sănătatea, rezultatele erau spectaculoase, depăşind orice aşteptare. Noaptea ieşeau să se plimbe prin parcul luminat feeric şi plin de lume din spatele hotelului. Nu remarcaseră prezenţa nici unui organ de ordine, a vreunui poliţist sau gardian public. Veneau din zone în care stătea scris mare că după o anumită oră nu li se mai asigură securitate personală. Aici nici măcar nu văd prezenţa a ceea ce le dădea lor securitate. Lipsa uniformelor însemna lipsa unui pericol iminent. Cum ei nu le cer musafirilor să se identifice, sunt complet descoperiţi dacă vreun nebun din ţara lor vine aici şi face ravagii.

— Iubitule, nu trebuie să îţi faci nici un fel de griji, pentru că suntem în siguranţă totală. Mie îmi inspiră încredere absolută toţi cei pe care-i întâlnesc, căuta doamna să-l liniştească.

— Trebuie să mă conving. Chiar în seara asta o să-i întreb pe cei de la recepţie asupra siguranţei personale pe care ne-o oferă.

Întorşi din parc, cei doi au mers să vorbească cu domnul de la recepţie.

— Bună seara. Este o noapte splendidă. Li se adresă recepţionerul într-o limbă literară clară a celor doi, ceea ce-i surprinse.

— Da, într-adevăr, este minunată, dar ceea ce mă îngrijorează este lipsa gardienilor publici, cum explicaţi dumneavoastră aşa ceva?

— Într-adevăr, nu-i vedeţi pe gardieni, pentru că ei stau şi monitorizează informaţiile. Pe de altă parte, noi avem încredere în oameni. Omul nu este rău de la natură şi ceea ce-i face pe unii să fie criminali este sistemul care nu le recunoaşte valoarea. Puteţi fi liniştiţi. Sunteţi mai în siguranţă decât în orice altă parte a lumii.

— Şi cum îmi puteţi certifica dumneavoastră acest lucru?

— Simplu. De exemplu, dumneavoastră aţi sosit în urmă cu trei zile. Dacă datele dumneavoastră corespund identităţii declarate, în privinţa doamnei, si-

tuația este diferită. În locul numelui pe care ni l-ați dat trebuia să ne dați un altul și îi spuse numele și toate datele.

— Înțelegeți..., începu domnul să se eschiveze.

— Nu-i nicio problemă. Fiecare om are dreptul la viața lui personală fără intervenția celor din afară. În lumea civilizată, de obicei, se tratează oamenii în mod birocratic. Aici noi obișnuim să-i tratăm omenește. Dacă cineva vrea să-și păstreze ascunsă identitatea o poate face, dar noi oricum știm cine este, ce face și ce scopuri are. Fiți siguri că sosesc și așa-numiți "răufăcători", oameni minunați în fond, cu care nu am avut până acum nici un fel de probleme. Problemele se creează, stimate domn, nu ne sunt date de clienți. Dacă noi vedem în cineva un criminal, criminalul stă în noi, în neîncrederea pe care o exprimăm și în felul de a-i desconsidera pe semenii noștri. Pentru noi nu există răufăcători. Și pentru a nu avea surprize, celor tratați rău în propria lor țară li se cere scuze pentru felul în care sunt văzuți, pentru pedepsele ce le-au fost administrate și de neacceptat în cazul unei ființe umane sau al unei ființe vii. Punând astfel problema, se elimină de la început orice viitoare neînțelegere. Nu i-am judecat, le-am cerut iertare pentru felul în care i-au judecat alții. Celor care aveau la ei arme, de existența cărora știam, cu toate că nu erau controlați corporal, li se explica de ce în țara noastră nu se permite portul și uzul de armă și de aceea, pentru a nu exista vreo posibilă tentație de violență din partea lor, doar suntem oameni și la om totul este posibil, sunt rugați să predea arma, urmând ca la plecare să li se restituie. Când vedeau ofițerii noștri ce arme sofisticate aveau musafirii, le lăudau și-i invitau chiar să le demonteze și monteze, făcând un concurs cu ofițerul care nu întotdeauna câștiga. Era o relație umană firească, colegială. După felul în care puneau mâna pe armă li se citea nivelul de pregătire militară.

— Și doreau să predea armele?

— Normal.

— Dar nu au existat situații cu criminali plătiți?

— Au exista și din acestea.

— Și cum s-a procedat în acest caz?

— S-a procedat adecvat situației. Un criminal plătit niciodată nu lucrează singur, ci în echipă, și de aceea s-a recurs la anularea pur și simplu a misiunii primite. Aceștia sunt extrem de bine antrenați din toate punctele de vedere și totuși, sunt oameni, adică au o slăbiciune. Cel mai important este să identifici partea mai umană din structura personalității lor. Ce vă pot spune este că, dacă un grup considerat de obicei de alții, dar nu de noi, de teroriști avea 10 oameni, să zicem, pentru umanizarea lor și anularea completă a misiunii a fost nevoie cam de 200 de cadre specializate, ceea ce ar veni o medie de douăzeci de persoane pentru unul. Acum înțelegeți de ce nu ne facem probleme? Pentru că, de unde veniți dumneavoastră, deși poliția îi cunoaște pe

infractori, ei trebuie să fie prinşi în flagrant delict şi, chiar aşa, ajung să fie repuşi în libertate. În cazul nostru, cum să-i repui în libertate odată ce oamenii sunt liberi? De aceea încercăm să învăţăm împreună lecţia libertăţii ce ţine de planul conştiinţei. Şi învăţarea trebuie să fie una activă. Omul nu învaţă obligat. Trebuie să răsară în el dorinţa de a învăţa, de a şti, de a ieşi din matca în care a intrat şi pur şi simplu nu vede nicio ieşire fără a fi propria lui moarte. Pentru noi, a prevedea înseamnă a acţiona împreună cu cel care vrea să facă rău. Nu reuşim nimic dacă îi împiedicăm să facă ceea ce intenţionează, dar reuşim enorm dacă schimbăm felul lor de a munci. În aproape toate situaţiile rădăcina crimelor stă în bani, mulţi, mulţi bani. Banul reprezintă o tentaţie la care puţini rezistă şi de aceea trebuie reconstruită relaţionarea lor cu modul de câştigare a banilor.

— Din câte mi-aţi spus, m-am liniştit. Ceea ce am discutat aici cred că rămâne confidenţial.

— Strict secret. Adică nu vom ştii decât noi doi şi tot oraşul, glumi recepţionistul ciudat care le vorbea atât de bine şi fluent limba.

— Sunt curios să ştiu cum de vorbiţi atât de bine limba mea? Unde aţi învăţat-o?

— Am învăţat-o aici, dar am vorbit-o şi în ţara dumneavoastră. Vă mulţumesc pentru apreciere. Serviciul nostru este de a avea grijă de fiecare musafir, pentru a vă oferi o satisfacţie totală în prestarea serviciului solicitat, petrecând aici o vacanţă de vis, de care să vă aduceţi aminte peste ani. Orice problemă vă frământă, dacă vi se pare că cineva vă urmăreşte sau vă deranjează, spuneţi-ne şi clarificăm. Dar vă asigur că, înainte de a ne informa dumneavoastră, noi am şi acţionat, urmând ca la plecare să vi se dea un raport complet asupra unor astfel de evenimente neplăcute care au fost stopate la timp.

— Din ce îmi spuneţi, mă simt pe deplin protejat. Vă mulţumesc că mi-aţi ridicat moralul. Este interesant că doamna mea mi-a spus să nu-mi fac nicio grijă în privinţa siguranţei personale.

— Are dreptate şi domnia sa ştie de ce spune ceea ce spune.

— Ce vreţi să insinuaţi?

— Noi nu insinuăm, noi afirmăm. Puteţi fi liniştit. În cazul în care există ceva evenimente, veţi fi informaţi la plecare.

— Din acest punct de vedere o să vă recomand tuturor prietenilor mei pe care am să-i rog să fie corecţi în darea informaţiilor doamnelor care îi însoţesc.

— Deloc, pot dat orice informaţii doresc. Nu există nicio restricţie. Minciuna sau dezinformarea face parte din natura umană. Sunt oameni, spunem noi, aşa cum alţii spun: sunt copii, lasă-i în pace!

— Trebuie să recunosc că este un punct de vedere. Şi această siguranţă personală este valabilă un anumit timp?

— Tot timpul. Douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru.

— Din întâmplare, ştiţi ce am în agenda de mâine?

— Vedeți, nu știu ce am eu însumi în agenda mea, cum să știu ce aveți dumneavoastră. Ceea ce știu este că ați venit să vă odihniți și să vă restabiliți sănătatea în privința durerilor reumatismale și, după cum ați putut constata, noi facem tot posibilul.

— Chiar așa, până acum la toate ședințele la care am participat am avut tot un alt asistent. Dispuneți de atâta personal pentru o persoană?

— Dacă doriți rezultate, rezultatele vin prin străduința altora. Noi ne străduim și în cazul în care nu vă convine ceva, vă rugăm să ne informați.

— Dar am înțeles că serviciul de tratament lucrează în flux continuu. Cum reușiți să păstrați această cadență?

— Serviciul se adaptează cerințelor musafirilor. Dacă ei cer, noi le oferim. Știți, legea cererii și a ofertei din lumea de afară.

— Bine, bine, dar cine câștigă de aici?

— Câștigă omul.

— Omul? Care om?

— Cel din dumneavoastră și din fiecare din cei pe care i-ați cunoscut și-i veți cunoaște.

— Mulțumesc pentru lămuriri. Vă doresc un serviciu ușor. Noapte bună.

— La revedere. Noapte bună!

Doamna nu spusese nici un cuvânt. Ascultă atentă conversația celor doi bărbați fără a schița nici un semn la cele spuse. Părea că era deja informată. Ajunși în lift, domnul o privi în ochi și o întrebă:

— Știai?

— Da.

— Și de ce nu mi-ai spus nimic?

— Cum nu ți-am spus? Nu tu m-ai întrebat unde să mergem și eu am ales aici. Nu tu erai speriat de lipsa siguranței? Ți-am spus să nu-ți faci nicio problemă? Nu tu voiai să scapi de dureri și ai scăpat în doar trei zile?

— Prin întrebările pe care le-am pus am părut ridicol.

— Nicidecum. A fost un examen atât pentru tine, cât și pentru ei. Se pare că fiecare l-a trecut cu brio. Acum înțelegi de ce mi-am lăsat acasă arma? Întrebă ea.

— Oricum, ar fi trebuit să o predai.

— Ai văzut că ei știu totul despre noi. Tu ce știi despre cel de la recepție?

— L-am văzut doar o dată în capitală la noi când însoțea un ministru.

— Înseamnă că nu este recepționist.

— Este și recepționist. Este orice vrei, chiar președinte. Mai ales președinte.

— Este adevărată această legendă cu președintele?

— Vezi ce întrebare ciudată ai formulat, asociind adevărul cu minciuna. Este adevărată și adevărul nu este o legendă.

— Dar cum a putut nebunul ăsta să-i manipuleze și să-i îndobitocească pe toți?

— Iubitule, ce te deranjează? Nu se consideră din neamul ales de Dumnezeu, nu aspiră spre transcendențe, ci pur și simplu construiesc viitorul în felul lor.

— Acesta-i viitor? Un viitor al liniștii?

— Acum este liniște, pentru că, așa cum fiecare om are nevoie de liniște, și poporul ca popor are nevoie de liniște și de odihnă. Noi am venit să ne liniștim.

— Bine, dar fără nicio legătură cu exteriorul? Nici tu televizor.

— Știai acest lucru când am cumpărat biletele și te-ai arătat mulțumit. Acum îți lipsește. Să ne mulțumim cu ceea ce ni se oferă. Doar am venit să fim fericiți.

— Ai dreptate, că în Paradis nu există televizor. Dar oare în iad o fi existând?

— La timpul său vei afla răspuns la această întrebare care depășește pe orice muritor.

— Știai că vom scăpa așa repede de reumatism?

— Știam, dar nu credeam. Mă bucur. Oricum trebuie să ne tratăm tot timpul pentru a ne încărca bateriile, cum se spune.

— Dar am putea reduce frecvența ședințelor și să ieșim în afara capitalei să intrăm mai adânc în liniște.

— Este o țară minunată și ar fi păcat să nu cunoaștem câteva din atracțiile ei turistice. Pentru a simplifica, cel mai bine ar fi să ne exprimăm dorința de a vizita țara și atunci hotelul va rezolva problema în maniera lui, oferindu-ne transport și cazare în afara capitalei.

— Se vede că tu știi totul despre felul în care trebuie să punem problema și despre rezolvarea ce i se va da.

Într-adevăr, așa a fost. La cererea lor de a vizita țara le-a fost pusă la dispoziție o mașină cu șofer, un aghiotant și doi terapeuți care i-au însoțit. În timpul călătoriei, pe rând, fiecare din cei care-i însoțeau le arăta locurile pe unde treceau, evocând trecutul și prezentul, tradițiile, căutând să-i familiarizeze cu specificul național. Toți cei patru care-i însoțeau vorbeau fluent limba lor. Se bucurau de un așa-numit tratament VIP. Și mai ciudat li s-a părut că îi lăsau pe ei să aleagă drumul pe care-l urmau. Plecară inițial într-o excursie de o zi și dură trei zile. Serviciul oferit depăși orice așteptări. Peste tot pe unde au trecut au notat aceeași liniște și pace. Deși locurile erau pline de oameni, nu se auzea nicio gălăgie, de părea o mănăstire de carmelite care depuseseră votul tăcerii. De când se afla în această țară nu mâncaseră deloc carne și nici nu doreau să mănânce.

— Unde duce drumul acesta?

— La Castelului Marchizului de Caravas.

— Ale cui sunt grânele acestea?

— Ale Marchizului de Caravas.

Cei doi îndrăgostiți citară dialogul din povestea motanului încălțat și râdeau. Fiecare se simțea motanul și stăpânul acestuia. Erau tratați ca stăpâni și le plăcea. Cum vorbeau în voie limba lor, ajutați de cei care constituiau cortegiul îndrăgostiților, se părea că își vizitează propria țară îmbrăcată în alte straie.

*

Porțile monumentale ale curții se deschiseră și mașina intră pe o alee ce ducea într-o pădure în care, mergând un timp, au înțeles că se îndreaptă spre un palat ce se afla într-o poiană. Șoferul opri mașina în fața intrării principale, ieși și deschise portierele din spate, de unde ieșiseră enigmaticii de la aeroport. Poarta palatului se dădu puternic la o parte, ieșind toți ai casei în întâmpinarea oaspeților. Era o familie respectuoasă, o doamnă trecută de cinzeci de ani, un domn ce se sprijinea într-un baston, două fete tinere în jur de vreo 25 de ani și un băiat de o vârstă apropiată. Mai sprinteni, tinerii coborâră în fugă treptele și-l îmbrățișară pe unul din cei doi domni care-și luă ochelarii și-i îmbrățișă. După ce șoferul închise portierele mașinii o duse în garajul de la subsolul palatului.

— Ești viu și nevătămat!

— Sănătos tun!

— Știam că o să ne revedem, îi spuse tatăl. Tu nu m-ai crezut. Nu mai știam ce cale să găsim să te scăpăm și așa, mi-a venit ideea să devin cetățean de onoare al acestei țări.

— Eram un necredincios. Acum, acel om pe care-l știați, care a fost condamnat la moarte, a murit. A murit, pentru că nu credea, sau se credea Dumnezeu.

— Mă bucur să aud asta de la tine. Prin ceea ce ai trecut tu se vindecă și cel mai rău om.

— Domnule general, aceasta-i familia despre care v-am vorbit pe drum. Ele sunt surorile mele, el este fratele meu mai mic și aceștia sunt părinții mei. O familie cum rar se întâlnește pe pământ.

— Mă bucur să vă cunosc. Tot timpul fratele dumneavoastră mi-a vorbit despre minunata sa familie, amintindu-și diverse scene din copilărie. Când ieșise din mașină își luă și el ochelarii, aplecă ușor capul, sărută mâna doamnelor și dădu mâna cu domnii.

— Vă mulțumim că ni l-ați adus acasă. De dimineață ne-a sunat domnul președinte spunându-ne că veți sosi și mi-a transmis să vă dau parola: A1V12.

— X3H5

— Exact. Toate sunt în regulă și vă mulțumesc pentru operativitate. Sincer, ceea ce ați făcut pentru familia mea, numai Dumnezeu a mai făcut. Spuneți-i domnului președinte că în una din zilele acestea o să trec să-l vizitez la palat să mai stăm de vorbă.

— De când ai devenit atât de prieten cu președintele?

— De când am încetat să mai plâng. Tu nu știi, pentru că pe vremuri nici eu nu știam ce este să ai o inimă de tată, până când am ajuns să ascult citirea sentinței de condamnare la moarte a fiului meu. Simțeam cum inima îmi bătea aiurea, un țiuit în urechi și o amețeală. Când mi-am revenit eram la spital și plângeam continuu. Lacrimile nu mi se mai opreau. Îmi veneau în minte tot felul de strategii științifico-fantastice de a-mi salva fiul de la moarte. Până când tu, iubita mea soție mi-ai dat ideea de a ajuta această țară, devenind unul din cetățenii ei de onoare, situație în care, într-o discuție de taină cu domnul președinte i-am spus marele meu necaz. M-a ascultat și a făcut astfel încât noi astăzi să fim aici și să te îmbrățișăm.

— Ce ți-a spus de ți-a dat puterea să nu mai plângi?

— Mi-a activat virtuțile creștinești: iubirea, credința și nădejdea. Iubirea egoistă pe care o aveam pentru tine, fiul meu, a făcut-o lupă prin care m-am uitat la lume și am început să văd oameni. Mulțimea dispărea subit. Și oamenii pe care-i vedeam era o multiplicare a mea. Mă vedeam în fiecare. Mă simțeam solidar cu fiecare, sufeream cu fiecare. Mi-a spus niște povești din vreun *Pateric* prăfuit, de o simplitate umană cutremurătoare care mi-au redat credința pe care o pierdusem. Înainte se mergea în deșert să se ceară un cuvânt de înțelepciune de la viețuitorii pustiei. Eu am fost la palat și m-am vindecat. În privința nădejdii, dragul meu, a fost cel mai greu să mi-o redobândesc. Ți-am spus ție că ne vom revedea pentru a mă întări. Pierdusem orice nădejde. Situația ta era fără precedent. Numai o minune te putea scăpa și minunea s-a produs. Nu numai tu ai devenit un alt om, ci și noi. Fiecare este diferit de cum eram înainte de a se întâmpla ceea ce s-a întâmplat. Pe scurt, mi-a spus că nici un om nu-l poate despărți pe tată de fiu și că fiul rătăcit, care este fiecare din noi, se va întoarce. Și să-mi pun toată nădejdea în această întoarcere care va fi spre mântuirea întregii familii. Bine-ai venit, fiule! Îi spuse îmbrățișându-l și sărutându-l cu ochii tulburi. Întorcându-se spre domnul general:

— Vă rugăm să ne faceți cinstea de a rămâne la masă.

— Cu cea mai mare plăcere.

— Vom trece peste formalități, considerându-vă cel mai bun prieten al familiei noastre, îi spuse doamna, prinzându-l de braț. Oricând sunteți binevenit în casa noastră cu familia dumneavoastră, iar dacă ne veți invita la dumneavoastră, fiți sigur că nu vă vom refuza. Deși locuim în sânul pădurii, ne-am integrat perfect în societate, ridicând odată cu acest palat toate localitățile din jur. Doream liniște și am ajuns în paradis.

— Mă bucur că am putut și eu contribui la marea dumneavoastră bucurie, chiar fără să vă cunosc personal. Din propria dumneavoastră experiență ați simțit cum, schimbând gândirea noastră despre lume, muncă și raporturi interumane, căutând să ne trăim propria noastră viață, ajungem să facem lucruri firești, care înainte erau de neimaginat pentru simplul motiv că nu aveam

timp sau, dacă aveam timp din belşug, eram măcinaţi de grija zilei de mâine, neştiind ce ne vom face.

— Ştiţi că şi noi participăm la programul de pregătire sportivă şi de autoapărare organizat de unitatea militară din apropiere. Acum învăţăm să pilotăm planoare.

— Felicitări! Se vede că v-aţi integrat bine.

— Mai bine nici nu se putea. Noi toţi îi învăţăm pe doritori să ne vorbească la perfecţie, fără accent, limba noastră maternă, după cum şi noi am învăţat să vă vorbim limba care ne-a cucerit prin frumuseţea ei. Dacă nu-i vedeam frumuseţea şi nu ne plăcea, nu am fi reuşit şi tocmai de aceea acelaşi lucru căutăm să facem şi noi când îi acompaniem pe alţii să ne vorbească limba şi, credeţi-mă, am reuşit în mai puţin de o lună.

— Înseamnă că sunteţi dedicaţi cauzei.

— Nu putem fi altfel. Soţul, cum are relaţii economice internaţionale, a stabilit în străinătate contactele necesare ridicării economice a zonei, garantând celor de aici un nivel de viaţă demn pentru cineva care trăieşte în secolul al XXI-lea. După întrevederea cu domnul preşedinte şi-a schimbat radical atitudinea în toate şi cu cât dă mai mult, cu atât primeşte mai mult, ar fi un fel de: cu cât dai, cu atâta ai, era o zicală creştinească din bătrâni, dar ei se gândeau că ai în viaţa viitoare, nu aici. Noi avem aici, asta nu ne împiedică să ne gândim şi la cea viitoare care cu sau fără voia noastră vine. Şi ne bucurăm nespus că nu a venit aşa repede prin hotărârea oamenilor pentru fiul nostru.

*

Autobuzul opri în staţie. Era un autobuz care nu folosea combustibil tradiţional, fiind nepoluant 100 %. Intrară trei călători. Cum biletele şi abonamentele erau extrem de ieftine, la un preţ simbolic, oamenii obişnuiau să folosească transportul public. Cei trei au luat loc. S-au închis uşile. Pe un monitor mare apăru un anunţ care căuta să-i liniştească pe călători, informându-i despre identitatea celor trei. Primul era un infractor căutat de Interpol, al doilea era un ofiţer de Interpol şi al treilea era un colonel de poliţie. La următoarea staţie urcară alte persoane şi pe monitor apăru informaţia despre un pedofil care fusese condamnat şi îşi ispăşise pedeapsa. Şi tot aşa, pe parcurs, cum intrau anumite persoane, cum se dădea informaţia despre identitatea unora dintre ei şi despre trecutul lor. Astfel, un bătrân fusese prezentat ca unul din paznicii unui lagăr de exterminare din cel de-al doilea război, căutat de organizaţia lui Simon Wiesenthal, un agent Mossad şi patru colonei de poliţie. De asemenea, erau identificaţi purtătorii de SIDA, Hepatita B şi alte boli transmisibile. Un alt bătrân distins era prezentat ca fiind un fost director al unei închisori politice. Informaţiile curgeau despre toţi cei care foloseau

mijlocul de transport public. În aceste condiții hoții de buzunare, hoții de comori și delapidatorii erau prezentați cu gloria pe care o dobândiseră. La fel erau prezentați și fostele cadre ale aparatului de represiune al statului care deveniseră între timp persoane importante. La fel, informatorii, acei Iuda care vindeau ieftin așa-numiții prieteni ce au suferit fără să știe din ce pricină. Ei erau demascați pentru a ști cei din jurul lor cu cine călătoresc, dar nimeni nu căuta să facă justiție sau să se răzbune, pentru simplul fapt că sunt oameni. Cum poți să faci rău unui semen de-al tău? Dacă el s-a comportat ca un neom, singura formă permisă de a-l pedepsi ar fi izolarea, astfel încât nimeni să nu mai vorbească cu el, dar o asemenea măsură ar duce la o regrupare a foștilor neoameni, ai lichelelor și nemernicilor acestei lumi ce aveau conștiința răului pe care-l provocau, delectându-se cu suferința victimelor. Organismele externe, în ciuda tuturor eforturilor făcute de a-i sustrage pe cei căutați, nu au reușit din cauza organelor de protecție internă care aveau ordin să împiedice răpirea lor din țară, condamnarea și executarea vindicativă este o crimă justițiară inadmisibilă.

Oamenii fac istoria. Acest lucru simplu au început să-l înțeleagă pe rând cu toții. Distilând fiecare situație concretă și căutând să vadă în afara pretextelor prezentate și a înfrumusețărilor publicitare, s-au simțit înșelați în nevinovăția lor de măscăricii zilei. Revolta împotriva prezentului le-a îndreptat pașii spre locul depozitării părinților și a străbunilor. Cum nu poți vizita nicio personalitate în viață, ești mult mai bine primit la cimitir, unde nimeni nu te oprește, nimeni nu are nicio treabă cu tine, mai ales cel vizitat. Și acolo poți vorbi cu ei în voie, pentru că ei au tot timpul din univers. Pentru aproape toată lumea prima săptămână din această perioadă de recuperare sub forma resetării a fost cel mai greu de suportat.

Viața intrată pe un tărâm al actului reflex, supusă unui examen de conștiință și de analiză, oferea profunzimi nebănuite fiecăruia de a înțelege viața în pașii ei spre moarte, acel monument individual și colectiv integrat în cursul vieții. Pentru a rămâne viu cu adevărat, trebuie să mori. Moartea este elixirul vieții pe care-l căutau alchimiștii în uciderea unei substanțe în alta, este elixirul valorii umane. Pentru om moartea este viață concentrată la maxim. Când cineva ne întreabă automatic: "ce mai faci?" corect ar fi să-i răspundem "mor încet" cu curgerea timpului sau "mor fericit" în zarea creației. Zâmbeau, gândindu-se la concluziile experimentelor medicale ce reușiseră să calculeze cu cât un sărut, un act sexual, o bucurie intensă sau cine știe ce situație reduce viața unui om din cauza bătăilor accelerate ale inimii. Viața omului este împlinirea ce depășește simpla însumare temporală de secunde, minute, ore, zile, luni, ani, decenii, jubilee sau secole. Cei mai longevivi sunt cei care ne inspiră și astăzi din adâncul memoriei civilizațiilor umane, din străfundul Orientului, din antichitatea clasică greco-romană până în ziua de astăzi. Opera

stă întotdeauna în vecinătatea morții, fiind dăruită omenirii cu toată dragostea de autorii ei care s-au sublimat total în ea asemenea faraonilor în piramidele lor milenare. Recunoștința adusă creatorilor de către contemporani era de multe ori una pe măsura nimicniciei umane, de condamnare la moartea prematură, de parcă se hotărâseră: „hai să le închidem gura, ca să vorbim noi în locul lor!" Așa s-a întâmplat cu Socrate, Pitagora, Democrit, Ovidiu, François Villon, Wolfgang Amadeus Mozart, Mihai Eminescu, Petőfi Sandor, Lord Byron, E. A. Poe, Serghei Esenin, Amedeo Modigliani, Nicolae Grigorescu, Fernando Pessoa, Nicolae Labiș, Benjamin Fundoianu, Paul Celan, Ștefan Zweig, Camil Petrescu, Antoine de Saint Exupery și atâția alții. Dar de ce să mergem așa departe și să nu ne gândim la părinții și bunicii noștri pe care i-am cunoscut și a căror operă vie suntem noi. Ce bine că mai avem unde să-i întâlnim la ceas de taifas. Ce subtil se infiltrează în mintea contemporanilor noștri ideea că nu este igienic să îngropi morții și este mai bine să-i incinerezi. De ce să le mai dăm de lucru arheologilor în aducerea de dovezi pentru susținerea unei continuități etnice pe un determinat teritoriu? Cum vântul suflă cenușa, este mult mai simplu să revendici și să furi un pământ, motivând prezența conaționalilor tăi pe acel teritoriu. Nu este nevoie de explicații cum au ajuns ei acolo printr-o implantare colonialistă din partea puterii centrale a vreunui imperiu sau prin fuga în goană după aur sau de obținere a vreun loc de muncă.

Avantajul imens al acestei perioade de post, de mortificare și întărire spirituală, era că aveau timp să discute, să fantazeze pe marginea evenimentelor, să asculte și alte opinii, dar mai ales să se distreze și să se joace asemenea copiilor. Dacă înainte alergau să ajungă la timp la locul de muncă, de data aceasta, fiecare intrase într-o competiție cu el însuși, într-un proces de introspecție și retrospecție a vieții lui, căutând sensul mărturiilor lăsate în urmă, identificând actele care l-au apropiat de inima oamenilor, amintindu-și cu plăcere de ele. Cetățenii au mai înțeles valoarea minciunii demagogice instituită ca poruncă sau adevăr ce victimizează popoarele și pe fiecare individ în parte, sensul distructiv al instigării la violență și la segregaționismul sub toate formele lui, întotdeauna în doi timp: un timp al distrugerii țintei și un timp al distrugerii celui care o inițiază. În ipocrizia lor, oamenii au ajuns să sărbătorească cele mai abominabile momente din istoria omenirii, fără să vadă că aceste celebrări sunt o formă vie de a reaminti și reactualiza geniile răului, o sărbătoare păgână fanatică în revoluționismul ei. „Acta non verba!" spuneau latinii cu spiritul lor foarte practic și la obiect. Acționează astfel încât să nu mai existe motivele invocate și structurile mentale mitico-științifice ce au generat conflagrația mondială ce nu se mai termină.

Pace

Viața socială, înrădăcinată în introspecția și viața intimă a fiecăruia, intrase pe un făgaș diferit. Societatea era regândită cu calm, structurată după dimensiunea culturală a ființei umane și transpusă faptic. Se întâlnesc doi vecini pe stradă.

— Salut, prietene! Ce mai faci? Nu te-am mai văzut de ceva vreme.

— Când m-am întors la muncă, întreprinderea mi-a dat o locuință în apropiere, încât merg pe jos. Nu mai fac naveta și mă simt excelent. Am ajuns să iubesc ceea ce nu mai suportam.

— Și eu mă bucur cu ai mei de viață. Mi-am găsit de lucru în domeniul pregătirii mele. De atâtea ori treceam prin fața acelui loc și niciodată nu m-am gândit să intru și să întreb. Bine că ei mi-au cerut să colaborez cu ei. Iar acum este locul meu de muncă.

Era unul din dialogurile ce se auzeau zilnic când se întâlneau cunoscuți. Oamenii se pot bucura de viață în urma unei atitudini ecologice reale de combate a poluării, asigurând locuințe funcționarilor cât mai aproape de locul de muncă.

Unii, mai aprigi, luaseră foarte în serios rolul de președinte și acționaseră după felul în care vedeau ei soluționarea diverselor probleme fierbinți.

— Cum vă spuneam, există rase inferioare ce trebuie îndepărtate, pentru că ne molipsesc cu năravuri rele… nu termină fraza, când din sală se ridică un domn, care merse pe podium, vorbind rar și răspicat.

— În calitate de președinte al țării vă condamn la 20 de ani de închisoare pentru promovarea xenofobismului și a discriminării rasiale, poziționându-vă în postura unui instigator ce caută să reînvie o stafie despre care credeam că a fost extirpată de pe continentul nostru.

Doi polițiști apărură pe scenă și îi puseră cătușele, ducându-l cu ei pe orator în fața mulțimii stupefiate. Chiar așa, aveau cu toții această calitate de responsabilitate maximă de a acționa prompt în orice situație conform conștiinței de om pentru care regula de aur a trăirii în societate este cea a armoniei și a bunei înțelegeri și nu a excluderii și discriminării.

Ajunseseră în închisoare mai mulți crainici de la televiziune cu întreaga secție de redactare a diferitelor programe ce tratau omul cum nu trebuie, în maniera de spectacol caleidoscopic, superficial, folosind concepte, statistici, numere și formulări improprii factorului uman. În repetate rânduri fuseseră atenționați asupra valorii lor de factor de opinie. Cei care credeau că datoria

lor se limitează doar să citească fluent și expresiv un text redactat, neatenți la conținutul lui și, mai periculos, la efectul produs, ajunseseră să trăiască pe propria piele efectul nociv al vorbelor lor.

— Am venit să vă informăm că trebuie să resemnați un contract cu compania de furnizare a gazului metan, pentru că s-au ridicat prețurile, spuse reprezentantul companiei celui care tocmai deschise poarta.

— Da? Adică îmi vindeți un produs necesar unei vieți normale. Comercializați condiția de existență a vieții noastre civilizate. Unde aveți sediul?

— Este tot acolo.

— Nu semnez deocamdată, trebuie să rezolv o problemă națională. Știți cum se numesc patronii companiei?

Aflând numele acestora, merse la companie și, cum trecu pe la o circă de poliție, luă cu el mai mulți polițiști. Informară portarul că merg la direcțiune, unde arestară patronatul companiei pentru atentat împotriva vieții decente a populației.

Au fost închiși și s-a confiscat averea conducătorilor diverselor companii de furnizare a gazului, a electricității și a apei care practicau furtul la drumul mare, transformând bunuri de necesitate vitală în imense surse de câștig personal. Era considerată o expresie mafiotă de impozitare a vieții civilizate. Pentru a se sublinia valoarea lor bazică, limita maximă de plată a fiecăruia din aceste servicii a fost limitată la prețul de cinci pâini. Fiind depistată și identificată rețeaua complexă a complotului economic sau a furtului populației, îi urmară și ceilalți atât în locul de detenție, cât și în pierderea bunurilor fraudulos obținute. Nici oamenii politici care susțineau astfel de scheme de îmbogățire nu au fost iertați.

Președintele era informat asupra năzdrăvăniilor justițiare ale președinților țării și nu a intervenit timp de câteva luni, ca să le fie de învățătură pe viitor. Când au fost depistate șantaje de tipul: „trebuie să mă plătești ca să nu te denunț", au fost condamnate la închisoare amândouă părțile ce cunoșteau delictul. Cei care au transformat furtul într-un mod de existență de-a lungul mai multor generații, trădându-i pe cei care aveau încredere în ei, reușiseră să facă averi colosale în țară și în străinătate. Aceștia au suferit un puternic șoc justițiar. Întregul rezultat al muncii lor de vieți onorabile, în care nu făcuseră altceva decât să croșeteze intrigi și texte demagogice, l-au pierdut pe neașteptate de și ei se mirau cum este posibil. Atunci dădură vina pe societatea informatizată în care trăiesc, pe virtualitatea care imprimă o dinamică de neînchipuit lumii afacerilor, asemenea unei *fata morgana*, încât de la bun început intri pe un teren ficțional în care bogăția ta reală se transferă, pe cale virtuală, în buzunarul real al altcuiva, convingându-te de afacerea nemaipomenită în care ai intrat.

Utilizatorii nu știu ce se întâmplă în spatele serviciilor folosite, felul în care rețelele sociale, folosirea internetului, generau serioase conflicte social-religioase ce vizau reconfigurarea sferelor de interes și de putere. Prin

eradicarea sistemului comunist de pe vechiul continent, ideile egalității și ale luptei de clasă persistau în mintea multora care fuseseră educați astfel o viață întreagă. Odată schimbat climatul ideologic, cei care înainte făceau politică continuă să facă, predând ștacheta urmașilor, configurând un criptocomunism de tip partinic, de grup organizat care cultivă conflictul de interese între clasa politică și populația ai cărei conducători au ajuns, în fața căreia se angajează ca și în trecut și, dacă nu reușesc să îndeplinească promisiunile făcute, nu este nicidecum din vina lor, ci a contextului sau a celorlalți.

În cadrul emisiunilor de televiziune pregătite cu responsabilitate se explica fenomenul politic în manifestarea lui istorică. Obișnuiau să ia în discuție un caz concret, relaționând teoria cu realitatea faptică. Obiectivul acestor „intervenții caz" viza conștientizarea cetățenilor de sfera mentală a puterii, evidențiind ce înseamnă să acționezi conform conștiinței. Se punea mereu în discuție relația între valoarea umană și ordinul primit. Arătându-se cum fapta certifică sau îl anulează pe cel care o săvârșește. Cine are conștiință se situează pe planul omenesc al relației firești de la om la om, depășind sfera călău-victimă. Când un om rănește pe cineva, nu o face prin calitatea invocată, ci prin răutatea lui omenească.

— Dumneavoastră ați fost activist de partid extrem de apreciat în vechiul regim.

— Eu eram profund convins de ceea ce făceam și, credeți-mă, munceam zi și noapte.

— Obișnuiați să abuzați de puterea pe care partidul v-o încredința se.

— Dumneavoastră vorbiți despre partid ca și cum partidul ar fi altceva decât oameni. Partidul despre care noi vorbeam, după cum și astăzi se vorbește, era ceva intangibil, o realitate ideală. De fapt, existau oameni care căutau să pună în anumite funcții oameni de încredere sau pe cei care îi aveau cu ceva la mână.

— Și dumneavoastră în care categorie intrați?

— În amândouă. Ca om de încredere executam repede și impecabil ceea ce mi se cerea, după cum știam totul despre cel care mă pusese în funcție, dându-i de înțeles că știu.

— Dar să nu ne îndepărtăm de la subiect. Obișnuiați să faceți abuz de putere?

— În înțelesul nostru, al celor de atunci, puterea însemna abuz în toate, era un exercițiu de a face pe nebunii și nebunii în toate felurile, asumându-ne postura unor justițiari, o justiție a timpului, deci relativă.

— Vă pare rău pentru ce ați făcut?

— Nicidecum. Consideram un mod firesc de existență. Mai ales că pe acele vremuri eram tânăr, plin de avânt, îmi trăiam viața din plin.

— Ce relație vedeți între minciunile textelor dumneavoastră din acea perioadă și realitatea efectivă.

— Domnule, nu sunt minciuni, ci texte programatice ale politicii partidului care dorea să formeze „omul nou”, să modeleze conștiința fiecărui cetățean și să-l facă responsabil pentru societatea pe care o construia. Dar credeți că în ziua de astăzi cu ploaia de partide este altfel? Câți nu luptă pentru ca un partid să iasă la alegeri și aduc voturi importante, crezând că ei vor beneficia de rezultatele scrutinului, pentru ca, în final, să fie puși alții în locul lor, justificându-se cu politica de interese a partidului. Adică avem o politică spre exterior și o alta în interior.

— Politică în sensul de iluzionare și de păcălire.

— Exact. Le spui oamenilor ceea ce ei vor să audă sau să acționeze în propriul lor interes, pentru ca tu să poți face ceea ce vrei. Relația este nu de la om la om, ci de la orizontul afectiv și ideatic al mulțimii la acțiunea efectivă a alesului. Știți cum obișnuia să se spună pe vremuri că poporul mănâncă prin reprezentanți. Adică reprezentanții mănâncă pentru ca poporul să se sature. Și se vede că s-a săturat, pentru că unii au ajuns să nu mai mănânce.

— Dumneavoastră vorbeați foarte bine. Cum ați reușit această performanță?

— Simplu. Am început să aleg niște texte care mi-au plăcut și să le memorizez, interpretându-le în fața oglinzii pentru a mă vedea și a-mi studia gesturile, știți, limbajul gestual. Ajunsesem să le spun cu atâta convingere, încât toți credeau că sunt un fanatic, pe când eu nici măcar nu mă gândeam la ce spuneam. Vorbeam automat.

— Vă mulțumim pentru participare și mai ales pentru onestitatea răspunsurilor dumneavoastră.

— De ce să nu recunosc ceea ce am făcut? Am fost și poate mai sunt: un Don Juan, un Mefistofel, Robin Hood și nu mai știu ce erou. Erau vremuri în care simțeam pământul sub picioare, ceea ce după aceea perioadă nu am mai simțit. Nu mai am certitudinea zilei de mâine.

— Ce soluție propuneți? Știu că v-ați gândit la o alternativă.

— Nu sunt nostalgic. Pe acele vremuri eram sus. Acum am ajuns jos. Cunosc intrigile celor ce sunt sus, pentru că eu însumi le-am practicat cu virtuozitate. Norocul meu era că proveneam dintr-o familie săracă, deci aveam drumul deschis spre ascensiunea în societatea timpului. Dacă familia mea ar fi fost puțin mai înstărită, în primul rând pierdea totul, iar copiii purtau stigmatul unei origini nesănătoase. Pe de altă parte, nu sunt de acord să plătești școala. Gândiți-vă la câte valori se pierd.

— Ce soluție vi se pare eficientă?

— Omul întotdeauna găsește o cale de salvare, de ieșire din impas. Eu, personal, sunt pentru o soluție extremă de răsturnare a orânduirii printr-o revoluție care ar reconfigura pozițiile nu însă și situația.

— Sunteți un revoluționar.

— Revoluționar sau antirevoluționar, sunt un om al luptei fie ea și militară.

— Ați merge pe front?

— Cu toată plăcerea. Aș fi primul care s-ar înregimenta.

— Aha, înțeleg, fiind primul, intrați în cadrul organizării luptei și nu ajungeți să luptați direct pe front.

— M-ați prins.

— Dumneavoastră faceți parte din rândul celor care se descurcă în orice situație în care sunteți, cum s-ar spune, cameleonic.

— Vorbind serios, starea de lucruri trebuie să se schimbe și de fapt noi asistăm astăzi în țara noastră la acest fenomen care, interesant, vine de sus ca idee și se concretizează de jos ca faptă. Acest fenomen nu este un fenomen politic, ci unul religios, de manifestare a credinței cetățenilor acestei țări.

— Dumneavoastră sunteți credincios.

— Din acest punct de vedere sunt. Înainte credeam în calea pe care am urmat-o ca fiind necesară ascensiunii mele. Pe mine ideea sacrului mă indispune și de aceea o evit. O consider mai mult o problemă de examen de cunoștințe la școală decât un fapt de viață.

*

Conștiința absorbea miturile și conceptele în fapte simple.

Extremele dispăreau prin anularea scalei care le înființase. Fiecare om este un superlativ al tuturor extremelor care, conștientizate, își găseau echilibrul în el. Simțindu-se în stare de ceva, nu numai că societatea îi permitea, ci chiar îl invita să ofere lumii ceea ce poate, susținându-l și promovându-l.

A fost decretată folosirea liberă a medicamentelor și a drogurilor. Au fost scoase etichetele prin care se avertiza că tutunul omoară. Medicii numesc medicamentul drog, deoarece influențează metabolismul, ducând la crearea unei dependențe în folosirea lui. Firesc, cel care cumpăra atât medicamente cât și droguri era acompaniat chiar din momentul cumpărării de o echipă de specialiști în medicină și psihologie, care îi ofereau asistența necesară. Răul nu stă în medicamente sau în droguri, în consumarea lor, cât în omul care le folosește și pe care aveau datoria de a-l ajuta, susținându-l moral și intelectual, explicându-i procesele chimice și fiziologice care se produc în organism și efectul lor, dar, mai presus de orice, căutau să-l conștientizeze de propria sa valoare umană, care nu-l recomandă ca pacient sau disperat, ci om cu o personalitate unică, deși ignorată până atunci de societatea pentru care poate face atât de mult, dar fiind ajutat o va demonstra chiar din acel moment. Termenul de drog ieșea din uzul medical pentru a viza orice realitate umană ce creează o dependență comportamentală și metabolică. Se considerau droguri dezbaterile politice, meciurile de fotbal, telenovelele, serialele, munca.

— Ce bine că te văd, putem sta de vorbă.

— Ție de vorbă îți arde acum, tocmai astăzi? Fug repede că începe meciul.

Mii de specialiști îi acompaniau pe cei viciați, asigurându-le asistență pe toate planurile. Este simplu să explici științific dependența dată de uzul de droguri. Mai dificil este să-i convingi pe consumatori să schimbe macazul, să intre în programele de recuperare și de aceea a fost aplicată metoda participativă a implicării lor în tot felul de activități de răspundere, de înaltă responsabilitate, dând dovadă de profesionalism, ajutându-i astfel să depășească momentul de criză psihologică pe care-l trăiau, mai ales că de data aceasta nu se simțeau respinși de societate și desconsiderați.

— Fiecare om repetă izvorul istoriei primilor oameni.

— Ce vreți să spuneți prin aceasta?

— În morală se numește păcat.

— Iar în religie o cădere din starea de grație a primilor oameni.

— Îmi imaginez căderea ca o pierdere a unei poziții anterioare.

— Ne întindem în pat să ne odihnim. Transformăm poziția verticală în una orizontală și nu este cădere.

— Pentru că noi hotărâm ce facem. Când cădem se întâmplă fără voia noastră, este ca o pierdere a controlului datorată neatenției.

— Păcatul poate fi văzut și ca o înălțare pentru a justifica o ordine arbitrar stabilită de cineva într-un anumit moment.

— Pornind de la legendă, toată istoria omenirii exemplifică condiția de victimă a omului care nu a respectat o poruncă ce i s-a dat. Dacă Dumnezeu ar fi fost om, le-ar fi poruncit în paradis primilor oameni: *Fiți voi înșivă!* Totul ar fi fost normal. Interdicția pentru orice om este o invitație.

— Trebuia explicată pe înțelesul tuturor și mai ales acceptată ideea morții. Moartea era înțeleasă ca o pedeapsă.

— Moartea are o infinitate de înfățișări. În timpul unei zile putem muri de nenumărate ori. Moartea activă creează o dependență ce ne dă un sens imperativ de satisfacere a unor plăceri personale, de a experimenta în noi neantul și exuberanța. Această moarte răsărită din noi ne anulează voința, concentrarea în ceea ce facem.

— Cum ar veni, un fel de morți vii, de strigoi.

— Nu în sensul acesta, ci de oameni care s-au golit de conținutul volitiv al existenței lor. Trăiesc pentru senzațiile din ce în ce mai puternice date de consumul stupefiantelor.

— Și ce se poate face pentru aceștia?

— Ceea ce nu s-a făcut sau s-a făcut cu profesionalism, ținându-i la distanță. Să devenim cămașa lor, să-i îmbrățișăm, să-i facem să ne simtă dragostea, să-i înconjurăm și să căutăm să le redăm bucuria de a fi om. Inteligenți, vor căuta să găsească momente de singurătate pentru a-și administra drogul cel de toate zilele.

Oricine dorea droguri mergea la farmacie de unde le cumpăra. Își dădea datele, acceptând să fie asistat de o echipă de specialiști în dezintoxicare din rândul cărora nu lipseau psihologii și asistenții sociali.

Vârsta adoptivă a omului este tinerețea. În decursul timpului avem o tinerețe a copilului ce-i imită pe ceilalți și dorește cu tot dinadinsul să fie matur; o tinerețe exuberantă a tinerilor care întotdeauna au căutat senzații puternice de amețeală, de pierdere a conștiinței și de dobândire a unor halucinații; o tinerețe a maturității ce conservă părțile dinamice ale personalității fiecăruia și o tinerețe nostalgică a bătrâneții.

Sistemul educativ era gândit astfel încât să-i antreneze pe toți în tot felul de activități, aproape toate sugerate de ei. Dacă unii, mai timizi, preferau substanțele chimice, retragerea în studiu sau lectură, alții preferă sporturile radicale care măresc adrenalina. Tinerii situează moartea hăt departe, nu se gândesc sub nicio formă la ea, pe când ea îi asistă de aproape.

Rezultatul evident al industriei farmaceutice este creșterea longevității și a calității sănătății populației, ducând la eradicarea de boli contagioase, profesionale și sociale care făceau ravagii în trecut. Filmele documentare relaționau medicina cu farmacia, prezentând tehnologia producerii medicamentului, familia drogului în care se încadrează insistându-se pe efectele primare și secundare ale administrării lui. Noutatea abordării consta în relaționarea tratamentului medicamentos cu tratamentul milenar din cadrul culturilor populare.

Există o diferență colosală între produsul plantă și produsul de sinteză, amândouă având un conținut cultural ce le oferea acest statut. De la caz la caz, avem intervenția urgentă și imediată în recuperarea sănătății, ceea ce produce un dezechilibru în organism, precum și importanța tratamentului preventiv al omului sănătos, urmând concepția orientală. Cum facultățile de medicină aveau o mulțime de absolvenți, absolut toți au fost absorbiți de sistemul de sănătate publică, găsindu-se pentru fiecare o cale de practicare și de specializare în ceea ce studiase. Era de neconceput ca un absolvent al unei facultăți să nu aibă și un loc de muncă pentru care s-a pregătit, cu atât mai mult în cadrul medicinei.

Problema sănătății populației era vitală pentru întreaga națiune. Fuseseră chemați la palat reprezentanții ordinului medicilor pentru a le asculta doleanțele. Domnul prim ministru a notat tot ceea ce ei solicitau, după care li s-a pus în vedere rezolvarea factorului uman cu pregătire în domeniul medical, în sensul de a fi integrați toți absolvenții de medicină. A fost discutată problema medicinelor alternative care de la o zi la alta câștigau tot mai mult teren. S-a cerut sistarea autopsiilor, permise numai în cazuri excepționale de identificare a unei crime. Toți medicii primesc salariu de medic și datoria lor este să trateze populația și nu doar pe bolnavi. Bolnavii sunt o crimă a sistemului sănătății publice. Datoria medicului este de a-i educa pe pacienții lui sănătoși să învețe cum să trăiască sănătos, cum să se bucure de viață și să anticipeze bolile. Laboratoarele de protecție a sănătății trebuie să verifice calitatea produselor consumate, a compușilor de sinteză folosiți. Medicii sunt plătiți de țară pentru serviciul adus țării, ca o răsplată din partea oamenilor sănătoși. Nu puțini au

fost medicii care s-au specializat în tratarea anumitor boli cu produse apicole, în folosirea acupuncturii, presopunctiurii și a altor practici orientale.

Pentru recuperarea celor toxico-dependenți, au fost create centre specializate în cadrul cărora colaborau toți care considerau că pot da o mână de ajutor uman pacienților și familiilor acestora. Rezultatele au fost pe măsură și s-au dovedit spectaculoase, ducând la vindecarea completă în urma mestecării unei plante folosită de indienii din Brazilia, considerată drog, care s-a dovedit cel mai eficient antidrog, schimbând metabolismul pacienților și anulând total efectul și dependența față de substanțe.

— Mamă, ce ai de mâncare?

— M-am gândit să fac ceea ce-ți place ție cel mai mult, dar am fost prinsă cu alte treburi și nu am reușit să termin. Hai, ajută-mă, te rog, că-ți dau o porție triplă.

— Dar eu trebuie să învăț, că poate mă ascultă profesoara de chimie, răspunse băiatul jucându-se la telefon.

— Puiul mamii, explică-mi și mie ce înveți tu acolo ca să-mi mai aduc aminte sau, dacă nu am știut niciodată, să știu de acum încolo. Așa faci și tu un exercițiu de răspuns la școală. Numai că eu nu sunt profesoară. Nu știu nimic și tu trebuie să mă ajuți să înțeleg. Eu nici măcar nu știu ce este chimia.

— Când nu știi ceva, te uiți în dicționar și afli, îi dădu băiatul replica.

— Tu ești dicționarul meu viu și înțeleg mult mai bine dacă tu-mi explici, îl măguli ea, făcându-l să se simtă important.

Discutând prietenește, vorbind de toate, mama îl ascultă atentă cum îi explică. Pentru ca ea să-și fixeze mai bine, îi ceru să o ajute să facă din aluat un model atomic să-i vadă mai clar valențele, greși anume pentru ca să fie corectată, atrăgându-l în acest joc imaginativ, ce concretiza abstractul reacției, într-o configurație concretă, diferită de formula scrisă. Cum îi cucerise interesul i-a sugerat să folosească mai mult termenii tehnici în formulări care să simplifice explicația și-i ajută pe alții să înțeleagă mai ușor, după care, gândindu-se la modelul făcut de ei pe masă să-l poată explica, vizualizându-l. Îndreptându-și atenția asupra mâncării pe care o găteau, încercară să dea o explicație chimică proceselor care au loc în oală, a sării care se dizolvă, a celorlalte ingrediente și a fierberii. Ce rost are să înveți ceva dacă nu poți explica lucrurile din jur? Terminând de pregătit mâncarea pe care o puseseră să fiarbă, mama îl trimise să se joace cu prietenii, urmând să-l cheme la masă când este gata.

Perioada de resetare umană propusă fusese bine primită de toată țara și i-a ajutat pe copii să-și redobândească părinții iar pe părinți să se vadă în copiii lor în afara ambițiilor deșarte. Au dispărut stresul și graba. Aveau timp din belșug atât pentru ei, dar mai ales pentru alții. Dacă până atunci televizorul constituia ancora ce-i ținea în casă, luându-se o pauză televizivă, toată lumea era pe afară cu prietenii, în drumeții, excursii, jocuri de echipă și întâlniri pe care le continuară și după acea perioadă.

Mulți înțeleseseră eroarea de a judeca nivelul de trai după bunurile materiale și nu după educație, care constituia, în viziunea președintelui, obiectivul major al ridicării nivelului de trai. Educația nu poate fi redusă numai la învățământ, cum se pretinde adesea. Istoria instituționalizării învățământului trece prin tinda bisericii, perioadă din care se pare că a rămas partea de austeritate și de autoritate, imprimându-se copiilor frica de a nu greși. Pe urmă, a fost asumată de conducerea statului modern care a susținut ridicarea de clădiri speciale pentru învățământ, școlile de astăzi. Ajunși la școală, copiii devin alții. Dezbracă limbajul folosit în familie, devin mai protocolari, învață ordinea și disciplina într-un sistem polarizat între catedră și bănci, adică între corpul profesoral și elevi, o polaritate ce creează adesea o tensiune nu tocmai propice procesului de învățare.

Au fost vizitate în trei zile toate instituțiile de învățământ. Cei din școli au fost filmați și li s-au dat elevilor lucrări de verificare a cunoștințelor. Nu era ceva oficial. Totul s-a desfășurat în modul cel mai firesc. Un firesc nefiresc al elevilor, ce-i făcea să strălucească pe cei considerați mediocri, inhibându-i pe cei considerați buni, și un firesc forțat al profesorilor, care se credeau evaluați. Se dorea o cunoaștere a nivelului de pregătire. Când fusese pregătit tot materialul documentar de echipele formate, domnul președinte a chemat la palat pe membrii sindicatului didactic, pe toți rectorii universităților și decanii facultăților, profesori, ofițeri din cadrul armatei și pe membrii guvernului, pentru a discuta problema educației.

Sesiunea a fost deschisă de cuvântarea președintelui corpului rectoral al țării, pregătită din timp în parametrii rigorii didactice și pedagogice. Pe urmă, luară cuvântul alți participanți, inițiind o dezbatere pro și contra asupra diverselor aspecte teoretice, practice, sociale și economice. Valoarea acestei întâlniri era una programatică, chiar dacă se luau în discuție situații concrete și reale. Se căuta înțelegerea procesului în esența sa și a felului în care educația determină viața fiecărui om.

— V-am ascultat cu viu interes și acum vă întrebăm: ca dascăli, sunteți mulțumiți cu situația învățământului actual? Întrebă doamna ministru al culturii.

— Nu suntem mulțumiți, răspunseră în cor.

— Cine-i de vină?

— Nimeni.

— Nimeni înseamnă toți, spuse domnul prim ministru.

— După cum poate însemna nici un om, ci condiții de alt ordin, adăugă un domn rector.

— Câți absolvenți universitari avem? Întrebă domnul prim ministru.

Primi un răspuns exact din partea domnului președinte al corpului rectoral al țării, care continuă specificând numărul ridicat de șomeri cu pregătire universitară sau care lucrează în alte arii în afara pregătirii lor de specialitate.

— Mulțumim pentru exactitatea informației de care dispunem și noi și mai ales pentru specificarea numărului ridicat de șomeri pregătiți. Pentru ca pe viitor să nu mai întâmpinăm astfel de situații, sistemul de învățământ trebuie să fie conceput asemenea unei inimi care pulsează și are legătură cu toate organele din corp, dacă avem în vedere viața organismului, sau creierul care alimentează gândirea și coordonează activitatea celorlalte organe. Este o comparație cam deplasată și îmi cer scuze medicilor prezenți aici, dar am folosit-o pentru a fi înțeles mai bine. Toți cei prezenți, împreună cu colegii domniilor voastre pe care-i reprezentați, constituim o echipă pusă în slujba unui organism ce trebuie să funcționeze perfect numit statul nostru. Este o afirmație demagogică și falsă. Întotdeauna când se folosesc într-un discurs cuvinte precum: stat, țară, ordine, dreptate, popor, lege, credință, ele au un caracter demagogic. Rectific. Noi suntem aici să rezolvam problema educării omului, a fiecărui om. Educarea începe cu educarea educatorului. Munca de bază a educației aparține familiei. Este adevărat, pentru ca ea să poată fi înfăptuită și nu realizată de terțe persoane, societatea trebuie să gândească un mod de viață favorabil acestui fapt. Urmează educatorii și învățătorii care îi învață pe copii să scrie și să citească și le dezvoltă vocabularul, înțelegerea lucrurilor și le stimulează creativitatea. Pe urmă vin profesorii și cadrele militare iar în vârful piramidei stă corpul didactic universitar. Aceasta este structura clasică. Dar oare, crainicii de la televiziune, eroii din filme și din cărți, oamenii de pe stradă, muncitorii, prietenii, nu educă și ei? Întrebă retoric doamna ministru al culturii.

— Depinde ce înțelegem prin educare. Omul este o ființă educabilă și cât trăiește învață. De la învățământul practic de a face bine și repede ceva, de a face față unei situații sociale la a cunoaște, explica și interpreta unul și același fenomen din perspectiva diverselor filosofii și științe este o distanță apreciabilă. Spuse un domn rector.

— O distanță parcursă întotdeauna de om. Este o distanță umană atât în timp, cât și în spațiu, dar, mai presus de toate, în cunoaștere și creație întru frumos și util. Completă doamna ministru al culturii.

— O problemă pe care o vizează corpul profesoral al țării, fiecare dascăl, este cea a bunăstării materiale. De multe ori nu reușim să facem față prețurilor ridicate de achiziționare a diverselor tratate de specialitate, a cărților și materialelor didactice, iar pentru a trăi decent suntem nevoiți să dăm ore ca să ne susținem material familia, luă cuvântul un domn din sindicatul profesorilor.

— Avem timp pentru tot tipul de intervenții și, mai mult, fiecare are dreptul să dea câte o soluție viabilă pentru fiecare caz punctual, spuse domnul prim ministru. În privința rezolvării acestei situații. Ne-am gândit că o soluție utilă și practică ar fi cea a oferirii unui card bancar tip legitimație, cu fotografia fiecăruia și numele instituției căreia îi aparține, cu care să plătească și cu care să-și asigure o bunăstare materială, cu permisiunea ca în fiecare săptămână

să poată ridica de la bancomat o sumă egală cu salariul minim pe economie, în afara cheltuielilor zilnice de întreținere plătite tot cu cardul, un salariu în continuă creștere…

Nu termină de spus tot, când toată asistența explodă în aplauze. Nu le venea să creadă.

— Și, dacă tot suntem la momentul aplauzelor, ce vă pot spune este că un profesor nu poate lucra mai mult de două zile pe săptămână, adică opt ore, asta înseamnă că pe un post vor funcționa cinci profesori cel puțin. Aplauze îndelungate, brăzda-te de câte un HIP! HIP! URAAA! Astfel va avea timp pentru el și pentru pregătirea necesară unui cadru didactic, fiind susținut în proiectele pe care le inițiază și în publicarea cărților pe care noi o vedem ca pe o contribuție la progresul țării. Asta nu înseamnă că vom finanța maculatură sau lucrări anti didactice.

— Și cum veți reuși să suportați toată această cheltuială? Întrebă unul dintre rectori?

— Stimate domnule rector, pentru a înțelege mai ușor, imaginați-vă că învățământul este asemenea pământului pe care călcăm, pe care crește iarba și pădurile, din care izvorăsc apele. Un pământ care are în adâncul lui atâtea și atâtea bogății. Așa cum, fără pământ, nu este posibilă viața biologică, fără educație nu este posibilă viața omului ca ființă culturală ce începe cu învățarea vorbirii, deprinderea a tot ce este omenesc, spuse doamna ministru al culturii.

— Bine, ne imaginăm acest lucru. Totuși, cum se explică atâta generozitate? continuă domnul rector.

— Nu este nicio generozitate. Este o recunoaștere a calității dascălului care își dedică viața omului, exigent cu el și cu ceilalți în specialitatea sa. Noi ne-am asumat vina celor care nu au reușit să facă acest lucru. Condamnând, arătând cu degetul spre alții, de fapt ne condamnăm pe noi. Nu este ușor să ne autoeducăm și mai ales să renunțăm la un anumit fel de a ne exercita profesia fără catalog, indicator, computer și strigăte. Spuse domnul ministru al învățământului.

— Este o situație ideală domnule ministru. Să nu uităm că mulți elevi sunt lichele.

— Toți elevii sunt oameni și relația nu este de la profesor la elev, de la polițist la infractor, în accepțiunea tradițională, ci de la om la om. Dacă tratați o lichea omenește, ea se umanizează. Nu este vina lor că erau considerați așa. După cum vedeți, profesorul nu se limitează doar la ora de curs și la cei patru pereți ai sălii de clasă. Cine nu reușește acest lucru poate să facă altceva. Înainte se tot vorbea de ridicarea nivelului de conștiință. Noi nu vorbim, căutăm să ne ridicăm prin elevi. Ei sunt cei care ne ajută. Spuse domnul ministru al relațiilor sociale.

— Cum ar veni, fiecare elev este o carte deschisă pe care noi să o citim, glumi cineva din sală.

— Este o imagine sugestivă, numai că noi trebuie să o determinăm să ni se deschidă şi să ne conducă pe drumul lecturii, altfel nu reuşim spuse doamna ministru al culturii.

— În privinţa fondurilor alocate pentru educaţie, ele vin din toate domeniile de activitate, fondul jocurilor de noroc este alocat învăţământului, din exporturile făcute, şi, ce este mai important, este deschiderea învăţământului nostru spre lume, spre toate culturile consacrate. Când spunem învăţământ nu ne gândim numai la o cultivare corectă a limbii noastre literare, la cunoaşterea şi interpretarea operelor literare şi artistice, a însuşirii cunoştinţelor ştiinţifice, ci înseamnă şi capacitatea de citire şi traducere a unor texte în greacă şi latină. Nu contează că cineva aparţine domeniului tehnic, matematic sau politic, fiecare va căuta să facă faţă şi să recupereze acest handicap. Cultura mondială de astăzi datorează atât de mult perioadei clasice şi ar fi păcat să o lăsăm să moară. Ne-am tăia rădăcinile. Profesorii fiecărei universităţi trebuie să aibă în vedere că, odată formând pe cineva, o fac pentru propria instituţie de învăţământ, deci îşi formează discipoli şi viitori colaboratori, pentru ţară, contribuind la prosperitatea tuturor, prospectând şi găsind un loc de muncă în ţară şi pentru întreaga umanitate, susţinându-i pregătirea şi promovându-i rezultatele muncii. Spuse domnul prim ministru.

— Înseamnă că vom deveni cunoscuţi în lume, comentă cineva din sală.

— Înseamnă că vom exista. În perioada globalizării a fi cunoscut înseamnă a exista. Ştim că suntem buni şi bine pregătiţi, ceea ce-i incomodează pe unii, de aceea caută să ne ignore sau să nu ne bage în seamă, crezând ei că ne condamnă astfel la inexistenţă. Stimaţi colaboratori, şi cultura este un câmp de luptă. Dumneavoastră sunteţi eroii zilei. Odată am participat la un curs de perfecţionare şi un mare specialist sosit de peste ocean ne-a făcut timp de două ore o demonstraţie pe care să o folosim. Când a terminat spectacolul didactic, pentru realizarea feed-back-ului ne-a întrebat dacă nu am înţeles ceva sau dacă avem ceva întrebări. Am ridicat mâna şi, dându-mi-se cuvântul, i-am spus doar că nu înţeleg de ce a durat atâta. Făcând ochii mari, am mers la tablă şi în trei minute i-am făcut toată demonstraţia. El nu cunoştea formula pe care noi o învăţasem şi o aplicam din clasa a XI-a. Vă spun acest lucru pentru a înţelege calitatea pregătirii noastre de pe vremea mea. Şi, credeţi-mă, vremea noastră este astăzi şi nu înseamnă că neapărat şcoala trebuie să scoată genii.

— Un profesor este profesor toată viaţa, douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru. Ştim că pentru o oră de curs sunt necesari ani buni de studiu, de formare şi sedimentare a cunoştinţelor în paralel cu găsirea tehnicii celei mai adecvate de asimilare a fiecărui subiect de către elevi. Ştim că există genii în stare să rezolve probleme imposibil de rezolvat, dar care nu au darul de a explica şi altora, de a transmite cunoştinţele ca proces de raţionare. De aceea, în loc să devină nişte tirani ce cad pe capete studenţii, ei trebuie să fie încon-

juraţi de un grup de asistenţi care să explice într-un demers invers, pornit de la studenţi, ceea ce geniile nu pot explica, deşi ştiu. Dacă până acum am asistat la o gâdileală a orgoliului universitar, la organizarea de colocvii, congrese, conferinţe, diverse activităţi de tip workshop, concepute cel mai adesea de dragul unui *curriculum vitae*, ele vor continua, dar la standarde de exigenţă maximă. Evitându-se ploaia de evenimente, al căror număr covârşitor anulează valoare lui de eveniment unic şi irepetabil, trebuie să concepem fiecare întâlnire academică tematică asemenea unui moment de referinţă în istoria disciplinei, pregătit temeinic şi cu participarea celor mai buni specialişti în domeniu din lume, atât pentru faptul că ştiinţa nu are graniţe naţionale, cât şi pentru a cunoaşte personal calitatea şi nivelul pregătirii de la noi. Înainte de a invita din afară, uitaţi-vă bine în jur. Mi se pare că, în urma jocurilor de culise, aţi lăsat cu bune intenţii anumite persoane în afara circuitului universitar. Nu avem orgoliul naţional al ţărilor care nu vor să ne recunoască diplomele în anumite domenii, impunând absolvenţilor noştri să mai plătească la una din universităţile lor încă un an de studiu. Haideţi să depăşim intrigile, orgoliile şi luptele interne, să spargem zidurile şi porţile universităţilor, acele *alma mater* care întotdeauna au pregătit tineri la modul foarte serios. Profesorii existenţi vor continua să rămână, dar în acelaşi timp sunt invitaţi, şi chiar neinvitaţi, vor intra toţi cei capabili să predea în ceea ce s-au specializat şi o pot face cu toate onorurile naţionale şi internaţionale, dând studenţilor posibilitatea să aleagă între cursurile oferite pe cele care le asigură cea mai bună pregătire. Promovând valorile, domnilor profesori, pe dumneavoastră vă promovaţi! Spuse doamna ministru al culturii.

— Vă rugăm să schimbaţi raportul dintre memorizare şi formare. La examen să li se dea teoria până la un punct şi să li se ceară să o completeze fie după cum le-a fost prezentată, fie după cum consideră ei că ar trebui să fie. Considerăm aplicarea fiecărei teorii un important element formativ. În cadrul universitar şi nu numai, examenul este continuu, de la verificarea prin întrebări a înţelegerii materiei predate sau rezolvarea unor probleme şi studiu de caz, la organizarea de competiţii profesionale, sesiuni de comunicări şi simpozioane cu participarea intelectuală, nu numai fizică, a tuturor cursanţilor, până la zonele de intensitate maximă a examenelor punctuale pentru fiecare disciplină. Ideal ar fi constituirea personalizată a unui cadru de admisibilitate pentru fiecare examen, în care să se dovedească din partea cursanţilor stăpânirea unei baze devenită act reflex intelectual, adică ceea ce ei pot rezolva bine şi exact cu ochii închişi în urma unui exerciţiu zilnic, după care ar veni examenul de creativitate. Pentru a fi mai explicit, examenul de admisibilitate nu ar fi un fel de a bate pasul pe loc, ceea ce se făcea până acum în şcoală, de cunoscut şi repetat ceea ce au spus alţii, de demonstrat afirmaţiile altora, ci examenul ar fi un pas personal al studentului. „S-a spus asta. Tu ce spui?” „S-a făcut asta.

Tu ce faci cu ceea ce s-a făcut?" După cum vedeți, nu menționez poziționarea pasului. Contează mult ca el să fie făcut. De multe ori și un pas înapoi aduce progresul, pentru că progresul stă în om și nu în pas. Tot ceea ce vă spun eu aici ignoră un lucru esențial: omul, adică studentul, cursantul și profesorul. Credeți că toți studenții au timp de studiu și nu vor să se bucure de studenție, de chefuri și nebunii studențești de care să-și amintească o viață întreagă? Este firesc să fie așa. Dacă îi impui cuiva să facă ceva forțat, întotdeauna el va căuta să facă exact pe dos. De aceea, când gândim un învățământ pentru om trebuie să ținem cont de atmosfera studențească, să nu situăm școala în afara studenților, ci să-i integrăm pe studenți în atmosfera și procesul educativ de formare. Nu există o rețetă pentru a fi bun student, ce putem face este ca bunătatea să derive din fericire. Un student fericit este un student eminent. Avem datoria de a ne uni eforturile pentru a-i ajuta pe studenți să convertească învățarea în studiu. Individualismul de pe vremea noastră, în care fiecare era doar pentru el, să devină un altruism orientat spre celălalt. Substituim prezența cu dorința de participare și de a sta împreună cu ceilalți. Profesorul nu este o bandă de magnetofon ce pornește și se oprește la comandă. Este un înțelept aflat mereu la răscruce, asemenea rozei vânturilor, ce are datoria de a-și înțelepți discipolii la modul omenesc. În prima fază, din partea corpului academic acest lucru va fi resimțit ca o imensă disipare și pierdere de timp. Ca această pierdere de timp să vă fie utilă, căutați ca dumneavoastră să fiți cei care învățați de la ei și veți vedea cum ei vă vor sorbi. Dacă înapoi avem cunoașterea, în față ne stă explicarea cunoașterii, a modului în care a fost abordat un fenomen, lăsând la o parte atâtea alternative posibile asupra cărora avem datoria să medităm insistând și pe alte căi posibile pentru a da valoare cunoștințelor dobândite ce alimentează creativitatea aplicării lor în alte domenii, acel proaspăt „altceva" al născocirii ființei umane. În timp ce domnul președinte le vorbea, în sală se lăsa o tăcere adâncă de nu se auzea nici măcar o respirație. Făcând o pauză pe care o consideră necesară, continuă:

— Fiecare eveniment intelectual este o contribuție a tuturor în fața lumii întregi și la el are datoria să participe toată lumea, cu mic, cu mare, ce poate fi mai plăcut decât niște copii care le întâmpină pe somitățile lumii invitate la astfel de evenimente, dovedindu-le că le cunosc opera, fiind în stare să discute cu ei chestii de detaliu. De ce să continuăm să facem discriminare între omul mic și omul mare? Ceea ce lipsește în unele situații învățământului universitar este latura omenescului, în care profesorii se văd zei și-i ignoră pe ceilalți, dar mai ales latura creativității inocente și neastâmpărate a copiilor. Dacă tinerii au anumite aptitudini, să căutăm să le cultivăm și să-i stimulăm, pentru că nu pe ei îi stimulăm, ci pe noi. Ajutându-i pe ei, pe mine mă ajut. În fiecare din noi se află un copil de care am uitat să ne ocupăm. Un alt aspect este cel al ștergerii granițelor dintre discipline în organizarea unui eveniment cultural

internațional la care toți cei care doresc să participe să o poată face. În asemenea ocazii întotdeauna este binevenit un concert dat de cei de la conservator, o expoziție de pictură, de sculptură sau un spectacol de balet. Considerăm că în educarea artistică din cadrul școlii să se aibă în vedere latura practică a execuției. Arta se află în noi. Rolul dascălilor, asemenea celor de mai demult, este de a deschide porțile artei ce zace în elevi. În urma unui exercițiu repetat și supravegheat, fiecare om reușește să descifreze o partitură, să o citească cu un instrument, iar dacă este afon, să-și cultive gustul muzical, ascultând diverse genuri de muzică, nu numai clasică sau jazz. Ne amintim cu plăcere de profesorii noștri care în cadrul școlilor generale organizau câte un cor. Ar fi frumos ca fiecare instituție să aibă un cor propriu. Cu toții avem nevoie de cultivarea laturii artistice. Știți că nu trebuie văzut acest lucru ca obligatoriu. Revenind la obligativitate, în trecut programele școlare erau întocmite de academicieni, de oameni de geniu în diverse domenii, care considerau că tinerii trebuie să știe și asta și asta. Ei nu se gândeau că profesorii au fost și ei elevi, că mulți au trecut prin școală mai mult ca să obțină o diplomă și un loc de muncă mai ușoară și, cum mulți nu reușesc să țină pasul din punctul de vedere intelectual cu programa școlară, aceștia profesori, în loc să-i facă pe elevi să iubească disciplina, le cultivă ura față de ei și de materia pe care o predau. Pentru a nu mai întâlni asemenea stări de spirit, o soluție ar fi cultivarea spiritului de echipă în procesul educativ. Înainte de a intra la clasă ar fi bine ca profesorii să se joace între ei în găsirea unor soluții de explicare intuitivă a ceea ce urmează să predea. Se tot vorbește despre didactica modernă a lui Pestalozzi, dar nimeni nu o pune în practică. Ce rost are să vorbim? Credeți-mă, are tot rostul să făptuim. Un profesor nu este un muncitor și nu îl putem trata ca atare, de asemenea, nu este medic și nici preot, după cum nici polițist. Niciodată un profesor nu marchează pur și simplu o prezență cu obligativitatea de a sta în școală. El nu este un deținut al școlii. Fiecare profesor este o deschidere spre cunoaștere, înțelegere și viitor, un exemplu de viață și de conduită pentru elevi și societate, un om adevărat. Un învățământ eșuat duce la eșuarea țării respective, pentru că elevii de astăzi, formați într-un anumit fel, vor ajunge conducătorii politici de mâine și, dacă în ziua de azi asistăm la aberațiile politice, fiți siguri că sunt fructul educației primite. Vina nu este a lor, ci a celor care i-au format așa, a noastră. Ultimul aspect pe care vreau să-l ating aici este cel al pregătirii pentru viață. Pe de o parte, avem aplicarea maximei latine: „*mens sana in corpore sano*” (minte sănătoasă în corp sănătos) și mă refer la întreținerea condiției fizice, necesară sănătății dar și însușirii tehnicilor de apărare și de atac corporal și, pe de altă parte, pe insistarea firească, nicidecum obligatorie, de vorbire fluentă a altor limbi. În urma datelor primite din țară, toți studiază limbi străine, dar nu le vorbesc. O limbă nu este un muzeu ale cărui exponate trebuie să le cunoaștem și să le recunoaștem, ci este în primul rând o activitate

de creație care ne transformă, dacă vreți, într-o centrală atomică ce produce curent. Punând astfel problema, fiecare subiect al educației se înscrie pe un câmp al competiției permanente cu el însuși și cu ceilalți. Merită cel puțin să încercăm, pentru că încercarea moarte nu are și, odată făcut primul pas, următorul vine de la sine.

Când termină de vorbit, după un timp în care parcă așteptau să mai spună ceva, se dezmeticiră și începură să aplaude. Înțelegeau că profesorilor li se dă o demnitate pe care toți o cereau, o visau și o doreau, dar care-i speria de încărcătura umană a responsabilității ce li se punea în brațe. Folosind ghilotina aprecierii era simplu, aveai putere, erai temut și puteai tăia pe capete, dar să tragi alături de ceilalți la galere este o sarcină titanică. Era bine că se anula valoarea lor de funcționari tehnici ai Ministerului Învățământului, dar li se cerea în schimb responsabilitate și dăruire. Reducerea timpului de muncă în fața clasei făcea să crească timpul de pregătire, de documentare, sistematizare și mai ales de încărcare cu rezonanță spirituală.

Trecând un timp după întrevederea avută, cu contribuția directă a domnului prim ministru asistat de aproape de ministrul relațiilor sociale, a fost organizat un Congres de electronică la pregătirea căruia participaseră de la elevi din primul ciclul până la cei ieșiți la pensie. Au fost invitate în țară personalități marcante în domeniu, trei din ele deținătoare ai Premiului Nobel. Divulgarea acestui eveniment s-a făcut și prin intermediul ambasadelor din întreaga lume, oferind posibilitate de participare celor care nu o aveau și țineau mult să contribuie cu comunicări. Au participat specialiști și din alte domenii, de la filosofia științei, la diverse ramuri ale medicinei și tehnicii. Totul a fost organizat exemplar. Cei sosiți au fost cuceriți de felul în care fuseseră primiți, de organizarea evenimentului, publicarea lucrărilor trimise și participarea largă în discutarea lor în cadrul plenar. Erau tratați cu respectul dat unor ambasadori ai țărilor lor și în același timp mesageri ai științei și ai omului. Mulți din țară participaseră la acest eveniment ca să aibă un termen de comparație pentru ceea ce, la rândul lor, vor organiza și ei.

Înaintea dezbaterilor din fiecare zi exista un moment muzical susținut de diverse conservatoare din țară, iar după intervalul de la prânz se viziona un film ce avea legătură cu tema congresului. Coridoarele rectoratului găzduiau o expoziție de artă plastică cu vânzare pentru cei interesați.

— Vă urăm tuturor bun venit și vă dorim o dezbatere fructuoasă, li se adresă domnul prim ministru. După cum ați fost deja informați, prezența dumneavoastră în țara noastră constituie un prilej de sărbătoare. Toți cei prezenți sunteți eroii zilei. Domnul președinte m-a rugat să vă salut și în numele domniei sale, urându-vă succes în susținerea și dezbaterea materialelor pregătite. Vă mai informez că vă aflați într-o țară care de puțin timp a reușit să-și redobândească independența economică și, ca urmare, s-au desființat impozitele abe-

rante, revenindu-se la plata zeciuielii biblice făcută de data aceasta în numele bunului public în care educația este obiectivul numărul unu. Vă spunem acest lucru, pentru că, dacă în urma jocurilor destinului, când nu aveți unde merge și ce face, aici întotdeauna veți fi bine primiți și cu brațele deschise. Ținem mult să dăm importanța cuvenită fiecărui participant și de aceea toate dezbaterile vor fi plenare. Cum toți participanții au exemplarul publicat al comunicărilor dumneavoastră, îl puteți consulta din timp, pregătind intervențiile de rigoare. De asemenea, în geanta care vi s-a înmânat mai aveți și un tablet legat prin Wi-Fi la rețeaua internă a sălii, astfel, pentru a fi mai operativi, puteți interveni cu întrebări și aduce completări, fiecare de unde vă aflați, proiectându-se imaginea dumneavoastră pe ecran iar vocea vă este amplificată de sistemul de amplificare de sunet al sălii. Vă aducem la cunoștință faptul că, după cum puteți vedea, congresul va fi filmat integral și dat pe postul de televiziune universitar pentru a vă vedea țara și întreaga lume. Acest eveniment mondial ocupă primul lor în cadrul buletinelor noastre informative. Fiecare participant este rugat să prezinte pe scurt structura comunicării, insistând pe concluzii și contribuția personală, urmată de dezbaterea ei. Tot timpul veți fi acompaniați de tinerii bucuroși să vă cunoască. Puteți să ne spuneți orice, să ne cereți sau să ne sugerați. Vă informăm că acest Congres nu este finanțat de nici un organism internațional, fiind susținut financiar integral de țara noastră. Declar deschise lucrările acestui Congres de electronică.

Surpriza plăcută făcută participanților în prima zi a fost organizarea unui bal la care, în funcție de zonele de proveniență, au îmbrăcat ținuta de la curtea regală din secolul al XVIII-lea din zona respectivă, fiind tratați ca niște regi și regine. Au dansat dansuri de salon simple ce nu solicitau o pregătire prealabilă, puțini fiind cei care s-au încumetat să danseze polcile și valsurile pe care câțiva dintre participanți le ceruseră orchestrei să le cânte. Ospățul ce a urmat a ținut până după miezul nopții. Deși au dormit puțin, nimeni nu a absentat a doua zi de la dezbaterile Congresului. În după-amiaza celei de-a doua zile a Congresului au organizat o plimbare cu mai multe elicoptere pentru a cunoaște țara, cinând într-un loc mirific unde au probat cel mai parfumat vin pe care-l băuseră până atunci. De data aceasta, în ciuda distanței mari pe care o parcurseseră, la ora 22:00 fiecare participant se afla în hotel pentru a se odihni.

În ultima zi a congresului la festivitatea de încheiere, în aplauzele sălii au urcat pe scenă Domnul Președinte, Prima Doamnă a Țării, domnul Prim Ministru, doamna Ministru al Culturii, domnul Ministru al Relațiilor Sociale, domnul Ministru al Învățământului, domnul Rector al Universității și profesorul organizator, toți îmbrăcați de gală, domnii cu frac negru, cămașă albă și papion, Prima Damă într-o minunată rochie lungă albă iar doamna ministru într-o distinsă rochie lungă neagră cu o eșarfă albă ce-i acoperea umerii. Când au terminat de aplaudat, Domnul Președinte i-a felicitat pe toți participanții

și organizatorii evenimentului, invitându-i să vină pe scenă în ordinea menționată pentru a fi felicitați personal de cei de pe scenă. Erau invitați toți cei dintr-o țară pentru a se onoara țara prin intonarea imnul ei. Domnul președinte îi chemă pe rând pentru a-i felicita, strângându-le mâna și adresându-le un cuvânt legat de comunicarea pe care au susținut-o iar Prima Damă îi prezenta medalia ce strălucea, și avea gravat profilul participantului, scris titlul Congresului și data prezentării comunicării sale, pe care toată sala putea să o vadă pe ecran, după care i-o punea la gât, asemenea campionilor. Domnul Prim Ministru îi înmâna diploma de participare la congres ce menționa numele său și titlul comunicării, iar domnul Ministru al Relațiilor Externe îi oferea un plic cu o răsplată bănească a muncii lui de valoare internațională. După înmânarea acestor amintiri urma o scurtă sesiune de fotografie cu cei prezenți pe scenă, cu fiecare în parte și cu toți împreună, iar în final, o fotografie de grup, momente desfășurate în aplauzele frenetice ale întregii asistențe. Așa s-au perindat pe scenă pe rând cei veniți din toată lumea, omagiindu-se de fiecare dată țara de proveniență prin imnul intonat. De asemenea, au fost invitați pe scenă toți organizatorii congresului, profesori, conferențiari, studenți, elevi, personal tehnic, fiecare primind o medalie cu chipul său, cu titlul data congresului, diploma de participare în care se menționa clar activitatea desfășurată, și un plic cu răsplată bănească, fiind fotografiați exact ca și participanții. Cel mai tânăr participant la acest congres, de numai doi ani și câteva luni, a fost cel mai aplaudat când a primit aceste distincții. Cu toții erau tratați asemenea unor campioni ai competiției cu ei înșiși, evitându-se orice comparație, fiind apreciați în valoarea lor umană și profesională.

Când se susținea o lucrare de masterat sau de doctorat, se făcea cu porțile deschise lumii prin televiziune și mai ales prin participarea celor interesați. În cazul în care se punea o întrebare și candidatul nu răspundea la obiect, președintele comisiei de evaluare sista ședința. Protocolul de susținere a disertației și a tezei îi oferea candidatului un timp de 20 de minute până la 30 de minute maxim de expunere, urmat de aprecierea membrilor juriului, după care se oferea cuvântul celor din asistență care solicitau clarificarea anumitor aspecte, lucrarea fiind depusă din timp la bibliotecă pentru a fi consultată. Odată obținut titlul de master sau doctor, lucrarea era publicată de instituția respectivă și pusă în format pdf pe internet. Comisia de doctorat avea o ținută proprie, iar în momentul decernării titlului de doctor i se oferea și candidatului ținuta de doctor și diploma.

Ambițiile erau mari și munca îi istovea pe ambițioși. Posturile de televiziune deveniseră ferestre de înțelepciune. Cele mai insuportabile materii de studiu deveniseră o plăcere pentru mulți. Mijloacele moderne de vizualizare a ideilor prin animații făcute în Adobe Flash concretizau designațiile limbii ce alimentau diversele științe. La sincerul *nu știu* nu se răspundea prin *iți ex-*

plic ci prin *îți arăt*, după care urma invitația: *acum, fă tu!* În privința istoriei, pentru a se apropia de realitate, depășind povestea ce de multe ori fură pe povestitor și pe ascultător, ca punct de dezbatere se lua un document istoric care era prezentat în amănunt, se insista pe cadrul social și istoric al momentului în care fusese redactat, susținut de tot felul de documente de arhivă interne și externe, atrăgându-se atenția că primul moment de mistificare a istoriei este tocmai cel al întocmirii documentelor oficiale. Marea minciună a istoriei devenise una a prezentării probelor. Anii erau cerți. Evenimentele erau încadrate temporal exact. Majoritatea participanților la evenimente se cunoștea, știindu-se că mulți sunt trecuți sub tăcere și cel mai adesea, tocmai ei erau cei care contribuiau faptic la realizarea lor. De aceea, un alt filon luat în considerare era cel al folclorului, relaționând personalitățile istoriei la personajele de legendă în care se vorbește despre eroii necunoscuți și nemenționați în documentele scrise.

— De la conținutul etimologic al cuvântului grecesc la realitatea științei istoriei este o distanță culturală ce înglobează toți factorii vieții umane. Istoricii situați întotdeauna înăuntrul unui moment istoric îl oglindesc în alegerea anumitor perioade și aspecte luate în discuție, a felului în care proiectează trecutul în viitor prin prezentul narării.

— Fiind om, istoricul nu poate fi absolut obiectiv, obiectivitatea fiind una construită.

— Problema omului de știință care studiază fenomenul uman și social vizează mai degrabă conștiința subiectivității lui și a receptorilor. Este riscantă referirea la ceea ce gândesc oamenii mai ales când ne referim la mărturiile scrise, care trebuie interpretate cu un indice de intenționalitate, retorică și mai ales diplomație care ascunde multe motivații.

— Optica de interpretare a aceluiași eveniment, să zicem o luptă, prin documentele și istoria popoarelor direct implicate și a celor care au asistat, ne oferă o imagine tridimensională a evenimentului.

— Sunt fapte colective cu un anumit rezultat ce influențează atât punctul de vedere, cât și culturile popoarelor respective. Ne este de un real folos cunoașterea felului în care istoria noastră este văzută de alții, pe acest subiect au fost redactate mai multe tratate cu contribuții inedite. Amănuntele care scapă spiritului nostru, alții le notează, considerându-le importante.

În privința paternității invențiilor, dacă cineva dorește să-l găsească pe adevăratul inventator din timpul comuniștilor, trebuie să citească lista de jos în sus, fiind pus sau pușI pe ultima poziție dintr-o lungă listă de merituoși, primii recompensați cu premii de merit substanțiale, pe când adevăratul inventator primea o răsplată apropiată de valoarea salarului său de bază. Aceasta era practica orânduirii vechi, întâlnită și la companiilor care plătesc pe funcționari, ca și cum meritul ar fi al altora și nu al inventatorilor. În contextul

reformulat nu contează instituția și nici cadrul politic, ci omul care depășește orice circumstanțe. Specialiștii din diverse domenii creaseră programe cu un înalt nivel de profesionalism puse la dispoziția conaționalilor din țară și din străinătate, programe exclusiv în limba maternă și gratuite, o gratuitate pentru utilizator dar cu o recompensă umană substanțială pentru creatorii lor, oferindu-le o protecție pentru tot restul vieții, încât se puteau considera proprii lor pensionari ce se bucură din plin de viață împreună cu toți cei din jurul lor.

— Nu eram inginer, dar fiind un tehnician apreciat și dedicat cauzei, de multe ori câțiva prieteni ingineri mă solicitau să-i ajut și când îmi mai spuneam și eu părerea eram băgat în seamă, ținând cont de sugestiile mele.

— Și tu ce făceai?

— Lucram cot la cot cu ei în invențiile pe care le făceau.

— Și stăteați după program?

— În fiecare zi și sâmbăta și duminica. Ei mergeau acasă așa cum unii merg la serviciu în schimbul de noapte.

— Erai bine tratat de ei?

— Mă detașaseră de la întreținerea întreprinderii la sectorul de invenții.

— Înseamnă că erați mai bine plătiți.

— Ei erau un pic mai bine, dar eu, nu. Când mă uitam la lista inventatorilor, era un pomelnic lung în care eu, bineînțeles, nu eram trecut, iar ei erau chiar în coada listei.

Considerând că orice operă este un bun al umanității, pentru a exista, el trebuie să fie cunoscut de cât mai mulți. În urma concentrării eforturilor creative, dând dovadă de un înalt nivel de profesionalism, toată activitatea universitară de asimilare și structurare a cunoștințelor în formule deschise, asemenea unor reacții nesaturate, erau orientate spre lumea întreagă prin publicațiile de specialitate.

— Sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea se caracterizează printr-o efervescență a spiritului național care a dus la dispariția imperiilor.

— În tot binele stă și un rău.

— Imperiile aveau un echilibru de putere administrativă centrată cultural și religios în conducătorul fiecărui imperiu.

— Odată dezmembrate, aceste imperii au dus la crearea statelor naționale, al poporului majoritar ce locuia pe un anumit teritoriu, dar spiritul, educația, mândria și aspirațiile imperiale nu au dispărut, dând naștere mișcărilor naționale ce au degenerat în mișcări naționaliste în unele locuri.

— Naționalismul în expresia lui fanatică așeza națiunea mai presus de individ, în numele căreia el se jertfește, devine un criminal, adică un erou, acceptând să piardă propria sa mântuire pentru mântuirea neamului.

— În ziua de astăzi spiritul naționalist a fost înlocuit de o mândrie națională după felul în care se manifestă susținătorii diverselor echipe de fotbal.

Conflagrațiile de odinioară au fost absorbite de spiritul de competiție sportivă, evident în campionatele mondiale de fotbal.

— În afara acestui naționalism primitiv și combatant, orientat împotriva altor neamuri pe care de obicei le denigrează, trebuie avut în vedere un naționalism al valorii neamurilor în care toți artiștii, scriitorii, oamenii de știință născuți și formați în cadrul unei națiuni, ridică acea națiune la o constelație luminoasă, opera lor neaparținând restrictiv numai acelui neam, ci întregii omeniri.

— Un astfel de naționalism este un naționalism al omului superior care vede valorile popoarelor din jur, pentru care orice neam conține un tezaur viu de valori umane ce ne îmbogățesc pe toți ca oameni.

— Să ne amintim ce spunea Socrate că nu *este nici grec și nici atenian, ci un cetățean al lumii*, dând glas conștiinței, acelei voci interioare, care a constituit unul din punctele forte ale acuzării lui la moarte. Fiecare om de știință este un cetățean al lumii, cetățenie dobândită pe baza apartenenței sale la o cultură națională.

— Nu înțeleg cum ești al lumii numai și numai dacă mai întâi ești național.

— Pentru a fi om trebuie să te formezi și formarea ta ca om se realizează în cadrul cultural al unui neam tocmai prin limba pe care o vorbești, poveștile pe care le asculți, școala pe care o faci și educația pe care o primești. Pentru om limba este un mod de existență, de a simți și trăi în lume.

— Ceea ce spui are valoare de axiomă. Și care este diferența dintre neam și națiune.

— Neamul este poporul ca atare. Națiunea este reflectarea poporului la nivelul conștiinței umane ce unește neamul cu limba vorbită, istoria jalonată de fapte și personalități, cultura și viața religioasă a subiectul uman care își asumă originea sa și apartenența la o anumită comunitate, vorbește limba, cunoaște istoria, păstrează religia străbunilor și promovează cultura.

— Cei care nu au această conștiință, cărora le este rușine să recunoască neamul căruia îi aparțin și refuză să vorbească limba maternă, care, desconsiderând istoria neamului, preferă cultivarea banului și nu vor să știe de religie cum s-ar numi?

— La grea încercare mă pui. Ei nu au un nume. Nu este o problemă de conștiință, ci de caracter și de atitudine, pentru că ei știu, dar aleg un drum propriu pe care sunt niște dezrădăcinați.

Pentru a nu solicita și tensiona posturile de televiziune existente a fost creat un post de televiziune digital gratuit ce putea fi vizionat în toată lumea, spectatorul alegând un titraj în limba sa. Cu o astfel de conduită, învățământul de toate nivelele, în special cel universitar, urcă în topul scalei recunoașterii sale internaționale. Ceea ce se făcea se făcea temeinic și cu seriozitate maximă, prezentând funcționalitate totală. Erau asigurate burse,

cazare, masă și posibilități de afirmare pe plan național și internațional pentru toți. Un student era admis în urma examenului oral și scris urmat de interviul în cadrul căruia semna un contrat de colaborare intelectuală prin care își asuma responsabilitatea activității sale de formare. Activitatea de învățare era considerată asemenea celor mai istovitoare munci fizice și de aceea este recompensată de o bursă ce-i oferea cursantului o independență totală pentru a se putea concentra și dedica studiului și formării sale.

— Vreau să mă înscriu la facultatea dumneavoastră.

— Cu tot dragul. Ce v-a îndreptat pașii spre această facultate?

— Vreau să devin medic.

— V-ați gândit în ce specialitate?

— Dermatologie.

— De ce tocmai dermatologie?

— Motivații ar fi multe cu avantaje și dezavantaje de studiu și de tratament, dar și cu pericol de contaminare.

— Se vede că ați meditat asupra problemei. Totuși, de ce?

— Pentru a trata pe cineva din familie care are psoriazis.

— Glumiți. Credeți că pacientul așteaptă să terminați cei șase ani de facultate ca să-l tratați?

— Nu, încep imediat.

Discuția continuă, cerându-i informații despre zona de unde vine și unde vrea să fie medic, după care-l informează asupra examenului oral și scris, a avantajelor și cerințelor contractului pe care-l va semna.

Vechile cămine de studenți au fost reamenajate și regândite edilitar, oferind confort și locuri pentru toți. Câte locuri existau în cămine, atâtea locuri de admitere erau la facultate. Au fost reamenajate spațiile verzi de plimbare și odihnă, punându-se pe alei bănci de lemn. Grădinile deveniseră o adevărată operă de artă, fiind concepute după cea de la Versailles. În contextul vieții universitare a fost uitat haosul anterior creat de setea profesorilor de a se îmbogăți pe spinarea cursanților, devenind direct răspunzători de calitatea pregătirii studenților, ceea ce distrugea nepăsarea acestora și tratamentul „ex catedra”. Cei care au continuat ceea ce practicaseră o viață întreagă, neputându-se readapta, s-au autoexclus, rămânând fără nici un student. Erau fantome ale trecutului. În sfârșit, învățarea era considerată muncă și studenții primeau bani. Nu mergeau să se distreze, ci să muncească serios, având și ore de răgaz, de distracție și relaxare necesare.

Țara devenise, vorba prietenilor de peste ocean, din punctul de vedere al informaticii *soft paradise*, un rai al softului propriu la care toți aveau acces, precum și un *university paradise*. Realități cărora nu li se făcea publicitate, se afirmau faptic prin revistele de specialitate, prin participarea la evenimente mondiale, organizarea de concursuri internaționale pe diverse teme și specialități, la care obțineau medaliile de aur de 24 de karate.

Prin serviciul diplomatic al țării în lume, tinerii doritori să se specializeze într-un anumit domeniu erau ajutați să o facă, fiind primiți în universitățile din țară. Ca urmare, începură să sosească oameni de pretutindeni pentru a se specializa într-un anumit domeniu, adesea unicul în lume. Studenții înscriși în urma examenului semnau un contract de colaborare cu țara pe un timp de trei ani de stagiu profesional la cel mai înalt nivel, perioadă în care instituția, printr-un organism propriu specializat, căuta pentru fiecare cursant în țările indicate de el un loc de muncă pe măsura pregătirii lui. Nu se lucra și nu se făcea nicio referință numerică, ci personală. Cei veniți din alte țări, asistau la cursuri și în decurs de o lună, urmând metoda propusă de domnul președinte, vorbeau fluent limba țării și, pentru a nu se simți frustrați, în contrapartidă, îi învățau pe colegi și pe profesori ca și ei să le vorbească limba maternă. Indiferent de profil, toți făceau sport, învățau tehnici de autoapărare și de atac corporal, să scrie corect și să redacteze articole în limba literară a țării și a altor limbi folosite. Orice text redactat era citit de mai mulți care dădeau unele sugestii și în final era revăzut de un vorbitor nativ al limbii în care era redactat. Notațiile bibliografice erau cele tradiționale, considerându-se că prin ele se dă respectul cuvenit autorilor lucrărilor. Nu poți fi respectat dacă nu respecți. O altă caracteristică a articolelor lor era oferirea unei bibliografii cu propria experiență de lectură oglindită în comentarea lucrărilor prezentate pe care le-au folosit. Când alții au ajuns până la un punct în știință, nu are rost să repeți ceea ce au făcut ei, dar poți arăta cum ei ajunseseră acolo și unde ar mai fi putut ajunge dacă ar fi gândit fenomenul în alți parametri și termeni. O bibliografie este importantă dacă eu îi dau valoare prin lectură și prin folosirea datelor ei și nicidecum prin repetarea a ceea ce s-a spus sub o altă formă cu aceleași date și rezultate. Alexandrinismul în cultură, adică o cultură a comentariului și a manierismului formal, este extrem de periculoasă, instituind falsul în locul veritabilului.

Nu li se cerea profesorilor să publice studii sau cărți pentru a fi evaluați. Valoarea profesorului stă în el, în ceea ce face la catedră, în felul în care îi formează pe discipoli. Desigur, în virtutea inerției și facilităților oferite de tehnica informatică, mulți publicau cărți, însă nu conta numărul, ci conținutul. Tot ceea ce face un profesor este pentru omul de lângă el, pentru țară și pentru umanitate. Profesorul este generalul care pregătește soldatul cu valoare de batalion în lupta actuală împotriva falsului, a hoției, a demagogiei și a crimei, împotriva tanatocrației generalizate. Conduita morală a celor formați în acest cadru conștientiza valoarea exponențială a răului ce se poate face prin folosirea rezultatelor din știință și tehnică, considerând pe autorul unor astfel de acte vinovat de genocid. Când îi spui unui om de știință că este un criminal de război, el se cutremură și renunță să continue să mai facă, ba, mai mult, începe să distrugă ceea ce făcuse până atunci. Nu se admit scuze pentru justificarea crimei împotriva omului și este păcat că s-a împânzit lumea cu astfel de cri-

minali ce lucrează în baze militare anonime. Conştiinţa umană nu are unde să se ascundă!

S-au tot gândit cum să fie introduşi studenţii în atmosfera şi procesul educativ şi cum să se unească omeneşte graniţele dintre discipline. S-a recurs la principiul comunitar din comunităţile evreieşti, din lagărele de concentrare şi ţările comuniste, de data aceasta pentru promovarea valorii creative în formarea omului. Fiecare campus universitar avea un teren al său conceput ca un complex agrar pentru furnizarea alimentelor pe care-l lucrau cu responsabilitate toţi, de la profesori universitari la portari, fiind un bun prilej de aplicare a cunoştinţelor lor, de stabilire de relaţii cu studenţi din alte arii şi de a simţi cum ei înşişi contribuie la ceea ce consumă, alimentele fiind şi ele un produs cultural. Era forma cea mai participativă de a înţelege proveniența agrară a cuvintelor cultură şi cultivare. În timpul liber, fiecare avea posibilitatea să facă ceea ce-şi dorea atât de mult şi nu reuşise până atunci, unii să înveţe să descifreze partituri muzicale şi să cânte la diverse instrumente, alţii să înţeleagă mai bine algebra, însuşirea diverselor tehnici de arte marţiale, învăţarea mai multor paşi de dans de la cele de salon la cele latino-americane şi populare pentru a participa la seratele dansante şi la concursurile de dans. Abordarea acestor activităţi recreative era profundă, căutând să meargă dincolo de frumuseţea lor, pentru a găsi filonul mentalităţii ce alimenta spiritul uman creator. Toate activităţile se caracterizau prin coeziune spirituală, elan tineresc şi creativitate, revitalizând idealul renascentist de *uomo universale* al secolului al XXI-lea.

Cum mulţi nu foloseau bursele primite cheltuind banii, chiar din perioada studenţiei erau iniţiaţi de colegii de la business în multiplicarea banilor prin tot felul de mijloace de la speculaţii la bursa de valori la investirea concretă a lor în tot felul de activităţi lucrative şi nu neapărat în cumpărarea de acţiuni, cu toate că unii au făcut şi acest lucru.

Toate activităţile lor se suprapuneau pe structura vieţii şi a societăţii, fiind acompaniaţi în procesul de găsire a echilibrului dinamic în ei înşişi, ştiind cum să cultive pământul, cum să gătească, să conserve alimentele pentru iarnă. Fiecărei familii de studenţi i se oferea o locuinţă, oferindu-li-se tot confortul.

— Ştii la ce mă gândeam în timp ce pregăteam cina?

— La gustul pe care o să-l dai mâncării.

— Nu, nici pe departe. Mă gândeam la condiţia culturală a omului.

— În ce sens?

— Orice face omul se înscrie în cadrul său cultural.

— Aha, înţeleg. Adică omul nu face sport, ci face cultură, nu face dragoste, ci face cultură, nu face mâncare, ci face cultură, nu merge la veceu, ci face cultură. Tu acest lucru vrei să spui?

— Da. Teoretic am înţeles ce vor să ne spună la curs profesorii, dar în timp ce pregăteam mâncarea am avut revelaţia culturii. Nu găteam, ci făceam cultură. Cum am gândit eu acest fel de a face cultură, la modul cel mai practic? Îţi

amintești cum am cultivat pământul după ce am studiat și ne-am amintit și din practicile bunicilor noștri, felul în care a fost concepută irigarea cât mai eficientă și calea de a scăpa de viermi fără a folosi produse chimice. Legumele și-au redobândit condiția lor anterioară epocii comerciale, cărnoase și gustoase. Nu numai că știm ce mâncăm, am asistat la tot ciclul natural al legumelor și fructelor pe care le mâncăm. Analizam mental elementele culturale ale procesului de facere a mâncării. Pe de altă parte, m-am gândit și la faptul că, dacă de obicei femeile gătesc, este tot un fapt cultural, o cultură a societății în care trăim și o moștenire a trecutului, care în ziua de astăzi cunoaște o mare diversificare, fiind ajutate de bărbați. Totuși, mă întrebam „de ce femeile gătesc mai mult decât bărbații?"

— Și ce răspuns ți-ai dat? Sunt curios.

— Cum tot ești curios, tu, cel puțin, ți-ai pus această întrebare vreodată?

— Sincer, nu m-am gândit. Știi că eu sunt mai superficial în afara profesiei căreia mă dedic trup și suflet.

— Totuși, încearcă să găsești o explicație.

— În cazul nostru, știi bine că de obicei gătim împreună. Cine ajunge mai repede acasă începe să pregătească mâncarea în așteptarea celuilalt, cu câte o mică surpriză. Apropo, ce surpriză ai pregătit pentru astăzi?

— Surpriza este exact acest subiect pe care-l discutăm.

— A face mâncare este o activitate importantă pentru om și, dacă mă gândesc la tradițiile culinare, la rețetele și felurile de a găti, ai dreptate când consideri că este cultură. Femeile gătesc mai mult decât bărbații, pentru că ele sunt mame, și o fac din iubire pentru copiii lor în primul rând.

— Explicația pe care o găsisem eu era că femeile au mai multă răbdare și sunt mai migăloase.

— Toată lumea mănâncă, dar nu toți știu să se hrănească, nici chiar cei care cred că știu și o fac la modul matematic, dozând caloriile hranei.

— O dovadă în plus că hrana omului este cultură din toate punctele de vedere, atât a simțurilor, cât și a funcționării organismului. Ne lărgim pe zi ce trece sfera culinară, experimentăm noi și noi formule și ingrediente. Știi că mie-mi place să fac mâncare, pentru că retrăiesc momentele jocului din copilărie când o imitam pe mama la bucătărie. Poate ar trebui să mai adaug și factorul plăcere la femei. Plăcerea de a găti, de a-i vedea pe meseni cum se înfruptă din bucate și chiar plăcerea de a mânca, cu toate că de multe ori ne săturăm cu misorul și gustatul mâncărurilor.

Regretul cel mare al studenților era că nu pot acoperi toată aria cunoașterii și a culturii, de aceea, căutau să rețină esențialul pentru a se descurca în orice situație. Dacă soldații din trupele speciale erau antrenați să supraviețuiască în orice condiții, obiectivul lor fiind de a distruge inamicul, antrenamentul cultural al studenților lega supraviețuirea de complexitatea culturală a ființei umane pusă în slujba fiecăruia și a lumii întregi. Nu puțini au fost cei care au organizat și

participat în diverse tabere de studiu în deșert, asigurând independența energetică a acestor tabere cu generatoare create de ei în cadrul laboratoarelor și atelierelor universitare. Când cineva avea o idee, cu cât era ideea mai nebună, cu atât avea mai mulți adepți și, în final, se concretiza. Așa au ajuns și la poli, studiind și relaționând fauna ghețarilor din interiorul peșterilor cu cea de la poli.

— A început emisiunea la care obișnuim să ne uităm împreună?

— Încă nu s-a terminat episodul despre umanistul Omar Khayyam în care prezintă astăzi reforma sa calendaristică în cultura arabă. Cred că mai sunt vreo cinci minute până să înceapă emisiunea noastră preferată despre bioenergii.

Toate posturile de televiziune își restructuraseră programele, oferind mult spațiu emisiunilor educative. Dispăruse concurența și deveniseră partenere ce colaborau în redactarea anumitor programe, pentru a nu repeta aceleași subiecte, reușind astfel să acopere o suprafață cât mai mare. În urma amenzilor plătite pentru cursa de telefoane primite ca să câștige bani, au renunțat la această practică, fiind demascată hoția acestei demagogice binefaceri.

— De ce nu ne mai invită cum o făceau cu atâta insistență să telefonăm la numerele afișate pentru a câștiga vacanțe de vis?

— Pentru că tu dădeai un telefon sau mai multe, la fel făceau și alții și premiul oferit la cantitatea milioanelor de apeluri era de 0,001 %, deci nulă și atunci, cum nu există impozite, au trebuit să plătească o sumă imensă pentru jaful făcut, calculată la frecvența tragerilor, încât s-au lecuit. Nu-i elegant să furi părând că oferi? O chestie genială.

— Nu furau nimic, ne invitau să câștigăm și este logic. Cu cât telefonezi mai des, cu atât ai șanse mai mari de câștig.

— Înțeleg că tu ai telefonat?

— Nu am telefonat niciodată.

— Și-i cunoști pe cei care au câștigat?

— Nu-i cunosc personal, dar i-au dat la televizor și erau foarte fericiți. Trebuie să fi fost și alții fericiți că au participat la fericirea lor.

— Și filmarea lor făcea parte din strategia de stimulare și crearea a apetitului de a telefona. Dacă vrei să faci un bine, fă-l, dar nu lua de la alții pentru a da. Oamenii sunt lacomi și vor să câștige cât mai mult și atunci se speculează această sete de câștig. Același lucru este și cu jocurile de noroc. Numai că în cazul lor, deși se știe că pierzi, invitația este: *veniți să câștigați*! Dacă i-ar invita astfel: *Fraierilor, vreți să pierdeți banii? Dați-ni-i nouă și nu-i mai vedeți!* Norocul este de partea celor care fraieresc pe cei lacomi. Puțini ar mai continua să joace pe formula matematică a combinări de n luate câte k care ar veni combinări de 49 luate câte 6 care este patruzeci și nouă factorial supra șase factorial ori 43 factorial. Semnul pentru factorial este semnul exclamării și factorial înseamnă, de exemplu, pentru 6 factorial avem unu ori doi ori trei

ori patru ori cinci ori șase adică șapte sute douăzeci, îți dai seama cât este 49 factorial sau 6 factorial înmulțit cu 43 factorial. Dar să-ți spun ceva interesant știi că zero factorial este unu? Este un unu al combinației, adică există o combinație fără nici un element.

— Nu toată lumea-i așa tare la matematică să se pună cu tine și atunci preferă să creadă în noroc și să joace.

— Ai dreptate. De la începuturile ei, omenirea a cultivat jocul și va continua să o facă. Oare arta divinației nu era tot un exercițiu de joc stabilit pe baza unei convenții în care se credea? Sau scrutinul din ziua de astăzi, fără să mai vorbim de competițiile sportive, de olimpiadele și campionatele mondiale la care asistă o lume întreagă, fiind prilej de pariu.

Posturile de televiziune au schimbat structura emisiunilor de tip concurs *Cine știe câștigă* sau *Vrei să fii milionar?* insistând de data aceasta pe folosirea informației primite, pentru găsirea unor soluții alternative la cele deja existente. De asemenea, în fiecare zi era alocat un spațiu de emisie vorbirii în diverse limbi, prezentând fiecare limbă ca o cultură vie și fundamentală a omului prin care a fost creată și se creează cultura națiunii respective. Informațiile primite din străinătate de la diverse agenții de informare, erau comparate și întotdeauna însoțite de o analiză serioasă a fenomenului, pentru a se înțelege complexitatea faptelor. Cum poți vorbi despre oamenii deșertului dacă nici măcar nu ai simțit dogoarea deșertului, darămite să cunoști din interior cultura acelui popor? De asemenea, în cadrul acestor informații se prezentau evenimente culturale din anumite țări, din cadrul cărora se ofereau mai multe secvențe cu diverse intervenții, completate de interviul luat conferențiarilor sau artiștilor, vorbind despre felul în care au conceput și pregătit evenimentul, ce au prezentat și ce părere de moment au asupra lui. Același eveniment este discutat și de un grup de specialiști din țară fie că au participat sau nu la el.

Informațiile de bursă sunt prezentate în cadrul aceluiași serviciu informațional, cu comentarea schemelor de speculație bancară.

Buletinele meteorologice cunosc o abordare științifică, prin care se demonstrează vizual cauzele ce duc la formarea câmpurilor anticiclonice și ce urmări au acestea, cu scopul de a conștientiza felul în care omul influențează natura și starea timpului. Era interesant de înțeles logica naturii ilustrată de felul în care natura caută stabilirea unui echilibru energetic atunci când creează uragane. De fiecare dată era subliniată importanța factorului uman în prevederea acestora, protejarea în fața lor și evitarea unor astfel de cataclisme.

Când se prezenta luarea unei hotărâri în parlamentul vreunei țări se discuta cu argumente contextul, identificarea zonei de interes și efectele imediate și de durată, avându-se în vedere reglementarea vieții sociale din acea țară. Nu-i interesa numărul de voturi, ci efectul propriu-zis asupra omului. Cine va suferi și de ce va suferi în urma acelei hotărâri. În cadrul prezentării diferitelor

tipuri de politici se căuta cheia înțelegerii fenomenului, descifrând ce anume se urmărea. Nu se limitau niciodată numai la enunțarea literală a textului, pe care îl comentau cu responsabilitate. Au înțeles rolul statului și ce înseamnă politică, ce înseamnă bogăție și sărăcie în lume, interpretarea cromatică a tipurilor de orientări politice, opozițiile create între Nord și Sud, între bogăție și sărăcie. Politica prezentată oferea o imagine tectonică a întregii societăți, a felului în care se trăia momentul, evidențiind valoarea subiectivă a participanților. Când se întâmpla vreun atentat, nu mai murea un număr de persoane. Se arăta locul și se prezenta fiecare om ucis, plâns de familie și prieteni. Întotdeauna reporterul cerea părerea celor din tabăra opusă asupra crimei săvârșite și cum văd acest mod de a se relaționa, dacă reușește să se vadă pe sine în locul celui mort. În acest fel televiziunea se apropia de realitatea zilei, păstrând tenta poetică și ficțională de care nu se poate debarasa. Una din contribuțiile importante ale televiziunii acelei țări a constituit-o demascarea felului în care în preajma semnării unui tratat de pace între grupări etnice extremiste de zeci de ani, avea loc un atentat inițiat adesea de cei puternici și pus pe seama celorlalți pentru a întreține vrajba și lupta, incitând ambele părți la un măcel vingativ. Opinia publică le dă sfaturi, dar nu face nimic efectiv, pentru că Instituțiile Internaționale fac politică. Toate organizațiile internaționale de pace îngrașă textieri care trăiesc bine pe seama crimei, încât se pare că rolul acestor organizații este de a întreține tensiunea și lupta într-o stare căldicică, pentru că astfel, consideră ei, se justifică funcționarea acestor organisme internaționale, cu toate cheltuielile enorme pentru efortul lor temerar. În interviurile luate celor din astfel de comisii îi întrebau dacă au trăit pentru un timp în atmosfera acelor locuri în care stai cu frica de a nu exploda vreo bombă și de a fi tratat mai rău ca un animal. Întrebări rămase fără răspuns. Se luptă pentru rezolvarea unei situații idealizate, pe care nu o cunosc concret ca oameni și ca fapt de viață.

Viața de la suprafață era dublată de o intensă activitate subterană în locul anume creat. Acolo se dezbăteau în amănunt cataclismele și seismele sociale, religioase și economice ale lumii, unde se făceau pronosticuri și căutau să găsească formule de atenuare și mai ales de anulare a dezastrelor. Existau emisari trimiși în toate acele zone fierbinți pentru a înțelege din interior starea de spirit, felul de a gândi și a se manifesta al oamenilor. Toți cei trimiși lucrau în echipă, numărul lor variind de la zeci la sute de specialiști pregătiți într-un regim top secret. Prezența lor avea ca principal obiectiv prevenirea dezastrelor pe care le produceau cei înarmați și reprezentanții puterii oficiale ce se comportau asemenea unor zei. Sfera lor de acțiune directă cu populația era foarte restrânsă, pentru a nu fi descoperiți. Având statul de turiști de toate profesiile și oameni de afaceri prezența unuia dintre ei însemna prezența tuturor. De fiecare dată când se punea în discuție o situație, se pornea de la zero,

urmând identificarea exactă a oamenilor. Evenimentele nu au cauze, ci indică oameni cu intenții clare și obiective bine determinate ascunse subtil chiar în declarațiile publice și oficiale. Fiecare text demagogic era citit în termeni bancari, ai circulației valorilor. Fanatismul e dirijat de departe prin solicitarea unor persoane charismatice, cu putere de convingere și de fascinare. Singurul lucru ce se poate face cu fanaticii este izolarea. Lăsați să fiarbă în ura proprie. Când sunt convinși de himerele gândurilor lor, nu pot discerne lucrurile și fi ei înșiși. Sunt oamenii posedați de propriile fantasme. În disputele naționaliste fanatismul lucrează atât de o parte, cât și de cealaltă, o dispută antiumană căreia îi cade pradă omul. S-au luat măsuri de aducere în țară a celor din acele ținuturi, pentru a le oferi o șansă de a se bucura de viață în afara obtuzității răzbunării. În istorie toate popoarele care au suferit de această boală au dispărut. S-au decimat între ele până s-au anulat ca neam. Și cu ei se va petrece același lucru. Dar această stare de spirit antiomenească nu trebuie să-i condamne pe cei ce doresc să se bucure de viață și să o trăiască în pace. Toți cei ce doreau să se salveze au fost salvați nu pentru a plănui răzbunarea, ci pentru a-și trăi viața.

*

Ceea ce se trăiește intens astăzi în lume este cunoașterea, aducerea la cunoștință a aproape tot ce se întâmplă pe pământ. De totdeauna în lume au existat bune și rele, războaie, atrocități și cataclisme simultan cu momente de fericire colectivă, pace și prosperitate. Ceea ce se întâmpla într-un loc nu se întâmpla în altul și noutățile când erau aflate aparțineau deja trecutului, trecând un timp îndelungat de la momentul lor la cel al aflării. Acest decalaj temporal a generat profunde rupturi și tulburări care au schimbat fața civilizației umane. În a doua jumătate a secolului al XIX-lea prin folosirea codului morse creat în 1844 în transmiterea mesajelor crescu viteza de circulație a veștilor, după care a urmat o apropiere cât mai fidelă de redarea lor când din 1922 prin crearea posturilor de radioemisie, știrile și notele informative împânzeau zilnic tot pământul, iar prin deschiderea spre publicul larg din 1952 a televiziunii prin crearea de studiouri, relee de transmitere și televizoare, are loc o revoluție culturală datorată tehnicii care asociază imaginea și sunetul în prezentarea virtuală a lumii. În anul 1990 omenirea a cunoscut explozia și implozia informațională pe care o trăiește astăzi datorată internetului, un serviciul militar de transmitere a informațiilor digitale prin intermediul satelitului creat și folosit de una dintre cele mai mari puteri militare ale lumii încă din anii 60, care, după căderea Zidului ce marca separarea politică a lumii pe bază ideologică, a fost pus în slujba societății civile din întreaga lume prin serviciul de World Wide Web, cunoscut prin coroana www, constituită într-o imensă bancă de

date ce crește enorm cu fiecare zi prin contribuția fiecărui pământean legat la un terminal al acestei rețele informatice. Ceea ce oferă această rețea internațională, dincolo de vehicularea informațiilor reale și fictive, este posibilitatea emiterii a tot felul de texte ale utilizatorilor care creează un discurs suspendat. Una din valențele acestui discurs este de a prezenta și o panoplie a mizeriilor, crimelor și atrocităților săvârșite în lume, dând impresia că lumea se află într-un moment apocaliptic în care mulți cred și unii profită de credința lor. Oamenii sunt tot mai convinși că situația internațională se complica din ce în ce mai mult, că asistăm la o reluare a istoriei eșuate, de reînvigorare a politicilor extremiste ce au generat tot felul de dictaturi, segregaționism, xenofobie și discriminare sub toate formele. Informația și virtualul au devenit un bun de consum. Abundența acestora înscrise în sfera culturii, și nu atât a tehnicii cum se crede, suspendă valorile culturii, convertește exemplaritatea în forfotul mulțimii și anulează trăirea efectivă a situațiilor limită a câmpului concentraționar în care oamenii erau obligați să intre.

Pornind de la ideea că răul stă în fiecare din noi, domnul președinte era convins că o cale viabilă de a evita pe viitor o asemenea experiență cu propriul popor, este educarea participativă a lui. A oferit tuturor posibilitatea de a înțelege și asista la constituirea valorilor umane prin multiplicarea centrului pe tot cuprinsul țării, unde se construiseră o mulțime de palate ale președinției țării, puse la dispoziția fiecărei comunități și în care trăiau, pe rând, oamenii cei mai iubiți și stimați de toți care îi cunoșteau. Ei erau domnii președinți ce participaseră la comemorarea zilei naționale într-o frumoasă zi de vară, care după festivitate fuseseră conduși cu tot fastul la palatul prezidențial. Ei ilustrau valoarea a ceea ce exista în fiecare. Cum o viață întreagă au trăit doar pentru alții, prin poziția nou dobândită faptele lor creșteau exponențial. Privit din punctul de vedere al centralizării puterii era o descentralizare, dar din punctul de vedere al prezenței în teritoriu a omului președinte era o fortificare a luptei duse în numele omului și a valorilor sale. Dacă înainte la palat trăiau doar exploatatorii și parveniții, urmați de politicienii ajunși în anumite funcții, de data aceasta sosise timpul celor care niciodată nu visaseră o asemenea onoare, dedicându-și întreaga viață celorlalți, fiind recunoscuți drept oameni buni, integri, de caracter și stimați de toți, un sprijin omenesc sigur și prompt. Ajunși să trăiască la palat erau printre puținii care înțelegeau și știau că nu este pentru mult timp și că se află acolo pentru a fi mai aproape de cei care au nevoie de ajutorul lor. Palatul unea și nu despărțea, era intersecția binefăcătoare a vieții fiecăruia. Strada pe care își aveau casa acești președinți ce se mutaseră la palat purta numele acelui președinte în viață. Toți aveau conștiința faptului că ei personifică ceea ce există înăuntrul fiecărui cetățean. Prezența lor certifica fericirea și prosperitatea tuturor celor din zonă. Palatul era deschis tuturor cetățenilor la orice oră din zi și din noapte. Ridicați din

rândul populației prin stima pe care le-o purtau oamenii, ei anticipau răul sub toate formele lui, stârpind orice surse de alimentare ale acestuia. Valoarea lor era una educativă de susținere a eforturilor de satisfacere prin forțe proprii a tuturor nevoilor, încurajându-i și oferindu-le suportul necesar oricărui start în viață, redând fiecăruia demnitatea de om. Erau președinții de suflet ai zonei și faptele lor erau prezentate la buletinul informativ al țării pentru a fi cunoscute și a-i inspira și pe alții. Când se promovează omul ca om, se anulează orice dispută și competiție. Dispăruse ideea de putere coercitivă asupra individului. Prin grija și preocuparea pentru celălalt, s-a redat forța vieții comunitare de odinioară care în timp, prin viclenia unora, a dus la crearea de privilegii ce au constituit clasele sociale.

S-a produs o revitalizare a artelor. Teatrele se umpluseră de public. Florăriile se goleau de flori înaintea spectacolelor. Plăcerea spectatorilor era de a oferi artiștilor o ploaie de flori. Spectatorii răsplăteau cu buchete de flori pe fiecare artist. Toate biletele unui spectacol erau vândute cu două săptămâni înainte. Pentru fiecare spectacol se vindeau bilete și în afara țării. Alternau spectacolele de teatru cu cele de teatru muzical, de operă și operetă. Era plăcut să se întâlnească prieteni și colegi în holul teatrelor care găzduiau expoziții de pictură, tapițerie și sculptură. Pentru a crea o cât mai bună receptare a spectacolului, înainte de a începe reprezentarea cineva le vorbea despre cum el ajunsese să înțeleagă acea piesă și cum de-a lungul timpului diverși actori în interpretarea unui rol s-au dovedit maeștri ai reprezentării scenice, activând diverse valențe culturale, de la aspectele legate de viața de zi cu zi la cele filosofice și estetice, exemplificând felul în care arta actorului depășește și îmbogățește sensul textului. De asemenea, la filarmonică, înaintea fiecărui concert se prezenta selecția aleasă pentru a o face accesibilă publicului. Aceste prezentări erau mai detaliate în cazul pieselor contemporane scrise pentru cei familiarizați cu universul muzical, specificând clar formulele muzicale existente în alte piese clasice vizate și restructurate. Actul creației, sensibilitatea și orizontul muzical al compozitorului erau puse în discuție, precum și virtuozitatea interpretului care le dădea viață. De obicei, interpreții și soliștii de muzică contemporană au nevoie de partituri, tocmai pentru că linia dizarmonică nu urmează cursul firesc al armoniei ființei umane, propunând un absurd muzical aritmic, cu armonii sparte și sunete stridente, asemenea unor înjurături de protest. Când murea un artist participau toți cei care l-au cunoscut. Corpul lui era expus în teatrul în care jucase unde i se aducea un ultim omagiu din partea spectatorilor. Era condus la cimitir într-un cortegiu funebru fastuos urmat de fanfara ce semăna fiori în rândul asistenței care participa la spectacolul de despărțire a artistului de cei care îl aplaudau pentru ultima dată. Avându-se în vedere această plecare firească, intersecția culturală numită *teatru* sublinia importanța trecerii umane prin comemorarea aniversărilor zilelor de naștere ale diverșilor artiști împreună cu ale spectatorilor născuți

în aceeași zi, invitați și ei pe scenă după spectacol pentru a li se cânta tuturor *la mulți ani*. Directorul teatrului împreună cu domnul președinte îi invitau pe toți la dineul oferit în cinstea celor sărbătoriți. Teatrul devenise o continuare în lumea artei vii a reprezentării în exemplaritate a condiției umane. Era ceea ce umplea cu frumusețea sa artistică viața oamenilor.

În situațiile în care niște nostalgici evocau diverse perioade din istoria țării, exemplificând cu țări în care se exercita acel fel de politică, adesea se întâmpla ca a doua zi după discursul lor să se trezească în sânul acelei țări, oferindu-li-se posibilitatea să cunoască pe viu realitatea evocată sau să retrăiască timpurile nostalgiei lor. Acest tip de lecții pe viu antrenau o echipă serios pregătită, care-i însoțea, fără a fi văzuți, cu sarcina de a-i supraveghea pentru a nu li se întâmpla ceva periculos, urmând ca după un timp să fie readuși în țara lor. Era calea cea mai puternică de a înțelege drumul istoric pe care se aflau.

Domnul președinte era conștient că omul nu are numai porniri bune. Există în noi ceva instinctiv, inexplicabil, ce ne face să pierdem uzul rațiunii și internetul oferă, prin virtualitatea lui, posibilitatea de a vedea de ce sunt oamenii în stare și cât de jos pot coborî. Au fost depășite animalele prin convertirea manifestărilor sexuale și a impulsurilor de violență și cruzime în cultură ce alimentează milioane de pagini cu conținut pornografic. Acestora li se adaugă propunerea turismului periculos în zone de război și de violență maximă. S-au avut în vedere factorul de risc al inocentului salt cu coarda de pe un pod, al escaladării unor piscuri greu de atins, al intrării în peșteri nedeschise publicului sau în mine abandonate. Dar ce nu este omul în stare să facă și la ce nu-l poate duce imaginația? Educarea propusă, pentru a fi reală și nu programatică, căuta să identifice aceste laturi fără a le blama sau cenzura. Doar oamenii le-au creat și fiecare perioadă istorică a dezvoltat un anumit tip de defulare imaginativă și participativă a instinctelor animalice. Cetățenilor atrași de aceste manifestări li se propunea să devină mentori ai celor care vor încerca să experimenteze zone în afara normelor morale și a comportamentului firesc, prezentându-se efectele unor asemenea experiențe, înțelegerea diferenței dintre virtual și real, precum și realitatea virtualului și virtualitatea realului omenesc. Omul este atras de necunoscut, de lumea senzațiilor pe care și le poate produce și trăi. Există o sumedenie de căi și de metode de a-și autoinduce anumite stări. Se lua în discuție fiecare caz concret și prezent, erau identificate elementele și urmărită secvența pașilor creării acelor stări, conținutul lor uman psihologic și fiziologic, felul în care se manifestă libidoul prezentat de Sigmund Freud ca o energie a ființei ce alimentează instinctele vieții, în care sexul deține poziția centrală. Pe de altă parte, s-a arătat cum absolut orice întâmplare a subiectului uman lasă o amprentă asupra personalității și cum anumite întâmplări din perioada copilăriei ne marchează pentru tot restul vieții. Cea mai bună exemplificare erau chiar persoanele cu care se discuta, cărora li se spunea ce anume li s-a întâmplat în copilărie și cum ei, fără să-și dea seama, se manifes-

tă. Desigur, când cineva îți spune și conștientizezi manifestarea, pentru că ești om, adică ființă educabilă, ajungi să depășești acele stări și să eviți unele manifestări ce aduc prejudicii propriei persoane și altora, explicându-li-se conținutul și amploarea efectelor pe care le au faptele lor. Firesc, au fost identificați și îndepărtați cei care în cadrul educativ promovau atitudini și ideologii extremiste de puritate etnică și de justiție punitivă în numele unor idealuri, precum și fanatismul sub toate fațetele lui.

S-a acționat fulger în toate sectoarele de activitate. S-a schimbat fața țării devenită pom înflorit. Analizând starea de lucruri, domnul președinte a considerat că este timpul să intervină, explicând ce înseamnă să fii om pe pământ, în lume și în univers, responsabilitatea spectatorului care, neintervenind direct în schimbarea unei stări inumane, consimte și prin aceasta devine părtaș la crimă. De mult nu s-a mai adresat poporului printr-un purtător de cuvânt. Avându-se în vedere ritmul de pregătire a fiecărui cetățean de a se apăra de el însuși și de orice inamic, pentru a face față oricărui tip de atitudine extremistă ce-i punea în pericol integritatea corporală, libertatea și viața în contextul internațional în care omul continuă să-l pedepsească exemplar pe semenul său invocând diferite motive.

Pentru evitarea unui astfel de teribilism, domnul președinte vorbi țării prin doi reprezentanți: unul care părea un filosof grec din manualele școlare și un copil, două ipostaze extreme ale înțelepciunii umane și divine, cea a purității și cea a experienței culturale milenare și de viață proprie.

— Ce-i puterea? Întrebă copilul.

— Puterea este om, îi dădu răspunsul domnul.

— Deci, fiecare om este puternic, concluzionă copilul.

— Da. Când trăim ceea ce trăim și facem ceea ce facem suntem puternici însă credem că suntem puternici mai ales când știm că exagerăm. Atunci ne vedem puternici și îndreptățiți în măsurile pe care le luăm.

— Pentru a fi cu adevărat puternic, trebuie să exagerezi puțin, se gândi băiatul. Suntem puternici sau credem doar că suntem puternici?

— Suntem puternici, pentru că trăim, și prin puterea noastră învingem moartea și ne credem puternici, pentru că deținem o anumită poziție, o anumită calitate conferită de convenția socială; puternici, pentru că avem bani sau conturi, și nici prin cap nu ne trece că acea bancă va ajunge să dea faliment și o dată cu ea și susținătorii ei, conturi care ne fac să credem că avem viitorul asigurat; puternici, pentru că suntem sănătoși, neatinși de mulțimea de boli ale secolului; puternici, pentru că suntem tineri.

— Ce înseamnă convenție socială? Nu vreau să înțeleg greșit, se scuză copilul.

— Convenția socială este un joc în care intrăm toți, asemenea jocurilor pe care tu le cunoști și le joci, ce există pe baza stabilirii unor reguli cunoscute și acceptate de jucători. De exemplu, limba pe care o vorbim, pe care toți o

înțelegem și o folosim este și rezultatul unei convenții, după cum, în folosirea ei există reguli de adresare politicoasă între persoane și prin intermediul ei se creează și se transmit celelalte convenții de a sta la masă, de a merge pe stradă, de a ne comporta în public și în familie. De aceea, trebuie să fim înțelepți în exercitarea puterii noastre. Sunt convins că atunci când iubești ești cu adevărat om.

— Cine iubește este cu adevărat om și este puternic, spuse copilul.

— Înțeleg prin iubire disponibilitatea și șansa minunată de a fi alături de cel de lângă tine, de a te bucura împreună cu el și de a face ceva împreună, iar în cadrul îndrăgostiților și al familiei, de a trăi prin celălalt. Semnătura creștinismului este iubirea, după cum anularea lui este mândria și lăcomia.

— În cazul celor care se mândresc cu iubirea lor, cu iubiții lor, mândria lor nu le anulează iubirea?

— Mândria iubirii nu anulează iubirea. Ea evidențiază persoana iubită, pe copii, pe soț, pe care o superlativizează afectiv, fiind lumina ochilor și sensul vieții lor.

— Fiecare mamă se mândrește cu copilul ei, care este nemaipomenit.

— Noi numim iubire ceea ce alții numesc golire, adică o golire de tine însuți pentru a te umple de viață, de plinătatea existenței și a eternității. Aceste două atitudini nu se exclud. Ceea ce pot eu să fac este să vă vorbesc despre mine. Făcu o pauză, umplu cele două pahare cu apă, amândoi băură puțină apă din paharul pe care-l așezaseră pe masa la care stăteau și continuă:

— Am ajuns la punctul de a mă întâlni cu mine însumi. Da, exact. Întâlnindu-mă cu oricare cetățean al acestei țări, arătând cu un gest larg spre băiat și spre cei din studio, cu mine mă întâlnesc. Când întâlnesc un copil, mă întâlnesc cu puritatea mea aflată în zarea umanului, când mă întâlnesc cu un tânăr, mă întâlnesc cu mine, cel revoltat, visător, plin de energie și neastâmpăr. Când mă întâlnesc cu un bătrân, mă întâlnesc cu mine însumi cel de peste câteva decenii, împăcat sufletește în toate neliniștile mele și cu răspunsurile pe care viața mi le-a dat și m-a ajutat să văd fața omului. Trecând pe lângă mine, cel tânăr și bătrân, fără a mă vedea, a mă saluta și a-mi da ceea ce am nevoie, pur și simplu simt cum mă anulez omenește.

— Când mă întâlnesc cu un om mare, vreau să fiu ca el, completă copilul.

— În toată omenirea există un om, acel om sunt eu. Taina cea din veac a omenirii întregi este cea a minunatei înmulțiri a eului meu, dăruit cu multă bunătate de Creator tuturor. Totuși, există răul în lume. Hristos l-a înfruntat și l-a învins prin moartea Sa, o moarte infinit repetată de toți sfinții martiri, de conștiințele vii ale umanității care de la tragedia grecească până la sfârșitul veacurilor se sacrifică pentru salvarea omenirii. Mor eu, ca să trăiască alții. Mor, ca să salvez omenirea. Este jertfa ziditoare de viață. Pentru ei moartea nu este un imperativ, ci o formă firească de existență, știind că prin moartea lor nu vor dispărea. Moartea nu anulează viața, ci o întreține.

— Chiar așa, moartea este un cuvânt de care nu trebuie să ne temem, iar când este un personaj de basm, ne putem juca cu ea, completă băiatul.

— Da, ai dreptate, moartea este pâlpâirea flăcării lumânării care crezi că se stinge, când ea doar respiră. Punând la o parte ideea de jertfă eroică și revenind la fațetele răului: Ce pot face eu? Cum pot îndrepta răul din mine pentru a înfrumuseța chipul lumii care sunt eu? Pedepsindu-l? Anulându-l?

— Cred că este mai bine să-l anulați, nu-mi place ideea de pedeapsă, îi sugeră băiatul.

— Oare este omenesc așa ceva? Iisus ne spunea că, dacă ochiul nostru ne-a tulburat, să-l scoatem. Până să ajungem la ochi, să ne oprim asupra tulburării. Omul, fiind creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, este curat și transparent.

— Pentru mine nu e atât de transparent pe cât de curat și de bun.

— Prin tulburare devine murdar și opac. Acestea sunt atribute aplicate apei și proiectate metaforic omului. Omul este apa ce curge și tocmai datorită acestei curgeri rămâne curată, spălându-se pe ea însăși. Ceva asemănător se întâmplă și cu viața noastră pe parcursul căreia ne modelăm. Deci, *tulbure* pentru ochiul nostru înseamnă marcarea unui moment care ne face de nerecunoscut. Pierdem noțiunea lumii cu care suntem familiarizați. Ar însemna ca, privindu-mă în oglindă, să nu mă recunosc. Da, domnilor, mă privesc în cei răi și nu mă recunosc. Aceasta este tulburarea lumii în care trăiesc. Nu mă recunosc, pentru că sunt tulburat. Chipul meu a devenit de nerecunoscut și totuși sunt eu, pentru că, așa cum vă spuneam, eu sunt lumea. Deci, fiind tulburat, urmând sfatul divin, trebuie să-mi scot ochiul care m-a tulburat. Dar sunt om și nu o fac. Ați văzut o lume plină de chiori care au aplicat acest sfat de-a lungul istoriei?

— Nu am văzut. Cum să facă așa ceva că doare și s-ar mutila, observă băiatul.

— Nu au făcut-o, pentru că sunt oameni ce au interpretat și reinterpretat cuvântul *tulbure*. Mă întreb: a fi om înseamnă oare a trăi în această tulbureală ce împiedică vederea? Nu mă văd în ceilalți, pentru că ochiul meu este tulbure, deoarece educația primită căuta să mă izoleze de prieteni care îmi pot face rău, de străini, care sunt periculoși, criminali. Ce groaznic este să trăiești într-o lume cu ziduri umane, în care treci pe lângă ceilalți atent să nu-i atingi, să nu te murdărești, concentrat la mers, rămâi singur pe drumul care este numai și numai al tău. Așa a luat ființă legenda omului lup. ĂUUUUUU!

— ĂUUUUUU! ĂUUUUUU! imită și copilul.

— Lupul urlă de singurătatea pe care o simte cum îl apasă. Nu lupul urlă, e omul tulburat! O cale posibilă de înlăturare a acestei crize de recunoaștere a părții rele din mine, este că eu îl văd pe el ca persoană, dar ajung să mă văd în el abia atunci când am eliminat orice fel de apreciere a lui în funcție de interes, de poziția socială și profesională, după aspectul fizic, origine, culoarea

pielii, după sex și altele. Eliminarea tuturor acestor variabile de apreciere ce stăpânesc lumea în care trăim ne face să ne aflăm în paradis. Numai că nu putem ajunge acolo dacă numai eu îl văd așa și el nu mă vede. Îmi amintesc de plânsul lui Ghilgameș când a murit Enkidu. În această tristețe sfâșietoare, lacrimile devin fluviul ce desparte o margine a vieții de cealaltă margine a vieții, în zbor invers, am datoria de a-l trezi pe eul meu cel rău din somnul cel de moarte în cea mai simplă, mai directă și mai cutremurătoare atitudine umană. Făcu o pauză și mai bău câteva înghițituri după care continuă. Copilul bău și el, imitându-i grav gesturile.

— Eul meu cel rău crede că este bogat. Refuz să-i mai dau un ban. Refuzul meu, și nu banul, îi distruge bogăția. Eul meu cel rău crede că are putere de a comanda. Refuz să-l mai recunosc ca șef și refuzul meu îi distruge autoritatea. Eul meu cel rău crede că este înțelept. Refuz să-i ascult înțelepciunea și refuzul meu îi anulează discursul. Eul meu cel rău crede că este sfânt. Refuz să-l urmez și refuzul meu îi anulează sfințenia. Eul meu cel rău este criminal. Refuz să-i văd crima în inima lui și refuzul meu îi anulează fapta. Eul meu cel rău se crede terorist, dornic să moară împreună cu alții la porunca lui, crezând că devine astfel sfânt. Refuz să mor împreună cu el, făcându-l să înțeleagă că așa cum ne naștem și murim: singuri. Actul lui este unul pur gratuit pentru o cauză drăcească și nu omenească. Nimeni nu a venit din lumea cealaltă să-i garanteze sfințenia proclamată de el și de grupul lui. O astfel de sfințenie ar anula o religie bazată pe practici antiumane care anulează și distruge ceea ce religia leagă. Refuzul meu îi anulează jocul terorist. Eul meu cel rău este un politician ce ne vorbește despre căi pe care niciodată nu le va urma. Refuz să-l cred și să-l votez, pentru că nu mi-a explicat clar ce sancțiuni îi vor fi aplicate dacă nu-și respectă cuvântul dat, și refuzul meu îi anulează politica. Eul meu cel rău este un cerșetor care îi violentează prin prezența lui pe cei din jur. Refuz să-l ignor și refuzul meu îi anulează cerșitul.

— Cel care refuză este cel puternic, legă copilul această afirmație de discuția despre putere de la început.

— Fiecare din noi este un conductor de valoare și de putere, de aceea există în lume bogați și săraci ce mișcă pozițiile în săraci ce se îmbogățesc și bogați ce sărăcesc. M-aș bucura să înțelegeți că adevăratul bogat este cel care plătește, cel care dă, cu toate că lumea îi consideră bogați pe cei care primesc. De ce sunt bogați cei care dau? Pentru că, dacă ei refuză să mai dea, dispar bogătașii. Simplu. Oamenii le dau bani și pe urmă se revoltă împotriva lor, în loc să înțeleagă complicitatea actului lor. Toate regimurile totalitariste s-au bazat pe înfometarea maselor. O societate este vulnerabilă atunci când omul se separă de sursele de alimentare care susțin viața. Îmi amintesc de bunicul care s-a revoltat când ne-am mutat la oraș, pentru că nu vedea cu ochi buni să mergi la piață și să cumperi mâncare. Pentru el mâncarea era nivelul zero al

supraviețuirii. „Ce faci atunci când nu ai cu ce să cumperi mâncare și nimeni nu-ți dă?" întreba el.

— Te plimbi prin piață și guști de ici, de colo și alungi foamea, răspunse copilul.

— Așa cum ați putut vedea, de fiecare dată, pentru a ajunge la om, la cel care se află în spatele draperiilor convențiilor și al judecăților noastre, trebuie să le dăm de-o parte. Și atunci mă întreb: oare omul ca om este rău în postura lui de exploatator, bancher, patron, politician, șef, criminal, terorist, cerșetor și așa mai departe sau aprecierile noastre îl determină să fie, fiecare asumându-și această condiție ca o trăsătură caracteristică.

— Omul nu este rău! Spuse hotărât copilul.

— Băiatul are dreptate. Ceea ce vă spun este în aparență un paradox, pentru că vizează actul uman și nu bunurile materiale sau stările sociale. Orice situație socială există datorită acceptării unei convenții. Fiecare orânduire socială și ordine de drept se bazează pe oamenii care o susțin, impunând-o altora care o acceptă. Și acceptarea înseamnă, nu doar cum se spune *consimțire* ci, mai mult, *participare* la crimă. Nu este vina acelei orânduiri sociale, ci a celor care îi fac jocul. De aceea v-am declarat pe toți președinți ai țării, pentru că sunteți responsabili de ceea ce se întâmplă atât în bine, cât și în rău. Fiind responsabili, atitudinea dumneavoastră este tot timpul una activă. Chiar și atunci când nu faceți nimic. Acțiunea dumneavoastră este nepăsarea. Vociferarea nu trece de o simplă manifestare de instinct dacă nu se trece la punerea protestului în acțiune și aici nu vă indic sub nicio formă o schimbare a termenilor, a unei persoane cu alta, ci a eradicării convenției existente, o recreare a acesteia în registru uman firesc. Schimbați convenția, pentru că sunteți victimele ei. Așa-zișii revoluționari ai tuturor timpurilor, în ciuda viziunilor lor progresiste, rămân niște oameni însetați de vărsare de sânge în numele unei idei. Ideea rămâne intangibilă, pe când victimele făcute sunt oameni. Cei care fuseseră omorâți au fost luați prin surprindere, fiind complet lipsiți vreo pregătire în vederea autoapărării. Când populația este pregătită, criminalul ar fi ucis poate un om, nu mai mult, pentru că în clipa următoare ar fi fost anihilat, dacă nu cumva călăul l-ar fi executat pe el primul. Adevărații criminali cuceresc inimile unui popor.

Băiatul se ridică în picioare, își ridică brațele prinzându-și palmele deasupra capului, făcând cu mâinile semn de aripi deschise de salut a mulțimilor ce își imagina că îl ovaționează, spunând aplecându-se:

— Mulțumesc, mulțumesc!

— În timpul vieții oamenii le dau toate onorurile și titlurile și abia după moarte îi declară dictatori. Cei care fac acest joc sunt cam aceleași persoane. Această atitudine ilustrează nimicnicia omenească. Dacă ai ovaționat un asemenea om, demn este să taci. Secolul al XX-lea a fost unul al psihozelor colective care au concentrat o enormă energie umană negativă în stare să de-

personalizeze indivizii care se lăsau pătrunși de un duh național. Istoria ne-a demonstrat practic zicala cu tâlc: „*Regele a murit, trăiască regele!*”

— Trăiască Domnul Președinte! Strigă copilul.

— Așa înțelegem felul cum, în locul unui rege, poporul manipulat de un artist al fascinării maselor care și-a însușit tehnicile religiilor vechi, ale limbajului gestual și ale oratoriei, cu un titlu ales de el, îl așază în funcția cea mai importantă din stat. Din păcate, astfel de manifestări și manipulări se continuă până astăzi. Să luăm un caz concret: există o armată de elită, bine instruită și bine dotată. S-au investit sume imense pentru ca ea să existe și să fie invincibilă. Ei fac antrenament zilnic, dar le lipsește câmpul real de acțiune. Ce se face în astfel de cazuri? Cum suferim de tulburarea ochiului, se invocă tot felul de motive care justifică, aberant, pentru că nimic nu poate justifica crima, diverse intervenții armate, numite ipocrit, *intervenții de menținere a păcii și a securității zonei*, de oprire a actelor barbare, de discriminare și exterminare. „Ce pace impui tu, care ai arme, unei populații nepregătite și dezarmate?” Pregătirea pentru pace constă în a învăța și antrena fiecare cetățean să facă față el însuși unei asemenea intervenții de pace, însă fără a-i impune serviciul militar și a-l teroriza, transformându-i viața într-un coșmar ce induce ideea de crimă, văzând în oricine un dușman ce trebuie anihilat. Mulți au murit și vor muri pentru pământ, nu deoarece el ne susține viața biologică, ci pentru că vedem în el temeiul proprietății noastre, adică în loc să vedem pământul ca izvor al vieții, îl considerăm bază de apreciere socială. Din acest punct de vedere, societățile comunitare în care pământul aparține tuturor prezintă o superioritate umană, deci, ce este al meu este și al tău, adesea interpretată cu dispreț ca o civilizație tribală. Calc pe pământul cuiva unde există un izvor. Mi-e sete și beau apă. Mi-e somn și pot dormi. Știința a demonstrat că nu este pământul cel care ne ține, ci forța gravitațională. Mai făcu o pauză lăsând un timp de meditare asupra celor spuse.

— Îndemnul care a modelat istoria omenirii de totdeauna a fost *vreau mai mult!*

— Și eu vreau mai mult, spuse ca un ecou copilul.

— Mai mulți supuși, mai multă zare, mai multă apă, mai mulți bani. Acest *vreau mai mult* se află înăuntrul meu. El este râul care mă separă de ceilalți și nu reușesc să mă văd în ei. El mi-a tulburat ochiul și inima. El mă dinamizează și mă face învingător. Ce vreau mai mult? Dacă mă gândesc bine ce anume vreau, mă apucă râsul de unul singur. Ceea ce eu vreau nu are absolut nimic cu mine însumi, care sunt lumea. Revenind la ceea ce s-a întâmplat și se întâmplă, nu pot aprecia atitudinea justițiară în care moneda cu care se răspunde cel mai adesea este cea a răului. În loc să tămăduiești o societate, cu asemenea măsuri o înrăiești și mai tare. Făcu o altă pauză în care îl privi pe copil cum desenează fața unui om.

— Mă voi referi la o lecție dureroasă în care eul meu cel rău a ajuns la închisoare. M-am uitat la fiecare dintre cei închiși și m-am văzut pe mine însumi. Ei se uitau la mine și nu mă vedeau. Am stat de vorbă cu fiecare dintre ei. Se considerau profund neîndreptățiți, fiind stăpâniți de o sete de justiție. Erau coerenți în logica lupului. Niciodată nu au pus problema în alți termeni. I-am lăsat să se descarce și când au terminat ce aveau de spus, i-am întrebat cu ce i-au servit la masă. Nici unul nu putea să-mi răspundă. Mi-am dat seama că, deși închiși, ei se află în alt loc. Erau închiși în propriile lor gânduri. Atunci l-am invitat pe unul dintre ei la masă. Am fost conduși în sala de mese și ne-am așezat la o masă. Am făcut cunoștință cu băiatul care ne-a condus, pentru că ei nu se cunoșteau. Firesc, am stat de vorbă și cu el, ne-a spus păsul lui și, ce este mai important, cum vede el îmbunătățirea vieții din penitenciar. Era o discuție purtată în trei. Eu eram un arbitru între cel interesat și cel complet absent și apatic. L-am invitat pe tânăr să mănânce cu noi. A acceptat. Am început să vorbim despre mâncarea din acea zi, să o descriem, să ne spunem părerea asupra aspectului și gustului ei. L-am întrebat dacă i se pare cunoscut gustul și l-a recunoscut în gustul mâncării mamei lui. Când își veni în sine din șoc, savurând gustul mâncării, se simți acasă. Închisoarea era casa lui care-i lipsea și căreia îi ducea dorul. Un lucru atât de simplu îl făcu să se bucure și să uite unde se află. Ajutat de unele repere a început să vorbească despre ego-ul lui, despre ambițiile vieții, greutățile întâmpinate și depășite, precum și eșecurile și deziluziile pe care le-a trăit până acum. Nu știa cine sunt. Credea că sunt un psiholog venit să-i evalueze starea sănătății mintale, după cum, nici băiatul nu știa. Am mai spus câte o glumă și fruntea i s-a descrețit. Mă vedea ca pe un om simpatic care îi cuceri încrederea. Când am terminat de mâncat, i-am cerut băiatului să aducă trei oglinzi, niște coli de hârtie și creioane. Când s-a întors, am luat o oglindă, am pus-o dinaintea feței, m-am îndreptat spre condamnat și l-am întrebat ce vede: „mă văd pe mine”. La fel am făcut și cu băiatul care mi-a dat același răspuns. I-am pus și pe ei să facă același joc. Pe urmă, l-am întrebat ce vede în timp ce-l priveam, mișcând oglinda pe dinaintea feței: „mă văd pe mine și pe dumneavoastră, când pe mine, când pe dumneavoastră”. Haide acum să reprezentăm într-o schiță ceea ce vezi și pe o hârtie schiță chipul lui, pe o alta al meu și pe o alta a băiatului. Băiatul era din ce în ce mai curios să afle unde vreau să ajung cu demonstrația. Am înșirat desenele și l-am rugat să vorbească despre ele, cum i se par, dacă a identificat elemente comune și cum știe cine este fiecare? Le-a descris. Și așa am văzut că toate schițele au ca elemente comune conturul feței, ochii, nasul, gura, părul, urechile. Pe urmă le-am spus că, dacă am medita mai profund, am vedem cum toți oamenii, fără nicio excepție, au aceleași trăsături. Iar ceea ce el a desenat pe hârtie nu a venit din afară, ci dinăuntrul lui. Când am discutat despre comportamentul uman, am fost toți de părere că vorbind despre oameni, ei

privesc și știu ce privesc, fac și știu ce fac, vorbesc și nu se știe ce vorbesc întotdeauna, pentru că adesea vorbesc în limbi diferite, dar toți vorbesc. Și atunci i-am întrebat: „Lăsând la o parte elementele care ne caracterizează ca indivizi și imaginându-ne în trăsăturile umanului, nu vi se pare că suntem la fel?" Și le-am spus acest lucru, pentru că eu, dacă mă uit la fiecare din ei, mă vedeam pe mine. Când au auzit, au început să râdă amândoi, privindu-mă suspect de parcă aș fi fost bolnav mintal. „Bine, domnule, dacă vă vedeți pe dumneavoastră, în mine, de ce ați mai venit aici? Să-mi spuneți această năzbâtie și eu să vă cred?" „Nu trebuie să mă credeți. Problema este că dumneavoastră nu vă vedeți în mine și nici în domnul", arătai spre tânăr. „Pentru a reuși acest lucru trebuie să vă concentrați și să vă debarasați de absolut orice gând care v-ar deranja, făcând un exercițiu de translare a părții lăuntrice din dumneavoastră în ceilalți. Este un exercițiu mântuitor. Vă aduceți aminte că Iisus Hristos de fiecare le spunea celor cărora le făcea minuni: «Credința ta te-a mântuit», adică ei reușiseră să facă exact ceea ce v-am invitat să faceți. Și dumneavoastră, la fel, mă adresei tânărului care făcea ochi mari. Încercați să vă vedeți în ceilalți. Puneți-vă exact în locul lor, substituiți mental existența fiecăruia cu a dumneavoastră și vedeți cum este. Puteți începe cu cei din familie, continua cu subalterni, prieteni, oameni pe care i-ați cunoscut în diverse ocazii și o să mai trec pe aici să mai discutăm." Exercițiul substituirii mentale a eului altora cu al lui îi adusese liniște și înțelepciune, eliberându-l din închisoarea gândurilor avute. Privea atent pe toți cei din jur, vorbea cu ei, acum știa cum îi cheamă și de ce sunt în acel loc de ispășire și, la rândul lui, a căutat să repete cu colegii experimentul la care fusese supus. Era bucuros că descoperise acea parte rea din el, care căuta să-i intimideze pe cei cu care vorbea și îi știau de frică. Înțelese de ce copiii fugeau de el și-l evitau, simțind în el o răceală inexplicabilă. Când îl vizită soția, îi ceru să-i aducă data viitoare pe copiii care nici măcar nu știau că se afla la închisoare, crezând că este plecat în delegație.

— Și tata este plecat de mai mult timp în delegație, spuse băiatul.

— Poate era mai bine să-i protejeze de șoc și de aceea nu insistă, crezând că este mai bine ca ei să nu știe deocamdată. Ca niciodată, vorbi cald, o îmbrățișă și o sărută ca în timpul când îi făcea curte. Ea se miră de căldura lui, de interesul pe care-l manifesta pentru lucruri și situații despre care niciodată nu a întrebat-o nimic ca și cum nu ar fi existat. Surprinsă, soția se emoționă și lăcrimă, gândindu-se „Doamne, a trebuit să intre în pușcărie, pentru a redeveni el?" Și atunci, nemairezistând, își deschise inima spunându-i că tot timpul apatiei lui și a ocupațiilor ce-i răpiseră mintea, ea a continuat să-l iubească din tot sufletul, neputându-și explica de ce a devenit indiferent la toate, rece și distant. V-am dat un exemplu pentru a înțelege că, de fapt, cei care suferă sunt oameni și întotdeauna sunt condamnați pentru realitatea virtuală din capul lor, o schemă de hoție, de tâlhărie, escroche-

rie, nemernicie, abuz, pe care au făptuit-o pe baza convențiilor ce-i stimulau, instigau și drogau.

Trimisul președintelui a explicat țării de ce nu trebuie să se intre într-un astfel de joc, condamnând la închisoare pe cei care au greșit fără să aibă conștiința greșelilor lor. Desigur, închisoarea a fost cea mai puternică lecție pe care o puteau primi. Stăteau acolo și mulți se considerau nevinovați sau în pielea unui personaj kafkian. A trăi nu este o vină și omul trebuie să promoveze viața prin tot ceea ce face. Dacă cuiva i se tot repetă un lucru, ajunge să creadă în el. Repetarea aceluiași text anulează în multe situații propria gândire, născând fanatismul. Un fanatic este o bombă umană, cel mai hidos produs al educației criminale. Realități umane precum constituirea cămășilor roșii, a copiilor puși să ucidă în joacă, intrarea într-un gang mafiot, participarea la război, luptele religioase, toate aceste experiențe psihologice îi mutilează pe participanții care ajung să găsească, paradoxal, o plăcere în a-l face să sufere și a-l omorî pe celălalt. Fanatismul îmbracă și măști atractive și convingătoare care înșală lumea, de aceea trebuie să fim atenți la subtilitățile lui, de exemplu, răspândirea de diverse zvonuri precum înnebunirea unor animale, folosirea unor substanțe toxice în tratarea anumitor produse agricole, nerespectarea standardelor de igienă, folosirea anumitor recipiente de plastic în loc de sticlă, campaniile electorale, adevărate gogoșării demagogice, prezentarea grafică a standardelor de viață, poziționarea economicului deasupra tuturor standardelor de apreciere. Mai făcu o pauză de gândire, după care continuă pe un ton ferm:

— Crima cea mai perfidă și mai periculoasă ce a fost insinuată în toată lumea din partea analfabeților și a curvelor însetate de parvenitism este de a considera cultura un produs de schimb și de a vorbi despre o piață culturală, ca și cum un om de cultură este un comerciant sau un traficant. Vorbesc atât de firesc și nu-și dau seama că atunci când se referă la piața de muncă, de fapt se reactualizează comerțul de sclavi existent în perioada sclavagistă, sugerat peste veacuri civilizației europene de triburile africane. Ființa umană nu este un obiect de schimb supus legii cererii și ofertei. Am nevoie și cumpăr ceea ce mi se oferă. Am nevoie de o viață bună și mă vând pentru a o obține. Această vindere a ceea ce nu se poate vinde se numește prostituare. Nu sunt vinovați cetățenii care iau de bun ceea ce li se spune, nu sunt vinovați nici conducătorii, care, în final, sunt și ei oameni simpli. Vinovați sunt cei care teoretizează, ideologii, cei care produc textele, autorii formulărilor geniale intrate instantaneu în limbajul comun și devenite limbaj de lemn, în sensul că toată lumea le folosește și nimeni nu se gândește la ce prostii spun. De aceea nu am acționat imediat la soluționarea problemei persoanelor care lucrează în mass-media, a redactorilor care, vorbind maselor, devin creatori de opinie. Cuvintele rănesc. Să nu uităm că o declarație de război tot un text este și ravagiile se cunosc. Frumusețea acestui fenomen bumerang constă în faptul că cei puși în slujba

puterii, după ce au creat o ceață textuală, intrigi, istorii, legende și alte texte incitante, ajung și ei să fie disponibilizați, victime ale propriului complot virtual creat de ei. Din punctul de vedere al conștiinței, nu există diferență între paznicii unui câmp de exterminare care aleg pe cei care vor fi executați în acea zi și redactorii care scriu un text în urma unui ordin primit fără mustrări de conștiință, fericiți că le crește leafa. Se opri brusc și mai bău câteva înghițituri. Băiatul bău și el, privindu-l tăcut și meditativ.

— *Santa simplicitas!* Sfânta nevinovăție! Aceasta este soluția zilei. În filmul lui Akira Kurosawa, *Dersu Uzala* din 1975, eroul cucerește simpatia spectatorilor prin simplitatea lui de a vedea lumea, oamenii.

— „Nu trageți, sunt eu, lume!" îl imită băiatul.

— El este lumea, soarele și luna sunt de asemenea lume, oamenii, fiecare animal ce are suflet, focul, aerul și apa. Are dreptate, pentru că toate acestea există pentru noi, oamenii, înăuntrul nostru, după numele date și prin care sunt cunoscute, prin care ne referim la ele, urmând ca prin ele să ne relaționăm, în primul rând mental, și abia pe urmă cu existența lor concretă și palpabilă. Simplitatea nu este un lucru de rușine și de neajuns, este o realitate umană complexă. Un om simplu când face ceva se gândește la celălalt, la lume, o lume materială, vegetală, animală și umană, de aceea, tot ceea ce el face rămâne în istorie. Tezaurul acestei faceri este limba pe care fiecare neam o vorbește și prin intermediul căreia ajungem la oameni, la inima lor. Limba francă, denumită și *koiné*, adică o limbă comună folosită de vorbitorii diferitelor limbi, schimbată de-a lungul timpului de la persană, la greacă pe urmă latină, la arabă pentru lumea musulmană și swhaili pentru lumea din Africa sub sahariană, franceză, spaniolă, portugheză și engleză, este o mască civilizatoare în spatele căreia se ascunde vorbitorul. Vorbim în aceste limbi pentru a ne ascunde mai bine, încât să nu se ajungă la vatra sufletească a sinelui nostru. Spuse pe un ton tot mai slab și tăcu meditativ.

— Mulți refuză să facă ceea ce li se cere, pentru că li se cere. Ce putem face? Amenzile nu sunt pentru oameni, ci sunt mai degrabă un mijloc de dresaj, asemenea biciului folosit pentru animale. Omul nu este animal. Se educă, nu se dresează. Desigur, din punctul de vedere al administrării, ele sunt o sursă de venit pentru fondul public, dar vă asigur că banii intrați astfel sunt o fraudă morală din partea celui care le aplică. Cel mai adesea sunt un furt practicat de instituții publice. Își drese glasul pentru a continua:

— Unele țări, ajunse la disperare din cauza neputinței de a se descurca, prin conducătorii lor își îndeamnă concetățenii să emigreze, practicând astfel o exploatare afectivă a propriilor cetățeni. Un emigrant merge într-o țară unde își risipește viața și ajunge să facă orice pentru a supraviețui. Nu știu cum se face că întotdeauna informațiile obținute despre acea țară sunt diferite de ceea ce ajungi să trăiești efectiv în ea. Deci, îi trimit să muncească, adică să își risipească viața pentru a obține bani pe care să-i trimită în țară, vezi, Doamne, ca să-și întrețină

familia. Dar bănuții lor firavi, intrând în țară, sunt sorbiți de puterea magnetică a economiei deficitare și inflaționiste. Deși avem mulți cetățeni în afară, nu i-am chemat îndărăt. Ei știu ce fac și că oricând pot veni, doar sunt oameni liberi. Cel mai adesea cei plecați, plecați rămân, și oriunde s-ar afla duc dorul locului din care au plecat ultima dată. Omul rămâne rătăcitor pe acest pământ atâta timp cât nu s-a întâlnit pe sine în ceilalți. Rătăcim când ne căutăm în altă parte și nu ne bucurăm acolo unde suntem. Rătăcim când ne dorim altfel de cum suntem. Trebuie să știm și să simțim că omul este centrul lumii și al universului atât timp cât marchează umanul prin faptă. Protestul de orice fel poate fi anulat prin fapta noastră, nu în sensul de a urma incitările la luptă, ci de a anula starea de lucruri în care cu sau fără voia noastră ne aflăm. Făcu o pauză și bău toată apa din pahar.

— De aceea eu sunt aici și mă bucur pentru aceasta, comentă băiatul.

— Se tot vorbește despre secrete, codice ascunse, mesaje încifrate, de aceea vă spun: Nu există secrete! Există doar înțelegeri referitoare la sfera limitată de circulație, cunoaștere și transmitere a unor fapte. Toate așa-numitele secretele sunt create de om pentru a întreține o credință ce a victimizat omul de totdeauna și de aceea ele se țes în jurul a ceva malefic, fie cunoștințe ce pot face rău, fie crime sau metode de a face ceva. Doar pronunțarea cuvântului „secret" deja creează un suspans și o dorință de a fi revelat, de a fi spart și cunoscut. Ceea ce vreau să vă spun este că dumneavoastră faceți ca lumea să existe și trăiți în societatea pe care o creați mental. Lumea, întreaga țară se află în dumneavoastră. Vă felicit! Fiecare dintre dumneavoastră s-a dovedit un excelent președinte care a știut și știe să conducă țara sa spre fericire. Țara al cărei președinte sunteți există în dumneavoastră.

— Țara al cărei președinte sunt există în mine, concluzionă copilul.

— Această convingere este orientată spre viitor. Noi suntem viitorul. Viitorul ne aparține.

— De ce credeți că am fost invitat aici? Întrebă copilul.

— L-am invitat aici pentru a vedea partea nevăzută din noi ce ne-a ajutat să realizăm ceea ce trăiți. Când ceva este bine făcut și funcționează, trebuie păstrat. Să nu lăsați pe nimeni să distrugă ceea ce dumneavoastră ați obținut și cucerit. Când veți simți unele tendințe demolatoare, izolați complet acele persoane, pentru că ele vor sparge unitatea și vă vor transforma în niște fiare cu înfățișare umană.

— Fiți voi înșivă și nu vă va fi rușine spuse copilul. Veți vedea cum binele, ca în povești, iese la suprafață.

— O maximă latină spunea: *ubi bene, ibi patria*. Adică unde-i bine acolo este patria mea și arătă cu degetul spre pieptul său și al copilului. Patria dumneavoastră este aici. Simțiți, conștientizați și exteriorizați acest lucru. Este o patrie ascunsă în noi ce a ieșit la iveală.

— Prin această patrie aparținem lumii întregi ca identitate, completă băiatul.

— Acum înțelegeți de ce trebuie să ne autoeducăm și să-i educăm pe ceilalți omenește și nu prin măsuri antiumane, punându-i în închisori, ponegrindu-i, desconsiderându-i, transformându-i în dușmani sau omorându-i. Și ei sunt oameni, chiar dacă în momentul în care se credeau puternici au făcut ceea ce au făcut. În această logică toți cei care ajunseseră în spațiul de recuperare a sinelui, reușind să se vadă în ceilalți, sunt eliberați din închisori și îi rog pe colegii președinți ca pe viitor să caute să aplice măsura omenescului în îndreptarea celor care greșesc, amintindu-vă sentința romantică: „*Răzbunarea cea mai cruntă este când dușmanul tău e silit a recunoaște că ești bun și dânsu-i rău.*"

— Răzbunarea prin iertare o anulează ca faptă. Atunci de ce se zice: „te iert, dar nu te uit"? Probabil, pentru că iertarea vine de la inimă și uitarea de la cap. Cum ar veni: te iert ca om, dar nu uit lecția pe care mi-ai dat-o și o țin minte, soluționă bucuros copilul.

— Vă mulțumesc tuturor pentru preluarea vocii conștiinței asumându-vă total responsabilitatea președintelui în tot ceea ce faceți. Vă felicit pentru felul în care aveți grijă de propria țară ce prosperă de la o zi la alta. Cei aflați pe drumul renunțării la viață ați regăsit în voi frumusețile lumii și minunea de a fi om. Cei disperați ați acceptat bucuroși mâna întinsă. Dincolo de cuvinte, ați simțit ecoul trăirii faptelor ce afectează integritatea morală, fizică și pecuniară a victimelor posibile și faptele dumneavoastră bune v-au redat demnitatea ultragiată de societatea cu care erați în conflict. Medicii îngrijesc de sănătatea fiecăruia dintre dumneavoastră, armata vă susține în tot ceea ce faceți, organele de ordine vă asigură liniștea și siguranța, și toate celelalte profesii și misiuni au fost repuse în matca lor inițială de a sluji omului. În calitate de președinte, dumneavoastră nu cumpărați produse, ci încheiați un tratat economic între cel care folosește produsul și producătorul lui. Sunteți conștienți că puterea economică stă în mâna cumpărătorului și nu a vânzătorului. Știți că prin gestul dumneavoastră creați un efect economic de susținere a economiei țării dumneavoastră și al țării de origine și de producere a acelui bun. Aveți tot dreptul de a fi exigenți în privința calității și a fiabilității produselor. Slaba calitate înseamnă furt legal. Cei care vă înșală nu pe dumneavoastră, ci pe ei se înșală și de aceea demascați furtul și-i atenționați pe ceilalți. Vă felicit pentru exercițiul constant de gândire a fiecărei situații, identificând jocurile la care asistați nu vă lăsați impresionați de etichetele date superficial. Ca președinți interpretați macrostructura lumii și căutați să anticipați mișcările viitoare ale oamenilor în goană după diferite iluzii ce generează tot tipul de destabilizări, și ele iluzorii. Pregătiți-vă pentru a vă bucura din plin de ceea ce vi se oferă în noua eră în care a intrat omenirea. Găsiți drumul salvării în labirintul confuzi-

ei și al haosului creat. Ați înțeles faptul că omul este ființa care mereu o ia de la început. Fiecare dintre dumneavoastră creează și face funcțională limba pe care o vorbiți, tradițiile în care vă înscrieți, societatea în care trăiți și cultura. Continuați să vă concentrați pe constanta om. Omul din dumneavoastră, din cei de lângă dumneavoastră și din toată lumea. Când vă aflați într-o situație fără nicio ieșire, vă rog din tot sufletul să demontați toate datele pe care le aveți și reconfigurați situația astfel încât să-i dați o soluție viabilă și funcțională social, adică nu numai pentru dumneavoastră ci și pentru alții.

— Eu sunt lumea. Eu și cu tine suntem o societate, spuse serios copilul.

— În încheiere, țin să vă cer iertare pentru votul de încredere pe care mi l-ați oferit, pentru visele și speranțele pe care vi le-ți pus în persoana mea, pentru faptul că nu m-am arătat lumii, pentru că v-am forțat să vedeți lumea cu alți ochi, pentru că sunteți convinși că țara a ajuns în această situație datorită guvernării și o sumedenie de alte lucruri dictatoriale. Vă cer iertare pentru toate gândurile de recunoștință îndreptate în afara dumneavoastră, pentru că tot ceea ce s-a făcut a fost numai și numai datorită dumneavoastră. Țara în care trăiți este țara dinăuntrul dumneavoastră și al cărei președinte sunteți fiecare.

*

Atenți la tot ce se întâmpla în lume și în țară, analizând situația internațională a migrării, au identificat organizațiile care gestionează șuvoiul uman ce curge din diverse zone ale lumii. Emigranții sunt soldații luptei disperate a omului spre mai bine orientat spre mai rău. Prezența lor evidențiază o mentalitate învechită care, în loc să folosească roboții, continuă să folosească munca brută a brațelor ieftine de muncă. În spatele acestui fenomen, deși s-a căutat în interpretările date publicității o activitate a diverselor rețele de trafic de persoane, este cert că nu stă nici un fel de ideologie sau politică bine definită, ci, pur și simplu, oameni care au fost identificați și supravegheați în permanență, precum și stafiile reduse la degetele unei mâini ce se cred regii lumii în calitate de capi ai gestionării banilor lumii, o altă fata morgana ce a atras multe victime în deșert.

În momentul în care una din țările cele mai bogate ale lumii s-a declarat deschis împotriva emigranților, domnul președinte a trimis trei persoane care au cerut o întrevedere de urgență cu conducătorii acelei țări. Putea să nu intervină, mai ales că avea puțini cetățeni în acea țară, dar actul inuman l-a deranjat. Au fost primiți de urgență, în urma unui cod roșu declarat, ceea ce însemna sistarea completă a relațiilor diplomatice. Au luat-o istoric indicând originea bogățiilor acumulate în timp de acea țară declarată depozitarul bogățiilor lumii. Bogații de pretutindeni își au acolo depozitate averile, uitând ce

se spune în *Biblie* să nu aduni averi că vine furul și ți le fură. Dacă vor adevăr, atunci adevăr să fie, asta însemna încetarea relațiilor diplomatice, iar în comunicatul oficial se va sublinia faptul că nu se pot întreține relații diplomatice cu o țară ce s-a îmbogățit în urma crimelor celor două războaie mondiale, a tuturor dictaturilor din lume și, pentru a fi mai clari, demonstrându-le că nu glumesc, au prezentat o listă exactă de bunuri depozitate menționând beneficiarul și intermediarul, când și unde se operase tranzacția care de asemenea va fi dată publicității.

— Vom prezenta public actele de trădare umană ale țării dumneavoastră și, fără a revendica restituirea bunurilor ce ne aparțineau, vă dorim o bună posesie a lor, dar sistăm complet aprovizionarea cu alimente din țara noastră. Cred că ar fi timpul să învățați să mâncați aurul pe care-l atingeți și, ce este mai grav, vom da această idee și altora. Vă vom declara dușmanul public al umanității, profitând de dezastrele și nenorocirile întregii umanități pentru a vă îmbogăți, iar cei care vor continua să vă alimenteze vor fi prezentați ca dușmanii propriului lor popor, adică inamicul public numărul unu. După ce au terminat de spus ceea ce aveau de spus s-au retras, dându-le termen de gândire 24 de ore. În mai puțin de trei ore au fost retrase toate declarațiile aberante referitoare la situația imigranților.

Președinția prin rețeaua activă a prezenței personale pe întreg teritoriul țării rezolvă problema vitală a independenței energetice a țării. Această hotărâre fusese luată în urma jocului murdar făcut imediat după schimbarea guvernului, când în plină iarnă furnizorii externi au ridicat prețul gazului metan. Au plătit cât au cerut fără discuții, dar s-au jurat că este ultima dată când o mai fac și s-au ținut de cuvânt. Energiile stau în oameni și nu în natură, pentru că natura este pentru om una din fețele culturale care alimentează viața. Omul ajunge la natură prin el, prin capacitatea lui imaginativă și de cunoaștere și nu prin simțuri, cum credeau unii. Natura asupra căreia omul acționează modelând-o se află în mintea noastră. Legând țara la globul terestru s-a experimentat și translatarea de comunități de la frig la cald, organizând tabere turistice de sezon pe timpul iernii în diverse țări cu o temperatură caldă, contribuind acolo unde se aflau la îmbunătățirea situației din țara respectivă fără nicio ambiție de a o coloniza, astfel au reușit să mute periodic realități din țară în afara ei, într-un fel de transhumanță punându-li-se la dispoziție transportul. Animalele pe care le aveau au fost duse în cadrul fermelor special amenajate, urmând ca la întoarcere să le ducă acasă. A fost o experiență inedită pentru fiecare participant, făcând același lucru și cu prietenii din acele părți ale lumii care au venit și ei sezonal să trăiască la noi, punându-li-se și lor la dispoziție transportul necesar.

Împărații s-au retras în povești. Unele imperii au fost fărâmițate, altele, în urma loviturilor de stat, au schimbat denumirea de împărat cu cele la modă

și mai populiste dar au păstrat același spirit imperialist cu tendințele expansioniste sub toate aspectele. Imperiile, ca și orice formațiune statală au un conținut mental. Oricât de mare sau de mic ar fi un imperiu, el există în mintea oamenilor, în ultimă instanță, în orice fel de confruntare relația este de unu la unu, cu atât mai mult cu cât se crease sistemul de apărare în oglindă în care vicleanul cade în propria lui capcană. De ce să cumperi bombe când poți să le faci să explodeze acolo unde se află, la cei la care se află? Bomba la purtător devenise pur și simplu explozia la purtător.

Nu există state invincibile. Invincibilă este numai mintea omului și când oamenii vor să termine cu un stat, oricum s-ar chema el, nimic nu-i poate opri. Ideea de stat de-a lungul istoriei a făcut milioane de victime și continuă să facă. Este unul din rezultatele creativității omenești. Când distrugi mitul invincibilității unui imperiu, în curând acel imperiu se va dezmembra, dar ideea de imperiu îi va supraviețui. În istorie marile imperii au dispărut ca organizare, dar oamenii întotdeauna le-au supraviețuit și au continuat să ducă mai departe cultura sedimentată firesc în viața lor. Aceste lucruri le-au identificat și în cadrul imperiului obișnuit să profite întotdeauna de o conjunctură ivită. După ultima conflagrație mondială, în care intrase chiar de la început, a continuat cu sfâșierea planetei și inițierea războiului de texte și intrigi vehiculate, presărând pe întinderea lui câte un genocid local. Ultima sa zvâcnire expansionistă reflectă slăbirea imperiului decimat de interese contrarii și nesiguranță, fiind o convulsie muribundă a lui ca imperiu. Tot ceea ce crease ca atmosferă în țara cotropită proiecta realitatea dinăuntrul lui.

Consiliul de apărare al țării discutase problema complexă în cele mai mici amănunte căutând căi reale de salvare a omului. Și când se vorbea despre om, dispărea noțiunea de dușman și prieten, de inamic și aliat. Și unii și alții sunt oameni. S-a trecut la identificarea protagoniștilor celor două tabere, descoperind că în spatele acestui eveniment se află oameni de afaceri bogați și influenți care nici măcar nu locuiau în acel imperiu, ci în afara lui. Erau păpușarii faptelor, dorind să demonstreze lumii că imperiul respectiv trebuie băgat în seamă și nu exclus de la masa oricărui tip de tratative, constituind o putere de temut. Uitaseră că pe terenul diplomației cine face primul pas împotriva altora este cel care atrage oprobriu public internațional urmând să fie sfâșiat de fiarele care abia așteaptă. Din punctul de vedere diplomatic nu a fost înțelept ceea ce s-a făcut. Asemenea unui joc de șah, urmărindu-se prezența și activitatea intensă a tuturor agenturilor străine din imperiul avut în vedere, fiecare piesă strategică era vizată, ceea ce ducea pur și simplu la dispariția lor, la anularea partidei, producând o implozie a sistemului. Misiunea oglindă inițiată chiar din ziua următoare întâlnirii celor optsprezece nu fusese împlinită total în acea zonă. Nu puteau anula violența și s-au bucurat de înțelepciunea celor care nu au ripostat, motivul lor fiind că mai bine pierd puțin decât în-

treaga țară, cunoscând bine potențialul fratelui inamic. Poziția nevralgică a acelei stări conflictuale putea fi determinată de circulația fondurilor bancare a magnaților ce se aflau în spate, care constituiseră o rețea proprie, de tip mafiot, crezând că așa sunt protejați, dar nu au fost, pentru că ceea ce viza inteligența ce dorea liniștirea lor sau reducerea lor la incapacitatea de finanțare a armatei nu erau fondurile în sine, ci mișcarea lor și relaționarea lor cu diverse surse de îmbogățire. Pe de altă parte, ceea ce au reușit să facă a fost să semene neîncrederea în sânul membrilor nucleului în urma unor strategii informatice, oferind înregistrările făcute cu unii date celorlalți și invers, transferuri bancare din conturile unor în ale altora, încât nu știau ce să mai creadă, în cine să se mai încreadă. Asta făcuse că cel care se considera liderul grupului să se simtă complet descoperit, fără suport. Pentru a-i speria s-a recurs la ascunderea a trei membrii care au dispărut pur și simplu fără să se știe nimic de ei, ca și cum nu ar mai exista. Ceilalți primind un bilețel interogativ: "Cine va fi următorul?" Toate aceste operațiuni au fost duse la îndeplinire în șase ore de la incident.

Forța de ordine ce trebuia să intervină atât de o parte, cât și de cealaltă, nu a reușit să decoleze de la bază, avioanele nu funcționau. La fel era și cu blindatele și mașinile amfibie. Erau nefuncționale. Această realitate a fost interpretată ca acțiune de sabotaj din partea dușmanului lor. Ce este mai ciudat este că satelitul și-a schimbat coordonatele, focalizându-se pe ocean. Au înțeles că cineva se joacă, dar nu știau cine anume. Astfel au putut descoperi mai multe submarine atomice în apele portugheze, despre care ei nu aveau știre, deoarece nu aparțineau acelei țări. Două le aparțineau, dar celelalte nu. Pentru orice eventualitate, în efectul oglindă cel care declara război se sinucidea, ca și cum glonțul era făcut să explodeze în pistol.

Situația internațională prezenta o lume nebună ce crea și soluționa problemele ca în trecut. Îngrijorați cu situația din afară au intensificat sistemul de apărare al țării dinlăuntrul cetățenilor, explicând ce înseamnă fiecare gest și act legislativ, ce efecte imediate și de durată au pe plan local și internațional, exersând felul practic de apărare a ființei umane.

În urma procesului de robotizare intensivă a tuturor ramurilor de activitate, productivitatea crescu cu 1000 la sută, adică în loc de sută la sută, a crescut de zece ori cel puțin. Oricât ai fi căutat nu reușeai să găsești un șomer, cuvânt ce devenise un arhaism. Fiecare avea o ocupație și, ce este cel mai important, se simțea valorizat pentru ceea ce este și face, în pace cu sine și cu ceilalți, cu care colabora în toate. În această nouă relaționare fiecare se îngrijea de celălalt pe care-l ajuta să reușească. În climatul creat a dispărut complet individualismul și competiția ce transformase societatea într-o junglă. S-a anulat valoarea polarizantă a șefului care stă sus și comandă. Pur și simplu a dispărut noțiunea de sus și de jos, în locul ei apărând prezența celui de lângă mine. Lăsând teoria

și fantasmagoria, au simțit pe propria piele ce bine este să te gândești la tine, având grijă de altul. Dacă altul are și eu am. Dacă altul este fericit și eu sunt. Era forma cea mai simplă de a-l institui pe celălalt ca un eu, de a se vedea în celălalt și de a se identifica eu el, în unicitatea fiecăruia, trăind faptic odiseea umană a călătoriei prin oameni. Nu mai stăteau tăcuți ca înainte. Vorbeau unii cu alții. Nu era nevoie să se ascundă în spatele unui ziar sau al unei cărți pe care o citeau sau se făceau că o citesc. Nimeni nu mai mergea singur, mergea împreună cu ceilalți. Discutau, ascultând ce spune cel care vorbește pentru a-i răspunde sau continua. Nu mai mâncau repede, pe fugă și singuri, ca să nu întârzie, ci împreună, la adevărate agape pe care fiecare întreprindere le oferea angajaților ei. Multe întreprinderi și-au creat un fond de locuințe ce le permitea funcționarilor să stea mai aproape de locul de muncă, să meargă pe jos la lucru, cu școli și grădinițe pentru copii. Cheltuielile de întreținere și ale nivelului de trai oferit tuturor funcționarilor erau suportate de întreprinderi. Viața nu mai însemna muncă și iar muncă, ci bucurie de a trăi împreună cu ceilalți.

Fabrica de avioane fusese construită, precum și cele de autoturisme, la fel și de calculatoare. În cele din urmă, domnul prim ministru reuși să termine microprocesorul la care lucra de ani buni, cu performanțe inimaginabile, mult peste ultima generație existentă. Era susținut de o echipă de colaboratori geniali struniți nu de el, ci de ruda sa care devenise aureola excelenței sale în tot ce făcea. Amândoi erau extrem de încântați pentru ceea ce reușiseră să facă în zona lor natală, unde nu numai că ridicaseră moralul tuturor, dar îi situară la un nivelul de viață extrem de înalt, de cald și uman, dând viață viziunii avute în iarna în care domnul prim ministru și-a vizitat rudele, schimbând de la o zi la alta fața localității, întrecându-se unii cu alții în inițierea a tot felul de activități.

A fost terminată rețeaua de drumuri ale căror fonduri fuseseră furate de cine a putut și cum a putut, clarificând problema proprietăților pe unde treceau autostrăzile și alte drumuri publice. Autostrăzile aveau o taxă simbolică de amortizare și întreținere, invitându-i astfel pe cetățeni să le folosească. Întreținerea lor se făcea în timpul nopții. La luminarea autostrăzilor se folosea curentul produs de soare cu ajutorul unor instalații fotovoltaice, a panourilor solare. Totul era gândit din punctul de vedere al utilizatorului în cele mai mici amănunte: iluminatul, stațiile de benzină și locurile de popas dotate cu tot confortul pentru servirea mesei și odihnă.

Când cineva avea o idee, era ascultat de un colectiv de valorizare a ideilor care-i acorda toată atenția. Așa s-au inițiat activități și s-au realizat lucruri nemaipomenite născute din extraordinara creativitate a oamenilor. Jocul fusese inițiat simplu printr-o invitație a domnului președinte ca fiecare cetățean să se considere și să fie președintele țării. Când venea cineva, un necunoscut, nu puteai să-l tratezi în termeni oficiali, reci și distanți, să-l ignori și să-l jignești, pentru că te aflai în fața domnului președinte. Când noutatea spusă repeta

ceva deja existent, celui care venea cu propunerea i se prezenta forma în care există concretizată ideea sa, invitându-l să găsească o îmbunătățire la ceea ce deja există.

Serviciul public de administrație locală, comercial, bancar, ministerial, de asigurare socială, financiar, medical, școlar, bibliotecar avea instituțiile deschise tot timpul. La orice oră din zi și din noapte puteai să îți rezolvi orice problemă de orice natură.

Cum mulți se săturaseră de casele în care trăiau și le doreau altfel, case inteligente, existau magazine în care li se oferea o configurare virtuală, unde clientul prezenta fotografii cu ceea ce avea, arătând ce ar dori să aibă. În decurs de două săptămâni i se rezolva problema. În situațiile în care condițiile financiare nu le permiteau să plătească sau să întrețină noua locuință, pentru a nu jigni valoarea umană a solicitatorului, chiar întreprinderea care se ocupa de remodernizarea locuinței îi recomanda un loc de muncă mai avantajos. Nu-i interesa doar câștigul propriu sau doar să execute ceea ce li se cerea, ci să-i ofere clientului în primul rând satisfacția avantajelor trăirii într-o astfel de casă de vis, pentru a se bucura din plin de ceea ce are, reușind să o întrețină și să o mențină. Totul se producea cât ai pușca din degete. Când cineva producea ceva, primii care se bucurau de ceea ce produc erau proprii muncitori, care cunoșteau personal din folosirea produselor pe care le făceau toate avantajele acestora, fiind primii care aduceau sugestii de îmbunătățire a lor. Cel care lucra la o fabrică de autoturisme, mergea la lucru cu mașina făcută de acea fabrică și oferită lui ca recompensă. Așa cum li se promiseseră, cei care lucrau la fabrica de avioane, tot al zecelea avion era al unui muncitor, avion pe care-l închiria unei companii până în momentul în care ei toți s-au hotărât să constituie o companie proprie, continuând să lucreze la fabrică, deoarece erau pasionați de ceea ce făceau. Erau tratați ca oameni și mergeau la muncă în calitatea lor de oameni bine pregătiți profesional, nu de funcționari. Prin ei se ridicase economic întreaga zonă, fiecare fabrică fiind unul din punctele de susținere financiară a educației complexe, a menținerii sănătății și garantării longevității fericite, precum și a tuturor celorlalte activități, fiecare cu o independență financiară proprie. Toți știau că istoria înseamnă mișcare și de aceea echilibrul pe care îl căutau era unul centrat în fiecare din ei ajunși astfel stăpâni ai propriei lor vieți. Întreaga țară oglindea doar echilibru ce se afla înăuntrul fiecăruia.

În acest elan novator, nu putea lipsi efortul de constituire a unei echipe naționale de fotbal. Au fost audiați toți cei care s-au manifestat interesați și discursul nici unuia nu corespundea exigențelor formulate. Până la urmă domnul președinte și domnul prim ministru s-au hotărât să vorbească personal cu fiecare sportiv de performanță al țării. Fiecare sport are frumusețea lui și, ținând cont de sugestiile făcute, au fost reconcepute campusurile sportive dotate după ultimele standarde internaționale și, mai mult, ceea ce alții nu aveau

încă, erau folosiți roboți ce-i asistau în obținerea performanței proprii. Fiecare arie sportivă era considerată drept cea mai importantă, dându-i-se egală importanță fiecărui sportiv invitat să arate lumii cine este și la ce performanțe personale a ajuns. Un atlet, deși alerga singur, i se părea că aleargă împreună cu campionii lumii. Dacă universitarii făceau sport, și sportivii făceau serios carte. Nu pentru obținerea unei note, ci pentru o mai profundă înțelegere a ceea ce el face, căutând să pună în practica sportivă cunoștințele dobândite la diverse obiecte de studiu.

Cea mai dificilă sarcină a fost constituirea echipei de fotbal, pentru că toată lumea iubea fotbalul, fotbaliștii vedete erau convinși că sunt extraordinari, însă superficiali. În cele din urmă, după îndelungi căutări, reușiră să-i găsească pe cei care ar face față exigențelor maxime gândite de organizatori. Înainte de a ajunge să se joace cu mingea pe teren, pe care o atingeau ca și înainte, nu însă în cadrul formării lor, s-a pornit cu punerea bazei intelectuale și spirituale, lecturi serioase din filosofi, asistate de specialiști, ajutarea înțelegerii fenomenului uman, parcurgerea matematicilor pentru un raționament clar și exact, exerciții de dezvoltare a laturii paranormale, dezvoltarea capacității de a stăpâni obiectele practicând telechinezie, adică mișcarea obiectelor la distanță prin concentrare. Vorbirea fluentă și expresivă a altor limbi, în primul rând a limbilor de circulație mondială, dar și a altora, pentru ca, aflați în turneu să vorbească fluent și expresiv limba țării gazdă. Se avea în vederea o dezvoltare armonioasă a calității de om a fiecărui jucător, care înțelegea că valoarea lui este dată de valoarea celui de lângă el și acest lucru trebuie arătat prin tot ceea ce fac. Spiritul de solidaritate umanistă le-a fost cultivat prin familiarizarea lor cu înțelepciunea lumii, lectura și interpretarea operelor literare naționale și din literatura altor popoare, citite în original și pe urmă în traducerea făcută. Când li se spunea un nume, cunoșteau personalitatea, perioada în care ea trăise, dar, ce este cel mai important, știau prin ce acel nume a rămas în conștiința umanității și cu ce l-a ajutat pe el ca om să înțeleagă și să vadă lumea iar ca fotbalist să concretizeze.

Dacă la început fiecare din ei concepea mingea ca obiect și relaționarea cu ea era una senzorială, au ajuns să introducă mingea în lumea lor interioară, să o stăpânească. Un exercițiu fundamental al pregătirii lor era cel al jucării unui meci cu o minge imaginară pe care toți o vedeau, la care toți se raportau, o pasau de la unul la altul și marcau gol. Ideea era să stăpânească la perfecție jocul de fotbal fără minge, limitându-se doar la mingea din capul lor. Când au trecut testele de personalitate și de configurare mentală a mingii, au ajuns să atingă și mingea pe gazon. Mingea dinlăuntrul fiecăruia și mingea obiect. Fiecare primise câte o minge pe care trebuia să o simtă. O punea într-un loc și se concentra să o simtă acolo unde se afla. Nu era un exercițiu ușor. Era un exercițiu de început de lume, de a concorda ceea ce exista în el cu ceea ce se

afla în afara lui. Acest exercițiu extrem de extenuant era și un exercițiu de voință. Era un obiectiv absurd, dar omenesc, pentru că omul îl consideră posibil și, deci, realizabil. Nu era numai un exercițiu de voință, ci în primul rând de credință și încredere că poate face. Depindea de fiecare în cât timp reușea acest lucru. Unii mai devreme, alții mai târziu dar, în urma insistenței continue, au reușit toți. Simțeau mingea. Unul punea mingea într-un anumit loc și ei scriau unde se află mingea. Și tot așa. Când toți răspundeau corect la toate poziționările mingii, s-a trecut la lovirea mingii. Când un fotbalist dă cu piciorul în minge, el nu lovește mingea, ci se exprimă, face un poem, o operă personală, o ecuație, dacă vreți. O altă chestie absurdă care însă îi prinse pe toți. Nu înțelegeau cum lovești mingea fără a o lovi. Atunci li se reaminti că, de fapt, când ei ating mingea, nu ating mingea fizică, ci prin intermediul obiectului o trimit pe cea dinlăuntrul lor, deci, pe ea, cea din ei, trebuie să o vadă acolo jos și pe ea să o paseze. Mai dură un timp până să reușească această legare a mingii dinăuntru cu mingea de la picior. Cu fiecare exercițiu propus se aflau mereu la început, simțindu-se asemenea copilului care învață să meargă. Mersul lor era un mers pe mingi stelare. Insistând mult, în urma perseverenței asidue, se produse înlăuntrul spiritului lor, la nivelul minții creatoare, vederea mingii, a traseului acesteia și a finalității lui în marcarea golului. Trecând prin etapele inițierii omenești, fiecare era convins că este regele mingii. Înainte de a ajunge pe teren cu mingea, fiecare trebuia să țină mingea în aer cât mai mult, fără ca ea să atingă pământul, lovind-o cu piciorul, pe urmă cu capul, cu fruntea. Mingea doare. Mingea este grea ca pământul. Trebuiau să se obișnuiască cu durerea mingii. Mingea doare. O simt jucătorii după cum o simt și suporterii. Știau că mingea doare și durerea lor trebuia să tămăduiască durerea spectatorilor, dându-le bucuria și fericirea victoriei. În acest timp de simțire a mingii s-a insistat și pe exercițiile de gimnastică. Nu poți fi rege dacă nu cunoști totul și dacă nu stăpânești totul. Pentru anumiți jucători gimnastica fusese sportul lor de specialitate și ei i-au inițiat în tainele gimnasticii pe colegii lor. Exercițiile de gimnastică pe care le făceau zilnic aveau un grad de dificultate tot mai ridicat. În pregătirea lor fizică, intelectuală și spirituală nu exista zi de odihnă. Când reușeau să țină mingea pe picior timp de patruzeci și cinci de minute, ceea ce corespunde timpului unei reprize, și-au dat seama cât de mult timp intră în patruzeci și cinci de minute. Este o veșnicie. De la această veșnicie se pornește spre victorie. Au ajuns pe teren. Pentru portar s-a dublat poarta, iar pentru jucători s-a redus poarta la un metru pătrat, era mică. Au început să exerseze ca mingea dinlăuntrul lor să ajungă la picior și să intre în acel metru pătrat. Exista un decupaj de un metru pătrat în materialul ce acoperea poarta. La început, acest metru pătrat se afla la mijlocul porții, între pământ și bară. Și începură să tragă la țintă. Cum era de așteptat, nu era ușor. Dacă în prima zi nici unul nu reuși să introducă mingea, după o concentrare

îndelungată în ceea ce fac, care de multe ori cădea într-o desconcentrare, lăsându-i abandonați pe teren, din cauza celorlalți și a zgomotului, pentru a putea lovi mingea, au învățat să rămână cât mai mult timp în starea de concentrare asupra mingii. Singurul obiect asupra căruia trebuiau să se concentreze pe teren era mingea. Nu se grăbeau. Începeau să țină mingea pe picior și, dintr-o dată, simțeau veșnicia duratei. Mingea părea că nu se lasă dresată de ei și dusă acolo unde vor. Li se explica unde trebuie să plaseze mingea din imaginația lor și acolo va intra și mingea. Începură să exerseze șutarea mingii imaginare care să intre în acel pătrat. Ceea ce li se cerea viza un efort supraomenesc și, de aceea, adesea cădeau în momente de deznădejde, crezând că nu vor reuși și că înșală așteptările celor care și-au pus nădejdea în ei. Aveau condiție fizică, aveau pregătire fizică, recuperaseră dimensiunea umană a pregătirii umaniste, puteau duce o conversație de oameni bine pregătiți în diverse limbi. Au înțeles că fotbalul este în primul rând un exercițiu de concentrare spirituală în care fiecare dintre jucători este un rege. Și, fiind rege, egal cu ceilalți. Dacă în privința paselor exacte aceasta era o floare la ureche, mingea îi asculta și mergea exact unde o trimiteau, o simțeau pe teren fără să se uite la ea și știau că vine, mergând în întâmpinarea ei, însă tocmai ceea ce contează într-un meci, marcarea golurilor, nu le ieșea. Se simțeau sub nivelul mării. Înțelegeau că trebuie să-și educe spiritul și atunci începură exerciții de concentrare, pe care le transpuneau pe jocul cu mingea. Abia după o lună și ceva reușiră să introducă la început mai timid și pe urmă tot mai ferm mingea în acel pătrat. Nimeni nu poate reda bucuria și fericirea lor când reușiră acest lucru. Numai că Pătratul rămânea acolo, schimbându-se distanțele și unghiurile. Reveniră glorios la zero. Altă disperare. Se pare că nu stăpâneau mingea dinlăuntrul lor. Imaginația era ștearsă. Trebuiau să dea viață acelei mingi, să o simtă, și așa ajunseseră să viseze cu ea, numai că în vise nu te poți încrede întotdeauna. Orele de gimnastică, de atletism și de tehnică se derulau unele după altele. Învățaseră să alerge cu mingea, concentrându-se la minge fără să simtă oboseala. Au ajuns să alerge în continuu șase ore, ceea ce însemna o foarte bună pregătire fizică. Le lipsea însă cheia. Ajunseseră să înnopteze pe stadion exersând șutarea și introducerea mingii în acel pătrat și, cu timpul, reușiseră. Nu mai puteau de fericire când vedeau că mingea intră, ascultându-i. La fiecare repriză de gol, cum fiecare avea o minge, introduceau toate mingile în poartă. Continuau cu alte exerciții. Antrenamentul era condus, pe rând, de fiecare, toți ceilalți ascultându-l pe cel aflat la comandă. Se obișnuiau să lucreze în echipă. Regele de pe teren era cel care are mingea. El comandă, predă mingea unui alt rege care, la rândul lui, o dă mai departe. Destinația mingii este poarta adversarului, mult doritul gol. Dar ei mai aveau de parcurs mult drum până acolo. Nu-i interesa cât mai este până la campionatul mondial, pentru că ei se pregăteau pentru a fi campioni și nu doar pentru a participa. Mingea intra ușor în primul pătrat. Pe urmă mutară locul pătratului în alte

părți și de data aceasta era mult mai ușor să comande mingii să intre în acel pătrat. Pentru fiecare jucător mingea era o extremitate a ființei lui, o parte din el, o parte care avea câte ceva din toată echipa. Mingea era esența întregii echipe. Inițiați în coordonarea mingii din imaginația lor, asupra căreia se concentrau, când o proiectau pe aceasta în mingea de pe teren, lucrurile se simplificau la maxim. Trecură perioada de acomodare cu poarta de un metru pătrat, oferindu-li-se poarta întreagă, unde nu exista nicio problemă să dea gol. Înțeleseseră importanța acelui pătrat, care era pătratul concentrării lor. În timpul jocului eul fiecărui jucător se dizolvă într-un noi. Noi jucăm și noi învingem. A urmat momentul de pregătire a portarului, care urmase antrenamentul colegilor, introducând și el mingea în pătrat din diverse poziții, inclusiv de la poarta opusă. Numai că, spre deosebire de ei, el era responsabilul golurilor primite. Pe când colegii lui se concentrează să dea gol, el trebuie să se concentreze să nu lase mingea să intre în poartă. El trebuia să prindă mingea din mintea colegilor, toată echipa susținea pregătirea portarului, care-i șutau mingea imaginară și el o prindea. Ceea ce la început era dificil, cum erau convinși că totul este posibil dacă se concentrează, reuși să se obișnuiască să le citească gândurile și intențiile și chiar așa, datoria lor era să marcheze, adică să facă în așa fel, încât să nu li se citească gândurile și să nu vadă mingea din imaginația lor, pentru a marca. Lupta ce se dădea era o luptă psihologică. O dată cu începerea studierii strategiilor de atac și de apărare, au început să creeze formule personale, aparent imposibile, pentru a marca din poziții dezavantajoase. Acum au înțeles cât de bine se îmbină filosofia cu matematica în croirea strategiilor. Cum jucaseră ore în șir în fiecare zi, deja știau pe din afară milimetric pozițiile pe care trebuie să le aibă pentru fiecare strategie ce trebuia finalizată într-un gol. După care schimbau strategia, încât fiecare marcare să fie rezultatul unui proces creativ de gândire și imaginare al unei strategii, nu al unei alergări după minge. Ei nu aleargă după minge, ci conduc mingea în poartă.

Când echipa fusese pregătită, toți au fost invitați la palat împreună cu colectivul de elită care le-a asistat pregătirea din toate punctele de vedere, profesori, medici, antrenori, personal auxiliar.

Momentul era un moment festiv și la el au participa membrii guvernului, prima doamnă a țării, domnul președinte, domnul ministru și tot personalul de la palat.

— Ne bucurăm că am ajuns să ne revedem dădură mâna cu ei domnul președinte și domnul prim ministru, urmați de toți participanții.

— Vă mulțumim că ați avut încredere în noi și răbdare. Știm din câte mii ne-ați ales.

— V-am ales bine odată ce am ajuns astăzi să stăm de vorbă. Dacă nu ajungeam aici, nu era vina dumneavoastră, ci a noastră. Știam gradul de dificultate maximă la care veți fi supuși și de aceea, poate v-ați mirat că mulți dintre colegii dumneavoastră sunt gimnaști și atleți.

— Da, ne-am mirat, mai ales că în ziua de astăzi există şcoli de fotbal, spuse un fundaş.

— Cum vi s-a părut antrenamentul?

— Am fost asistaţi şi pregătiţi douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru, după modelul trupelor speciale care stăpânesc toată situaţia de pe teren şi acţionează toţi ca unul, într-o sincronizare totală. Am înţeles pe viu de ce este posibil aşa ceva. Noi jucăm mingea din mintea noastră. Am ajuns să reuşim să ne plasăm această minge mentală de la unul la celălalt. Este o dimensiune de dincolo de orice tehnică studiată şi pregătire fizică. Şi acestea sunt importante, dar mai important este conţinutul psihic al jocului pe care îl stăpânim.

— Mă bucur pentru ceea ce ne spuneţi. Ideea cu formarea acestei echipe naţionale campioane mondiale aparţine domnului prim ministru. Şi, cum urmează să înceapă jocurile pentru campionatul mondial, înainte de a participa la orice meci, v-am chemat pentru a sta de vorbă cu dumneavoastră şi a vedea ce spuneţi, de exemplu, unuia care doreşte să vă ia interviu pentru vorbitorii de limbă spaniolă.

Unul dintre fotbalişti începu să vorbească în spaniolă, apreciind echipa ţării respective faţă de care el însuşi şi echipa ţării sale are tot respectul, bucurându-se că joacă cu fotbalişti precum... şi începu să spună numele jucătorilor şi performanţele lor prin care au intrat în istoria fotbalului. Pe urmă au urmat discursuri în alte limbi.

— Exact. Aţi înţeles de ce s-a insistat pe vorbirea limbilor străine. Dumneavoastră, în calitate de preşedinţi pe teren, reprezentaţi ţara noastră care promovează ideea omului preşedinte. Deci, nu va fi vorba sub nicio formă de ofense, de jigniri şi de faulturi. Demnitatea dumneavoastră este deasupra oricărei situaţii. Şi, cum dumneavoastră veţi fi campioni mondiali, ceea ce niciodată nu s-a întâmplat în istoria sportului nostru, chiar acum vă decernăm câte o medalie de aur, fiecare având gravat pe ea chipul fotbalistului şi scris numele campionului, campionatul mondial şi anul. La fel, toţi cei care aţi contribuit la formarea acestei echipe de elită veţi fi răsplătiţi şi, nu uitaţi, dumneavoastră îi veţi însoţi în turnee, spuse domnul prim ministru adresându-li-se şi felicitându-i încă o dată.

— Dumneavoastră sunteţi campioni. Aţi fost formaţi să fiţi campioni. Mergeţi şi dovediţi lumii ceea ce sunteţi. Căutaţi să apreciaţi partenerul de joc şi niciodată să nu vedeţi în el altceva decât partener de joc. Terenul de joc este pentru dumneavoastră un teren al afirmării omenescului. Dumneavoastră sunteţi eroii zilei. Când echipa opusă marchează un gol, felicitaţi-l pe cel care l-a marcat, bucuraţi-vă alături de ei. Comportaţi-vă asemenea unor gazde ospitaliere, pentru că pe orice teren dumneavoastră sunteţi acasă. Sunteţi cei mai buni, sunteţi regii mingii. Ştiu că nu sunteţi egoişti, de aceea, într-o repriză fiecare dintre dumneavoastră poate marca. Nu contează câte goluri marcaţi. Important este să marcaţi şi să nu vă faceţi că jucaţi. Toată ţara este de partea

voastră. Nu câștigați un joc, ci aveți de câștigat o lume. Faceți ca toată lumea să fie de partea voastră și să vă îndrăgească. Cei care joacă cu mingea imaginară pe stadion sau acasă în fața televizoarelor, nu știu furcile caudine prin care ați trecut și cum ați reușit să vă inițiați în a vedea acest sport rege. Ați ajuns la înțelepciunea golului care vine firesc și nu precipitat. Golul este un plin umplut de pasa tuturor și, pentru că nu sunteți egoiști, fiecare îl va finaliza. Suntem convinși de acest lucru. Chiar și portarul va marca, pentru a nu rămâne mai prejos. Tot ceea ce ați făcut până acum va fi transpus în practică prin meciurile pe care le veți avea. Până acum nu ați avut nici un meci. Dacă urmam tradiția, echipa națională se constituia din diferiți jucători mercenari din țară și străinătate, pentru a ne reprezenta țara. Noi am preferat această formulă, spuse domnul președinte, pentru că țara este la purtător, se află în voi, asemenea lumii, mingii și jocului vostru.

— Și, cum fiecare deja este campion, în cadrul pregătirii dumneavoastră o să invităm la câte un meci diverse echipe din țară din divizia A, B, C și D. Este cea mai bună cale de a vi se asigura antrenamentul pe teren. Suntem curioși să vedem câte goluri se pot da în nouăzeci de minute de joc. Vor fi exact nouăzeci de minute, pentru că veți avea o conduită impecabilă, ceea ce ar exclude prelungirile, spuse domnul prim ministru.

— Aceste meciuri filmate vor fi un bun prilej de creare a golaverajului cu care să vă prezentați la campionatul mondial, știți că lumea se uită la chestii din astea. Dumneavoastră sunteți, pe de o parte, biruitori și, pe de altă parte, de nebiruit, din cauza pregătirii dumneavoastră umaniste. Ați înțeles că fără o bună pregătire filosofică, matematică și științifică nu puteți fi campioni reali îi încurajă domnul președinte.

În aplauzele asistenței, domnul președinte chemă pe podium pe rând pe fiecare campion, iar prima doamnă îi punea medalia binemeritată. Fotografiindu-se cu familia prezidențială, cu domnii miniștri și cu toată asistența. Era o sărbătoare la care participa toată lumea.

— Știm că veți demonstra lumii cine sunteți, ce știți și ce puteți. Și puteți multe, pentru că sunteți proprii dumneavoastră stăpâni și ai mingii. Vă sărbătorim astăzi, deoarece dumneavoastră veți transforma fiecare zi de joc într-o zi de sărbătoare pentru suporterii dumneavoastră de pretutindeni, pentru întreaga țară. Dumneavoastră sunteți eroii zilei, trăind ca puțini pământeni înțelepciunea momentului formulată clasic sub forma: „*sic transit gloria mundi!*” (așa trece gloria lumii). Li se adresă în final domnul președinte, după care îi invită pe toți cei prezenți la un dineu la palat.

Începu distracția pentru întreaga țară. În curiozitatea lor până și cei care niciodată nu au fost pe stadion mergeau să asiste la meciurile echipei naționale cu alte echipe. Toată țara știa că domnul președinte și domnul prim ministru au ales niște sportivi pentru a forma echipa națională în afara vedetelor bine cunoscute. Cei nealeși au făcut cunoscut acest lucru. Erau figuri noi pe care nu

le mai văzuseră înainte. Înțeleseră că li se rezervă o surpriză. La fiecare meci al echipei naționale stadionul se umplea de spectatori. Primul meci l-au avut cu o echipă din divizia B. Scorul fusese de 70 la zero. Urmă o altă echipă din divizia C, cu un scor de 90 la zero. Minutul și golul. Cu o echipă din divizia D scorul urcase la 120 la zero. În cele din urmă, un amical cu o echipă din divizia A, cu scorul de 80 la zero. Și alte meciuri în care nimeni nu reușea să marcheze măcar un gol echipei naționale. În afara golaverajului ridicat, ofereau un adevărat spectacol fanilor fotbalului pe care-i cuceriseră prin acuratețea jocului, schimbarea tacticii de joc de la un atac la altul, eleganța și precizia marcării golurilor. În interviurile luate, în loc să vorbească despre ei, îi apreciau pe jucătorii din echipa adversă, referindu-se la cariera lor sportivă. Păreau extratereștri, dar ei erau doar președinții gazonului și regii balonului rotund.

CUPRINS

Noroc!..... 5
Suntem în grevă!..... 35
Curiozitate..... 57
Start!.....75
Punctul zero..... 107
Inițiere..... 137
Surâs internațional..... 173
Asul de cupă..... 199
Frăție..... 267
Copiii președintelui..... 291
Resetare..... 427
Pace..... 467

SIMION DORU CRISTEA

n. 1965

Licențiat al Facultății de Filologie al Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj (1988), absolvent al Școlii de Înalte Studii Post Universitare de Filologie-Istorie (1993) al aceleiași Universități, Doctor în Științe Filologice al Facultății de Litere a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca (2001) și Doctor în Filosofie al Facultății de Litere a Universității din Lisabona (2011).

Manifestul elevului de nota 10, Cluj-Napoca, Editura DOKIA, 2001. Este expresia crezului meu didactico-pedagogic și un ABC practic de obținere a notei maxime la examenele de română.

Navegando no mar que nos navega [Navigând pe marea care ne navighează], Lisabona, ediție de autor, 2005. Coautor. Am interpretat poetic, Maria João Coutinho a făcut o abordare critică și Vladimir Lebedev o interpretare plastică a romanului scriitorului mozambican Mia Couto *Mar me quer* (Marea mă iubește).

Funcția simbolic-mitică în textul religios, Cluj, Editura GEDO, 2005. *Funcția simbolic-mitică*, numită astfel de profesorul universitar clujean Mircea Borcilă în sinteza sa poetică a liricii românești interbelice, a constituit baza teoretică în abordarea primelor texte românești de cult ortodox. Așa cum opera apare în urma actului de creație, considerând creativitatea religioasă ca una din fațetele autoritare și profund modelatoare ale creativității lingvistice, textul sacru este fructificarea vieții cultice în toate religiile.

O homem ser falante [Omul ființă vorbitoare], Lisabona, Editura Pearlbooks, 2013. Iau în discuție conceptul de enérgeia (ενέργεια) în filosofia limbajului a lui Eugeniu Coșeriu unde enérgeia este considerată activitatea creatoare din cadrul limbajului verbal și, prin acesta, în cultura și civilizația umană. Acest concept marchează întotdeauna prezența activă a omului ca ființă culturală pentru care „receptarea” este o creare a sensului pe baza semnificațiilor cunoscute de fiecare vorbitor, „credința” este actul de creație într-o dimensiune esențială și primordială a diverselor trăiri omenești, „invenția” este actul de creare a lumii în tehnică, „descoperirea” este un act de creație de noi evenimente și locuri ale conștiinței și așa mai departe.

Scriind, am căutat să sprijin veșnicia ancorată în om.

Cititorule, pe mine mie redă-mă, cum eu pe tine ție te-am redat!

CASA DE EDITURĂ DOKIA
CLUJ-NAPOCA
2014

ISBN: 978-606-8492-38-4